

WindowsXP ile
Mac OS Tiger'ı
PC'de yarıştırdık! 102

Microsoft dosyası

Korsan yazılım, Google ve Linux'a karşı gizli planlar 88

CHIP
2006'da 10 yaşında

AYLIK YAYINDIR • ISSN: 1300-9419 • 112415 • YIL:11 • SAYI: 2006/05 • 5.90 YTL

CHIP

Mayıs /2006

www.chip.com.tr

TEKNOLOJİ • İLETİŞİM • BİLGİSAYAR

MP3 sırları ▶ A'dan Z'ye Dijital Müzik

İnternette MP3 kaynakları

Kaset, CD ve plaktan dönüşüm

PC'de arşivleme

En iyi MP3 çalarlar, aksesuarlar

Tüm yazılımlar, eklenti ve Skin'ler

Web'de kendi radyonuzu kurun 56

DVD+2CD
Herkese bedava!

Türkiye'de
mağazalarda
30\$

Web sayfanız ve diğer tasarımlarınız için
400.000 resim ve fontluk dev arşiv

4 TAM SÜRÜM PROGRAM

Startup Star lite: Windows açılışını hızlandırın

Mobil Master: Cep telefonunuzu PC'ye bağlayın

Wikipedia (İng): Web'in en büyük ansiklopedisi

Warsow: Quake'den bikanlara alternatif

DVD ve CD içerikleri 236

Windows neden sürekli yavaşlıyor

Nedenler ve 'gerçek' çözümler sadece CHIP'te 172

**Test: 53 işlemci
44ekran kartı**

96

Şifreleri kırın 188

Şifrelerinizi mi unuttunuz?
Sorun değil, hepsini kırın

Dizüstünde TV

Mobil antenle sevdiğiniz 216
diziler her yerde yanınızda

**Test: 1.000\$ altı
dizüstü
PC'ler**

116

CHIP SEMİNERİ

CHIP ve Bilge Adam işbirliği ile gerçekleştirilen seminer/workshop etkinliklerinin ikincisi Mayıs ayı içinde gerçekleştirilecek. Bu etkinliğin konusu, son zamanlarda internetin artan kullanımı ile ön plana çıkan Network teknolojileri. Uzman eğitmenler eşliğinde tüm bir gün boyunca Network konusunda hiçbir sorunuz cevapsız kalmayacak. Katılım koşulları ile ilgili bilgiye ulaşmak ve ön kayıt yaptırmak için www.chip.com.tr/workshop adresini ziyaret edebilirsiniz. Fazla zaman kalmadı. Kalan son birkaç yer için acele edin...

AYIN TAVSİYESİ

Yepyeni bir dergi - CHIP

Foto Video: Dijital fotoğrafçılıkla uğraşanlar; ister amatör olun, ister profesyonel bu dergide fotoğraf makinesi incelemelerinden pratik fotoğraf çekim ipuçları ve profesyonel rötuş işlemlerine kadar aradığınız hemen her türlü içeriğe ulaşabileceksiniz. Mayıs sonunda bayilerde. Sakın kaçırmayın...

İnsanlar başaklara benzerler; içleri boşken başları havadadır, doldukça eğilirler.

Mahmut Karslıoğlu,
Yayın Koordinatörü

Geçen yıl bu dönemlerde, yazı işlerimize ulaşan bir haberle hem sevinmiş hem de gururlanmıştık. Kuruluşu İstanbul'un fethine dayanan ve Türkiye'nin en köklü üniversitelerinden biri olan İstanbul Üniversitesi'nin, İletişim Fakültesi ile bilgisayar kulübünün düzenlendiği geleneksel "Yılın En İyileri" ödül töreninde, en iyi bilgisayar dergisi kategorisinin galibi CHIP olmuştu.

Daha önce sayısız defa çeşitli organizasyonlarda yer almış ve kalite ödülü de dahil olmak üzere CHIP adına birçok ödül almak için törenlere katılmıştım. Fakat bu seferki gerçekten farklıydı. Ödülün hem akademik bir kaynaktan geliyor olması hem de sonucunun en büyük okur kitlemiz olan üniversite gençliğinin oylarıyla belirleniyor olması bizi hepsinden daha çok heyecanlandırmıştı. Mezun olduğum üniversitenin bize layık gördüğü bir ödülü alma görevinin bana düşmesi de ayrı bir gurur verici olaydı.

Üzerinden tam bir yıl geçti ve geçtiğimiz nisan ayında, yılın en iyi bilgisayar dergisi ödülünü almak için yine İstanbul Üniversitesi'nin davetlisiydim. Bu süre zarfında kaliteden hiçbir şekilde ödün vermeden çalışmamızın eseri olan bu ödül, aslında bizim için pek de şaşırtıcı olmadı. İçimde heyecandan çok işimizi doğru yapmış olmanın ve bunun takdirini görmenin mutluluğu vardı.

"Kuzguna yavrusu kartal görünürmüş" derler, ama bu sefer durum öyle değildi. Bunu söyleyen, Türkiye'nin en büyük üniversitelerinden biri olan İstanbul Üniversitesi'ydi ve gerçek liderin kim olduğunu hem okura hem de sektöre gösteriyordu, üstelik üst üste iki yıldır.

Bu konuda, ünlü yazar Montaigne'nin çok sevdiğim bir sözünden de bahsetmeden geçemeyeceğim. Demiştir ki: "İnsanlar başaklara benzerler; içleri boşken başları havadadır, doldukça eğilirler." Bundan sonra neyin ne olduğu artık açıkça bell olduğuna göre, bize yine başımızı önümüze eğip, alıştığımız kalitede işimizi yapmaya devam etmek düşüyor. Bizleri hiç yalnız bırakmayan siz okuyucularımıza ise tekrar tekrar teşekkürler. Gelecek ay görüşmek üzere.

Mahmut Karslıoğlu

mkars@chip.com.tr

CHIP Mart
2006 satışı:

46.835

Bu rakama
aylık yaklaşık
4700 abone
dâhildir.

Kaynak: DPP A.Ş.

İÇİNDEKİLER

05/2006

KAPAK KONUSU

- 56 **MP3 hakkında her şey: MP3 dosyaları hakkında A'dan Z'ye bilmeniz gereken her şeyi bir araya getirdik**

GÜNCEL

- 8 **MS vs. Google:** Microsoft'un en güçlü rakiplerinden Google'la arasındaki savaş gün geçtikçe daha da kızışıyor
- 10 **Güncel haberler ve köşe yazıları:** En son haberler, yazarlardan çarpıcı yorumlar
- 20 **Ultra mini PC:** Dünyanın en küçük PC'si ilk önce ve sadece CHIP Test Merkezi'nde
- 28 **AMD fabrikasındaydık:** Avrupa'nın en büyük AMD fabrikasını sizler için gezdik
- 38 **Güvenlik raporu:** BT dünyasında kullanıcıları bekleyen yeni tehlikeler
- 44 **Radar:** CHIP, yeni teknolojilerin gelişimini ve piyasa marjlarını öngörüyor
- 54 **En yeni teknoloji ürünleri:** Yeni teknolojinin en son örnekleri

TEST & TEKNOLOJİ

- 88 **MS sırları:** Microsoft açık kaynak kodlardan arama motorlarına kadar rakiplerine soluk aldırılmakta kararlı
- 96 **İşlemci & ekran kartı rehberi:** İşlemci ve ekran kartı satın alımında tüm bilmeniz gerekenler
- 102 **Windows'a yeni rakip:** Intel platformunda bir araya gelen Windows XP ve Mac OS X Tiger'ı karşılaştırdık
- 110 **Biyolaboratuvar:** Sağlık sektörü mikro yongaları insan bedeninde kullanmaya yöneliyor
- 116 **Dizüstü testi:** Dizüstü bilgisayarların fiyatları 600 dolar seviyesine kadar geriledi. Durum böyleyken, neden masaüstü bilgisayarlara yatırım yapasınız? 1.000 dolar altı 12 adet dizüstü bilgisayar, ayrıntılı testimizde kıyasıya çarpışıyor
- 130 **nVidia'dan yeni atak:** ATI Radeon'un hızlı yükselişinin önüne geçmek isteyen nVidia, en son teknolojisiyle karşınızda

56

A'dan Z'ye MP3

Müzikte dijital devrim: Kaynaklardan oynatıcılara, yedeklemeden ses kalitesine, dijital müzik devriminin adı MP3'ler hakkında bilmeniz gereken tüm pratik yöntemleri sizler için inceledik.

206

Kaliteli Videolar

Uygun yazılımlarla her türlü videoyu bilgisayaringizde kolaylıkla izleyebilirsiniz.

Bütün şifreleri kırabilirsiniz

Şifre unutmak sorun olmaktan çıkıyor. Ücretsiz yazılımlarla, unuttuğunuz şifreleri kırabilirsiniz.

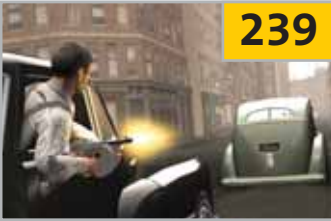
188

88

Microsoft'un gizli planları

Korsan yazılım, Google ve Linux son günlerde Microsoft'un baş ağrıları. Steve Ballmer'ın aklından neler geçiyor dersiniz?

239

Ayın oyunları

En yeni oyunları sizler için inceledik.

102

WinXP vs. Mac OS

Mac OS artık PC'de. Peki Windows XP'den daha mı iyi?

116

Test: 1.000 dolar altı dizüstü PC'ler

Dizüstü PC'lerin fiyatları 600 dolar seviyesine kadar geriledi. 1.000 dolar altı 12 adet dizüstü PC, ayrıntılı testimizde kıyasıya çarpışıyor.

TEST & TEKNOLOJİ

- 134 **Yeni ürünler:** Yeni donanım ve yazılım ürünleri testte
- 156 **Donanım Günlüğü**
- 158 **CHIP TOP10 Testleri:** En iyi donanımlar

PRATİK

- 172 **XP Tuning:** Gün geçtikçe ağırlaşan XP'nizi basit müdahalelerle ilk günkü haline döndürün.
- 178 **Dertsiz Windows:** En sık karşılaşılan işletim sistemi hatalarının çözümleri bu yazıda
- 184 **Thunderbird:** Thunderbird'ün son sürümü 1.5, tüm yenilikleriyle huzurlarınızda
- 188 **Şifre yönetimi:** Şifrelerin doğurduğu sıkıntıları gidermek için tüm bilmeniz gerekenler
- 192 **PC'ye uzaktan erişim:** Bilgisayarınıza dünyanın her yerinden ulaşabilmeniz mümkün
- 198 **En iyi Freeware'ler:** Ücretsiz ve açık kaynak kodlu yazılımlar
- 202 **Alternatif yazılımlar:** İsimleri çok bilinmeyen yazılımlar, eski gözdelelimizin yerini almaya aday
- 206 **Video çözümleri:** CHIP, sizler için en iyi video oynatıcıları inceledi
- 216 **Mobil TV:** Mobil antenle dizüstü bilgisayarınızda TV kanallarını izleyin
- 220 **Web kursu:** Form kullanımı ve FTP özelliği
- 224 **En iyi ve en yeni ipuçları:** Windows, uygulamalar, iletişim ve internet, donanım
- 228 **Linux yazı dizisi 1:** Linux'un özgür dünyası artık sizlerle

OYUN

- 240 **Ön bakış:** Episode 1, Battlefield 2142, Huxley, Bad Day LA
- 242 **İnceleme:** Call of Cthulhu, Elder Scrolls, D&D online, Tomb Raider: Legend, The Godfather

DİĞERLERİ

- 3 **Seyir Defteri**
- 6 **Okur Yorumları**
- 234 **Abone Formu**
- 260 **Vizyon:** Müzik endüstrisinin internetten ücretsiz MP3 indirimine açtığı savaşta, anlaşma sağlama mümkün mü?
- 264 **Künye**
- 265 **Gelecek Sayıda CHIP**

İletişimimiz kopmadı

Nisan 2006 sayısında yayınlanan “Bedava Telefon” yazısı için teşekkürler. Önerilerinize uyarak gerekli programları kurdum ve bir de USB-den bağlanan ahize aldım. Yurtdışındaki arkadaşlarım ve akrabalarım la cebimden tek kuruş çıkmadan, saatlerce konuşup hasret giderebiliyorum. Tekrar teşekkür ederim.

Cengiz Tüylüoğlu

Linux'a ilgi gösterin

Merhaba! Derginizi beğenerek takip ettiğimi belirterek size bir ricamı (önerimi) yazmak istiyorum. Sizden, son yıllarda artan kullanıcı sayısı ve gelişen dağıtımları ile ilgili üzerinde toplayan Linux dünyasına daha fazla ilgi göstermenizi istiyorum. Tamam, belirli aralıklarla Linux ile ilgili özel sayılar yayınlıyorsunuz ama bence bu yeterli değil. Bu konuda ayrı bir çalışma yapmayı düşünmez misiniz? İnternette, yurtdışında Linux ile ilgili yayınlanan dergileri görüyor ve heyecanlanıyorum ama deyim yerindeyse hevesim kursağımda kalıyor. Ne olur, aylık bir Linux dergisi yayınlayın. Size iyi çalışmalar diliyorum, sağlıklıca kalın...

Murat Sel

Şu an için aylık bir Linux dergisi çıkarma niyetinde değiliz. Ancak sizin de bildiğiniz gibi, Linux konulu özel sayılarımız yayınlıyoruz. Ayrıca bu ay Armador Bilişim'in de katkılarıyla bir Linux yazı dizisine başladık. Linux'la ilgili sorularınıza ve geçen ay verdiğimiz Linux tabanlı

CHIP OS konusunda merak ettiklerinize bu bölümde yanıt bulacaksınız.

CHIP

CHIP'in faydası tartışılmaz

Merhaba, ben Süleyman Sevinç. Beş ay önce bir bilgisayar aldım. Bilgisayar hakkında pek fazla bilgim yoktu. Bu yüzden bilgisayarın kullanımını ve özelliklerini öğrenmek için bir teknoloji dergisine ihtiyaç duydum. Sonra CHIP dergisini keşfettim. Derginin içeriği çok hoşuma gitti. Bilgisayarla ilgili bilgiler ve haberler anlaşılır bir dille yazılmış. Üstelik derginizin yanında verdiğiniz DVD/CD'ler ve ekler bence harika. Şimdi hem DVD ve CD'lerdeki programlar bilgisayarımı güçlendiriyor hem de CHIP dergisi sayesinde teknolojiyi daha kolay bir şekilde takip edebiliyorum. Verdiğiniz bu zahmetli hizmetten dolayı sizi tebrik eder, saygılar sunarım.

Süleyman Sevinç

Büyükleri de düşünün

Merhabalar, Babam 55 yaşında ve bilgisayar ile internete çok meraklı birisi. Bir gün elimde CHIP dergisi gördü ve “Bir bakayım,” dedi. Alıp uzun uzun inceledi, sonra yüzüne bakıp: “Hiçbir şey anlamadım.” dedi. Bizler genciz, hiç bilgisayar bilmiyorken okuyup kolayca öğrenebiliyoruz. Ama ne yazık ki onlar için çok zor. Dergimizde bu yaş grubu insanlar için de pratik bilgiler içeren 1-2 sayfa olmasını dilerim. Teşekkürler.

Çağlar Sakin

Bilişim dünyasının apayrı bir jargonu olduğu ve bunun kimi zaman anlaşılması zor bir hal alabildiği doğru. Bu yüzden, teknik terminolojinin yoğun kullanıldığı makalelerimize açıklayıcı kutular ve küçük sözlükler eklemeye özen gösteriyoruz. Ayrıca, dergimizin 10 yıldır oturmuş bir dili ve hedef kitlesi mevcut. Babanızın, yeni başlayanlara yönelik kardeş dergimiz Enter'a yönelmesi daha iyi olabilir.

CHIP

Çizginizden sapmayın

Merhaba sevgili CHIP çalışanları.

Ben 1998 yılından bu yana hiçbir sayınızı kaçırmadım ve bir CHIP fanatığı oldum. Nedenini öğrenmek isteyen her arkadaşın dergiyi göz atması yeterli. CHIP'i fotokopi olmakla suçlayanlar ileri gideceklerini sanıyorlarsa yanılıyorlar. Çünkü derginin içeriğinin Türkiye standartlarına göre oluşturulduğunu ben biliyorum ve çok memnunum. Koskocaman CHIP dergisi bir sonraki sayısını hazırlamak için Türkiye'yi baz alıyor; bu mutluluk verici. Söz konusu insanlar bence bu suçlamalardan vazgeçsinler çünkü okuyucu kaybediyorlar. Kimi kaybettiklerini öğrenmek isteyen olursa beni arayabilir. Sakın çizginizden sapmayın ve böyle profesyonelce hazırlanmış sayılar çıkartmaya devam edin. Şimdi Nisan sayınızı okuyorum. Gerçekten kaliteli bir sayı hazırlamışsınız çok teşekkürler ve iyi çalışmalar. Sevgi ve saygılarımla.

Erhan Elyıldırım

	CHIP'E ULAŞIN
	Okur mektupları CHIP Yazı İşleri Vefa Bayırı Sokak Gayrettepe İş Merkezi B Blok No: 6 34349 Gayrettepe / İstanbul yorum@chip.com.tr
	Teknik sorular yardim@chip.com.tr
	Dergi ve CD ile ilgili sorular dergi@chip.com.tr
	Abonelik, eski sayı siparişi ve özel sayılar Tel: (212) 217 93 71 Faks: (212) 217 94 23 abone@vogel.com.tr http://abone.vogel.com.tr
Yorumlarınıza hediye! Yayınlanan yorumlarınız için 11 YTL değerinde bir CHIP Özel Sayısı kazanın	
Diğer gerekli tüm adres bilgilerini Künye'de bulabilirsiniz: 264	

Savaşta yepyeni cepheler

İnternete egemen olma amacıyla başlatılan amansız mücadele sürüyor: Peki kim kazanacak?

■ Larry Page ismi, fotoğraflarıyla yaramaz bir çocuğun muzip gülümsemesini akıllara getiriyor. Geliştirdikleri arama motoru sayesinde, Google'ın kurucularından Page'in ağzı kulaklarına varıyor. Las Vegas'ta gerçekleştirilen Consumer Electronics Show'da (CES) Page'in yüzündeki ifadeyi yorumlayanlar, onu yaramazlık yapmış bir çocuğa benzetmekten geri kalmadı. Elbette, durumu bilişim dünyası için ilginç kılan etken söz konusu pastanın Bill Gates'e ait olmasıydı: Dünyanın en fazla ziyaret edilen arama motoru Google ile yazılım devi Microsoft arasındaki savaş hem internet hem de kullanıcıların kişisel bilgisayarları üzerinde devam ediyor. Google'ın yeni hamlesi, Microsoft'un pazar payına ortak olacak, kârını azaltacak araçlarla dolu bir ücretsiz yazılım paketi.

► Açık kaynak kodlu web tarayıcısı Firefox, Microsoft'un Internet Explorer'ı karşısındaki en önemli tehditlerden biri. CHIP Online'ın gerçekleştirdi-

ği bir ankete göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının yüzde 20'den fazlası IE alternatifine yönelmiş durumda.

► Real One adlı video oynatıcısı Windows Media Player karşısında ayakta kalmayı başaran az sayıdaki ticari yazılımdan biri.

► Anında mesajlaşma yazılımı Trillian AIM, ICQ ve MSN gibi belli başlı ağlara bağlanarak Microsoft Messenger'a olan ihtiyacı ortadan kaldırıyor.

► Anti-spyware çözümleri arasındaki en popüler isimlerden Ad-Aware, Microsoft'un Windows AntiSpyware'yle tam bir rekabet içinde.

Elbette tüm önemli Desktop Search, Toolbar ve Picasa gibi Google araçları "Google Pack"e entegre edilmiş durumda. Bu araçların birçoğunun ortak amacı, kullanıcıları Google'ın web sayfasına yönlendirmek.

Microsoft'un öfkesi

Microsoft'un patronu Bill Gates'in Google'ın hamlesi karşısındaki tepkisi biraz küçümse-

Google

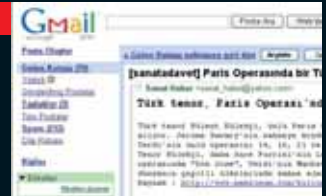
Google Arama Motoru

Google, arama motoru olarak internette rakipsiz. Başarının yegâne sebebi sitenin en iyi sonuçları üretmesi değil. Yıllar boyunca şekillenen kullanım alışkanlıkları sörçüleri bu adrese yönlendiriyor.

Google Mail

E-posta servisi başlangıçta küçük çaplı bir devrim niteliğindeydi: Google, 2 GB depolama alanı sunarak birçok e-posta servisi sağlayıcısının ticari modelini çöktü.

Google Desktop

Bu küçük yazılım, kullanıcıların kendi bilgisayarında izini sürdüğü tüm bilgilere ulaşmasını sağlıyor.

Google AdSense

Arama motoru gelirlerinin yüzde 90'ı ziyaret edilen web sayfasının içeriğine göre belirlenen metinlerden oluşan reklamlar tarafından sağlanıyor.

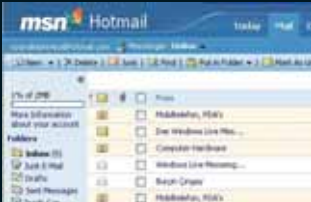

Microsoft

MSN-Search

Çok az kişi tarafından kullanılsa da iyi bir arama motoru. Sorun, yalnızca Internet Explorer'ın MSN sayfasıyla açılması ve bu tarayıcının Firefox karşısında pazar payını sürekli olarak azalması.

MSN Mail

Microsoft nihayet eskimiş Hotmail arayüzünde birkaç değişiklik gerçekleştirerek daha modern bir görünüme geçiyor.

MSN Desktop Search

Microsoft geriden gelmek zorunda kalsa da masaüstü için kendi arama yazılımını yayınladı.

MSN-Adcenter

Microsoft bugüne dek kendi reklamları için Yahoo'nun Overture hizmetinden yararlanıyordu. Oysa bu yazılım devrimde kendi reklam pazarlama projesini hayata geçiriyor.

yici oldu: "Google belki iyi bir yarışçı, ancak yenilikçi değil. Microsoft'un gerçek rakibi IBM." Gates'in bu açıklamada göz ardı ettiği nokta, IBM ile Microsoft'un farklı alanlarda çalışmalarını sürdürdüğü. Oysa hem Google, hem de Microsoft her yeni ürünüyle kaçınılmaz bir şekilde bir diğerinin sahasına girmiş oluyor. Bu açıdan bakıldığında Google'ın bazı Microsoft çalışanlarını "ayartmasının" bir hukuk savaşına dönüşmesi tesadüf değil. Microsoft'un CEO'su Steve Balmer'in, araştırmacılarından birinin işten çıkarılması sırasında Google'ı konu alan öfkeli bir konuşma yaptığı dedikoduları da unutulmuş değil.

Reklâm gelirleri

Microsoft'un yeni reklâm pazarlama projesi Adcenter, rakibini doğrudan hedef alan bir saldırı. Proje yalnızca adıyla değil, aynı zamanda arama sonuçlarında ve web sayfalarında yer verilen reklâmlarıyla da Google AdSense'i fazlasıyla andırıyor. Microsoft, bu hizmetini bir yılı aşkın bir süredir Asya ve Avrupa'da test ediyor. Görünen o ki, büyük saldırının zamanı gelmiş durumda: Google, gelirlerinin yaklaşık yüzde 90'ını dinamik olarak web sayfası içeriğine göre uyarlanan reklâmlarla elde ediyor. Microsoft'un en önemli sorunu, neredeyse hiçbir kullanıcının MSN arama motorunu tercih etmemesi. Kullanıcılarını bu adrese yönlendiren tek tarayıcı IE, açık kaynak kodlu Firefox karşısında sürekli pazar payı kaybediyor. Bu alternatif, kullanıcılarını özel bir Google arama sayfasıyla karşıılıyor. Üçüncü büyük internet tarayıcısı Opera da MSN Search yerine Google'ı tercih ediyor.

Takipçi rolü değişiyor

Windows'un üreticisi kendi internet tarayıcısının yeni sürümünde çalışırken, Google kendine yeni gelir kaynakları yaratma arayışını sürdürüyor. En yeni girişimlerden biri, kullanıcıların spor yayınlarını ve "Star Trek" gibi televizyon klasiklerini satın alabilecekleri web video kitaplığı. Google, bu projesiyle de Microsoft'u dolaylı yoldan hedef almaktan geri durmuyor. Arama motoru filmlerin güvenliğini, Microsoft'un denemiş ve birçok mobil oynatıcı tarafından desteklenen çözümü Janus DRM'i (Digital Rights Management) yerine, kendi özel kopya koruma teknolojisiyle sağlayacak. Neticede Microsoft'un web üzerinde kendi video kitaplığını oluşturma çabası kimseyi şaşırtmıyor. MTV'yle yürütülen bir ortak çalışma olan "Urge"le atılan ilk adım kullanıcıların MP3 ve müzik videolarının yanı sıra televizyon kanallarının diğer yayınlarının da satın alınabilmesini sağlıyor. Google, işte tam bu noktada bir adım geride kalmış gibi. Redmond'un elindeki yeni koz, Microsoft'un geçtiğimiz aylarda tanıtımını yaptığı "Video Hyperlink ads". Bu sayede örneğin Madonna klipte dans ederken, kullanıcılar üzerindeki giysiye tıklayabilecek ve çevrimiçi olarak satın alabilecek. Google'ın hamlesi gecikmedi ve firma bir milyar dolardan fazla ödeyerek dMarc firmasını satın aldı. Bu firmanın uzmanlık alanı, radyo yayınlarında otomatik olarak hedefe yönelik reklâm yayın çözümleri. Görünen o ki, internet bu iki devin savaşında yalnızca ilk açılan cephe. ■

Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

WinXP Starter Edition Türkçe

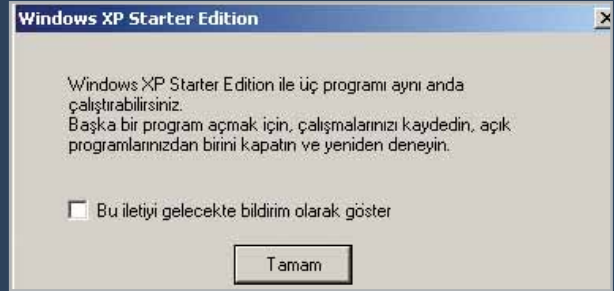
Microsoft'un ilk kez bilgisayar sahibi olacak kullanıcılar için çıkardığı yetenekleri sınırlı ucuz işletim sistemi Türkiye'de...

■ Bir işletim sisteminin bu şekilde donanım seçmesine ilk defa rastlıyoruz. İşletim sistemlerinde genelde en düşük konfigürasyondan bahsedilirken, bu durum, Windows XP Starter Edition'da tam tersine işliyor. Çünkü bu işletim sistemi için kullanabileceğiniz donanımda en fazla 256 MB RAM ve 80 GB sabit disk bulunması gerekiyor. Neden böyle bir sınırlamaya gerek duyulduğunu açıklamak için, Microsoft'un bu işletim sistemini çıkarma nedenini hatırlamakta fayda var: Microsoft Türkiye yetkilileri, ilk kez bilgisayar sahibi olmak isteyen ama maddi konuda sıkıntı çeken teknoloji meraklılarının önündeki engelleri kaldırmak için bu işletim sistemini hazırladıklarını söylüyorlar.

E-posta, mesajlaşma, sörf ve ofis yazılımları gibi temel ihtiyaçlara cevap verebilen bir bilgisayarın maliyeti, bu işletim sistemiyle yaklaşık 300 dolara düşüyor. Bu konuda Türkiye'de hazır PC satan bilişim devleri de Microsoft ile uyum içerisinde çalışıyorlar. Bilinçsiz donanım alışverişini engellemek için bazı sınırlandırılmalara gidilen işletim sistemin-

Eğitim videoları: Bilgisayarla ilk defa tanışan bir kullanıcı, sesli videolar sayesinde bilgi eksikliği hissetmiyor.

Kullanıma sınırlama: Aynı anda en fazla üç yazılım kullanabiliyorsunuz.

de, ekran çözünürlüğü en fazla 1.024 x 768 olarak ayarlanmış. İşletim sisteminin yavaş çalışmasını engellemek için aynı anda en fazla üç programın çalıştırılabilmesi ise bir diğer ilginç özellik. Bu rakama, anti virüs gibi sistemde servis şeklinde çalışan yazılımlar dâhil değil.

Windows XP Starter Edition, gelişmekte olan ülkelere özel üretilen bir işletim sistemi. Bu ülkeler arasında çeşitli Afrika ülkeleri, Mısır ve Brezilya da var. Ülkeye göre özelleştirilen işletim sisteminin ülkemizde satılacak olan sürümünün duvar kâğıtları arasında Efes Harabeleri, Bodrum Kalesi ve Pamukkale'den güzel görüntüler yer alıyor.

Bilgisayarla ilk kez buluşacakların ihtiyaç duyacağı bilgi ve teknik desteği başkasına ihtiyaç olmadan işletim sistemi üzerinden karşılayabilmek için Microsoft tarafından hazırlanan seslendirilmiş videolar bulunuyor. Kullanıcılar, bu videoları izleyerek, uygulamalar hakkında detaylı bilgileri kolayca öğrenebilecekler. En az 233 MHz işlemcisi, 1,5 GB sabit disk ve 64 MB RAM'ı olan, atmayı düşüneceğiniz bir bilgisayarınız varsa, bu işletim sistemi ile ona yeniden hayat vererek sadece temel ihtiyaçlarınız için kullanabilirsiniz.

Fiyatı: 43 dolar + KDV / Bilgi için: www.microsoft.com.tr

İki yeni Lifebook S

Biri Intel, diğeri ise AMD

■ Fujitsu Siemens Computers, LIFEBOOK serisine 2 yeni model daha ekliyor. Yüksek performans ve hafiflik arasında uyumu hedefleyen LIFEBOOK

OK S7110 ve LIFEBOOK S2110, Nisan ayı sonunda piyasada olacak. LIFEBOOK S7110 Intel Centrino Duo Mobil teknoloji-si ile yüksek performans ve

uzun çalışma süresi sunarken, 1,8 kg ağırlığındaki LIFEBOOK S7110, veri kaybını azaltan sabit disk sürücü ShockSensor özelliğine, 64 bit AMD Turion 64 Mobil teknolojisine ve 13,3 inç parlak TFT ekrana sahip 1,64 kg ağırlığında bir model.

Bilgi için:

www.fujitsu-siemens.com.tr

Microsoft Monopol tartışması

Nisan sayımızda yayımladığımız “Microsoft monopol olarak kalmalı mı?” başlıklı yazıyla ilgili, CHIP Online forumunda bir hayli hararetli tartışmalar yaşandı ve fikirler çarpıştı.

Profesör Rieck'in savı

► Makale, yazılım endüstrisinde monopolleşmenin maliyetleri düşüreceğini ve kullanıcıya ucuz yazılım ulaştırmanın anahtarı olacağı tezini ortaya atıyor. Dolayısıyla tüketicinin bütçesine yararı olacağını da iddia ediyor. Profesör Rieck, tezini savunmak için örnekler de vermiş.

CHIP Forum'daki isim: Cem Şancı

Farklı yönlerden bakmalı

► Prof. Dr. Rieck'in tezi gerçekten çok aykırı ve marjinal olmuş çünkü monopolleşmenin tüketiciye yararı olacağı üzerinde tez yazmış. Ancak bize üniversitede monopolleşmenin ne kadar kötü olduğu ve tüketiciye kötülüğü olduğu öğretilirdi. Gerçekten de akla mantıklı gelen bir düşünce. Rieck'in bazı tespitleri şu yönden mantıklı geliyor: Diyor ki, monopol firma yeri gelir iyi bir hizmeti düşük fiyattan da verebilir. Bunu neden yapar?

Rakip olabilecek diğer firmaları piyasa dışında bırakmak için. Ancak yine de ben, daha çok haber müdürü Cem Şancı'nın düşüncesi tarafındayım. Yani rekabetin olması,

piyasada birden fazla etkili firmanın olması tüketici açısından çok daha avantajlı olur.

CHIP Forum'daki isim: CU_GS7

Monopol mü, tüketici tercihi mi?

► Sizce Microsoft "monopol" mü? Yaygın kullanımından dolayı bir firma ürünü "monopol" olabilir mi? Örneğin, başka firmalar olsa dahi, yaygın hizmetten dolayı ürünü tüketiciler tarafından tercih edilen bir beyaz eşya firması, monopol olarak tanımlanabilir mi?

Kısacası yasalarla değil, ama tüketicinin tercihiyle oluşan görüntüde Monopol-lük firmayı gerçekten suçlu duruma düşürebilir mi?

CHIP Forum'daki isim:

Selçuk İslamoğlu

Pastadan pay kapma taktiği

► Bu konuda ben de size katılıyorum fakat bence bu Bill Gates'in Türkiye ziyaretinde açıkladığı ucuz PC kavramındaki Windows Starter Edition gibi. Benim şahsi fikrim sadece onların yarattığı güzel pastanın güzel bir dilimi olduğu. Nedeni de ucuz PC sayesinde

Microsoft monopol olarak kalmalı mı?

Microsoft'un hakim rolü, kullanıcılara avantajlı fiyatlar yaratabilir mi? Profesör Christian Rieck'in cesur görüşleri ilginizi çekecek.

Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Bu konuda ve CHIP sayfalarındaki diğer makaleler hakkında CHIP Online forumlarındaki "CHIP'de bu ay" bölümünde siz de görüşlerinizi yazabilir, yorumlarınızı paylaşabilirsiniz (www.chip.com.tr).

insanları bilgisayarla tanıştırmak. Böyle kısıtlı bir alet yetmeyeceği için kullanıcılar donanım alacak, işletim sistemini değiştirip başka bir Windows alacak.

Yani bir nevi bunları yaparak, ileride de sürekli olarak kendi ürününü satmasını sağlayacak. Bu sadece Microsoft'un bu konudaki tekelinde, değişik bir stratejinin parçası bence...

CHIP Forum'daki isim: Cursed

Kullanıcı fikirlerine önem vermeli

► Microsoft monopol mü değil mi bilmem. Fakat kullanıcının isteklerini göz önünde bulundurmadan bile bugünlere geldi.

Bir de bizi dinlese alır başını gider.

CHIP Forum'daki isim: mdg

Nedir monopol dediğiniz?

► Dergiyi daha almadım ama monopol ne? :)

CHIP Forum kullanıcı ismi: Destkop

Sorumlusu diğer firmalar

► Microsoft'u monopol olduğu için suçlamak çok kolay. Bence asıl Microsoft'un monopol olmasına neden olan rakiplerini sorgulamak gerek. MS-DOS, dünyadaki ilk metin bazlı işletim sistemi mi? Hayır! Windows 95 (Windows 3.1 ailesi işletim sistemi değil sadece grafiksel arayüzdür), dünyadaki ilk grafik bazlı işletim sistemi miydi? Hayır! Peki Microsoft, ürünlerini bir şeyden esinlenmeden tamamen kendi fikirlerini ortaya koyarak mı hazırlıyor? Hayır! Microsoft yokken işletim sistemleri çıkartan ve hatta bunları hazır PC'ler ile satan firmaların isimlerini neden bu alanda söz sahibi olarak görmediğimizi ve hatta daha da acısı bu firmaların neden Microsoft'u monopol olmaya çalışmakla suçladığı sorularının cevabını ise yine en iyi bu şirketler verebilir herhalde...

CHIP Forum'daki isim: Kadir Tuztaş

Cepte TV izlemek kolay

Mobil TV alanında önemli bir yeniliğe imza atan Ericsson, Mobil TV için gelişmiş program rehberini görücüye çıkardı

■ Bu yeni uygulama TV ve talebe bağlı Mobil TV hizmetlerini tek bir cihaz üzerinde birleştiriyor. Ericsson, yeni çözümü ile 3-7 Nisan tarihleri arasında Fransa'nın Cannes şehrinde katıldığı etkinlikte, TV ve talebe bağlı programların mobil telefon üzerinde tek bir noktada nasıl başarılı bir şekilde

kurulabileceğini ve kolayca erişilebileceğini gösterdi. Bu çözüm, aynı zamanda kullanıcıların kaydettikleri çeşitli içerikleri tekrar izlemelerine olanak sağlayarak Mobil TV hizmetini daha cazip ve kişisel kılıyor.

Her yerde televizyon

Geliştirilmiş program rehberi, Mobil TV kullanıcılarına her program hakkında kapsamlı bilgiler sunarken onlara zengin bir TV deneyimi yaşıyor. Ericsson Mobility World Başkan Yardımcısı Kurt Sillen, yaptığı açıklamada,

“Servisin kitlesel pazar tarafından benimsenmesi için kişiselleştirme ve kullanım kolaylığı şart. Program rehberine talebe bağlı TV'nin eklenmesi hem kullanımı teşvik edecek hem de mobil medya endüstrisine yeni bir kazanç alanı sağlayacak.” dedi. Ericsson Tüketici ve Girişim Laboratuvarı'nın yaptığı çalışmalar gösteriyor ki; tüketicinin Mobil TV kullanımını etkileyen ana faktörler, tüketicinin içinde bulunduğu durum ve zamanını doldurmak için ona sunulan seçeneklerin çekiciliği.

Bilgi için: www.ericsson.com.tr

75 ülkenin en iyisi

75 ülke arasında en prestijli ödül Casper'ın oldu

■ Intel'in 5-7 Nisan 2006 tarihleri arasında Rodos'ta düzenlediği toplantıda 75'i aşkın Avrupa, Orta Doğu ve Afrika ülkesinden, binlerce firma arasından büyük ödülü Casper aldı. Casper adına Intel EMEA Bölgesi Satış ve Pazarlama Grubu Başkan Yardımcısı Jeff L. Hooogenboom ve Intel EMEA Bölgesi Genel Müdürü Gordon Graylish'dan Premier Member of the Year (Yılın Firması) ödülünü alan Casper Pazarlama Müdürü Feray Karaman şunları söyledi: “Avrupa, Orta Doğu ve Afrika bölgeleri arasında, binlerce firma arasından en prestijli ödülü alırken heyecan, coşku ve gurur duyduğum. Bilgisayar alanında faaliyet gösteren bir firma olarak 75 ülkenin bütün firmalarını geride bırakmak büyük bir başarı. Bu ödül aynı zamanda, ülkemizin her tarafında Casper bayrağını taşıyan satış ve teknik destek kanalıma verilmiş bir ödül bizim için” Intel'in her yıl düzenlediği kanal toplantısında firmalar çeşitli

kategorilerde ödül alıyor. En büyük ödül olan Premier Member of the Year ise, sektöründe en yüksek büyüme oranına sahip olan, en yüksek satış adetlerine ulaşan ve en başarılı firma stratejisine sahip olan kuruluşa veriliyor. AC Nielsen'in her yıl gerçekleştirdiği yılın en başarılı markalar araştırmasında Casper, bilgisayar alanında yüzde 25.6 oranıyla yine ilk aklı gelen bilgisayar markası oldu.

Bilgi için: www.casper.com.tr

AYIN FIRSATI

Network Eğitimi

CHIP Seminerleri

■ CHIP ve Bilge Adam işbirliği ile gerçekleştirilen seminer-workshop etkinliklerinin ikincisi 27 Mayıs 2006 tarihinde ITÜ Maçka Kampüsü G Anfisi'nde gerçekleştirilecek. Ağ teknolojisinin temellerini öğrenmek isteyen ve ağ kurma, yazılım / donanım ayarlarını yapma konusunda bilgi edinmek isteyen tüm CHIP okurlarının akıllarındaki soru işaretlerini yanıtlamayı hedeflediğimiz Network & Internet workshop semineri konusunda uzman Bilge Adam Bilgi Teknolojileri Akademisi eğitmenleri Erdoğan Bilici ve Serdar Sözer tarafından verilecektir. Network & Internet Workshop semineri katılım formu açılmış ve kayıtlar başlamıştır. CHIP seminerleri sınırlı katılımla gerçekleştirilmektedir. Bu yüzden yerinizi geç kalmadan ayırtmanızı öneririz.

Bilgi için: www.chip.com.tr/workshop

Tom Sanders
toms@chip.com.tr

Serbest gazeteci Tom Sanders
CHIP'e köşe yazıları yazıyor.

YORUM

Web 2.0'ın sancıları

İnternette bize sunulan her bilgiye inanmak doğru mu?

25 yaşındaki Daniel Harrison'un blog girdisinde hiçbir özel yan yoktu. Hatta aktardığı öykü tümüyle isabetsiz ve tepeden tırnağa yanlışti. Ama bu, uydurduğu öykünün Digg.com'un ön sayfasına taşınmasını engellemedi ve böylece tüm dünya için hayırlı bir şey gerçekleşti. Harrison bu sene başında, Google'ın Sun Microsystems'i almayı tasarladığını iddia eden dört bölümlük bir blog yazısı yazdı. Masalına temel sağlamak amacıyla, aslında var olmayan bağlar kurdu. Kuramını çürütecek bilgileri hasıraltı etti ve gerisini uydurdu.

Yazdıklarında bolca bilgi hatası vardı ama yazarımız Sun çalışanlarının da blogunu okumasını, temelsiz kuramının kanıtı olarak görüyordu. Sadece bu değil, "Wall Street'in en güvenilir haber kaynağı" seçilen bir başka blog'un kendi blog'una bağlantı vermesini de... Bugünlerde içinde Google geçen her şey dikkat çekiyor. Özellikle de Digg.com'a taşındıktan sonra, içeriği kimsenin umrunda değil.

Digg'in doğruluğu şüpheli öyküleri yayınlaması görülmedik şey değil. Ama aynı yazarın arka arkaya üç blog gönderisine yer vermesi, şüphe uyandırıyor doğrusu. Digg.com, denilene göre sosyal bir haber sitesi. Hangi haberlerin önemli olduğuna seçkinci ve yanlış bilgilendirilmiş bir editör değil, kullanıcılar karar veriyor. Herkes kendi öyküsünü gönderebiliyor ve kullanıcılar gönderilen bu içeriği oylayabiliyorlar. Yeteri kadar oy alan öyküler ön sayfada yer alıyor, böylelikle daha fazla oyu ve bir ziyaretçi selini garantiliyor.

Digg büyük bir başarı timsali. Geçtiğimiz 18 ay içinde hızla büyüyen site, Slashdot'un ki kadar ziyaretçi sayısına erişti ve Web 2.0 uygulamalarının en başarılı örneklerinden biri oldu. Ancak sağduyunun ihmali ve şu dört büyümlü sözcükten biriyle (Linux, Apple, Windows ve Google) aklı başından giden kullanıcılar tehlikeli bir kombinasyon oluşturuyor.

Harrison'un Sun'ın ya da Google'ın hisse senedi fiyatlarını manipüle etmeye çalışmadığını kim iddia edebilir? Kendi öyküsünü oylamaları için tüm arkadaşlarını seferber eden biri kolayca Digg'in anasayfasına çıkıp saçma sapan iddialarda bulunabilir. Bel-

ki de Harrison'ın Google-Sun iddiasını tanımlamak için kullanılabilecek en güzel sözcük "saçmalık."

Geçmişte de Digg'deki gibi manipülasyonun örneklerini gördük. Tüm gereken 30 oy vermenize imkân tanıyan 30 adet hesap. Vasat bir programcı için bile otomatize etmesi kolay bir şey.

Geçtiğimiz şubat ayında Güney Kore'de suçlular yaklaşık 230.000 kişisel kimlik numarasını (PIN) çaldığında yer yerinden oynadı. Bu bilgi kredi kartı sahteciliği için kullanılmadı. İzler devasa çevrimiçi rol yapma oyunu olan Lineage2'ye kadar uzanıyordu. Oyun ayda 15 dolar karşılığında kullanıcıların saatler boyu oynayıp kendi imparatorluklarını kurabilecekleri sanal bir dünyada gezinmelerine izin veriyor.

Birçok kullanıcı kendine bir imparatorluk kuracak sabırdan yoksun. Bu yüzden de açık artırma sitelerinden sanal silâh ve para alışverişi gerçekleşiyor. Tıpkı karanlık uyuşturucu ticaretinde olduğu gibi, oyun içinde önceden belirlenmiş bir zaman ve mekânda mallar el değiştiriyor. İddialar doğruysa her sene bu yolla milyarlarca dolarlık sanal eşya satışı yapılıyor. Peki, tüm bu malzemeler nereden geliyor? Çin'de, çalışanların 12 saatlik nöbetlerle bu tür oyunlardaki eşyaları ve altınları biriktirdiği firmalar var. Maaşların düşüklüğü göz önüne alınırsa, bu çok kârlı bir iş.

Lineage 2'nin geliştiricileri bu tür olayları tasvip etmediği için, kayıt sürecinin bir parçası olarak, kullanıcıların

kişisel kimlik numarası girmesini gerektiriyor. Ama bu çözüm de kimlik hırsızlıklarını tetikleyerek daha büyük sorunlara yol açtı.

Bu Çin çiftlikleri yüksek karma puanlı Digg hesaplarını kolayca oluşturup para karşılığında manipülasyon hizmeti verebilirler. Ben de Google'ın adı sanı duyulmamış bir firmayı satın alacağı söylentisini ortaya atıp, Çinli ortaklarımın reklâm yapmasını sağlayabilirim. Digg'in yarattığı ilgi de bu firmanın hisselelerinin değerini yükseltip bana iyi bir kâr bırakabilir.

Harrison'ın gerçekten Sun'ın ya da Google'ın hisse fiyatlarını manipüle etme amacıyla yola çıkmış olması düşük bir olasılık. Ama Harrison, Digg'in bu amaçla kolayca kötüye kullanılabileceğini ispatladı.

"Google hakkında bir söylenti yaymak kârlı bir iş olabilir."

Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

CHIP forum sayfalarındaki **CHIP'te Bu Ay** bölümünde CHIP editörleri ve diğer okurlarla tartışın!
www.chip.com.tr

Kingston hyperx

Crossfire xpress
sertifikalı hafızalar

■ Hyperx ddr pc 3200 (400 MHz) modüllerinin, AMD işlemcilerde yer alan Crossfire xpress 3200 yongaları üzerinde, ATI tarafından sertifikalandırıldığını duyurdu. Daha önce de Kingston hyperx DDR2 pc2-5400 (675 MHz) ve DDR2 pc2-6400 (800 MHz) modülleri Intel işlemciler için Cross fire xpress 1600 serti-

fikalarını almıştı. Sertifikalandırma, ATI sertifikasına sahip anakart, grafik kartları ve güç kaynakları ile kullanıldığında en üst seviye sistem performansı garantisi veriyor. Kingston'un sertifikalı hyperx modülleri www.ati.com/crossfire adresinde yer alan sertifikalı modüller listesinde de yer alıyor.

Bilgi için: www.kingston.com

Dünyanın en küçük PC'si

Intel ve Microsoft, "Ultra Mobile PC" adlı yeni bir sınıf yarattılar. UMPC tabii ki ilk önce ve sadece CHIP Test Merkezindeydi.

■ Intel ve Microsoft'un yeni projelerini adlandırmak için eski bir Japon kâğıt katlama sanatı olan "Origami"yi tercih etmesi bir tesadüf olarak görülmemeli. Üreticilerin normal bir PC'yi katlayarak bir A5 dosya kâğıdı boyutlarına indirgeme çabasının ilk meyveleri, yani ilk "Ultra Mobile Personal Computer" (UMPC) modelleri, kısa bir süre önce CeBIT'te sergilendi. Dokunmatik ekranı üzerinden kontrol edilen ve daha kolay kullanım için çeşitli ekstra araçlar sunan (bk. sağdaki ekran görüntüsü) bir Windows XP Tablet PC Edition'la donatılan bu cihazı kabaca bir "mini PC" olarak nitelendirmek mümkün. Origami projesinin amacı ikinci bir bilgisayar olarak kullanıcıların hayallerini süsleyecek çok yönlü bir araç yaratmak. Avrupa pazarına yönelik ilk

UMPC'ler Asus ve Samsung tarafından üretilecek. Asus önümüzdeki yaz ayları içerisinde R2H modeliyle kullanıcılara yön bulma amacıyla kullanabilecekleri seçimlik bir dâhili GPS alıcısı sunmayı planlıyor. Samsung'un, başarılı tasarımıyla dikkat çeken Q1 adlı modeli CHIP test merkezindeydi. Başarılı tasarımıyla dikkat çeken bu ürünün Mayıs ayı içerisinde piyasada olması bekleniyor.

Test sonuçları: Gücü iyi pil ömrü kısa

Siyah renkteki kaplamasıyla öncelikle göze hitap eden Q1 son derece iyi bir işçiliğe sahip. Ancak bu renk seçimi cihaz üzerinde sık sık parmak izi oluşmasına da neden oluyor. 780 gram ağırlığındaki Samsung Q1'de, bilinen bir dizüstü teknolojisinden yararlanılmış: Celeron-M 353

ULV işlemci (900 MHz) ve tümleşik ekran kartlı Intel yonga seti (i915GM) elbette inanılmaz derecede yüksek bir performans vaat etmiyor. Ancak cihaz 1690 PCMark04 puanıyla sörf ve DivX filmler için fazlasıyla güçlü. Ayrıca 512 MB RAM ve 30 GB kapasiteli 1,8 inçlik Hitachi sabit disk ile Windows XP'den oldukça iyi bir performans almak mümkün. Samsung Q1; 15:9 kenar oranlarına sahip 800 x 480 çözünürlükteki ekranıyla kalite ölçütünde tüm taşınabilir video oynatıcıları ardında bırakıyor. 187 cd/m²'lik parlaklık değeri ve maksimum ayarlarla elde edilen 543:1'lik kontrast değerleri oldukça yüksek. Ekranın maksimumda 45 derecelik açıyla bile görülebilmesi dokunmatik ekranlı bir model için sevindirici. Daha dik açılarda ise, özel-

likle doğrudan güneş ışığı altında rahatsız edici yansımalar oluşuyor. Yine de otobüs ya da uçakta UMPC ekranından iki kişi birlikte film izleyebiliyor.

Bu boyuttaki bir cihaz için 3B performansı makul bir düzeyde. WVGA ekranda tümleşik Intel ekran kartıyla 3DMark2001'de 3010 puan elde edilebiliyor. Ancak UMPC'lerin Sony PSP gibi mobil oyun konsollarına rakip olabilmesi için, öncelikle oyun denetimlerinin mevcut tuşlarına göre yeniden optimize edilmesi gerekiyor. Hayal kırıklığı yaratan en önemli konu batarya ömrüyle ilgili test sonuçları. Samsung Q1 metin işlemede 3:01 saatlik bir performansa sahipken, DivX izlendiğinde batarya ömrü 2 saate kadar geriliyor. 9 saat gibi daha uzun süreler için yüksek kapasiteli seçimlik bataryadan edinmek gerekiyor. CHIP olarak henüz bu bataryayı test etme şansı bulamadığımızı belirtelim. Intel ve Microsoft'ın yeni nesil UMPC'lerde güç tüketimi konusunda daha fazla çaba sarf edeceğini tahmin etmek güç değil.

Mini PC kullanımı: Ekranı dokun

Bu yeni bilgisayar sınıfında test değerleri kadar kullanım kolaylığı da önemli. Microsoft, UMPC'lerdeki dokunmatik ekrandan yararlanarak hem kalemle hem de parmak uçlarıyla en kolay kullanım özelliklerini sunma amacın-

1:1 ölçülerle ilk UMPC: Samsung Q1'in kapladığı alan yaklaşık olarak bir A5 kadar.

da: "Dialkey" adı verilen tuşlar ilk aşamada cep telefonundaki ilk SMS yazma deneyimini hatırlatacak kadar farklı görünse de, uzun vadede pratik kullanım sağlıyor. "Program Starter" (bk. sol sayfa) UMPC'nin tüm önemli özelliklerine erişim sağlıyor. Ancak aynı özelliklere sahip AVStudio adlı bir araç sunması, Samsung'un Microsoft'a bu konuda tümüyle bel bağlamak istemediğinin göstergesi. Yine de tecrübeli kullanıcıların her iki arabirimi de bir kenara bırakarak alışageldikleri masaüstünde çalışmak isteyeceklerini tahmin etmek güç değil. Ekran boyutu, kısa bir alışma süresi sonrasında rahatsız edici olmaktan çıkacak ve bu yeni boyuta uygun bir düzen oluşturmamızı sağlıyor. eBay gibi birçok web portalı bugün bile 800 piksellik ekran genişliğine göre optimize edildiğinden, UMPC ekranında da çoğu web sitesiyle uyum sorunu yaşanmayacak.

Sonuç ve beklentiler: gelecek vaat ediyor.

Samsung Q1 oldukça çekici bir ürün. Ancak Microsoft'un mobil UMPC'lerin kendilerine cep telefonları kadar geçiş kullanım alanı yaratacakları yönündeki beklentisi şu an

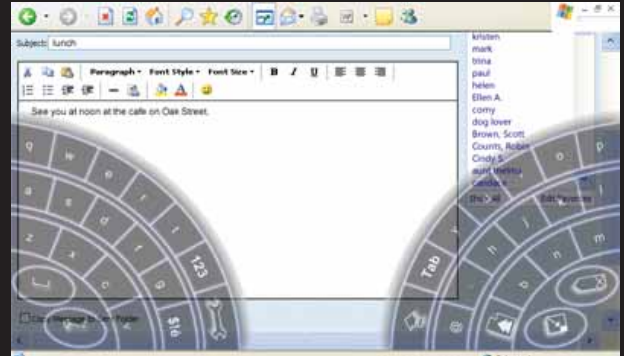
için havada kalıyor. Fiyatlar bu ürünlerin geleceğinde belirleyici nitelikte: Samsung'un UMPC'sini ilk aşamada 1.000 Euro'dan başlayan fiyatlarla satması, Asus'un ise yaklaşık 750 Euro etiket bedeli belirlemesi bekleniyor. UMPC'ler, "gerçek" PC'ler için eksiksiz bir alternatif olarak görülmediğinden ve gündelik yaşantıyı kolaylaştıracak ek bir mobil araç olarak kullanılacağından, 600 Euro gibi makul bir fiyat eşiği öngörülebilir. UMPC'nin uyumluluk konusunda benzersiz bir video oynatıcı olarak görülmesi ve ikinci bir dizüstü bilgisayar olarak değerlendirilmesi, bu koşula da bağlı. UMPC'ler DVB-T tuner ve GPS alıcılarla donatıldığında mobil TV ve yön bulma aracı yerine kullanılabilir. Sundukları esneklik, bu ultra mobil bilgisayarlara orta vadede piyasada boy göstermede yardımcı olacak. 2007 başından itibaren mini PC'ler için özel olarak optimize edilmiş bir Windows Vista sürümünü piyasaya sürme planı, Microsoft'un bu yeni sınıflandırmaya duyduğu güven için iyi bir kanıt.

Bilgi için: www.umpc.com ■

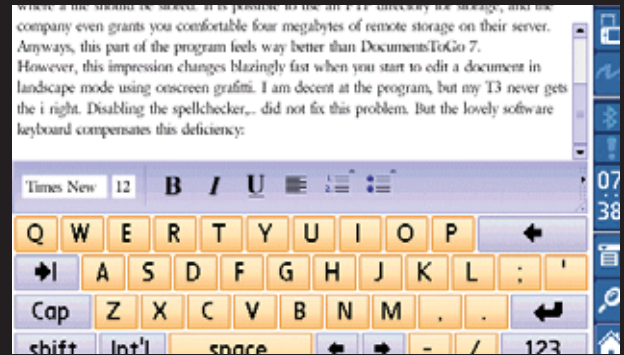
Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

Parmak izi: "Brilliant Black" kabuğunda arayüzdeki büyük semboller Windows Media Player'ı kontrol etmeyi sağlıyor.

"Dialkeys": Kalem olmasa bile ekrandaki özel klavyeden yararlanabilirsiniz.

Kalemle giriş: Metinler tablet PC'lerdeki gibi "klasik" sanal klavye üzerinden de girilebiliyor.

1.000 Euro savaşı

Samsung Q1'in fiyatı ultra hafif dizüstü bilgisayar sınıfındaki JVC MP-XP 741 ile kıyaslanabilir. Bu ürün 9 inçlik ekrana, Pentium M 733ULV işlemciye ve tümleşik Intel ekran kartına sahip. Sonuçta gelince: JVC'nin ürünü neredeyse aynı sistem performansında, klavye, daha uzun batarya ömrü ve daha yüksek çözünürlük sunuyor.

Sistem performansı
1.690 PCMark04-Puan
1.750 PCMark04-Puan
Batarya ömrü (Word kullanımında)
3:01 Saat
4:23 Saat
UMPC: Samsung Q1

Ekran çözünürlüğü
800 x 480 Piksel
1.024 x 600 Piksel
Ağırlık
780 Gram
1.080 Gram
Ultra Hafif: JVC MP-XP 741

Bir bakışta: Samsung Q1

Ürün özellikleri	Samsung Q1
Boyutlar:	(En x Yükseklik x Derinlik) / (Ağırlık) 22,7 x 2,2 x 13,8 cm, 780 gram
Ekran:	7 inçlik dokunmatik WVGA (800 x 480 piksel) ekran
CPU:	Intel Celeron M 353 Ultra Low Voltage, 900 MHz
RAM:	512 MB DDR2-400-RAM, boş yuva yok
Sabit Disk:	30 GB (Hitachi, 1,8 inç)
Ekran kartı:	Intel GMA 900 (128 MB'a kadar paylaşımlı)
Bağlantı noktaları:	W-LAN (802.11b/g), Bluetooth 2.0, Mikrofon, Hoparlör, VGA
İşletim Sistemi:	Windows XP Tablet Edition ("Touch Pack" eklentisiyle birlikte)
Opsiyonel:	DVB-T-Tuner, GPS navigasyon kiti, DVD multi sürücü, klavye, çanta, Harici yüksek performanslı lityum-iyon yedek batarya (9 saate varan batarya ömrü)
Fiyat / Piyasaya sürüş:	1.000 Euro'dan başlayan fiyatlarla Mayıs 2006'tan itibaren
+ Komple işletim sistemi	- Çevre birimleri pahalı
+ Yeterli çözünürlük	- Standart batarya kısa ömürlü
+ Kaliteli ekran, görüş açısı	

Bilgileriniz TwinMOS'a emanet

Veri depolamada ömür boyu garanti.

■ Ayda 1,9 milyon adet bellek modülü üretimiyle dünyanın lider firmaları arasında yer alan TwinMOS'un dünya çapında 10 ofisi, 1.000'in üzerinde dağıtım kanalı bulunuyor. Kont Bilişim, TwinMOS ürün ailesinden, 4 GB kapasiteye kadar CF (Compact Flash) bellek, farklı tasarımlarda USB taşınabilir bellek, SD (Secure Digital) bellek, Micro SD bel-

lek, MMC (Multimedia) bellek ve MMC Dual Voltage gibi veri depolama ürünlerini Türkiye pazarına sunacak. Dijital fotoğraf makinesi ve cep telefonlarının yaygın kullanımı ile günden güne daha çok önem kazanan veri depolama ürünleri, Kont Bilişim tarafından ömür boyu garanti ile satılacak.

Tel: (0216) 528 54 11

Bilgi için: www.kont.com.tr

DELL Yazıcılar

Yazıcı almadan önce bakacağınız bir adres.

■ 2003 yılında ilk olarak ABD pazarına girmiş olan Dell yazıcılar, 2006 yılı itibarı ile Kont Bilişim ile tüm Türkiye'de satışa sunulmaya başladı. Giriş seviyesi renkli inkjet yazıcılardan, iş ortamlarında kullanılabilecek renkli lazer yazıcılara ve hepsi bir arada çözümlere kadar geniş bir ürün yelpazesi bulunan Dell yazıcılarında satış sonrası hizmeti yine Kont Bilişim sunuyor.

Telefon: (0216) 528 54 11

Bilgi için: www.kont.com.tr

Kolay ADSL

Proniq ADSL Modem yönlendiriciler.

■ Türk Telekom Standartları ile uyumlu Proniq ADSL 2/2+ yönlendiriciler, Türkçe sürücüler, hızlı kurulum menüleri ve web'den yapılandırma için kullanıcı dostu arayüzleri ile dışarıdan yardım almadan kolay kurulum imkanı sağlıyor. Ayrıca web'den yüklenebilir yazılım güncellemesi olanağı sunuluyor. Işıklı durum göstergesi sayesinde, kullanıcıları

bağlantı durumunu belirten ürünler, hemen tüm internet uygulamaları standartlarıyla uyumlu.

Tel: 02164526737

Bilgi için: www.probera.com.tr

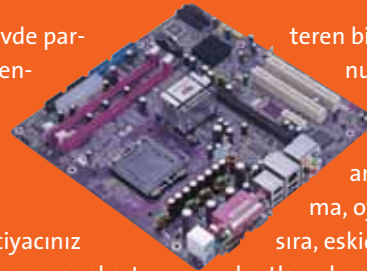

BU AY 100 \$'A NE ALALIM?

Evinize dijital eğlence sistemi kurun.

■ Yaza girmeden, evde partiler ve davetler düzenlemekten önce bilgisayarınızı Viiv ile tanıştırmak akıllıca olacaktır.

Viiv konsepti için ihtiyacınız olacak en önemli bileşen, anakart. ECS 945G-M3 anakartı, Micro-ATX M/B Intel 945G Express yonga seti, tüm Intel ICH7DH güney köprüsünün özelliklerini kullanabilen sayısal medya özelliklerini ve performansını gös-

teren bir güçlü bir platform sunuyor. DH "Sayısal Ev" (Digital Home) anlamına geliyor ve 945G-M3 anakartın kayıt, depolama, oynatma becerisinin yanı sıra, eskiden ilave grafik ve ses kartları olmaksızın mümkün olmayan pek çok ilginç özelliklerle donanmış, kapsamlı bir sayısal medya desteğini ifade ediyor.

Fiyat: 150 dolar

Bilgi için: www.elitegrup.com

Tasarım ve güç

Logitech V500 kablosuz dizüstü faresi.

■ Logitech 'in V500 modeli kablosuz dizüstü faresi, özel tasarımı ve performansı ile dikkat çekiyor. 2005 Uluslararası CES Yenilikçi Tasarım ve Mühendislik Ödülü'nü kazanan ürün, açılabilir yuvalı kasası, dört yönlü kaydırma paneli ve her yüzeyde çalışan optik altyapısıyla dizüstü kullanıcıları için özel olarak

üretilmiş. Ürünü pazarda tüm rakiplerinden ayıran temel özelliği, dört yönlü dokunmatik kaydırma paneli sayesinde kaydırma tekerleği olmadan, dikey ve yatay kaydırmaya izin vermesi.

Seyahat sırasında oldukça kompakt bir yapıya sahip olan farenin kasası (ortalama bir sabun kalıbından daha küçük) rahat bir kullanım için tek bir dokunuşla çeyrek inç yükseltilebiliyor. 2,4 GHz kablosuz alıcısı kasa içerisindeki özel bölmeye kolay bir şekilde takılarak saklanabiliyor. Böylece hem taşıma kolaylığı sağlıyor hem de alıcının zarar görme riskini azaltıyor.

Fiyatı: 67 \$ +KDV

Bilgi için: www.logitech.com

Google

Eski klipler web'de.

■ Google, abd'li national archivers and records administration'la (nara – ulusal arşiv ve kayıtlar idaresi) birlikte yürüttüğü ortak çalışma çerçevesinde şu an için yaklaşık 100 adet tarihi ve nadir bulunan filmi web'e sunuyor. Klipler, google video üzerinden ücretsiz olarak izlenebiliyor. Listede ikinci dünya savaşı'na ait bilgiler ve nasa'ya ait belgeler de bulunuyor. Projenin kapsamı genişlemeye devam ederken bazı amerikalı yetkililer bu paylaşımın karşısında.

Bilgi için: <http://video.google.com>

Dijital çağın beyaz atı

ASUS'tan sıra dışı estetik.

■ ASUS, 13,3 inçlik geniş ekranlı W6F serisini tanıttı. Özel inci beyazı W6F serisi, altın detaylarla vurgulanmış parlak yüzeyiyle sıra dışı bir estetik sunuyor. LCD kapağı gelişmiş boyama işlemlerine tabi tutularak pırlıl pırlıl hale getirilen W6F, hem darbe ve çiziklere karşı yüksek koruma sağlıyor hem de estetik ve zarif

bir görünüme sahip oluyor. Sıkça seyahat edenlerin rüyaları bu dizüstüyle gerçek oluyor. W6F'nin taşınması oldukça kolay ve uçuş ortamları için çok kullanışlı. Üstün görsellik için derli toplu tasarımdan ödün vermeyen W6F, 13,3 inçlik geniş ekranı, ASUS'a özgü Color Shine, Splendid Video Intelligence Engine ve özel v-kesimli panel teknolojileri ile de yüksek görsellik sunuyor. Enhanced Data Rate (EDR) Bluetooth ile her yönde kablosuz bağlantı kurabilir ve standart Bluetooth'a oranla üç kat daha hızlı veri aktarımı yapabilirsiniz. Bütünleşik fare alıcısı ile W6F üstün taşınabilirlik ve bağlantı olanakları sunuyor. WLAN ve Bluetooth açma/kapama tuşları ise kullanışlı. **Fiyatı:** 1.999 + KDV **Bilgi için:** www.asus.com.tr

TEKNİK ÖZELLİKLER

Ekran: 13,3 inç WXGA Color Shine TFT

İşlemci: Intel T2400 1,83 GHz

Yonga seti: 2 MB L2 ön bellek / Intel 945 GM

Bellek: 512 MB DDR533

Arayüzler: 3xUSB 2.0, kart okuyucu, Intel 802.11a/b/g, Bluetooth

Ağırlık: 1,86kg

Beraberindeki Hediyeler: Taşıma çantası, BT fare, yedek pil

Teknolojinin Everest'ine tırmanış

Avrupa'nın Silikon Vadisi olma yolunda ilerleyen Dresden'de kurulmuş olan AMD'nin en büyük fabrikasını sizler için gezdik

Bu sene CHIP ekibi olarak Hannover'de düzenlenen Cebit'e giderken, yolumuz Dresden'e de düştü. Almanya'nın bu güzel ve mütevazı kenti, ülkenin birleşmesi sonrası Avrupa'nın Silikon Vadisi olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Zaten şehir hali hazırda yaşlı kıtanın bir numaralı yarı iletken üreticisi unvanını ele geçirmiş durumda. Şehirde üretim yapan firmalar arasında Philips ve Infineon gibi büyük isimler olsa da, onlara bu unvanı sağlayan asıl etken elbette AMD'nin kentin hemen kıyısına kurulmuş muhteşem iki fabrikası, FAB30 ve FAB36.

Size bu teknoloji üssüne yaptığımız geziyi anlatmadan önce Dresden'den biraz daha bahsetmek doğru olur. Biz de bu seyahatten önce kendi kendimize sorup dururduk: "Neden Dresden?" Dünyanın lojistiği güçlü onlarca büyük şehir, iş gücü ucuz Uzakdoğu ülkeleri varken, büyük teknoloji firmaları neden bu şehirde fabrikalarını kurmayı tercih ediyorlar? Bunun sebebi Dresden'in tarihinde gizli. Bütün tarihi boyunca mucitlerin ve icatların şehri olmuş Dresden. Bugün günlük yaşamda kullandığımız yüzlerce ürünün ardında Dresdenli mucitler var. Bunların en çarpıcı örneği,

bugün herkesin kullandığı poşet çaylar. Belki daha da çarpıcı bir örneğe neredeyse dünya nüfusunun yarısının kullandığı sutyenler. İkinci Dünya savaşında en büyük yıkımın yaşandığı şehir, soğuk savaş yıllarında, doğu bloğunda yer aldığı için hep geri planda kalmış. Ama Dresdenliler şehirlerini eski parlak günlerine döndürmek konusunda oldukça kararlılar.

Teknolojinin iki kalesi

AMD'nin Dresden'e sadece 10 dakika mesafedeki fabrikasına yaklaştığınızda sizi ilk etkileyen yapının büyüklüğü oluyor. Fabrikanın bu denli büyük olması aslında iki bağımsız fabrikanın iç içe olmasından kaynaklanıyor. AMD, bu arazide kurduğu ilk fabrikası FAB30'u 2000 yılında açmış. Kullanılan ileri teknoloji sebebiyle pek çok ödül alan FAB30, tek başına talepleri karşılayamayınca 2003 senesinde FAB36'nın inşa edilmesine karar verilmiş. Sadece üç yıl gibi kısa bir sürede tamamlanan ve 4 milyar dolara mal olan FAB36 bundan üç ay önce açılmış. Fabrika ilk ürünlerini ise henüz bu ay vermeye başladı. Bugün piyasada bulunan tüm AMD işlemciler sadece bu iki fabrikada üretiliyor.

Sadece altı yıl arayla inşa edilmiş olsalar da FAB30 ile FAB36 arasındaki farklar; bize teknolojinin ne denli hızlı geliştiğini gösteriyor. İki fabrika arasındaki en büyük fark eskisinin 200mm'lik wafer üretimine karşılık, FAB36'nın 300mm'lik wafer'lar kullanması. İşlemciler wafer olarak adlandırdığımız bu silikon tepsi-lerde üretildiğinden, bir fabrika ne kadar büyük wafer kullanırsa üretim kapasitesi de o kadar artıyor. Mesela 300mm'lik bir wafer ile 500'ün üzerinde Opteron işlemci üretilabiliyor.

Aslında FAB 30'un yıllık toplam wafer üretim sayısı FAB36'dan daha fazla. Ancak 300mm'lik wafer kullanımı FAB36'nın üretilen toplam işlemci sayısında öne geçmesini sağlıyor. FAB30 ile FAB36 arasındaki diğer bir önemli fark kullanabildikleri işlemci üretim teknolojilerinde. FAB30 sadece 90nm'lik üretim yapabilirken, FAB36 ilk günden 65nm üretim yapabiliyor. Üstelik FAB36'nın 2007'de 45nm, 2011'de ise 22nm'ye geçmesi planlanıyor. Bu özelliği ile FAB36 şu an dünyanın en gelişmiş yarıiletken fabrikası. Üretim teknolojisindeki bu küçülme, işlemci boyutlarının da ufaltmasını sağlıyor. Bu sayede her bir wafer'a sığan işlemci miktarı ufaldığı gibi,

işlemcilerin güç tüketimi ve ısınmaları da azalıyor. Bu da önümüzdeki yıllarda FAB36'nın üretim kapasitesinin artacağını gösteriyor.

Akıllı fabrika

Kullanılan wafer teknolojileri gibi FAB30 ve FAB36 arasında ki üretim metotları da farklı. En önemli fark FAB36'da kullanılan APM (Advanced Positioning Manufacture) yöntemi. APM, akıllı fabrika kavramının günümüzde ulaştığı zirve noktası. Bu yöntemin iki önemli ayağı var. Birincisi, fabrikada üretilen her wafer, girişinden çıkışına kadar takip ediliyor. Yani fabrikanın yapay zekâsı her an için, fabrikanın içinde hangi wafer nerede ve hangi işlemden geçiyor takip ediyor. Ayrıca üretim aşamasındaki wafer'lar fabrikanın içinde bir noktadan diğerine özel robotlar ile taşınıyor. Tavana yerleştirilen ray sistemleri üzerinde, kendi motorlarını kullanarak hareket eden bu robotları ilk gördüğümüzde Yıldız Savaşları'nın droidlerini hatırlıyorsunuz. Tamamen yapay zekâyâ bağlı otomatik sistem ile yönetilen bu robotlar, wafer'ları büyük bir süratle bir işlemden diğerine taşıırken, fabrikadaki hiçbir makinenin boş kalmamasını sağlıyor. Kullanılan bu ileri teknoloji üretim metodu fabrikanın verimini büyük oranda artırıyor.

FAB 30 ve FAB36'yı başarılı kılan, sadece işlemci üretim bölümleri değil. Temiz Oda (Clean Room) olarak anılan ve işlemcilerin asıl üretiminin yapıldığı alanlar fabrikanın toplam alanının ancak yarısını kaplıyor. Temiz odaların

AMD FAB 36: AMD'nin Dresden'deki fabrikaları oldukça etkileyici. Otoparktaki arabalara bakarsanız fabrikanın ne denli büyük olduğunu anlayabilirsiniz.

çevresini, enerji ve malzeme sağlamakla sorumlu lojistik birimler, ARGE ve kalite kontrol laboratuvarları ve yönetim ofisleri çevreliyor. Böylesine büyük bir fabrikayı işletmenin en zor yanlarından biri de elbette onlara enerji, yani elektrik yetiştirebilmek. Günün 24 saati hiç durmadan çalışan fabrikalarda elektrik kesintisi kabul edilebilir bir durum değil. Bu yüzden iki fabrika için de ayrı elektrik santralleri kurulmuş. Gaz yakıt kullanan bu santraller, fabrikalar için 30 megawatt güç sağlıyor. Üstelik birinde sorun yaşandığında diğerinden veya şehir hattından destek alabiliyor.

Atomları gözle görmek

AMD'nin fabrikasında, görülmeye değer, en heyecan verici yerlerden biri de laboratuvarlar. Hem ARGE, hem de kalite kontrol yapılan bu laboratuvarların en önemli sorumluluğu işlemci üretiminde ortaya çıkan sorunları tespit etmek. Ancak küçük parmağımızın tırnağı kadar bir alana milyonlarca transistör sığdıran mühendisler, bir sorunla karşı-

laştıklarında, bunu yakından görebilmek için çok güçlü mikroskoplara ve tayföçlere (spektroskop) ihtiyaç duyuyor. Bunlardan AMD fabrikasında bir hayli var. Her biri küçük bir oda büyüklüğündeki dev elektron mikroskopları işlemcilerle bir milyon kez züm yapabiliyor. Üstelik bununla da kalmayıp, işlemci katmanlarını görüntüleyebilmek için kesitler alabiliyorlar. Bir saç tellinden defalarca ince bu kesikleri açabilmek için bu muhteşem cihazlar iyon hüzmesi kullanıyor. Fabrikadaki mikroskoplara öylesine güçlü ki, bazıları tek tek atomları bile görüntüleyebiliyor. Teknolojinin böylesine geliştiğini kendi gözlerinizle görünce nefesinizin kesilmesi mümkün değil.

Toplam 2.800 kişinin çalıştığı fabrikanın çalışanlarının neredeyse hemen hepsi Dresden bölgesinden. Bu da fabrika için neden Dresden'in seçildiğini daha iyi gösteriyor. İşin ilginç yanı fabrikanın üretim bölümünde çalışanların günün 12 saati sadece iki vardiya olarak çalışması. Buna karşılık haftada sadece üç veya dört gün çalışıp haftanın geriye kalanında tatil yapıyorlar. Çalışanların yüzlerine bakınca, bu teknoloji kalesinde bulunmaktan ve hafta sonu tatillerinden ne denli mutlu olduklarını görebiliyorsunuz.

AMD'nin fabrikasına yaptığımız bu ziyaret, bizim gibi günlerini en ileri teknoloji ürünlerinin arasında geçiren test editörleri için bile muhteşem bir deneyimdi. Bu sayede AMD işlemcilerin yüksek kalitesinin sebeplerini daha iyi anlamakla kalmadık, dünyada neden sadece birkaç firmanın bu işlemcileri üretebildiğini de anlamış olduk. ■

Tuğbek Ölek, tugbek@chip.com.tr

Uzay üssü gibi: Wafer'lar üretimin başından sonuna kadar bu kutuların içinde duruyor. Sadece üretim makinelerine girerken çıkarıldıkları için asla odadaki hava ile temas etmiyorlar.

Ödemeyi nasıl yapardınız?

Nakit veya kartla mı, yoksa telefonla mı? Tüketici, “Temassız ödeme”nin sağladığı kolaylıklardan memnun mu?

■ Philips ve Visa International tarafından yapılan kullanışlılık araştırmasının sonuçları, tüketicilerin “Yakın Alan İletişimi” teknolojisiyle gerçekleştirilen “temassız ödeme”nin sağladığı kolaylıklardan memnun olduğunu ortaya koyuyor. Araştırma sonuçlarına göre tüketiciler işlemlerini cep telefonlarıyla yapabilmenin hem pratik hem de “havalı” olduğunu düşünüyor. NFC, cep telefonu, PDA, bilgi-

sayar ve ödeme noktaları arasında hızlı ve kolay kablosuz bağlantı kurarak güvenli kısa mesafeli iletişim sağlıyor. NFC temassız ödeme teknolojisi ile birleştiğinde ise taşınabilir cihazlar kullanılarak güvenli ve kolay alışveriş yapılabilir. Araştırmaya katılanlar, NFC uyumlu telefonlarla farklı işlemler yaptılar: bir dükkânda alışveriş, bir DVD mağazasında film fragmanı indirme, evde TV üzerinden alışveriş ve

“akıllı” bir posterden konser bileti satın alma.

Araştırmada şu sonuçlar öne çıktı

Modaya uygun: Araştırmaya katılanlar “akıllı” posterlerden içerik indirmekten zevk aldıklarını belirtirken, posterlerden bilet satın alma fikrini de olumlu karşıladılar. Bu teknolojiyi “modaya uygun” ve “muhteşem” olarak nitelendiren tüketiciler, bir etkinliğe cep telefonlarını kullanarak katılabilme fikrini de beğendiler.

Daha doğal: Tüketiciler cep telefonu kullanarak temassız ödeme yapmayı kolay buldu. Öğrenme eğrileri çok kısa olurken, tüm katılımcılar cep telefonu ve ödeme noktalarının etkileşiminde kendinden emin davrandı. Tüketiciler ayrıca, ödeme kartı sunmaya alternatif olarak cep telefonu-

nu terminale doğru tutarak işlem yapmayı daha doğal buldular.

Kolay ve hızlı: Araştırmaya katılanlar NFC uyumlu telefonla temassız ödemenin kullanım kolaylığı ve hızından memnun kalırken, el çantası ya da cüzdan taşımak zorunda olmama fikrinden hoşlandıklarını belirttiler.

İşlemler otomatik olmalı:

Bir satın alma veya içerik indirme sırasında işlemin otomatik olması gerektiği sonucu da ortaya çıktı. Tüketiciler, sadece cep telefonunu NFC uyumlu okuyucuya doğru tutarak gerçekleştirilen işlemlerin basitliğini beğendi. Öte yandan, bir arkadaşına bilet satma gibi “gönderme” uygulamalarında işlemin bir komutla başlatılmasının tercih edilebileceği görüldü.

Bilgi için: www.philips.com.tr

Cüzdanı bıraktılar: Avrupalılar cep telefonu üzerinden ödeme sistemine alıştıktan sonra cüzdanları bıraktılar.

Gökem Çetin

gorkemc@chip.com.tr

Makaleleri ve önemli çalışmalarıyla tanınan Linux uzmanı

YORUM

Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

CHIP forum sayfalarındaki **CHIP'te Bu Ay** bölümünde CHIP editörleri ve diğer okurlarla tartışın!
www.chip.com.tr

Oracle faiziyle geri istiyor

Gökem Çetin, Oracle'ın Linux konusundaki planlarını ve bunların BT dünyasına etkilerini mercek altına alıyor.

Oracle'ın CEO'su Larry Ellison, geçtiğimiz hafta Oracle'ın bir Linux dağıtımının olacağını duyurdu. Bu, Oracle'ın şimdiye kadar veritabanı arenasında şişirdiği yelkenleri bundan sonra işletim sistemi pazarında açacağına da göstergesi.

Oracle, Red Hat ve Novell ile görüşüyor. Ancak Novell'in zamanında Red Hat ile konuşması ve Red Hat'in kendi standartlarını ve cemaatini yaratmak isteği ile evliliğe yanaşmaması nedeniyle SUSE, Novell'e geçmişti. Oracle'ın Red Hat'i alma olasılığı bence hâlâ sıfıra yakın duruyor.

Bir diğer seçenek de Mark Shuttleworth'un kurduğu Ubuntu Linux olabilir. Thawte'yi kurduktan sonra firmasını 200 milyon dolara satan, uzaya çıkan ilk Afrikalı unvanını alan Mark, Oracle'ın bu çalışmalarını uzun zamandır takip ediyor. Ancak Ubuntu, camiada çok konuşulan bir dağıtım olmasına rağmen, henüz Red Hat ve Novell'in getirdiği bazı teknolojileri içinde barındırmıyor; dahası tüm dünyadaki kurulum tabanı ile karşılaştırıldığı zaman masaüstüne yönelik tavrı ile Ubuntu bu iki dağıtımın çok gerisinde kalıyor.

Bunların yanında, Oracle'ın satın aldığı kurumların stratejik duruşu, Oracle'ı yine bu iki firmaya yakın tutuyor. Kurucusunu şirketten kovan Mandriva'yı saymıyorum bile. Oracle'ın şimdiye kadar veritabanı, orta katman uygulamaları ve bunları bağlayan yazılımlarla zamanını geçirmesinden sonra önerdiği ürün gamına Linux'u eklemesi yanlış anlaşılmalara neden olabilir.

Oracle aslında bundan sonra Linux'u doğrudan önermeyecek. Bunun yerine Oracle, Linux'u kulla-

narak Microsoft'un karşısına daha sağlam çıkacak. Böylece Microsoft'a kaybettiği kaleleri özellikle küçük ve orta işletmelerde geri alabilecek.

Bu hareketin bir diğer artısı da, Microsoft'un olmadığı bir yerde, özgür yazılım dünyasında, Oracle'ın oyun kurallarını belirleyecek olması.

Açıkçası Oracle, şimdiye kadar Red Hat'i bu kadar beslemekle ne kadar iyi yaptı? Arada bir düşünüyorum, Red Hat'i Red Hat yapan Oracle ise, "iyilikler karşılıksız kalmaz" dünya kuralı da gözümüze sokulurken, bir sonraki hamlesinde neden "Linux" ile kendisi oynamıyordu? Madem Oracle, Micro-

soft'un karşısına Linux silahını kullanarak çıktı, neden o silahı başkasından satın alıyordu?

Belki de Red Hat, uygulama servislerini sunarak Oracle'ın ayağına bastı. Belki Red Hat, PostgreSQL silahını Oracle'a karşı kullanmaya başladı,

belki de Red Hat'in en kritik, dış bilemediği firmalardan birisi olan Novell'in müşteri kitlesi Oracle'ın ilgisini çekti. Bunların hepsi mümkün, hatta kanımca defalarca yaşanmış olaylar. Oracle'ın bu atağını Sun'ın Linux stratejisi ile karşılaştırmak isteyenler olabilir. Sun Microsystems'ın uzunca bir süre bir Linux dağıtımı ile ilgilendiği haberleri ortalığa yayılmış, sonra konu Sun tarafından yalanlanmıştı. Sun'ın Linux ile ilgili doğru dürüst tek bir projesi, sağlam bir vizyonu hiç olmadı. Dolayısıyla Oracle'ın niyetini Sun'ın planlarıyla ilişkilendirmek dahi doğru olmayacaktır.

Benim fikrimi soracak olursanız, Oracle diğer dağıtımları bıraksın ve ülkemizdeki en önemli bilişim projelerinden birinin sonucu olan Pardus'u alsın!

“Oracle, Linux'u kullanarak Microsoft'un karşısına daha sağlam çıkacak.”

Adidas Teamgeist

Top dediğin yuvarlaktır

■ Adidas, Almanya'daki 2006 Dünya Futbol Şampiyonası için özel bir top üretti. Teamgeist ismindeki top, futbol topu teknolojisinde geline son noktayı ifade ediyor. Topun en önemli özelliği su çekmemesi. Böylece futbol tarihinde ilk kez, yağmur altında topun dinamiği değişmeyecek.

Ayrıca, Adidas 2006 kupası için topun içinde bir radyo vericisi yerleştirmeyi test ediyordu. Böylece topun çizgileri geçip geçmediği elektronik olarak ölçülebilecekti. Ancak FIFA bu teknolojiyi kullanmaktan son dakikada vazgeçti.

Bilgi için: www.adidas.com.tr

Mars için geliştirilen makineler

Akıllı robotlar iş başında!

■ Araştırma başarılı: Artık Avrupa'da kendini bilgisayar tutkunu olarak gören herkesin ziyaret izni almak için can atacağı bir "hayvanat bahçesi" var. Almanya'nın Bremen kentindeki DFKI'n (Alman Yapay Zeka Araştırma Merkezi) sahibi olduğu bu adres tümü robot olan köpek, akrep, yılan ve kedilere ev sahipliği yapıyor.

Hayvanlar modelleniyor

Hayvanların, makinelerle benzerliği bir tesadüften çok, bu araştırma laboratuvarını yöneten Prof. Franl Kirchner'in özel çalışmalarına dayanıyor. Kirchner, robotların hareket mekanizmalarının tasarlanmasında hayvanlar dünyasından kopya çekmeyi tercih etmiş. Projenin odağında kısmen bir kediyi andıran ARAMIES (ambulating

robot for autonomous martian investigation, exploration and science) adlı dört ayaklı robot var. Bu robotun Sony tarafından geliştirilen AIBO'yla arasındaki en önemli fark çocukların odalarını süsleyecek aşırı pahalı bir oyuncak olarak düşünülmemesi. Araştırmacılar düşüncelerini hayata geçirebilirse 34 kg ağırlındaki kedi, Mars gezegenini keşfe çıkacak. DFKI uzmanlarının amacı, makineyi en zorlu çevre koşullarında bile güvenli bir şekilde hareket edebilecek şekilde eğitmek. ARAMIES, bu "öğrenme" aşaması sona erdiğinde, tüm dik yamaç ve uçurumları kendi başına araştırabilecek. Ayrıca su altı araştırmaları için geliştirilen robotlar görünüm açısından yılanları andırıyor. Kirchner, okyanus yüzeyinin 6.000 metre

altı hakkındaki bilgilerimizin Mars yüzeyi hakkında bildiklerimizden daha az olduğunu belirtiyor.

Bilgi için: www.dfki.de

Çikolata tadında telefon

Dokunmatik ekranlı LG Son 80

■ LG Mobile, dokunmatik tuşları ve şık siyah tasarımı ile dikkat çeken, Chocolate - Son 80 ismini verdiği yeni cep telefonunu Mayıs sonunda Türkiye'de satışa sunacağını açıkladı. LG Chocolate - Son80'in en önemli özelliği, dokunmatik bir ekrana sahip olması. Chocolate, siyah gövdesi, gizli LCD ekranı, göz alıcı tasarımı ve dokunmatik tuşları ile kullanıcılara geniş özellik seçeneği sunuyor. İnceliğiyle dikkatleri üzerine toplayan Chocolate, tasarımı ile de dikkat çekiyor. Telefon, Avrupa'da IF ve Red Dot tasarım ödüllerine layık görülmüş.

Bilgi için: www.lge.com.tr

LG MOBILE CHOCOLATE

Bant	: 900 / 1.800 / 1.900MHz
Ölçüler	: 95x48x15.2
Ağırlık	: 80 gram
Ana ekran	: LCD 262K TFT, QCIF
Kamera	: 1,3 megapiksel flaşlı
Uygulama	: WAP 2.0, MMS, JAVA 2.0
Bağlantı	: Bluetooth, USB

Pratik alo

İndirimli konuşun

■ Borusan Telekom'un başlattığı AloPratik hizmeti, telefona kolaylıkla takılan cihaz sayesinde şehirlerarası, uluslararası ve Turkcell görüşmelerinde yüzde 90'a varan indirimler sağlıyor. Tavsiye edilen satış fiyatı 30 YTL olan AloPratik cihazı ile, kısa bir süre için 10 YTL'lik ücretsiz görüşme hediyesi de sunuluyor. Hizmetten yararlanabilmek için, kullanıcıların sadece mevcut telefon hattına AloPratik cihazını bağlamları gerekiyor. AloPratik, mevcut ev / ofis telefonu ile, kullanım alışkanlıkları değiştirilmeden şehirlerarası, uluslararası ve Turkcell numaralarını arayabilme imkânını sunuyor. Hizmet için, arama yapılacak numaradan önce özel bir kod girilmesine veya özel bir numaranın aranmasına da gerek olmuyor. Sabit hatta gelen çağrılar ise her zamanki gibi cevaplanabiliyor.

Bilgi için: www.bnet.net.tr

Microsoft'un geliştirdiği süper virüs

Microsoft, tatbikat senaryosu için tehlikeli bir virüs yazdı. Ancak şimdi başka bir soru akılları kurcalıyor.

SubVirt adlı "Virtual Machine Based Rootkit" (VMBR) anti virüs yazılımlarının karşısında çaresiz kaldıkları bir süper rootkit olarak nitelendirilebilir. Çünkü bu rootkit saldırılan işletim sisteminde değil, ona paralel olarak sanal bir ortamda görev yapıyor. Microsoft elbette taraf değiştirmiş değil. Bu senaryo hacker'ların gelecekte ne tür saldırılar gerçekleştirebileceği hakkında fikir verme ve Redmond'un bu tehlikelere karşı şimdiden hazırlık yaptığını gösterme amacıyla. Yine de Redmond'daki yazılım uzmanlarının VMBR üzerinden kullanıcıların bilgisayarlarını kontrol edebileceği düşüncesi, SubVirt'in akıllarda yeni soru işa-

retleri yaratmasına neden oluyor. Dolayısıyla Rootkit'in çalışma mantığı yeni Big Brother senaryolarını akıllara getiriyor. SubVirt, Microsoft'un PC emülasyonu için sunduğu VirtualPC yazılımını temel alıyor. VMBR işletim sistemi altında kendisini kurarak, bilgisayar yeniden başlatıldığında sanal bir PC ortamında devreye giriyor. Kuru- lum için gereken sabit disk alanı yaklaşık 250 MB'la sınırlı. Kullanıcı rootkit yüklü sistemde normal kullanımda herhangi bir performans kaybı hissetmese de işletim sisteminin başlatılması daha uzun sürebiliyor. Bir Microsoft çalışanının kullandığı sistemin bu rootkit'ten etki-

lendiğini fark etmediği ifade ediliyor.

İstedikini yapabilir

Bu nitelikte bir VMBR, her kullanıcı tarafından kodlanamayacak kadar karmaşık olsa da uzman kullanıcıları zorlamayacaktır. Rootkit sisteme kurulduktan sonra akla gelebilecek tüm uygulamaları çalıştırabilir. Microsoft'un gerçekleştirdiği testler phishing e-posta sunucularının ve keylogger'ların çalıştırılabileceğini ortaya koyuyor. Teoride kopya koruması ya da açık kaynak kodlu yazılımların kullanılmasını engelleyen bir denetim mekanizması da devreye sokulabilir.

Sonuç: Yeni anti virüs stratejilerinin geliştirilmesi şart. Ancak Microsoft uzmanlarının PC'yi nasıl kontrol edebildiklerini gösterdikleri

sunum, aslında kullanıcılar açısından endişe verici olabilir. Kullanıcıların duruma nasıl müdahale edeceği sorusu şu an için yanıtsız.

Donanım tabanlı anti virüs yazılımlarıyla ilgili ufak bir ipucuyla Microsoft şimdilik topu başkalarına atmış gibi görünüyor.

Bilgi için: <http://vx.net-lux.org/lib/vsk00.html>

► Microsoft ve Interpol, dolandırıcı avında

Microsoft'un online dolandırıcılık nedeniyle kişiler hakkında açtığı dava sayısının bu yılın ilk yarısı sona ermeden 100'ü aşması bekleniyor. Firmanın en büyük destekçilerinden biri de Interpol. İlk dava dilekçeleri daha şimdiden verilmiş durumda.

Bilgi için:

www.microsoft.com

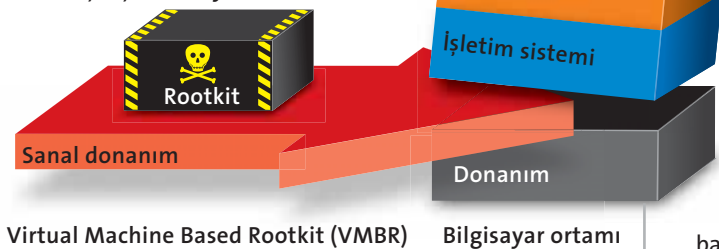
VİRÜS TOP 5

Şubat 2006 verilerine göre

- 1 MyTob.C (33,38 %) Kendisini Outlook adres defteri kayıtlarına gönderiyor.
- 2 LovGate.w (8,07 %) Üçüncü şahısların bilgisayara erişmesini sağlıyor.
- 3 Zafi.d (5,87 %) Kendisini Outlook adres defterindeki tüm kişilere gönderiyor.
- 4 NetSky.t (5,09 %)
- 5 NetSky.b (4,77 %) Her ikisi de bilgisayarlardaki e-posta adreslerini tarayarak kendisi için yeni hedefler seçiyor.

Saldırı nasıl gerçekleşiyor?

"Virtual Machine Based Rootkit (VMBR) işletim sistemiyle donanım arasında bir noktada devreye giriyor. Sanal ortamda sistem, VMBR'ye paralel olarak fark edilmeden çalıştırılabilir.

İkili oyun: Sinema dünyası, DVD'lerini kopyalamaya karşı koruyor ve Windows'ta güvenlik açıklarına neden oluyor.

Araştırma RFID üzerinde ilk virüs

RFID okuyucusu sayesinde merkezi veritabanına erişmek ve üzerinde birtakım değişiklikler yapmak mümkün. Bu yolla en iyimser senaryoda virüs bulaşmış RFID etiketleri üzerinden süpermarketlerdeki fiyatların değiştirilmesi söz konusu olabilir. Asıl tehlike teröristlerin havaalanlarındaki güvenlik sistemlerini aşmak için benzer bir yol izlemesi.

Bilgi için: www.rfidvirus.org

YORUM FARKI

» Son kullanıcı için en rahat çözüm PC' mi yoksa Mac mi?

Bilgisayar denilince akla gelen iki kutup, IBM / INTEL tabanlı PC'ler ile Apple Mac sistemleri arasında bir seçim yapmak gerekirse...

PC

Serdar Büyüközer
Lenovo Türkiye Ürün Müdürü

İŞLEVSELLİK

Bu soruda anahtar kelime "rahatlık" olduğu için şöyle yanıtlamak istiyorum..

Giydiğiniz ayakkabının rahat olduğuna ancak siz karar verebilirsiniz. Şöyle bir giyer bakarsınız, ne hissettiğinize bakarsınız, rahatsa rahattır. Belli bir süre kullandıktan sonra da bu izleniminiz değişmiyorsa huzur içinde edebilirsiniz. Soru "rahatlık" olunca kavramı biraz açmak gerekiyor. Sistem yönetimi, bilgi güvenliği gibi konuları konseptte eklersek hatta rahatlığın tanımına gözümüzün arkada kalmamasını da dâhil edersek, o zaman kurumsal ağlarda kullanılacak bilgisayarlarda PC'lerin sunduğu çözümler daha işlevsel olarak öne çıkıyor. Bu durumda da "hangi PC?" sorusu gündeme gelebilir çünkü üreticiler ürünlerini tasarlarken aynı konulara odaklanmıyor; her biri kendi çözümünü üretiyor. Bu durumda özellikle sistem yönetimi ve bilgi güvenliğine önem veren kullanıcılara sadece PC'yi değil, aynı zamanda Lenovo marka PC'leri öneriyorum.

Mustafa İçil
Apple IMC Pazarlama Müdürü

Mac

SORUNSUZ ÇALIŞMA

Apple Mac'ini severek kullanan milyonlara neden onun vazgeçilmez olduğunu sorduğunuzda alacağınız cevap "sorunsuz çalıştığı için" olacaktır. Bilgisayar kullanma deneyiminin çökmelerden, virüslerden, performans kayıplarından arınmış olmasını isteyenler için Mac ideal bir seçim. Güvenlikle gelen sadelik, bilgisayar kullanımının bir Apple iPod kullanmak kadar rahat olması, Apple tasarımcılarının önemle üzerinde durduğu bir konu. Apple mühendisleri Apple Mac'inizi açar açmaz sizi bir uzman haline getiren etkileyici yazılımlar yaratıyorlar. Bu yaklaşım teknolojiye korkan kullanıcılar için bile bilgisayar kullanımını eğlenceli kılıyor. Bu özellikleri Intel Core Duo işlemci desteğinin gelmesi ile katlanarak artan performans ve teknolojinin soğukluğunu yok edip, bilgisayar kullanım deneyimini bir keyif haline getiren etkileyici tasarımla birleştirdiğinizde ortaya çıkan Apple Mac önümüzdeki dönemde çok daha fazla kullanıcının tercihi olmaya aday.

Lazer teknolojisi elinizde

Rahat ve şık lazer performansı

■ Microsoft donanım ürünleri ailesinin en yeni üyesi Wireless Laser Desktop 6000, kablosuz lazer teknolojisine sahip fareyi, türkçe tuş takımına sahip kablosuz klavye ile bir araya getirdi.

Üründe lazerin sunduğu üstün özellikler Microsoft'un geliştirdiği "high de-

finition" teknolojisiyle birleşince, daha hassas ve daha hızlı tepki veren bir fare ortaya çıkmış. Ergonomik kavisli tasarımıyla daha sağlıklı kullanım sağlayan kablosuz klavye kullanıcılara kullanım rahatlığı sunarken, sunî deriden yumuşak avuç içi desteği uzun süre bilgisayar

karşısında çalışanlar için düşünülmüş. Mayıs ayı ortasından itibaren pazara sunulacak Wireless Laser Desktop 6000, klavye ve fare konusunda hassas kullanıcıların dikkatini çekebilir.

Bilgi için:

www.microsoft.com.tr

Casio Exilim

İnce, güçlü, zarif

■ EX-Z60, gelişmiş kayıt özellikleri, metal gövdesi, oval ve pürüzsüz hatları, ince ve şık tasarımı, 1,4 saniye açılış ve 0,002 saniye gecikme süresine sahip olarak hızı ve kullanım kolaylığı ile dikkatleri üzerine çekiyor.

EX-Z60'ta 6,0 megapiksel yüksek çözünürlük, 3x optik zumlu lens, 2,5 inç (6,35 cm) LCD ekran, Anti Shake DSP, Otomatik makro (Auto Macro), hızlı çekim (Quick Shutter), 33 farklı Best Shot hazır çekim ayarı bulunuyor.

Bilgi için: www.casio.com.tr

KISA... KISA...

► RITEK DMS'de

Dünyanın en büyük optik medya üreticisi RITEK ürünlerinin Türkiye temsilcisi artık DMS. 1990 yılında Taiwan'da ilk CD-R'ı üreten ve dünyanın tüm ünlü markalarının üretimini yapan RITEK'in dünya markası RIDATA, Türkiye'de artık DMS tarafından dağıtılacak.

Bilgi için:

www.datamedya.com

► AMD cephesi

FORTUNE dergisi, 2005 yılında AMD'yi "En Yenilikçi 10 Kuruluş" listesine aldı ve yarıiletken şirketler kategorisinde yenilikçilik lideri seçti. AMD64 platformu, 200'den fazla küresel endüstri ödülü aldı.

Bilgi için:

www.amd.com.tr

► Bigg kablosuz bilgisayar kilidi

Bigg'in kablosuz bilgisayar kilidi olarak adlandırılan yeni ürünü, ofisinizde bilgisayarınızın başkaları tarafından kullanılmasını önlerken, evinizde çocuğunuzun bilgisayar başında fazla zaman geçirmesini engelleyebiliyor. Cebinizde taşıdığınız küçük bir verici ile bilgisayarınız, sizin yakında olup olmadığını anlıyor ve eğer uzaklaşırsanız otomatik olarak kilitleniyor. Bilgisayarınıza tekrar yaklaştığınızda ise sistem otomatik olarak kendini çalıştırmaya başlıyor.

Bilgi için:

www.koyuncu.com.tr

Başımıza taş mı yağacak?

Windows XP, Mac üzerinde çalışacak

■ Apple, Intel tabanlı Macintosh bilgisayarlarında Windows XP işletim sisteminin çalışmasına olanak sağlayacak boot camp programının ücretsiz beta sürümünü duyurdu. Mac OS X üzerinden bu program aracılığı ile Windows XP'yi makinelerine kuran Intel işlemcili Mac kullanıcıları bilgisayarlarını başlattıklarında Mac OS X veya Windows XP işletim sistemlerinden birisiyle çalıştırabiliyor.

Windows çalıştıracak yazılım

Boot camp, Apple'ın, ağustos'ta düzenlenecek Apple dünya gelişim konferansı'nda tanıtacağı bir sonraki sürümü, Mac OS X 10.5 Leopard'ın önemli bir özelliği olacak. Mac'e geçiş artık daha kolay. Apple'ın ürün pazarlama başkan yardımcısı Philip Schiller yaptığı açıklamada, "Apple'ın Windows'u destekleme ya da satma gibi bir isteği yok. Ancak Intel işlemcileri kullanma kararımızdan sonra birçok kullanıcımızdan Windows'u Apple'ın güçlü cihazlarında çalıştırmak istediklerine yönelik talepleri oldu. Boot camp'in Windows kullanıcılarının Mac'lere geçişlerini daha da cazip hale getireceğini düşünüyoruz" dedi. Boot camp,

Intel tabanlı Mac'lerde kullanıcılara Windows kurulumu için gereken sabit diskte ikinci bir bölüm yaratılması, donanımların Windows'ta çalışması için gerekli sürücülerin CD'ye yazılması ve Windows XP CD'sinden yükleme yapılması aşamalarını, daha da kolay hale getirmek için adım adım basit grafiklerle anlatıyor. Boot camp'in beta sürümü www.apple.com/macosx/bootcamp adresinden yüklenebilir. Apple, boot camp kurulum ve çalışması için destek hizmeti vermediği gibi, Microsoft Windows yazılımının satışını da yapmıyor ve bu ürün için de destek hizmeti vermiyor.

Bilgi için: www.apple.com.tr

GEÇMİŞTE BUGÜN

Bilgisayar tarihinin en karizmatik modeli

■ Bir bilgisayar düşünün ki, milli onur sembolü haline gelmiş olsun. Oyunlarıyla, performansı, görüntüsüyle hayran bıraksın. Sinclair, İngilizlerin ürettiği bir bilgisayardı ve o dönemde çok şaşırtıcı biçimde, iri bir adamın avucu boyutunda ve inceliğindeki tasarımıyla rakiplerinin çok önündeydi. Üstelik, oyun oynamak isteyen çocuklardan, iş yapmak isteyen sanayicilere kadar geniş bir kitleye hitap ediyordu. Ancak, 1982 yılında dönemin İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'in Japonya Baş-

bakanına, "İngiliz medeniyetinin ve teknolojinin gurur kaynağı" olarak bir Sinclair hediye etmesiyle, bu bilgisayar tarihe geçen bir karizmanın da sahibi olmuştu.

Taşınabilir medya oynatıcı

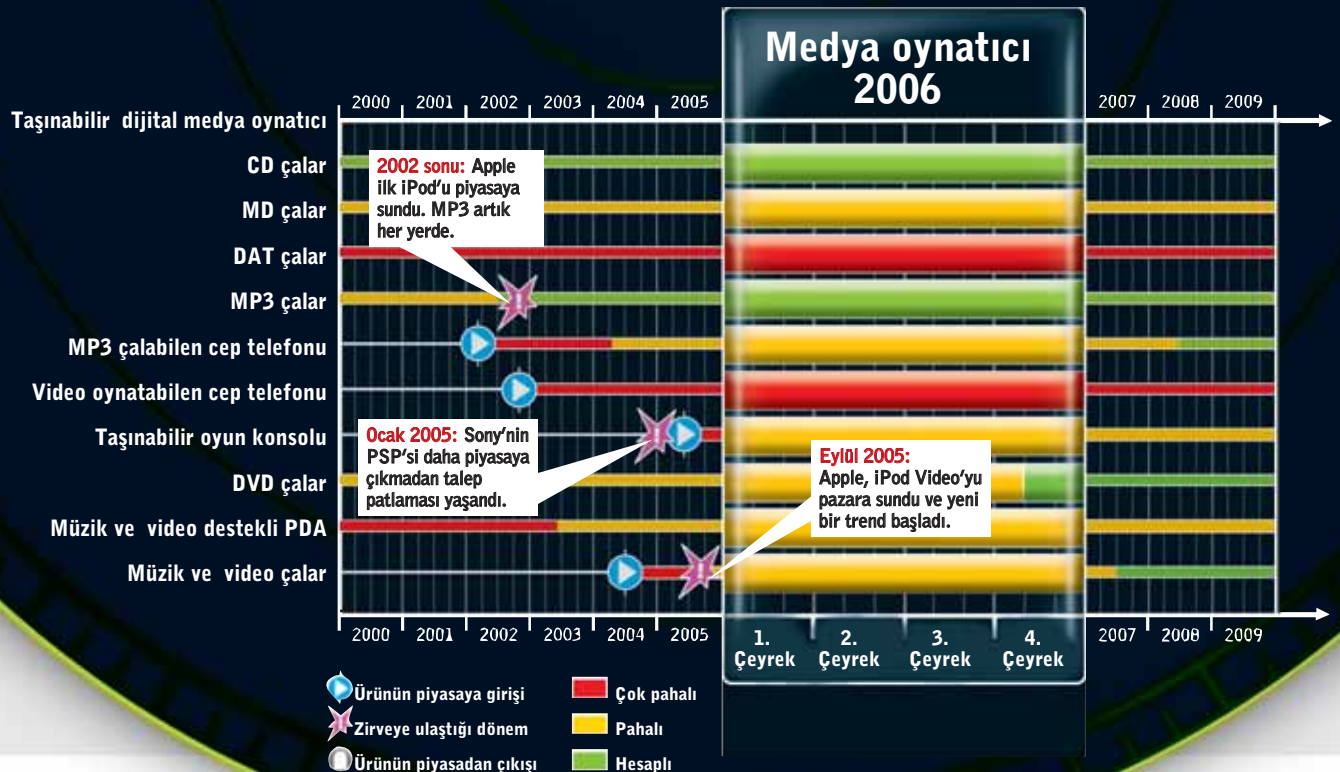
Yeni teknolojilerin piyasaya sunumu ve fiyat seviyeleri ne şekilde gelişim gösteriyor?

■ Yeni bir teknoloji, neredeyse daha ürünler piyasaya sürülmeden yarıştan çıkıyor. Sektördeki uzmanların aklını en çok meşgul eden soru ise şu: Bir teknolojinin doğru zamanlaması nedir? Soruya her ay yüzlerce ürün test eden ve haberi gözden geçiren CHIP Test ve Haber Merkezi'ndeki gözlemlere dayanarak hazırlanan Radar cevap veriyor. Diyagram karışık görünse de, okuması kolay: Beyaz üçgen, söz konusu teknolojinin üreticisi tarafından ilk kez duyurulduğu tarihi gösteriyor. İçinde ünlem olan pembe flaş

işareti ürünün veya teknolojinin patlama yaptığı dönemi ifade ediyor. Gri dairenin içindeki mezar taşı ise söz konusu teknolojinin "öldüğü" dönemin işareti. Renk kodlu çubuğu okumaksa çok kolay. Kırmızı renk, o ürünün "çok pahalı" olduğu dönem mi, sarı renk ürünün yaygın kullanım için hâlâ pahalı ama ilgi duyan kullanıcılar için uygun fiyatlı olduğu orta süreci, yeşil renk ise ürünün yaygın üretim imkânı bulunduğu veya fiyatının rakip veya üstün teknolojiler karşısında eriyip çok ucuzladığı dönemi ifade ediyor.

ZEN VISION M: Creative'nin medya oynatıcısı resimlerinizi gösterirken video ve şarkılarınızı da yüksek kalitede çalıyor. Ancak bu Apple'ı alt edip pazar lideri olmak için yeterli değil.

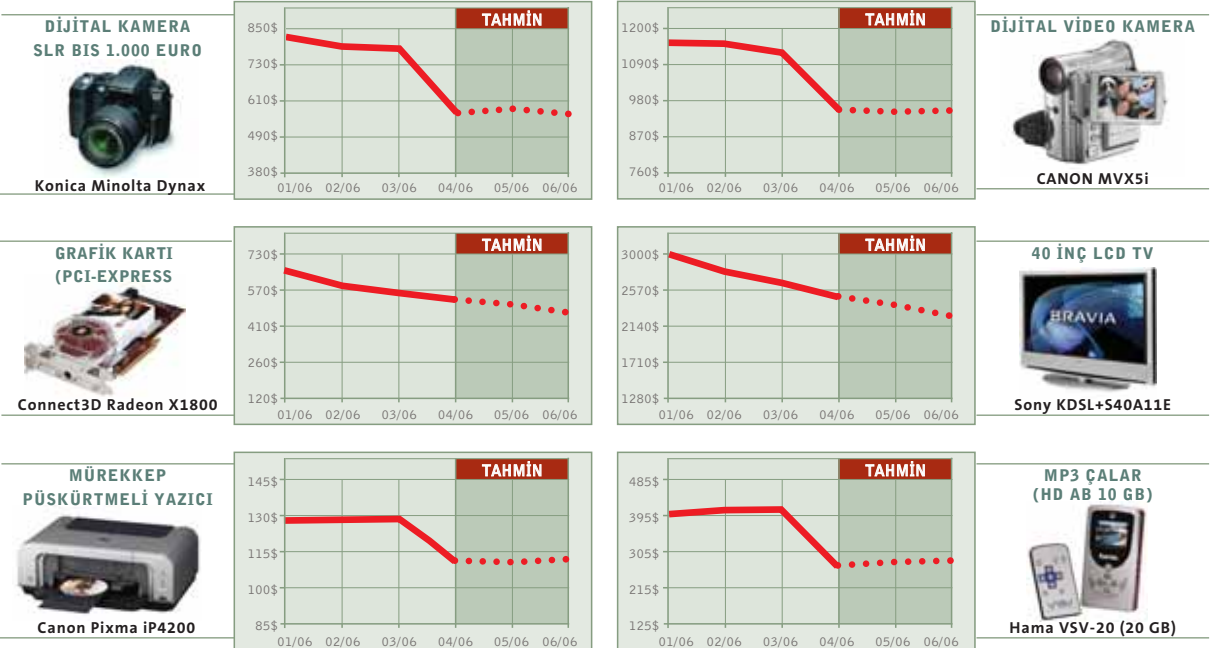
CHIP PC FİYAT DANIŞMANI

CHIP Test Merkezi her ay üç adet PC sistemi oluşturup bu sayfalardan sizlere duyuruyor. Ofis, Multimedya ve Profesyonel kategorilerine ayırdığımız bu PC sistemleri, her kesimden kullanıcıya rehberlik etmeyi hedefliyor.

OFİS-PC		MULTİMEDYA-PC		PROFESYONEL-PC	
300 Watt güç kaynaklı standart ATX	KASA	350 Watt güç kaynaklı Midi-Tower ATX	KASA	450 Watt güç kaynaklı Big-Tower ATX	
Intel i915G yonga seti/ nForce 430 ve Lan, Sound, USB 2,0	ANAKART	Intel i945P yonga seti / nForce4 ve Gbit Lan, 7,1 Sound, USB 2,0	ANAKART	Intel i975 yonga seti/ nForce4 SLI ve Gbit Lan, 7,1 Sound, Fireware 800	
Intel Celeron D 341 (2,93 GHz) / AMD Sempron 3100+ (1,8 GHz)	İŞLEMCI	Intel Pentium D 830 (2x3,0 GHz) / AMD Athlon X2 3800+(2x2,0 GHz)	İŞLEMCI	Intel Pentium D 955 (2x3,2 GHz) / AMD Athlon 64 X2 4800+(2x2,2 GHz)	
512 MB DDR400	BELLEK	1 GB DDR2-533 veya 1 GB DDR 400 (2x512 MB)	BELLEK	2 GB DDR2-667 veya 2 GB DDR 400 (2x1024 MB)	
GeForce 6150/ Radeon X550 128 MB	EKRAN KARTI	GeForce 6800 GT / RadeonX800 GTO 256 MB	EKRAN KARTI	Radeon X1900 XT ve Geforce 7800 GTX 512 MB	
160 veya 200 GB 7200 RPM	SABİT DİSK	300 GB 7200 RPM	SABİT DİSK	S-ATA 2 (RAID), 400 GB 7200 RPM	
16X DVD-ROM (Çift katman)	OPTİK SÜRÜCÜ	16X DVD Yazıcı (Çift katman)	OPTİK SÜRÜCÜ	16X DVD Yazıcı (Çift katman)	
DVB-T / Analog	TV KARTI	DVB-T / Analog	TV KARTI	DVB-T /Analog	
Kablolu klavye ve kablolu scroll fare	KLAVYE+ FARE	Kablosuz klavye ve kablosuz scroll fare	KLAVYE+ FARE	Kablosuz klavye ve kablosuz scroll fare	
Microsoft Windows XP Home	YAZILIM	Microsoft Windows XP Media Center Edition	YAZILIM	Windows XP Professional	
Yaklaşık 650 \$		Yaklaşık 1.300 \$		Yaklaşık 2.000 \$	

BİLEŞENLERDEKİ FİYAT DEĞİŞİMİ

Ufukta radikal fiyat düşüşleri görünüyor. Konica Minolta'nın analog fotoğraf makinesi pazarından çekilmesi nedeniyle dijital kameraların fiyatları

ucuzluyor. PAL video kameraların bir teknoloji değişikliğinin, High-Definition teknolojisinin eşliğinde olmaları da fiyat düşüşlerine yol açacak. Aynı şekil-

de ekran kartlarının fiyatları da daha cazip hale geliyor. Diğer taraftan LCD TV'lerdeki rekabet de fiyat baskısı oluşturuyor.

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

Kaynak: CHIP

KISA... KISA...

► Dünyanın ilk "memory shop"ı

Türkiye'de açılan Memory Shop, günlük hayatta kullandığımız tüm bağımsız markaları, dijital kamera, video ve fotoğraf makineleri, cep telefonları, masaüstü ve dizüstü bilgisayarlar için en uygun belleği, çok uygun fiyatlarla kullanıcılara sunmayı amaçlıyor.

Bilgi için:

www.memorypazar.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı
Haber Müdürü

► Yeşil PC

Donanım ürünlerinin ekolojiye etkisi konusundaki bir araştırmaya göre çöpe giden eski kartımız, monitörümüz, RAM'lerimiz, sabit disklerimiz, torunlarımızın üç kollu, dört gözlü doğması için yeterli bir tehdit haline gelmiş. Donanım üreticileri de bu tehlikenin farkına varmış ve artık zararlı hammaddeler kullanmaktan çekiniyorlar. Geri dönüşümü üretimin parçası yapmışlar. Eskiye, çöpe gidecek donanımları toplayıp geri dönüşüm tesislerine gönderiyorlarmış. Aynı hassasiyeti tabii ki Türkiye için de bekliyoruz. Ürünü ülkeye getirip satanlar, bir zahmet çöpünü de toplayıp götürebilirler sanıyorum.

Faturalar ağılasın

Ev telefonunda Skype

■ Mevcut internet bağlantınızı kullanarak sürekli olarak telefon ile görüştüğünüz ya da elektronik posta ile haberleştiğiniz kişi ya da kişiler ile ücretsiz konuşmanız mümkün. Bu konuda yaygın olarak kullanılan Skype internet telefonu yazılımı ile sorunsuz ve tümleşik olarak çalışan Sysgration Skygenie VoicELP adaptörü, mevcut kablolu ya da kablosuz (dect – telsiz) telefonunuza bağlanabiliyor. PC üzerinde bir USB 1.1

veya 2.0 portuna takılan ağıt, dünyanın herhangi bir yerindeki Skype kullanıcısına ücretsiz olarak ulaşmanızı ve ses kalitesi ile konuşmanızı sağlıyor. Dolayısıyla görüşmelerinizi internet üzerinden de kablosuz olarak yapma lüksünü, kaliteden hiç ödün vermeden yaşıyabılıyorsunuz.

Bilgi için: www.artronic.com.tr

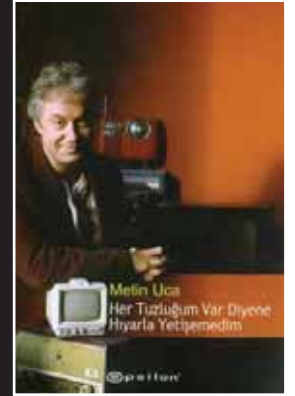
Kitaplara ses geldi

İşinizi yaparken kitabınızı da okuyun

■ Batı'da "audiobook" olarak bilinen ve bir hayli yaygın olan sesli kitaplar, Türkiye'de ilk kez üreten Epsilon Yayınevi tarafından kitapseverlerle buluşturuldu. Böylelikle bu alanda büyük bir boşluk doldurulmuş oldu. Ünlü tiyatrocuların seslendirdiği CD kitapların hitap ettiği kesim, öncelikle görme engelliler gibi gözükse de, kitap okumaya zamanı olmayan pek çok kişi tarafından da adeta kâşılıyıyor. Özellikle bilgisayar başında çalıştığı veya zaman geçirdiği için kitap okumaya fırsat bulamayanlar için artık sesli kitap CD'sini sürücü-

ye yerleştirmek yeterli olacak. Evde iş yapan ev hanımları, trafikte çok zaman geçirenler, çocuğu kitap okumayı sevmiyor diye yakınan ebeveynler ya da kitap okumaya vakti olmayan tüm kitapseverlerin ilgiyle karşıladığı bu CD'ler Ayşenur Yazıcı, Sevinç Erbulak, Singun Babacan ve Metin Uca tarafından seslendirilmiş.

Bilgi için: www.yenisayfa.com.tr

Anadolu'ya destek

CHIP, birikimini yerel gazetelerle paylaşıyor

■ CHIP, Anadolu'da yayın yapan yerel gazetelerin teknoloji sayfalarına içerik sağlıyor. Bulunduğunuz şehirdeki yerel gazetelerin

sayfalarını karıştırırken CHIP logosunu görerseniz şaşırmayın. Teknolojinin geniş kitleler tarafından tanınması ve yaygınlaşması için yerel gazetelerle iş birliği yapan CHIP, böylece teknoloji dergilerini takip etme alışkanlığı olmayanların da güncel teknolojik gelişmelerden uzak kalmamasını amaçlıyor.

Marco D'Souza
koseyazilari@chip.com.tr
CHIP Hindistan
Genel Yayın Yönetmeni
ve donanım uzmanı

YORUM

Ultra mobil PC'ler

Mini PC'ler bu defa gerçekten hayatımıza girecek.

Pocket PC'ler ve akıllı telefonlar sayesinde, PC'ler hem avuçlarımıza hem ceplerimize sığar hale geldi. Ne var ki bu aygıtlardan birini bir hafta kullanacak olsanız, bir masaüstü PC'nin ya da dizüstünün performansını mumla arattıklarını göreceksiniz. Peki, ucuz bir dizüstünden bile hesaplı olmasına karşın aynı hesaplama gücünü sunan, bu arada ceketinizin cebine sığabilen bir aygıt sizce de fena olmaz mıydı? Aslını isterseniz bu gibi aygıtlar mevcut ve ilk prototipleri gün ışığına çıktı bile.

Microsoft, Intel, Samsung, Asus ve Founder firmaları yepyeni bir platform üzerinde çalışıyorlar: Ultra Mobil PC (UMPC) adıyla anılan bir minyatür tablet PC önce Microsoft, Origami girişimiyle ortalığı hareketlendirmeye çalıştı. Hatta insanların ağzına bir parmak bal çalmak için bir de web sitesi (www.origamiproject.com) açarak blog dünyasını kızıştırdı. Intel de geri kalmayıp bir web sitesi duyurdu (www.umpc.com). Firmanın amacı kablosuz internetten dijital müziğe kadar her şeyi, çok küçük yapılı bir PC'ye sığdırmak.

Intel UMPC tasarımlarını mart ayının ikinci haftasında, IDF'te sergiledi. Samsung ve diğerleriye Almanya'daki CeBIT teknoloji şovunda (9-15 Mart) kendi prototiplerini görücüye çıkardılar. Bunlar ilk bakışta Tablet PC'lerin küçük sürümlerini aklı getiriyor. Prototiplerin 7 inçlik dokunmatik ekranları ve

“Intel ve Microsoft, Sony PSP'ye benzer bir şeyi yaratmaya çalışıyor.”

standart Intel Pentium M işlemcileri var. Microsoft Windows XP tablet PC sürümünü çalıştırabiliyorlar. Windows'un yeni Touch Pack yazılımı dokunmatik ekran işlevlerinin altından başarıyla kalkıyor. Kulağa harika geliyor, ama taşınabilen PC kavramına yeni diyebilir miyiz? 90'larda bilgisayar dergilerinde boy gösteren bir reklâmı anımsıyorum. Ergo Computing (www.ergo-computing.com) “The Brick” (Tuğla) adlı ürününü tanıtıyordu. Bu, Intel 80386 işlemcili bir PC'ydı ve küçük yapısı sayesinde kullanıcının evrak çantasına rahatça sığıyordu. Kullanıcı evine geldiğinde aygıtı bir monitör ve klavye bağlıyor, çalışmasına kaldığı yerden devam edebiliyordu. Tek zorunluluk, biri işte diğeri evde olmak üzere bir

çift monitör ve klavyeye sahip olmaktı. Dizüstüler yaygınlık kazanmadan önceydi bu. Geçen yıl bir AMD Personal Internet Communicator (PIC) incelemiştik. Mat gri renkteki boroplast dış yüzeyine bakan, aygıtı sıradan bir beslenme çantasına benzetebilir. Ama PIC'in gerçekten de son derece taşınabilir ve diğer aygıtlara bağlanmasını sağlayacak tüm portlara sahip olduğunu gördük.

Sony PlayStation Portable (PSP) gibi taşınabilir medya oynatıcıların da pazara girişine şahit olduk. Bunlar kendi depolama ortamları, tümleşik ekranları ve oyun pad'leriyle bir oyun konsolunun sunduğu bütün heyecanı sunuyor. Bana öyle geliyor ki, Intel ve Microsoft'un amacı Sony PSP'ye (ya da diğer taşınabilir medya oynatıcılara) karşılık gelecek bir PC yapmak. Ama UMPC'nin başarılı olması için ergonominin ve diğer etkenlerin eni konu hesaplanması gerekiyor. Tuş takımının tasarımı çok önemli. Tüm temel tuşları çok kısıtlı bir alana sığdırma sanatında uzmanlaşmaları şart. Tasarımcıların tuş boyu ve aralığını dikkate almaları gerekiyor. Akıllıca düşünülmüş kayan bir tuş takımı ya da ekranda görünen bir klavye işe yarayabilir. Bir diğer etken de depolama. Beklentimiz 40 veya 60 GB'lık küçük bir sabit disk. Peki ya SD kart ya da Compact Flash gibi ortamlar için yuvalara ne demeli? Peki, ya dâhili bellek? En az 256 MB olmalı, ama bu işletim sisteminin kapladığı yere

de bağlı. Sırada yüksek çözünürlüklü, parlak ve net bir LCD ekran var. Bilgisayarı açık havada da kullanabilmek için bu şart. Ya pil ömrü? CeBIT'te sergilenen prototipler güç bela 3 saat çalışabiliyordu. Çoğumuz günden güne şarj edilen, bir tam gün çalışabilen aygıtlar istiyoruz. Ultra düşük güç tüketimli yongalar bu konuda çözüm olabilir. Elbette dâhili trackpad / oyun çubuğu, tümleşik stereo hoparlörleri, ses çıkışı, en az üç USB portunu (biri fare için), video çıkışı (harici monitöre bağlantı için) ve bellek kartı yuvalarını saymıyorum bile. UMPC ya da mini tabletin fiyatı da makul olmalı. Kanımca 500 dolar, giriş seviyesi için iyi bir rakam. Bir dizüstünden ucuz; akıllı telefon ya da Pocket PC'ler de bu kadar ediyor sonuçta.

Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

CHIP forum sayfalarındaki **CHIP'te Bu Ay** bölümünde CHIP editörleri ve diğer okurlarla tartışın!
www.chip.com.tr

Live mail desktop

Outlook Express 6'nın veliahdı tanıtıldı

■ Microsoft live serisi ürünlerine her geçen gün yenilerini ekliyor. Bu kategorideki en yeni servis olan live mail desktop adında barındırdığı yenilikçi ifadenin aksine, aslında klasik bir yazılım. Ürünün, Outlook Express 6'nın takipçisi olması planlanıyor. Yazılım, imap ve pop hesaplarının denetiminin ötesinde birtakım yeniliklere de sahip: Fotoğraflar, çevrimi-

çi kalınan süreyi en aza indirmek için yalnızca küçük resim olarak gönderiliyor. Orijinal olanlar yazılım tarafından web üzerinden erişime sunulacak. Ayrıca live mail desktop artık rss feedleri destekliyor ve onların e-postalar gibi izlenmesini ve iletilmesini sağlıyor.

Bilgi için: <http://spaces.msn.com/morethanmail>

O tam bir kübist

Cep telefonlu MP3 çalar: BenQ Z2

■ Cep telefonu ve MP3 çaları bir araya getiren BenQ Z2, zengin özellikleriyle tam bir müzik telefonu. FM radyo, MP3 çalar, cep telefonu ve 1,3 megapiksel çözünürlüklü kamera gibi dört ayrı işlevi bir araya getiren BenQ Z2, küpü andıran özel tasarımıyla dikkat çekiyor. BenQ Z2 çok kullanışlı MP3 özelliklerine sahip ve çevresel 3B ses veriyor. Beş yönlü dolaşım tuşu, özel olarak tasarlanmış tuş takımı ve kare görünümüyle mevcut cep telefonu modellerine farklı ve eğlenceli bir alternatif oluşturuyor. Normal, bas, rock, güncel, caz ve klasik olmak üzere altı farklı ekolayzır kipi arasından seçim yapmak size kalmış. Tek ve tüm liste tekrarı ve karışık çalma modlarıyla her zevke hitap eden telefon, ID3 V2 işleviyle de çalan şarkının sözlerinin ekranda görünmesini sağlıyor. 20 radyo kanalını hafızaya alabilen ürün, FM radyosu ve kulaklığı ile müzikte sınır tanımıyor. 1,3 megapiksel entegre kame-

ralı BenQ Z2'nin 58 MB boyutundaki hafızası Mini SD kartla artırılabilir.

Bilgi için: www.benq.com.tr

Pardus gelişiyor

İşletim sisteminde ulusal alternatif

■ Türkiye Bilişim Derneği (TBD), geleneksel Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri Semineri'nin (BİMY) "Gelecek" temalı on üçüncüsünde TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE) Pardus Proje Yöneticisi Doç. Dr. Erkan Tekman, yaptığı konuşmada TÜBİTAK tarafından geliştirilen ulusal LINUX dağıtımı Pardus işletim sisteminin özelliklerini detaylı şekilde ele alarak, sistemi farklı boyutlarda inceledi. Erkan Tekman Pardus konusunda geliştirme çalışmalarının devam ettiğini ve Pardus ekibinin genişleyerek güçlendiğini de sözlerine ekledi.

Bilgi için: www.uludag.org.tr

Yarı yolda kalmayın

HP, yeni dizüstü modellerini tanıttı.

■ HP'den yeni dizüstü bilgisayarlar, kullanıcıların mobil performansını artırmayı hedefliyor. Yeni HP Compaq nx9420, nx6310 ve nc6320 ile kullanıcılar, kullanımı kolay ve güvenilir araçlara kavuşuyorlar. Ayrıca, kapasitesi artırılmış HP Ultra-Capacity bataryalarla, fazladan 10 saat daha çalışma imkânı sağlanıyor.

Yeni güçlü dizüstü bilgisayarlar, Intel Core Duo işlemci teknolojisi ile çalışıyor. Bu sayede kullanıcılar birden fazla uygulamayı, aynı anda daha hızlı bir şekilde çalıştırabiliyorlar. HP Ultra Capacity bataryalar da, bilgisayarlarını şarj etme fırsatı bulamayanlara ideal bir çözüm sunuyor. HP Türkiye Kişisel Sistemler Grubu Ülke Direktörü Serdar Urçar, mobil profesyonellerin artık nerede olurlarsa olsunlar, bağlantıda kalabilmenin rahatlığını yaşadıklarını ifade ediyor ve ekliyor: "Özellikle uzun ömürlü yeni ba-

taryalarla, mobil kullanıcılar her an, uzun saatler bilgisayarlarını kullanabilmenin keyfini yaşayacaklar."

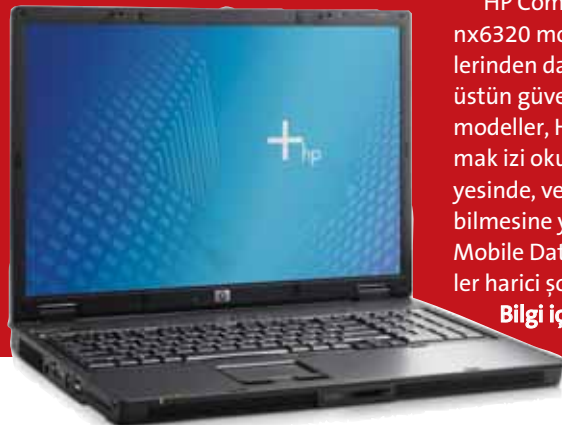
Yeni HP modelleri

HP Compaq nx9420, üst düzey performans, geniş ekran rahatlığı ve taşınabilirlik arayanların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanmış. Cihazın 17 inçlik ekranı üç boyutlu grafiklerin gö-

rüntülenmesi için ideal. Ayrıca, dizüstünün uzun pil ömrü sayesinde kullanıcılar yarı yolda kalmadan işlerini tamamlayabiliyorlar. HP Compaq nx6310 ve nx6320, dinamik iş ortamlarında çalışanlara esneklik imkânı sunuyor. Sadece 2,7 kg ağırlığındaki dizüstü bilgisayar, 30,3 mm kalınlığında. Her iki model de Intel Core Duo işlemciye ve 4 saatin üzerinde pil ömrüne sahip.

HP Compaq nx9420, nx6310 ve nx6320 modellerinin kullanımı benzerlerinden daha kolay ve tümü de daha üstün güvenlik özelliklerine sahip. Bu modeller, HP ProtectTools Suite ve parmak izi okuyucu gibi akıllı özellikleri sayesinde, verilerin daha güvenli saklanabilmesine yardımcı oluyor. Ayrıca HP Mobile Data Protection System ile veriler harici şoklara karşı korunuyor.

Bilgi için: www.hp.com.tr

Cool Tech

Gelişen teknolojinin en ilginç örnekleri

Laptop telefon

Dizüstünden cebe

■ Akıllı telefonlarıyla ünlü i-mate'in son marifeti, JASJAR isminde, Windows mobil tabanlı bir PDA-telefon. Ancak telefonun tasarımı dizüstü bilgisayarlara benziyor. i-mate'in, Nokia 9300 serisi ile rekabet için çıkardığı telefonun arka paneli dönerek QWERTY klavye haline geliyor. 520 MHz'lik Intel işlemciye, 128 MB hafızaya ve SD kart yuvasına sahip cihaz, kablosuz ağlara bağlanmaya da hazır.

Fiyat: Yaklaşık 1.000 dolar

Bilgi için: www.imate.com

Ellerinizi havadan inmesin ama...

Telefonunuz da kaybolmasın

■ Gece gezmelerini seven, o "club" senin bu "club" benim dolaşp "eller havada" eğlenen hanımların en büyük derdi çantalarına sahip çıkmaktır. Ya da sahilde, kumların üzerinde, Hollywood filmlerini aratmayacak bir ambientta plaj voleybolu oynarken, bir yandan da çantanızı korumaya çalışıyorsanız Hollywood'da yaşamadığınız hemen anlaşılabilir, karizmanız darmadağın olabilir. Ancak, ufakık telefonlara, PDA'lere binlerce dolarlık teknolojileri sığdıran şirketler, bunların çalınmaması için de bir yol düşünmüş. Bacak kılıfı, hanımların çanta bağımlılığını yerle bir ediyor. Cep telefonu, cüzdan, para, MP3 çalar, PDA. Ellerinizi havada kalsın, eğlenmeniz bozulmasın.

Fiyat: 79 dolar, Bilgi için: <http://tsaya.com>

Kişisel ATM makinesi Kumbaralarda yeni trend

■ İnternet bu kumbaralarla “yıkılıyor.” Elin İngiliz, Amerikalı, Fransız, Japonu çocuklarına para biriktirmeyi öğretmek için elektronik banka makinesi şeklindeki kumbaralardan alıyor. Ayrıca bu kumbaralara özel banka kartları da unutulmamış. Kumbara hem çocukların para biriktirmesi için kullanılabilir, hem de ebeveynlerin çocuklarına harçlık vermesi için ayarlanabilir. Böylece çocuklar kartlarındaki limit kadar kumbaradan günlük harçlıklarını çekebiliyorlar. Elbette birinin -ki bu muhtemelen baba oluyor- önceden kumbaraya para koyması gerekli.

Bilgi için:

www.boysstuff.co.uk

Hayatın anlamını çözen Cin Ali

Cube Worlds dünyayı sarıyor

■ İlkokul çağındaki çocuklarımıza okumayı, hecelemeyi öğretmek, fütursuzca top atıp tutan Ali'yi hatırlar mısınız? İşte, bugün magazin programlarını istila eden, ekranlarda “düzeyli ilişki”ler yaşadıklarını açıklarken gördüğümüz “ünlü” simaların, sabi zihinlerimizdeki ilk yansıması olan, ünlülerin ünlüsü Cin Ali, artık ülke sınırlarını aşmış, dünya çapına ulaşmış durumda. Çocukluğumuzda maceralarını hayranlıkla izlediğimiz, kapılara, duvarlara fanatikçe kendisini resmettiğimiz Cin Ali, artık son teknoloji ürünü oyuncaklarla tüm dünya çocuklarının ve çocuk kalanların kalbine yerleşmeye hazırlanıyor. Cube Worlds isimli minik oyuncak küpler ancak bir kibrit kutusu büyüklüğünde. Birkaç tanesini bir araya getirdiğimizde içinde yaşayan küçük Cin Ali’ler birbirleriyle iletişim kuruyor, yarelik ediyor hatta itişiyor kakışıyorlar. Ruh hallerine göre size tavır bile koyabiliyorlar.

Fiyat: 30 dolar

Bilgi için: www.firebox.com

■ İnsanoğlu doğar, kundaktan çıkar, emekler, yürümeye başlar. Ardından üç tekerlekli bisiklet kullanmaya başlar ki, yaş biraz daha ilerleyince tekerlek sayısı önce ikiye düşer, sonra dörde çıkar. Ancak yeni bir araç, üç tekerleği özleyenlere farklı bir fırsat sunuyor: T-rex, ön tarafında iki, arka tarafında bir tekerlek bulunan bir motosiklet otomobil karışımı. Yük taşımak için üretilmiş, oyuncaktan bozma üç tekerlekli minik kamyonetleri daha önce mutlaka görmüşsünüzdür. Ancak T-rex o komik kamyonetlerin aksine, son derece karizmatik bir araç. 1200 cc'lik motoru ve 28 litrelik yakıt deposu bulunan aracın maksimum hızı 225 km/h.

Fiyatı: 45 bin dolar

Bilgi için: www.go-t-rex.com

Yeniden çocuk olma vakti

Üç tekerli bisiklet geri döndü

A'dan Z'ye

MP3'ü artık tanımayan kimse yok. Ancak PC'nizdeki ya da MP3 çalarınızdaki onlarca şarkı buz dağının sadece görünen kısmı.

Artık yeni milenyumdayız. n zamanın son derece önemli olduğu ve dijital devrimin gerçekleşeceği çağ olarak tarihe geçmesi bekleniyor. Dijital devrimin ilk adımlarıysa fayda ve zararlarıyla atılmaya başlandı. Bu dev adımlardan biri de, tüm müzik dünyasını değişime uğratan, yeni çağın büyük eğlencesi MP3'ler oldu.

Evlerde, müzik sitelerinde MP3 dinleniyor. Gittiğiniz ofiste bir müzik sesi kulağınıza çalınıyorsa büyük ihtimalle birileri bilgisayarında MP3 çalıyor. Gece kulüplerinde dj'ler dizüstü bilgisayarlarıyla MP3 çalıyor. DJ bulunmayan mekânlardaysa bu görevi Winamp veya başka bir oynatıcı üstleniyor. Yolda, otobüste, vapurda yaş fark etmeksizin

insanların kulağında MP3'ler var. Radyo ve televizyon istasyonları arşivlerinde MP3 teknolojisini kullanıyor. Her geçen gün piyasaya yeni bir MP3 çalar sürülüyor. MP3 bununla da kalmayıp cep telefonlarımızdan araba teyplerine kadar hayatımıza girmiş durumda.

MP3'lerin piyasaya çıkışından bu yana tam 10 yıl geçti. Bu süre içerisinde iki teknoloji hakkında çok konuşuldu, üzerine çok fazla yazıldı ve çizildi. Bunlardan birisi internet, diğeryse bu sene 10. yaşını kutlayacak olan MP3.

MP3'ün tarihçesi

Alman Fraunhofer enstitüsü tarafından geliştirilen ve 1989 yılının sonbaharında patenti alınan MP3 dosya biçimi, bu-

günlerde tüm dünyayı sarmış durumda. Fraunhofer müzik aktarımını kolaylaştırma konusunda 25 yıllık bir emeğin ardından MP3 teknolojisine ulaşabildi. 1971 senesinde Prof. Dieter Seitzer, telefon hatlarından yüksek kalitede müzik aktarımı konusunda araştırmalara başladı. Uzun yıllar bu araştırmadan bir sonuç alınamazken, görüntü aktarımı konusunda MPEG standardına ulaşıldı. 1991 yılında proje rafa kaldırılmadan iki gün önce mevcut hataların çözümüne ulaşıldı ve 1992 yılında MPEG standardına ses dâhil edildi.

Sonraki yıllardaysa önce MPEG-I ve MPEG-II standartlarına, 1996 yılındaysa günümüzün MPEG-II-I standardına ulaşıldı. Ardından çok sa-

» BU YAZIMIZDA

Temel bilgiler: MP3 nedir ve nerelerde bulunabilir? **56**

MP3'lerinizi fişleyin: Arşivlemede devrim yapan yazılımlar **60**

Düzenleme: MP3 dosyalarınızı istediğiniz gibi düzenleyin **62**

Nero'nun marifetleri: Dönüştürmeden optimizasyona her şey... **68**

Yazılımlar: MP3'lerinizi dinleyebilmeniz için en iyi yazılımlar **76**

MP3 çalarlar: CHIP en iyi aygıtları sizler için seçti. **80**

CHIP CD/DVD: Adı geçen yazılımlara erişmek için eCHIP-Code © MP3 ARAÇLARI

yıda MP3 kodlayıcı yazılım geliştirildiye se de, Fraunhofer 1998 yılında yasal haklarını kullanarak çalıcı, kodlayıcı ve ripper geliştiren tüm kişi ve firmaları telif ödemeye mecbur etti. Bu yasal karar bile MP3'ün gelişimini durduramadı. Şubat 1999'da Subpop Records bir albümü MP3 biçiminde yayınlayarak bir ilke imza attı. Yine aynı yıl ilk taşınabilir MP3 çalar EigerMan piyasaya sürüldü.

Tüm bu gelişmeler devam ederken internet teknolojisi MP3'ün yaygınlaşmasında başrolü üstlendi. Paylaşım ağları, dosya aktarım programları sayesinde insanlar birbirlerine kolayca MP3 gönderdiler.

Apple'ın ortağı Steve Jobs, iTunes projesini açıkladığında "Bedava bulunan bir şeyi nasıl satacağsın?" sorularıyla karşı karşıya kaldı. Fakat iTunes müzik servisi bugüne dek 1 milyardan fazla şarkı satmayı başardı. Taşınabilir MP3 çalıcılar ve MP3 destekli elektronik aygıtlar günümüzde en çok satılan ürünler arasında yer alıyor.

Nedir şu MP3 dedikleri?:

MP3 tekniğinin temelini kulağımızın duymadığı frekansların silinmesi oluşturur. İnsan kulağı 20 Hz ve 20 KHz arasındaki sesleri duyabiliyor. Diğer frekanslardaki seslerin silinmesiye ancak dijital ortamda gerçekleştirilebiliyor.

Peki, bu işlemin mantığı böylesine kolaysa niye her kodlama aynı kalitede

olmuyor sorusu aklınıza gelebilir. Basit görünen bu kodlama işlemi aslında oldukça hassas detaylara sahip. Her frekans ayrı ayrı hesaplanarak zaman dilimlerine ayrılıyor. Bu dilimlere katman (Layer) deniyor. Duyulmayan frekansların silinmesi, bu tabakalar aracılığıyla gerçekleşiyor. Burada silme işlemi kodlayıcı yazılımın yaptığını düşünürsek, bu yazılımın ne şekilde programlandığı da önemli bir kalite etkeni. Kaldı ki MP3'ün mucidi Fraunhofer'ın 97 yılında piyasaya sürdüğü kodlayıcıyla, bugün kullandığı kodlayıcı arasında dağlar kadar kalite farkı var.

MP3'ün yasal yüzü

MP3 henüz yeni sayılacak bir teknoloji olduğu için hukuki düzenlemelerin rayına oturması biraz zaman aldı. Dijital müziğin bilgisayar ortamında kolayca aktarılabilmesi ve çoğaltılması nedeniyle zarara uğrayan müzik sektörü, MP3'ün önüne geçemeyince onu yasallaştırma karar verdi. Dünyanın ilk çevrimiçi MP3 satış servisi olan iTunes'un ardından yüzlerce satış firması devreye girdi.

Diğer taraftan eDonkey, torrent, easynews ve irc gibi ağlar üzerinden binlerce albüm izinsizce paylaşımaya devam ediyor. Yasal olarak kullanıcıların kendilerine ait dosyaları paylaşma özgürlüğü bulunuyor. Ancak bu dosyanın içeriğinde başkasına ait emekler, fikir ve sanat eserleri varsa bu tamamen suç teşkil ediyor. Hatta DMCA (The Digital Millennium Copyright Act) yasaları gereğince paylaşım ağları emniyet birimlerine ait botlar barındırmak zorunda. Bu botlar paylaşımında bulunan kişilere ve dosya paylaşımına dair bilgileri kaydediyor. Eğer yasadışı bir paylaşım söz konusuysa, mağdur kişi veya firmalar dava açma hakkını elde ediyor. Dolayısıyla bu davalarla karşı karşıya kalmamak için sadece telifi kendinize ait dosyaları paylaşım ağlarında kullanmanız gerekiyor. Şimdi bu ağlara kısaca bir göz atalım.

eDonkey ağı

eDonkey ağına ulaşmak için popüler iki istemci yazılım kullanılıyor. Biri artık gelişimi durmuş olan ve ağın yaratıcıları

tarafından programlanan eDonkey2000, diğeryse eDonkey istemcisini beğenmeyen bir programcının yazdığı eMule. Overnet ise eDonkey'in http protokolünü kullanan ağ olarak biliniyor ve diğer ağlara nazaran daha yavaş çalışıyor.

eDonkey arama sunucuları yüz binlerce kullanıcının paylaşımına sunduğu dosyaları dizinleme görevi üstleniyor. Böylece arama sonuçları daha hızlı elde edilebiliyor. Bu sunuculara bağlanmak için istemci yazılımda belirtilen TCP ve UDP portlarını açmalısınız. İstemcilerde yer alan indirme ve gönderme sınırları da önem taşıyor. İstemci yazılımlar gönderme sınırınızın üç katı indirme işlemine izin veriyor.

eMule istemcisi biraz daha farklı bir yapıya sahip. Yazılım ekstradan KAD ağına bağlanarak hızın artmasını sağlıyor. Ayrıca eMule için geliştirilen çok sayıda mod bazı avantajlar sağlayabiliyor. Örneğin aynı modu kullanan kullanıcılar beklemeden birbirlerinden dosya indirebiliyorlar. Web üzerinden eDonkey istemcilerine dosya atayan ed2k bağlantıları ağı hızla büyümesini sağlıyor. Bu tür bağlantıları indeksleyen çok sayıda site var.

Son günlerin gözdesi

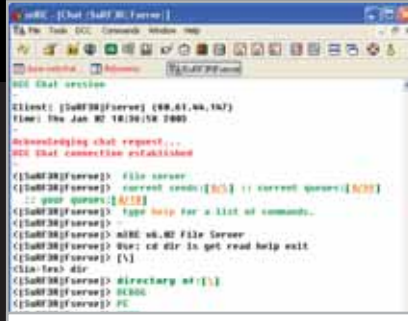
Bir diğer popüler paylaşım ağı olan Torrent daha değişik bir sistem kullanıyor. İstemci yazılımlar ağda paylaşımaya açılan dosyaları küçük parçalara bölüyor. İndirme işlemi sırasında farklı adres ve bilgisayarlara dağılan bu parçalar birleştirilerek tamamlanıyor ve indirilen dosya henüz tamamlanmadan paylaşımaya açılmış oluyor. Kullanıcıların bağlantı

Müzik = MP3: Önceleri sadece bilgisayarlarımızda sakladığımız MP3'ler artık her yerde yanımızdalar.

Emule: eMule istemci yazılımı eDonkey ağına eDonkey2000'e göre daha etkili sonuçlar veriyor.

Dcc: IRC ağları sohbet için olduğu kadar dosya paylaşımı içinde oldukça kullanışlı yapısıyla dikkat çekiyor.

lar sağlıyor. Bu ağı kullanan yazılımlar .torrent uzantılı dosyaları tanımlayarak indirme veya gönderme işlemini başlatıyor. Arama işlemleri içinse web üzerinden torrent beslemelerini oluşturan dosyaları arayan motorlar kullanılıyor.

Torrent ağına bir dosyanın tamamı tek bilgisayar üzerindeyse bu bilgisayara seed adı veriliyor. Leech sözcüğüse dosya indiren ama göndermeyen bilgisayarlara için kullanılıyor.

Eski dost IRC

En eski sohbet yöntemlerinden birisi olan irc, paylaşım için de kullanılıyor. Sunucularda DCC protokolü üzerinden aktarım yapan dosya botları veya kullanıcılar var. Bu botlar kullanıcılardan gelen komutları değerlendiriyor. IRC ağlarında bu tür paylaşım odaları çok kalabalık olduğundan indirme işlemleri sırayla gerçekleşiyor. Dosya indirme hızıysa karşı tarafın hat kapasitesiyle sınırlı.

Dosya arama, web üzerinden bu iş için kurulmuş arama motorları veya bağlantı dizin siteleriyle gerçekleşiyor. Bir kere daha hatırlatmamızda fayda

var, yasalar gereğince telif hakları ödenmemiş bir şarkının izinsiz dağıtılması, üzerinden kar elde edilmesi, yasalara karşı işlenmiş bir suç. "Hem MP3 teknolojisini kullanmak hem de bunun yasal yoldan olması nasıl mümkün?" sorusu akıllara gelebilir. Eskiden tek yanıt satın aldığınız CD ve kasetleri MP3 haline getirerek kullanmaktı. Ancak bu yıl ülkemizde yasal MP3 satış kanalları devreye girmeye başladı.

Ülkemizde yasal MP3 satışı

Birkaç ay önce hizmete giren dijital müzik satış servisi Power Club, yasal yoldan MP3 edinmenizi sağlıyor. Mü-yap'ın hazırladığı altyapıyı kullanan sistemde bir şarkının bedeli 1 YTL olarak belirlenmiş. Telif haklarıysa Microsoft DRM teknolojisiyle korunuyor. Siteye www.powerclub.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Geçtiğimiz günlerdeyse Doğan Elektronik Müzik'e ait Muziplay satış kanalı test yayınına başladı. Sistem Mü-yap altyapısını kullanan bir yazılım üzerinden satış işlemlerini gerçekleştiriyor. Yazılım, satış mağazasına erişerek, üye

olmanızı sağlıyor. Şarkılarıysa kredi yükleyerek satın alabiliyorsunuz. Sisteme hemen üye olanlara dört adet MP3 hediye ediliyor.

Yazılım halen gelişim aşamasında olduğu için henüz taşınabilir cihazlarla senkronizasyon özelliği yok. Ancak önümüzdeki günlerde bu özelliğin de etkinleştirileceği belirtiliyor. Yazılıma www.muziplay.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Satış kanalları kullanıcılar için yaptıkları promosyonların yanında bazı temel avantajlar da taşıyor. Örneğin bas-kısı durmuş albümlere ulaşarak arayıp bulamadığınız bir şarkıyı indirebiliyorsunuz. Bir şarkıyı indirmeden önce 30 sn süresince dinleyerek kalitesi hakkında bilgi edinebilirsiniz. Ayrıca müzik alışverişini yasal yoldan gerçekleştirdiğiniz için hem kriz içerisindeki müzik sektörüne, hem de ödenecek vergilerle ülke ekonomisine katkıda bulunuyorsunuz.

Ülkemizde MP3 konusunda kalan tek eksik için bir 'on demand' hizmetinin bulunmaması diyebiliriz. Bu tür servisler kullanıcılara aylık üyelik bedeli karşılığında diledikleri şarkıyı çevrim içi dinleme olanağı tanıyor. Kullanıcılar tarzları ve sanatçıları kendi müzik zevklerine göre belirleyebiliyor. Sistem kullanıcının müzik zevkine hitap edecek şarkıları otomatik olarak lanse edebiliyor. Bu tür sistemlerde düşük kalitede müzik dinlemek ücretsiz olarak ve reklam karşılığında gerçekleşebiliyor. Böylece kullanıcılar yasadışı yöntemlere başvurmak yerine bu tür hizmetleri tercih ediyor. www.launch.com en iyi örneklerden. Sinan Ödeş, sinano@chip.com.tr

Hayatımızın vazgeçilmezleri: MP3 biçimini destekleyen mobil aygıtlar piyasaya çıkar çıkmaz büyük bir taleple karşılaştılar.

Yasal dijital müzik: Bir süre müzik piyasasının başını ağrıtan dijital müzik artık yasal yollardan bizlere ulaşılıyor.

MP3'leri fişleyin

PC'nize "arşivimdeki 2001 yılına ait Türkçe şarkıları çal" dersanız sizce ne yapar?

Bir MP3'ün kimliğini dosya ismi değil id3 etiket (tag) bilgileri oluşturur. Çalıcı yazılımınız veya donanımınız öncelikle bu bilgilere bakar ve karşınıza getirir. Etiket bilgilerinin önemi sadece sağladığı bilgiyle sınırlı değil. Örneğin "1999 yılından bir şeyler çal ve çaldıkların sadece rock müzik olsun" komutunu çalıcımıza verebilmek için bu bilgilerin doğru ve eksiksiz olarak girilmesi gerekiyor. Bunun yanında arşivinize düzen getirmek istediğinizde id3 etiket bilgileri sayesinde kısa süre dosyaları klasörlere dağıtabilirsiniz. Hatta ismi olmayan veya eksik olan dosyalarınızı otomatik olarak düzeltmek yine id3 bilgileri sayesinde gerçekleşiyor. Tüm bu işlemleri gerçekleştirebileceğiniz kullanışlı araçlardan bazılarını inceleme altına aldık.

Maniac Tools MP3 TAG

İsmi pek duyulmamış bir yazılım firması olan Maniac Tools tarafından üretilen Mp3 Tag, kullanıcıları yormamak üzere tasarlanmış. Çünkü binlerce şarkıdan oluşan bir arşiv için doğru şekilde id3 bilgilerini girmek aylar alabilir. Mp3 Tag internetin nimetlerinden faydalanarak bu bilgileri otomatik olarak doldurabiliyor. Id3 bilgileri için freedb'yi kullanan yazılım, şarkı sözlerini internetten arayabiliyor ve albüm kapaklarını da bularak albümün bulunduğu klasöre kaydetmenizi sağlıyor. Bulunan şarkı sözleri MP3 dosyasına dâhil edildiğinden ikinci

bir metin dosyasına gerek kalmıyor. Etiket bilgilerinden dosyalarınızı yeniden isimlendirebilen yazılım, MP3'le sınırlı kalmayarak.ogg.wma.aac gibi dosyaları da işleyebiliyor. Türkçe desteğinin bulunmasıysa bizler için büyük bir avantaj.

Zortam Media Studio

MP3 arşivini düzenlemede kullanabileceğiniz yazılımlardan birisi olan Zortam Media Studio, oldukça başarılı bir biçimde id3 bilgilerini yönetmenizi sağlıyor. Bilgilerin otomatik olarak indirilmesinde dünyanın en geniş arşivlerinden birisi olan Amazon.com'u kullanması, aradığınız bilgiyi bulma ihtimalini yükseltiyor. MP3'lerinize albüm kapağı ve şarkı sözlerini de otomatik olarak ekleyen yazılımın, tek olumsuz özelliği karmaşık bir kullanım düzenine sahip olması.

Uygulama, 100.000 şarkıyı bulan arşivlerde bile hızlıca işlem yapabilmesiyle rakiplerinden bir adım daha önde olduğunu gösteriyor. Bununla beraber id3 bilgilerini senkronize ederek bir değişiklik olduğunda arşivinizi kolayca güncellenenizi de sağlıyor. Eğer geniş bir arşiviniz varsa Zortam Media Studio'yu mutlaka denemelisiniz.

Tag Scanner

Ücretsiz bir çözüm arıyorsanız kullanabileceğiniz en iyi araç TagScanner olacaktır. Kötünün iyisi demek belki daha

doğru olur. Elle bilgi girişi konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamayacağınız yazılımın, id3 bilgilerini otomatik olarak indirme özelliği düşük bir başarı yüzdesine sahip. Yani aradığınız bilgilere çoğu zaman ulaşamıyorsunuz.

Bu eksi yönün dışında arşiv yönetimi oldukça iyi hazırlanmış. Id3 bilgileri doğru olarak girilmiş bir arşivi, birkaç dakika içinde klasör düzenine getirebilirsiniz. Şarkı sözlerini ve albüm kapağı resimlerini desteklemesine rağmen, otomatik arama yapmaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpıyor. Liste oluşturma aracıysa çok detaylı düşünülmüş. Arşivinizdeki şarkılardan zevkinize göre çalma listeleri yapmak bir hayli kolay.

Mp3 Tag Renamer

Basit ama etkili tanımını kullanacağımız bu uygulama da id3 bilgilerini otomatik olarak indirme özelliği bulunmuyor. Ama bilgileri doğru olarak girilmiş bir arşiv yapılandırılmak istenirse kesinlikle kullanılması gereken araçlardan. Çünkü Windows gezgini içerisinden sağ tıklayarak dosya isimleri kolaylıkla değiştirilip düzene sokulabiliyor. Bilindiği üzere, eski bir kodlayıcı kullanılmış dijital müzik dosyalarında id3 v2 bilgileri bulunmuyor. Dolayısıyla girilen bilgilerin bir kısmı boşa gitmiş oluyor. Yazılım bu konuya bir çözüm getirerek, Id3 v1 veya id3 v2 bilgilerini MP3 dosyasının yapısını inceleyerek otomatik olarak seçebiliyor. Kısıtlı özelliklerine karşın 19,95\$ değerindeki fiyatı olumsuz tek yönü olarak gözüküyor.

Sinan Özdeş, sinano@chip.com.tr

Sizin yerinize çalışıyor: Mp3 Tag Id3 kullanıcıları yormadan bilgileri otomatik olarak güncelleyebiliyor.

Audacity'le MP3 düzenlemek

Açık kaynak kodlu yazılımlardan Audacity, temel ses dosyası düzenleme işinde oldukça iyi bir uygulama.

Açık kaynak kodlu yazılımlardan Audacity, birtakım eksiklerine rağmen temel ses dosyası düzenleme işinde oldukça yeterli bir uygulama. Ses düzenleme yazılımları aşağı yukarı aynı mantık üzerine kurulu olduğu için, bir tanesine alıştıysanız diğerlerini de kolaylıkla kullanabilirsiniz.

Yazılımın arayüzünde üst sol köşede yer alan altı adet simgeyi sıklıkla kullanacağız. Bu simgeler seçme, yakınlaştırma, otomasyon gibi işlemleri kolaylıkla yapmamızı sağlayacak. Bu grubun hemen sağında sırasıyla çalma kontrol düğmeleri, ses yüksekliği göstergesi, ses ve mikrofon yükseklik ayarı ve kes, kopyala, yapıştır gibi simgeler bulunuyor. En sondaya kayıt kaynağını seçmemiz için bir menü yerleştirilmiş.

Düzenleme işlemlerine *File / Open* yolunu izleyip bir MP3 dosyası açarak

başlıyoruz. Uygulama, üzerinde çalıştığımız MP3'ü grafiksel olarak X-Y düzlemiyle karşımıza getirecek. Burada X zaman çizelgesini (saat, dakika, saniye) Y ses şiddetini gösterir (desibel). Böylece ses şiddetinin hangi anlarda yükseldiğini ve düştüğünü bir bakışta görebiliriz.

Kolay kullanım

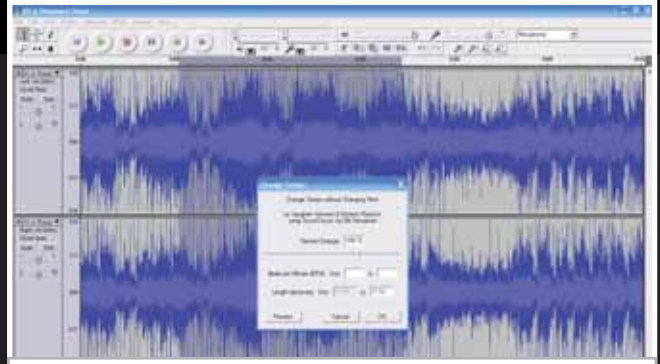
Örneğin dosyamızın başında istemediğimiz bir boşluk var. Bu boşluğu yok etmek için önce [F4] tuşuna basıyoruz ve şarkının ilk saniyelerine tıklayarak biraz daha yakından görüyoruz. Yukarıdaki zaman çizelgesinden ne ölçüde yakınlaştığımızı kolaylıkla anlayabiliyoruz. Şimdi [F1] tuşuna basarak *Selection tool*'u seçiyoruz. Fare yardımıyla girişteki boşluğu seçip [Del] tuşuna basarak ortadan

kaldırıyoruz. Şarkıda belli bir kısmı çoğaltmak ve arka arkaya dizmek için, çoğaltacağımız kısmı seçerek *Edit / Copy* yolunu izliyoruz. Zaman çizgisini kopyalamaya karar verdiğimiz yerin başlangıcına getiriyoruz ve *Edit / Paste* yolunu izleyerek çoğaltma işlemi gerçekleştiriyoruz.

Sesteki patlamaları ve bozuklukları onarmak için kompresör kullanmak iyi bir çözüm olabilir. Bu tür MP3 dosyalarınız üzerinde ses bozukluklarının olduğu alanları seçerek *Effects / Compressor* yolunu izleyin. Karşınıza gelen pencerede *Threshold* ayarını -8 db, -4 db arasında tutmanız yeterli olacaktır. Buna alternatif olarak tüm şarkıyı seçin ve *Effects / Normalize* yolunu da izleyebilirsiniz. *Normalize* sesi belli bir desibel seviyesinde sınırlamayı sağlar. MP3'lerinizde rahatsız edici seviyelerde dip gürültüsü →

Ücretsiz deyip de geçmeyin: Açık kaynak kodlu Audacity, profesyonel rakipleriyle boy ölçüşecek seviyeye ulaştı.

Hızlandırın ya da yavaşlatın: MP3'ler üzerinde çok sayıda işlem yapabilirsiniz. Meselâ şarkının temposunu değiştirmek gibi.

varsa Audacity'le bunları gidermeniz de mümkün. Dip gürültüsün yoğun olduğu yerleri veya MP3'ün tamamını seçerek *Effects / Noise removal* yolunu izleyin. Karşınıza gelen pencerede önce *Noise profile*'a tıklayın. Dip gürültüsünün ne derecede alınacağına yine bu pencerede karar veriyoruz. Ayarı yüksek tutarsak şarkının bazı kısımları duyulamayabilir. Bu nedenle ayarı biraz daha düşük tutmanızda fayda var.

Audacity'nin yapabildikleri bunlarla sınırlı değil. Bir şarkının bas ve tiz seviyelerini değiştirmek için *Effects / Equalization* yolunu izlemeniz yeterli olacaktır. Ayrıca *tempo* seçeneğini kullanarak şarkıda herhangi bir bozulma olmadan ritmi değiştirebilirsiniz. *Pitch* ve *Speed* seçenekleri parçanın hızı ve tonunu değiştirirken, *G-verb* ve *Delay* seçenekleriyle yankılanma efektleri uygulayabilirsiniz.

Kendi sesinizi ekleyin

Yazılım çok kanallı olarak çalışmaya elverişli olduğundan bir şarkının üzerine kendi sesinizi de kaydedebilirsiniz. Sağ üstteki menüden *kayıt* kaynağını mikrofon olarak belirtip, kayıt simgesine tıkladığınızda yeni bir kanal açılacak ve mikrofondan gelen sesler ayrı olarak bu kanala kaydedilecektir. Böylece bu kanal üzerinde yukarıda ki adımları uygulayarak seviyeleri düzenleyebilir ve efektler ekleyebilirsiniz. Özellikle karaoke şarkılarda çok iyi sonuçlar elde edilebilir.

Sıklıkla sorulan sorulardan birisi de bir MP3 üzerinden vokallerin nasıl silin-

diği konusudur. Bu alanda yazılmış ve stereo kanallar arasında faz farkı yaratarak vokal gibi mono seslerin kaybolmasını sağlayan bazı eklentiler var. Ancak bu işlem şarkıdaki tüm mono sesleri sileceğinden birçok enstrümanın duyulmaması söz konusu olabiliyor. Artık çalışmamızı *File / Export as MP3* yolunu izleyerek kaydedebiliriz. Yazılım bizlerden lame kodlayıcı kütüphanesinin (*lame_enc.dll*) yerini belirtmemizi isteyecektir. Bu kütüphane sisteminizde yoksa dergimizin CD'sinden kurabilirsiniz. MP3'ün kalitesini *Edit / Preferences / File formats* yolunu izleyerek belirleyebilirsiniz.

Dönüşüm işlemleri

CD'den şarkıları MP3 olarak kaydetmek veya ses biçimleri arasında dönüşüm işlemleri gerçekleştirmek Easy CD-DA Extractor'la son derece kolay. Üstelik desteklenen dosya biçimi sayısı ve CD yazma olanağıyla bu alandaki tüm rakiplerini geride bıraktığını söyleyebiliriz.

Öncelikle bir CD'yi MP3 biçiminde sabit diskimize nasıl kaydedeceğimizi görelim. CD'yi sürücüye yerleştirince yazılımın yapacağı ilk iş freedb'ye bağlanıp şarkı isimlerini indirmek olacaktır. Eğer freedb'de herhangi bir sonuç bulunamazsa, şarkı ve sanatçı isimlerini kendinizde girebilirsiniz. Aşağı bölmede yer alan *Output* sekmesindeki *Integrated* menüsünden dosya biçimini ve kalitesini belirleyebilirsiniz.

Uygulama MP3, mp4, ogg, wav, aac, wma, aiff, flac, ape gibi çok sayıda biçimi

destekliyor. *Output Folder*'dan kaydedilecek klasörü, *Output Filenames*'ten kaydedilen dosyaların ne şekilde isimlendirileceğini belirleyebilirsiniz. Dilenirse *Advanced Options* sekmesine geçerek *Normalize* seçeneğini tıklayabilirsiniz. Bu işlem kaydedilen tüm dosyaların ses seviyesini eşitlemenizi sağlar. Yine bu sekmede *Delete lead and trail silence* seçeneğiyle şarkı sonlarındaki boşlukların silinmesini sağlayabilirsiniz.

Artan ve azalan ses seviyesi

Fade in seçeneği şarkının girişinde en düşük ses seviyesinden başlayarak gittikçe artan bir giriş yapılmasını sağlar. *Fade out*'sa tam aksine, şarkının bitiminde azalan bir ses seviyesi uygular. Dilerseniz bu seçenekleri de etkin hale getirebilirsiniz. (Bilgisayarınıza yüklediğiniz her ek işin kaydetme hızının düşmesine neden olacağını belirtelim.) Bu adımların sonrasında yapmanız gereken tek şey *Rip CD* simgesine tıklamak olacak.

Dosya biçimleri arasında dönüşüm yapmak için yukarıdaki *Audio file format converter* sekmesine geçiyoruz. Öncelikle dönüştürülecek dosyaları sürükleyip bırakarak metoduyla liste bölmesine atmamız gerekiyor. Aşağıda yer alan *Output* bölümü yine çevrilecek dosya biçimini ve kalitesini belirlemenizi sağlıyor. *Rename files* seçeneğiyle dilenirse dosyaları yeniden isimlendirilmesine yarıyor. Ayrıca *Enable id3 tag* seçenekleri işaretli olursa kaynak dosyasındaki etiket bilgileri yeni dosya üzerine de yazılacaktır.

Advanced Options sekmesinde yuka-

rida saydıklarımıza ek olarak *Delete source file after successful conversion* seçeneği bulunuyor. Bu kutuyu işaretlerseniz başarılı bir çevirim işleminden sonra kaynak dosyası siliniyor. Emin olmadıkça bu kutucuğu işaretlememenizi öneriyoruz. Özellikle çok sayıda dosyanın dönüşümü esnasında sevimsiz hatalarla karşılaşmak ve dosyaların aslını kaybetmek hiç de hoş olmaz. Artık *Convert Files* simgesine tıklayarak dönüştürme işlemi başlatabilirsiniz.

MP3'lerinizden bir ses CD'si oluşturmak için yine benzer adımları izleyeceğiz. Müzik dosyalarınızı sürükleyip bırakarak metoduyla liste alanına bırakıyoruz. Dilerseniz *CD-Text* sekmesinden, oluşturacağımız CD ile ilgili bilgileri doldurabilirsiniz. Ardından *Burn CD* simgesine tıklayarak ses CD'sini hazır hale getiriyoruz.

Yazılım, MP3 dönüşümlerde ücretsiz bir çözüm olan lame kodlayıcısını kullanıyor. Bu kodlayıcı orta kalitede ses elde etmenizi sağlıyor. Piyasada ücretli olarak satılan çok sayıda yazılımsal kodlayıcı bulunuyor. Ayrıca bazı profesyonel ses kartları donanımsal MP3 kodlayıcılar içeriyor. Özellikle yayıncılık alanında kullanılan bu kartlarla son derece kaliteli ve hızlı sonuçlar elde etmek mümkün.

.ape ve .flac dosya biçimleri zip ve rar dosyalarına benzer bir şekilde, sadece depolama için kullanılır. Örneğin .ape türündeki bir dosyayı mevcut çalıcı yazılımlarla dinleyemezsiniz. Öncelikle dönüştürme işlemi uygulanmalıdır. Flac biçimiye herhangi bir sıkıştırma yapmadan ses dosyalarının kayıpsız saklanması sağlar. Özellikle uzak noktalar arası dosya transferlerinde bu iki biçim sıkça kullanılır. (Daha fazla bilgi için bk. diğer biçimler.)

Alternatif araçlar, Audio Grabber

Ücretsiz çözümlerden biri olan Audio Grabber uzunca bir süredir güncellenmemesine rağmen en çok tercih edilen dönüştürücü yazılımlar arasında yer alıyor. Yaptığımız testlerde Audio Grabber'ın benzerlerinden daha yüksek kalitede MP3 oluşturduğunu gördük. Fakat yazılım biçimleri arasın-

Türkçe desteği: 4 Music Converter, 320 kbps genişliğinde MP3 kodlaması yapabiliyor ve menüleri Türkçe.

**Bahçede, Mutfakta,
Oturma Odasında,
Ofiste, Yatak Odasında...**

**MAXg kablosuz ağınız varsa,
bugün nerede çalışmak istersiniz?**

MAXimum Menzil
Standart 802.11g ürünlerine
kıyasla %50'ye varan
daha iyi menzil.

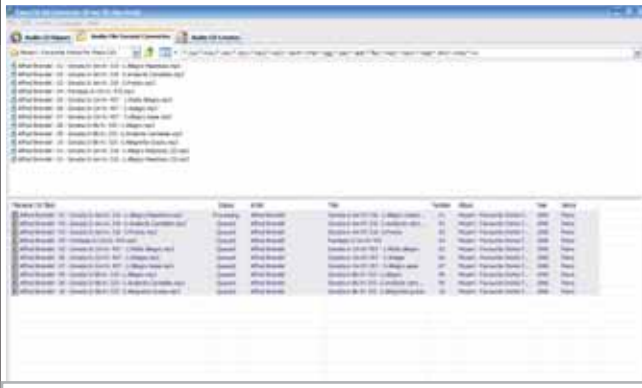
MAXg Kapsama Alanı

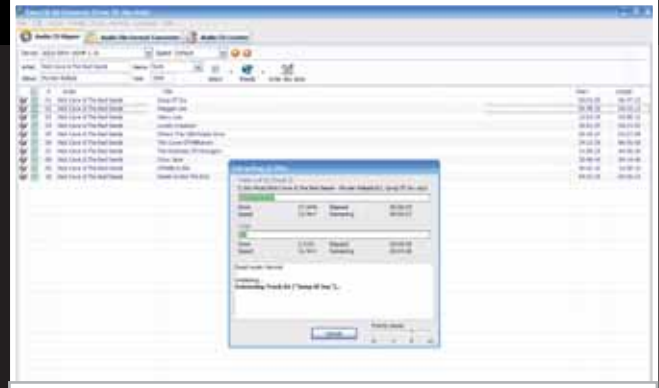
USRobotics®

www.usr.com

Müzik CD'sinden MP3'e: Easy CD-DA Extractor dönüşümden ses CD'si oluşturmaya kadar birçok işlemi kolayca yapıyor.

Geniş dosya biçimi desteği: Uygulamayla MP3'le sınırlı kalmayıp diğer biçimleri de deneyebilirsiniz.

da dönüştürme yapmadığı için yetersiz kalıyor. Daha fazla biçim elde edebilmek için sisteminize çeşitli kodlayıcılar kurmanız gerekli. Bu kodlayıcılarla ilgili ayarlara *Settings / MP3 settings* yolunu izleyerek ulaşabilirsiniz.

Audio Grabber'la eski kasetlerinizi ve plaklarınızı analog kayıt yoluyla kolayca MP3 haline getirebilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken müzik setinizin veya pikabınızın çıkışını ses kartının girişine uygun bir kabloyla bağlayarak *File / Line-in sampling* yolunu izlemek olacak. *Auto split tracks* özelliği etkin olduğunda kasetteki boşlukları algılayarak şarkıları ayrı dosyalar halinde kaydediyor. İster-seniz www.algorithmix.com adresin-

den Noise Reduction eklentisini kurarak kasetlerdeki dip gürültülerin ve hışırtıların azalmasını sağlayabilirsiniz.

4Music MultiFormat Converter: Bir dönüşüm yazılımı aradığınızda sadece belirli iki dosya biçimini dönüştüren birçok yazılıma rastlarsınız. Hatta her dosya biçimi için ayrı ayrı yazılım üreten firmalar da var. 4Music ise en çok kullanılan biçimleri MultiFormat Converter adı altında bir yazılımda toplayarak kullanıcı sayısını artırmayı amacına ulaşmış, başarılı bir uygulama. MP3, wma, ogg ve wav dosya biçimleri arasında dönüşüm yapmayı sağlayan uygulamanın farklılık yaratacak bir özelliği bulunmuyor. Ko-

lay kullanımı ve 320 kbps kadar MP3 kodlaması ve Türkçe dil desteğiyle bizim için bir tercih sebebi oldu.

Yazılımı kullanırken dosyalarınızı sürükleyip bırakarak listeye ekledikten sonra, yukarıdaki simgelerden dönüştürülecek biçimi seçiyorsunuz. Kalite ayarı için *ses* simgesine tıklamanız yeterli. Deneme sürümünde her dönüşüm sonrası bir sonraki dosya için onay vermeniz gerekiyor. Dönüştürme hızı ve kalitesi tatmin edici düzeyde olan yazılımın CD'den MP3 yapma özelliği bulunmuyor.

Sound Forge 8: Bir dönemler Sonic Foundry firmasının ürettiği yazılımlar

Diğer Dijital Biçimler

MP3 pro: MP3'ten sonra geliştirilen ve aynı kalitede iki kat daha az yer kapladığı iddia edilen ses kodlama yöntemi olarak biliniyor. Özellikle internet yayıncılığında kullanılıyor. Bu kodlamanın arkasındaki teknoloji oldukça basit bir mantığa sahip. Kodlama esnasında SBR (Spectral Band Replication) adı verilen sanal bir sinyal üretici kullanılıyor. Mp3Pro eklentisiyle kodlanan MP3'lerin eksik frekansları çalınma esnasında bu jeneratör tarafından üretiliyor. Ancak buradan şu mantık çıkartılmasın, Mp3Pro kodlayıcısıyla kodlanmamış 64 kbit seviyesindeki MP3'lerin kalitesini yükseltmek mümkün değil. Yüksek oranda sistem kaynağı tükettiğinden ötürü yaygınlaşması güç görünüyor.

OGG Vorbis: OGG kullanıcıları tarafından geliştirilen açık kaynak kodlu bir ses biçimi.

Yazılım üreticileri için telif problemi yaratmadığından ötürü kısa zamanda popüler hale geldi. Hemen hemen MP3'lere yakın bir ses kalitesine sahip olan bu dosya biçimi daha az yer kaplıyor. Ancak taşınabilir cihazların ogg'ye verdiği desteğin çok az olması nedeniyle yaygınlaşması oldukça zor.

AAC: MP4 olarak bilinen AAC, en iyi ses kodlama teknolojisi olarak gösteriliyor. Bu kodlama tekniği diğer biçimlere %30 oranında bir kalite/boyut farkı atıyor. Kullanıcıları tarafından yere göğe sığdırılmayan bu kodlayıcı için, normal 256 kbit'lik MP3'lerden daha iyi kaliteye 128 kbit kodlamayla erişebildiği söyleniyor. MP3'ü geride bırakabilecek tek teknoloji.

WMA: Microsoft'un üretimi olan ses kodlama teknolojisi wma, şirketinde büyük

desteğiyle MP3'ten sonra en çok tercih edilen ses biçimi. Bu kodlama biçimini kullanabilmek için Windows Media Player 9 veya üstü sisteminizde kurulu olmalı.

RA – RM: Real Networks'ün geliştirdiği kodlama sistemi. Bir dönem sadece Real Player'la dinleyebildiğimiz bu dosya biçimini artık birçok çalıcı yazılım destekliyor. Son sürümlerde bir hayli geliştirilerek kalitesi üst seviyelere çıkarıldı. Eski popülerliğine kavuşması oldukça güç.

ATTRAC: Sony tarafından geliştirilen bu kodlama tekniği oldukça az yer kaplıyor ve minimum enerji tüketiyor. Sony MP3 çalıcıların pil ömrünü 60 saate kadar çıkarabiliyor. Fakat tek bir şarkının kodlanması bile epey zaman aldığından geleceği pek parlak gözüküyor.

içinde yer alan Sound Forge, üç yıl önce Sony tarafından satın alınmıştı. Uygulamanın son sürümüne eklenen özellikler kullanımı biraz karışık hale getirse de, Sound Forge ses düzenleme işinde yine en çok tercih edilen yazılım olarak göze çarpıyor. Sound Forge'un pencerelere dayalı çalışma sistemi aynı anda çok sayıda dosya ile çalışmaya olanak tanıyor. Hatta sürükleyip bırak yöntemiyle sesleri bir dosyadan ötekine kolayca kopyalayabiliyorsunuz.

Sound Forge'un sunduğu efektler ve son sürümde eklenen ASIO sürücüsü, müzik alanında çalışmak isteyenler için bir avantaj sağlıyor. Video dosyalarına verdiği destek sayesinde, görüntülere ait sesleri ayrı bir MP3 olarak kaydedebilirsiniz. Yani bu uygulamayla elinizdeki klipleri de MP3 dosyaları haline getirebilirsiniz. Yazılımın tek eksi yönü ise yüksek fiyatına rağmen MP3 kodlayıcısı için ayrı bir ücret talep etmesi olarak gözüküyor. Fakat genel ayarlardan kodlayıcıyı değiştirip ücretsiz bir sürüm kullanabilirsiniz.

Adobe Audition 1.5: Bir dönemin en popüler ses düzenleme aracı olan Cool Edit yeni ismi ve Adobe kalitesiyle rakiplerini geride bırakmayı başardı. MP3 düzenlemekten fazlasını yapmak isteyenler için çok kanallı çalışma ortamı sunan uygulamayla 5.1 çevresel MP3'ler, karaoke kayıt, remix gibi projeler hazırlanabiliyor. Özellikle MP3'lerde kullandığı MP3 pro kodlayıcısı ses kalitesini üst düzeyde tutuyor. Audition'ın zengin efektleri ve detaylı düzenleme araçlarıyla oldukça etkili sonuçlar elde edebilirsiniz. Sesteki bozuklukları gidermek için çok sayıda araç içeren yazılımda bir de vokal silici eklentisi bulunuyor.

Fakat bu eklenti ancak akustik kayıtlarda düzgün şekilde çalışıyor. Çalışma şekli biraz karmaşık gibi görünmesine rağmen, yazılımın esnek bir arayüzü kullanıcılar için büyük kolaylık sağlıyor. Sound Forge'a göre çok daha ucuz fiyata sahip olan Audition profesyonellerin de tercih ettiği yazılımlardan biri. Yazılımın ilerleyen bölümlerinde podcast hazırlama başlığı altında yazılımın kullanım detaylarını görebilirsiniz. ■

Sinan Ödeş, sinano@chip.com.tr

Profesyonellerin tercihi: Ses düzenleme uzmanı Sound Forge'un son sürümü çok başarılı.

ADSL2+ MAXg kablosuz ağ geçidi

USR209108
MAXg ADSL Gateway

USR815451
MAXg Access Point

USR815411
MAXg PC Card

MAXimum Performans

125 Mbps hızında veri alış verişi. Tüm standart 802.11b ve 802.11g cihazları ile uyumludur.

USR209107
ADSL Modem

USR815451
Access Point

Laptop
USR815411
PC Card

MAXg Kapsama Alanı

Standard 802.11g Coverage

USRobotics®

www.usr.com

Nero sadece yakmıyor!

CD yazma denince akla ilk gelen isim olan Nero'yu kullanarak eski kayıtları dijital ortama geçiriyoruz.

Yeni bir CD/DVD yazıcı aldığınızda uygun bir yazılım da beraberrinde verilir (daha doğrusu verilmesi gerekir). Son yıllarda bu alandaki en popüler yazılım, tabii ki Ahead Nero. Bu yazılımın CD/DVD yazma işlevlerine daha önce detaylı bir şekilde değindik. Bu defa Nero paketi içindeki başarılı bir ses işleme yazılımı olan Nero Wave Editor'e kısaca bir göz atıp, eski analog müzik arşivinizi nasıl dijital ortama taşıyacağınızı anlatmaya çalışacağız.

Bunun için yazılım içindeki bazı araçları tanımanız gerekiyor. Bu araçları tüm ses dosyası üzerinde kullanabileceğiniz gibi ilgili, dosyanın belli bir kısmını seçerek özel bir bölgede çalışmak da mümkün. Ön ayarlar işimizi kolaylaştırırken, Preview tuşu sayesinde ilgili filtreyi uygulamadan fikir sahibi olabiliriz. Ayrıca dijital ortama geçirdiğimiz

ses dosyasının bir yedeğini almamız akıllıca olacaktır. Şimdi menülerdeki bazı araçlara kısaca bir göz atalım.

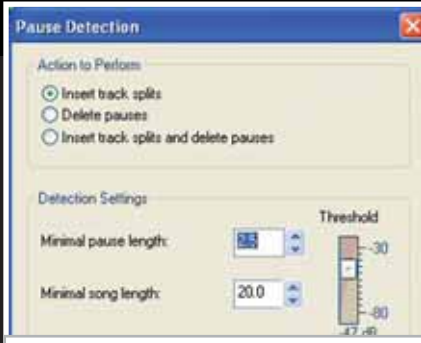
Tools menüsü

Stereo Processor: Sağ ve sol kanala ait seslerin yerini değiştirmek ya da bir kanalı tamamen iptal etmek gibi işler için kullanabileceğimiz bu araçla, örneğin tek kanallı mono kayıtları kolayca iki kanallı hale getirebiliriz. Bu bir yana, *Stereo Broadening* düğmesi sayesinde iki kanallı hale getirilmiş mono kayıtlara istediğiniz ölçüde stereo etkisi eklemek mümkün.

Equalizer: Pek çoğumuzun müzik dinlerken sıkça kullandığı ekolayzır sayesinde 6 temel frekans noktası dahilinde ton ayarı yapmak mümkün. Kaydırıcıların altındaki *Bandwidths* düğmeleri ise her bir frekans noktasının etki alanı-

nı genişletip daraltmaya yarıyor. Bu düğmelerin etkisini alt kısımda gerçek zamanlı ve grafiksel olarak görmeniz, akustik etkiyi anlamanızda size yardımcı olacaktır. *Low Shelf* kutucuğunu işaretlerseniz, alt frekansları geçiren bir filtreyi devreye sokmuş oluyorsunuz. *Cut off* düğmesi filtrelemenin devreye girdiği kesim frekansını belirlerken, *Gain* düğmesi filtre işlemiyle elde edilecek sinyal gücü kazancını ayarlıyor. *High Shelf* kısmında da aynı ayarlar geçerli, fakat buradaki filtre üst frekanslar için tasarlanmış.

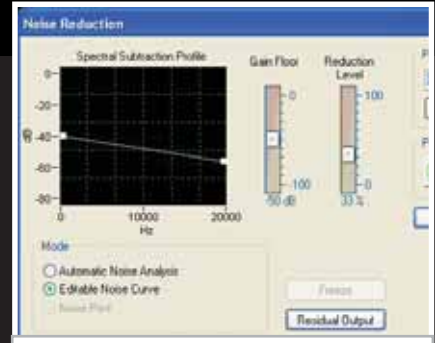
Karaoke Filter: Şarkılardaki vokal bölümü, bu filtre yardımıyla önemli ölçüde zayıflatılabilir. Böylece geride kalan müziği kendi karaoke amaçlarınız için kullanabilirsiniz. Bu efektteki en önemli iki parametre, kuşkusuz zayıflatılacak vokal frekansının alt ve üst sınırı. Zayıflatılacak frekans aralığı ne kadar geniş tutu-

Dosyayı parçalara bölmek: Pause Detection ile aralarındaki sessizlikleri kullanarak gerekli bölümlere ayırabiliriz.

Şarkı söyleme sırası sizde: Karaoke filtresi, ses dosyasındaki vokal kaydının sesini zayıflatıyor.

Dip sesine son: Noise Reduction aracı, plak ya da kaset için farklı karakteristiklerle kullanılabilir.

lursa, müzik kalitesi aynı ölçüde düşer. Dolayısıyla ilgili şarkıdaki vokalistin ait frekans bölgesinin yaklaşık sınırlarını deneme yanılma yöntemiyle bulup toplam şarkı içindeki frekans kaybını minimumda tutmaya çalışmak en iyisi.

Deesser: Kayıtlardaki rahatsız edici üst frekansları temizlemek için kullanılabilir. Bu filtre, örneğin vokal kayıtlarındaki fısıltıları ya da ağız içi sesleri filtrelemek için sıkça kullanılır.

Enhancements menüsü

Band Extrapolation: İlginç bir filtre olan Band Extrapolation sayesinde, kayıtlı seste olmayan frekanslar mevcut frekanslardan türetilerek sese eklenebilir. Böylece frekans aralığı açısından fakir olan kayıtlar daha dolgun bir hale gelir. Arayüzdeki üç kaydıraktan ilki alt frekanslardaki kazancı ayarlarken, kaydıracın hemen altındaki düğme yardımıyla eklenecek bas frekansların alt sınırı belirlenebilir. Ortadaki kaydırak, filtre eklenmemiş sinyalle değiştirilmiş sinyal arasındaki oranı belirlerken, sondaki kaydırakla da üst frekanslara ait eklemeler ayarlanabilir.

Noise Reduction: En önemli ve sık kullanılan filtrelerden biri olan Noise Reduction, yani gürültü azaltımı sayesinde, kayıtlarda bulunan ve kaynağı çok çeşitli olabilen gürültüleri azaltılabilir. Bu filtre üç ayrı modda çalışabilir: Bunların ilkinde gürültü analizi otomatik olarak gerçekleşir.

İki adet kaydıraktan *Gain Floor*, bir çeşit grafiksel eğimi ayarlanabilir gürültü

tü kapısı (gate) eşiği gibi çalışarak sin-yal yokken ortaya çıkan tıslamanın (hiss) filtrasyonunun karakterini belirliyor. Ayrıca *Reduction Level* ile filtrenin toplam etki gücünü ayarlayabiliriz. İkinci mod olan *Editable Noise Curve* ise frekans eğrisindeki düzenleme noktaları sayesinde gürültü azaltımı için kendi seçeceğimiz karakteristiği kullanmamızı sağlar. Üçüncü mod olan *Noise Print*'i kullanmak için, önce ilgili ses dosyasında sadece gürültü olarak belirlediğimiz kısmın olduğu bir alanı seçiyoruz.

Bu, örneğin şarkının başlamasından 1-2 saniye önceki sessiz kısım olabilir. Seçtiğimiz bu gürültü kısmına *Enhancements* menüsündeki *Noise Analysis* seçeneğini uyguluyoruz. Böylece yazılım, temizlenecek ses dosyasındaki gürültü kısmını öğrenmiş oldu. Şimdi *Noise Reduction* bölümüne gelerek *Noise Print* modunda filtreyi uygulayıp, belirlediğimiz gürültüyü tüm ses dosyasında temizleyip ayırabiliriz. Bu arada *Freeze* kutucuğu, gerçek zamanlı grafikte o sıradaki frekans karakteristiğini dondurmaya yararken, *Residual Output* kutucuğuna tıklarsak orijinal sinyalden çıkartılan artık sinyali dinleyebiliriz.

Declicker: Özellikle eski kayıtlardaki çıtırtıları temizlemek için kullanılabileceğiniz bu filtre, Declicker ve Decracker olmak üzere iki farklı gürültü tipini ayrı ayrı ya da birlikte temizleyebiliyor. Amacınıza hangisinin daha uygun olduğunu anlamanın tek yolu ise deneme yanılma yöntemi. Çıtırtıları belirlemek için kullanılabileceğiniz eşik ve çıtırtı sü-

resine ek olarak zayıflatma seviyesi, bu filtrenin parametreleri arasında.

Filter Toolbox: Genel amaçlı bir filtre olan Filter Toolbox içinde bulunan ön ayarlar arasındaki 50Hz filtresi pratikte oldukça işinize yarayabilir.

Effects menüsü

Bu bölümdeki filtreler restorasyondan ziyade müzik üretimi için ya da bazı spesifik enstrümanlara kayıt sırasında renk katmak için kullanılır. Bu efektler arasından *Delay*, yani eko, ses sinyalini belirlenen ölçüde geciktirmeye yarar. Ortaya çıkan sonuç tipik bir yankı etkisidir. *Reverb* ise sese küçük yansımalar katarak kaydın kapalı bir mekânda yapıldığı hissini yaratır. Vokal kayıtlarında en sık kullanılan efektlerden biri olan *Reverb* sayesinde, vokal kayıtlarınıza çeşitli boyutlarda oda, hatta konser salonu etkisi ekleyebilirsiniz. *Phaser*, *Flanger*, *Chorus*, *Distortion* ya da *Wah-Wah* ise gitar benzeri telli enstrümanların vazgeçilmez efektleridir.

Eski kayıtlara hayat verin

CD'ler ve MP3'ler olmadan önce kasetler medya olarak baş tacıydı. Kasetlerden önce de plaklar tabii ki. Elinizde kaset ya da plaklardan oluşan zengin bir koleksiyon varsa bunları dijital ortama geçirmek isteyebilirsiniz. Böyle bir durumda PC'niz imdadınıza yetişir. Bu amaçla herhangi bir ses düzenleyici yazılımı kullanabilirsiniz. Biz bu yazıda yaygın kullanımı yüzünden Ahead Ne- →

ro yazılımı içindeki Nero Wave Editor yazılımını kullanacağız. Pikabınızı PC'nizin ses kartına bağlarken ön kuvvetlendirilmiş sinyali aldığınızdan emin olun. Zira plak kayıtlarında RIAA denilen özel bir frekans karakteristiği vardır ve kompanzasyon için bu sinyal belli bir şekilde güçlendirilir.

Öte yandan bu güçlendirme yazılım yoluyla da yapılabilir. Kasetçalar ya da pikabınızın ses çıkışı (Line out) ses kartınızın uygun girişine (Line in) bağladıktan sonra Nero Wave Editor'ün bu yazıda anlattığımız özellikleri size bu konuda yardımcı olabilir. En iyi yöntem tabii ki deneme yanılma. Böylece öğrenilen bilgiler daha kalıcı olur. Fakat hem fazla zamanı hem de fazla teknik bilgisi olmayan okuyucularımız için kolaylık olması amacıyla bazı ipuçları verebiliriz.

Müzikçalardan ses kartına

Aktarım sırasında izlenecek en iyi yolu bulmak, dijital ortama geçirmek istediğiniz şarkı sayısı ile yakından ilgilidir. Yani eğer söz konusu olan en fazla 3-4 plak ya da kasetse bir iki gün ayırıp bu medyalarındaki müzik parçalarını tek tek kaydedebilirsiniz.

Fakat büyük bir arşivi sayısallaştırmak istiyorsanız, daha pratik bir yol olarak tek bir oturumda 5-10 şarkı kaydedip bu şarkı aralarındaki sessizlikler sayesinde yazılımın parçaları belirleme-

sini sağlayabilirsiniz. Ayrıca karar vermeniz gereken bir nokta şu: Sadece sayısallaştırma mı yapacaksınız yoksa sayısallaştırmaya ek olarak restorasyon da yapacak mısınız? Kaset ya da plaklardaki dip gürültüsü ya da çıtırtılar, CD'lerde ya da MP3'lerde görmediğimiz için bazılarımızın çoktan unuttuğu problemler. Öte yandan bu problemler karşınıza dijital bir şekilde çıktığında bazı iyileştirmeler yapmak isteyebilirsiniz. Nero Wave Editor'ün bu yazıda anlattığımız özellikleri size bu konuda yardımcı olabilir. En iyi yöntem tabii ki deneme yanılma. Böylece öğrenilen bilgiler daha kalıcı olur. Fakat hem fazla zamanı hem de fazla teknik bilgisi olmayan okuyucularımız için kolaylık olması amacıyla bazı ipuçları verebiliriz.

Otomatik gürültü filtresi

Aktarımı yaptınız ve elinizde 10 adet müzik parçasını içeren tek bir wav dosyası var diyelim. Aktarım sırasında sinyal seviyesi az ya da çok değilse seste herhangi bir bozulma olmaması gereklidir. Sinyal seviyesi az ya da fazlaysa *Edit / Select all* ile tüm dosyayı seçip, *Volume / Volume change* seçeneği sayesinde gerekli ayarı yapabiliriz.

Eski bir analog kaydı aktardığınızı düşünürsek basit bir restorasyon işlemi ses kalitesini artırabilir. Bunun için kayıttaki dip gürültüsü ya da çıtırtılardan kurtulmalıyız. *Enhancements* menüsündeki *Noise Reduction* içinde ön ayarlar arasında bulunan kaset ya da Long Play için gereken hazır ayarları kullana-

biliriz. Otomatik gürültü analizi modunun için yeterli.

Preview tuşu yardımıyla *Reduction Level* kaydırıcını ne kadar hareket ettireceğinizi anlamaya çalışın. Bu arada *By pass* kutucuğu da size orijinal sinyali hatırlatacaktır. *Enhancements* içindeki *Declicker* aracıyla da denemeler yapın. Orijinal sinyalden önemli bir kayıp olmadığınızı düşünürseniz *Declicker*, çıtırtıları önemli ölçüde azaltabilir.

Bunların dışında genel ses kalitesinden memnun kalmazsanız bu yazıda anlattığımız diğer filtre ve efektleri kullanmaktan ya da denemeler yapmaktan çekinmeyin. Fakat unutmayın kullandığınız her filtre gürültü ya da parazitleri yok ederken orijinal sinyalde de kayba sebep olacaktır. Bu noktada ölçülü olmakta fayda var.

Yazmadan önceki işlemler

Bu işlemlerin sonunda elinizde kayıttaki parça sayısına göre bölmek istediğiniz tek bir .WAV dosyası var. Bu işlemi elle kolayca yapabilirsiniz. Özellikle büyüteci (üzerinde + var) kullanırsanız 10 parçanın arasındaki sessizlikleri grafik ekranında kolayca görebilirsiniz. Fare ile teker teker buralara tıklayıp her tıklama sonrasında *Edit / Insert Track Split* dersanız bölümlenmeyi yapmış olursunuz. Ya da bu işlemin otomatik olarak gerçekleşmesini istiyorsanız, yine *Edit* menüsünden *Pause Detection* seçeneği ile gelen pencereden (*Insert Track Split* seçeneğiyle) bunu yapabilirsiniz.

Pause Detection penceresindeki *Mi-*

Kontrol sizde: Nero Wave Editor'de bir ses dosyası açtığınızda karşınıza çıkacak manzara işte böyle.

Ses şiddetine dijital ayar: Sinyal seviyesi yüksek ya da düşükse Volume Change aracı sayesinde bunu ayarlayabiliriz.

Bölümlenmiş dosya: Dosyayı elle ya da otomatik olarak böldükten sonra *Save Tracks* ile diske kaydedebiliriz.

nimal *Pause Length*, parça aralarındaki en kısa süreyi belirler. Orijinal dosyada bu eğer 2 saniyeden azsa, gerekli ayarlamayı buradan yapmalısınız. Threshold (eşik) kaydırıcı, sessizlik olarak algılanacak aralığın eşikini belirler. Parça ayırımı işini otomatik olarak yaptıysanız elde ettiğiniz parça sayısının doğrulu-

ğunu kontrol edin. Parçaların içindeki sessizliklerin kazayla ayrı parça olarak algılanmaması için gerekiyorsa *Minimal Pause Length* değerini 3 saniye yapın. Eğer belirlenen şarkı sayısı olması gerektiğinden azsa, *Insert Track Split* seçeneği ile gereken eklemeyi yapabilirsiniz. Son olarak *Edit / Save Tracks as Fi-*

les seçeneğiyle gelen pencerede biçimi belirleyerek dosyaları kaydedin. Eğer ses CD'si yapacaksanız biçim olarak PCM Wav'ı seçmenizde fayda var. 44,1 KHz 16 bit olarak kaydettiğiniz bu parçaları Nero içindeki sihirbaz yardımıyla CD'ye kaydedebilirsiniz. ■

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

KENDİ RADYONUZU KURUN

Herkes internetten kolayca radyo yayını yapabilir. Bunun için iyi bir internet bağlantısına, Winamp ve çevrimiçi yayın platformu Shoutcast'e ihtiyacımız olacak. Öncelikle www.shoutcast.com adresine giderek Shoutcast Server'ı ve DSP eklentisini bilgisayarımıza indiriyoruz.

Eğer Winamp bilgisayarınızda yüklü değilse önce Winamp'ı, ardından DSP eklentisini ve son olarak Shoutcast sunucusunu kuruyoruz. Kurulumlar tamamlandıktan sonra Winamp'ı çalıştırarak *options / preferences / dsp/effect* yolunu izliyoruz. DSP eklentisine tıkladığınızda karşınıza Shoutcast Source ekranı gelecek. *Main* sekmesinde herhangi bir değişiklik yapmadan *Output* sekmesine geçiyoruz.

Karşımızdaki ekranda ilk olarak adres kısmına localhost yazıyoruz. Bir şifre tanımlayıp, *encoder* ayarını 1 olarak belirtiyoruz. *Port* ayarını 8000 olarak kalabilir. *Yellowpages* simgesine tıklayarak sunucumuzla ilgili bilgileri dolduruyor ve *Encoder* sekmesine geçiyoruz. Bu ekranda kullanacağınız kodlayıcı belirlemeniz gerekiyor. MP3 veya daha kaliteli yayın yapmanızı sağlayan aac kodlamasını tercih edebilirsiniz. Yayın kalitesiniye hat genişliğinize göre belirlemeniz gerek. 24 kbps aac kodlaması yeterli düzeyde bir yayın yapmanızı sağlayacaktır. Yayının duyulabilmesi için dinleyicilerinizin Winamp, iTunes gibi aac biçimini çalabilen bir yazılım kullanması gerekli. 256/ 64 kbps gibi bir internet bağlantısında en fazla 3 ya da 4 kişi yayınızı dinleyebilir. Tabii bu sırada sizin de internet üzerinde herhangi bir şey yapmanız gerekiyor.

Input sekmesinde *Input Device* kısmını Winamp olarak belirtiyoruz. Burada isterseniz ses kartına harici bir cihaz bağlanarak yayın yapılabilir. Artık ayarlarımız tamamlandığına göre Shoutcast sunucumuzu çalıştırıyoruz ve *Edit config*'e tıklayarak "password=changeme" yazan

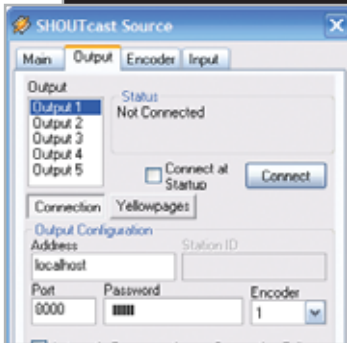
satırı buluyoruz. Buradaki "changeme" kısmı yerine şifremizi yazıyoruz. Dosyayı kaydedip kapattıktan sonra sunucumuzu *Kill Server*'a tıklayarak kapatıyoruz ve yeniden başlatıyoruz. Ardından Winamp DSP eklentisi ayarlarına dönerek *Output* sekmesi altından *Connect*'e tıklayarak yayına başlıyoruz.

Yayınlarda mikrofon kullanmak

Eğer yayınlarımızda mikrofon kullanmak istersek DSP ve ses kartı girişi ayarlarında biraz değişiklik yapmalıyız. Aksi takdirde DSP eklentisinde *Input* seçeneğini sürekli değiştirmemiz gerekir ve bu da yayınımızı keyiften daha çok işkenceye dönüştür. DSP ayarları altından *Input* sekmesine geçiyoruz ve *Input device* yazan yeri *soundcard input* olarak değiştiriyoruz. Alt kısımda da *Microphone* seçeneğini işaretliyoruz. *Open Mixer* simgesine tıklayarak Windows ses mikserini karşımıza getiriyoruz. Kaydetme özelliklerinde kaynak olarak *What-u-hear*'i işaretlememiz gerekiyor. Bu işaret duyulan her sesin yayına gitmesini sağlayacaktır. Çalma ayarları penceresine geçip mikrofondaki sessiz işaretini kaldırıyoruz. Bundan sonra DSP eklentisinde *Push to talk* düğmesini kullanarak kendi sesimizi de yayında duyurabiliriz.

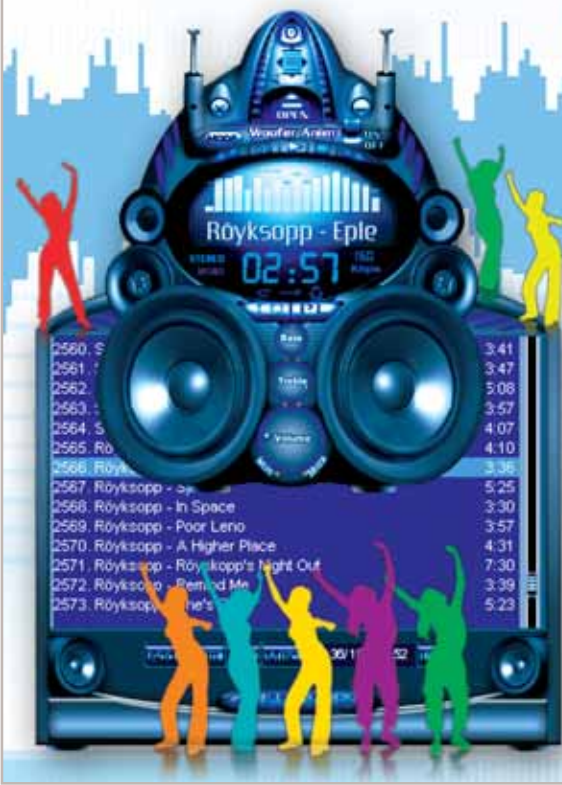
Bir çınlama yaşanmaması için kulaklık kullanmak ve diğer uygulamaların uyarı seslerini kapatmak daha profesyonel bir yayına ulaşmamızı sağlar. Arkadaşlarınıza yayınızı dinletmek için ip numaranızı bilmemiz gerekiyor. IP numaramızı Windows komut satırından ipconfig komutunu girek veya www.whatismyip.com adresinden öğrenebiliriz. Adresimizi <http://85.145.178.212:8000> şeklinde vermeliyiz. Buradaki "8000" port bağlantı numarasını ifade eder. Dinleyicilerse Winamp'ta Open URL seçeneğinden veya [CTRL]+[L] tuşlarına basarak verdiğimiz adresi girip yayınızı dinleyebilirler.

Dinleyici sayısını artırmak için geniş bant bir bağlantıya ihtiyaç olacağını söylemiştik. Dilenirse streaming sunucu hizmeti veren firmalardan ücreti karşılığında daha çok dinleyiciye ulaşabilirsiniz. Shoutcast, DSP eklentisiyle uzak noktadaki sunuculara da veri yollayabiliyor.

DSP: Winamp'ta çalınan şarkılar Shoutcast sunucusuna bu eklentiyle gönderiliyor.

En iyisi: Winamp

İlk MP3 dinleme araçlarından birisi olan Winamp, tüm müzik biçimlerini başarıyla çalmanın yanı sıra video dosyalarını da görüntülüyor.

Winamp'ın 3. sürümünde yaşadığı bocalama devri son sürümle beraber sona ermiş görünüyor. Sistem kaynakları tüketimi kabul edilebilir bir düzeyde. Bununla beraber taşınabilir aygıtlarla senkronize çalışması en büyük avantajlarından. Yazılım şu an için iPod ve Creative MP3 çalarlarla uyumlu çalışmasıyla dikkat çekiyor. Ayrıca podcast ve shoutcast yayınlarının listesini otomatik alıp, binlerce radyoya bağlanmanızı da sağlıyor.

Popülerliğinin bir getirisi olan zengin eklenti arşivi, Winamp'ı çok daha keyifli bir hale getiriyor. Örneğin dergimizin CD'sinde bulabileceğiniz İzotope Vinyl eklentisiyle çok daha iyi bir ses elde etmeniz mümkün.

MP3 kodlama ve ses CD'si oluşturma gibi özellikler pro sürümünü satın aldığınızda etkin hale geliyor.

Windows Media Player

Tıpkı Internet Explorer'da olduğu gibi Media Player da Windows'un bir parçası olma avantajını son derece iyi kullanıyor. Özellikle yazılımlar konusunda yabancılık çeken kullanıcılar Windows Media Player'la yetiniyor. Burada yetinmek deyimini kullanıyoruz, çünkü yazılımın MP3 çalma kalitesi rakiplerine göre daha düşük bir seviyede. Fakat müzik

arşiviniz wma dosyalarından oluşuyorsa kesinlikle Windows Media Player kullanmalısınız.

Uygulamanın en üstün özelliği için oldukça iyi düşünülmüş bir medya kitaplığına sahip olması diyebiliriz. Medya kitaplığındaki dosyaların bilgileri Windows Media sitesinden güncelleniyor. Albüm kapakları otomatik olarak indiriliyor. Ne yazık ki Türkçe albümlerin bilgilerine nadiren ulaşabiliyor. CD'den MP3 veya wma biçiminde müzik kopyalamak için Windows Media Player'ı da kullanabilirsiniz. Hatırlatmak gerekirse, MP3 biçiminde kopyalama işlemi sadece 10. sürümde bulunuyor.

Windows Media Player da Winamp gibi yüzlerce eklentiye sahip. www.wmplugins.com adresinden bu eklentilere ulaşabilirsiniz.

Musicmatch Jukebox

Uzunca bir süre alternatif çalıcı sıfatıyla hizmet veren Musicmatch Jukebox son yıllarda başarı grafiğini epeyce yükseltti. Hatta bu başarı Yahoo'nun dikkatini çekmeyi başardı ve Yahoo geçtiğimiz günlerde Musicmatch'i satın alarak bünyesine dahil etti.

Musicmatch MP3 ve wma dosyalarını yüksek kalitede çalmakla beraber, son derece kullanışlı bir medya kitaplığına

sahip. Ücretsiz sürümde müzik kopyalama, ses CD'si oluşturma gibi özellikler bulunmuyor. Pro sürümdeyse bu özelliklerin yanında super tagging özelliği geliyor. Bu özellik sayesinde kitaplığınızdaki MP3'lerin bilgileri albüm kapağında CD'deki sıra numarasına kadar otomatik olarak indiriliyor.

On Demand üyeliği yasal olarak 900.000 şarkılık bir arşive ulaşmanızı sağlıyor. Bu arşivden kendi seçimlerinizi Musicmatch yazılımı üzerinden dinleyebiliyorsunuz. Üyeliğin bedeliyse aylık 4,99\$.

Yazılımın eksi yönleri için desteklediği biçim sayısının azlığı ve kaynak tüketimi diyebiliriz. Eğer Musicmatch kullanacaksanız sisteminizde en az 512 MB bellek olsun.

Real One Player

Tarihçesi Winamp'tan bile eski olan bu çalıcı, bilgisayar dünyasına oldukça etkili bir giriş yapmıştı. Özellikle streaming müzik konusunda sunduğu Real Audio ve Video teknolojisi bir dönemler oldukça popülerdi. Yazılımın önceki sürümlerinde bulunan reklâmlar, sisteminize kurulan ek yazılımlar ve çalıcının kalitesi geçtiğimiz yıllarda epey düşmüştü. Real Networks'ün kısa vadede kâr elde etme amacı geri tepmiş ve Real Player →

Her bilgisayara lazım: Winamp yıllardır bir numaradaki yerini kimselere kaptırmadı.

popülerliğini yitirmişti. Müzik servisi Rhapsody ile yapılan anlaşmanın ardından Real Player yeniden eski kalitesine ulaşmayı başardı. Hemen hemen tüm ses ve video dosyalarını başarıyla oynatan yazılım, şaşırtıcı biçimde sistem kaynaklarını oldukça hesaplı tüketiyor. Medya kitaplığının kalitesiyse rakiplerinin çok daha gerisinde kalmış. Özellikle internet üzerinden bir video veya ses dosyası çalınırken uygulanan optimizasyon bizleri oldukça etkiledi. Bu performans .ra ve .rm dosyalarında çok daha üst seviyelere çıkıyor. Çok sayıda markanın MP3 çalıcısıyla senkronize çalışan yazılım ücretsiz olarak dağıtılıyor. Hak ettiği yere gelemeyen yazılımlardan

Jet Audio

birisi olan Jet Audio, alternatif çalıcı arayanlar için memnun edici düzeyde özellikler barındırıyor. Tüm dijital ses dosyalarını yüksek kalitede çalabilen uygulama, özellikle karaoke müzik dosyaları

için (.kar) özel bir modül barındırıyor. Bu modül sayesinde şarkı sözleri senkronize olarak karşınıza getiriliyor.

Çeşitli biçimlerde CD'den müzik kopyalayabilen uygulamanın, biçimler arasında dönüşüm yapabilmesi oldukça kullanışlı. Böylece ekstra bir yazılım kullanmaya gerek bırakmıyor. Ayrıca Jet Audio'nun Jet Cast modülünü kullanarak çok kolay bir şekilde internet yayıncılığı da yapabilirsiniz. Çalıcının ilginç yönlerinden birisi de müzikle uyanmak isteyenler için alarm özelliğinin bulunması. Çalma listeleri ve medya kitaplığının kullanımındaki karmaşa tek eksi yönü olarak gözüktüyor. Çalma esnasında listenin sonlarından bir şarkı dinlemek istediğinizde, ismini görmeden şarkı numaralarına tıklamak zorunda kalıyorsunuz. Buna alternatif olarak liste için can sıkıcı bir pencere kullanmanız gerekiyor.

iPod'ların popülerliği sayesinde kullanı-

iTunes

cı sayısı bir hayli artan iTunes son sürümleriyle kullanıcıların vazgeçilmezi haline gelmeyi başardı. Son sürümde Quicktime Player'la birleştirilen yazılım çok sayıda dijital müzik biçimini oldukça yüksek kalitede çalabiliyor.

iTunes'un ne kullanışlı özelliğiye medya kitaplığı olarak göze çarpıyor. Karışık müzik arşivlerini otomatik olarak klasör düzenine getiren bu kitaplığın düzgün biçimde çalışması için etiket bilgilerinin doğru olarak girilmesi gerekiyor. Tüm çalıcı yazılımlar içerisinde sadece iTunes üzerinde bir aile kontrol aracı bulunuyor. Bu araçla çocuklarını-

zın dinlemesi ve izlememesi gereken dosyalara erişimini yasaklayabiliyorsunuz. iMix, iTunes müzik servisi üzerinden müzik zevkinizi başkalarıyla paylaşmanıza olanak sağlarken, aynı zamanda kablolu ağlara yayın yapıyor. Böylece kablolu ağ destekli bir ses sistemiyle mükemmel bir uyum içerisinde çalışabiliyor.

Ülkemizden 2 milyon şarkılı iTunes müzik servisine erişim verilmemesine karşın 35.000 podcast yayını iTunes üzerinden kolaylıkla dinleyebilirsiniz. Bu uygulama için sade ve işlevsel tanı-

dbPowerAmp

masını kullanmak yanlış olmayacaktır. dbPowerAmp kullanışlı bir arayüze sahip ve yüksek sayılabilecek bir kalitede MP3 dosyalarını çalabiliyor. Yazılımın en önemli özelliği ise sistem kaynakları tüketimi konusunda son derece cimri olması. Bu sayfalarda tanıttığımız tüm yazılımlar içerdiği ek özelliklerle sisteme ekstra yük getirirken dbpoweramp, bu özelliklerin yüklenip yüklenmeyeceğini kullanıcıların tercihine bırakmış. Böylece asla kullanmayacağınız özelliklerin yüklenmemesini sağlayabiliyorsunuz. Yazılımın sitesinden indirebileceğiniz Control Freak eklentisi kısayol tuşları atamanızı sağlıyor. Normal şartlarda bir uygulamanın kısayol tuşları sadece kendi penceresinde geçerliken, dbpowerAmp'i hangi pencerede olursanız olun kontrol edebilirsiniz. Böylece çalışırken bir sonraki şarkıya geçmek için çalıştığınız pencereden uzaklaşmanız gerekmiyor.

Sinan Ödeş, sinano@chip.com.tr

KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Ürün	Sistem kaynakları tüketimi	Medya kitaplığı	Müzik kopyalama	Biçim dönüştürme	Kullanılabilirlik	Çalma kalitesi	Web (www)
Winamp	orta	var	var (pro)	yok	9.5/10	8.5/10	winamp.com
Windows Media Player	orta	var	var	yok	9/10	8/10	windowsmedia.com
Musicmatch Jukebox	yüksek	var	yok	yok	9/10	8.5/10	musicmatch.com
Real One Player	düşük	var	var	yok	8/10	8.5/10	real.com
Jet Audio	düşük	yok	var	var	7.5/10	9/10	jetaudio.com
iTunes	orta	var	var	yok	8.5/10	8.5/10	itunes.com
bdpowerAmp	düşük	yok	yok	yok	7.5/10	7.5/10	dbpoweramp.com

1 Yeni iPod video: Gelişmiş teknik özellikleri ve şık tasarımıyla kullanıcıların kalbini kazanacak.

2 Zen Vision M: Başarılı teknik özellikleri ve renk seçenekleriyle modayı takip edenleri cezbediyor.

3 Commodore PMC30: Ürünün TV girişi sayesinde hafızasına doğrudan TV kaydı yapabilirsiniz.

4 Creative Muvo Vidz: Flash bellekli MP3 çalarlar arasında dikkat çekici bir tasarıma sahip.

Cebinizdeki MP3 çalarlar

Video, MP3, ses kaydı, resim gösterimi gibi uygulamaları başarıyla yerine getiren MP3 çalarlar, kullanıcıların birçok cihaz yerine tek bir cihaz üzerinden bu uygulamaları çalıştırmasına olanak sağlıyor. Bir düşünün, sabah evinizden çıkıyorsunuz, elinizde bir çanta ve içinde birçok elektronik alet. Her biri birbirine benzer işler yapıyor ama hiçbiri bir diğerinin aynısı değil. O kadar para harcamanın yanında bir de işin yükü söz konusu. İşte bu sorunları gören firmaların ürettiği kombo cihazlar, birçok işlevi bir arada yerine getirirken, fiyat açısından da kullanıcılara avantaj sağlamakta.

Bu tarz ürünlerin revaçta olanları ise daha çok video ve MP3 uygulamalarını bir arada çalıştıran aygıtlar. Boyutları açısından çok uygun olan bu tarz ürünleri cebinizde veya elinizde taşımanız mümkün. Kısa bir süre içinde bu tarz ürünlerin boyutlarının daha da küçülmesi bekleniyor. Cep telefonu pazarının da bu tarz ürünlere kaymasıyla, kombo ürün pazarının biraz daha gelişmesi hedefleniyor.

vim, oyun, saat desteği ve kilitler yer alıyor. Üstelik bu aygıt orijinal iPod'dan yüzde 45 daha ince bir tasarımla kullanıcıların beğenisine sunuluyor. iPod Video, önceki nesilden beş saat daha fazla, yani 20 saate kadar pil süresi sunuyor. 30 ve 60 GB'lık yedekleme kapasitesi ile iki modeli bulunan ürünün, siyah ve beyaz renk seçenekleri tercih edilebiliyor. LED ışıklandırmalı 2,5 inç renkli LCD ekrana sahip yeni iPod, Dock bağlantısı, stereo mini soket, mini soket yoluyla kompozit video ve ses bağlantılarıyla bağlanabilirlik açısından geniş bir seçenek sunuyor.

Bilgi için: www.bilkom.com.tr

2 Yenilikte öncü Creative

Yenilikçi tasarımıyla ZEN VISION:M, videolarınızı, fotoğraflarınızı ve müziğinizi oynatmanın yanı sıra, canlı ve geniş renkli ekranında uygulamaları bütün ihtişamıyla sergiliyor. Uzun yolculuklar ve günlük kullanım için tasarlanan ürün, eğlencenizi avucunuza taşıyor. 30 GB'lık ZEN VISION:M'in üç farklı rengi bulunuyor. Bunlar yeşil, siyah ve beyaz.

Cihazın desteklediği biçimler arasında, DivX 4 ve 5, XviD, MPEG-1, MPEG-2, MPEG4-SP, WMV9 ve Motion-JPEG bulunuyor. Ürün ayrıca 2,5 inç genişli-

1 Gelmiş geçmiş en iyi iPod

Yakın zamanda kullanıcıların beğenisine sunulan iPod Video'da sesli kitap, podcast, fotoğraf, video, kişi listesi, tak-

MP3 çalabilen aygıtlara olan ilgi, üreticilerin eklediği yeni işlevlerin de yardımıyla giderek artıyor. İşte MP3 çalarların en iyileri.

ğinde LCD ekrana sahip. 262.144 canlı renkte 320 x 240 yüksek çözünürlükte bütün görüntülerinizi en detayına kadar görüntüleme imkanı sunan ZEN VISION:M, dokunmatik kontrol sayesinde menü ve ayarlarda rahatça gezinmeyi sağlıyor. Yüksek çözünürlüğü sayesinde, yüklediğiniz fotoğraflarınızı kalitede düşüş yaşamadan görüntülüyorsunuz. Şarj edilebilir Li-Ion pil ile 14 saat müzik dinleyebileceğiniz ya da 4 saat film seyredebileceğiniz üründe, FM radyo ve radyodan kayıt özellikleri de ihmal edilmemiş.

Bilgi için: www.tr.creative.com

3 Eski dev Commodore

Commodore markasını birçok kullanıcı bilir. Uzun süredir aramızda olmayan bu marka, yeniden atağa kalkarak piyasaya bomba gibi girdi. Yeni ürünlerinden PMC30, 30 GB hafızaya sahip taşınabilir bir medya oynatıcısı. 3,6 inç'lik LCD ekrana sahip ürünle 5 saat video ve 9 saat müzik dinleyebilirsiniz. JPEG, GIF, BMP resim biçimlerini destekleyen PMC30, MP3, WAV, ADPCM, WMA ses ve MPEG4, Divx 5.0, WM9 görüntü biçimlerini de destekliyor. SD/MMC kart girişi sayesinde veri aktarımı yapabildiğiniz ürünün ses ve video kayıt özelliği de bulunuyor. 325 g ağırlığında-

ki Commodore, ilgi çekici bir görünüme sahip.

Bilgi için: www.istek.com.tr

4 Karşınızda yeni Muvo

Ön sıraları hedefleyen MP3 çalıcılardan biri Creative Muvo Vidz MP3 player. Muvo serisinin dış tasarımında değişikliğe giden Creative başarılı olmuşa benziyor. 1 GB hafıza ve 65.000 renkli 1,8 inçlik OLED ekrana sahip ürün, MP3 dosyalarını çalmasını yanı sıra MPEG-4 dosyalarını da oynatma özelliğine sahip. Line in girişi ve dahili mikrofon girişi bulunan aygıtın ses kayıt özelliği sayesinde FM radyodan kayıt yapabiliyorsunuz. USB 2,0 bağlantı arabirimi sayesinde hızlı ve sorunsuz dosya aktarımı yapabileceğiniz Creative Muvo Vidz'le müzik dinlemekten aldığınız zevkin artacağına eminiz.

Bilgi için: www.tr.creative.com

5 Zengin özellikli Samsung

Samsung YP-T8, 512MB kapasiteli, 1,8 inçlik 65 bin renk destekli LCD ekrana ve başarılı tasarıma sahip bir MP3 çalar. Cihazda dahili FM radyo, ses kaydı ve metin dosyası görüntüleme özellikleri bulunuyor. MPEG-4 biçiminde video gösterimine de imkan sunan Samsung YP-T8, dahili Li-Ion piliyle tam şarjın ardından yaklaşık 20 saate kadar müzik keyfi vaat ediyor. Boyutları açısından uygun değerler sunan Samsung YP-T8 aynı zamanda Mp3, wma, ogg, asf, jpeg, mpeg4, txt dosya biçimlerini destekliyor. USB host özelliği sayesinde diğer cihazlardan veri alabileceğiniz ürünle oyun oynamanız da mümkün.

Bilgi için: www.samsung.com.tr

6 Sansa kalitesiyle bir adım önde

MP3, WMA ve WMA DRM dosyalarını destekleyen 512 MB kapasiteli Sandisk Sansa e100 başarılı performansı ile dikkat çekiyor. Genişleme yuvası sayesinde bellek kapasitesini artırabildiğiniz ürünün 20 kanal hafızalı FM radyosu da bulunuyor. Microsoft PlayForSure desteği sunan Sansa e100 AAA pil ile 17 saate kadar müzik dinlemeniz mümkün. Kol →

5 Samsung YP-T8: Gerek başarılı tasarımı, gerekse zengin özellikleriyle bu MP3 çaları kesinlikle beğeneceksiniz.

6 Sandisk Sansa e100: Üzerindeki SD bellek yuvası sayesinde bellek kapasitesini yükseltmeniz mümkün.

7 Mobibl DAH-220: MP3 keyfinize kaset çalarınızda devam edin. Özel tasarımıyla adaptör kullanmadan MP3 dinleyin.

8 Oakley Thump 2: Ürün ile gelen uluslararası şarj adaptörü sayesinde pil derdi ortadan kaldırılmış.

9 Sony CDR3300: Sony'nin Motion Blade tasarımına sahip ürün arabanıza farklı bir hava katacak.

10 Panasonic SL-CT580: Gerek tasarımı, gerek işlevselliği ile tam bir kullanıcı dostu.

11 Nokia N90: Birçok özelliğinin yanı sıra cebinizde dünyayı taşıma hissi veren bir cep telefonu.

12 Sony Ericsson W800i: Radyoda çalan müziğe ait tanıtıcı mesajları telefon ekranında görmeniz mümkün.

bantlı taşıma kılıfıyla gelen Sansa e100'ün ayrıca bir yazılıma ihtiyaç olmadan Windows altında sabit disk gibi çalışması, bir depolama birimi olarak da kullanılabilmesini sağlıyor.

Bilgi için: www.turanli.com.tr

7 Kaset MP3 oynatıcı

Normalde MP3 oynatıcıları kasetçalara bağlamanız için adaptör kullanmanız gerekiyor. MOBIBLU DAH-220 kaset tasarımına sahip bir MP3 çalar. 1 GB kapasiteli dâhili belleğin yanı sıra üzerinde MMC yuvası da bulunuyor. Bu sayede belleğini artırabileceğiniz ürünü, kasetçalarınızda ya da cebinizde kullanmanız mümkün. Şarj edilebilir Ni-MH Pille çalışan Mobiblu 8 saat pil ömrüne sahip. Rakiplerine kıyasla düşük sayılabilecek bir ağırlığa sahip olan üründe FM radyo da bulunuyor.

Bilgi için: www.hs.com.tr

8 Sahilde MP3 keyfi

Deniz kenarında MP3 oynatıcınızı taşımak zor mu geliyor? Öyleyse tavsiyemiz güneş gözlüklü bir MP3 oynatıcı almanız. OAKLEY THUMP 2, 1 GB kapasitesi ve değişik tasarımıyla görenleri hayretler içinde bırakıyor. Birçok MP3 oynatıcının aksine, bu aynı zamanda bir güneş gözlüğü. Kolay kullanımı ve konforu sayesinde birçok kullanıcının ilgisini çekeceği kesin.

Bilgi için: <http://oakley.com>

9 Arabadaki en yakın dostunuz

Araç içersinde MP3 keyfine varmak istiyorsanız MP3 dosyalarını da çalabilen bir oto radyo-CD çalar almanız gerekiyor. Sony'nin CDR3300 modeli tasarım açısından bakıldığında son nokta gibi gözüküyor. 120dB sinyal / gürültü oranı bulunan ürünün ayrıca ID3 Tag, CD Text, Low Pass Filter, Volume Control, Segment LCD gibi ilgi çekici özellikleri de mevcut. Toz koruyucu işlevi gören alüminyum Open/Eject tuşu işlevselliği artırıyor. Ayrıca ürünün kolay kontrol edilebilmesi için bir kumandası bulunuyor.

Bilgi için: www.sony.com.tr

10 CD'lerinizin yüzü gülecek

Müzik ve MP3 CD'lerini çalabilen Panasonic SL-CT580 başarılı teknik özellikleriyle dikkat çekiyor. Alüminyum üst kaplamaya sahip olan ürün 172,5 g ağırlığında. Üzerindeki LCD ekran sayesinde dinlediğiniz parçaların ID3 Tag bilgilerini görmeniz mümkün. 3 boyutlu ses özelliği de bulunan CT580'nin uzaktan kontrol için kumandası da bulunuyor. 136 x 20 x 136 mm boyutlara sahip ürünü şarj edilebilir batarya, pil veya adaptörle çalıştırabiliyorsunuz.

Bilgi için: www.panasonic.com.tr

11 Profesyonellerin ortak çözümü

Nokia N90 modeli, telefon ve dijital fotoğraf makinesi karışımı etkileyici bir telefon. 2 megapiksel çözünürlüklü dijital kamerası üzerinde Carl Zeiss lens kullanılmış. 20X dijital zum, otomatik netleme, video kaydetme ve yakın çekim modları ile kaliteli bir fotoğraf makinesinden farksız olan ürün, aynı zamanda bir MP3 oynatıcı. 31 MB dâhili kullanıcı belleğine ek olarak 64 MB Multi Media Card hafızası ile güçlendirilmiş ürün, doyumsuz bir müzik zevki almanız için biçilmiş kaftan.

Bilgi için: www.nokia.com.tr

12 Walkman cep telefonu

Sony Ericsson firması tarafından, kullanıcıların müzik dinleme zevkini artırmak için üretilen W800i başarısını sürdürmeye devam ediyor. Walkman özelliğinin tek tuşla kolayca devreye sokulabilmesi telefonun bu konseptini tamamlayan özellikler arasında. Dâhili hoparlörleri sayesinde kulaklık olmadan da müzik dinleyebileceğiniz ürün ile FM radyo keyfine de varabilirsiniz. Telefonla birlikte gelen 512 MB Memory Stick Duo bellek içine MP3'lerini ve diğer dosyalarınızı kaydedebilirsiniz. En güzel tarafıysa MP3 çaların telefondan bağımsız çalışabilmesi. Yani örneğin uçak ya da otobüs gibi ortamlarda cep telefonunuzu kapatarak sadece Walkman özelliğini kullanabilirsiniz.

Bilgi için: www.sonyericsson.com

Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr

Microsoft nereye koşuyor?

Şu ana kadar hiç bu kadar saldırgan olmayan yazılım devi Microsoft; Google ve açık kaynağa karşı savaşında güçleniyor.

Boğa ve ayı, borsada yükselen veya düşen hisseleri temsil ederler. Bu nitelendirmeye göre Bill Gates ve Steve Ballmer, Kasım ayında sahip oldukları 100 milyonun üzerinde hisse senedini ellerinden çıkararak Microsoft hissedarlarının kısa bir süre önce para kaybetmelerine neden oldular. Analistler, bu manevrayı Microsoft yöneticilerinin kendi firmalarına güvenmedikleri yönünde yorumladıkları için, kâğıtlar o günden beri kan kaybediyor, yani ayı olarak nitelendiriliyor.

Gerçekte de yazılım devi son zamanlarda oldukça hantallaşmış ve fikir geliştiremez hale gelmişti. XP, çıkış tarihinin üzerinden geçen beş sene ile artık miadını doldurup bir işletim sisteminin rafa kaldırılacağı yaşıya erişti; açık kaynak grupları Firefox ile gerçekleştirdikleri sürpriz bir hamleyle Internet Explorer'ın tekeline son verdi; World Wide Web arenasında ise artık Microsoft'un değil Google'ın borusu ötüyor.

Ancak bu sözde durgunluğun ardından, Microsoft cephesinde son aylarda gerçek bir hareketlenme var. Hatta yazılım dünyasında fırtınalar kopuyor demek mümkün. Windows Vista, Office 12, Internet Explorer 7, Windows Me-

dia Player 11 ve web tabanlı Live hizmetleri Microsoft'tan bu sene içerisinde beklediğimiz en önemli yeniliklerden sadece birkaçı. CHIP, bu konseptlerin zayıf noktalarını ve avantajlarını, yazılım devinin bunlar ile nasıl bir strateji uyguladığını ve daha da önemlisi, Microsoft yeniliklerini bugünden nasıl deneyebileceğinizi gösteriyor.

Windows Vista: Açık kaynak topluluğuyla dirsek teması

Bill Gates, yeni Windows için "çarpcı şekilde değiştirilecek" açıklamasında bulunmuştu. Bu, eğer PC'lerin XP ile geçen senelerde çalışma aracından eğlence merkezine dönüştüğünü göz önünde bulundurursak, hiç de şaşırtıcı bir açıklama değil. Nitekim Microsoft başkanı, Las Vegas'daki Consumer Electronic Show'da bir PC'nin günümüzde neler yapabileceğini açıkladı. Buna göre aynı anda IP telefonu üzerinden konuşmak, e-posta alıp göndermek ve anında mesajlaşma programı kullanmak mümkün olacak ve katılımcılar bu çoklu ortam konferanslarını belgelere aktarabilecekler. Tam bu sırada iki saat sonraki uçuşunuzu, havaalanına giden yollarda trafik olduğunu be-

Media
Center Edition
2006

Windows Media
Player 11

Office 12

Çılgın Steve:
Microsoft CEO'su
Steve Ballmer'in
parolası "Let the
mind run wild"
yani "Aklınızın
çılgınca
çalışmasına izin
verin". Bu çılgın
düşünce oyununun
sonucunda ise
büyük bir ürün
fırtınası başladı.

lirten bir açıklama ve yarım saat daha erken yola çıkmanızın iyi olacağını söyleyen bir hatırlatma mesajı ekrana geliyor. Bu yeni ve güzel dijital dünyada tabii ki yazılımlar merkezi rol üstleniyor. **Microsoft neler vaat ediyor?** Firmanın ileri gelenleri Vista kavramını kısaca "Clear, Connected, Confident" yani sade, bağlı ve kendinden emin olarak açıklıyorlar. Bu iddiaları ise sayısız araç ve yeni 3B arayüzü ile yerine getirmeyi hedefliyorlar. Örneğin Windows Defender, bilgisayarınızı virüs ve casusluk araçlarına karşı koruyor ve kullanıcıları da devamlı kontrol altında tutuyor. Bu sayede ebeveynler çocuklarının yaş sınırlaması olan oyunları oynamalarını engelleyebilirler. Windows Sync Center, cep telefonundan MP3 çalara kadar tüm mobil cihazları PC'niz ile eşitleyebiliyor. Media Center ise uzaktan kumanda yardımıyla resimlerinizi, müziklerinizi, filmlerinizi, HD TV'nizi ve HD DVD'nizi oturma odanıza taşıyor. Geliştirilmiş hızlı arama işlevi dosyaların sadece isimlerini değil, içeriklerini de buluyor ve Windows SideBar ise çalışmanızı kolaylaştıran çeşitli araçlar sunuyor. Ayrıca Vista, sık kullandığınız uygulamaları açılış sonrasında arka planda yükleyerek çalışmanızı da kolaylaştırmaya çalışıyor.

Vista gerçekte ne sunuyor? Microsoft'un söylediği gibi, tüm Vista işlevleri yeni değil. Ayrıca sözü edilen işlevler her Vista sürümünde bulunmayacak. İşyerleri için bu yılın kasım ayında, son kullanıcılar içinse 2007 başında yayınlanacak olan Vista, yedi farklı sürümle piyasaya sunulacak. Örneğin, basit uygulamalar Media Center olmadan yayınlanmak zorunda. Tanıtılan özelliklerden birkaçını zaten tanıyoruz: Sistem aramasının temelinde XP eklentisi MSN Desktop Search bulunuyor ve güvenlik merkezi Defender'ın Windows AntiSpyware'in geliştirilmiş bir sürümü olduğu dikkat çekiyor. Güvenlik duvarı da Service Pack 2'yi temel alıyor ama tabii ki iyileştirilmiş bir sürümü. Söz konusu araç artık sadece gelen trafiği değil, dışarıya giden trafiği de gözaltında tutuyor. →

Haberleri ve hava durumlarını masaüstünde veya Sidebar üzerinde görüntüleyen araçlar ise gerçekten yeni. Trafik yoğunluğunu gösteren aracın E5'i görüntüleyip görüntüleyemeyeceği veya sadece Amerika'daki karayolları hakkındaki bilgileri mi görüntüleyeceği henüz kesinlik kazanmadı. Bu tür araçların mantıklı olup olmadığı konusunda tartışmalar devam ederken, Vista'yla gelen resim yöneticisi de hobi fotoğrafçıları için zamanın gerisinde kalmış bir araç olarak dikkat çekiyor. Ancak asıl

sevindirici olan, sürücü kurulumuyla güncellemeyi birleştiren donanım yükleyicisi. Microsoft Almanya sözcüsü Tomas O. Jensen, Vista'nın büyük donanım üreticilerinin sürücüleriyle geleceğini açıkladı.

Microsoft, diğer taraftan görsel etki için "Aero" arayüzünü geliştirmiş. Bu arayüz özellikle sahip olduğu "Glass Mode" yani cam moduyla dikkat çekiyor, ancak bu fikir de Microsoft'un kendisi tarafından ortaya atılmış değil. Aero, Sun'ın geliştirdiği "Looking

Glass" masaüstü arayüzünü andırıyor. Yarı saydam pencereler yumuşak bir şekilde kapanıp açılıyor, hepsinin gölgesi var ve üç boyutlu düzenleme yapmak mümkün. Bu sadece görünümü güzel olan bir teknoloji değil, aranan pencere daha hızlı bulunabildiği için çalışmayı da kolaylaştırıyor. Ancak Aero Glass'tan yararlanabilmek için modern donanımlar gerekiyor. DirectX 9 destekli bir ekran kartı ve tam ayrıntı alabilmek için de 256 MB'lık bir grafik hafızası gerekiyor. Bunun nedeni ise merkezi işlemci üzerindeki yükü azaltmak için, görsel efektlerin ekran kartı tarafından hesaplanıyor olması.

Microsoft'un davranışları için Vista'nın açık anlayışı çok daha önemli. Aero, Microsoft'un tüm grafik işlemler için yeni geliştirme tabanı Windows Presentation Foundation'ın, yani Windows sunum vakfının bir parçası. Ekran üzerinde görüntülenen nesneler açık standart olan XML biçiminde programlanıyor. Bu, ileride isteyen her geliştiricinin Windows arayüzü için araçlar programlayabileceği anlamına geliyor. Bu vakıf ise Microsoft'un açık bir şekilde desteklediği WinFX'in bir parçası. Bunun arkasında yatan düşünce ise Microsoft'un açık kaynak gruplarından çıkan iyi fikirlerin yazılım devinin geliştirdiği yazılımlarda da yer almasını sağlamak isteği.

Kendiniz test edin: Vista'nın yeni bir Beta'sının yayınlanıp yayınlanmayacağı, şu anda belli değil. Ancak Microsoft'un böyle bir karar vermesi şansınızı artırabilir. Portal Microsoft Connect (<https://connect.microsoft.com>) sitesine kaydolularak deneme sürümünü indirme şansını yakalayabilirsiniz.

IE 7.0: Firefox ve Opera'ya karşı Phishing koruması

İnternete açılan kapı olması dolayısıyla işletim sistemindeki en büyük güvenlik açığı olan ve korsanları yoğun bir şekilde üzerinde çalıştıkları Internet Explorer, Microsoft'un en sorunlu evladı. Ancak IE'nin kötü imajının başka bir nedeni var. Sahip olduğu kullanıcı arayüzü ve sunduğu özellikleri ile Opera ve Firefox'a kafa tutamayacak kadar yaşlanmış olması.

MICROSOFT LIVE: GOOGLE'A RAKİP

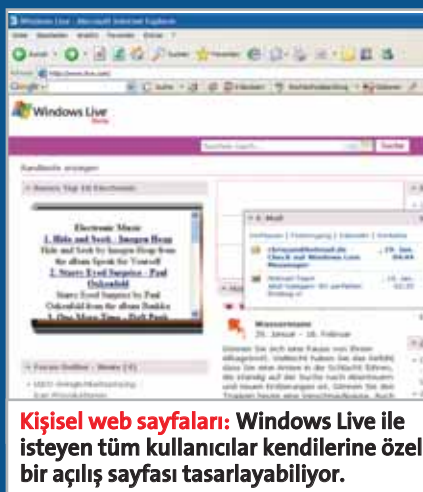
Windows Live, Office Live, Xbox Live derken Microsoft'un Live hizmeti planlamadığı ürünü kalmadı. Bunun arkasında Microsoft'un şu ana kadar Google ve diğer rakiplerinin söz sahibi olduğu internet pazarına girmeyi planladığı çevrimiçi hizmetler yer alıyor.

Xbox Live: Microsoft, oyun konsolu Xbox 360'ın web işleviyle kısa sürede hedeflerine ulaşmayı başardığı büyük bir topluluk kurmayı planlıyordu. Xbox oyuncularını artık Live Portal üzerinden hangi arkadaşlarının (Buddies) çevrimiçi olduklarını ve hangi oyunları oynadıklarını görebiliyor, yüksek skorları karşılaştırabiliyor ve tabii ki birbirlerine karşı oynayabiliyorlar. Xbox şefi Robbie Bach, Live market alanının başlangıç başarısını geliştirmek ve Arcade oyunları gibi ücretli içerikler sunmayı hedefliyor. Ayrıca rakip olan Sony Playstation 3'ün piyasaya sunulmasına kadar, önceden duyuru-

lan haberleşme sistemi web kamerası ve video sohbet de geliştirilecek.

Windows Live: Microsoft, bu yeni hizmet ile çok geniş bir yelpazeye sahip olan yeni web jenerasyonu Web 2.0'a adım atıyor. Microsoft, bunun için Live.com ile internet için kendi zevkinize göre yeniden düzenleyebileceğiniz veya hazır bileşenler ve kendi programlayacağınız araçlar ile kişiselleştirilebilir bir başlangıç sayfası sunuyor. Bazı abonelik hizmetleri haricinde Windows Live ücretsiz olacak ve reklamlar ile finanse edilecek. Henüz beta aşamasında olan bazı hizmetleri isterseniz kendiniz de deneyebilirsiniz. İsteyenler <http://ideas.live.com> adresinden bir bekleme listesine girebilir veya Hotmail hesabı olanlar www.live.com adresinden doğrudan çalışabilirler.

Office Live: Live ilk etapta firmaları hedef alan bir hizmet. Burada çevrimiçi çalışma düzenini hayata geçirmeyi hedefleyen, iş gelişimi için özel araçlara ihtiyaç duyan veya iş ortakları ve müşterileri ile beraber çalışmak isteyen küçük firmalara hizmet veriliyor. 30 MB kapasiteli bir alan ismi ve beş e-posta adresi içeren bir Hosting paketi gibi temel hizmetler ücretsiz olarak sunuluyor. "Essentials" ve "Colaboration" isimindeki hizmetlerin ücretleri ise henüz belli değil. Microsoft, Office Live'in beta testini "Yakında" şeklinde duyuruyor. Ancak ilgilenen firmalar www.officelive.com adresini ziyaret ederek bekleme listesine girebilirler.

Kişisel web sayfaları: Windows Live ile isteyen tüm kullanıcılar kendilerine özel bir açılış sayfası tasarlayabiliyor.

Yan bakış: Sidebar, araçları, RSS Feed'lerini, sık kullanılan uygulamaları ve saati görüntüleyebiliyor.

Microsoft neler vaat ediyor? Internet Explorer 7, güvenliğin ön planda tutulduğu ince bir tarayıcı olacak. IE7, değiştirilmiş web sayfalarını tespit edebilen bir Phishing korumasına sahip. Korunmuş bir sistem alt yapısı ile de ayrıca korsan saldırılarını da oldukça zorlaştıracak. Bunun haricinde aynı anda birden çok web sayfasında sörf olanağı sağlayan sekmeli sörf, dâhili bir sörf maskesi ve RSS Feed desteği gibi birçok yeni işleve de sahip.

IE7 gerçekte ne sunuyor? Microsoft'un yeni Windows Internet Explorer'ı (artık Microsoft IE değil!) Firefox ve Opera arasındaki farkı artırmaya yeterli olmayacak. Kullanıcılar, IE7'nin tüm yeni işlevlerini alternatif tarayıcılardan zaten uzun zamandır tanıyor ve özel fikirler yok denecek kadar az. Opera, bir tarayıcının nasıl geliştirileceğini yeni sürümü 9 ile gözler önüne seriyor. Buna karşılık IE7 ise Microsoft'un bu savası herhangi bir çaba harcamadan bi-

rakmayacağı izlenimi vermek için yayınlanmış gibi görünüyor. Nitekim Firefox ve Opera'ya karşı verilecek bir savaş için gerçekten de yeterli değil.

Kendiniz test edin: IE7'nin bir Beta 2 Preview sürümü 20 Mart tarihinde yayınlandı. Bu sürümü <http://go.microsoft.com/fwlink/?LinkId=58957> adresinden indirebilirsiniz.

Office 12: Menüszüz ve açık standartlar ile daha iyi çalışın

Word, Excel ve benzeri uygulamaları Office standardına sahip ve açıkçası çok da rahatsız edici rakiplere sahip değil. Hatta kullanıcı arayüzü 15 senedir çok az değişti, ancak işlev sayısı onlarca kat arttı. Office 12 için öne sürülen en önemli yenilik ise arayüzün gençleştirilecek olması.

Microsoft neler vaat ediyor? Office kullanıcılarının gelecekte yüzde 50 daha az tıklamaları gerekecek. Zaten bu nedenle tamamen değiştirilen kullanıcı arayüzünde menü çubuğu bulunmuyor. Bundan böyle hiçbir komut dördüncü seviye alt menüde bulunmayacak ve bunun yerine metin tabanlı sekmelerde görüntülenecek. Bir metin yazıyorsanız tüm düzenleme ve biçimlendirme işlevleri görünüyor; resim eklediğinde grafik aracı çalışıyor ve yazdırma sırasında ise ilgili menü ekrana geliyor. Bunun haricinde yazılım daha sağlam ve güvenilir hale getirilmiş. Ayrıca hazırlanan belgelerin boyutları da oldukça düşürülmüş.

Office 12 gerçekte ne sunuyor? Yeni

arayüz gerçekten başarılı bir gelişme olarak dikkat çekiyor. Ancak sadece aradığı işlevin nerede olduğunu bilenler yüzde 50 daha az tıklayabilecekler. Kısa bir alışma süresinden sonra Office 12, eski menü mimarisine kıyasla daha pratik bir hal alıyor.

Ancak Microsoft en önemli değişiklikleri sınırda tutmuş: Yeni dosya biçimi, internette neredeyse standart haline gelen programlama dili XML'i (Extensible Markup Language) temel alıyor. Aslında bu Microsoft'un ilk defa kendi standardının yerine başka bir tanesini kullanması nedeniyle bir devrim olarak nitelendirilebilir.

Bu, X dosyalarının (örneğin, ".docx") en büyük avantajı ise çok küçük bir çaba harcayarak sistem ve platformdan bağımsız olarak taşınabilmeleri. Bu sayede IT profesyonelleri vergi iadesi gibi kapsamlı işlemleri de Word belgesi olarak saklayabilecekler. 97 ve üstü eski bir Office sürümüne sahip olan kullanıcılar da Microsoft'un uygun yamalarını kullanarak yeni biçimi kullanabilecek.

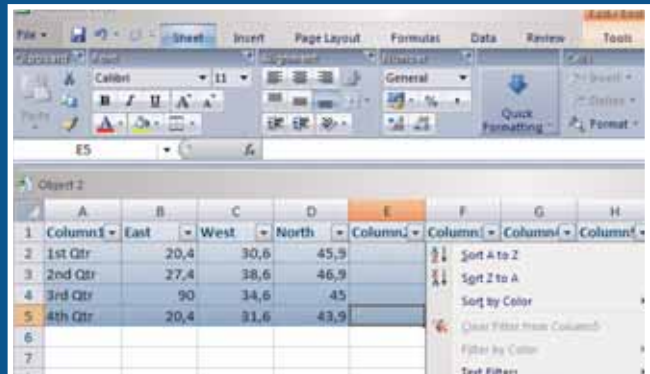
Kendiniz test edin: Office 12 muhtemelen herkese açık bir Beta test aşamasından geçecek. Buna katılabilmek ve yazılımı deneme imkanını elde etmek için de Microsoft Connect (Bk. Vista) portalına üye olmalısınız.

Windows Media Player 11: Daha iyi görünüm

Müzik ve PC'nin nasıl bir araya getirilebileceğini Apple etkili bir şekilde ka- →

Pencere dizisi: Vista arayüzü "Aero Glass", özel görsel efektler yardımıyla düzenlenmeye yardımcı oluyor ve gerçekten güzel görünüyor.

Gelişmiş sekme görünümü: Yeni Microsoft Office paketinde sunulan sekmeler, kullanım sırasında ihtiyaç duyduğunuz işlevleri gösteriyor.

Komuta merkezi: Yazın piyasada olacak Media Center Edition 2006; müzik, TV ve fotoğrafları PC'nizden oturma odanıza getiriyor.

nıtladı. iTunes Music Store, tüm dünyadaki müzik dosyası indirme siteleri arasında tartışmasız birinci. Ancak Microsoft, Windows Media Player 11 ile liderliği ele geçirmeye hazırlanıyor. **Microsoft neler vaat ediyor?** Microsoft, ilkbahar için duyurduğu Media Player 11'in, 50.000 parçadan oluşan bir MP3 koleksiyonunuz olsa bile, daha okunaklı ve hızlı olacağını söylüyor. Yazılım devi aynı zamanda çevrimiçi müzik mağazasını da lanse edecek. Buna göre Microsoft'un Amerikan müzik kanalı MTV ile başlattığı "Urge" dosya indirme hizmeti oynatıcıya eklenecek. **Media Player gerçekte ne sunuyor?** MSN web portalı zaten bir download mağazasına sahipti ancak Microsoft, artık MTV'nin içeriğini sağlayacağı ve kendisinin de sadece teknik gelişmeler ile ilgileneceği bir hizmet başlatıyor.

Yani bundan sonra herkes en iyi olduğu işi yapacak. Bu çevrimiçi müzik mağazasında ayrıca röportajlar, konserler, müzik videoları ve MTV tarafından hazırlanan çeşitli içerikler de bulunacak. Böylece, Apple'ın şu ana kadar sunduğundan çok daha kapsamlı bir içeriğe sahip olacak. Ayrıca dosya indirme başına veya aylık abonelik üzerinden ücretlendirme de Apple'a göre çok daha esnek bir fiyatlandırma yapısına sahip. Ancak bu hizmetin Avrupa ve Türkiye pazarına girip girmeyeceği veya nasıl olacağı konusunda herhangi bir bilgi mevcut değil.

Kendiniz test edin: MediaPlayer 11'in herkese açık bir Beta sürümü yok, ancak İngilizce içeriğe sahip www.microsoft.com/windowsvista/experiences/music.msp adresindeki sayfadan sayısız dokümantasyon ve güncel ekran görüntülerine ulaşabilirsiniz.

Media Center 2006: Xbox ve Intel'e teşekkürler

Oturma odasındaki bir bilgisayarın, fare ve klavye olmadan CD oynatıcı ve TV gibi kullanılabilmesi gerekir. Microsoft, Media PC için en uygun kullanıcı arayüzünü yeni Media Center Edition 2006 ile hayata geçirmeyi başardı. **Microsoft neler vaat ediyor?** Windows Media Center Edition 2006 bu yaz, sadece OEM sürümü olarak değil ayrı bir yazılım olarak da piyasaya sunulacak. Büyük değişikliklerin yapıldığı Media

Center artık sabit disk üzerindeki sadece fotoğrafları, filmleri ve müzikleri aramıyor her türlü dijital içeriği tek çatı altında topluyor.

Media Center gerçekte ne sunuyor? Media Center'ın başarısı için Microsoft tek başına çalışmıyor. Intel, Ocak başındaki CES fuarında yeni platformu Viiv'i, yani yeni nesil oturma odası PC'leri için hazırladığı donanımsal altyapıyı tanıttı. Windows Media Center Edition ve uzaktan kumanda ile donatılmış olan Viiv, PC'leri klasik bir müzik seti veya video gibi kullanılabilir.

Microsoft, MCE için daha basit bir kullanım konsepti üzerinde çalışıyor. Yazılım devi bunun için sadece müzik hizmeti Urge ile değil aynı zamanda Amerika'daki profesyonel TV içeriği satıcıları DirecTV ve Starz.com gibi içerik sağlayıcılarla da beraber çalışıyor. Televizyon kanalları, en azından Amerika'da Media Center Edition ile beraber çalışacak ancak Avrupa ve Türkiye pazarı ile ilgili herhangi bir bilgi şu anda mevcut değil. Ayrıca büyük bir oyun yazılımı sunucusu 4Kids Entertainment (Pokemon, Teenage Mutant Ninja Turtles) ile de ortak projeler mevcut. **Kendiniz test edin:** Media Center Edition için özel bir beta testinin olup olmayacağı belli değil. Ancak Vista'nın beta testçileri zaman sınırına sahip bir test sürümünü deneme fırsatı elde edebilecekler. ■

AH / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

Müzik mağazası: Download mağazası Urge, Windows Media Player 11'e entegre edilmiş. Bu sayede kolaylıkla ve hızlı bir şekilde müzik satın alınabiliyor.

Av yasağı: Internet Explorer 7'deki entegre Phishing koruması, ziyaret edilen bir sayfa güvenli değilse kullanıcıyı bir mesaj penceresiyle uyarıyor.

Performans arayışına son!

CHIP, işlemcilerin ve ekran kartlarının piyasa nabzını sizin için tutuyor. Satın alırken dikkat edilmesi gerekenler ve tüm ürünler burada.

Eskiden her şey çok daha kolaydı; teknoloji bu kadar karmaşık değildi ve işlemci satın almak zahmetsiz ve hızlı olurdu. Sistem saat hızı yüksek olan işlemci çok daha yüksek maliyet anlamına geliyordu. O günlerde işlemcilerin arkasındaki harflere ve rakamlara bakıp bulmaca çözmek de gerekmiyordu. Bugünlerdeyse işlemcilerin üzerinde şifreden farksız karakterler yer alıyor ve piyasayı onlarca farklı işlemci modeli sarmış durumda. Bu karakterlerin ne anlama geldiğini bilen pek az kimse var. Hoş, bilseniz de durum zaten çok değişmiyor, bu sefer de karşınıza “Hangi çekirdeği istersiniz?”, “Tek mi yoksa çift çekirdek mi olsun?” ya da “Bu işlemci hangi yuvaya uyacak?” gibi sorular çıkıyor.

“İşlemciyi nerede kullanmayı düşünüyorsunuz?” gibi sorular da sorulmuyor değil. Evet, sizin de gördüğünüz gibi, bu işlem eski güzel günlerdeki kadar kolay değil. Bu nedenle CHIP, işlemciler üzerinde bulunan karakterlerin ne anlama geldiğini ve hangi özelliklere dikkat etmeniz gerektiğini anlatan bir rehber hazırladı. İşlemciler test edilip değerlendirildi. Satın alma kararınızı verme aşamasında önemli bir rol oynayacak olan bu değerlendirme ile fiyat/performans birincileri de belirlendi. Tabloda, piyasa da bulabileceğiniz işlemcilerin çoğu yer alıyor. Aynı karmaşık durum grafik iş-

lemcileri için de geçerli. Bu nedenle onlar da CHIP’in merceği altında yer aldı.

→ Tabloları doğru okumak

Ürünlerin sıralaması gösterdikleri performans değişimlerine göre yapıyor. Performans değerleriniyse uyguladığımız benchmark’ların sonuçlarından elde ediyoruz. Söz konusu tablolarda ürünlerin fiyatlarını ve teknik verilerini de görmek mümkün. Ayrıca her bir ürünün fiyat/performans oranları da yer alıyor. Bu sayede yüksek fiyatlı ürünlerin sizlere ne kadar performans sağladığını ve sağlanan bu performansın yüksek fiyatı ne derecede amorti ettiğini görebilirsiniz. Tabloya bakıldığında Fiyat/performans oranı kısmında, daha çok düşük güçlü işlemciler göze çarpıyor. Yine de bilgisayarı profesyonel amaçlar için kullananlar ve oyun tutkunları için performans değeri, fiyat/performans oranından daha önemli.

Buna karşın normal bir kullanıcı orta seviye bir ürün ile isteklerini karşılayabilir. Bu da göz ardı edilmemesi gereken bir durum, zira sıradan kullanıcılar orta seviye bir ürün ile tüm işlerini halledebilecekleri gibi, diledikleri oyunları da gönül rahatlığıyla çalıştırabilirler.

Yukarda da anlattığımız gibi, multimedia ağırlıklı üst seviye kullanıcıların ve oyun çığnlarının kesenin ağzını biraz

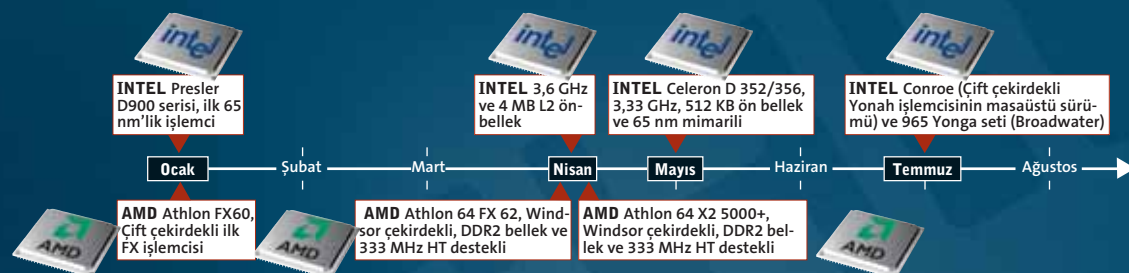
daha aralamaları şart. Dolayısıyla tablo da bu ürünlerin fiyat/performans oranlarının yüksek olması normal karşılanmalı. Ekran kartlarında ise durum biraz daha farklı. Burada performans, tamamen fiyat ile orantılı olarak değişiyor. İki kat fazla ödeyen kullanıcılar, iki kat yüksek performans alabiliyorlar. Bu da bu tür kartların fiyat/performans oranlarının kötü olduğu anlamına geliyor. Neticede, gerek işlemci gerekse de ekran kartında yanlış bir seçim yapmamak için bu yazıda sizlere vereceğimiz ipuçlarını dikkatlice okumanızı tavsiye ederiz.

→ İşlemci satın alma kılavuzu

Tek çekirdek mi, çift çekirdek mi? Oyun çığnları, yüksek performanslı tek çekirdek çözümünü biraz daha yavaş olan ama toplamda aynı performansı gösteren iki çekirdek çözümüne şimdilik tercih etmiyorlar. Oyuncular bu konuda haklı olabilir. Fakat virüs taraması ve e-posta yazılımları gibi uygulamaları aynı anda kullanmak ve buna ek olarak müzik ve video verilerini de işlemek isteyenlere, çift çekirdek teknolojisine bir an önce geçmelerini tavsiye ediyoruz.

Gürültüden uzak ve düşük güç tüketimi ile çalışmak isteyen kullanıcıların tercihlerini sistem saat hızı düşük bir işlemciden yana yapmaları daha doğru

İŞLEMÇİLERİN 2006 YOL HARİTASI

İŞLEMCI YOL HARİTASI

İşlemcilere ait yenilikler burada yer alıyor. Nisan ayının en önemli olayı AMD'nin ilk kez bir DDR2 bellek denetçisi kullanması. Intel buna karşın yeni işlemci mimarisini ile öne çıkmayı planlıyor.

olur. Bu, özellikle oturma odası için düşünülen multimedya üssü PC'ler için geçerli. Performansı yüksek olan ürünler gereğinden fazla ısı oluşturmuyorlar ve bu ısı dağılımı fan hızını tetikleyince, ortaya gürültülü çalışan ve çok elektrik tüketen bilgisayarlar ortaya çıkıyor.

Herkes için en uygun seçenek, gayet iyi bir performansa sahip olan ve dizüstü sistemlerde kullanılan Pentium M serisi bir işlemci satın almak. Fakat bu işlemcinin 479 yuvalı bir anakart kullanması ve biraz da pahalı olması, bu avantajı bir dezavantaja dönüştürüyor.

Bu yüzden masaüstü kullanımı için şimdilik tavsiyemiz Venice çekirdekli bir Athlon 64 işlemci. Bir işlemciye fazladan bir yatırım yapmak akıl karı değil. Bu yüzden üst seviye işlemcileri pek tercih etmeyin. Bunlar, işin içine prestij girdiğinde alınıyor. Doğal olarak, %15'lik bir performans artışı için %100'lük bir fiyat farkını göze almayı pek az kişi kabul eder. Bu yola sadece hız çılgınlarının gitmesi bu yüzden normal sayılmalı.

Tablomuzun ikinci ve üçüncü bölümlerindeki ürünlere de bir göz atmanızı salık veriyoruz. Bu işlemciler yavaş sayılmazlar ve maliyetleri de onları çoğu kişi için erişilebilir kılıyor. Zaten sözü edilen işlemciler birkaç ay önce bu tablonun üst sıralarında yer alıyordu. Tek değişiklik, bugünlerde fiyatlarının inmiş olması. Bu yüzden tablomuzdaki Fiyat/Performans oranına dikkat edin. Yalnız bir şeyi söylemeden edemeyeceğiz: Tablomuzda yer alan Fiyat/performans dağılımında 7-9 \$

arasında birim maliyete sahip işlemciler kabul edilebilir ürünler. Bunun üstü pahalı, altı ise uygun fiyatlı veya ucuz.

Peki, işlemciyi bugün mü almalı, yoksa yarını mı beklemeli? PC oluşturmaya hemen mi başlamalıyız, yoksa yeni teknoloji değişiminin gelmesini mi bekleyelim? Hemen söyleyelim ki, bir sonraki teknoloji değişimini bekleyen kullanıcılar hiçbir zaman istedikleri PC sistemine ulaşamıyorlar. Zira bir teknoloji "yeni-yen" pahalı ve olgunlaşmamış durumda oluyor. Teknolojinin ucuz olması ise, yeni bir teknolojinin kapıda olduğu anlamına geliyor. Bu yüzden iyice düşünüp taşınmak, ama aceleye de getirmemek gerekiyor, çünkü geleceğin teknolojisine şimdiden sahip olmak da, sürekli yaşanan fiyat düşüşlerinden dolayı o kadar iyi bir seçenek değil.

→ Grafik işlemci kılavuzu

Ekran kartı satın alırken ilk kural kullanım alanının doğru belirlenmesi. Yani almak istediğiniz kartı hangi uygulamalarda kullanacağınızı bilmelisiniz. Ofis işleri ve film seyretmek, her ekran kartının altından kalkabileceği işler, buna HD de dâhil. Giriş seviyesi kartlar genelde pasif soğutmaya sahipler ve bu da kartların sessiz çalışmasını sağlıyor. Buna karşılık, oyuncuların tercih ettiği kartlar oldukça pahalı. Hatta bu tür ekran kartlarının maliyeti tamamen oyun tutkunlarının hevesine göre değişiyor. Oyuncuların

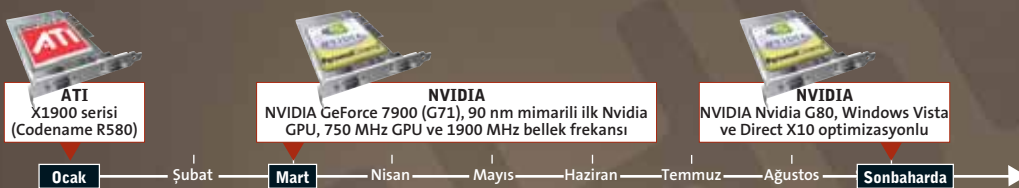
dikkat ettikleri tek kural, söz konusu ekran kartının her durumda saniyede en az 60 resim (FPS) verebilmesi. Unutmayın, oyuncular için tasarlanan ekran kartlarının fiyatları, işin içine 1.600 x 1.200'lük bir çözünürlük ve çeşitli 3B efektleri girildiğinde, 500 doları geçebiliyor.

Oysa 1.024 x 768'lik bir çözünürlük ve çeşitli filtre teknikleri de kötü bir görüntü sunmuyor. Hatta, fiyatı 200 ila 300 dolar daha aşağı çekiyor. Dikkat etmeniz gereken diğer bir konu, ekran kartının seçiminde işlemciyi hesaba katmanız. İsteddiğiniz güçte bir ekran kartı seçin, kendisini besleyecek bir işlemci olmadıkça takdirde yaptığınız bütün masraflar boşa gidecektir. Dolayısıyla ekran kartının maliyetinin işlemcinin maliyetine benzer olmasını ve geçmemesini göz önünde bulundurun.

Ekran kartı üzerinde bulunan belleğin fazlasının işe yaramadığını bilmelisiniz. İyi bir pazarlama taktiği bir ekran kartını sattırır, bu yüzden de yüksek bellek kapasiteli ucuz ekran kartları birçok kişiye cazip gelebilir. Oysa bilinmeli ki 256 MB kapasiteli bir Radeon X1300 ekran kartı hiçbir işe yaramaz. Giriş seviyesi kartlar 128 MB'lık DDR bellekle rahatlıkla iş görüyorlar. 256 MB'lık bellek ancak orta seviye ekran kartlarında tercih edilmeli. 512 MB'lık bellek sadece üst seviye ekran kartlarında mantık kazanıyor. 500 doları geçen bu kartlarda DDR3 kullanılması şart. Bitmedi: Ürünlerin paketlerinde yer alan bazı kısaltmalar kullanıcıyı rahatlıkla yanıltabiliyor.

SE veya LE gibi kısaltmalar kartın normalden daha düşük bir güçte çalıştığının bir göstergesi. Size Tavsiyemiz bu kartlardan uzak durmanız yönünde. Benzer bir karışıklık Pro, XL, XT, GT ve GTX gibi kısaltmalar için de geçerli. Bu karışıklığın önüne geçmek için, tabloda yer verdiğimiz referans değerlerini almak istediğiniz ekran kartı ile karşılaştırmanızı tavsiye .

EKRAN KARTLARININ 2006 YOL HARİTASI

GPU YOL HARİTASI

Yeni çıkacak GPU'ları buradan öğrenmek mümkün. ATI, 1900 serisi ile son atışı yaptı. Buna karşılık nVidia yüksek frekans değerleri ile atakta. Esas değişim sonbaharda.

Tüm işlemciler mercekte altında

													Teknik veriler						Test sonuçları	
Sıra	İşlemci (CPU)	Çekirdek kod adı	Yaklaşık fiyat (Dolar+KDV)	Yuva tipi	Çekirdek sayısı	Sistem saat frekansı (MHz)	L2 Önbellek (KByte)	Front Side Bus (FSB) (MHz)	Mimarisi (nm)	Transistör sayısı (Milyon)	PCMark04 CPU (Puan)	Cinebench 2003 1.x CPU (fps)	Cinebench 2003 2.x CPU (fps)	3DMark05 CPU (Puan)	CHIP performans puanı		Fiyat/performans oranı (performans puanı başına maliyet)			
															Uzun olması daha iyi	Kısa olması daha iyi				
ÜST SEVİYE KULLANICILAR / OYUNCULAR	1	AMD Athlon 64 FX-60	Toledo	1.134\$	939	Çift	2 x 2.600	2x 1.024	1.000 (HT)	90	233	110	7.251	371	690	6.066	100		11,00\$	
	2	Intel Pentium EE 955	Presler	999 \$	775	Çift	2 x 3.467	2x 2.048	1.066 (Qp)	65	376	130	6.435	306	656	6.814	94,0		11,17\$	
	3	AMD Athlon 64 X2 4800+	Toledo	697 \$	939	Çift	2 x 2.400	2x 1.024	1.000 (HT)	90	233	110	6.698	342	641	5.743	93,0		7,20 \$	
	4	AMD Athlon 64 X2 4600+	Manchester	603 \$	939	Çift	2 x 2.400	2x 512	1.000 (HT)	90	154	110	6.681	342	640	5.680	92,7		6,26 \$	
	5	Intel Pentium D 950	Presler	637 \$	775	Çift	2 x 3.400	2x 2.048	800 (Qp)	65	376	130	6.742	300	551	6.105	88,2		7,71 \$	
	6	AMD Athlon 64 X2 4400+	Toledo	505 \$	939	Çift	2 x 2.200	2x 1.024	1.000 (HT)	90	233	89	6.153	313	587	5.429	85,9		5,70 \$	
	7	Intel Pentium EE 840	Smithfield	999 \$	775	Çift	2 x 3.200	2x 1.024	800 (Qp)	90	230	130	5.798	284	612	6.019	85,7		11,90 \$	
	8	AMD Athlon 64 X2 4200+	Manchester	394 \$	939	Çift	2 x 2.200	2x 512	1.000 (HT)	90	154	89	6.149	312	586	5.375	85,6		4,44 \$	
	9	Intel Pentium D 840	Smithfield	530 \$	775	Çift	2 x 3.200	2x 1.024	800 (Qp)	90	230	130	6.010	283	528	5.383	80,9		4,70 \$	
	10	Intel Pentium D 940	Presler	423 \$	775	Çift	2 x 3.200	2x 2.048	800 (Qp)	65	376	130	6.029	282	492	5.678	80,6		5,71 \$	
	11	AMD Athlon 64 FX-57	San Diego	909 \$	939	Tek	2.800	1.024	1.000 (HT)	90	114	104	5.294	394	394	5.348	79,0		11,01 \$	
GENEL KULLANICILAR / OYUNCULAR	12	AMD Athlon 64 X2 3800+	Manchester	327 \$	939	Çift	2 x 2.000	2x 512	1.000 (HT)	90	154	89	5.613	285	535	5.000	78,5		3,69 \$	
	13	Intel Pentium 4 670	Prescott	605 \$	775	Tek	3.800	2.048	800 (Qp)	90	169	115	5.837	334	403	5.316	78,0		8,08 \$	
	14	Intel Pentium 4 571	Prescott	637 \$	775	Tek	3.800	1.024	800 (Qp)	90	125	115	5.823	336	404	5.180	77,7		7,85 \$	
	15	Intel Pentium D 930	Presler	316 \$	775	Çift	2 x 3.000	2x 2.048	800 (Qp)	65	376	95	5.707	263	480	5.452	76,9		4,49 \$	
	16	Intel Pentium D 830	Smithfield	316 \$	775	Çift	2 x 3.000	2x 1.024	800 (Qp)	90	230	130	5.667	264	488	5.310	76,6		3,72 \$	
	17	Intel Pentium 4 660	Prescott	401 \$	775	Tek	3.600	2.048	800 (Qp)	90	169	115	5.558	317	382	5.159	74,5		5,64 \$	
	18	Intel Pentium D 820	Smithfield	241 \$	775	Çift	2 x 2.800	2x 1.024	800 (Qp)	90	230	95	5.420	250	466	5.062	73,0		3,08 \$	
	19	Intel Pentium D 920	Presler	241 \$	775	Çift	2 x 2.800	2x 2.048	800 (Qp)	65	376	95	5.385	240	446	5.147	71,6		3,77 \$	
	20	Intel Pentium 4 650	Prescott	273 \$	775	Tek	3.400	2.048	800 (Qp)	90	169	84	5.240	299	361	4.910	70,5		4,11 \$	
	21	AMD Athlon 64 3800+	Venice	310 \$	939	Tek	2.400	512	1.000 (HT)	90	68,5	89	4.578	341	341	5.042	69,9		4,29 \$	
	22	AMD Athlon 64 4000+	San Diego	367 \$	939	Tek	2.400	1.024	1.000 (HT)	90	114	89	4.611	340	340	4.973	69,7		4,88 \$	
MULTİMEDYA VE 1080P HD-DVD KULLANICILARI	23	Intel Pentium 4 541	Prescott	218 \$	775	Tek	3.200	1.024	800 (Qp)	90	125	84	4.955	282	340	4.811	67,1		3,13 \$	
	24	AMD Athlon 64 3700+	San Diego	290 \$	939	Tek	2.200	1.024	1.000 (HT)	90	114	89	4.201	310	310	4.622	63,8		3,29 \$	
	25	AMD Athlon 64 3500+	Venice	223 \$	939	Tek	2.200	512	1.000 (HT)	90	68,5	67	4.166	310	310	4.540	63,4		2,92 \$	
	26	Intel Pentium 4 640	Prescott	218 \$	775	Tek	3.200	2.048	800 (Qp)	90	169	84	4.650	265	318	4.408	62,6		3,43 \$	
	27	Intel Pentium M 780	Dothan	699 \$	479	Tek	2.266	2.048	533 (Qp)	90	144	27	4.627	302	302	3.819	61,5		11,22 \$	
	28	Intel Pentium 4 531	Prescott	178 \$	775	Tek	3.000	1.024	800 (Qp)	90	125	84	4.543	264	315	4.011	60,6		2,64 \$	
	29	AMD Athlon 64 3200+	Venice	169 \$	939	Tek	2.000	512	1.000 (HT)	90	68,5	67	3.877	284	284	4.422	59,2		2,45 \$	
	30	Intel Pentium 4 630	Prescott	178 \$	775	Tek	3.000	2.048	800 (Qp)	90	169	84	4.327	246	295	4.098	58,1		2,93 \$	
	31	Intel Pentium M 770	Dothan	785 \$	479	Tek	2.133	2.048	533 (Qp)	90	144	27	4.183	286	286	3.722	58,0		7,93 \$	
	32	AMD Sempron64 3400+	Palermo	127 \$	754	Tek	2.000	256	800 (HT)	90	68,6	62	3.709	280	280	3.742	55,8		2,33 \$	
	33	Intel Celeron D 351	Prescott	117 \$	775	Tek	3.200	256	533 (Qp)	90	125	84	4.257	256	256	3.797	55,4		2,08 \$	
OFİS VE 720P HD-DVD KULLANICILARI	34	AMD Sempron64 3300+	Palermo	117 \$	754	Tek	2.000	128	800 (HT)	90	68,6	62	3.666	279	279	3.624	55,1		2,18 \$	
	35	Intel Pentium M 760	Dothan	359 \$	479	Tek	2.000	2.048	533 (Qp)	90	144	27	3.869	267	267	3.571	54,4		5,88 \$	
	36	Intel Celeron D 346	Prescott	103 \$	775	Tek	3.066	256	533 (Qp)	90	125	84	4.062	249	249	3.676	53,5		2,15 \$	
	37	Intel Pentium M 765	Dothan	484 \$	479	Tek	2.100	2.048	400 (Qp)	90	144	21	3.958	266	266	3.153	52,9		8,60 \$	
	38	Intel Celeron D 341	Prescott	89 \$	775	Tek	2.933	256	533 (Qp)	90	125	84	3.917	238	238	3.526	51,3		1,36 \$	
	39	Intel Pentium M 755	Dothan	358 \$	479	Tek	2.000	2.048	400 (Qp)	90	144	21	3.767	261	261	2.944	50,9		6,19 \$	
	40	Intel Pentium M 750	Dothan	306 \$	479	Tek	1.866	2.048	533 (Qp)	90	144	27	3.593	247	247	3.378	50,6		5,24 \$	
	41	AMD Sempron64 3100+	Palermo	101 \$	754	Tek	1.800	256	800 (HT)	90	68,6	62	3.331	251	251	3.427	50,3		1,79 \$	
	42	AMD Sempron64 3000+	Palermo	90 \$	754	Tek	1.800	128	800 (HT)	90	68,6	62	3.312	251	251	3.324	49,8		1,51 \$	
	43	Intel Celeron D 336	Prescott	79 \$	775	Tek	2.800	256	533 (Qp)	90	125	84	3.745	221	221	3.393	48,5		1,44 \$	
	44	Intel Pentium M 740	Dothan	274 \$	479	Tek	1.733	2.048	533 (Qp)	90	144	27	3.358	232	232	3.309	48,0		4,58 \$	
45	Intel Celeron D 331	Prescott	73 \$	775	Tek	2.667	256	533 (Qp)	90	125	84	3.614	218	218	3.281	47,3		1,37 \$		
46	Intel Celeron D 326	Prescott	69 \$	775	Tek	2.533	256	533 (Qp)	90	125	84	3.410	208	208	3.601	46,6		1,50 \$		
47	Intel Pentium M 745	Dothan	302 \$	479	Tek	1.800	2.048	400 (Qp)	90	144	21	3.442	235	235	2.748	46,4		5,60 \$		
48	AMD Sempron64 2800+	Palermo	79 \$	754	Tek	1.600	256	800 (HT)	90	68,6	62	2.979	223	223	3.078	44,9		1,56 \$		
49	AMD Sempron64 2600+	Palermo	68 \$	754	Tek	1.600	128	800 (HT)	90	68,6	62	2.909	221	221	3.023	44,2		1,47 \$		
50	Intel Pentium M 735	Dothan	270 \$	479	Tek	1.700	2.048	400 (Qp)	90	144	21	3.245	219	219	2.573	43,4		4,95 \$		
51	Intel Celeron M 380	Dothan	134 \$	479	Tek	1.600	1.024	400 (Qp)	90	144	21	3.001	208	208	2.266	40,2		2,99 \$		
52	Intel Celeron M 370	Dothan	107 \$	479	Tek	1.500	1.024	400 (Qp)	90	144	21	2.874	195	195	2.018	37,4		2,54 \$		
53	Intel Celeron M 360	Dothan	86 \$	479	Tek	1.400	1.024	400 (Qp)	90	144	21	2.717	187	187	1.768	34,9		2,58 \$		

■ CHIP fiyat/performans seçimi

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

■ CHIP fiyat/performans seçimi

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

Uzun olması daha iyi ◀ ▶ Kısa olması daha iyi

İşlemciler: Satın alma danışmanı

Ofis kullanımı: Excel, Word, internet, müzik, DVD ve hatta 720p çözünürlüğünde HD-DVD için bile giriş seviyesi bir işlemci rahatlıkla yetiyor.

Multimedya kullanımı: DVD kayıt veya gösteriminin yanı sıra 1080i çözünürlüğünde HD-DVD izleyebilmek için iyi bir işlemciye ihtiyaç duyuluyor. İşlemcinin çok yüksek performanslı olması gerekmiyor. Dikkat edilmesi gereken, sessiz çalışma

için düşük güç tüketimli ürünleri seçmek.

Genel kullanım: Oyunlar, Ofis, DivX ve MP3 kodlama... Kısaca hepsinden biraz. Bu sınıftaki işlemciler birçok işi rahatlıkla yapabiliyor, üstelik makul sayılan bir fiyatla.

Üst seviye kullanım: Üst seviye kullanıcıların ve oyun çılgınlarının listenin en üst kısmına bakmaları gerekiyor. Bu ürünler sadece yüksek fiyatları ile değil aynı zamanda da gürültülü çalışmaları ile dikkat çekmeleri.

CHIP performans puanı: Test sırasında birçok benchmark'tan aldığımız sonuçlar toplanıp, 100 üzerinden değerlendirildi.

Fiyat/performans oranı: İşlemcilerin maliyeti performans değişimi ile artıyor. Bu artış doğrusal değil. Tablodaki kırmızı çubuklar tek bir performans birimi için ne kadarlık bir maliyet ödenmesi gerektiğini gösteriyor.

Tüm GPU'lar merceğ altında

Teknik veriler															Test sonuçları	
Sıra	Grafik işlemci (GPU)	Bellek kapasitesi ve tipi	Yaklaşık fiyat (Dolar+KDV)	İşlemci frekansı (MHz)	Bellek frekansı (nominal) (MHz)	Bellek veri yolu (bit)	SLI/Crossfire	Vertexshader	Pixelshader	Mimari (nm)	Transistor sayısı (Milyon)	3DMark05 (varsayılan) (puan)	Doom III 16x12.4x AA 8x AF (fps)	HalfLife 2 16x12.4x AA 8x AF (fps)	CHIP performans puanı	Fiyat/performans oranı (performans puanı başına maliyet)
POWER-SPIELER	1 ATI Radeon X1900 XTX	512 MB DDR3	655 \$	650	775	256	-/●	8	48	90	384	11.554	72,7	97,5	100	5,40 \$
	2 ATI Radeon X1900 XT	512 MB DDR3	605 \$	625	725	256	-/●	8	48	90	384	11.200	69,2	93,2	96,0	5,21 \$
	3 Nvidia GeForce 7900 GTX	512 MB DDR3	640 \$	650	800	256	●/-	8	24	90	278	10.627	72,8	89,9	94,1	5,63 \$
	4 ATI Radeon X1800 XT	512 MB DDR3	485 \$	625	750	256	-/●	8	16	90	320	9.387	60,3	78,9	81,6	4,90 \$
	5 Nvidia GeForce 7800 GTX	256 MB DDR3	535 \$	490	650	256	●/-	8	24	110	302	8.259	58,2	70,4	73,9	5,95 \$
ALLROUNDER & SPIELER	6 ATI Radeon X1800 XL	256 MB DDR3	460 \$	500	500	256	-/●	8	16	90	320	7.344	45,0	58,9	62,1	6,12 \$
	7 Nvidia GeForce 7800 GT	256 MB DDR3	365 \$	445	535	256	●/-	7	20	110	302	7.117	47,8	55,1	60,9	4,93 \$
	8 ATI Radeon X1800 GTO	256 MB DDR3	305 \$	500	500	256	-/●	8	12	90	320	6.893	38,3	53,9	56,4	4,43 \$
	9 ATI Radeon X850 XT-PE	256 MB DDR3	305 \$	540	590	256	-/●	6	16	130	160	6.727	35,1	55,3	55,2	4,53 \$
	10 Nvidia GeForce 7600 GT	256 MB DDR3	290 \$	600	780	128	●/-	5	12	90	177	6.459	39,4	46,2	52,6	4,56 \$
MULTIMEDIA & HD-DVD BIS 1080i	11 ATI Radeon X850 XT	256 MB DDR3	270 \$	520	540	256	-/●	6	16	130	160	6.421	32,9	52,4	52,3	4,21 \$
	12 ATI Radeon X800 XT	256 MB DDR3	255 \$	500	500	256	-/●	6	16	130	160	6.134	31,0	49,7	49,7	4,23 \$
	13 Nvidia GeForce 7600 GT	256 MB DDR3	255 \$	560	700	128	●/-	5	12	90	177	5.969	35,5	41,9	48,0	4,38 \$
	14 Nvidia GeForce 6800 GS	256 MB DDR3	270 \$	485	550	256	●/-	5	12	110	202	5.739	36,0	38,9	46,3	4,75 \$
	15 Nvidia GeForce 6800 Ultra	256 MB DDR3	290 \$	400	550	256	●/-	6	16	130	222	5.429	38,9	36,3	45,3	5,30 \$
OFFICE & HD-DVD BIS 720P	16 ATI Radeon X800 XL	256 MB DDR3	180 \$	400	490	256	-/●	6	16	110	160	5.333	27,5	44,2	43,8	3,42 \$
	17 ATI Radeon X850 Pro	256 MB DDR3	205 \$	505	520	256	-/●	6	12	130	160	5.491	26,2	41,8	43,0	3,95 \$
	18 Nvidia GeForce 6800 GT	256 MB DDR3	280 \$	350	500	256	●/-	6	16	130	222	4.967	35,5	32,8	41,3	5,57 \$
	19 Nvidia GeForce 6800 GS	256 MB DDR3	255 \$	425	500	256	●/-	5	12	110	202	5.120	31,8	34,1	41,0	5,12 \$
	20 ATI Radeon X800 XL	256 MB DDR3	160 \$	390	350	256	-/●	6	16	110	160	4.745	22,2	36,9	37,3	3,49 \$
MULTIMEDIA & HD-DVD BIS 1080i	21 ATI Radeon X800 GTO	256 MB DDR3	195 \$	400	490	256	-/●	6	12	130 / 110	160	4.682	22,3	35,0	36,4	4,40 \$
	22 ATI Radeon X1600 XT	256 MB DDR3	230 \$	590	690	128	-/●	5	12	90	157	4.955	19,8	26,8	33,6	5,65 \$
	23 ATI Radeon X800	256 MB DDR3	240 \$	390	350	256	-/●	6	12	110	160	4.190	18,5	33,2	32,8	6,10 \$
	24 ATI Radeon X800 GT	256 MB DDR3	205 \$	475	490	256	-/●	6	8	130 / 110	120/160	4.191	17,6	31,7	31,9	5,33 \$
	25 ATI Radeon X800 GTO	128 MB DDR	195 \$	400	350	256	-/●	6	12	130 / 110	160	4.163	18,1	29,5	31,2	5,13 \$
OFFICE & HD-DVD BIS 720P	26 Nvidia GeForce 6600 GT	256 MB DDR3	180 \$	500	500	128	●/-	3	8	110	146	3.778	20,3	24,3	28,8	5,21 \$
	27 ATI Radeon X1600 Pro	256 MB DDR2	145 \$	500	400	128	-/●	5	12	90	157	3.768	13,6	20,6	25,2	4,76 \$
	28 Nvidia GeForce 6600 GT	128 MB DDR3	145 \$	500	500	128	●/-	3	8	110	146	3.561	18,3	16,2	24,5	4,90 \$
	29 ATI Radeon X700 Pro	256 MB DDR3	120 \$	425	430	128	-/●	6	8	110	120	3.442	13,4	21,6	24,3	4,12 \$
	30 Nvidia GeForce 6600	256 MB DDR2	135 \$	400	400	128	-/●	3	8	110	146	2.949	15,3	19,3	22,4	4,91 \$
OFFICE & HD-DVD BIS 720P	31 Nvidia GeForce 6800 LE / XT	256 MB DDR	245 \$	350	300	256	●/-	4	8	110	202	2.592	17,2	18,9	21,7	9,22 \$
	32 ATI Radeon X1300 Pro	256 MB DDR	120 \$	600	400	128	-/●	2	4	90	105	2.875	6,6	13,7	17,2	5,81 \$
	33 ATI Radeon X1600 Pro	256 MB DDR	120 \$	500	250	128	-/●	5	12	90	157	2.651	8,3	14,1	17,1	5,85 \$
	34 ATI Radeon X700 / LE	128 MB DDR	110 \$	400	250	128	-/●	6	8	110	120	2.469	8,4	13,1	16,2	5,56 \$
	35 Nvidia GeForce 6600 / LE	256 MB DDR	120 \$	300	250	128	-/●	3	8	110	146	1.979	9,3	11,8	14,3	6,99 \$
OFFICE & HD-DVD BIS 720P	36 ATI Radeon X1300	256 MB DDR2	85 \$	450	250	128	-/●	2	4	90	105	2.058	4,6	8,4	11,8	5,93 \$
	37 ATI Radeon X1300	256 MB DDR2	110 \$	400	250	128	-/●	2	4	90	105	1.952	4,5	8,1	11,2	8,04 \$
	38 Nvidia GeForce 7300 GS	256 MB DDR2	90 \$	550	540	64	-/●	3	4	90	112	2.110	2,7	4,7	10,0	7,50 \$
	39 Nvidia GeForce 6500	128 MB DDR2	80 \$	400	350	64	-/●	3	8	110	146	1.632	2,4	5,6	8,5	7,65 \$
	40 ATI Radeon X550	128 MB DDR	75 \$	400	250	64	-/●	2	4	110	75	1.601	1,7	6,5	8,5	7,06 \$
OFFICE & HD-DVD BIS 720P	41 Nvidia GeForce 6200	128 MB DDR	60 \$	300	200	128	-/●	3	4	110	146	1.583	2,8	3,9	7,9	6,33 \$
	42 ATI Radeon X300 SE	128 MB DDR	65 \$	325	200	64	-/●	2	4	110	75	1.241	0,8	2,5	5,5	10,00 \$
	43 ATI Radeon X300 SE HM 128 MB	32 MB DDR	60 \$	325	300	64	-/●	2	4	110	75	966	0,9	2,6	4,6	10,87 \$
	44 Nvidia GeForce 6200 TC 128 MB	16 MB DDR	50 \$	350	350	32	-/●	3	4	110	146	889	1,2	0,1	3,6	11,11 \$

■ CHIP Fiyat/Performans seçimi

■ Yeni giren

● var -/● yok

Uzun olması daha iyi ◀ ▶ Kısa olması daha iyi

Ekran kartları: Satın alma danışmanı

Ofis kullanımı: Pek oyun oynamayan ve HD-DVD seyretmeyenler entegre grafik işlemcili bir anakartla ya da giriş seviyesi bir ekran kartıyla yetinebilir. Ofis ve internet kullanımına ek olarak, 720p çözünürlüğünde HD-DVD oynatımı söz konusu olduğunda 100 dolar seviyesinde bir ekran kartı da kullanılabilir.

Multimedya kullanımı: Medya PC'ler için orta seviye ekran kartları uygun. Bunlar ile oyun oynamanın yanı sıra 1080i çözünürlüğünde HD-DVD filmler de seyredilebilir. Kartlarının çoğunun pasif soğutucuya sahip olması sessiz çalışmalarını sağlıyor.

Genel kullanım: Piksel değerlerine önem veren oyuncular bu kategoride istediklerini bulabilirler. Güncel 3B işlevlerinin çoğunu destekleyen bu kartlar orta seviyede bir çözünürlük değeri (1.024 x 768) ve belirli derecede indirgenmiş efektlerle çalışıyor.

Üst seviye oyuncular için: 1.600 x 1.200'lük çözünürlük değerinin yanı sıra AA (Antialiasing) ve AF (Anisotropic Filter) gibi efektler bu kartlarda rahatlıkla kullanılabilir. Bu kartların tek dezavantajı oldukça yüksek bir maliyete sahip olmaları. Ayrıca sessiz çalışmadan da fedakârlık edilmesi gerekiyor.

CHIP Toplam Performans: Çeşitli 3B motorlarına (Open-GL ve DirectX 9) sahip oyun benchmarkları toplanıp 100 puan üzerinden değerlendirildi.

Fiyat/performans oranı: Ekran kartlarındaki fiyat/performans oranı işlemcilerinkine hiç benzemiyor. Burada kural, iki kat performans elde etmek isteyen kullanıcıların iki kat maliyeti gözden çıkarması gerektiği. İşlemcilerde iki kat maliyet için sadece %15'lik bir performans artışına sahip olunabiliyordu. Bundan dolayı ucuz ekran kartları kötü bir fiyat/performans oranına sahip olabiliyor. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

Windows'a yeni rakip

Intel'in atağından sonra ortak bir işlemci platformunu paylaşacak olan PC ve Mac'lerde gözler, hangi işletim sisteminin seçileceğinde.

Yıllar boyu, farklı işlemci mimarisine nedeniyle PC ve Mac'ler hiçbir zaman rekabet doğuracak ortak bir işletim sistemi platformunu paylaşmamışlardı. Platformlar arasında yer alması gereken Apple Quicktime ya da Microsoft Office benzeri bazı yazılımlar dışında ne Microsoft ne de Apple, uzmanlık alanları olmayan bir işlemci mimarisi için sistem hazırlama gereksinimi duymamışlardı. İçinde bulunduğumuz günlerde ise çok büyük bir değişim yaşanıyor.

Intel'in kendini ispatlamış çift çekirdekli işlemcileri artık Apple platformuna da taşındı. Bu da Apple ve Microsoft'un işletim sistemi yarışında yollarının keşişeceği anlamına geliyor. Bu yarışta Microsoft, Apple'ın yaşadığı işlemci mimarisi değişiminden o kadar fazla etkilenmeyeceği için çok daha şanslı görünüyor. Buna rağmen Apple,

Intel işlemcili PC'lerde çalışan bir Mac OS X Tiger sürümü ile bu konuya ilk adımı çoktan attı. Bu yazının hazırlandığı sıralarda ise Apple, web sitesinden beta sürümü dağıtılan Boot Camp adlı bir boot yöneticisi yardımıyla, Apple bilgisayarlara Windows XP kurulması da mümkün hale getirdi. Tabii ki Microsoft'un cevabının çok gecikmeyeceği de kesin.

XP'nin rakibi kolay nakavt olacak türden değil

Sonuçta ortaya şöyle bir tablo çıkıyor: Daha önce sadece açık kaynak kodlu Linux dağıtımları ile çok rahat mücadele eden Microsoft'un karşısında artık güçlü, çok iyi bir geçmişe sahip, kullanıcı dostu ve sağlam Unix tabanlı gerçek bir işletim sistemi duruyor. Apple, kendi bilgisayarlarına Windows'u açmasına ek olarak, Mac OS X Tiger'in

Intel tabanlı işlemciler için uyarlanmış sürümünü ekleyerek pazardan pay kapma peşinde.

Microsoft'un bu strateji karşısında zorlanacağı kesin. Peki ama hangi işletim sistemi diğerine göre daha fazla avantaj sağlıyor? CHIP, Intel platformunu paylaşan bu iki işletim sistemini sizler için karşılaştırdı.

» BU YAZIMIZDA

Kullanıcı arabirimi: OS X daha kullanışlı ama XP çok daha şık **103**

Uygulamalar: Geriye dönük yazılım desteğinde XP bir numara **105**

Dosya/klasör: Sistem içi aramada Spotlight'ın gücü tartışılmaz **108**

Sonuç: Puanlar birbirine yakın. Peki kim nakavt olacak? **109**

Kullanıcı arabirimi

İşletim sistemi üzerinde yapılacak işlemlerin en pratik şekilde tamamlanmasına yardımcı olan arabirim her zaman en iyisidir.

Hangi işletim sistemini kullanıyor olursanız olun bilgisayar açtıktan sonra karşınıza gelecek olan grafik arabirim sizin eliniz ayağınız olacaktır. Dolayısıyla aslında bir işletim sisteminin en önemli özelliklerinden biri de, belli işlemleri gerçekleştirme konusunda size ne kadar kolaylık sağladığıdır. Bu yüzden ilk olarak testimize katılan iki işletim sisteminin grafik arabirimini masaya yatıracağız.

Fitts kanunlarına uyumluluk önemli

Konu arabirim olduğunda ilk olarak işletim sisteminin Fitts kanununa ne kadar uygun olduğunu değerlendirmek gerekiyor. Fitts kanunu bir hedefe ulaşmak için gereken sürenin mesafeye olduğu kadar, hedefin boyutlarına da bağlı olduğunu savunuyor. Bunu işletim sistemine uyarladığımızda, en sık ulaşmak istediğiniz hedeflerin ıskalanmayacak biçimde büyük ve ekran sınırlarında olması en doğru seçim olacaktır. Genel olarak OS X Fitts kanununa Windows XP'den daha çok uyuyor. Ör-

neğin içerik menülerine ulaşım her iki işletim sisteminde aynı olsa da, OS X'in açılır (drop-down) menüsündeki herhangi bir nesneye çok daha az fare hareketiyle ulaşılabilir. Ayrıca ekran kenar ve köşelerini OS X, daha etkili kullanırken buna yakın bir etkiyi Windows XP, ancak pencere ekranı kapladığı zaman yakalayabiliyor. Hatta bu konumda iken, örneğin dosya menüsüne ulaşmak için ilk olarak fareyi ekranın en üstüne sürüklemek ve daha sonra biraz aşağıya kaydırmak gerektiği için OS X'e göre kullanıcıyı çok daha fazla yoruyor.

Diyalog pencereleri ve kullanıcı etkileşimi

Mac OS X'in diyalog pencerelerinin Windows XP'ye göre daha anlaşılır olduğunu belirtmeliyiz. Bu noktada OS X, tuşlara da açıklama ekleyerek kullanıcıyı metni okumaktan kurtarıyor. Ayrıca OS X, kullanıcıyı diyalog pencerelerine hemen cevap vermeye de zorlamıyor. Yani OS X'de diyalog penceresi açıkken de ana pencere üzerinde işlem yapılmaya devam edilebiliyor. İki işletim sistemi de işlemler arasındaki kısa duraklamaları kullanıcıya benzer şekilde yansıtıyor. Ancak Windows XP, üç farklı fare simgesi ile bekleme nedenini çok daha iyi yansıtabiliyor. Açıklayıcı simgelerin bolluğu XP'nin artı yönünü oluşturuyor. Diğer taraftan OS X ve XP pencere boyutlandırma işlemini çok farklı biçimde uyguluyor. Boyutlandırma sırasında XP'nin gerçek zamanlı ve hızlı pencere yenileme işlemine karşın OS X'de bir senkronizasyon sorunu yaşanıyor. Bunun nedeni ise OS X'nin kullanıcıya boyutlandırmanın her adımını aynı kalitede göstermeye çalışması. XP'de ise hafif bir kalite kaybı yaşanabiliyor.

- Ebru Hanım arıyor Cenk Bey!

- Beni mi arıyor? beni rahatsız ediyorsunuz uyurkene uyurkene?

- Cenk Bey, Ebru arkadaşımızın doğada çizgili olanlarına kısaca zebra diyebilir miyiz?

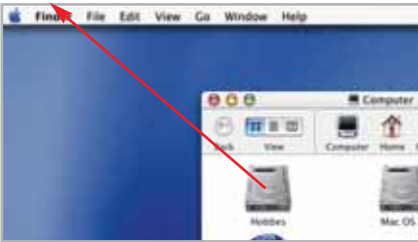

- Zaten öyle deniyor Erdem Bey.

- Öyle mi? Ne deniyor?

- Zebra... Aynı zamanda uzun boyunlu olanlarına zürafa deniliyor.

- Gerçekten çok güzel bilgilerle bizi bilgilendirdiniz Cenk Bey!

Fitts kanunu: OS X'de tek bir fare hareketi ile dosya menüsüne ulaşılabilir. BU XP'de mümkün değil

KULLANICI ARABİRİM			
		Mac OS X	Windows XP
Genel	Fitt kanunlarına uygunluk	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 7
	Dialog pencereleri	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 5
	Feedback, response	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 9
	Menü çubuğu	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 7
Görünüm	Extra menü, system tray	■■■■■■■■■ 7	■■■■■■■■■ 7
	Görünüm, temalar	■■■■■■■■■ 4	■■■■■■■■■ 9
	Dosya yöneticisi	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 8
Kes yapıştır	Simgeler	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 5
	Kes yapıştır	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 5
Yönetim	Sürükle bırak	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 5
	Dock ve Taskbar	■■■■■■■■■ 7	■■■■■■■■■ 7
	Maximize ve Zoom	■■■■■■■■■ 7	■■■■■■■■■ 7
	Pencere taşıma boyutlama	■■■■■■■■■ 5	■■■■■■■■■ 8
	Ekran dışındaki pencereler	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 9
	Açık pencerelerle çalışma	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 4
Toplam	(maks. 150)	112	102

UYGULAMALAR			
		Mac OS X	Windows XP
Genel	Yazılım kurma ve kaldırma	■■■■■■■■■ 7	■■■■■■■■■ 5
	Uygulamalara erişim	■■■■■■■■■ 5	■■■■■■■■■ 8
	Geriye dönük uyg. desteği	■■■■■■■■■ 3	■■■■■■■■■ 9
Multimedya	Ses biçimleri	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 9
	Video biçimleri	■■■■■■■■■ 4	■■■■■■■■■ 9
	DVD oynatma	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 3
	Video düzenleme	■■■■■■■■■ 1	■■■■■■■■■ 7
	Fotoğraf aktarma	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 8
	Fotoğraf yönetimi	■■■■■■■■■ 4	■■■■■■■■■ 6
	Slayt şov hazırlama	■■■■■■■■■ 5	■■■■■■■■■ 5
İnternet	Web gezgini	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 8
	E-posta	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 7
	Yığın posta engelleme	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 2
	HTML düzenleme	■■■■■■■■■ 5	■■■■■■■■■ 4
	Anında mesajlaşma (IM)	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 5
Diğer	Sesli görüntülü konferans	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 3
	Gelişmiş konferans	■■■■■■■■■ 1	■■■■■■■■■ 8
	Takvim	■■■■■■■■■ 8	■■■■■■■■■ 1
	Hesap makinesi	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 6
	Oyunlar	■■■■■■■■■ 3	■■■■■■■■■ 7
	Sözlük	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 1
	Yazılım geliştirme araçları	■■■■■■■■■ 9	■■■■■■■■■ 1
Toplam	(maks. 220)	139	122

Menü çubukları ve system tray

Bu konuya iki sistem de çok farklı şekilde yaklaşıyor. Dolayısıyla her iki sistemin de artı ve eksilerden ayrı ayrı bahsetmek gerekiyor. Örneğin OS X'de menü çubuğunun tepede her zaman sabit ve kolay erişilebilir (Fitts kanunu) olması bir avantaj. Ayrıca burada her za-

man etkin uygulamanın ismi de görüntüleniyor. Ancak uygulamada ayrı bir menü olması da sorun oluşturuyor. Örneğin etkin uygulamanın açık herhangi bir penceresi bulunmaması durumunda kullanıcının kafası karışabiliyor.

Windows XP'de ise her pencerenin kendine has bir menü çubuğunun olması karışıklığı tamamen önüyor. Diğer bir uygulamanın menüsüne ulaşım

için tek bir tıklama yetiyor (Fitts kanunu) ve bunun için önce OS X'deki gibi uygulamayı değiştirmek gerekmiyor. Tek bir menü olmadığı için ise uygulamanın ayarlarına ulaşmak OS X'deki kadar kolay olmuyor. Ayrıca uygulama penceresi ekranı kaplamadığı zaman menü çubuğuna ulaşım ise zorlaşıyor (Fitts kanunu).

OS X'nin tepede yer alan tray simgeleri her ne kadar daha çok bilgi verici ve şık tasarlanmış gibi dursa da, XP'nin simgeleri uygulamalara ulaşmayı kolaylaştıran ek özellikle bu noktada çok daha kullanışlı.

Ek olarak XP, kullanılmayan simgeleri gizleyerek kullanıcıya daha çok yer bırakabiliyor. OS X'de bu özellik ne yazık ki yok. Hatta tray simgeleri ve uygulama menüleri aynı alanı paylaştığı için çok fazla menüye sahip uygulamalarda bazı simgelerin üstü kapanabiliyor.

Temalar ve sistemin kişiselleştirilmesi

Mac OS X'in bu alanda kısıtlı kaldığını söyleyebiliriz. Dâhili tema desteğine sahip olmayan sistem, kullanıcıya sadece kullanıcı arabirimi ana elemanlarının renklerini değiştirmeye izin veriyor. Bu sesler için de geçerli. Windows XP'de ise çok daha fazla özgürlük sağlanıyor. XP'nin görsel temalar için olan desteği, küçük bir güncelleme ile çok fazla değişiklik vaat ediyor. XP'nin çoklu ses paketlerinde de üstünlük söz konusu..

OS X Finder Windows XP Gezgin'e karşı

Bu kulvarda iki işletim sistemi de başa baş. Her iki sistemde de klasörlerin araç çubukları çok yüksek bir oranda kişiselleştirilebiliyor. Bu noktada iki sistem arasındaki fark şöyle: OS X'de klasörün solunda ana sistem konumlarına kısayollar bulunurken, XP'de aynı yerde bazı ana işlemlere kısayollar yer alıyor. İki sistem arasında çok fark olmayacağını bekliyorsanız yanılıyorsunuz. Çünkü bu konuda OS X, XP'den çok daha iyi bir performans sunuyor. Örneği bir klasörü bir e-postaya yapıştırdığınız zaman, gerçekten de tüm dosyaları ekleniyor;

sadece kısayol yaratmıyor. Konu sürük-
le bırak olunca hiçbir sistemin tam per-
formansta çalışmadığı söylenebilir. Yine
de OS X bir adım daha ileride.

Dock ve araç çubuğunun amacı farklı

İlk olarak iki sistem arasındaki en büyük farkı belirtmeliyiz. Mac OS X, tam anlamı ile uygulama merkezli bir işletim sistemi. Windows XP'de her zaman öncelik çalışılan belgelerde. Bunun en büyük kanıtı OS X'in çalışan uygulamaları görüntüleyen Dock'u. XP'nin araç çubuğu ise ağırlıklı olarak açık

olan belgeleri görüntülüyor.

Açık pencereler ile çalışmak

OS X'nin Expose teknolojisi; açık uygulamanın tüm pencerelerini bir ekrana sığdıran, pencereleri gizleyip masaüstünü gösteren ve açık olan tüm pencereleri gösteren üç mükemmel özelliği ile XP'ye neredeyse hiç şans tanımıyor. Bu konuya XP, sadece masaüstünü göster özelliği ile cevap verebiliyor. İki sistemde de uygulamalar arasında geçiş yapmak için kullanılan Alt-Tab (OS X'de Komut-Tab) çalışıyor.

İşletim sistemleri genelde sadece yazılımları çalıştırmak için bir geçittir. Ancak pek çok aracı da bünyelerinde barındırırlar.

İşletim sistemleri aslında sadece ihtiyacınız olan uygulamalara kapı açan araçlar. Üçüncü parti yazılım kurmanız gerek kalmadan, karmaşaya izin vermeden, size istediğiniz en fazla aracı sunan işletim sistemi ise tabii ki en çok tercih edilen olacaktır. Her iki yazılımı da bu kriterleri göz önüne alarak inceledik.

Sisteme yazılım kurma ve kaldırma

Konu uygulamalarının sistemden kaldırılması olduğunda testimizdeki iki işletim sisteminden hiçbirinin isteneni verdiğini söyleyemeyiz. Yine de Windows XP daha çok harici "uninstall" yazılımlara bağlı olduğu için OS X'e göre biraz daha geride.

OS X'de uygulamaların kurulması için uygulama klasörüne sürüklenmesi yeterli. Bu şekilde aynı programın birkaç kopyası da aynı bilgisayara kurulup çalıştırılabilir. Windows XP'de ise dosyaların çok fazla noktaya dağıtılması gerektiğinden özel bir kurulum yazılımı kullanılıyor.

Eğer Windows XP tarafından desteklenmeyen bir kurulum yazılımı kullanılırsa daha sonra problem yaşanıyor.

Geriye dönük yazılım desteği

Bu konuda tek bir şey söylenebilir. O da kimsenin Windows XP'nin eline su dökemeyeceği. OS X için durum gerçekten de kötü. Örneğin PowerPC tabanlı Mac'lerde Classic modu için gerekli desteğin daha sonradan yüklenmesi gerekiyor.

Classic modun başlamak için kendine has bir boot süresi var. Üstelik tüm bu işlemlere rağmen yine de OS 9 uygulamaların tümünü çalıştırmak mümkün değil. Yeni Intel tabanlı Mac'lerde ise bu Classic mod zaten hiç desteklenmiyor.

Bu da tüm OS 9 uygulamalarına elveda anlamına geliyor. XP, 25 yıllık DOS yazılımları da dahil olmak üzere neredeyse her yazılımı çalıştıran uyumluluk modu ile bu bölümün tartışmasız lideri.

- Ali telefonu ara!

- Aç Ali aç!

- Ey ah Ali!

- Ali arkadaşın telefonu açmıyor.

- Ali telefonu çaldır.

- Erdem bey daha nasıl anlatacağız telefonun açılmadığını?

Hâlâ çaldırıyor bu adam.

- Ben fişleri okuyorum Cenk Bey.

- Öyle mi?

- Tabii.

- Bana da versenize KDV lazım Erdem Bey!

iTunes 6 vs. Windows Media Player 10

Özellikle Mac'in genel görsel tasarımından etkilenip, iPod'un da etkisi ile OS X'in multimedia kriterinde lider olacağını düşünenler varsa kesinlikle yanılıyorlar. Evet, belki müzik konusunda belli bir başarıya imza atıyor olabilir. Ancak zaten bu konuda Windows da aynı başarıyı gösteriyor. Asıl farkı yaratacak olan video oynatımı konusunda ise sadece Quicktime 7'ye bağlı olan OS X, XP'nin gerisinde kalıyor.

OS X'in iTunes 6'sı, 16 farklı bitrate seçeneği ile MP3 oluşturmada kullanıcıya esneklik sağlıyor. Örneğin Party shuffle modu, CD kitapçığı hazırlama aracı, yerel ağda müzik paylaşımını mümkün kılan Bonjour özelliği, ebeveyn kontrolü ve her şarkı için ayrı ekolayzır tanımlayabilmenin yanı sıra iPod desteği de sunuluyor. Sadece tek bir görsel visualizer sunması, kısıtlı ID etiket seçeneklerine sahip olması ve albüm kapağını internetten otomatik alması ise dezavantajları.

XP'nin Windows Media Player 10'unda ise OS X'in kendisinde de tamamen unutulmuş skin desteği görsel olarak hemen kendini gösteriyor. Sayısız visualizer ve gelişmiş ID etiket seçenekleri, albüm görsellerinin internetten otomatik alınabilmesi ise artı özellikler. SRS WOW efekti, ve oynatma hızını değiştirebilme, senkronize gösterilebilen şarkı sözleri de ekstralar arasında sayılabilir. Ücretsiz MP3 oluşturma özelliklerinin sadece 4 bitrate ile sınırlandırılmış olması bir dezavantaj. Ayrıca müzik CD'leri ile ilgili olan seçenekler de neredeyse kullanıcılardan saklanmış.

Video ve dijital fotoğraf

Video konusunda ise XP'nin dahili oynatıcısı, eksik MPEG-4 desteğine rağmen ücretsiz MPEG-2 desteği sunması, tam ekran oynatabilme özelliği, görev çubuğunda mini video modu playlist özelliği ve video görüntü kontrolleri gibi QuickTime 7 Basic'de olmayan avantajlar ile haklı bir birincilik alıyor. Ancak DVD konusunda teoride XP, dâ-

Açık pencereler ile çalışmak: XP'de karışıklığı önlemek için her pencerenin kendine özgü menüsü bulunuyor.

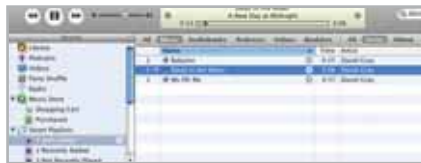
hili bir DVD codec'ine sahip olmadığı için OS X'in gerisinde kalmaktan kurtulmuyor.

DV kameralar ile ilgili yazılımlar her iki sistemde de oldukça yeterli. Ancak OS X'in bu konuda şimdiye kadar en büyük kozu olan iMovie bundan sonra para ile satılacak. Bu durumda video düzenleme yazılımını ve yeni çıkan sürümlerini de ücretsiz olarak dağıtan Windows XP avantajlı duruma geçmiş oluyor. Fotoğraf makinesinden dosya aktarımı konusunda ise iki işletim sisteminin yazılımı da sundukları araçlar ile kullanıcıların işini kolaylaştırıyor. Bu konuda OS X'in Image Capture'ı ile XP'nin tarayıcı ve kamera sihirbazı beraberliği paylaşıyor.

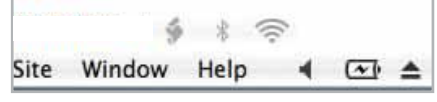

Internet Explorer, Safari'ye karşı

Uygulama kategorileri içinde çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen internet üzerine kesin bir birinciden bahsetmek gerçekten zor. Örneğin OS X'in Safari yazılımı; dosya indirme yö-

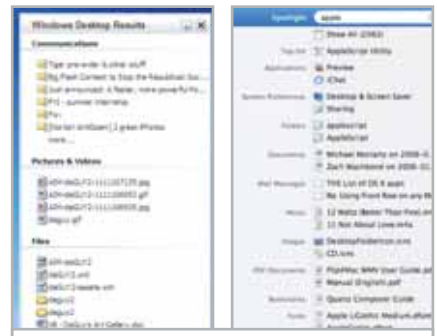
Video oynatma: Konu videoların oynatılması ve video düzenleme olunca, XP'nin üstünlüğü tartışılmaz.

System tray: OS X'de uzun menü satırına sahip uygulamalarda, bazı yazılım simgelerinin üstü örtülüyor.

neticisi, çoklu pencere desteği, dâhili Google arama kutusu gibi özellikleriyle, XP'nin IE'sine göre daha zengin bir web deneyimi sunuyor. Safari'nin Active X desteğine sahip olmaması ise bir sorun gibi görünse de tehlikeli yazılımlara karşı bir önlem. Ancak Active X de dâhil olmak üzere diğer bazı Microsoft web teknolojileri ile uyum sorunları yaşanması, sadece IE için tasarlanmış sayfalarda OS X kullanıcılarını zorlayabiliyor.

XP'nin IE'sinde ise doğal olarak bu tip bir sorun yer almıyor. Çok geniş güvenlik seçenekleriyle Active X tehdit olmaktan çıkıyor. Safaride olduğu gibi IE'de de dâhili bir internet arama motoru bulunuyor. Ek olarak bu özellik Google'dan başka arama motorları ile de rahatlıkla kullanılabilir. Çeşitli eklentileri gerektiğinde indirip otomatik olarak kurabilmesi ise büyük bir avantaj. Ancak tabi ki RSS desteğinin ve dâhili bir indirme yöneticisinin bulunmaması modern bir browser'a yakışmıyor. İki browser arasından ACID 2 testini tek geçen ise OS X'in Safari'si.

Sistem içi arama: OS X'in Spotlight özelliği geçilemez. XP'de ise sonradan yüklenebilen Desktop Search var.

E-postaların kullanım ve işlevselliği

Konu e-posta olunca OS X'in mail yazılımı, özellikle kullanıcıyı koruma adına XP'nin Outlook Express'ine göre çok daha fazla özellik sunuyor. Çok farklı seçeneklere sahip olan mükemmel bir yığın posta filtresine sahip olan yazılım, ekte gelen resimleri kullanıcıya bir slayt gösterisi olarak da sunabiliyor. Ayrıca

OS X'in kendi IM yazılımı olan iChat ile olan entegrasyonu da oldukça başarılı. Outlook Express'te ise bir yığın posta filtresi bulunmuyor. Ancak MSN, Hotmail ve benzeri HTTP posta hesaplarına doğrudan bağlantı sunabilmesi, dahili düzenleme ve biçimlendirme araçları, ektteki dosyanın otomatik açılmasını önlemesi ve en önemlisi de haber grupları için destek sunması ile dikkatleri üzerine çekiyor.

Anında mesajlaşma

OS X'in dahili IM yazılımı iChat, aslında özellikleri ile göreceli olarak XP'nin dahili Windows Messenger'ından çok başarılı bir görüntü çiziyor. Bu kriterde puanlar OS X'e gitse de aslında ücretsiz olarak sonradan yüklenebilen MSN Messenger ile XP, kullanıcıya çok daha fazla özellik sunabiliyor.

Dosya ve klasör yönetimi

Dosyalarla çalışmak sadece sürükleyip bırak ve kes yapıştırımdan ibaret değildir. Yedekleme, sıkıştırma ve dosyalarınızın istenmeyen gözlerle karşı korunmasının da önemi büyük.

PC'nizde hangi uygulama ile çalışıyor olursanız olun, gerçekleştirdiğiniz işlemlerin sonuçları ileride tekrar kullanmak ya da kaldığınız yerden devam etmek için sistem tarafından saklanır. Bu aşamadan sonra kullandığınız sistemin

bu dosyaları bulma, görüntüleme, çalıştırma ve yedeklemesi konusunda ne kadar başarılı gösterebileceği ise önemli detaylardan biridir. Bu yüzden karşılaştırmamızın son ayağı bahsettiğimiz konular çerçevesinde değerlendirilecek.

Dosyalara isim verme, arama özellikleri

Belki de bu kriterde en çarpıcı özellik, o anda kullanılan dosyaları adlandırabilmesi ile OS X'den geliyor. OS X çoklu dosyaları da XP'ye göre çok daha başarılı bir şekilde adlandırabiliyor. Tek dezavantajı, dosya açma ve kaydetme pencerelerinde dosya adlandırması yapamaması. XP ise bunu gerçekleştirebiliyor. Bu konuda da OS X, mükemmel yakın arama aracı Spotlight ile hem hız olarak hem de arama kriterlerindeki zenginlik bakımından hayli önde. Buna benzer bir arama aracı için XP kullanıcıları şimdilik Vista'yı beklemek durumunda.

Arama sonuçlarının kaydedilmesi konusunda ise OS X, XP'ye karşı üstün. Akıllı klasörlere gerçek klasörlermiş gibi yaklaşan OS X ile arama sonuçlarınızı dosya açma diyalog penceresinden bile ulaşmanız mümkün.

Yedekleme, sıkıştırma ve şifreleme

Önemli verilerin yedeklenmesi konusunda CD'ler gerçekten kurtarıcı rolünü üstleniyor. Bu noktada iki sistem de CD-R'lar için eşit koşullarda destek sağlıyor. Ancak iş tekrar yazılabilir

DOSYA VE KLASÖR YÖNETİMİ			
		Mac OS X	Windows XP
Yedekleme	CD-R (single-session)	9	8
	CD-RW (multi-session)	4	9
	Gelişmiş yazma özellikleri	7	3
Görüntüleme	Dosya yöneticisi	5	9
	Dosya gruplama / sıralama	5	9
Çalışma	Dosya açma / kaydetme	8	7
	Sık kullanılanlara erişim	9	6
	Kopyala / değiştir / taşı	8	8
	Yeniden adlandırma	9	7
	Yasaklı karakterler	7	6
	Kısayollar	9	8
	Kilitli dosyalar	8	3
	Yüksek sayıda dosya silme	8	8
	Silinen dosyalara ulaşma	7	8
	Sıkıştırma	5	9
Arama	Şifreleme	7	8
	Temel arama özellikleri	9	4
	Özelleştirilmiş arama	8	5
	Karmaşık arama	8	5
	Sonuçları kaydetme	9	7
	Metadeta düzenleme	4	7
Toplam	Metadeta içerik dosyası	8	4
	(maks. 220)	161	146

NASIL TEST ETTİK?

Öncelikle bu değerlendirmenin kesinlikle bir platform testi olmadığını hatırlatmak isteriz. Ayrıca tek amaç en iyi işletim sistemini belirlemek değil.

Çünkü değerlendirme her ne kadar tarafsız ve belli matematiksel hesaplamalara bağlı olarak yapılmışsa da, en yüksek puanı alan işletim sistemi her kullanıcı için uygun bir kullanım sunmuyor. İşte bu yüzden değerlendirmeyi kullanıcı arabirimi, uygulamalar ve dosya ile klasör yönetimi başlıkları altında üç bölümde topladık.

Ayrıca bu bölümler altında yer alan her kriter ayrı ayrı puanlandığı için genele bakmayıp sadece belli bir özellik arayan okuyucularımıza yardımcı olmaya çalıştık. Belirlediğimiz 3 ana başlıkta birbirinden bağımsız olarak 0 ile 10 arasında puanlama yaptık.

Hiç desteklenmeyen özellik 0, eksiksiz olarak verilen destek ise 10 puan aldı. İşletim sistemlerinde yer almayan ancak sonradan ücretsiz indirilip yüklenilen özellikler değerlendirilmeye çok az etkide bulundu.

- 0- Özellik desteklenmiyor. Çözüm satın alınabilir
- 1- Özellik desteklenmiyor. Ücretsiz yazılım çözümü var
- 2- Kabul edilemeyecek kadar zayıf destek
- 3- Zayıf destek
- 4- Ortalamanın altı destek
- 5- Ortalama destek
- 6- Ortalamanın üstünde destek
- 7- İyi derecede destek
- 8- Çok iyi derecede destek
- 9- Mükemmele yakın destek
- 10- Tek kelime ile mükemmel destek

CD'lere (CD-RW) gelince, XP kullanıcılarına çok daha fazla kolaylık sağlıyor. OS X, daha önceden veri yazılmış CD'lere ekleme yapmakta da zorlanıyor. Bu tür bir CD bilgisayara yerleştirildiğinde farklı sürücüler olarak görünerek kullanıcının kafasını karıştırabiliyor. OS X'nin XP'ye üstünlük sağladığı

tek konu ise gelişmiş CD yazma özellikleri. XP'nin OS X karşısında güçlü olduğu alanlardan biri de dosya sıkıştırma. OS X'de sadece dosya sıkıştırması yapılabilirken, XP'de kullanıcıların bu ZIP dosyaları bir klasörmüş gibi izlemesi ve şifrelemesi de mümkün.

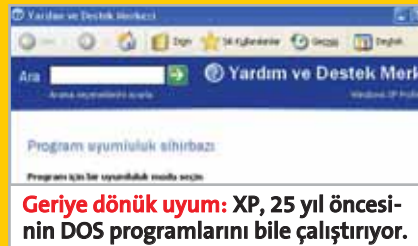
Ayrıca XP'de klasörler, otomatik

olarak sıkışacak şekilde ayarlayıp kullanılmadığında, disk alanından tasarruf sağlanıyor. Dosyalarının korunması için her iki sistem de çok temel şifreleme araçları sunuyor. Bu noktada XP, kullanıcısına OS X'e göre biraz daha fazla seçenek sunabiliyor. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

SONUÇ

Üç ana kategori altında yer alan 59 kriter üzerinden yaptığımız değerlendirmede tam puan olan 590 üzerinden 412 puan alan OS X ilk sıraya yerleşirken, XP 370 puan ile yetinmek zorunda kaldı. Sadece belli kriterlere önem veren okuyucularımız için rakiplerin birbirlerine üstünlük sağladığı kriterlere baktığımızda, Windows XP'nin görsel ve işitsel öğelerinin zenginliği ve fare kullanımında dikkat çektiğini söyleyebiliriz. Kullanıcı arabiriminde XP en çok puanı, diyalog pencerelerindeki açıklamaların yetersizliği, küçük boyutlu simgeler, sürüklerle bırak ve kes yapıştır özelliklerindeki eksiklerinden kaybetti. Uygulamalar kategorisinde ise XP, rakibine göre

Geriye dönük uyum: XP, 25 yıl öncesinin DOS programlarını bile çalıştırıyor.

programlara erişim, eskiye dönük yazılımlara verilen mükemmel destek, video oynatma ve düzenleme için sunduğu araçları, VoIP desteği ve dâhili oyunlarının fazlalığı ile üstünlük sağladı. Son bölümde ise CD yazma, başarılı Windows Gezgini özellikleri, dosya sıkıştırma ve şifreleme gibi özellikler XP'ye puan getirirken, üzerinde çalışılan dosyalara da kolaylıkla erişim sağlayan OS X, Spotlight adlı güçlü yazılımı ile arama konusunda neredeyse tüm puanları toplayarak XP'yi geçmeyi başardı. Sonuç olarak OS X, XP'nin birçok eksik yönünü kapatan özellikler içeren dikkat çekici ve gerçekten modern bir işletim sistemi. Ancak halen eksikleri bulunuyor. En büyük sorunu ise yazılım desteği. Zaten sayıca çok fazla uygulamaya sahip olmayan bir işletim sistemi için bir de geriye dönük sistemler için uyum problemi yaşanması büyük dezavantaj. Yüksek puan almasına karşın bu sorununu aşmadan popüler olması gerçekten zor görünüyor.

Temalar: XP'de sistemin tamamen kişiselleştirilmesi mümkün.

Spotlight: Sistem içi arama da XP, OS X'in eline su dökemiyor.

Yonga üzerinde laboratuvar

İnsanlığı tehdit eden hastalık ve salgınlar karşısında biyoyongalar bir umut olarak beliriyor.

Yurtdışı gezilerine çıkanların, önümüzdeki yıllarda her sınır geçişinde birkaç iğne batırılmasını kabullenmesi gerekiyor. Tek bir kan damlası, vücutta belirli virüslerin olup olmadığını anlamaya yetiyor bile. Bunun için, alınan kan damlası bir yonga kartı üzerine yerleştiriyor. Kılcal borular hassas kanalları yardımıyla kanı kartın içine emiyor ve küçük hücrelerde biyokimyasal süreçler meydana geliyor.

Biyolojinin ve modern yarıiletken tekniklerinin kesişim noktasında bulunan biyoyongalar, hastalıklara tanı koyma konusunda en çok şey vaat eden gelişimlerden biri sayılıyor. Yongalar kaşla göz arasında hastalıkları saptayabiliyor ya da genetik testler yapabiliyor. Bu, özellikle tehlikeli salgınların önünün alınmasında büyük rol oynayacak. Örneğin son zamanlarda sıkça adını duyuran kuş gribi gibi salgınların kontrol altına alınmasında, testlerin çok külfetli ve yavaş olması yüzünden güçlükle karşılaşıyor. Biyoyongalar ise, istenen virüslerin teşhisi için programlanabiliyor. Aranan hastalık uyarıcıları, silisyum yonga üzerindeki bir algılayıcı dizisi tarafından ve elektrik sinyalleri aracılığıyla saptanıyor, fakat sözünü ettiğimiz “programlama” tamamen biyokimyasal yoldan gerçekleşiyor. “Teşhis sırasında, doğada bir eşi bulunan her molekülü bir biyoyonga aracılığıyla bulmak mümkün.” diyor Itzehoe’daki Fraunhofer Silisyum Tekno-

lojisi Enstitüsü (ISIT) çalışanı Dr. Rainer Hintsche. Anahtar – kilit ilkesi uyarınca, eğer biyoyonga uygun antikorlarla donatılmışsa, örneklerin içinden virüsleri saptayabiliyor. Eğer yakalayıcı olarak DNA molekül parçaları kullanılmışsa, bu sefer yonga bir genetik laboratuvarına dönüşüyor (bk. grafik). Bu kalıtsal unsurlar üzerinden bakterilerin teşhisi de mümkün.

Tıp teknolojisinin yanı sıra, biyoyongalar gelecekte başka alanlarda da kilit rol oynayabilir; sözelimi gıda maddelerinin analizinde veya zehirlerin ya da kimyasal savaş maddelerinin izini arayıp bulmada.

Teknolojinin biyokimyaya girişi

Dr. Hintsche, Infineon ve Siemens’ten iki uzmanla birlikte, biyoyonganın geniş amaçlı kullanımı için yaptığı çalışmalarla Alman Gelecek Ödülü’nü kazanmış. Bu sektörde Alman bilim adamları dünya çapında lider olarak görünüyor. “Burada, ISIT’te üzerinde çalıştığımız teknoloji dünyanın hiçbir yerinde taklit edilemez.” diyen Hintsche kendinden çok emin. “Sanayide kullanılan bir teknolojiden, ilk defa elektronik bir yongayı kimyasal ve biyokimyasal analitiğin

GENİŞ ÇAPLI KULLANIM

Elektronik biyoyonganın teşhis edemeyeceği biyomolekül yok. Yakalayıcı olarak uygun antikorlarla yapılan biyokimyasal “programlama” aygıtın kullanım kapsamını artırarak, koca bir laboratuvarı tek bir yongaya sığdırıyor. Hastalıkları, zehirleri ve hatta genleri tanıyabilen mini laboratuvarlar yalnız tıp sektörünün değil, ordunun da yakın takibinde.

Böcek ilaçları: Gıda maddelerimizde hangi zehirlerin tortusu mevcut?

Antibiyotikler: Süt, alınma sırasında içerik maddelerine yönelik olarak inceleniyor.

Veiba: Mobil biyolaboratuvar bilinmeyen numunelerde zehir olup olmadığını gösteriyor.

Tehlikeli mal: İtfaiye mobil aygıtlarla tehlikeli maddeleri arıyor.

AIDS: HIV gibi uyarıcılar hızlı testle birkaç dakika içerisinde saptanabiliyor.

Soğuk algınlığı: Masum nezle mi ya da tehditkâr bir grip türü mü?

Gen testi: Yonga kartı sayesinde kişilerin ve hastalıkların teşhisi mümkün.

İlaçlar: Quick-Check yeni geliştirilen ilacın ne kadar etkili olduğunu gösteriyor.

sıvı dünyasıyla birleştirmek için yararlanıyoruz.” diyor bilim adamı.

Biyoyonga araştırma grubunun kökeni 1983’e dayanıyor. 1991’den beri ISIT, Fraunhofer Enstitüleri arasında en farklı mikrosistemleri geliştiren yer olmuş. Burada otomobil üretiminde kullanılan algılayıcıların üretimi önemli yer tutuyor. Bu tip sanayi projeleri yoluyla, enstitü, araştırmaların dörtte üçünü kendi finanse ediyor. ISIT yaklaşık 2.500 metrekarelik bir alanda, yılda 200.000 wafer geliştiriyor ve üretiyor. Tesiste yapılacak küçük bir gezinti, yalnızca silisyum gibi yarı iletken malzemelerle çalışılmadığını hemen gözler önüne seriyor. Silisyum disklerinin aside maruz bırakıldığı sarı ışıklandırılmış alanların birbirinden ayırdığı kısımlarda, biyoyonga üretiminde kullanılan diğer malzemeler gündeme geliyor: Altın, bakır, kükürt, asit ve biyokimyasal maddeler.

Biyolojiye bağlantıyı üretmek için, silisyum yongaları, üzerine yakalayıcı moleküllerin sabitlendiği ultra hassas altın elektrotlarla donatılıyor. Bu noktada geliştiriciler mevcut teknolojilere bel bağlıyor. Örneğin geleneksel yonga kartlarının altın kontakları elektrot niyetine kullanılıyor. Altın ile biyomoleküller arasında, araştırmacıların sunum sırasında her zaman belli belirsiz “bir araya bağlama kimyası” olarak nitelendirdikleri bir katman daha bulunuyor. Bu-

nun ardındaysa azımsanmayacak bir tecrübeye dayalı bilgi birikimi var; bu birikim söz konusu teknolojinin gelişiminde en önemli paya sahip.

Tehlikeli virüsler kilit altında

Ancak altın elektrotlar üzerindeki kükürt köprüleri sayesinde, yakalayıcı molekül olarak kullanılan antikorlar yonga üzerinde tespit edilebiliyor. ISIT’te bunun için birden fazla kükürt grubundan ibaret bir temel iskele geliştirilmiş. Bu sayede istenen yakalayıcı molekülleri kolayca tespit etmek mümkün. ISIT’ten Dr. Ralf Dudde, başarı oranını “Bu şimdiye kadar denediğimiz her biyomolekülde başarılı oldu, daha tek bir istisna bile çıkmadı.” şeklinde betimliyor. Sorunlar genellikle daha başka aşamalarda baş göstermiş. Tehlikeli virüslere veya biyolojik savaş malzemelerinin örneklerine erişmekte Fraunhofer Enstitüsü de çok zorlanmış. Amerikalıların zehir dolaplarını açmadığı noktalarda, imdada Berlin’deki Robert Koch Enstitüsü’nün kendi geliştirdiği antikorlar yardımı koşmuş.

Yongadaki yakalayıcı moleküllerin bulunduğu alanlar, küçük saksılar şeklinde görünüyor (bk. bir sonraki sayfadaki grafik). Bu saksıcılardaki altın elektrotların hassas işlemkli kafesi, mikroskop altında seçilebiliyor. Değişik bileşenleri aynı anda tarayabilmek için biyoyongalar çok sayıda →

YONGA LABORATUVARINDA YAKALAYICI

1 Bir biyoyonga ile birden fazla gen aranabiliyor. Yonganın ölçüm yerleri bu amaçla değişik DNA bölümleriyle donatılmış.

2 Bu “saksıcıkların” her birinde altın elektrodlar üzerinde yakalayıcı moleküller olarak tam belirli bir çeşitten kısa DNA kordonları bulunuyor.

3 Numunede aranan DNA dizisi bulunuyorsa, bu molekül parçasına bağlanıyor. Bu başka bir tepkiye yol açıyor: Biotin (B) ile işaretlenmiş DNA alkalik fosfataz (Str/E) fermentine yanaşılıyor. Bu yanaşma yoluyla ferment bir Substrat'tan (S) anotta iki elektron veren bir molekül (P) serbest bırakıyor. Bundan sonra negatif elektroda yürüyor, yine içine elektronlar alıyor ve geriye sallanıyor. P'nin bu yürüyüşüne istinaden elektrodlar arasında akım akıyor - bu uygun bir DNA sekansının bulunmuş olduğuna dair kanıt.

“saksıkcık” ile donatılıyor. Görece küçük aygıtlar 10 ila 20 ölçüm noktasına sahip ve aynı anda birden fazla değişik virüs arayabiliyor. Tıpkı mürekkep püskürtmeli yazıcılarda kullanılabilecek benzeyen bir örnek kafası, ölçüm noktalarını yakalayıcı moleküllerle donatıyor. Bir gen testi içinse 1.000 adet ölçüm noktası içeren, daha büyük yongalar kullanılıyor.

İncelenecek sıvı tüm saksıcılara ulaşıyor. Eğer yonga üzerindeki belirli bir ölçüm yerinden bir elektrik sinyali geliyorsa, bu söz konusu yere uygun bir molekülün yanaşmış olduğunun belirtisi. “Moleküller buluşuyor ve birbirine bağlanıyorsa, yaptığımız doğada gerçekleşeni yapay olarak tekrarlamaktan başka bir şey değil. Alerjiler sayesinde, bu olayın içyüzüne dair bilgimiz var ve aynı süreçleri silisyum yongası üzerinde yapay olarak gerçekleştiriyoruz.” diye açıklamada bulunuyor Hintsche.

Aygıtların hesaplı ve kompakt boyutlarda olmasını elektrikle teşhis yöntemi sağlıyor. Bu sayede araştırmacılar geleneksel optik teşhis yönteminde kullanılan donanımdan tasarruf sağlayabiliyorlar. Geleneksel yöntemde flüoresan boyarmaddelerle işaretlenmiş biyomoleküller mercekler ve filtreler aracılığıyla gözle inceleniyordu.

Optik yöntemin aksine, biyoyongalarda teşhis süreci yonga üzerinde ve doğrudan elektriksel olarak gerçekleşiyor. Bu da bir testin maliyetini şimdiye kadarkinin hemen hemen on-
da birine indiriyor. Elektriksel biyoyongalar mevcut yarı-
iletken üretim yöntemleriyle, son derece hesaplı maliyetler-
le üretilabiliyor.

Laboratuvarlar yongalara taşınıyor

Biyoyonga teknolojisinin potansiyeli ve önemi anlaşıldığın-

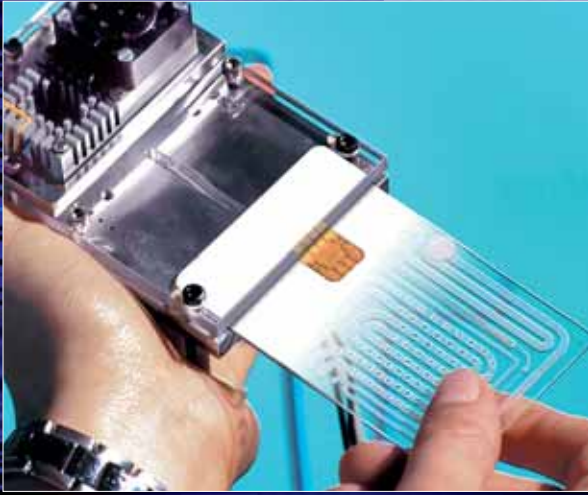
da, Infineon projeden adını geri atma işaretleri vermişti bile. Gelecek Ödülü 2004'ün verilmesinden kısa bir süre sonra, yonga üreticisi projeye veda etti. Üzerinden çok geçmeden, Infineon'un gelişim etkinliklerini Siemens devraldı. Siemens Medical Solutions bu moleküller teşhis sistemini "Quicklab" adıyla piyasaya sürmek istiyor. İdare heyeti üyesi Profesör Erich Reinhardt "Siemens biyoyonganın piyasa potansiyeli olduğuna inanıyor." diye kararı vurguluyor ve projenin hızla hayata geçirileceği müjdesini veriyor.

“Yonga üzerinde laboratuvar” ile Siemens devasa bir piyasayı hedefliyor aslında: Moleküler teşhis yöntemleri yılda tamı tamına bir milyar Euro’luk bir pazar. “Kan içeri, →

GELECEK PLANLARI

Gelecek Ödülü sahibi Dr. Walter Gumbrecht (Siemens), Dr. Rainer Hintsche (Fraunhofer ISIT) ve Dr. Roland Thewes (Infineon) biyoyongalarının planlarıyla. Infineon projeden çekildiği için, yöntemi geliştirmeye ISIT ile Siemens devam ediyor.

KART ÜZERİNDE DNA TESTİ

Quicklab sayesinde Siemens genetik analizi çek defteri büyüklüğünde bir mini laboratuvara indiriyor. Laboratuvar numuneleri, kart üzerindeki değişik kanallar ve tepki hücreleri ile iyice araştırılıyor. Piyasaya sürülecek olgunluğa eriştiğinde, okuyucu aygıt PDA boyutlarına inmiş olacak.

bilgi dışarı” ilkesine göre, kliniklerdeki ve muayenehanelerdeki doktorların biyoyonga ile yerinde yaptığı analizler şimdiye kadar hiç olmadığı kadar hızlı ve güvenli bir hal alacak. Sözgelimi SARS ve BSE numunelerinin analiz raporları, büyük laboratuvarlar tarafından ortalama bir ila iki haftada veriliyordu. Elektronik biyoyonga bunu daha şimdiden neredeyse bir saat içinde başarıyor ama ileride daha da hızlanacak. Siemens’te Quicklab proje yöneticisi Dr. Jörn Mosner, biyoyonganın insanlar üzerinde klinik deneylerde kullanım izninin 2008 ya da 2009’da verileceğini ve bu aşamadan sonra klinik deneylerin başlayabileceğini belirtiyor. Daha sonra prototiplerden seri üretime geçilmesi mümkün. Havalimanlarında biyoyongalarla kan testi uygulamasına geçiş için hâlâ bir iki yıla ihtiyaç duyuluyor.

» DNA analizleri ve kimyasal savaş maddelerini aramak için farklı yongalar gerekiyor.”

Dr. Rainer Hintsche, Fraunhofer ISIT

Siemens genleri analiz ediyor,

“Hastalıkların - bunlar daha patlak vermeden önce - erken teşhisi önemli bir gelecek piyasası olacak” öngörüsünde bulunuyor Mosner. Siemens ağırlık noktalarını kanserin ve bulaşıcı hastalıkların erken teşhisine yerleştiriyor. “Biyoyonga ilke itibarıyla salgınların önüne set çekişi desteklemek için de uygun” görüşünde Mosner. Mini laboratuvar bu sırada gitgide daha küçük bir hal alıyor. O şu sıralar üzerinde yonga, kanallar ve hücrelerin yerleştirildiği çek kartı biçimindeki tek kullanımlık bir tarayıcıdan ve de verileri kapsayan bir okuma aygıtından ibaret. Bu okuma aygıtını geliştiriciler daha bir PDA’nın büyüklüğüne küçültmek ve daha uzak gelecekte belki de tümüyle kullanımdan kaldırmayı hedefliyor. O zaman yüksek entegre bir yonga doğrudan kart üzerinde değerlendirmeyi devralabilir ve organik ışıklı diyodlar sonucu derhal gösterebilir.

Daha ileri safhalarda biyoyonga mucitlerinin yolları ayrılıyor. Siemens genetik malzemeli çok fazla ölçüm saksıçığının gerekli olduğu tıbbi uygulamalara ağırlık veriyor. Buna karşılık Fraunhofer, öncelikle “düşük yoğunluklu yongalar”

denilen, geniş çaplı değil de sadece KOBİ’lerin kullanım alanlarına göre tasarlanmış aygıtlar üzerine eğiliyor. Bu alandaki yeni ürünlerin önünde, tıp teknolojisinden daha az engel var.

Örneğin sütün daha depolama aşamasında içinde antibiyotik olup olmadığını araştıran iki kilogram ağırlığındaki aygıtlar bir hayli kullanışlı. Mobil biyoyonga laboratuvarları sayesinde su numunelerinde koli bakterisi olup olmadığı araştırılabilir ve bozuk etler daha market raflarındayken teşhis edilebiliyor. Rainer Hintsche, şu sıralar zehirlere yö-

nelik araştırmaların da yapıldığını belirtiyor. Bu alanda da yine aynı şekilde büyük yongalara değil de, hedef seçerek belli başlı zehirleri tarayan küçük yongalara gereksinim duyuluyor. Or-

du, itfaiye ve sivil savunma kuvvetleri şarbon ve Rizin’in izini sürebilen, böylelikle biyolojik silahlarla düzenlenebilecek terör saldırılarına karşı koruma sağlayan aygıtları test ediyor. Savunma teknolojisi firması Diehl’in ISIT ile işbirliği içinde geliştirdiği bir saptayıcı aygıt, acil servis doktorları tarafından sınırdı ve önümüzdeki Dünya Futbol Şampiyonası’nda kullanılabileceği düşünülüyor.

Biyoyonga gibi yeni bir teknolojinin hedeflenen piyasalara ulaşması için çok zaman gerektiğini tekrarlamaktan Hintsche’nin dilinde tüy bitmiş, ama bazı Alman araştırmacılar hâlâ teknolojinin çok yavaş yol aldığından şikâyetçi. Ralf Dudde kaygılarını şöyle dile getiriyor: “Şu anda ön geliştirmelerimizin sonuçlarını harcıyıp duruyoruz.” Zira Asya ve ABD’deki araştırmacılar da biyolojiyle silisyum yongalarını bir araya getirmek için kolları sıvamışlar bile. ■

MF / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.de

BAĞLANTILAR

www.isit.fhg.de: Fraunhofer silisyum Teknolojisi Enstitüsü
www.deutscher-zukunftspreis.de/newsite/2004/kurzbeschreibung_01.shtml: Biyoyonga proje betimleme
www.medical.siemens.com: Siemens b’ioteknik

Dizüstünüzü dize getirmenin tam sırası

CHIP TEST & TEKNOLOJİ Dizüstü PC'ler teste

Dizüstü bilgisayarlar esnek yapılarıyla farklı kullanım yolları sunuyor. Fiyatları da bu kadar düşmüşken özgür bir PC sahibi olmanın zamanıdır.

Öyle ya da böyle, 500 dolar civarında bir masaüstü PC almak yerine 600 dolar civarında bir dizüstü PC almak yerinde bir seçim olabilir. Uygun fiyatlı dizüstü PC'ler son bir yıl içinde önemli bir değişiklik gösterdi. Daha önce de masaüstü PC'lerin yerine kullanılmak üzere tasarlanan dizüstü PC'ler görece uygun fiyatlı, fakat büyük boyutlu ve ağırdı. Bu cihazlar genelde daha ucuz olduğu için masaüstü sistemler için üretilen işlemcilerle donatılmıştı. Oysa testimizde de görebileceğiniz gibi hem uygun fiyatlı hem de taşınabilir

özelliklere sahip dizüstü PC'ler artık farklı konfigürasyonlarda kolayca bulunuyor. Kuşkusuz böyle bir bilgisayar, dışarıda taşıma amacınız olmasa bile ev içinde rahat bir kullanım için çok daha cazip.

Kocaman bir kasa, monitör ve klavye/fare gibi bileşenleri, malumunuz ev içinde bile olsa bir odadan başka bir odaya taşımak ciddi bir problemken, yaklaşık aynı maliyetle edinebileceğiniz bir dizüstü PC'de böyle sorunlar yaşamazsınız. Üstelik kablosuz bağlantı sayesinde internetiniz de beraberinizde

olur. Ayrıca modern dizüstü PC'lerdeki 3 saat ve üstündeki pil ömrünün, daha önce bu alanda görülen sınırlamaları kaldırdığının da altını çizmek gerek.

Yeni dizüstü PC'ler hem hızlı hem de estetik

Dizüstü PC'lerin hitap etmediği bir kullanıcı kesimi tabii ki var. Masaüstü PC'ler 7.200 RPM disklerin katkısıyla günlük kullanımda bile performans açısından avantajlı. Ayrıca oyun tutkunu kullanıcıları tatmin edecek 3B özelliklerine sahip ekran kartları üst uça

ÇANTASIZ OLMAZ

Dijital fotoğraf makinesi alırken nasıl belleği ayrıca satın alıyorsak dizüstü bilgisayar alırken de çantasını ayrıca almak zorundayız. Dizüstü PC satan firmalar bu konuda genelde çözüm sağlıyor ve belli bir miktar ücreti ayrıca ödeyince taşıma çantasını da dizüstü PC ile alabiliyorsunuz. Teste gelen 12 dizüstü PC arasında sadece iki modelle çahta veriliyordu. Yani büyük ihtimalle dizüstü PC aldıysanız çantasını da ayrıca satın alacaksınız. Bu noktada kullanım amacınıza uygun bir çanta bulmak için farklı seçenekleri görmeniz de fayda var. Dizüstü PC testimizi firmalara duyurduktan sonra test merkezimize Epdata Bilgisayar'dan farklı model çantaları gönderildi ve bunları gördükten sonra çanta

seçiminin önemini daha iyi anladık. **Bilgi için: www.epdata.com.tr**

Çanta'nın önemi: Alışkanlıklarınıza uygun bir çanta ile dizüstü PC'nizle çok daha etkin çalışabilirsiniz.

sadece masaüstü PC'lerde var. Hızlı ekran kartlarına sahip dizüstü PC'ler de var, fakat bu ürünler tahmin edebileceğiniz gibi fiyat açısından farklı bir noktada ve her keseye hitap etmekten uzak. Ekran boyutları ve çözünürlük de duruma göre masaüstü PC'lere avantaj sağlayan özellikler haline gelebiliyor. 20 inçlik LCD ekranda çalışmaya alışkınız dizüstü bilgisayarlar sizi tatmin etmeyecektir. Aslında 20 inçlik geniş ekran LCD'li dizüstü PC'ler yok değil. Fakat bu cihazların yaygınlaşması için zamana ihtiyaç var. Masaüstü PC'lerin bir diğer avantajı da nispeten modüler yapıları. Dizüstü PC'ler bu konuda daha az esnek.

Bu karşılaştırmayı uzatmak mümkünse de, öyle ya da böyle spesifik amaçları saymazsak genel kullanımda dizüstü PC'lerin daha çekici olduğu yadsınamaz. Tabii bu kullanım alışkanlıklarıyla da yakından ilgili bir durum. Fakat fütüristik PC tasarımlarına baktığımızda masaüstü PC'lerdeki klasik kasa+monitör+klavye+fare dörtlemesinin daha ergonomik, hafif ve esnek bir hal aldığını görüyoruz. Özellikle kasalar, zaman içinde gelişen işlemci mimarisiyle daha az güç tüketimi gündeme geldiği için, iyice ufalacak.

3B keyfi üst uçta biraz eksik kalabiliyor

İnternet bu kadar yaygınlaşmadan önce, hızlı 3B özelliklerine sahip olmayan bir PC'nin sunduğu eğlence olanakları oldukça sınırlıydı. İnternetle birlikte eğlence PC'si kavramı, yüksek fiyatlı ekran kartlarına endeksli olmaktan kurtuldu. Bu itibarla 1.500 dolar ya da daha fazla ödeyerek alacağınız bir dizüstü bilgisayar, belki sizin için sokağa atılmış bir 500 dolar anlamına gelebilir. Test ettiğimiz 1.000 dolar altı dizüstü bilgisayarlar arasında Sonoma platformunu destekleyen modern modeller de vardı ve hepsi kablosuz bağlantı özelli-

ğine sahipti. Bu dizüstü PC'ler arasında tahmin edebileceğiniz gibi nVidia ya da ATI'nın hızlı mobil GPU'larına sahip olan yok. Dolayısıyla 3B konusunda yüksek beklentileri olan oyun tutkunu okuyucularımız, daha pahalı üst modelleri tercih edebilir. Bununla birlikte, Quake 4 gibi yeni ve donanımı zorlayan oyunlar sizin için elzem değilse, testimizdeki katılımcılar da pekâlâ sizi tatmin edebilir. Kablosuz bağlantı özelliği olan 12 adet dizüstü bilgisayarın yarıştığı testimizin, bu kullanışlı cihazların epey popüler olduğu şu günlerde siz değerli okuyucularımız için faydalı bir rehber olacağını umuyoruz.

TESTE KATILAN DİZÜSTÜLER

CBOX Gravity EX555: Her şeyden önce şunu belirtelim: CBOX Gravity EX555, görür görmez "bu benim olmalı" diyeceğiniz ürünlerden. Gerçek bir kitaptan biraz daha büyük boyutları 1,7 Kg'lık hafif yapısı ve tabii ki "iPod beyazı" rengiyle bu dizüstü bilgisayarı testteki diğer katılımcılardan ayırmak çok kolay. Gravity EX555'i ufak tefek görüp de Karamürsel sepeti sanırsanız yanılırsınız. PentiumM 740 1,73 GHz işlemci ve 512 MB DDR2 bellekle donatılmış olan üründe çift katman destekli DVD± yazıcı bulunuyor. Bu bir yana FireWire ve kart okuyucu da unutulmamış. Performans ve pil tüketimi açısından etkileyici bir tablo ortaya koyan ürünün 12,1 inçlik 1.024 x 768 piksellik ekranı herkes için yeterli olmayabilir belki, fakat ürünün tasarımında taşınabilirlik, önem sırası açısından en üstte. LCD ekranda en düşük parlaklık ayarında görülen hafif dalgalanma, parlaklığı artırınca ortadan kayboluyor. Sonuç olarak, gerek estetik gerekse işlevsellik bakımından bu dizüstü bilgisayarın etkileyici bir görünüm sergilediğini belirtmek gerek.

Casper Prestige CPS1700: Performans alanında test birincisiyle aynı toplam puana imza atan Casper Prestige CPS1700, dört adet USB, FireWire, kart okuyucu ve S-Video özelliklerine sahip başarılı bir ürün. Casper Prestige CPS1700'de özellikle hoşumuza giden ve ürünü testteki diğer 11 katılımcıdan →

iPod beyazı: CBOX Gravity, iPod'un ağabeyi misali hoş bir ürün, üstelik küçük boyutlarına ek olarak hızlı da.

ayırarak iki önemli özellik bulunuyor: Bunlardan biri Bluetooth özelliği. Cep telefonlarının hayatımızın önemli bir parçası olduğu günümüzde, cep telefonunuzla dizüstü PC'niz üzerinden iletişim kurmak, adres defterinizi yedeklemek hatta düzenlemek önemli bir avantaj. Hatta, Bluetooth sayesinde cep telefonu üzerinden GPRS sayesinde internete de bağlanabilirsiniz. Bluetooth bir yana, test merkezimize çantayla gelen iki ürünün biri Prestige CPS1700 oldu. Yaklaşık 1.000 dolar ödeyip bir dizüstü bilgisayar aldıktan sonra çantasına ayrıca para ödemek pek hoş değil doğrusu. Umarız bu taşınabilir bilgisayarları taşıyabilmemiz için gereken çanta, yakında standart bir bileşen olarak ürün kutusundan çıkar.

Monster Allosaurus NC311N17S1: CBOX Despina 6070'e benzer bir kasa kullanan Monster Allosaurus, parlak ekranıyla beğenimizi kazanmayı başardı. 15,4 inçlik 1.280 x 800 çözünürlüklü,

kullanıcıya geniş bir çalışma alanı sunuyor. 80GB kapasiteli Seagate Momentus 7200.1 (8 MB önbellek), dizüstü bilgisayarların en büyük dezavantajı olan sabit disk darboğazını hem kapasite hem de performans açısından ortadan kaldırıyor. Intel PentiumM 740 1,73 GHz iş-

lemci ve 512MB DDR2 bellekse performansın sacayağını tamamlayan diğer unsurlar. İşletim sistemi olarak Linux'la gelen Monster Allosaurus, optik cihaz olarak kombo bir yazıcı kullanıyorsa da fiyatı itibarıyla bakarsak belki de DVD yazıcıyla gelmesi daha iyi olurdu. Kart okuyucuyla donatılmış olan ve yüksek çözünürlüklü ses birimi kullanan ürün, SPDIF ve S-Video çıkışı da sunuyor.

Acer TravelMate 2423NWXCI: Fiyat / performans ödülünü az farkla kaçıran Acer TravelMate 2423, gerçekten uygun fiyatlı ve derli toplu bir tasarıma sahip. Klavyenin eğimli şekli yazarken belli bir ergonomi sağlıyor. 14,1 inçlik 1.280 x 800 piksel ekran başarılı sayılabilecek bir görüntü kalitesi sunuyor. 1,5GHz'lik CeleronM 370 işlemcisi ve 256 MB DDR2 bellekse bu ürünün görece zayıf taraflarını oluşturuyor. Ürünün hoşumuza giden bir yönü sessiz olmasıydı. Bazı dizüstü PC'ler bu konuda, özellikle gece çalışırken rahatsız edici olabiliyor-

Multimedya ustası: DMSI Megabook'un dijital ön paneli sayesinde PC'nizi açmadan DVD izleyebilirsiniz.

ken TravelMate 2423 sessiz çalışma konusunda çok başarılı. 40 GB Seagate sabit diskle satışa sunulmuş olan ürün kombo yazıcıyla donatılmış ve Intel 910GML yonga setini kullanıyor. Son olarak, dört adet kısayol tuşuna sahip olan Acer TravelMate'in Linux yüklü olarak geldiğini belirtelim.

Packard Bell EasyNote R3562: Tasarım itibarıyla testteki ürünlerden ayrılarak öne çıkmayı başaran Packard Bell EasyNote R3562, gerçekten şık bir görünüm-

me sahip. AMD Turion 64 ML-32 1,8 GHz işlemcili dizüstü bilgisayar, ATI Mobility Radeon Xpress 200M yonga seti ve 512 MB DDR bellekle donatılmış. Kombo yazıcı, ürünün fiyatını bozsa da FireWire, kızılötesi ve S-Video çıkışı durumu biraz dengeliyor. Power Cinema ve Norton Internet Security paketiyle gelen EasyNote R3562, performans olarak "ortalama" diyebileceğimiz bir tablo çiziyor. Pil tüketimi ise yüksek gibi. WindowsXP Home işletim sistemiyle satılan ürünün Wi-Fi sinyal alışı gücü de daha iyi olabilirdi.

MSI Megabook M630: İşte testimizdeki en ilginç katılımcılardan biri. AMD Turion64 MT-34 1,8 GHz işlemci ve 512 MB DDR bellekle donatılmış olan Megabook M630'un ön kısmında bulunan tuşlar ve LCD ekran yardımıyla dizüstü bilgisayarınızı açmadan cihazı MP3 çalar ya da DVD oynatıcı olarak kullanmanız mümkün. Seçeneğe bağlı olarak uzaktan kumandayı da destekleyen

üründe, optik cihaz olarak DVD yazıcı kullanılmış.

Gerek MP3'lerde gerekse DVD izlerken ortalamanın epey üzerinden bir ses kalitesi sunan M630, touchpad'in tuşlarını saymazsak estetik ve ergonomik bir tasarıma sahip. Performans ve pil tüketimi testlerinde vasatı aşamayan ürün WindowsXP Home işletim sistemiyle satışa sunulmuş.

HP Compaq NX6110: Tamamen klasik çizgilere sadık kalınarak üretilmiş bir ürün olan HP Compaq NX6110'un en sevdiğimiz tarafı, touchpad tuşlarının yapısı oldu. Üreticiler fare tuşları olarak kullanılan bu tuşları gövdeyle aynı seviyede yapınca işaret parmağıyla imleci hareket ettirirken bir yandan tuşlara basmak, bileğin eğimini zorlayabiliyor. Dolayısıyla tuşların çıkıntılı olması önemli. NX6110 bu konuda testteki en başarılı ürünlerden biri.

Fakat donanım özellikleri açısından pek de iyi şeyler söyleyemeyeceğiz. Zira

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

iyi

FİYATI
BİLGİ İÇİN

939 \$ + KDV
www.datron.com.tr

IR'nin önemi: Kızılötesi arabirimi sayesinde cep telefonu bağlantısı çok kolay.

- + Yüksek performans
- + Düşük pil tüketimi
- + Wi-Fi sinyal alışı gücü çok iyi

Datron NB-DA KA17S5W45L

Mobil performans

Testteki en performanslı katılımcı olan bu dizüstü bilgisayar, düşük pil tüketimi ve zengin özellikleriyle ön plana çıkmayı başarıyor.

■ 12 adet 1.000 dolar altı dizüstü bilgisayarın katıldığı testimizin genel toplamda birincisi olan Datron NB-DA KA17S5W45L, hem performans testlerinden hem de pil testlerinden yüzünün aklıyla çıkmayı başardı. Performans test kategorilerinin çoğunda en iyi değerleri elde eden ürün, yüksek kapasiteli pili sayesinde, pil testlerinde testteki rakiplerinden açık arayla önde olmasını sağlayacak sonuçlara imza attı. Özellikle Mobile Mark 2006 Reader testindeki 6 saatlik performans nefes kesiciydi. Bu bir yana, bu bilgisayarı pil tamamen bitmişken 15dk'lık şarjla yaklaşık 1 saat kullanmak mümkün (Mobile Mark Reader). FireWire,

kızılötesi, kart okuyucu (SD, MMC, MS, SM, xD destekli) ve çift katman destekli DVD yazıcıyla donatılmış olan dizüstü bilgisayar, iki adet de kısayol tuşuna sahip. Cihazla ilgili söylenebilecek tek şey belki de "keşke biraz daha küçük olsaydı". Öte yandan 15,4 inçlik ekran, 1.280 x 800 piksel çözünürlüğe kadar çıkabiliyor ki bu da rahat bir çalışma ortamı sağlıyor. Intel PentiumM 1,73 GHz'lik işlemci ve 512 MB DDR2 belleğe sahip olan Datron NB-DA, Wi-Fi sinyal alışı gücü olarak testteki en iyi katılımcıydı. 1 yıllık Bit Defender Anti virüs, anti spam ve anti spyware yazılımıyla gelen bu dizüstü PC, Türkçe Datron Linux yüklü olarak satışa sunulmuş.

» UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYATI
BİLGİ İÇİN

649 \$ + KDV
www.cbox.com.tr

Kart okuyucu: Kart okuyucu sayesinde bellek kartlarını doğrudan takabilirsiniz.

- + Uygun fiyat
- + Yüksek performans
- + Başarılı ekran

CBOX Despina 6070

Makul çözüm

Dizüstü PC almak istiyorsanız, ama bütçeniz sınırlıysa fiyat/perfor- mans oranı açısından çok iyi bir tablo çizen bu ürüne bir göz atın.

■ Performans açısından toplamda testteki en iyi değerlerden birini elde etmeyi başaran CBOX Despina 6070, pil konusunda aynı derecede iyi bir sonuç elde edemedi. Fakat sakın ola ki ürünü pil açısından başarısız sanmayın. Zira ortalamanın üzerinde bir pil performansına sahip olan Despina 6070, bu konuda tatminkâr bir ürün. 15,4 inçlik parlak ekran, 1.280 x 800 piksel çözünürlüğe kadar çıkabiliyor. PentiumM 740 işlemci (1,73 GHz) ve 512 MB DDR2 bellek ise performans açısından lokomotif görevini üstleniyor. 40 GB'lık Seagate Momentus 5400.2 disk'in ise kesinlikle görevini yerine getirdiğini söyleyebiliriz. Üründe optik birim olarak

DVD yazıcı yerine kombo yazıcı kullanılmış. Yani CD yazabilirken, DVD yazamıyor, sadece okuyabiliyorsunuz. Despina 6070'te hem VGA hem de S-Video çıkışı olması önemli bir avantaj; zira böylece bağlanabilirlik olanakları artmış oluyor ve gerektiğinde örneğin TV bağlantısı yapmak kolaylaşıyor. Tasarım açısından baktığımızda, ürünün klasik yapıya sadık kalmakla birlikte zarif çizgileri olduğunu görüyoruz. Ayrıca ses birimi olarak, test birincisi Datron gibi bu üründe de yüksek çözünürlüklü ses özelliği ve SPDIF çıkışı mevcut. Tüm bu saydıklarımıza bir de kart okuyucuyu eklediğimizde uygun fiyatı itibarıyla ürün bizden fiyat/perfor- mans ödülünü almakta zorlanmıyor.

Kolay kullanım: HP 6110'nun touchpad'ini kullanırken eliniz fareyi aramıyor.

NX6110 biraz eski, hatta belki de testteki en eski ürün. Intel CeleronM 360 1,4 GHz işlemcili dizüstü bilgisayar 256 MB DDR bellek ve kombo yazıcıyla donatılmış. Performans testlerinde varlık gösteremediyse de, pil testlerinde vasatın üzerine çıkmayı başaran HP Compaq NX6110, FireWire girişine sahip ve WindowsXP Professional işletim sistemiyle satışa sunulmuş.

Acer Aspire 3005WLMi: Testimize katılan Acer markalı üç dizüstü bilgisayar da Acer'ın kendine özgü bazı yeni özellikleri destekliyordu. Her ne kadar testlerde bir etkisini göremediyseniz de, Acer SignalUP özelliği Wi-Fi sinyal alışı gücünü

artırıyormuş. Ayrıca GridVista özelliği sayesinde çoklu ekran yönetimi kolaylaştırılmış. Bizim en çok hoşumuza giden özellikse Acer eManager oldu. Bu yazılım sayesinde sunum yapmak, şifre, açılış önceliği gibi bazı BIOS ayarlarını Windows altında değiştirmek mümkün. Ayrıca Acer dizüstü PC'lerle Norton 2005'in 3 aylık lisansı da veriliyor. Öte yandan, Windows yüklü gelen Acer dizüstü bilgisayarlarda dosya sistemi olarak FAT32'nin seçilmiş olmasını anlayamadık. Aspire 3005WLMi'ye dönersek, Mobile AMD Sempron 3300+ 2,0 GHz işlemcili ürün, 512 MB DDR belleğe ve 60 GB Hitachi diske sahip. Yonga seti ve grafik birimi olarak SiS 760GX + 963L'yi kullanan dizüstü PC, sessizliğiyle dikkat çekiyor. Üç aylık sınırsız dial up internet bağlantısıyla gelen ve performans açısından etkileyici olmaktan uzak bir tablo çizen ürün, pil testlerindeyse vasatın üzerine çıkmayı başardı. Son olarak üründe çift katman destekli DVD yazıcı olduğunu ve 15,4 inçlik 1.280 x 800 piksel çözünürlük destekleyen ekran bulunduğunu belirtelim.

Acer Aspire 5002WLMi: AMD Turion

64 ML-30 1,6 GHz işlemcili bu dizüstü bilgisayar 512 MB DDR bellek ve 60 GB sabit diskle donatılmış. Acer'ın daha önce bahsettiğimiz başarılı yazılım paketiyle gelen üründe çift katman destekli DVD yazıcı da ihmal edilmemiş. Hem pil hem de performans testlerinde vasatı aşamayan Aspire 5002WLMi, 2,8kg ağırlığında ve oldukça sessiz.

Benq Joybook R23E: Mobile AMD Sempron 3000+ 1,8 GHz işlemcili bu dizüstü bilgisayar gerek performans gerekse donanım özellikleri açısından etkileyici değil, fakat öyle bir özelliği var ki testteki diğer tüm katılımcılar bu noktada BenQ Joybook R23E'nin gerisinde. Ürünün bu süper özelliği garantiyle ilgili. İki yıllık garanti süresi içinde ürün garanti kapsamında bozulursa Türkiye'nin neresinde olursanız olun arızalı ürün evinizden alınıyor ve tamir sürecinden sonra yine kapınıza kadar getiriliyor. Hiçbir ücret ödemiyo-sunuz. BenQ'yu bu başarılı müşteri tatmin politikasından dolayı tebrik ediyoruz. Ayrıca Suse Linux 10'la gelen BenQ Joybook R23E'nin yanında çanta da verildiğini belirtelim.

Sonuç

Şahin Ekşioglu,
CHIP Test Merkezi Editörü
esahin@chip.com.tr

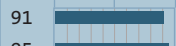
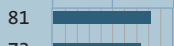
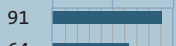
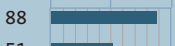
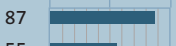
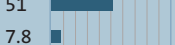
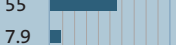
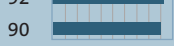
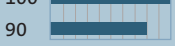
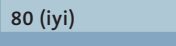
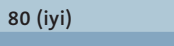
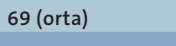
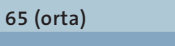
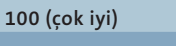
■ Teste katılan dizüstü bilgisayarlar arasında tamamen farklı modeller de vardı, benzer özelliklere sahip olanlar da. Fakat yeni dizüstü bilgisayarlarda performans ve pil tüketimi konusunda geçen testimize nazaran gördüğümüz ilerleme bizi çok mutlu etti. Üstelik fiyatlarda da geçen seneye nazaran önemli bir düşüş var. Bizce bir dizüstü almanın tam sırası! Teste geri dönersek, performans beklentisi içindeki okuyucularımız için söyleyelim, bunun bedeli "ağır". Genel toplamda birinci olan Datron bu noktada cüsseli bir ürün. Fakat gerek performans gerekse pil konusunda üstüne

yok. 2. sıradaki CBOX Gravity ise tüm test içinde apayrı bir yere sahip. Göreni anında kendine aşık edebilecek bu dizüstü PC, minicik boyutlarıyla adeta "taşınabilir bilgisayar böyle olmalı" dedirtiyor insana. Eğer ekranın boyut ve çözünürlüğü sizin için yeterliyse, CBOX Gravity'yi alternatifleriniz arasında bulundurun. 3. sıradaki Casper, performans konusunda test birincisiyle aynı puanı alacak kadar iddialıysa da pil konusunda onun biraz gerisinde kaldı. 4. sıradaki Monster Allosaurus, aslında ilginç bir katılımcı. Ürün performans konusunda başa güşüyor, fakat pil konusunda aynı derecede başarılı değil. Onu ilginç kılan ise sıfır piksel hatası garantisine ek olarak 15 gün içinde müşteri memnuniyetsizliği durumunda para iadesiyle satılıyor olması.

5. sıradaki CBOX Despina zaten biz-

den fiyat/performans ödülü olarak ön plana çıkıyor. 6. sıradaki Acer Travelmate'in başta fiyatı olmak üzere çekici özellikleri var. 7. sıradaki Packard Bell farklı tasarımıyla beğenimizi kazandı. 8. sıradaki MSI Megabook ise özellikle dizüstü bilgisayar olarak boot etmeden ön kısmındaki panel ve tuşlar yardımıyla tam bir multimedia canavarına dönüşüyor. 9. sıradaki HP'nin touchpad tasarımını özellikle beğendiğimizi belirtelim. 12. ve son sıradaki BenQ, 599 dolarlık fiyatıyla uygun fiyatı ön planda tutanlar için biçilmiş kaftan. Teste gelen dizüstü bilgisayarların bazıları 1.000 doların altında satılabilmek için beraberrinde Linux'la geliyor. Biz puanlama sırasında bunu dikkate aldık. Eğer Linux kullanıcısı değilseniz, siz de satın alırken bu konuya dikkat etmelisiniz.

Ürün	Datron NB-DA KA17S5W45L	CBOX Gravity EX555	Casper Prestige CPS1700	Monster Allosaurus NC311N17S1	CBOX Despina 6070
Firma	Ufotek	Çözüm	Casper	Fokus Bilgisayar	Çözüm
Telefon	(212) 336 61 00	(216) 313 56 90	(212) 217 94 77	(216) 449 49 30	(216) 313 56 90
Fiyat	939 \$ + KDV	999 \$ + KDV	999 \$ + KDV	999 \$ + KDV	649 \$ + KDV
Toplam puan	88 	81 	80 	77 	76
Performans	91 	81 	91 	88 	87
Pil	95 	73 	64 	51 	55
Gürültü (db)	9.9 	13.8 	12.1 	7.8 	7.9
Tasarım	82 	100 	90 	80 	82
Ağırlık (Kg)	2.75 	1.7 	2.75 	3 	3
Donanım özellikleri	95 	92 	94 	100 	92
Servis ve dokümantasyon	90 	90 	100 	90 	80
Fiyat / Performans	80 (iyi)	80 (iyi)	69 (orta)	65 (orta)	100 (çok iyi)
Teknik veriler					
İşlemci	Intel PentiumM 740 1,73 GHz	Intel PentiumM 740 1,73 GHz	Intel PentiumM 740 1,73 GHz	Intel PentiumM 740 1,73 GHz	Intel PentiumM 740 1,73 GHz
Bellek / sabit disk	512 MB DDR2 / 40 GB	512 MB DDR2 / 40 GB	512 MB DDR2 / 40 GB	512 MB DDR2 / 80 GB	512 MB DDR2 / 40 GB
Yonga seti	Intel 915GM	Intel 915GM	Intel 915GM	Intel 915GM	Intel 915GM
Monitör	15,4 inç (1.280 x 800)	12,1 inç (1.024 x 768)	15,4 inç (1.024 x 768)	15,4 inç (1.280 x 800)	15,4 inç (1.280 x 800)
Optik sürücü	OSI Ç.K. DVD+RW	NEC Ç.K. DVD±RW	Philips Kombo	Samsung Kombo	Samsung Kombo
Ethernet / Modem	Realtek RTL8139 / Motorola SM56	Realtek RTL8139 / Motorola SM56	Marvell Yukon PCI-E / Motorola SM56	Realtek RTL8169 / Motorola SM56	Realtek RTL8169 / Motorola SM56
Kablosuz ağ birimi	Intel Pro/Wireless 2200 BG	Intel Pro/Wireless 2200BG	Intel Pro/Wireless 2915 ABG	Intel Pro/Wireless 2200 BG	Intel Pro/Wireless 2200BG
USB / Firewire	4 / var	3 / var	4 / var	3 / yok	3 / var
Kart okuyucu / Kısayol tuşu	var / 2	var / 1	var / 5	var / 3	var / 3
İşletim sistemi	Armador Linux	Linux TR	Windows XP Media C.	Linux	Linux TR
Boyutlar	363 x 265 x 34	265 x 225 x 30	363 x 265 x 34	358 x 272 x 34	358 x 272 x 34
Test sonuçları					
PassMark işlemci	426	454	429	437	436
PassMark 2B	287	256	280	275	275
PassMark Bellek	322	319	325	324	325
PassMark Sabit disk	234	228	140	284	243
PassMark Optik disk	245	309	434	279	279
PassMark 3B	114	77	113	97	102
3D Mark 03	1086	834	1076	924	963
3D Mark 03 işlemci	511	427	508	437	456
3D Mark 2001	5045	3726	5011	4495	4650
MobileMark 2005 Productivity	219	225	201	231	209
MobileMark 2005 Productivity Pil (dk)	313	249	204	194	202
MobileMark 2005 DVD Pil (dk)	237	150	192	180	187
MobileMark 2005 Reader Pil (dk)	367	286	222	197	221
MobileMark 2005 Wireless Pil (dk)	322	242	206	184	205
%100 Pil şarj süresi (dk)	145	160	150	185	170
15 dk şarjla pil dayanıklılığı (dk)	55	43	24	1	1

Ç.K: Çift katman

*Albim : (216) 469 23 00, **Datagate : (212) 321 41 41

● = var — = yok

6

Acer TravelMate
2423NWXCI

7

Packard Bell
EasyNote R3562

8

MSI Megabook
M630

9

HP Compaq
NX6110

10

Acer Aspire
3005WLMi

11

Acer Aspire
5002WLMi

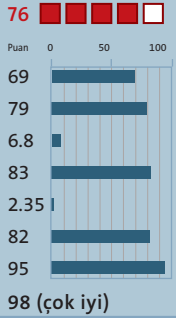
12

Benq
Joybook R23E

Infronic, Kont, *, **

(216) 317 96 70,
(216) 528 55 00

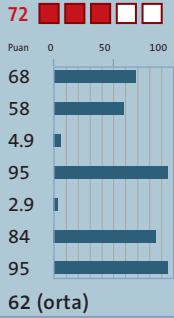
659 \$ + KDV

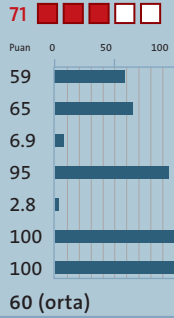
Koyuncu

(216) 528 88 88

999 \$ + KDV

Çizgi Elektronik,
Datagate(212) 356 70 70,
(212) 321 41 41

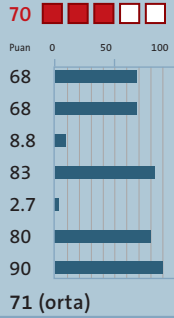
999 \$ + KDV

HP Türkiye

(212) 444 71 71

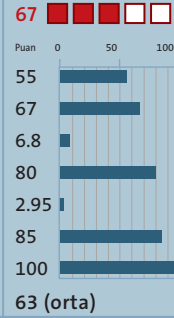
849 \$ + KDV

Infronic, Kont, *, **

(216) 317 96 70,
(216) 528 55 00

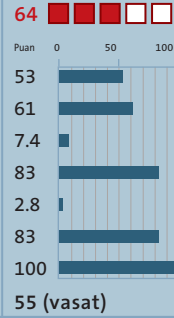
899 \$ + KDV

Infronic, Kont, *, **

(216) 317 96 70,
(216) 528 55 00

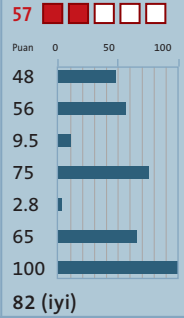
999 \$ + KDV

BenQ Türkiye

(216) 571 48 88

599 \$ + KDV

Intel CeleronM 370
1,5 GHz

256 MB DDR2 / 40 GB

Intel 910GML

14,1 inç (1.280 x 800)

LG Kombo

Realtek RTL8139 /
AC'97Intel Pro/Wireless
2200 BG

3 / yok

yok / 4

Linux

334 x 224 x 29

AMD Turion 64 ML-32
1,8 GHz

512 MB DDR / 50 GB

ATI M. R. Xpress 200M

15,4 inç (1.280 x 800)

LG Kombo

Uli PCI / Smart Link
56K

Ralink RT2500

3 / var

yok / yok

Windows XP Home

354 x 255 x 31

AMD Turion64 MT-34
1,8 GHz

512 MB DDR / 80 GB

SiS 760GX + 963L

15,4 inç (1.280 x 800)

QSI DVD±RW

SiS 900 / Agere AC'97

802.11g MiniPCI

4 / yok

yok / yok

Windows XP Home

355 x 255 x 32

Intel CeleronM 360
1,4 GHz

256 MB DDR / 40 GB

Intel 910GML

15 inç (1.024 x 768)

LG Kombo

Broadcom 440x /
Agere AC'97Broadcom
802.11g

2 / var

yok / yok

Windows XP Prof.

328 x 267 x 35

Mobile AMD Sempron
3300+ 2,0 GHz

512 MB DDR / 60 GB

SiS 760GX + 963L

15,4 inç (1.280 x 800)

Lite On Ç.K. DVD+RW

SiS 900 / Agere
Systems AC'97Broadcom
802.11g

3 / yok

yok / 4

Windows XP Home

364 x 279 x 38

AMD Turion 64 ML-30
1,6 GHz

512 MB DDR / 60 GB

SiS 760GX + 963L

15,4 inç (1.280 x 800)

Lite On Ç.K. DVD+RW

SiS 900 / Agere
Systems AC'97Broadcom
802.11g

3 / yok

yok / 4

Windows XP Home

364 x 279 x 38

Mobile AMD Sempron
3000+ 1,8 GHz

256 MB DDR / 40 GB

VIAK8N800A/Unichrome

15 inç (1.024 x 768)

Matshita Kombo

VIA Rhine II / Smart
Link 56K

Ralink RT2500

4 / yok

yok / yok

Suse Linux 10

326 x 277 x 36

383

231

275

139

279

79

719

353

3525

172

351

360

238

133

279

37

939

388

3214

152

361

290

282

192

347

29

169

179

1643

188

359

223

253

237

279

72

508

296

3287

179

379

293

316

191

273

31

137

147

1120

159

322

290

255

178

314

31

141

151

1215

168

349

255

292

134

271

49

83

1

1334

125

232

140

260

217

105

55

177

165

198

176

158

25

191

172

202

186

135

35

185

157

199

190

105

37

196

171

211

199

125

35

190

173

207

188

135

22

180

153

202

178

160

21

■■■■■ Değerlendirmedeki kutucuklar, CHIP'in buradaki puanlama anahtarına göre belirleniyor.
100-90 Puan = 5 Kutucuk, 89-75 = 4 Kutucuk, 74-60 = 3 Kutucuk, 59-45 = 2 Kutucuk, 44-20 = 1 Kutucuk, 19-0 = 0 Kutucuk.

NASIL TEST ETTİK?

■ Testler en yeni sürücülerle ve biri Windows kurulumundan diğeri de test programlarının kurulumun ardından olmak üzere sistemler ikiye kere defrag edildikten sonra yapıldı. Tüm test programları dizüstü bilgisayarlara aynı sırayla kuruldu. Testlere başlanmadan önce piller iki kez tamamen boşaltılıp şarj edildi ve Mobile Mark 2005'in el kitabında belirtilen test şartnamesi aynen uygulandı (www.bapco.com). Dizüstü bilgisayarları test ederken oldukça detaylı bir test yapısı oluşturduk. Farklı kullanım alışkanlıklarını kapsayan, doğru bir ölçüm ve puanlama yapabilmemizi sağlayan bu test yapısındaki temel başlıkları sayarsak:

► **Performans (%40):** Bu kategoride Passmark 6,0 (www.passmark.com) performans ölçüm programının içindeki modülleri kullandık. Passmark; işlemci, sabit disk, bellek, optik disk, 2B ve 3B olmak üzere altı kategoride oldukça doğru bir şekilde ölçüm yapabiliyor. Passmark'ın altı adet test kategorisinin her biri, %4'er ağırlıkla test sonucuna etkide bulunuyor.

Performans ölçümü için kullandığımız tek program Passmark değildi: MobileMark 2005 (Patch 1) içindeki Productivity testi, genel olarak kendi içinde Adobe Photoshop, WinDVD, Flash, Excel, Internet Explorer gibi yazılımlar kullanılarak önceden hazırlanmış script'lerle baştan sona proje üretimi gerçekleştirilerek performans ölçümü yapıyor.

Gelişmiş 3B özellikleri: Dizüstü PC'lerin 3B performansını ölçmek için 3D Mark2001 ve programları kullandık.

MobileMark Productivity, toplam puana %4 oranında etkidi. Dizüstü bilgisayarların 3B performansını ölçmek içinse iki ayrı program kullandık. Bunlardan ilki 3D Mark 2001 SE 330 (www.futuremark.com). Diğer yazılım ise 3D Mark 03 (3.6.0). Aslına bakarsanız, 3D Mark 03'teki grafik özelliklerinin bazılarını testteki katılımcılar doğrudan desteklemiyor. Fakat bu ölçüm, görece yeni bir oyun oynamak istediğinizde dizüstü bilgisayarınızın bununla ne ölçüde baş edebildiğini anlatması açısından ilginçti. Ayrıca 3D Mark03 içindeki işlemci testi, grafik ağırlıklı işlemlerle çalışırken işlemcinin potansiyelini görmek açısından teste dâhil edildi.

Tüm performans ölçüm başlıkları gibi, FutureMark programlarına ait başlıklar da toplama %4 oranında etkidi.

► **Pil (%24):** Pil tüketimi testleri için kullandığımız MobileMark 2005 içinde bulunan Productivity başlığının içeriğini performans kategorisinde açıklamıştık. Bunun dışında DVD Mark kategorisinde DVD izlerken dizüstü bilgisayarın pil tüketimi ölçülüyor. Reader testinde ise dizüstü bilgisayarını sadece metin okumakta kullanan tüketiciler için bir performans ölçümü söz konusu.

Wireless kategorisinde ise, oluşturulan özel bir kablosuz sunucu ile test edilen dizüstü bilgisayar arasında iletişim kurularak pil tüketimi ölçülüyor. Tüm pil tüketimi testlerinde sonuçlar dakika cinsinden hesaplanıyor.

Mobile Mark 2005 içindeki pil test-

lerine ek olarak, ilgili dizüstü bilgisayarın pilinin tamamen bitmişken sadece 15 dakika şarj edilmesiyle ne kadar çalışabildiği (Mobile Mark 2005 Reader) ve tamamen bitmiş pilin %100 şarj olabilmesi için gereken süre de pil testi başlıkları arasındaydı.

► **Gürültü (%6):** Sabit disklerin gürültüsünü ölçmekte kullandığımız özel bir cihaz sayesinde, 3D Mark03 eşliğinde tamamen sessiz bir ortamda dizüstü bilgisayarların çıkarttıkları ses miktarı desibel cinsinden ölçüldü.

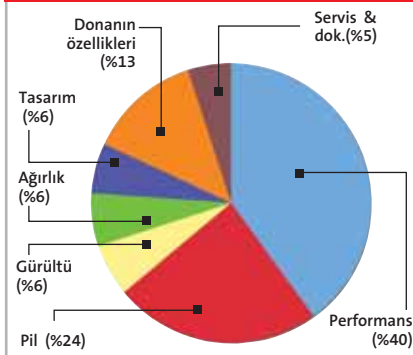
► **Tasarım (%6):** Dizüstü bilgisayarların subjektif ve objektif tasarım özellikleri bu kategoride puanlandı. Genel görünüm, portlara ulaşım, dış çizgilerde kullanılan malzeme kalitesi gibi ölçütler bu kategoride yer aldı.

► **Ağırlık (%6):** Dizüstü bilgisayarların taşınabilirliğindeki en önemli faktör olan ağırlık, bu kategoride puanlamaya dâhil edildi.

► **Donanım özellikleri (%13):** Katılımcıların FireWire, USB port sayısı, ekran, ses ve işlemci özellikleri, kısayol tuş sayısı gibi özellikler bu kategoride dikkate alındı.

► **Servis ve dokümantasyon (%5):** Satıcı firmaların servis ağı ve destek prosedürlerine ek olarak, ürünle birlikte gelen bileşenler bu kategorinin kriterleri oldu. ■

TEST KRİTERLERİ

nVidia karşı atakta

ATI, X1900XTX ile en keskin atışını yaparak zirveye oturdu. nVidia ise GeForce 7900 GTX ile karşılık verdi. Ekran kartı mevziinden son havadisler.

Bilen bilir, nVidia GeForce 7800 serisi ürünlerle iyi bir yer edinmişti ve uzun süredir de zirve yarışını önde götürüyordu. ATI, X1900XT'yi çıkardığında zirve yer değiştirdi ve üst seviye ürünlerde ATI önemli bir атаğa geçti. nVidia kaybedilen bu sırayı tekrar kazanma peşinde. Bu yüzden de 7900 GTX ve 7900GT ile karşımıza çıkmış durumda. Evet, 7900 GTX, üst seviye ekran kartları kategorisine giren ve ATI'nın zirvede bulunan 1900 XT ve 1900XTX ürünlerine karşı geliştirilen bir grafik işlemcisi. Oysa 7900GT serisi daha çok Radeon X1800 GTO ile 1800XL'e karşılık gelen bir ürün. nVidia bu değişim ile sadece üst seviye kullanıcıları sevindirme niyetinde değil. Esen değişim rüzgârlarında sadece üst seviye kullanıcılar değil, orta seviye, hatta yeni başlayan kullanıcılar dahi nasiplerini alacak. nVidia bu alandaki istekleri karşılamak için ATI Radeon X1600XT gra-

fik işlemcisini rakip gören GeForce 7600 GT grafik işlemcisini piyasaya sürüyor. Yeni başlayanlar için ise GeForce 7300 serisi ürünlerin piyasa payı rekabetine girmesi bekleniyor.

nVidia, bu alanda işi sıkı tutuyor. GeForce 7 serisinin bu ürünlerinin hepsi SLI teknolojisini destekliyor. Ayrıca 90 nm mimarisi ile üretilen bu grafik işlemciler, daha yüksek frekans değerlerine rağmen daha düşük bir güç tüketimine sahip. Uzun lafın kısıası, bu yazımızda, yeni nesil nVidia ekran kartlarını sizler için inceledik. Bu kartların hangi kategorilere ait olduğunu ve ne tür teknik değerler sunduğunu tablolarla vermeye çalıştık.

Üst seviye oyuncuların düeti: GeForce 7900 GT ve GTX

Üst seviyede nVidia cephesinden iki oyuncu ile karşı karşıyayız. Bunlar 7900GTX ve 7900GT. Hemen söyleye-

lim; 7900 GT ve GTX, 7800 serisinin biraz daha düzeltilmiş ve performansı artırılmış sürümü. Şaşırtıcı, değil mi? 7900 serisinde 7800 serisinin 110 nm mimarisine karşın 90 nm mimarisi kullanılmış. Kullanılan grafik işlemcisi ise tamamen aynı. 24 render pipeline, 8 vertexshader ve 24 pixelshader birimi herhangi bir değişikliğe uğramış değil. Sadece kullanılan yüksek saat frekans değerleri ile bir performans yakalanmış artışı durumda. Fakat bu performansın öyle aman aman olmadığını da söylemeliyiz. Öyle ki 7900 GTX'in GeForce 7800 GTX 512 MB'a kıyasla sadece %10'luk fark yaratması şaşılacak bir değişim değil. Tabii burada kullanılan 1,4 ve hatta 1,2 ns'lik belleklerin de rolü büyük. Dolayısıyla GeForce 7900 GTX'i, GeForce 7800'ün overclock'lu sürümü olarak görmek pek de yanlış olmaz. Ne de olsa yüksek saat frekansı ve hızlı bellekler bu ürünü yeterince farklı kılıyor.

Benzer bir durum Geforce 7900 GT için de geçerli. Bu karta iyice bakıldığında, Geforce 7800 GTX ile aynı özellikleri taşıdığı görülüyor. Tek fark 7900 GT'nin işlemcide 20 MHz, bellekte de 30 Mhz'lik bir hız artışı olması.

Yaptığımız testte 7900 GTX'in performansının, ATI Radeon XT1900XTX ile kapışabilecek güçte olmasına rağmen onu geçmeye yeterli olmadığını gördük. Birçok benchmark'ta bu açıkça belirlendi. Gözümüze çarpan diğer bir konu ise ATI kartlarının özellikle yüksek çözünürlüklerde oldukça iyi sonuçlar elde etmesi. Hatta işin içine Antialiasing ve çeşitli filtre teknolojileri girdiğinde adeta rakipsizler.

Sonuçta nVidia, Geforce 7900 GTX'i Geforce 7800 Ultra olarak da adlandırabilirdi ve bu konuda hiçbir itirazımız olmazdı. Çünkü bu yeni kartın beraberinde çok yeni bir şey getirmediğini testlerimizde gördük. Yapılan tek şey bazı oynamalarla performansın artırılması. Ne de olsa hile gibi görülen bu olay birçok üretici tarafından sıkça yapılıyor.

Orta seviye oyuncular: Geforce 7600 GT

Geforce 7600 GT, Geforce 6'nın yerini alan bir ürün. Farkı, yüksek saat ve bellek frekansları ile üstünlük sağlaması. Geforce 7600 GT, 560 MHz'lik sistem frekansı ve GDDR3 belleklerle çalışan bir grafik işlemci. Minimum 256 MB'lık bellek ile çalışan bu ürün, 800 MHz'e kadar çıkabilen bir bellek frekans değe-

rini destekliyor. 12 adet pixelshader ve 5 adet vertex shader birimi, rakibi Radeon 1600 XT'ye üstünlük sağlamak amacıyla geliştirilmiş. ATI, bu tehlikenin farkına varmış olmalı ki Radeon X1800GTO ile bu atağı karşılamaya çalışıyor. Tabii ki bu madalyonun görünen bir yüzü. Diğer yüzde ise Geforce 7600 GT'nin avantajları kadar dezavantajlara da sahip olması yatıyor. Örneğin 7600GT sadece 128 bitlik bellek adreslemesi ile çalışıyor. Yine de ürünün 800 MHz'lik bellek frekansı ile 22,4 GB/sn'lik bir bant genişliğine ulaşması çok da küçümsenecek bir özellik değil. Kaldı ki nVidia bu alanda ATI ile aynı yolu izliyor. ATI, X1600XT'yi piyasaya sürerek eski olan X800 kartlarına yeni bir temsilci bulmuştu, üstelik daha uygun bir fiyat ile.

7600GT rakibi ATI X1600XT'ye fark atmasını biliyor. Fakat ATI'nın bu tehlikeye karşı geliştirdiği Radeon X1800GTO, zirve yarışında nVidia'nın öne geçmesini engelliyor. Yaptığımız testlerde Radeon X1800GTO'nun oldukça iyi sonuçlar verdiğini gördük. Bu

kartın Geforce 7800GT'ye yaklaşması beğenimizi kazandı.

Yeni başlayanlara yönelik: Geforce 7300 GS/LE

Geforce 7300 LE esasında çok da yeni bir grafik işlemci değil. Bu işlemci daha önce sistem entegratörlerine verilmişti. Yeni olan tarafı, son kullanıcıların beğenisine geçen haftalarda sunulmuş olması. Dört adet pixelpipeline'a sahip olan bu grafik işlemci 64 bitlik bellek adreslemesi yapabiliyor. Bunun anlamı bu grafik işlemcinin oyunculara kesinlikle hitap etmemesi. TNT2 ekran kartları bile 128 bitlik bellek adreslemesine sahipti. Gün geçtikçe karmaşılaşan 3B efektleri için bu önemli bir özellik kabul ediliyor.

İki işlemcili ekran kartı: nVidia'dan sonra ATI'de bu işe el attı.

Oysa bırakın 64 bit özelliğini üründe anti aliasing ve anisotropik filtre gibi önemli tekniklerin bile yer almadığını söylemeliyiz. nVidia burada oldukça düz bir çizgi çiziyor ve bu ürünün kullanımını ofis uygulamaları ile sınırlandırıyor. 7300 GS buna karşın biraz daha perfor-

ATI Radeon	ATI Radeon X1900XTX	ATI Radeon X1900XT	ATI Radeon X1800XT	ATI Radeon X1800XL	ATI Radeon X1800GTO	ATI Radeon X1600XT	ATI Radeon X1300Pro
GPU verileri							
Kod adı	R580XT	R580XT	R520XT	R520XL	R520	RV530XT	RV515Pro
Mimari	90 nm	90 nm	110 nm	110 nm	110 nm	90 nm	90 nm
GPU frekansı	650	625	625	500	500	587	600
Transistör	384 Milyon	384 Milyon	321 Milyon	321 Milyon	321 Milyon	157 milyon	105 Milyon
Pixel Pipeline	48	48	16	16	12	12	4
Vertex Pipeline	8	8	8	8	8	8	3
Bellek verileri							
Bellek frekansı	1550 MHz	1450 MHz	1500 MHz	1000 MHz	1000 MHz	1386 MHz	800 MHz
Bellek türü	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III / DDRII
Bellek adresleme	256 Bit	256 Bit	256 Bit	256 Bit	256 Bit	128 Bit	128 Bit
Bellek kapasitesi	512 MB	512 MB	512/256 MB0	256 MB	256 MB	256 MB	128/256/512 MB

manslı. Geforce 6200 serisinin yeni temsilcisi olan bu kart, sistem belleğinden destek alabilen Turbocache teknolojisini kullanıyor. 7300 GS'in bu alanda oldukça başarılı olduğunu söylemeliyiz. Yaptığımız testlerde hiçbir ürünün Turbocache'i daha iyi kullanmadığını gördük. Bu ürün, ATI cephesinin X1300'ü ile aynı segmentte yarışıyor. Fakat X1300, Geforce 7300'e kıyasla çok daha performanslı bir ürün. Buna karşın çok daha pahalı. 7300 serisinin önemli bir avantajı güç tüketiminin oldukça az olması. Unutmadan belirtelim, Geforce 7300 GS ile nVidia'nın SLI teknolojisi kullanılamıyor.

Yeni özellikler ve işlevler: X-HD, HDMI ve HDCP

Bir ekran kartının başarısı sadece performansı ile ölçülmez. Birlikte sunulan teknolojiler de bu karta büyük bir avantaj kazandırır. Geforce7 serisinin bu konuda çeşitli çalışmaları yok değil. nVidia, performans ve resim kalitesinin yanı sıra High Definition kavramının üzerinde de durmasıyla önemli bir artı kazanıyor.

Geforce 7 serisinin üyelerin hepsi 2.560 x 1.600'lük bir çözünürlük değerini destekliyor. Desteklenen bu değer sadece resim kalitesini artırmak için geliştirilmemiş. 2.560 x 1.600 gibi bir yüksek çözünürlük değerinin, 3B uygulamalarla oyunların daha rahat ve daha kaliteli oynanması için ortaya çıkartılmış olduğunu söylemeliyiz. Bu önemli bir özellik çünkü standart olarak kullanılan 1.600

X 1.200 çözünürlük değerinin yerine, Extreme High Definition (X-HD, 1.920 x 1.200) olarak kullanılan yeni değerler ortaya çıkacaktır.

Yeni grafik işlemciler bu özelliğe ek olarak HDMI (High Definition Media Interface) ve HDCP (High Definition Content Protection) özelliklerini de destekliyor. HDMI, ses ve video verilerin tek bir kablo üzerinden taşınmasını sağlayan bir teknoloji. High Definition verileri oynatabilmek içinse HDCP Encryption işlevinin entegre edilmesi gerekiyor. Ancak bu işlev sayesinde içerik oynatılabilir. Ekran kartlarının bu özellikleri desteklemesi hepimizin bildiği üzere, HDTV teknolojisine de uyumlu olmaları anlamına geliyor.

Özetle: ATI her şeye rağmen önde koşuyor

nVidia'nın yeni nesil ekran kartları beraberinde çok büyük bir değişim getiriyor. Bu kartların tek özelliği ATI'nin hamlesine karşı doğru bir zamanda piyasaya sunulması. nVidia'nın fazlasıyla üzerinde durduğu 7900 GTX, ATI'nin Radeon X1900XTX'ine bir üstünlük sağlayamıyor. Alınan sonuçlar farkın çok olmadığını gösteriyor. Öyle ki, fark tekli yüzdesel rakamları geçmiyor. Buna karşın 7900 GT çok daha iyi konumda bir ürün. Geforce 7900 GT'nin, birçok oyuncu tarafından beğenileceğini sanıyoruz. Ama esas beğendiğimiz kart, Geforce'un 7600 GT modeli. Bu kart oldukça iyi bir fiyat/performans oranına sahip. Ayrıca overclock performansı da

1800GTO: ATI, nVidia'nın 7600GT işlemcisine karşı 1800GTO'yu piyasaya sürdü.

yabana atılmayacak kadar iyi. 7600 GT bir önceki sürümü olan 6600 GT'yi en iyi derecede temsil edeceğini düşünüyoruz. nVidia'nın 7300 serisi ürünler için söylenecek tek şey, mümkün olduğu kadar uzak durulması gerektiği. Bu ürünler sadece temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik. Ekstra herhangi bir isteği karşılamayan bu seri, sadece fazla beklentisi olmayan kişiler tarafından tercih edilmeli. nVidia'nın yeni nesil kartları için söylenecek son şey, 90 nm mimarisi sayesinde düşük bir güç tüketim ile çalışmayı başardıkları. Bu esasında küçümsenmemesi gereken bir özellik. Çünkü yüksek performans yüksek bir güç tüketimi ile oluyor. Bu yüzden de birçoğumuz sadece daha iyi bir ekran kartına sahip olmak için güç kaynaklarını değiştirmek zorunda kalmıştık. Durum böyle olunca 60 Watt daha az güç tüketen bir 7900 GTX ekran kartının, Radeon X1900XTX'e karşı bir avantaj yakaladığını gizlenemez. Ama bu yine de yeterli değil. Ne de olsa işin içine performans girdiğinde ATI'nin ağırlığı önemli derecede hissediliyor. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, MCSA + MCSE

nVidia GeForce	NVIDIA GeForce 7900 GTX	NVIDIA GeForce 7900 GT	NVIDIA GeForce 7800 GTX	NVIDIA GeForce 7800 GT	NVIDIA GeForce 7600 GT	NVIDIA GeForce 7600 GS	NVIDIA GeForce 7300 GS
GPU verileri							
Kod adı	G71	G71	G70	G70	G73	G73	G72
Mimari	90 nm	90 nm	110 nm	110 nm	90 nm	90 nm	90 nm
GPU frekansı	700	470	470	440	560	440	550
Transistör	278 Milyon	278 Milyon	302 Milyon	302 Milyon	178 milyon	178 Milyon	112 Milyon
Pixel Pipeline	24	24	24	20	12	12	4
Vertex Pipeline	8	8	8	7	5	5	3
Bellek verileri							
Bellek frekansı	1600 MHz	1320 MHz	1200 MHz	1000 MHz	1400 MHz	1400 MHz	1600 MHz
Bellek türü	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III	GDDR-III / DDRII
Bellek adresleme	256 Bit	256 Bit	256 Bit	256 Bit	128 Bit	128 Bit	64 Bit
Bellek kapasitesi	512 MB	512 MB	256 MB	256 MB	256 MB	256 MB	128/256 MB

İÇİNDEKİLER

- DONANIM**
- 135 **Anakart:** MSI 761GM2-V
Renkli Laserjet: Samsung CLP-600N
2,5 inç sabit disk
Seagate ST9160821A
- 136 **Kablosuz bağlantı seti**
ASUS WL-566gM, WL-106gM
- 138 **Ses kartı:** Sound Blaster X-Fi Fatality
- 139 **DVD yazıcı**
Plextor PX-750A
Güç kaynağı
FSP Epsilon
- 140 **Monitör**
Benq FP-93GX
- 141 **ADSL modem:** Apache AP-600GW-4P
Dijital fotoğraf makinesi
Fujifilm Finepix A400
- 142 **DVD yazıcı:** LG GSA-4167B
Fare: Microsoft NB Opt. Mouse 3000
Barebone sistem:
Asus Pundit P1-PH1
- 143 **Dijital fotoğraf makinesi:** Pentax S6
LCD Monitör: Philips 190X6
- 144 **MP3 çalar:** Commodore eVIC
LCD TV: DAYTEK 3260HD LCD TV
Bellek: Mushkin XP 4000
- 146 **Web kamerası:** Olivetti 1300ST
Dijital fotoğraf makinesi
Kodak Easyshare V570
Ekran kartı: ATI FireGL V5000
- 148 **Dijital fotoğraf makinesi**
Olympus SP-350
LCD monitör: Viewsonic VA1912w
Ekran kartı: Point of View 7300 GS
- 150 **Cep telefonu:** Samsung P850
- YAZILIM**
- 152 **Multimedya yazılımı:** WinDVD 7
Ofis paketi: Corel WP Office X3
Fotoğraf yöneticisi
Jet Photo Studio 2
- 154 **Medya oynatıcı:** Quintessential M. Player
E-posta istemcisi: Eudora 7
İnternet güvenliği
Outpost Firewall Pro

Donanım & Yazılım TESTLERİ

CHIP Test Merkezi olarak, piyasadaki yeni ürünleri test ediyor ve sizlere tanıtıyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç ürünlerin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Bu ay test merkezimize gönderilen bazı ürünler yakın gelecekte kullanacağımız teknolojileri barındırıyor: Örneğin Benq FP-93GX, 2 ms tepki süresi ile bu ölçütte dünyanın en iyisi sayılabilecek bir LCD monitör. ASUS'un kablosuz bağlantı paketiyle, kablolu ağlara eşdeğer bir hız sağlıyor. Veri aktarım hızının MIMO adı verilen teknolojiyle artış göstermesi, yüksek tanımlı görüntü ve ses dosyalarıyla disk üzerinde daha fazla yer kaplamaya başlayan çoklu ortam içeriğinin yayımını da oldukça

kolaylaştırıyor. Creative'in bir işlemciden daha fazla transistör barındıran X-Fi ses kartları, profesyonel kullanıcıların ilgisini çekecek bir donanım. Ürünün oyun, eğlence ve müzik gibi farklı kullanımlara özel modları da bulunuyor. Ofis ve e-posta istemcisi yazılımların sayısı artıyor. Bu ayki incelemelerimiz arasında yer alan WordPerfect ve Eudora yazılımları, bu iki türde uzun süredir var olan yazılımlardan ve kullanıcılara zengin seçenekler sunuyorlar.

Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

Test & Teknoloji sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandıran bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "Toplam CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı". Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri

de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu puan sistemini ürünleri daha kolay değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen donanım ürünleri, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimize yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

Ürün fotoğrafları Fuji Finepix S5600 ile çekilmiştir.

Anakart

MSI 761GM2-V

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Datagate, Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 321 41 41,
(212) 479 46 46
FİYAT 75 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Form faktörü	microATX
Yonga seti	SIS 761GX + 964
İşlemci yuvası	Soket 939
FSB hızı	1.000 MHz
Bellek yuvası	2 x DDR SDRAM
Yuva sayısı	1 x PCIe16X, 2 x PCI

SESSİZ, KARARLI VE DAYANIKLI: Bu üç sözcüklerle tanımlanan MSI'nın V serisi, microATX uyumlu ufak kasalarda kullanılabiliyor ve Soket 939 üzerindeki AMD Athlon64 işlemcileri destekliyor. Yaygın nVIDIA, ATI veya Intel yonga setleri yerine, nicedir karşılaşmadığımız SiS'in 761GX ve 964 yongaları tercih edilmiş. Kuzey köprüsüne bağlı olan Mirage1 adlı grafik motoru, nVIDIA-A'nın giriş seviyesi anakartlarda kullandığı GeForce 6100'e denk bir performansla sahip. Yani bunu oyun oynamaktan ziyade, görüntü çıkışı almakta kullanabilirsiniz. Anakart üzerinde veya kutuda bir TV çıkış bağlantısı olmaması bizce bir eksiklik. Sadece iki adet DDR bellek yuvası yetersiz görünse de, 2 GB kapasite bir multimedya PC için yeterli. Bunun dışında ikişer adet PATA ve SATA yuvası, altı kanal AC'97 ses çıkışı ve 100 Mbit entegre ağ kartı mevcut.

SONUÇ: Zengin işlevler sunmasa da, bir multimedya PC'yi kolayca toplamak isteyenler için uygun.

- + Sessiz çalışma
- + Tümlerik grafik kartı
- Overclock işlevi yok

Renkli Lazerjet

SAMSUNG CLP-600N

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Kont, Koyuncu, Armada
BİLGİ İÇİN (216) 528 88 88,
(216) 499 62 99, (212) 230 89 80
FİYAT 649 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim	USB, Ethernet
Baskı hızı siyah/beyaz	21 s. / dk
Baskı hızı renkli	21 s. / dk
Mak. çözünürlük	2.400 dpi
Boyutu	465 x 465 x 444 mm
Ağırlığı	28,5 kg

AĞ İÇİN RENKLİ LAZER: Samsung firmasının yeni satışa çıkardığı CLP-600N adlı renkli lazer yazıcısı, ofis kullanıcılarının ilgisini çekeceğe benziyor. 350 MHz hızında güçlü bir işlemcisi bulunan yazıcı, siyah beyaz ve renkli baskıda dakikada 21 sayfalık bir hıza ulaşıyor. 2.400 x 600 dpi'a varan çözünürlükte baskı yapabilen ürünün üzerinde, USB 2.0 ve 10/100 ethernet arabirimi bulunuyor. Samsung CLP-600N, 350 kağıtlık bir besleme kapasitesine sahip. Bu kapasite baskının çok olduğu işletmeler için ikinci bir kağıt besleme tepsi ile 850'ye kadar artırılabilir. Ürünün üzerinde, baskı ayarlarını görüp değiştirebileceğiniz bir LCD panel bulunuyor. 32 MB hafızaya sahip cihazın belleği artırılmıyor. Buna karşın ürünün, 50 desibeli aşmayan sessiz bir çalışma ortamı sunarken, hızlı ve kaliteli sonuçlar aldığını gözlemledik.

SONUÇ: Ağa bağlanabilmesi kadar hızlı ve sessiz baskı yapabilmesiyle de dikkat çekici bir ürün.

- + Yüksek çözünürlüklü baskı
- + Ağ bağlantısı
- + Sessiz çalışma

2,5 inç sabit disk

SEAGATE MOMENTUS 5400.3 ST9160821A

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Datagate
BİLGİ İÇİN (212) 321 41 41
WEB www.datagate.com.tr
FİYAT 325 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Kapasite	160 GB
Ortalama erişim süresi	12,5 ms
Disk dönüş hızı	5.400 rpm
Arabirim	ULTRA ATA 100
Önbellek	8 MB
Boyutlar / Ağırlık	70 x 100 x 9,5 mm, 102 g

YER SORUNUNA KESİN ÇÖZÜM: Dizüstü PC sahiplerinin en büyük derdi, düşük sabit disk kapasiteleri. Kapasitesi büyük olan disklerle yönelen birçok kullanıcı, diskin hızını hesaba katmayı unutuyor. 4.200 rpm dönüş hızındaki 2,5 inç diskler tarihe karışıyor. Bunun yerini kısa bir süre önce tanıştığımız 5.400 rpm dönüş hızındaki diskler alıyor. Yüksek devir hızı, diskin içerisindeki verilere daha hızlı bir şekilde erişilmesini sağlıyor. 5.400 rpm dönüş hızına sahip yeni Seagate Momentus, iki adet plaka ve dört adet kafadan oluşuyor. 8 MB ön belleği bulunan ürün, güç tüketimi açısından olumlu sonuçlar alıyor. Cihazın 5.400 rpm bir diske göre oldukça sessiz çalışması da dikkatimizi çekiyor. Hız ölçümlerindeki başarısıyla beğenimizi kazanan Seagate Momentus 5400.3 ST9160821A'nın 5 yıllık garantisi süresi de oldukça iyi.

SONUÇ: Yeni Momentus, performans ve yüksek kapasiteyi birlikte arayan kullanıcılara özel bir çözüm.

- + 5.400 rpm devir hızı
- + Yüksek performans
- + Sessiz çalışma

Kablosuz bağlantı seti

ASUS WL-566GM,
WL-106GM

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

- + Geniş kapsama alanı
- + Yüksek hız ve güvenlik
- + PCMCIA kart ile verim artıyor

FİRMA

Boğaziçi, Çizgi

BİLGİ İÇİN

(212) 217 29 29,
(212) 356 70 70

FİYAT

275 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim Ethernet, WAN, 802.11b/g, MIMO

Hız 11/54/240 Mbit/sn

Maksimum etki alanı 400 m

Veri güvenliği 64 / 128 bit WEP, WPA-PSK, WPA 2

Diğer PCMCIA kart ile high speed modu

la eşit bir performans sağladığını ve veri aktarımını büyük ölçüde rahatlatıldığını söyleyebiliriz. Ayrıca, iki cihaz bir arada çalışırken yüksek hız modu etkin hale getirilerek 125 Mbit/sn hızına varan bir veri akışı sağlanabiliyor.

Açık alanda 400 metreyi bulan kapsama alanı, kapalı alanda 100 metreye kadar verimli şekilde kullanılabilir. Geriye dönük çalışma da bu cihazı benzerlerinden ayıran bir nokta. Eski tip kablosuz erişim noktaları farklı tipte bağlantıları çalıştırmakta zorluk çekerken, ASUS 20 MHz veri iletimiyle bunu aşarak 802.11b, 802.11g ve MIMO arabirimini kullanan tüm istemcilere aynı anda veri akışı sağlayabilmesiyle ilgi çekici.

Cihazın diğer işlevlerine baktığımızda, kurulum açısından zorluk çekmediğimizi belirtmeliyiz. Bunda arka kısımda yer alan EZSetup tuşunun da büyük etkisi var. Bu tuşa basarak cihazı kolayca ağa entegre edebilirsiniz. ASUS'un erişim noktasını bir kablosuz ağ oluşturmak dışında, varolan ağı genişletmek için de kullanabilirsiniz. Bir ADSL modem veya herhangi bir yönlendiriciye WAN girişinden bağlanabilen cihaz üzerine dört adet ethernet yuvası yer alıyor. Kablolü bağlantı için otomatik kablo tanınması yapabilmesi sayesinde, her tip ağ kablosuyla uyumlu çalışan WL-566GM'nin kablosuz ağ için de WEP, WPA2 ve WPA-PSK gibi şifreleme protokolleri bulunuyor. Bu sayede ağ şifresinin kırılması gibi bir problemle karşılaşma şansınız ortadan kalkıyor.

Sonuç: Kablosuz ağdan en iyi şekilde faydalanmak isteyenler için en yeni teknolojilerden faydalanan bir çözüm.

Ağınızı genişletiyor: Kablosuz erişim noktası üzerindeki WAN bağlantısı, varolan ağı genişletmenizi sağlıyor.

MIMO: En hızlı kablosuz ağ

MIMO İLE GENİŞ KAPSAMA ALANI: Mobil cihazların çeşitlenmesiyle, kablosuz ağ teknolojileri de ilerliyor. Dizüstü bilgisayarların ağa ve internete bağlanması için geliştirilen 802.11b bağlantı arabirimi, çeşitli gelişmeler sonrasında 54 Mbit/sn hızına erişerek yerini 802.11g'ye bıraktı. Bir süredir adını duyduğumuz, MIMO adı verilen kablosuz teknolojiye bu iki kablosuz bağlantı tipinin pabucunu dama atacağı benziyor.

Test merkezimize gönderilen ASUS kablosuz erişim noktası sahip olduğu üç adet anten ile 802.11n bağlantı arabiriminin ilk örneğini taşıyor. Bilindik kablosuz ağ teknolojilerine, MIMO adı verilen teknolojiyi ekleyen bu arabirim, bağlantı hızının artmasını ve kapsama alanının genişlemesini sağlıyor. Elbette tüm kablosuz arabirimlerden yüzde yüz verim elde edilemiyor. MIMO için de aynıısını söylemek mümkün. 802.11g bağlantısının saniyede ortalama 30 Mbit performans sunduğunu göz önünde bu-

lundurursak, MIMO'nun da yaklaşık 50 Mbit /sn hızında çalışması şaşırtıcı değil.

Çoklu anten ile kapsama alanı genişliyor

ASUS bu arabirimden en fazla performansı alabilmek için Channel Bonding adı verilen bir başka teknolojiye de faydalıyor. Bu sayede tıpkı sabit disklerdeki RAID sistemler gibi, paralel bir çalışmayla hızı artıran WL-566GM, istemci tarafında da aynı işleve sahip bir bağlantı arabirimine ihtiyaç duyuyor. ASUS, 240 MIMO adını verdiği bu teknolojiyi kullanmanız için içerisinde bir PCMCIA kablosuz ağ kartının yer aldığı bu paketi hazırlayarak, test merkezimize gönderdi.

PCMCIA arabirimini taşıyan WL-106GM üzerinde de alıcı ve verici işlevi bulunan üç anten yer alıyor. Kolay bir kurulumla dizüstü bilgisayara takılan bu cihaz, ortalama 100 Mbit/sn hızında veri akışı sağlıyor. Bunun kablolu ağlar-

Ses kartı	
SOUND BLASTER X-FI FATALITY	
CHIP PUANI	★★★★★
FİYAT/PERFORMANS	★★★★☆
+ Yüksek ses kalitesi + Yeni ve güçlü özellikler + I/O birimiyle fazladan giriş/çıkış	
FİRMA	Kont, Koyuncu, Multimedia
BİLGİ İÇİN	(216) 528 55 00, (216) 528 88 88, (212) 479 46 46
FİYATI	305 \$ + KDV
TEKNİK ÖZELLİKLER	
Ses yongası	X-Fi (CA20K1)
Arabirim	PCI
Maks. örnekleme kalitesi	24bit/96KHz A/D, 24bit/192KHz D/A
Ses giriş/çıkışları	4 Analog, 3 Dijital giriş ve çıkışlar, kulaklık
Diğer	IR uzaktan kumanda, 5.25 I/O birimi

X-Fi Fatalty ile oyunlarda yeni bir dönem

Creative X-Fi işlemcisinin desteklediği EAX 5.0, Crsytalizer ve CMSS-3D ile birleşince, oyun evrenindeki tüm mekanlarda sesin doğala çok daha yakın davranışını taklit etmek mümkün hale geliyor. Creative farklı malzemelerin sese olan etkisini gerçekçi bir şekilde canlandırma açısından alanında tek ve X-Fi ile yeteneklerinin doruğunda bir tablo çiziyor.

Müzik profesyonelleri için iyi bir seçim

PC'yi müzik üretiminde kullananlar genelde Creative ses kartlarını pek beğenmez. Görünen o ki X-Fi ile bu anlayış tepe taklak olacak. Müzik üretim modunda hoş bir mikserle kullanıcıların karşısında çıkan X-Fi, yeni ASIO sürücülerıyla daha önce yakalayamadığı bir başarıya ulaşmış görünüyor. Live serisini kullanan pek çok amatör müzisyen, ASIO için KX ya da ASIO4ALL sürücülerini tercih ediyordu. X-Fi ile gelen ASIO 2.0 desteği sayesinde, çalıştığını projeye göre düşük bir gecikme oranı ve işlemci kullanımı mümkün hale getirilmiş. 3D MIDI özelliği ise 24 bit ses teknolojisini MIDI dosyalarına taşıyan bir diğer başarılı yenilik. Bu arada zor beğenen pro kullanıcılar için X-Fi'nin sinyal gürültü oranının 109db olduğunu da belirtelim.

SONUÇ: Kartın özellikleri bu satırları aşılıyor. X-Fi, zaten alanında rakipsiz olan Creative'i kaliteden ödün vermeyen kullanıcılar için bir kez daha baş tacı edecek kadar başarılı. Fatalty ise bizce serinin en kullanışlı olanı zira I/O birimi üzerinde kartı kullanmak çok daha kolay.

Süper işlemci: Creative'in yeni X-Fi işlemcisi hesaplama gücü olarak işlemcilerle yarışacak kapasitede.

Creative'den yüksek sadakat

ÜÇ KART BİR ARADA: Creative'in yeni ses işlemcisi X-Fi'yı taşıyan X-Fi Fatalty paketi test merkezimize geldiğinde, ne yalan söyleyelim, biraz heyecanlandık. 130 nm teknolojiyle üretilen ve 400 MHz saat hızında çalışan X-Fi işlemcisinin 51.1 milyon transistör barındırması ve işlemcilerle yarışan işlem gücü, gerçekten de hayranlık uyandırıyor.

X-Fi, AMA (Active Modal Architecture) adlı özel bir yapı sayesinde kullanıma dinamik olarak 3 ayrı çalışma modundan birini seçme imkanı tanıyor. Ürünle oyun, eğlence ve müzik üretim modları arasında çalışma şeklinize göre geçiş yapabilirsiniz. AMA özelliği, tüm özellikleri aynı anda isteyenlere gereksiz gelebilir, fakat 3.6 GHz'lık bir Pentium 4 işlemciden daha fazla işlem gücüne sahip olan (10.340 MIPS) X-Fi işlemcisi, her mod için öyle zengin ve etkileyici özellikler sunuyor ki, bir anlamda uzmanlaşma, yani isteğe göre mod değiştirme elzem oluyor.

Ses kartlarının en yaygın kullanımı olarak müzik dinlemeyi gösterebiliriz. Creative'in Crystalizer özelliği sayesinde dinlediğiniz müzikler ya da izlediğiniz filmler, orijinalinden çok daha dramatik bir etkiyle size ulaşıyor. Bunun için, ses önce 24 bit/96 KHz olarak tekrar örnekleniyor, daha sonraysa sinyal bazı dinamik filtrelerden geçiriliyor.

24 bit Crystalizer ile MP3 dinlemek

CHIP Test Merkezi'nde gerçekleştirdiğimiz denemelerde, bu özelliğin bazı durumlarda oldukça işe yaradığını gördük. X-Fi CMSS-3D ise stereo kayıtlarınızı çepeçevre sesle kaydedilmiş haline getiren bir başka özellik. SuperRip adındaki bir özellik de CD'lerinizden MP3 yaparken ortaya çıkması muhtemel bozulmaların önüne geçiyor. Bunun dışında işlemci üzerinde dahili DTS ve Dolby Digital EX dekode bu bulunduğunu da belirtelim.

DVD yazıcı

PLEXTOR PX-750A

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Mikrobeta, Sky
BİLGİ İÇİN (312) 467 75 04,
(216) 422 75 05
FİYAT 150 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim	PATA
DVD+R/RW	16X / 8X
DVD-R/RW	16X / 6X
CD-R/RW	40 / 24X
DVD+R DL/ DVD-RAM	8X / 5X
DVD-ROM/CD-ROM	16X / 48X

HIZLI VE GÜVENİLİR: DVD yazıcıların en büyük sorunlarından biri medya uyumluluğu. Yazdığınız bir medyayı diğer okuyucularda okutamamanız birçok sorunu beraberinde getiriyor. Bu tür sorunlarla uğraşmamanız için DVD yazıcı seçimini dikkatli yapmalısınız. Plextor PX-750A 16X hızında DVD+R ve DVD-R, 8X hızında DVD+R DL ve DVD-R DL, 5X hızında DVD-RAM medyalar yazma özelliğini destekliyor. Bunun yanında, medya erişim süresi CD'ler için 130ms ve DVD medyalar için 140 ms uzunluğunda. Tampon belleği 2 MB olan ürün, medyaların boşa harcanmasını engellemek için Buffer Underrun Proof teknolojisini kullanıyor. Farklı medyalarla çok kez yaptığımız CD ve DVD yazma testlerinde başarılı sonuçlar alan Plextor PX-750A, özellikle DVD-RAM yazma işleminde ki başarısı ile dikkatimizi çekti.

SONUÇ: Hızlı ve güvenilir bir DVD yazıcı arayan kullanıcılara medya uyumluluğu yüksek bir ürün.

- ⊕ Yüksek performans
- ⊕ Başarılı medya uyumluluğu
- ⊕ Düşük erişim süresi

Güç kaynağı

FSP EPSILON

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Çözüm
BİLGİ İÇİN (216) 540 64 74
WEB www.cozum.com.tr
FİYAT FIRMAYI ARAYINIZ

TEKNİK ÖZELLİKLER

Toplam güç	600 watt
PATA bağlantısı	6 adet
Seri ATA bağlantısı	6 adet
PCI-Express bağlantısı	2 adet
Soğutma	12 cm fan

GÜÇ SİZDE ARTIK: Çift ekran kartı kullanıyorsanız, kucak dolusu para ödediğiniz sisteminizi kasanızla gelen güç kaynağına emanet etmemelisiniz. FSP'nin Epsilon 600W güç kaynağı, sisteminizin güç ihtiyacını yeterli ve emniyetli olduğu gibi sessiz bir şekilde karşılayacaktır. 12 cm'lik sessiz ve estetik yapılı fan, gerekli soğutmayı sağlarken mavi LED ışık da manzarayı daha keyifli bir hale getiriyor. Epsilon 600W'ı farklı kılan özellikler sadece bu kadar değil tabii ki. Ürün en son ATX 2.0 spesifikasyonlarını tam olarak desteklediği gibi, 2 adet PCI-E ekran kartı için konektöre ve çift işlemcili sistemler için gereken 8 pin'lik konektöre de sahip. Gelişmiş kısa devre koruması, güçlü otomatik olarak keserek PC'nizi koruyor. Epsilon 600W, 20+4 pin'lik konektörü sayesinde piyasadaki tüm anakartlarla sorunsuz çalışabiliyor.

SONUÇ: Yüksek gücü başarılı, etkin ve sessiz bir şekilde sunan, güvenli ve performanslı bir ürün.

- ⊕ Yüksek güç çıkışı
- ⊕ Bağlanabilirlik olanakları geniş
- ⊕ Sessiz çalışma

Öncelik
her zaman sizin :)

ZyXEL'in Bant Genişliği Atama özelliği ile internette veri transferi konusunda öncelik her zaman sizin. Birbirine bağlı bilgisayarlar arasında kendi bilgisayarınıza öncelik tanıyabilir, Multimedya Bant Genişliği yönetimini kullanarak, ses ve görüntü taşınmasında belli bir bant genişliğini ilgili servislere atayabilirsiniz.

Monitör	
BENQ FP-93GX	
CHIP PUANI	□ □ □ □ □
FİYAT/PERFORMANS	■ ■ ■ □ □
+ 2 ms tepki süresi + Canlı renkler, kaliteli görüntü + Başarılı tasarım, çift giriş	
FİRMA	BenQ Türkiye
BİLGİ İÇİN	(212) 212 88 00
WEB	www.benq.com.tr
FİYATI	499 \$ + KDV
TEKNİK ÖZELLİKLER	
Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	19 inç
Maksimum çözünürlük	1.280 x 1024 piksel
Tepki süresi	2 ms
Parlaklık	300 cd / m ²
Kontrast	700:1

Kaliteli, zarif ve çok hızlı

2 MS TEPKİ SÜRELİ TFT: BenQ'nun götü- çüye çıkardığı yeni 19 inç TFT LCD e- kranı olan FP-93GX, 2 ms tepki süresi ile bu ayın gözdesi oldu. Ne yalan söyleye- lim, bu ürünü aylarca bekledik ve so- nunda bize ulaştı. Sıvı kristallerin akış özelliğinin düzeltilmesi ile ulaşılan 2 ms tepki süresi, kaliteli ve hızlı bir görüntü özelliği için aranan önemli ölçütlerin ba- şında geliyor. Bu özellik sayesinde dün- yanın en hızlı monitörü unvanını elde eden BenQ FP-93GX, sadece bununla yetinmiyor. 700:1'lik kontrast ve 300 cd/m²'lik parlaklık değeri, bu ürünün kalitesini bir kat daha artırıyor. İnce ve zarif tasarımının yanı sıra, oldukça etkili teknolojilerle de donatılmış.

Farklı bir teknik özellik: Advanced Motion Accelerator

Bir LCD monitörün paneli birkaç mil- yon pikselden oluşuyor. Her bir piksel içerisinde sıvı kristaller barınıyor. LCD bu yüzden "Liquid Crystal Display"

olarak adlandırılıyor. Monitörlerdeki tepki süresi tek bir TFT hücrenin açıp kapanması için geçen süreye denk geli- yor. Bu işleme Black-to-Black tepki sü- resi deniyor. Bu tepki süresinin uzun olması görüntünün akıcılığını bozan bir etken. Bu yüzden düşük tepki süreli monitörler tercih sebebi. Black-to-Black günümüzde pek duyulmuyor; neredenyse herkesin yeni bir standart olan Gray-to-Gray tepki sürelerine da- ha çok önem vermesi. Çünkü Gray-to-Gray hücrelerin çeşitli gri tonlamalar için harcadığı zamanı gösteriyor. Bu üzerinde durulması gereken bir özellik.

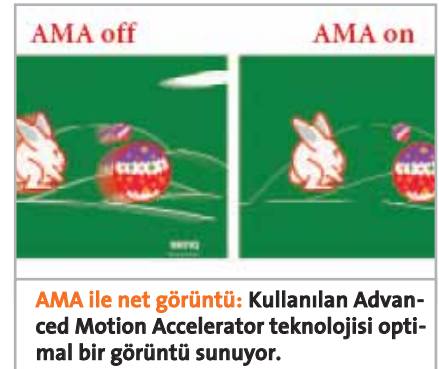
Bu değerin düşük olması, oyunlarda, 3B animasyonlarda veya grafik ağırlıklı uygulamalarda hayati önem taşıyor. Sı- vı kristallerinin düzeltilmiş akış özelli- ğinin, uygun bir elektronik ile birleş- mesi bu değerin düşmesini sağlayabili- yor. BenQ'da bu değişimi sağlayan tek- nolojinin adı AMA. Advanced Motion Accelerator olarak adlandırılan AMA

sayesinde, BenQ FP-93GX tam 2 ms'lik bir tepki süresi ile çalışabiliyor. Burada yapılan iş, video sinyalinin gerçek za- manda analiz edilerek, en optimal gerilim değerine göre yönlendirilmesi. Yani benzer monitörlerde olan overdrive gi- bi teknolojilerin aksine, üst seviye bir gerilim değeri kullanılmıyor.

Senseye ile en optimal görüntü elde ediliyor

Bildiğiniz gibi birçok LCD monitör analog girişin yanı sıra dijital bir girişe de sahip. Dijital girişin mantığı, kayıp- sız bir sinyal kalitesine ulaşmak. BenQ bu özelliğin daha etkili olması için bir teknoloji geliştirmiş. Senseye olarak ad- landırılan bu teknoloji, video sinyalleri- nin panele gerçek zamanlı olarak aktarılmasını sağlıyor. Yani video sinyali optimize edilerek dinamik olarak güç- lendiriliyor. Senseye, parlaklık ve kon- trast ayarlarının yanı sıra renk dağılı- mı ve keskinliğini de kontrol edebili- yor. Böylece kullanıcıya en canlı görün- tü sunulabiliyor. Bunun için yapılması gereken şey, monitörün menüsünden çalışılacak modu seçmek. Çünkü geriye kalan ayarların hepsi otomatik olarak yapılıyor.

SONUÇ: BenQ bu işi iyi yapabildiğini bi- ze gösterdi. Parlak ve canlı renkler ile ol- dukça kaliteli bir görüntünün elde edil- mesi gerçekten hoşumuza gitti. Bu ürü- nün kullanımı gerçekten çok kolay. Ay- rıca entegre edilen teknolojiler de fazla- sıyla etkili. Çift giriş ve TCO03 sertifika- sı zaten bu ürünün kalitesini ortaya ko- yuyor. Dolayısıyla birçok alanda rahat- lıkla kullanılabiliyor ve birçok isteği de aynı rahatlıkla cevap verebiliyor. Kısaca gözden kaçmaması gereken bir ürün.

AMA ile net görüntü: Kullanılan Advan- ced Motion Accelerator teknolojisi opti- mal bir görüntü sunuyor.

ADSL modem

APACHE AP-600GW-4P

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Sönmez AGB
BİLGİ İÇİN (216) 356 77 23
WEB www.cozum.com.tr
FİYAT FİRMAYI ARAYINIZ

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim Ethernet, 802.11b/g
Standart ANSI T1.413, ITU G.992.1/2/3/4/5 ve ITU G.994.1
Download hızı 24 Mbit / sn
Upload hızı 1 Mbit / sn
Diğer VoIP, video-on-demand

Dijital fotoğraf makinesi

FUJIFILM FINEPIX A400

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA FujiFilm Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 696 50 90
WEB www.fujifilm.com.tr
FİYAT 254 YTL + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Algılayıcı 4,1 MP 1 / 2,5 inç SuperCCD
Çözünürlük 2.304 x 1.728 piksel
Arabirim USB, AV-out, DC-in
Bellek 12 MB dahili, xD kart
Boyut 93 x 60 x 28 mm
Ağırlık 140 g

HIZLI VE GÜVENİLİR BAĞLANTI: ADSL modemler farklı protokollere kısa zamanda adapte olarak, bu protokolleri bünyelerine katıyor. Dört adet ethernet ve kablosuz bağlantı arabirimiyle her tipte cihaza internet bağlantısı sağlayabilen Apache AP-600GW-4P, VoIP ve Video-on-Demand gibi servis sağlayıcılardan alınabilen servisleri de destekliyor. Modemin kutusundan Türkçe kurulum kılavuzunun yanı sıra, splitter da çıkıyor. Henüz ülkemizde kullanılsa da ADSL2 ve ADSL2+ standartlarını da destekleyen modem, gelişmiş bir yönlendirici olmasının yanında güvenlik özellikleri açısından oldukça başarılı. Dahili güvenlik duvarına ek olarak cihazda, IPSec ve ID password şifrelemesi yer alıyor. Kablosuz bağlantı alanının ek antenle genişletilebilmesi ve Protecting Fuse ile şok ve aşırı voltaj koruması bulunması oldukça başarılı.

SONUÇ: Geniş ve güvenli bir kablosuz ağ oluşturmak isteyenler için uygun bir ADSL yönlendirici.

- + Yeni standartları destekliyor
- + Başarılı güvenlik seçenekleri
- + Ek anten bağlantısı

GİRİŞ SEVİYESİNDE FUJİ: İlk kez dijital fotoğraf makinesi satın almak isteyenler için Fuji'nin hazırladığı A400'de, giriş seviyesi makinelerde sık rastlanmayan kalitede işlevler bulunuyor. Bunların başında Fuji'nin patentli SuperCCD algılayıcısı geliyor. Bu algılayıcı sayesinde, özellikle açık hava çekimlerinde canlı renkler ve keskin görüntüler ediliyor. Açılıştan sonra ilk fotoğrafı çekme süresini ortalama bulduğumuzu, 3X optik zuma sahip olan objektifin de biraz sesli olduğunu belirtmeliyiz. İki adet kalem pille çalışan cihazın, portre, manzara, spor ve gece çekimi gibi hazır modları kadar, elle ayar seçeneği ve 400 ISO'ya varan ışık duyarlılığı bulunuyor. 320 x 240 çözünürlükte, 10 fps hızında sesli video çekimi ise ne yazık ki kullanışlı değil. Bunun dışında PictBridge ile doğrudan bazı yazıcılardan çıktı alabilmesi bir artı.

SONUÇ: Giriş seviyesinde görebileceğiniz işlevleri Fuji kalitesiyle sunan hesaplı bir cihaz.

- + Kaliteli çekimler
- + Uygun fiyat
- Yetersiz video kaydı

Aynı anda çok iş :)

ZyXEL'in başka hiçbir entegre sistemde bulunmayan gelişmiş QoS özelliği sayesinde; internet üzerinden yüksek hızda veri transferi yaparken, MSN Webcam ve oyunlar gibi ses ve görüntü içerikli, beklemesi kalite kaybına neden olan servisleri sorunsuz kullanabilirsiniz. ZyXel ile multimedya paketlerini tanımlayıp öncelikli taşıyarak, en üst kalitede 3Play servisi alırsınız.

DVD yazıcı

LG GSA-4167B

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Ufotek
BİLGİ İÇİN (212) 336 61 00
WEB www.ufotek.com.tr
FİYAT 50 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim	PATA
DVD+R/RW	16X / 8X
DVD-R/RW	16X / 6X
CD-R/RW	48 / 32X
DVD+R DL / DVD-R DL	6X / 4X
DVD-ROM/CD-ROM	16X / 48X

DVD YAZICI STANDART OLDU: CD okuyucu, yazıcı ve kombo sürücülerini rafa kaldırmamanın zamanı geldi. DVD yazıcılarının fiyatları o kadar düştü ki, diğer ürünlere olan rağbet azaldı. Kullanıcıların yeni gözdesi ise tahmin edeceğimiz gibi DVD yazıcılar. Yüksek kapasiteye sahip DVD medyaların kullanım alanı da diğerlerine oranla fazla. LG firmasının yeni ürünü olan GSA-4167B, yüksek performansı ve başarılı medya uyum özellikleriyle bizleri etkilemeyi başardı. 16X hızında DVD+R ve DVD-R medyalarını yazan ürün, çift katman yazma özelliğine de sahip. Piyasadaki tüm medya biçimlerini destekleyen sürücü, başarılı test performansının yanı sıra firmware güncelleme sonrasında DVD-RAM medyaları da destekliyor. 2 MB önbellek ile donatılmış GSA-4167B ile markasız medyalarla bile yazma işlemimizi sorunsuzca gerçekleştirdik.

SONUÇ: LG GSA-4167B, hızlı bir DVD yazıcı arayanlar için hesaplı bir alternatif oluşturuyor.

- + Yüksek performans
- + Başarılı medya uyumluluğu
- + Düşük erişim zamanı

Fare

MICROSOFT NOTEBOOK OPTICAL MOUSE 3000

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Microsoft Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 336 69 99
WEB www.microsoft.com.tr
FİYAT 23 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim	USB
Teknoloji	Optik
Tuş sayısı	4 (Tekerlek dahil)
Çözünürlük	1.000 dpi
Boyut	90 x 53 x 35 mm
Ağırlık	306 g

DİZÜSTÜNE ŞIK YARDIMCI: Microsoft'un üzerine titreyerek ürettiği cihazların başında gelen klavye ve farelerde, teknik özellikler kadar, dayanıklılık ve ergonomik tasarımlar ile kullanıcıya sağlanan konfor da önem taşıyor. Microsoft birçok üreticiye göre farkını burada ortaya koyuyor. Microsoft'un dizüstü bilgisayarlar için özel hazırladığı bir kablolu fare olan Notebook Optical Mouse 3000 modeli, ilk bakışta farklı renkleri ve ele oturan rahat tasarımıyla dikkat çektiği gibi, 1.000 dpi'lık yüksek çözünürlüğüyle de etkileyici. Üründe hepsi programlanabilen dört adet tuş ve dört yöne hareket edebilen bir kaydırma tekeri bulunuyor. Bu tuşlardan bir tanesine yüklü gelen kısayol, birçok kullanıcıya rahatlık sağlayacak nitelikte. Magnify adlı bu işlev, ekranda imlecin bulunduğu bölgeyi büyütürken karşınıza getiriyor.

SONUÇ: Yüksek çözünürlük ve büyütme işleviyle ilk kullanımda bile fark yaratmayı bilen, şık bir ürün.

- + Programlanabilen tuşlar
- + Yüksek çözünürlük
- + Göze hoş gelen görünüm

Barebone sistem

ASUS PUNDIT P1-PH1

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Boğaziçi, Çizgi
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29,
(212) 356 70 70
FİYAT 195 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Yonga seti	ATI Radeon Xpress 200
FSB hızı	800/533 MHz
İşlemci / Bellek yuvası	Soket 775 / 2x DDR2 SDRAM
Yuva sayısı	2 x PCI
USB / Firewire çıkışları	4 / 2
Boyut	91x 357 x 275 mm

ASUS'TAN DEV MİNİ PC: Asus'un son Barebone çözümü olan Pundit P1-PH1, üzerinde ATI Radeon Xpress 200 yonga setli, tümleşik ATI Radeon X300 ekran kartına sahip bir anakart taşıyor. Şık tasarımı beyaz kasasının içerisine bir adedi 3,5 inçlik, diğeryse 5,25 inçlik olmak üzere iki adet depolama cihazı yerleştirilebiliyor. Anakart da bu duruma uygun olacak şekilde, bir adet SATA ve bir adet PATA bağlantısıyla donatılmış. DVI, S-Video, CRT ve kompozit görüntü çıkışları bulunan ürün, monitör, TV gibi cihazlara rahatça bağlanabiliyor. Ön paneldeki dörtlü kart okuyucu, optik ses giriş ve çıkışı, iki adet Firewire, iki adet USB ile mikrofon ve kulaklık bağlantılarının oldukça zengin olduğunu belirtmeliyiz. Cihazda ekran kartı yuvası bulunmuyor, ek kart bağlantıları için de Riser Card kullanılarak iki adet PCI yuvası elde edilmiş.

SONUÇ: Kolay kurulan, sessiz ve ufak bir çözüm olmasına karşın, üst sınıf bir PC kurmak için yetersiz.

- + Başarılı ergonomik yapı
- + Etkili soğutma sistemi
- Üst sınıf PC için yetersiz

Dijital fotoğraf makinesi

PENTAX OPTIO S6

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Bükey
BİLGİ İÇİN (212) 293 77 17
WEB www.bukeyfoto.com
FİYAT 274 Euro + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Algılayıcı 6 MP CCD
Çözünürlük 2.816 x 2.112 piksel
Bağlantılar USB, TV-out, PictBridge
Bellek 23 MB dahili, SD kart
Boyut 100 x 65 x 35 mm
Ağırlık 195 g

LCD Monitor

PHILIPS 190X6

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Philips Türkiye
BİLGİ İÇİN (800) 261 33 02
WEB www.philips.com.tr
FİYAT 559 YTL + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Ekran TFT LCD
Görüntü alanı 19 inç
Maksimum Çözünürlük 1.280 x 1.024
Tepki süresi 8 ms
Parlaklık 300 cd/m²
Kontrast 700:1

DIVX'LI VİDEOLAR: İnce ve hafif fotoğraf makinelerinde yüksek çözünürlük görmek artık şaşırtıcı bir durum değil. Pentax'ın Optio serisine eklediği S6 ürünü de bunlardan biri. 3x optik zum yapabilen ürünün makro mesafesi ne yazık ki pek başarılı olmasa da, bir özelliği benzerlerinden ayrılmasını sağlıyor: Bu fotoğraf makinesi 640 x 480 çözünürlükte, 30 fps hızında çektiği videoları DivX biçiminde kaydedebiliyor. Optik vizörü bulunmayan S6'daki dört yönlü kontrol tuşuna atanabilen işlevler, cihazın kullanımını fazlasıyla kolaylaştırıyor. 15 hazır çekim modu bulunan makinede çekim sonrası basit değişiklikler de yapılabilir. 2,5 inç boyutunda geniş bir LCD ekrana sahip olan S6'daki 13 adet hazır renk efekti ve parlaklık filtreleri çekimleri hoş bir hale getiriyor, ancak ISO düzeyiyle fotoğraflardaki gürültü oranı da artıyor.

SONUÇ: Ufak, hafif, giriş seviyesinde yüksek çözünürlük sunan, farklı işlevlere sahip bir ürün.

- ⊕ Taşınabilirliği yüksek
- ⊕ Renk efektleri ve çekim modları
- ⊕ DivX video kaydı

TASARIM VE PERFORMANS BİR ARADA: Philips 190X6, sıra dışı ve modern tasarımı kadar, 19 inç'lik büyüklüğüne rağmen dar alanlara sığacak kadar zarif tasarlanması ile beğenimizi kazandı. Adeta küçük bir dev olan bu ürün, teknik özellikleriyle de kendisinden söz ettirmeyi biliyor. Örneğin yüksek kontrast ve parlaklık değerinin yanı sıra, tepki süresinin 8 ms olması oldukça iyi. 190X6 SmartTouch olarak adlandırılan ve dokunarak çalışan menü düğmeleri kolay ayar yapılmasını sağlıyor. Lightframe bir monitörde olmazsa olmazlar arasında. Philips tam üç farklı lightframe modunu destekliyor ve modlar arasındaki geçişi tek bir tuş ile sağlıyor. Analog ve dijital girişin yanı sıra, hoparlör, USB, Line in girişi ve arkadaki kablo salatasını gizleyen bir kapağın olması Philips'in bu ürüne gösterdiği özeni belli ediyor.

SONUÇ: Özellikle multimedya kullanıcılarının isteklerini karşılayabilecek güçte bir LCD monitör.

- ⊕ Kaliteli görüntü, modern tasarım
- ⊕ Multimedya özelliklerine sahip
- ⊕ Kullanımı rahat ve kolay

Siz istemeyin yeter :)

ZyXEL'in antivirüs kullanma opsiyonu, internet üzerinden gelen ve giden tüm web, mail, POP3, SMTP, ftp paketlerini kontrol edip virüs taramasından geçirir. Profesyonel içerik filtreleme opsiyonu ise tam bir kontrol sistemi sağlar. BlueCoat Cerberian üzerinden 53 kategoride (şiddet, pornografi, uyuşturucu, alışveriş v.b) web sayfasını otomatik tanıyarak filtreleme yapar. Keyword Blocking özelliği ile istenmeyen web sitelerini tanımlayarak erişimi engelleyebilirsiniz.

MP3 çalar

COMMODORE EVIC

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA İstanbul Teknoloji
BİLGİ İÇİN (212) 222 40 70
WEB www.istek.com.tr
FİYAT 279 Euro + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Kapasite	20 GB
Arabirim	USB, Line-in
Pil	Dahili Lityum-iyon
Boyutlar	100 x 65 x 20 mm
Ağırlık	145 g
Diğer	Mikrofon, kablolu kumanda

LCD TV

DAYTEK 3260HD LCD TV

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Ufotek
BİLGİ İÇİN (212) 336 61 00
WEB www.ufotek.com.tr
FİYAT 1.279 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	32 inç
Maksimum çözünürlük	1.366 x 768 piksel
Tepki süresi	23 ms
Parlaklık	450 cd / m²
Kontrast	1.000:1

Bellek

MUSHKIN DUALPACK XP 4000

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 479 46 46
WEB www.multimedya.com
FİYAT 440 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Bellek tipi	DDR SDRAM
Pin sayısı	184
Frekans	500 MHz
Modüller	64 x 128M
Gecikme süresi	3 - 3 - 2 - 8
Voltaj	2,6 V - 2,9 V

COMMODORE'UN MÜZİK KUTUSU: eVIC, 20 GB kapasiteye sahip, MP3, WAV, WMA (DRM dosyaları dahil) ve OGG biçimlerini destekleyen bir müzik çalar. Toshiba marka sabit disk kullanan cihazın üzerindeki mikrofon yardımıyla, ses kaydı doğrudan MP3 biçiminde yapılabilir. eVIC'i kutusundan çıkan beşik olmadan bilgisayara bağlamanın veya şarj edebilmenin mümkün olmaması bizi hayal kırıklığına uğrattı. Tek renkli ve 128 x 64 piksellik LCD ekranın parlaklığı ayarlanabiliyor. ID3 etiketlerini destekleyerek şarkı, şarkıcı ve albüm adı görüntüleyebilen eVIC'in kablolu kumandası, cihazın cebinizdeyken bile kolayca kullanılmasını sağlıyor. 10 saati bulan pil ömrünü benzerlerine oranla çok iyi bulmamakla birlikte, Windows XP altında doğrudan depolama birimi olarak kullanılabilmesi ve güçlü ses çıkışıyla beğenimizi kazandı.

SONUÇ: Commodore sevenler için, temel işlevlerini yerine getirmede başarılı bir taşınabilir müzik çalar.

- + OGG desteği
- + Genel performansı iyi
- Beşiksiz bağlantı kuramıyor

HDTV'YE HAZIR LCD TV: LCD TV'lerin fiyatları günden güne düşüyor. Dünya kupasının yaklaşması da bu sektörde patlama yapacağına benziyor. Bunu düşünen üreticiler, yeni modellerini piyasaya sürüyorlar. DAYTEK 3260HD, 32 inç görüntü alanına sahip bir LCD TV. Yüksek parlaklık ve kontrast oranına sahip ürün, standart bir tasarıma sahip. Yatay ve dikeyde 170 derecelik geniş bakış açısına sahip olan 3260HD A/V, S-video, kompozit, komponent, DVI, PC-In/D-Sub, PC Audio bağlantıları sayesinde çok sayıda cihaza takılabilir. Özellikle bilgisayarla çalışabilmesi hoşumuza gitti. Toplam 140 watt güç tüketimine sahip olan LCD TV üzerinde iki adet 10 w gücünde stereo hoparlör mevcut. PAL/SECAM-B/G, D/K, I ve SECAM-L/L renk özellikleriyle uyumlu çalışan monitörün teletext özelliği de bulunuyor.

SONUÇ: Geniş ekran bir TV'de iyi bir görüntü ve hesaplı bir fiyat arayanlar için uygun bir seçenek.

- + Yüksek kontrast oranı
- + Çok sayıda giriş ve çıkış mevcut
- + Uygun fiyat

OVERCLOCK İÇİN BELLEK PAKEDİ: Mushkin, overclock meraklılarının yakından tanıdığı bir bellek markası. Yeni ürünleri olan Redline XP4000, iki adet 1 GB'lık DDR bellekten oluşan bir bellek pakedi. Bellek hızını artırırken oluşabilecek darboğazların önüne geçebilen ürün, en üst seviyede bellek performansı isteyenlere yönelik. Yaptığımız denemelerde 500 MHz'de çalışırken 3-3-3-2-8 zamanlamayla çalışabildiğini gözlemledik. İşin güzel yanı ise, bu düşük değerlere ulaşabilmek için ürünün yüksek voltaj aralığında çalışmasına gerek olmaması. Bunda Redline adı verilen modüllerin kullanılmasının büyük bir etkisi var. Her iki bellek üzerinde yer alan pasif dış kaplar belleklerin ısınmamasını sağlıyor. Ancak overclock için Mushkin'in tavsiyesine uyarak, aktif bir soğutma kullanırsanız, daha düşük zamanlamalar elde edebilirsiniz.

SONUÇ: Yüksek kapasitesi ve iyi zamanlamalar elde etmesiyle overclock severlere uygun bir model.

- + Pasif soğutma
- + Düşük voltajda yüksek hız
- + Overclock için uygun

Web kamerası

OLIVETTI WEBCAM 1300ST

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Aymaksan
BİLGİ İÇİN (0212) 213 73 78
WEB www.aymaksan.com.tr
FİYAT 31 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Algılayıcı	1,3 MP CMOS
Arabirim	USB, mikrofon jakı
Fotoğraf çözünürlüğü	1.280 x 1.024 piksel
Video çözünürlüğü	640 x 480 piksel
Video kayıt hızı	35 fps
Diğer	Mikrofon, yüz takip

Dijital fotoğraf makinesi

KODAK EASYSHARE V570

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Kodak Türkiye
BİLGİ İÇİN (216) 578 26 17
WEB www.kodak.com.tr
FİYAT 499 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Algılayıcı	5,36 MP CCD
Çözünürlük	2.569 x 1.929 piksel
Arabirim	Dock üzerinden USB ve PictBridge
Bellek	32 MB dahili, SD/MMC kart
Boyut	101 x 48 x 20 mm
Ağırlık	140 g

Ekran kartı

ATI FIREGL V5000

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Penta
BİLGİ İÇİN (216) 528 00 00
WEB www.penta.com.tr
FİYAT 437 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Arabirim	PCI Express
Yonga	FireGL V5000
Bellek	128 MB DDR3
VPU saat hızı	425 MHz
Bellek saat hızı	430 MHz
Diğer	Çift DVI-D bağlantısı

GECE SOHBETLERİ İÇİN: Web kameraları sesli sohbeti tam anlamıyla desteklemeye başladı. Olivetti'nin 1300ST modeli USB bağlantısının yanındaki mikrofon jakıyla ses gönderebiliyor. Donanımın kurulumu oldukça basit. CD'den çıkan yazılımı kurduktan sonra, USB bağlantısını yapmanız yeterli. Elle odaklama yapılabilen ürün ufak boyutlarda; buna karşın sabitlenebilmek için düz bir yüzeye ihtiyaç duyuyor. Dolayısıyla LCD monitör veya dizüstü bilgisayar ekranına takılmıyor. Cihazın minik lens kapağı kullanılmadığı durumlarda tozlanmasını önüyor. Lensin etrafındaki plastik kısmı çevirerek elle odaklama yapmak mümkün. 1,3 megapiksel çözünürlükte fotoğraf çeken ve 640 x 480 çözünürlükte video kaydeden cihazın, yüz takip, zum, gece çekim modu ve şipşak fotoğraf tuşu bulunması da, çevrimiçi sohbet meraklılarının yüzünü güldürecek yönleri.

SONUÇ: Kaliteli bir görüntü sunan ürünün, düz bir yüzeye ihtiyaç duyması dışında dezavantajı yok.

- + Ses bağlantısı mevcut
- + Kolay kurulum
- + Yüz takip ve gece çekimi

İKİ KAMERA BİR ARADA: Kodak'ın yeni makinesinde yer alan RETINA teknoloji, iki adet lensin bir arada kullanılabilmesini sağlıyor. Birisi geniş açı diğeri ise normal çekimler için kullanılan bu lenslerin değişimi, optik zum yapılırken otomatik olarak gerçekleşiyor. İki lens 23-117 mm SLR dengi görüntü veriyor ve bu da geniş açı desteği bulunan 3X optik zum anlamına geliyor. Cihazın tek eksik yanı bir optik vizörünün olmaması. Ancak parlak ışık altında bile rahatça görülebilen 2,5 inç boyutundaki LCD ekranı bu açığı kapatmakta yeterli. Cihazda 22 hazır çekim modunun yanında, çektiğiniz fotoğrafları birleştirerek panoramik görüntü oluşturma seçeneği bulunması benzersiz. Kutudan çıkan beşik dâhili pili kolayca şarj etmenizi sağladığı gibi, bilgisayar ve yazıcı bağlantısını da kolayca kurmanıza yardımcı oluyor.

SONUÇ: Ortalama fotoğraf ve iyi video kalitesi sunan, ancak sıradışı özelliklere sahip bir makine.

- + İyi bir video kalitesi
- + Panoramik çekimlere uygun
- Elle çekim işlevleri yetersiz

İŞ İSTASYONLARINA ÖZEL: Ekran kartları bilgisayar oyunları dışında profesyonel uygulamalarda da kullanılıyor. Çoğunlukla iş istasyonları için hazırlanan bu kartlarla, bilgisayar destekli tasarım ve görsel efekt çalışmalarında, normal ekran kartlarına nazaran optimize bir performans elde ediliyor. ATI'nın bu alanda hizmet veren ürün serisi FireGL'in V5000 modeli, AGP yerine PCI Express arabirimi kullandığından, yeni ve performanslı iş istasyonlarında kullanılabiliyor. 128 bit bellek veriyolu, düşük saat hızları ve altı adet doku, sekiz adet piksel iş hattı bulunması, Shader Model 3 yerine hâlâ SM2 desteklemesi gibi teknik özellikleri performans konusunda bazı endişeler yaratıyor. İki adet DVI-D görüntü çıkışından çift monitör bağlantısı kurulabilen kart ile maksimum 3.840 x 2.400 piksel çözünürlük elde edilebiliyor.

SONUÇ: Yeni sistemlerde kullanılabilecek, giriş seviyesinde profesyonel bir ekran kartı.

- + Çift monitör bağlantısı
- + PCI Express arabirim
- Ortalama performans

Dijital fotoğraf makinesi

OLYMPUS SP-350

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Beyaz Teknoloji
BİLGİ İÇİN (216) 365 32 32
WEB www.beyazteknoloji.com
FİYAT 375 Euro + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Algılayıcı	8 MP CCD
Çözünürlük	3.624 x 2.488 piksel
Bağlantılar	USB, TV-out, PictBridge
Bellek	25 MB dahili, xD kart
Boyut	100 x 65 x 35 mm
Ağırlık	195 g

YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜK CEPTE: Sağlam bir dış yapısı bulunan bu makine, ele kolay oturması, hızlı açılma süresi ve nispeten az gürültülü çekimleriyle ilk kullanımda farkını hissettiriyor. TruePic TURBO adlı görüntü işlemcisiyle sunulan çeşitli seçenekler, çekim sonrasında da kullanıcılara fotoğraflar üzerinde kadraj küçültme, parlaklık ayarlama gibi basit değişiklikler yapma imkanı sağlıyor. Daha kapsamlı değişiklikler yapmak içinse Olympus Master yazılımı kullanabilirsiniz. 640 x 480 çözünürlükte 30 fps hızında video kaydı yapabilen cihazda 3x optik zum bulunuyor. Vizör gömülü olduğundan biraz rahatsız edici olsa da 2,5 inç boyutundaki geniş LCD ekran fazlasıyla yeterli. Harici flaş takılabilmesi ve 24 adet hazır çekim modu bulunmasıyla beğenimizi kazanan SP-350'de elle çekim ayarları ve RAW çekimi de unutulmamış.

SONUÇ: Yüksek çözünürlük ve hazır ayarlarıyla öne çıkan SP-350, kolay taşınabilen bir fotoğraf makinesi.

- + Gürültü oranı düşük çekimler
- + Harici flaş desteği
- + RAW çekimi

LCD monitör

VIEWSONIC VA1912W

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN (212) 454 99 00
WEB www.hs.com.tr
FİYAT 399 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	19 inç
Maksimum çözünürlük	1.440 x 900 piksel
Tepki süresi	8 ms
Parlaklık	300 cd / m²
Kontrast	500:1

GENİŞ EKRAN LCD KEYFİ: CRT monitörleriyle tanıdığımız bir firma olan ViewSonic'in ürettiği VA1912w modeli, 16:10 oranlı görüntü destekleyen geniş ekranlı bir LCD monitör. CRT'lere göre daha ufak boyutlardaki LCD monitörler, sahip oldukları daha büyük görüntü alanıyla kullanıcılara iki açıdan da rahatlık sağlıyor. Bu durum, geniş ekran film ve oyun keyfini artırırken, çok uygulamayla çalışanların işlerini kolaylaştırıyor. Standart denilebilecek parlaklık ve kontrast değerlerini iyi bir tepki süresiyle birleştiren VA1912w'nin görüntü açısı, yatayda 160 ve dikeyde 155 derece. Gümüş renkteki cihazın, analog ve dijital monitör girişi bulunduğu gibi, adaptörü de kasa içerisine entegre. Stereo hoparlörü de bulunan VA1912w'nun, otomatik ayarlanabilen görüntü düzeni, OSD Lock ile koruma altına alınabiliyor.

SONUÇ: Geniş ekran LCD satın almak isteyenlere performansı ve uygun fiyatı nedeniyle tavsiye ederiz.

- + Başarılı görüntü performansı
- + Entegre adaptör
- + Stereo hoparlör

Ekran kartı

POINT OF VIEW 7300 GS

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Koyuncu, Vestel
BİLGİ İÇİN (216) 499 62 99,
(800) 219 01 12
FİYAT 54 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Yonga seti	NVIDIA GeForce 7300 GS
Bellek	256 MB DDR2
GPU frekansı	550 MHz
Veriyolu	PCI Express X16
Diğer	TV-Out, DVI

BÜTÇE ODAKLI GRAFİK KARTI: Point of View, giriş seviyesindeki kullanıcıları sevindirecek yeni ekran kartını incelenmesi için ilk olarak CHIP Test Merkezi'ne gönderdi. Point of View, kaliteli grafik donanımlarını rekabetçi fiyatlara sunan bir şirket. nVidia tarafından 6200 TurboCache'in yerini almak üzere giriş seviyesinde tasarlanan 7300 GS işlemcisi, işini gayet iyi yapıyor. Üzerinde DVI ve TV çıkış yuvalarının dışında VGA D-Sub çıkışı da bulunan kartın özelliklerinden bazıları kırılmış durumda. Harici güç bağlantısı bulunmayan kartta, GPU soğutucu olarak küçük bir fan kullanılıyor. Ürün tıpkı 6200 gibi, kart üzerindeki belleğin artırılması yerine, ihtiyaç halinde sistem belleğinden kullanabilen TurboCache teknolojisine sahip. Aynı zamanda 6200 serisinden daha yüksek saat hızları sunarak performans artışı sağlıyor.

SONUÇ: Giriş seviyesi için ideal, fakat oyun severlerin ihtiyaçlarına kısıtlı olarak cevap verebilir.

- + Başarılı fiyat/performans oranı
- + TurboCache teknolojisi
- Kırılmış GeForce 7 mimarisi

Cep telefonu

**SAMSUNG
P850**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

- + 3,2 megapiksel kamera
- + Artırılabilir bellek
- + TV çıkışıyla sunum yapabiliyor

FİRMA Boğaziçi, Çizgi
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29,
(212) 356 70 70
FİYATI 307 \$ + KDV

TEKNİK ÖZELLİKLER

Ekran	240 x 320 piksel TFT, 96 x 96 piksel OLED
Bellek	78 MB, microSD kart
Frekans bandı	GSM 900 / 1800 / 1900
Boyutlar ve ağırlık	96 x 49 x 27 mm, 125 g
Konuşma / bekleme süresi	300 / 3 saat
Diğer	3,2 MP dijital kamera, MP3, TV-out

bilgileri ve pil durumu cihazın ekranında belirtiliyor.

Kapak kaldırıldıktan sonra yan çevrilebiliyor, dilerseniz kapağı ters çevirip de kapatabilirsiniz. Böylece yan kısımdaki kamera kısayolundan faydalanabilmeniz mümkün. 78 MB'lık dahili bellek, microSD bellek kartıyla artırılabilir. Bu da çift hoparlörü bulunan ve bu sayede stereo ses çıkışı veren P850'ye fotoğraf, video, JAVA yazılımlar için yer açarken, geniş bir MP3 arşivi barındırma olanağı sunuyor. Bu MP3 arşivini MP3 çalar yazılım sayesinde kulaklıkla ve stereo hoparlörden kolayca dinleyebilirsiniz.

Televizyon çıkışı ile sunum yapmak kolaylaşıyor

Telefon üzerinde Samsung'un bir önceki ürünü olan D600'deki menü sistemi yer alıyor. Bu menü üzerinden farklı işlemlere kolayca erişmek mümkün. Ayrıca mesaj alanı ve telefon rehberinde kullanılan büyük yazı biçimleri gerçekten başarılı. Cihaz içerisinde TV çıkışı bulunduğu gibi, ofis dokümanları görüntüleyebilen bir yazılım da hazır bulunuyor. Böylece sunum yapmak isteyenler bir dizüstü taşıma zorunluluğundan kurtuluyor.

Minyon telefonlara alışanlar için boyutları biraz büyük olsa da, bu kadar çok işlevi taşıması bakımından rahatsız edici değil. Cihazda eksiklik olarak gördüğümüz tek şey, fotoğraf makinesinin lens kapağı bulunmaması. Bu eksiklik daha hassas bir kullanım gerektiriyor.

Sonuç: Yüksek çözünürlükte fotoğraf çeken cep telefonu trendine ayak uydurmak isteyenler için teknolojinin yeni bir harikası.

Deri kaplama: P850'nin şık görünümlü dış yapısı eski tip SLR fotoğraf makinelerini anımsatıyor.

Fotoğraf makinesine rakip

SAMSUNG'DAN CEP HARİKASI: Cep telefonlarının geldiği teknoloji düzeyi o kadar hızlı geliyor ki, adeta elini veren kolunu kapırtıyor. Bunların başında da alışveriş furyasını körükleyen, dijital fotoğraf çekme işlevi geliyor. Megapiksel çözünürlükte çekim yapabilen cep telefonlarının piyasaya çıkmasının üzerinden çok geçmemişken, Samsung'un yeni cep telefonu giriş seviyesi fotoğraf makinelerini yakalıyor.

3,2 megapiksel: Giriş seviyesi fotoğraf makinesi gibi

Ülkemizde henüz satılmayan bazı cep telefonu modellerinin orta sınıf dijital fotoğraf makinelerinin çözünürlük düzeyine yaklaştığını belirtelim. Samsung'un yeni modeli olan P850 ise 3,2 megapiksel çözünürlükte çekim yapıyor. Kapaklı bir cihaz olan P850'nin dış kaplamasının tıpkı eski tip SLR fotoğraf makinelerindeki gibi deri olması da, cep telefonu yerine nispeten minik bir fotoğraf makinesi taşıdığınız hissi veriyor ki bu hoşumuza giden özellikleri arasın-

da yer aldı. Çözünürlüğün etkisini şu şekilde açıklayabiliriz. Piyasadaki 20 x 25 cm baskı alabileceğiniz 2 megapiksel kameralı cep telefonları yerine, P850 ile çektiğiniz fotoğrafları neredeyse A4 boyutunda basabilirsiniz. Otomatik odaklama işlevi çekimlerin hızını düşürse de, flu fotoğraflar çekmenizi önlemesi açısından iyi. Gece çekimleri için eklenen özel modun yanında, sürekli ışık sağlayan minik bir led de unutulmamış. Bu da, çok uzak olmayan mesafeler için flaşla eşdeğer ışık sağlıyor.

PictBridge teknolojisiyle doğrudan baskı alma imkanı

Günümüzdeki çoğu telefon gibi P850'de Bluetooth, USB, WAP, GPRS gibi işlevler bulunuyor. Bunun yanında fotoğraf makinelerinden aşına olduğumuz PictBridge'i kullanarak, bu teknolojiyi destekleyen yazıcılardan doğrudan baskı alabilirsiniz. İç kısımdaki geniş TFT ekran kadar, kapağın dışında kalan OLED ekran da gelen aramaları görebilirsiniz. Bunun dışında saat, tarih

Multimedya yazılımı

WINDVD 7

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM 500 MHz işlemci, 128 MB RAM
BİLGİ www.intervideo.com
FİYAT 50 \$

Ofis yazılım paketi

COREL WORDPERFECT OFFICE X3

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM 466 MHz işlemci, 128 MB RAM
BİLGİ www.corel.com
FİYAT 410 \$

Fotoğraf yöneticisi

JET PHOTO STUDIO 2

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM 800 MHz işlemci, 256 MB RAM
BİLGİ www.jetphotosoft.com
FİYAT ÜCRETSİZ

BİLGİSAYARINIZDAKİ SİNEMA: Günümüz bilgisayarlarının güçlü ses ve görüntü yetenekleri ve gelişmiş ses sistemleri sayesinde, harika bir film keyfi elde etmek mümkün. WinDVD, bilgisayar üzerinde DVD oynatmayı sağlayan bir yazılım. En son sürümde yüksek tanımlı (HD) videolar da destekleniyor. H.264 ve MPEG-4 (DivX) kodlamasıyla hazırlanan videolar kadar, farklı ses ve görüntü işleme teknolojilerinden de yararlanılmış. Arayüzü basit olmasına rağmen işlevsel ve çoğu işleve kolayca erişiliyor. DVD çalarlara benzetilen programda, DVD yönetim tuşları ana pencerede hemen tıklanabilecek şekilde hazırlanmış. Kullanılan TrimensionDNM hareketli video sahnelerinde yaşanabilecek bulanıklık sorunu ortadan kaldırıyor ve ünlü sahnelerin (Şikago Tiyatrosu, Sidney Tiyatrosu vb.) akustiklerini simüle ederek farklı bir deneyim yaşamayı sağlıyor. Yeni özellikler arasında donanımlardan aşına olduğumuz UpnP de farklı ağ cihazları üzerindeki multimedya içeriğe erişim sağlaması açısından başarılı. Ayrıca bazı eklentilerle Sony PSP, PDA gibi mobil cihazlar için de içerik hazırlayabiliyor.

SONUÇ: Sahip olduğu yeteneklerle sadece DVD göstermenin ötesine geçen, başarılı bir yazılım.

- + Çok sayıda biçim desteği
- + HD görüntü ve UpnP
- Ek özellikler parayla satılıyor

GENEL UYGULAMALAR İÇİN UYGUN: En eski ofis paketlerinden birisi olan WordPerfect Office'in X3 adlı yeni sürümü piyasaya çıktı. Paket içerisinde kelime işlemci olarak WordPerfect yer alırken, hesap tabloları ve sunum hazırlamak için Quattro Pro yazılımı bulunuyor. Varsayılan kurulum kolayca tamamlanırken, ofis paketi sabit disk üzerinde yaklaşık 641 MB yer kaplıyor. Kurulum esnasında filtre, grafik ve yazım araçları kadar diğer bileşenler eklenip çıkartılabiliyor. Corel'in online Yahoo servisiyle omuz omuza denecek kadar sıkı bir şekilde entegre olmasının bir getirisi de, Yahoo Toolbar kurulumu yapabiliyor olması. Yazılımları farklı modlarda başlatabiliyorsunuz. Örneğin WordPerfect için Microsoft Word, WordPerfect Classic ve WordPerfect Legal modları bulunuyor. Quattro Pro da Lotus 1-2-3, Microsoft Excel veya Microsoft Powerpoint modlarını destekliyor. Dokümanları HTML, XML, EDGAR ve PDF biçimlerinde kaydedebilirsiniz. Yazılım paketinin en beğendiğimiz yanı ise kısayollarla donanmış olması. Ayrıca hesap tablolarınızı kolayca SQL veritabanlarına aktarabilirsiniz.

SONUÇ: Genel kullanım için uygun, hızlı çalışmasıyla ilgi çeken fakat fiyatı yüksek bir ofis paketi.

- + PDF ve HTML çıktısı
- + Farklı modlarla artırılan uyum
- Sunumlar için nispeten zayıf

FOTOĞRAFLARINIZ HER YERDE: Jet Photo Studio 2'yi kullanmak için dijital fotoğraflarınızı JetPhoto albümlerine aktarmanız gerekiyor. Bunun için ana penceredeki geniş tuşa basmak yeterli oluyor. Bilgisayarınızdaki klasörleri veya bağımsız dosyaları arayüz üzerine sürükleyerek de yeni bir albüm oluşturabilirsiniz. RAW veya TIFF biçimindeki dosyalar için destek olmasa da, albümün hazırlanması esnasında bu dosyalar otomatik olarak JPEG biçimine dönüştürülüyor. Arayüz iki ana bölümden oluşuyor: Sol kısımdaki panel albümdeki fotoğrafların önizlemelerini barındırırken, sağdaki panelde bir kısım bilgiler görülebiliyor. Önizlemelerin yanında, albümleri veya sol kısımdan seçili görüntülerin büyük hali görüntüleniyor. Sağdaki panelden fotoğraflara çeşitli notlar eklenebildiği gibi, etiketlenerek sonradan arama yapılarak kolayca erişilebilmesi sağlanıyor. Her şey tarihe göre dizildiğinde fotoğraflara erişim kolay oluyor. Yazılımın bir özelliği de GPS cihazlarını desteklemesi. Böylece bu cihazlara konabilecek haritalar ve PDA ile cep telefonları için küçük görüntüler de buradan aktarılabilir.

SONUÇ: Fotoğraflarınızı başka cihazlara aktarabilmek için ücretsiz ve kullanışlı bir araç.

- + Aktarım için uygun
- + Ücretsiz
- TIFF ve RAW desteği yok

Medya oynatıcı

QUINTESSIAL MEDIA PLAYER

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM 300 MHz işlemci, 128 MB RAM, 20 MB disk
BİLGİ www.quinnware.com
FİYAT **ÜCRETSİZ**

E-posta istemcisi

EUDORA 7

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM Windows 98 / 2000 / Me / XP, MacOS X
BİLGİ www.eudora.com
FİYAT **50 \$**

İnternet güvenliği

OUTPOST FIREWALL PRO

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

SİSTEM 233 MHz işlemci, 32 MB RAM
BİLGİ www.agnitum.com
FİYAT **40 \$**

SES İÇİN TEK DURAK: Gigabyte'lar kaplayan MP3 arşivleri artık şaşırtıcı olmaktan çıkmış durumda. Kişisel müzik koleksiyonları koca bir veri ambarını doldurmakta zorlanmıyor. Zamanla bu geniş arşiv içerisinde kaybolmak kolaylaştığından, belirli bir döngü oluşturarak, sadece yeni ve kolay erişilebilen müzik dosyalarını dinler hale gelebilirsiniz. Apple iTunes gibi bazı yazılımlar etiketleme yaparak, kıyıda köşede kalmış şarkılara bile kolay erişim sağlıyor ve bu durumu değiştiriyor. 3 MB yer kaplayan bu yeni medya oynatıcı da, dijital medya dosyaları için tek durak olmayı hedefliyor. Bir süre kullanımdan sonra MPEG, M2V, AVI, WMV ve ASF gibi video dosyalarıyla, MP3, WMA, OGG ve WAV gibi müzik dosyalarını kolayca düzenleyebilirsiniz. Bunu yaparken isim, sanatçı, albüm, жанр, süre gibi farklı parametrelerin kullanılabilmesini beğendik. Ayrıca Winamp'teki gibi çalma listesi bulunuyor. Bir diğer özelliği ise müzik CD'lerini farklı dijital biçimlere çevirerek saklayabilmesi. Hatta mikrofonunuzla veya harici bir cihazla ses kaydı bile yapabilirsiniz.

SONUÇ: Ses ve video için sunduğu farklı işlevler düşünüldüğünde, iyi bir medya oynatıcı alternatifi.

- + CD-rip ve düzenleme
- + Az sistem kaynağı kullanıyor
- Yardım kaynağı bulunmuyor

OUTLOOK ALTERNATİFİ: Qualcomm'un hazırladığı Eudora, yaygın kullanılan e-posta istemcilerinden. Bu yazılımın yeni sürümü ilgi çekici ve pratik işlevler taşıyor. İlk olarak kurulumdan başlayalım. Yazılım paralı veya sponsorlu modda kurulabiliyor. Paralı kurulumda kayıt yaptırarak 50 \$ ödemeniz gerekiyor. Sponsorlu modda ise ekranda reklamlar çıkıyor ve entegre yığın posta koruması gibi işlevler kullanılamıyor. Kurulumdan sonra karşınıza gelen sihirbaz, ilk posta hesabınızı ayarlamana yardımcı oluyor. Burada kullanıcı adı, parola, POP3 ve SMTP sunucu adresleri girmelisiniz. Diğer e-posta istemci yazılımlara benzer arayüzün sol kısımda klasörler, sağda ise mesaj penceresi yer alıyor. Sol kısmın altında bulunan diğer simgelerle dosya gezginine, imzalara ve kişilere erişilebiliyor. Kişiler kısmında farklı kullanıcı karakteristikleri oluşturuluyor. Örneğin bir iş karakteri yaratarak, sadece iş amaçlı yazışmalarınızı buradan yapabilirsiniz. En ilginç özellik ise patron koruması. Bu sayede işaretlediğiniz bazı adreslere yanlışlıkla e-posta göndermekten kurtulabilirsiniz.

SONUÇ: E-posta istemcisini değiştirmek isteyenler için piyasadaki en güçlü alternatiflerden.

- + Yığın koruması
- + Kolay kurulum ve kullanım
- Ücretsiz sürümü reklamlı

SÖRF YAPARKEN GÜVENDE KALIN: Otomatik veya sihirbazla detaylı ayarlanabilen kolay bir kurulumdan sonra hemen kullanmaya başlayabileceğiniz Outpost Firewall Pro, iki şekilde çalıştırılabilir: Normal modun yanında, daha az mesaj vererek sizi rahatsız etmeyen arkaplan modu bulunuyor. Engellenecek uygulamaları seçerken, tam engellenmenin yanı sıra, kısmi engelleme ve güvenilir yazılım seçenekleri de esnek bir sistem kullanımı sağlıyor. Gelişmiş ağ parametreleri ve poliçeler de ayarlar altından oluşturulabiliyor. Kurulumun ardından sistemi yeniden başlatan Outpost Firewall Pro, açıldıktan sonra sistemde kurulu programların internete erişim şeklinde bir değişiklik olup olmadığını tespit ediyor. Sakıncalı bir durumla karşılaşıldığında kullanıcıyı uyararak, neler yapılması gerektiğini anlatması oldukça faydalı. Yazılımın 'Quick Tune' adlı eklentisi Internet Explorer'la bütünleşerek banner'ları, reklamları ve ActiveX script'leri engelliyor ve size daha hızlı bir sörf imkânı sunuyor. Gerçek zamanlı ve isteğe bağlı casus yazılım taraması da yazılımın başarılı bulduğumuz işlevlerinden biri oldu.

SONUÇ: Ağ tabanlı tehditlere karşı güvende kalabilmek için kullanabileceğiniz bir araç. ■

- + Casus yazılım koruması
- + Port ve uygulama engelleme
- + IE'ye entegre olabiliyor

AMD'den yeni soket

Intel önümüzdeki yaz sonunda piyasaya süreceği Conroe işlemcisiyle şimdiden sükse yapmayı başardı. AMD ise DDR2 destekli yeni AM2 platformuyla buna cevap vermeye hazırlanıyor.

5 Nisan: Linux'la yakından tanışma

Linux konusunda ne yalan söyleyeyim, şu ana kadar kendimi geliştirme konusunda pek istekli davranmadım. Yedi se-

nedir donanım testi gibi, sorumluluk gerektiren bir konuda yoğun tempoda çalışıyor olmam ne kadar mazet sayılır bilemiyorum ama Bilişim Muhabirleri Derneği, IBM Türk, Novell ve Bilgi Üniversitesi tarafından gerçekleştirilecek eğitim programını duyurduğu zaman Linux konusundaki yüzeysel bilgilerimi derinleştirme fırsatını bulduğumu düşündüm.

Kurs boyunca Linux'un tarihçesi, temel özellikleri, lisanslama modelleri, diğer açık kaynak kodlu yazılımlar, Linux kurulumu (SUSE Linux 10), kaldırılması, yönetimi ve ofis ortamında Linux kullanımı gibi konular anlatıldı ve bir hafta sonunda sertifikamızı aldık.

12 Nisan: AMD'den yeni platform

Epeydir konuşulan nihayet oldu ve AMD, DDR2'ye geçti. DDR400'ün suyunu çıkarırcasına tüm nimetlerinden faydalanan AMD, artık iyice olgunlaşan DDR2 için uygun zamanın geldiğine karar vermiş olmalı. Fakat problem şu ki değişen tek şey bellek türü (ya da yonga-seti) değil. Zira AMD, DDR2'ye geçişle birlikte

işlemci soketini de değiştirecek. Intel'in eli kulağındaki Conroe işlemcisiyle performans ve güç tüketimi konusunda önemli bir sıçrama yaptığını söylemek mümkün. Intel, geçtiğimiz Intel Geliştiriciler Forumu'nda yaptığı Conroe performans gösterileriyle AMD'yi gölgede bırakmayı başarmıştı. Conroe'nun bu performansı bağımsız kaynaklarca da doğrulandı. Peki, acaba AMD, AM2 adındaki bu yeni platformla Intel'e yetişebiliyor mu?

Aslına bakarsanız AM2, şu an için berabere Conroe gibi iddialı yeni işlemciler getirmiyor. Dolayısıyla karşılaştırmalarda kullanılan Soket AM2 (940 pin) işlemcileri mevcut işlemcilerin AM2 uyumlu sürümleri ve performans artışı sadece %5 civarında.

Öte yandan tabii ki AMD'nin yol haritasında Conroe için bazı "iyilikler" yok değil. Conroe'nun 2006'nın 3. çeyreğinde piyasaya çıkacağı düşünülürse 2007'ye girerken ortalık epey karışacak diyebiliriz.

19 Nisan: Performans fanlara mahkum (mu?)

www.chip.com.tr/blog/sahin adresindeki web günlüğümü takip eden okuyucularımız bilir, epey zamandır yüksek performansın berabere getirdiği gürültünün buna ne kadar değiştiğini sorguluyorum. Overclock sayesinde sınırlarda bir performans elde etmek mümkünse de, fan gürültüsü işin tadını kaçırıyor. Bir PC içinde olmazsa olmaz bazı fanlar var (dı). Üreticiler son zamanlarda başarılı ürünlerle fansız bileşenleri piyasaya sürmeye başladı. Fansız ürünlerdeki performans sınırları çok esnek de-

Farklı bir yönetim: Sun Looking Glass sayesinde Linux, 3 boyutlu saydamlaştırılabilir ve çevrilip arkasına da yazı yazılabilir pencerelere kavuştu.

ğil ve çevresel şartlara çok bağlı. Yani pasif soğutulan bir ekran kartını kararlı bir şekilde overclock etmek “pek” mümkün değil. Öte yandan özellikle overclock yapmıyorsanız bu ürünler sizin için kesinlikle ilginç olabilir. PC içindeki fanlara baktığımızda, mecburi olmayan kasa içi fanları saymazsak tabii ki ilk olarak karşımıza güç kaynağı ve işlemci fanı çıkıyor.

Fansız işlemci soğutma: Pasif soğutucularla işlemcinizi fansız olarak soğutabilirsiniz fakat bileşenleri iyi bir şekilde düzenlemelisiniz.

Pasif soğutma yapan güç kaynakları var fakat fiyatları yüksek. Bu noktada kaliteli ve sessiz bir güç kaynağı, hatta tercihen fan hızı ayarlanabilir bir güç kaynağı kullanmak zorundayız. Yani elde var bir fan. İşlemci konusunda da güç kaynaklarındaki benzer durumu görüyoruz. Yani bir fan şart gibi, fakat makul alternatifler yok değil. Örneğin Thermal Take’in bu konuda başarılı çözümleri var. Fansız soğutma yapabilecek kadar geniş bir hava temas yüzeyi sağlayan bu soğutucu bloklarına fan takma seçeneğinin olması esneklik sağlıyor. 60 YTL civarında edinebileceğiniz bu soğutucular için www.ve-ga.com.tr’ye bakabilirsiniz.

Kuzey köprüsünde fan yok: Abit AN8-32X, pek çok başarılı özelliğine ek olarak kuzey köprüsünün yaydığı sıcaklığı ısı ileten boruyla kasa dışına atan yapıyla sessiz bir kullanım sağlıyor.

8 Nisan: Sapphire’den ilginç bir yaklaşım

Sessiz ve performanslı bir PC istiyorsanız işiniz zor. Su soğutma aklı gelen ilk çözümlerden biriye de montaj derdi ve yüksek fiyat bu konuda epey caydırıcı etkenler. Diğer taraftan üst uç ekran kartlarında Sapphire ilginç bir çözüm sunuyor. Özellikle ATI’nın üst seviye kartlarının gürültü sorunu malum. nVidia’nın bu alandaki avantajını yok etmeyi başaran Sapphire, bunu su soğutma ve ATI 1900XTX işlemcisi kullanan bir kartla yapıyor. Normal bir 1900XTX işlemcili kart yaklaşık 600 dolarken, Sapphire’in Blizzard adındaki bu çözümü 675 dolara satılıyor. Blizzard, ekran kartı ve PCI soğutma kartı olmak üzere iki karttan oluşuyor.

Su soğutmalı ekran kartı: Sapphire’in su soğutmalı Blizzard’ı overclock’lu olduğu için Radeon 1900XTX GPU’suyla performans şampiyonu.

Soğutma kartında fan ve gerekli sıvı tertibatı var. 2.000 ve 2.500 devir olmak üzere iki çalışma modu bulunan Blizzard, bu modlarda 18dbA ve 26dbA’lık bir gürültü sunuyor ki, bu ciddi anlamda bir gürültü azaltımı demek. 1.550 MHz saat hızında çalışan 512 MB GDDR3 bellek kullanan Blizzard’ın GPU çekirdek hızı 650 MHz ve kartta analog video girişi bulunuyor. Montaj kolaylığıyla dikkat çeken Blizzard üst uçta şu anki en hızlı kart. Aytun şu sıralar Blizzard’ın testiyle uğraşıyor ve umarım bu sayıya yetişir; fakat ilk testlere bakılırsa normal bir 1900XTX’e nazaran %10-15’lik bir performans artışı olduğunu söyleyebiliriz.

Ekran kartı denince akan sular duruyor. Yüksek performans sağlayan kartlarda pasif soğutma yok. Dolayısıyla oyun tutkunu kullanıcılar gürültüye katlanmak zorunda. Orta ve giriş seviyesi ekran kartlarındaysa pasif soğutmaya rastlamak mümkün. Sıra geldi anakart üzerindeki fanlara. Bazı anakartların yonga setlerinde çift fana rastlamak mümkün. Her halükarda genelde bir fanla karşılaşıyoruz. İşin kötüsü, bu küçük fan epey ses çıkarıyor.

Abit pek çok konuda yeniliklere imza atmış bir üretici olarak bu konuda da hoşuma giden bir tasarımla karşımıza çıktı. Abit AN8-32X adındaki bu anakart, pasif soğutma için ekran kartlarında da epeydir kullanılan ısı ileten boru yapısını kullanıyor. Kuzey köprüsüne bağlı olan bu boru, ısıyı dışarı taşıyarak kasa içinden uzaklaştırıyor.

Abit AN8-32x test merkezimize geldiğinde yazık ki donanım inceleme sayfalarımız yapılmıştı. Pek çok başarılı özelliği olan bu anakartın detaylı incelemesini Haziran sayısında bulabilirsiniz. Kısacası, başa dönersek konformist okuyucularımızın sadece güç kaynağındaki fanla durumu kurtarmaları mümkün. Tabii kasa içindeki kablo v.s. bileşenlerin düzenlenerek rahat bir iç hacim sağlanması şart. ■

Test cihazları: Donanımların performanslarını ölçmek için hazırlanan cihazlar sayesinde birçok ürünü test etmek mümkün.

En iyi donanımlar

CHIP TOP 10

Donanım pazarındaki en başarılı ürünler CHIP TOP 10 tablolarında her ay listeleniyor. TOP 10 tablolarını incelemeniz satın alma kararınızı olumlu yönde etkileyecektir.

CHIP TOP 10 LİSTELERİ

► SATA sabit diskler	160
► PATA sabit diskler	160
► Mürekkep püskürtmeliler	160
► Intel 775 anakartlar	162
► AMD 939 anakartlar	162
► 200 \$ altı lazer yazıcılar	162
► Dijital fotoğraf makineleri	164
► Çok işlevli cihazlar	164
► DVD yazıcılar	164
► PCIe ekran kartları 300 \$ üstü	166
► PCIe ekran kartları 150-300\$	166
► PCIe ekran kartları 150 \$ altı	166
► Cep telefonları	168
► 17" LCD monitörler	168
► 19" LCD monitörler	168

■ CHIP TOP 10 tablolarında her ay kendi kategorisinde en iyi on donanımı yayınlıyoruz. Her ay gerçekleştirilen testlerde birçok ürün inceleniyor ve test prosedürümüz doğrultusunda değerlendiriliyor. Değerlendirdiğimiz ürünleri bir veritabanında toplayarak sizlerle paylaşıyoruz. Burda önemli olan bu ürünleri güncel ve doğru olarak yayınlamak. Hazırladığımız bu tabloların en büyük farkı her ay güncellenmesi. CHIP Top 10 tabloları test tablolarından biraz farklı. TOP 10 tablolarında önemli ve kısa bilgiler yer alıyor. Donanım inceleme bölümümüzde yer alan ürünleri ve piyasaya yeni çıkan ürünleri aynı kriterlerle ölçüp TOP 10 tablolarındaki yerlerine koyuyoruz. Testi veya incelemeyi kaçırın okurlarımız ürünleri TOP 10 tablolarından takip edebiliyorlar. Böylece aylar önce çıkan bir ürün ile yeni çıkan bir ürünü kıyaslayabilmek şansımız oluyor. Ürünleri ayırırken

kategorilerine ve performanslarına göre değerlendiriyoruz. Kategori seçimi çok önemli. Eğer bir ürün yanlış bir kategoride yer alıyor ise bu tüm tabloyu etkiliyor bunun için tabloları tekrar tekrar kontrol ediyoruz. TOP 10 tablolarında fiyat performans oranlarına da yer verdiğimiz için bu bilgileri satın alma rehberi olarak da kullanabilirsiniz. Bu oran yalnızca o ayki tablodaki ürünler arasındaki bir oran olduğunu unutmayın. Yani performansı iyi olan bir ürünün fiyatı da uygun ise tüm diğer ürünlerin fiyat performans puanını değiştirebilir. Ürünlerin performans değerlerini bir bakışta görebilmeniz için renk kodları kullanıyoruz. Yeşil renk test ve incelemede çok iyi performans ortaya koyan ürünleri gösteriyor. Sarı renk test ve incelemede iyi performans ortaya koyan ürünleri gösteriyor. Turuncu renk test ve incelemede orta performans ortaya koyan ürünleri gösteriyor.

Satın alma kararınız için CHIP TOP 10 tabloları

Bir aygıtın sıralaması CHIP Toplam Puanından elde ediliyor. Puanlar eşitse fiyatı daha uygun olan ürün bir üst sırada yer alıyor.

Bir aygıtın CHIP Toplam Puanı tek tek değerlendirmeler baz alınarak hesaplanıyor. CHIP Toplam Puanı sonucunda aygıtların sınıfları ortaya çıkıyor. Aygıt sınıflarında ayırım, zirve sınıfı, üst sınıf ve orta sınıf aygıtlar şeklinde yapılıyor.

Bu sütunlar puanlamalar, ölçüm değerleri veya teknik bilgilerden oluşuyor. Tablolarda sadece en önemli olanları yer alıyor. Ürünleri temin edebileceğiniz firmaların iletişim bilgilerini e-CHIP'te **CHIP TOP 10** bölümünde bulabilirsiniz.

17" MONİTÖRLER									
Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Çözünürlük	Kontrast	Renk Sayısı	Ekran Boyutu	Tezlik ve diğer özellikler
1	Sony CDP-G220P	94	100%	328	76	300	97	100	95
2	Sony CDP-G200P	92	100%	175	71	300	98	98	94
3	ACI Microscan G700	80	100%	260	74	50	95	88	99
4	Samsung SyncMaster 737 MF	80	100%	267	76	50	94	88	90
5	Samsung SyncMaster 737 OXK	79	100%	250	75	50	93	88	90
6	Philips 107B4	78	100%	189	71	50	86	90	90
7	Mitsubishi 107B5	78	100%	206	74	50	91	89	87
8	VisionMaster CS773	77	100%	330	90	50	83	83	83
9	Hyundai VisionMaster Pro 410	76	100%	360	43	50	230	91	200
10	Sony CDP-E220E	76	100%	299	57	50	98	86	90

Bu renklerle aygıtları şu gruplara ayırıyoruz:

- Zirve sınıfı
- Üst sınıf
- Orta sınıf

Bu simge ile CHIP TOP 10'a yeni giren ürünleri ifade ediyoruz.

Her ay ürünlerin son kullanıcı satış fiyatlarını güncelliyoruz. Ürünleri daha uygun fiyatlarla da temin etmeniz mümkün. Fiyat ve CHIP toplam puanından da daha sonra Fiyat/Performans puanını 5'lik okul notu sistemine göre hesaplıyoruz.

Tek tek değerlendirmelerdeki en iyi değerler sütunlarda kalın yazı tipleriyle gösteriliyor. Sadece puanlamalarda bu tip bir öne çıkarma söz konusu, teknik özelliklerde böyle bir uygulama yok.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

TOP 10 tablolarında, CHIP Test Merkezi'nde yapılan testler sonucunda ilk 10 arasına girmeyi hak eden ürünleri, performans puanları ve teknik bilgileriyle birlikte bulabilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıflandırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman fiyat/performans

oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. CHIP TOP 10 listelerinde ürünler sıralanırken performans puanları dikkate alınıyor. Fiyat sıralamada bir etken değil. Bu listeler her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde ayrı bir başlık olmaması nedeniyle, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak siz oluşturmalısınız. CHIP TOP 10 tablolarını dergide olduğu gibi CHIP Online'da da (www.chip.com.tr) bulabilirsiniz.

Her İhtiyaca Uygun
Binlerce Aidata
Aksesuarı

aidata
1980

compu'id digi'id ergo'id media'id office'id space'id

EPDATA
BİLGİSAYAR

SATA SABİT DİSKLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Disk perfor.	Gürültü oranı	Çalışma sıcaklığı	Servis ve doküman.	Kapasite (GB)	Teknik veriler Arabirim, önbellek, dönüş hızı (rpm)
1	Western Digital WD1500AHFD	88	■ ■ ■ ■ ■	329	99	82	92	90	150	SATA, 16 MB, 10000
2	Western Digital WD740GD	84	■ ■ ■ ■ ■	219	94	89	92	90	74	SATA, 8 MB, 10000
3	Western Digital WD1200JS	82	■ ■ ■ ■ ■	95	85	90	92	90	120	SATA, 8 MB, 7200
4	Samsung HD120UJ	81	■ ■ ■ ■ ■	92	82	91	92	90	120	SATA, 8 MB, 7200
5	Seagate ST3500641NS	81	■ ■ ■ ■ ■	450	73	86	92	90	500	SATA, 16 MB, 7200
6	Samsung HD080HJ	80	■ ■ ■ ■ ■	65	80	85	100	90	80	SATA, 8 MB, 7200
7	Seagate ST3250823AS	80	■ ■ ■ ■ ■	131	86	95	96	90	250	SATA, 8 MB, 7200
8	Western Digital WD1600JS	78	■ ■ ■ ■ ■	95	85	91	55	90	160	SATA, 8 MB, 7200
9	Seagate ST3400832AS	78	■ ■ ■ ■ ■	275	83	97	96	90	400	SATA, 8 MB, 7200
10	Western Digital WD2500JS	78	■ ■ ■ ■ ■	118	82	88	71	90	250	SATA, 8 MB, 7200

1. SIRA: WD 1500AHFD

Kurumsal uygulamalar için tavsiye edeceğimiz Western Digital Raptor X yüksek veri aktarım hızı ile bizleri büyüledi.

- 10,000 RPM dönüş hızı
- Başarılı gürültü oranı
- MB başına düşen fiyat yüksek

CHIP Toplam Puanı: 88
Fiyatı: 329 \$ (vasat)

5. SIRA: Seagate ST3500641NS

Hızlı, sessiz ve güvenli bir erişim sağlayan Seagate NL35.2, depolama alanı açısından da oldukça uygun bir seçenek oluşturuyor.

- 16 MB önbellek
- 500 GB boyutunda eşsiz kapasite
- Başarılı RAID performansı

CHIP Toplam Puanı: 81
Fiyatı: 450 \$ (vasat)

PATA SABİT DİSKLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Disk perfor.	Gürültü oranı	Çalışma sıcaklığı	Servis ve doküman.	Kapasite (GB)	Teknik veriler Arabirim, önbellek, dönüş hızı (rpm)
1	Samsung SP2014N	93	■ ■ ■ ■ ■	105	93	98	89	90	200	PATA, 8 MB, 7200
2	Western Digital WD3200JB	92	■ ■ ■ ■ ■	183	91	97	92	90	320	PATA, 8 MB, 7200
3	Seagate ST3400832A	91	■ ■ ■ ■ ■	275	88	95	100	90	400	PATA, 8 MB, 7200
4	Western Digital WD1600JB	90	■ ■ ■ ■ ■	109	86	97	100	90	160	PATA, 8 MB, 7200
5	Seagate ST3300831A	90	■ ■ ■ ■ ■	149	88	93	92	90	300	PATA, 8 MB, 7200
6	Western Digital WD2500JB	89	■ ■ ■ ■ ■	141	84	96	100	90	250	PATA, 8 MB, 7200
7	Seagate ST3200822A	88	■ ■ ■ ■ ■	106	84	98	89	90	200	PATA, 8 MB, 7200
8	Western Digital WD2000JB	88	■ ■ ■ ■ ■	119	85	93	89	90	200	PATA, 8 MB, 7200
9	Samsung SP0822N	87	■ ■ ■ ■ ■	63	80	100	96	90	80	PATA, 2 MB, 7200
10	Seagate ST3160023A	83	■ ■ ■ ■ ■	93	76	98	89	90	160	PATA, 8 MB, 7200

MÜREKKEP PÜSKÜRTMELİ YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (+ kdv)	Ofis baskı hızı	Grafik baskı hızı	Resim baskı hızı	Grafik kalitesi	Resim kalitesi	Teknik veriler Çözünürlük, arayüz, baskı hızı renkli
1	Canon Pixma iP5200	92	■ ■ ■ ■ ■	169 €	93	79	100	100	93	9600 x 2400 dpi, USB, 24 sayfa/dk
2	HP Photosmart 8250	88	■ ■ ■ ■ ■	231 \$	87	67	86	88	95	4800 x 1200 dpi, USB, 31 sayfa/dk
3	Canon Pixma iP6000D	88	■ ■ ■ ■ ■	241 \$	100	64	82	88	95	4800 x 1200 dpi, USB, 17 sayfa/dk
4	Canon Pixma iP4200	86	■ ■ ■ ■ ■	109 €	92	77	77	92	96	9600 x 2400 dpi, USB, 19 sayfa/dk
5	Epson Stylus Photo R800	85	■ ■ ■ ■ ■	339 €	82	46	64	96	100	5760 x 1440 dpi, USB, 17 sayfa/dk
6	HP Deskjet 6980	85	■ ■ ■ ■ ■	197 \$	82	76	86	96	80	4800 x 1200 dpi, USB, 24 sayfa/dk
7	HP Business Inkjet 1200D	84	■ ■ ■ ■ ■	215 \$	83	100	64	96	83	4800 x 1200 dpi, USB, 24 sayfa/dk
8	HP Deskjet 6940	83	■ ■ ■ ■ ■	192 \$	78	77	82	96	80	4800 x 1200 dpi, USB, 24 sayfa/dk
9	HP Business Inkjet 1000	83	■ ■ ■ ■ ■	204 \$	75	79	82	96	80	4800 x 1200 dpi, USB, 23 sayfa/dk
10	HP Photosmart 8450	83	■ ■ ■ ■ ■	279 \$	89	56	68	84	92	4800 x 1200 dpi, USB, 20 sayfa/dk

YENİ

YENİ

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

INTEL 775 ANAKARTLAR

YENİ

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Performans	Stabilite	Birlikte gelenler	Servis/dokümantasyon	Yonga seti	Teknik veriler (Bellek, Ses, Lan,Wlan)
1	Asus P5N32-SLI Deluxe	100	■■■■■	307	100	100	100	100	nForce4 SLI	DDR2-667, 7.1 Kanal, 2 x 1 Gbit
2	Gigabyte GA-G1975X Turbo	100	■■■■■	270	100	98	100	100	i975X	DDR2-888, 7.1 HDA, 1 Gbit
3	Gigabyte GA-8I955X Royal	99	■■■■■	262	99	100	96	100	i955X	DDR2-667, 7.1 HDA, 2 x 1 Gbit
4	MSI P4N Diamond	98	■■■■■	265	99	92	100	92	nForce4	DDR2-667, 7.1 Creative HDA, 2 x 1 Gbit
5	Asus P5LD2 Deluxe WIFI - TV	95	■■■■■	293	99	92	92	92	i945P	DDR2-667, 7.1 HDA, 1 Gbit, 54 Mbit
6	Foxconn 925XE7AA	92	■■■■■	229	100	100	87	67	i925XE	DDR2-667, 7.1 HDA, 2 X 1 Gbit
7	Abit NI8 SLI	92	■■■■■	206	99	92	85	83	nForce4 SLI	DDR2-667, 7.1 Kanal, 1 Gbit
8	MSI P4N SLI-FI	91	■■■■■	160	100	98	73	92	nForce4 SLI	DDR2-667, 7.1 Kanal, 1 Gbit
9	Foxconn Intense 945P7AA	86	■■■■■	105	99	96	67	67	i945P	DDR2-667, 7.1 HDA, 1 Gbit

AMD 939 ANAKARTLAR

YENİ

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Performans	Stabilite	Birlikte gelenler	Yapısı	Servis/doküman.	Teknik veriler (Yonga seti)
1	MSI K8N Diamond	94	■■■■■	172	100	100	93	71	100	nVidia nForce4 SLI
2	Asus A8N32-SLI Deluxe	92	■■■■■	257	88	92	100	96	74	nVidia nForce 4 SLI
3	DFI Lanparty nF4 SLI-DR	91	■■■■■	219	97	88	86	100	96	nVidia nForce4 SLI
4	Asus A8N-SLI Deluxe	90	■■■■■	156	91	88	100	88	74	nVidia nForce 4 SLI
5	MSI K8N Neo 4 Platinum	89	■■■■■	167	88	94	92	85	61	nVidia nForce4 Ultra
6	Gigabyte GA-K8N51 PVMT-9	89	■■■■■	100	94	88	82	91	80	nVidia GeForce 6150, nForce 430
7	ECS KN1 Extreme	88	■■■■■	135	97	89	87	68	65	nVidia nForce4 Ultra
8	Asus A8N VM CSM	88	■■■■■	106	91	88	86	91	74	nVidia GeForce 6150, nForce 430
9	Abit AX8	87	■■■■■	110	88	89	90	94	80	VIA K8T890
10	Foxconn Winfast NF4UK 8AA-8EKR5	86	■■■■■	105	84	88	89	85	85	nVidia nForce4 Ultra

200 \$ ALTI LAZER YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Office baskı hızı	Grafik baskı hızı	Resim kalitesi	Grafik kalitesi	Arabirim	Teknik veriler (Çözünürlük, bellek, baskı hızı renkli)
1	Xerox Phaser 3122	93	■■■■■	142	96	100	84	86	USB, paralel	1.200 x 600, 8 MB, 20 sayfa / dk
2	Samsung ML-2010	92	■■■■■	150	96	94	84	100	USB	1.200 x 600, 8 MB, 20 sayfa / dk
3	OKI B4100	92	■■■■■	160	100	96	84	82	USB, paralel	1.200 x 600, 8 MB, 18 sayfa / dk
4	Brother HL-2040	89	■■■■■	146	89	84	89	80	USB, paralel	600 x 600, 8 MB, 20 sayfa / dk
5	Kyocera FS-820	85	■■■■■	172	71	91	100	68	USB, paralel	1.200 x 600, 16 MB, 16 sayfa / dk
6	Samsung ML-1610	85	■■■■■	89	81	85	84	100	USB	600 x 600, 2 MB, 16 sayfa / dk
7	HP Laserjet 1020	84	■■■■■	149	72	93	89	83	USB	600 x 600, 2 MB, 18 sayfa / dk
8	Xerox Phaser 3117	84	■■■■■	114	85	84	82	86	USB	600 x 600, 8 MB, 16 sayfa / dk
9	Canon Laser Shot LBP 2900	81	■■■■■	132	68	90	89	72	USB	600 x 600, 2 MB, 12 sayfa / dk

1. SIRA: Xerox Phaser 3122

Yüksek çözünürlüklü baskı yeteneğini uygun boyutları ve süratıyla birleştiren, ev ve ofis kullanımı için hesaplı bir yazıcı.

- ⊕ Hızlı ve kaliteli baskı imkanı
 - ⊕ USB ve paralel port bağlantısı
 - ⊕ Linux desteği
- CHIP Toplam Puanı: 93**
Fiyatı: 142 \$ (orta)

6. SIRA: Samsung ML-1610

Kolay kurulum ve kullanım özellikleri bulunan ürün başarılı fiyat / performans oranı ile dikkat çekiyor.

- ⊕ Uygun fiyat
 - ⊕ Telefon ve web desteği
 - ⊕ Kolay kurulum ve kullanım
- CHIP Toplam Puanı: 85**
Fiyatı: 89 \$ (çok iyi)

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

DİJİTAL FOTOĞRAF MAKİNELERİ

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (+ kdv)	Görüntü kalitesi	Ergo-nomi	Beraber. gelen don.	Servis/ doküman.	Optik zum	Teknik veriler (USB, AV Out, çözünürlük)
1	Sony Cyber-Shot DSC-R1	89	■■■■■	899 €	100	71	99	83	5 X	2,0, AV Out, 10 Megapiksel
2	Panasonic Lumix DMC-FZ30	84	■■■■■	580 €	85	90	93	67	12 X	2,0, AV Out, 8,0 Megapiksel
YENİ	3	Sony Cyber-Shot DSC-R2	84	■■■■■	370 €	82	83	96	12 X	2,0, AV Out, 5,9 Megapiksel
4	Fujifilm FinePix S9500	83	■■■■■	719 €	91	80	82	50	10,7 X	2,0, AV Out, 9,1 Megapiksel
5	Samsung Digimax Pro 815	81	■■■■■	719 €	77	100	67	83	15 X	2,0, AV Out, 8,0 Megapiksel
YENİ	6	Kodak Easyshare V570	80	■■■■■	499 \$	71	75	100	3 X	2,0, AV Out, 5,0 Megapiksel
7	Panasonic Lumix DMC-FZ7	80	■■■■■	---	72	87	90	67	12 X	2,0, AV Out, 5,9 Megapiksel
YENİ	8	Panasonic Lumix DMC-TZ1	80	■■■■■	360 €	74	79	90	10 X	2,0, AV Out, 4,9 Megapiksel
9	Kodak Easyshare P880	79	■■■■■	639 \$	75	79	82	67	5,8 X	2,0, AV Out, 7,0 Megapiksel
10	Canon PowerShot S2 IS	79	■■■■■	512 €	80	97	86	83	12 X	2,0, AV Out, 5,04 Megapiksel

ÇOK İŞLEVİLİ CİHAZLAR

	Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/ Performans	Fiyat (+ kdv)	Office baskı hız	Grafik baskı hız	Resim baskı hız	Grafik kalitesi	Resim kalitesi	Teknik veriler (Çözünürlük, bağlantı, baskı hızı renkli)
YENİ	1	Canon Pixma MP830	90		360 €	100	91	100	98	100	9.600 x 4.800 dpi, USB 2.0, 24 s. / dk
	2	Canon Pixma MP800	89		329 €	100	94	95	100	100	9.600 x 4.800 dpi, USB 2.0, 24 s. / dk
	3	Canon Pixma MP500	88		239 €	95	91	94	61	79	9.600 x 2.400 dpi, USB 2.0, 19 s. / dk
	4	Epson Stylus Photo RX700	88		345 €	99	100	100	71	95	5.760 x 1.440 dpi, USB 2.0, 20 s. / dk
	5	HP Photosmart 3310 AiO	86		379 €	91	100	92	85	49	4.800 x 1.200 dpi, USB 2.0, 31 s. / dk
	6	Canon Pixma MP760	85		222 €	94	100	100	100	96	4.800 x 1.200 dpi, USB 2.0, 17 s. / dk
	7	HP Deskjet 6980	85		187 \$	76	87	76	86	96	4.800 x 1.200 dpi, USB 2.0, 27 s. / dk
YENİ	8	HP OfficeJet 6210	84		235 \$	93	70	92	30	25	4.800 x 1.200 dpi, USB 2.0, 27 s. / dk
	9	Epson Stylus Photo RX620	84		235 €	95	100	100	100	76	5.760 x 1.440 dpi, USB 2.0, 18 s. / dk
	10	HP Deskjet 6940	84		289 \$	76	85	77	82	96	4.800 x 1.200 dpi, USB 2.0, 27 s. / dk

DVD YAZICILAR

	Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/ Performans	Fiyat (\$ + kdv)	DVD okuma prf. puanı	CD okuma prf. puanı	DVD yazma puan	CD yazma puanı	Servis ve dok.	Teknik veriler (DVD yazma, DVD yeniden yazma, DVD okuma, CD yazma, CD yeniden yazma, CD okuma, bellek)
YENİ	1	Philips DVDR-1648K	96	■■■■■	60	92	90	98	99	100	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
	2	LG GSA-4167B	96	■■■■■	50	93	89	99	98	75	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
	3	BenQ DW-1640	95	■■■■■	51	96	88	98	98	90	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
YENİ	4	Plextor PX-750A	94	■■■■■	150	95	8	95	96	100	16X, 8X, 16X, 40X, 24X, 48X, 2 MB
	5	NEC ND-4550A	93	■■■■■	57	95	79	96	91	85	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
	6	Samsung WM SH-W162C	92	■■■■■	50	92	88	96	98	75	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
	7	NEC-3550A	91	■■■■■	56	94	79	96	89	85	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB
	8	ASUS DRW-1608P2S	88	■■■■■	65	85	79	90	80	100	16X, 8X, 16X, 40X, 32X, 40X, 2 MB
	9	LG GSA-4163B	88	■■■■■	52	87	87	92	82	75	16X, 8X, 16X, 40X, 24X, 40X, 2 MB
	10	LG GSA-4165B	86	■■■■■	50	81	93	83	90	75	16X, 8X, 16X, 48X, 32X, 48X, 2 MB

1. SIRA: Philips DVDR-1648K

Çok iyi bir performans ve güvenilir destek sunan Philips DVDR-1648K, başarılı bir çözüm.

- Yüksek performans
- Başarılı teknik destek
- Başarılı kutu içeriği

CHIP Toplam Puanı: 96
Fiyatı: 60 \$ (çok iyi)

3. SIRA: BenQ DW-1640

Uygun fiyat / performans değeri sunan BenQ DVD-1640'ın test sonuçları da oldukça tatmin edici.

- Yüksek performans
- Başarılı kutu içeriği
- Uygun fiyat

CHIP Toplam Puanı: 95
Fiyatı: 51 \$ (çok iyi)

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

PCIe EKРАН KARTLARI 300 \$ ÜSTÜ

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/ Performans	Fiyat (\$ + kdv)	3B performs	Donanım özellikleri	Servis ve dok.	Bellek/ bellek veriyolu	CHIP	Grafik yongası
1	Sapphire Radeon X1900XTX	97	■■■■■	610	99	96	94	512MB GDDR3 / 256bit	650	ATI Radeon X1900 XT
2	ASUS EAX 1800XT Top	92	■■■■■	660	89	91	100	512MB GDDR3 / 256bit	700	ATI Radeon X1800 XT
3	Gainward 7800GTX Golden Smp.	91	■■■■■	645	89	91	88	256MB GDDR3 / 256bit	470	nVidia GeForce FX 7800 GTX
4	ASUS Xtreme N7800GTX Top	91	■■■■■	642	87	89	100	256MB GDDR3 / 256bit	275	nVidia GeForce FX 7800 GTX
5	Sapphire Radeon X1800XT	89	■■■■■	585	85	81	90	512MB GDDR3 / 256bit	625	ATI Radeon X1800 XT
6	Gigabyte 7800GTX	87	■■■■■	655	82	80	93	256MB GDDR3 / 256bit	275	nVidia GeForce FX 7800 GTX
7	MSI NX7800GTX	87	■■■■■	579	82	98	95	256MB GDDR3 / 256bit	430	nVidia GeForce FX 7800 GTX
8	Leadtek Winfast PX7800GT TDH	86	■■■■■	399	81	98	93	256MB GDDR3 / 256bit	400	nVidia GeForce FX 7800 GT
9	Gigabyte 7800GT	83	■■■■■	460	80	90	93	256MB GDDR3 / 256bit	400	nVidia GeForce FX 7800 GT
10	PNY GeForce 7800GT	78	■■■■■	480	77	86	74	256MB GDDR3 / 256bit	275	nVidia GeForce FX 7800 GT

2. SIRA: Asus EAX 1800XT Top

Yaptığımız testlerde birçok sonucu tarihe gömen Asus EAX 1800XT Top bizden yüksek puan almayı hak etti.

- Yüksek performans
- Etkili soğutma
- Başarılı kutu içeriği

CHIP Toplam Puanı: 92
Fiyatı: 660 \$ (iyi)

3.SIRA: Gainward Ultra 7800GTX Golden Sample

Gainward GeForce 7800GTX Golden Sample'ın üst seviye kullanıcıların ilgisini çekeceğini tahmin ediyoruz.

- Yüksek performans
- Başarılı kutu içeriği
- Yüksek fiyat

CHIP Toplam Puanı: 91
Fiyatı: 645 \$ (iyi)

PCIe EKРАН KARTLARI 150 - 300 \$ ARASI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/ Performans	Fiyat (\$ + kdv)	3B performs	Donanım özellikleri	Servis ve dok.	Bellek/ bellek veriyolu	Yonga	Grafik yongası
1	Sapphire Radeon X850XT	75	■■■■■	255	70	83	90	256MB GDDR3 / 256bit	520	ATI Radeon X850 XT
2	Leadtek Winfast PX6800 TDH	64	■■■■■	239	55	85	93	256MB GDDR3 / 256bit	325	nVidia GeForce FX 6800 GTX
3	Sapphire Radeon X1600 XT	64	■■■■■	199	55	85	88	256MB GDDR3 / 256bit	590	ATI Radeon X1600 XT
4	Sapphire Radeon X800GTO	64	■■■■■	175	54	92	80	256MB GDDR3 / 256bit	400	ATI Radeon X800 GTO
5	Powercolor X800GT	62	■■■■■	259	51	88	90	256MB GDDR3 / 256bit	475	ATI Radeon X800GT
6	Palit 6600C TD21	62	■■■■■	188	53	85	83	256MB GDDR3 / 128bit	500	nVidia GeForce FX 6600GT
7	Gainward 6600GT	60	■■■■■	171	52	80	82	256MB GDDR3 / 128bit	500	nVidia GeForce FX 6600GT
8	Gigabyte GV-RX70P256V	60	■■■■■	270	44	100	93	256 MB GDDR3 / 128bit	425	ATI Radeon X700 Pro
9	Gigabyte GV-NX66T128D	60	■■■■■	159	49	83	88	128 MB GDDR3 / 128bit	500	nVidia GeForce 6600GT
10	Powercolor R41A-PD3	56	■■■■■	169	43	85	90	256MB GDDR3 / 256bit	425	ATI Radeon X700Pro

PCIe EKРАН KARTLARI 150 \$ ALTI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/ Performans	Fiyat (\$ + kdv)	3B performs	Donanım özellikleri	Servis ve dok.	Bellek/ bellek veriyolu	Yonga	Grafik yongası
1	Asus Geforce N6600GT Silencer	64	■■■■■	141	52	90	100	256MB DDR / 128bit	500	nVidia Geforce FX 6600GT
2	Palit 6600C TD11	60	■■■■■	145	50	83	80	128MB GDDR3 / 128bit	500	nVidia Geforce FX 6600GT
3	Leadtek Winfast PX 6600TD	47	■■■■■	119	32	78	84	256MB DDR / 128bit	300	nVidia GeForce 6600
4	Asus Geforce N6600 Extreme	46	■■■■■	114	32	78	85	256MB DDR / 128bit	300	nVidia GeForce 6600
5	Inno 3D I-6600-G3F3	46	■■■■■	107	32	78	78	256MB DDR / 128bit	300	nVidia GeForce 6600
6	Sapphire X1300	42	■■■■■	125	22	90	88	512MB DDR / 128bit	450	ATI Radeon X1300
7	Asus GeForce N6200TD GE	40	■■■■■	68	24	75	85	128MB DDR / 128bit	300	nVidia GeForce 6200
8	GeCube Radeon X600 XT	40	■■■■■	125	20	92	80	256MB DDR / 128bit	500	ATI Radeon X600 XT
9	GeCube Radeon X600 Pro	39	■■■■■	99	18	90	80	128MB DDR / 128bit	400	ATI Radeon X600 Pro
10	MSI NX6200 TD256E	38	■■■■■	88	21	77	80	256MB DDR / 128bit	300	nVidia GeForce 6200

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

CEP TELEFONLARI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (€+ kdv)	Telefon işlev	Multi-medya	Veri/ mesaj	Pratik	Ağırlık	Teknik veriler (Boyut ve özellik)
1	Sony Ericsson W900i	98	■■■■■	589	98	100	100	97	148 g	109 x 24 x 49 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, USB
2	Nokia N90	96	■■■■■	649	96	100	95	94	175 g	113 x 52 x 25 mm, Digicam, e-posta, BT, USB
3	Samsung SGH-Z500	95	■■■■■	529	95	85	96	97	103 g	90 x 45 x 26 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, USB
4	Nokia N70	95	■■■■■	599	92	98	98	94	131 g	108 x 57 x 21 mm, Digicam, e-posta, BT, USB
5	Siemens SXG75	94	■■■■■	479	95	90	100	93	134 g	111 x 53 x 20 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, USB
6	Sony Ericsson W810i	94	■■■■■	449	94	96	88	95	99 g	46 x 19 x 100 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, USB
7	Sony Ericsson k600i	94	■■■■■	341	99	92	100	90	106 g	105 x 45 x 20 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, ser, USB
8	Sony Ericsson k750i	94	■■■■■	389	92	100	89	96	102 g	100 x 47 x 21 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, ser, USB
9	Sony Ericsson W800i	93	■■■■■	439	88	99	93	95	101 g	100 x 47 x 21 mm, Digicam, e-posta, BT, IR, USB
10	Nokia 6630	93	■■■■■	365	100	96	100	89	130 g	110 x 60 x 24 mm, Digicam, e-posta, BT, USB

YENİ
17" LCD MONİTÖRLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Görüntü kalitesi	Ergonomi	Birlikte gelenler	Tepki süresi (ms)	Servis doküman.	Teknik veriler (Alan büyüklüğü, maks. çözünürlük, piksel aralığı (mm), maks. kontrast, maks. parlaklık)
1	Samsung SyncMaster 760 BF	97	■■■■■	396	98	100	90	4	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 700:1, 300cd/m ²
2	Hyundai Image Quest Q70U	96	■■■■■	393	100	95	85	6	85	17", 1280 x 1024, 0.264, 700:1, 300cd/m ²
3	Benq FP71E+	95	■■■■■	329	97	96	90	8	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 500:1, 300cd/m ²
4	ViewSonic VP730	95	■■■■■	489	97	95	85	8	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 500:1, 300cd/m ²
5	Samsung SyncMaster 730BF	94	■■■■■	369	96	90	90	6	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 600:1, 300cd/m ²
6	Benq FP71V+	92	■■■■■	370	95	90	90	5	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 500:1, 400cd/m ²
7	Hyundai Image Quest L72S	90	■■■■■	305	90	92	85	8	85	17", 1280 x 1024, 0.264, 700:1, 300cd/m ²
8	LG L1750	90	■■■■■	336	91	86	90	12	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 550:1, 250cd/m ²
9	Asus MM17D	89	■■■■■	292	89	88	90	8	85	17", 1280 x 1024, 0.294, 600:1, 400cd/m ²
10	INCA 777A	88	■■■■■	239	86	87	90	8	90	17", 1280 x 1024, 0.294, 500:1, 300cd/m ²

1. SIRA Samsung SyncMaster 760 BF

Şık tasarımı ve sunduğu teknik özellikleriyle birinci sınıf LCD monitör çözümü.

- 4 ms'lik erişim zamanı
- Başarılı görüntü kalitesi
- Şık tasarım

CHIP Toplam Puanı: 97
Fiyatı: 396 \$ (iyi)

7. SIRA: HYUNDAI ImageQuest L72S

Hyundai, ImageQuest serisi ile şıklık ve kaliteyi buluşturmayı sürdürüyor.

- Düşük güç tüketimi.
- Etkili yanıt süresi.
- Net ve keskin görüntü

Toplam CHIP Puanı: 90
Fiyatı: 305 \$ (çok iyi)

19" LCD MONİTÖRLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Görüntü kalitesi	Ergonomi	Birlikte gelenler	Tepki süresi (ms)	Servis doküman.	Teknik veriler (Alan büyüklüğü, maks. çözünürlük, piksel aralığı (mm), maks. kontrast, maks. parlaklık)
1	Benq FP93GX	95	■■■■■	499	100	98	90	2	90	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 300cd/m ²
2	Hyundai Image Quest Q90U	95	■■■■■	513	98	98	85	8	85	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 300cd/m ²
3	Philips 190X6FB	93	■■■■■	415	97	95	82	8	90	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 300cd/m ²
4	Benq FP91V+	95	■■■■■	465	100	85	90	12	90	19", 1280 x 1024, 0.294, 450:1, 400cd/m ²
5	Hyundai Image Quest L90D+	93	■■■■■	483	96	90	85	3	85	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 300cd/m ²
6	ViewSonic VA1912W	91	■■■■■	399	90	95	90	8	90	17", 1280 x 1024, 0.264, 500:1, 300cd/m ²
7	Samsung SyncMaster 970P	91	■■■■■	475	88	100	90	6	90	19", 1280 x 1024, 0.294, 1000:1, 250cd/m ²
8	INCA IL-779	89	■■■■■	349	88	89	90	8	90	19", 1280 x 1024, 0.294, 600:1, 250cd/m ²
9	AG Neovo X19A	87	■■■■■	430	89	85	85	25	85	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 250cd/m ²
10	Hyundai Image Quest B91A	87	■■■■■	423	86	90	85	8	85	19", 1280 x 1024, 0.294, 700:1, 300cd/m ²

YENİ
YENİ

Fiyat bilgileri ortalama değerleri yansıtmaktadır.

172 PROF. İPUÇLARI

Giderek hantallaşan Win XP'nin yeni-
den verimli çalışmasını sağlamak için
sıradan yöntemler yeterli değil.

188 ŞİFRELERİ KIRIN

Artık herkesin farklı işlemlerde kullandığı çok sayıda şifresi var. Bunların hepsini hatırlamak neredeyse imkansız.

206 KALİTELİ VİDEOLAR

Tüm filmleri en iyi kalitede izleyebilmek için ihtiyaç duyduğunuz tüm araçlar ve ipuçları burada.

>>> pratik çözüm

YAZI İŞLERİ KÖSTEBEĞİ

Her ay dergiyi hazırlarken biz de çeşitli sorunlarla karşılaşyoruz ve çözümler üretmemiz gerekiyor. Bunları sizlerle paylaşmak istedik.

CHIP Haber Müdürü Cem Şancı'nın kapağını açtığı eski bir kasanın yan tarafına çamaşır iplerini gererek, güçlü bir fanı, grafik kartının hizasına yerleştirdiğini gördüğümüzde ne yapmaya çalıştığını anlamamıştık ama soğutma sayesinde The Elder Scrolls: Oblivion'u çalıştırdığını gösterince işler değişti.

Uzun zamandır beklenen ve geliştiren oyun The Elder Scrolls IV Oblivion ile PC oyunlarının yeni nesil grafiklere teslim olmak üzere olduğu anlaşıldı. Kılıçların, zırhların, kalkanların üzerindeki ince altın kaplama süslemeler, her biri ayrı sallanan varaklar, kırışmış kumaşın üzerindeki ince desenler...

Yeni nesil grafik kartları, PC oyuncularını mest ediyor. Ancak bu durum AGP kartlara sahip kullanıcıların yeni nesil oyunları oynayamayacağı anlamına gel-

miyor. Teknik olarak, bir iki yaşındaki AGP kartlarının işlemci hızı, yeni nesil grafik kartlarının işlemci hızından çok aşağıda değil. Yeni nesil kartların avantajı, geniş bellek yolu ve iş hatlarındaki farklılıktan kaynaklanıyor. Ancak nispeten güçlü bir makineye ve yüksek RAM kapasitesine sahip kullanıcılar da, eski AGP kartlarıyla yeni nesil oyunları tatminkâr biçimde çalıştırabilirler. Bu noktada overclock'tan korkmamak gerekiyor ama ne yaptığını bilmenin faydası olacaktır. ATI'nın kontrol yazılımı Catalyst ve elbette NVIDIA kartların kontrol yazılımları, beraberinde overclock seçenekleri ile geliyor ve kartları fazla zorlamadan performanslarını artıracak overclock seçenekleri sunuyor. Kullanıcının tek yapması gereken, yazılım penceresinde yer alan bir kutucuğu işaretlemek. Ayrıca, arka planda gereksiz çalıştığına inandığınız ve hafızayı meşgul eden yazılımları da kapatırsanız oyunlarınızda önemli bir performans artışı sağlayabilirsiniz. Sisteminizi ve ekran kartınızı soğutmak için ekstra bir çözüme de sahipseniz, overclock girişiminizin çok daha başarılı olduğunu görebilirsiniz.

Güncel oyunlar PC'nizde: Küçük performans hileleriyle yeni oyunları çalıştırabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

- 172 [Windows XP tuning](#)
- 184 [Yeni Thunderbird karşınızda](#)
- 188 [Şifrelerinizi kolayca yönetin](#)
- 192 [PC'ye uzaktan erişme yolları](#)

Her zaman her yerde: Evinizdeki ya da ofisinizdeki PC'nize her yerden erişebilirsiniz.

- 198 [Ayın Freeware'leri](#)
- 202 [Adı duyulmamış yazılımlar](#)
- 206 [CHIP medya paketi](#)
- 216 [Dizüstünde TV seyredin](#)
- 220 [Web tasarım kursu](#)
- 224 [En iyi ipuçları](#)
- 228 [Linux dünyasına giriş](#)

Windows'un her geçen gün biraz daha yavaş çalışmasının en önemli nedeni, omuzlarında biriken gereksiz yük artışı. Oysa daha hızlı bir XP için ipuçlarımızı uygulamanız yeterli.

Bu yazıda

Isınma turları: Ücretsiz araçlarla temel değişiklikleri gerçekleştirin

Sıralama turları: Mevcut bileşenlerden maksimum performans alın

Yarış: İşlemci ve HD-DVD performansını artırın

Bir bakışta: Beş adımda ince ayar

Formula 1'e hoş geldiniz! Yardım dosyalarında, kullanım kılavuzlarında ve diğer kaynaklarda yer almayan Kayıt Defteri değişiklikleri ve performans artışına yönelik ücretsiz araçlar sayesinde, benzer donanımlara sahip sistemlere tur bindirebilirsiniz. Bir anlık duraksamanın bile mağlubiyet anlamına geldiği bu yarışta, kurallar da son derece önemli. Safra attıktan ve ayağınızı frenlerden çektikten sonra güvenliği bir an olsun elden bırakmamalısınız. Aynı benzetme üzerinden gidecek olursak, unutmayın ki ne Schumacher ne de Alonso emniyet kemeri takılı olmaksızın start alabilir. Bu nedenle ince ayar öncesinde verilerinizi yedeklemeniz şart. Yazımızda uygulanan ipuçları, sistemin derinliklerinde yer alan ayarlara müdahale gerektirdiğinden bir miktar risk taşıyor. Dolayısıyla kullanıcıların üst düzey performans elde etmek için biraz çaba harcaması gerekiyor.

Başka yerde

yok!

İSINMA TURLARI

Oyun, uygulama ve dosya indirme için ipuçları

XP'nin form tutması için ilk aşamada kolay kullanımlı ince ayar araçlarına başvurmalısınız.

1 PC oyunlarını hızlandırın

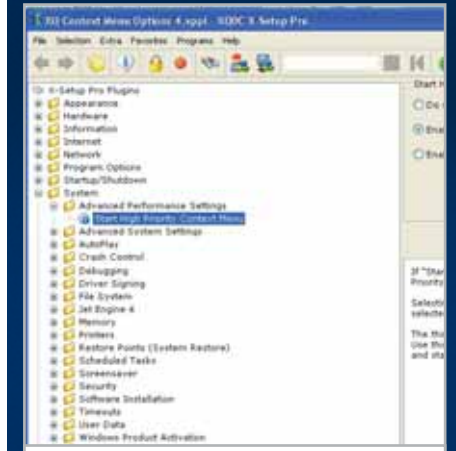
Özellikle Quake 4 gibi 3B shooter oyunlarında sistem performans gereksinimi en üst düzeye çıkıyor. Bu oyunlar için gereken kaynakları yaratmak profesyonel kullanıcılar için hiç zor değil. Oyunlardaki takılmaların önüne geçmek için CHIP CD/DVD'de yer alan ve www.theorica.net adresinden de indirebileceğiniz GameXP adlı ücretsiz araçtan yararlanabilirsiniz. İngilizce arabirime sahip yazılımda *Modify some default Windows Services to increase speed* öğesinin işaretlendiğinden emin olun. Bilgisayarınızı oyunlar için optimize etmek amacıyla daha sonra *Warp Speed'e* tıklamanız yeterli.

İPUÇU: GameXP'ye ait "Readme.txt" dosyasını açın. *Technical Information* başlığı altından bu ince ayar aracının sistemde hangi değişiklikleri gerçekleştirdiğini öğrenebilirsiniz.

2 Kısayol menüsüne ek

Windows Görev Yöneticisi, sisteminizde çalışan yazılımların önceliğinin değiştirilmesine izin veriyor. Bu seçenek, özellikle video dosyalarının sıkıştırılması gibi işlemlerde performans artışı getiriyor. Öncelikleri sık sık değiştirmek durumunda kalıyorsanız Görev Yöneticisi üzerinden her defasında aynı adımları atmak karmaşık gelebilir. Oysa bir ince ayar aracıyla kısayol menüsü üzerinden öncelikleri rahatça değiştirebilirsiniz.

XQDC X-Setup Pro'nun ücretsiz sürümünü eCHIP'ten veya www.x-setup.net adresinden kurabilirsiniz. *Configuration / Language* başlığı altından yüklediğiniz dilleri etkin hale getirebilirsiniz. Aracı başlattıktan sonra *Classic* görünümüne geçin. *System / Advanced Performance Settings / Start High Priority Context Menu*'ye tıklayın. *Enable command on context menu for EXE-Files* seçeneğini etkinleştirin ve

İnce ayar: "XQDC X-Setup Pro" adlı ücretsiz araç yaklaşık 1.800 Windows ayarına erişim sağlıyor.

Apply Changes'la değişiklikleri onaylayın. Şu aşamadan itibaren sağ tuşla söz konusu simgeye tıklayıp *Start High Priority*'yi seçerek her uygulamayı yüksek öncelikli başlatabileceksiniz.

İPUÇU: XQDC X-Setup Pro yaklaşık 1.800 adet belgelenmemiş ya da erişimi güç Windows ayarına erişim sağlıyor. Henüz bu konuda uzmanlaşmamış kullanıcılar mevcut sihirbazdan yararlanarak Windows ince ayarı konusunda yardım alabilir.

3 Dosyaları hızlıca indirin

Microsoft, Windows XP Service Pack 2 ile eş zamanlı TCP/IP bağlantı sayısını 10'la sınırlandırdı. Bu sınırlama daha fazla güvenlik sağlasa da, özellikle dosya paylaşım ağlarında performans kaybına neden oluyor. "Tcpip.sys" dosyasını değiştiren bir yamayla ve ek bir Kayıt Defteri değişikliğiyle bu sınırlamayı kaldırabilirsiniz. CHIP CD/DVD'den "EvID4226Patch" e erişebilir ve çalıştırabilirsiniz. Yamaya ait EXE dosyasına iki kez tıkladığınızda bağlantı sınırının 50'ye çıkarılmasını isteyip istemediğinizi soran bir DOS penceresi açılacaktır. Yamanın amacına ulaşabilmesi için iki kez [Y]'ye tıklayın. Windows'a ait iki güvenlik iletişim penceresine *İptal* ve *OK* ile yanıt verin. Bu noktada anti virüs yazılımın devreye girmesi olası. Çünkü birçok Truva atı daha hızlı yayılabilmek amacıyla bu yamayla aynı yöntemden yararlanıyor. Benzer bir durumla karşılaşırsanız, uyarıyı göz ardı ederek an-

ti virüs yazılımını kısa süreli olarak devre dışı bırakabilirsiniz. Yama yalnızca *Yarı açık*, yani bekleme modundaki bağlantıların sayısını arttıracaktır. Ancak normal TCP/IP bağlantılarının sayısı 10'a indirildiğinden Kayıt Defteri'nde de birtakım değişiklikler yapmanız gerekiyor. Windows XP eşzamanlı olarak 16.777.214 adet bağlantıya izin vermektedir. Bu amaçla Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni başlatın ve "HKEY_LOCAL_MACHINE\System\CurrentControlSet\Services\Tcpip\Parameters" anahtarına geçin ve orada "TcpNumConnections" adında bir DWORD değeri oluşturun. Burada "00ffffff" (On altılı sistemde) veya "16777214" (Onlu sistemde) değerini gi-

rin. Bilgisayarı yeniden başlattığınızda bağlantı sınırlaması kalkacaktır.

SIRALAMA TURLARI

Gereksiz uygulamaları listeden silme ve ekran kartının sınırlarını zorlama

Kayıt Defteri'ndeki çeşitli düzenlemelerle ve gizli ayarlarla XP'yi harekete geçirebilirsiniz.

4 Hızlı sistem açılışı

Örneğin Word gibi herhangi bir uygulamanın Windows'la başlatılmasını istiyorsunuz. Ancak "word.exe" dosyasını Baş-

langıç klasörüne taşımanız Windows'un başlatılmasını yavaşlatıyor. Bu yavaşlamanın önüne geçmek için, söz konusu uygulamanın başlatılmasını geciktirecek bir VBS kodundan yararlanabilirsiniz. Bu kodu oluşturmak için öncelikle Not Defterini başlatın. Burada:

```
Option Explicit
Dim objshell
Dim intwait
intwaiten = 30000
WScript.sleep intwaiten
Set objshell = WScript.CreateObject("Wscript.shell")
objshell.Exec("word.exe dosyanın konumu")
```

satırlarını kodlayın. "intwait" ardındaki değer, uygulamanın ne zaman başlatılacağını belirleyecektir. Örnekte Word 30.000 milisaniye, yani 30 saniye sonra başlatılacak. Akıllıca bir planlamayla tüm diğer Windows hizmetlerinin kısa sürede yüklenmesini ve internet bağlantısı gibi diğer hizmetlerden en kısa sürede yararlanılmasını sağlayabilirsiniz. Yukarıdaki kodda "objshell.Exec"ın ardından "word.exe"nin konumunu girdikten sonra dosyayı "start.vbs" adıyla kaydetmelisiniz. Elbette Word yerine farklı bir uygulama seçmek de mümkün. Daha fazla yazılımda aynı yolu izlemek için yeni Object-Exec komutları eklemeniz gerekiyor. Ancak birçok anti virüs yazılımı VBS betiklerine (script) önyargıyla yaklaşacaktır. Şimdi yeni oluşturulan bu başlangıç koduna iki kez tıklayın. Anti virüs yazılımından bu konuda bir uyarı alırsanız, kodun çalıştırılmasına izin vermelisiniz. Daha sonra "start.vbs"i Başlangıç klasörüne taşıyın. Bilgisayarı yeniden başlattığınızda XP hemen kullanıma hazır hale gelecek, ancak "word.exe" uygulaması gecikmeli olarak başlatılacaktır.

5 Ekran kartlarına ince ayar

ATuner adlı ücretsiz yazılımla GeForce, Quadro ve Radeon gibi 3B ekran kartlarının daha hızlı ve etkin bir biçimde yapılandırabilirsiniz. Bu sayede örneğin anti-aliasing ayarlarını kişisel olarak gerçekleştirebilir ve tüm Open-GL işlevlerini tek tıklamayla optimize edebilirsiniz.

CHIP CD/DVD'den ulaşabileceğiniz aTuner başlatıldığında önce ekran kartı ve onun kurulu sürücülerini tespit ediyor. Anti-

KAYNAKLARI VERİMLİ KULLANMAK

Windows 2000'le gündeme gelen dizin oluşturma hizmeti daha hızlı dosya arama imkânı sunuyor. Bu hizmeti kapatmak sabit disk alanından ve sistem kaynak kullanımından tasarruf sağlasa da, etkinleştirmek sabit disk erişimini hızlandıracak ve Windows'un dosya bulmak için ihtiyaç duyduğu sürenin kısalması anlamına gelecektir. Bu ikilem karşısında CHIP'in önerisi söz konusu hizmetin kapatılması ve ücretsiz bir arama aracının kullanılması.

1. Dosya dizin oluşturmaya kapatmak Başlat / Çalıştır'a tıklayın ve

services.msc

komutuyla Hizmetler penceresini açın. Sağ fare tuşuyla Dizin oluşturma hizmeti'ne tıklayın ve Dur'u seçin. Şimdi

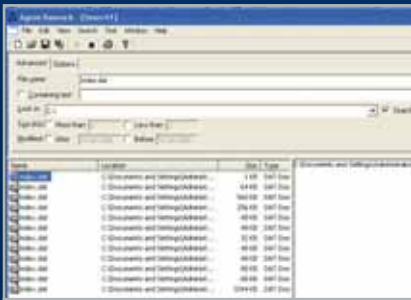
tüm disk bölümlerinde bu dizin oluşturma hizmetini devre dışı bırakmalısınız. Bu amaçla sabit diske (örneğin C:\) sağ tuşla tıklayın ve Özellikler'i seçin. Daha sonra Hızlı arama için dizin oluşturma hizmeti bu diski dizinlesin'i devre dışı bırakın ve bir sonraki iletişim penceresinden alt klasörler için de bu işlemi etkinleştirin. Sabit disk boyutuna göre bu işlem süresi artacaktır. Şimdi bilgisayarınızı yeniden başlatın.

2. Alternatif arama aracı

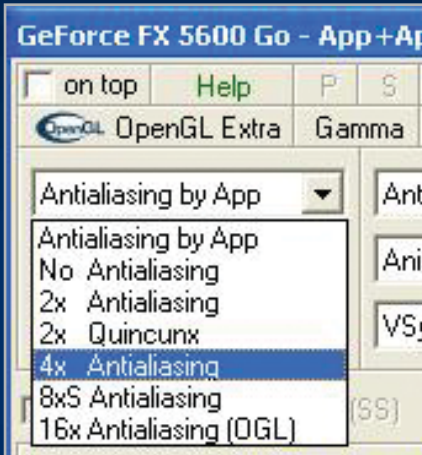
CHIP CD/DVD'den veya www.mythicsoft.com adresinden Agent Ransack'ı kurun. Bu ücretsiz yazılımı Başlat / Tüm Programlar / Agent Ransack menülerinden başlatabilirsiniz.

3. Hızlı arama aracını XP'ye entegre edin

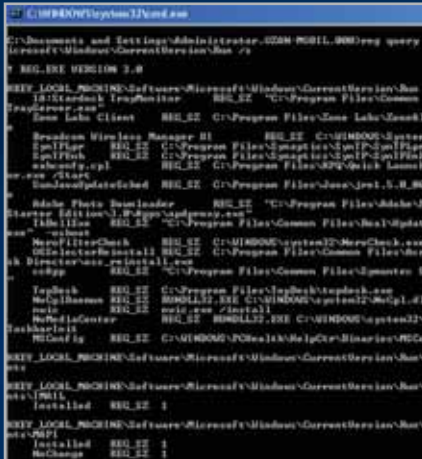
Bu aracı Windows'un arama aracı gibi kullanmak için öncelikle "AgentRansack.exe" dosyasını "Windows\System32" klasörüne kopyalayın. Daha sonra yeni aramayı hemen Başlat / Çalıştır'dan başlatabilirsiniz. Az önce kopyalanan dosyaya sağ fare tuşuyla tıklayın ve Özellikler'den [F3] gibi bir tuş kısayolu belirleyin. Windows izin vermediğinden [Win]+[F] tuş bileşiminden yararlanmanız mümkün olmayacak. Artık Başlat / Ara'dan yazılımı çalıştırabilirsiniz. Kısayol menüsünden Agent Ransack'ı seçmeniz yeterli.

Genişletilmiş arama: Agent Ransack adlı ücretsiz araç Windows Ara'dan çok daha yüksek performans sunuyor.

Anti-aliasing iyileştirmesi: Bu alandan daha yüksek bir anti-aliasing değeri seçebilirsiniz.

Kayıt Defterinin röntgeni: Reg komutuyla Kayıt Defteri'ndeki gizlenmiş kayıtları tespit edebilirsiniz.

aliasing teknolojisinden daha etkin bir biçimde yararlanabilmek için pencerenin üst bölümündeki listelerden değerleri değiştirebilirsiniz. Buradaki ayarlar kurulu ekran kartı sürücüsü tarafından kısıtlanabiliyor. Soldaki liste OpenGL, sağdaki ise Direct3D verilerini barındırıyor. *Open GL extra*'ya tıklayarak çok sayıda seçenek sunan özel bir iletişim penceresine ulaşabilirsiniz. Seçeneklerin gri renkte olanları, kurulu sürücülerle birlikte etkinleştirilemeyenler. Ekranın alt kenarındaki *Optimize*'a ve *Maximize performance*'a tıklayarak ekran kartı ayarlarını değiştirebilirsiniz. *Direct3D extra* üzerinden de benzer ayarlar gerçekleştirmeniz gerekiyor. Yeni ayarlarla herhangi bir sorun yaşarsanız *Reset default*'la eski ayarlarınıza geri dönebilirsiniz.

6 POSIX'i devre dışı bırakın

POSIX, Unix işlevlerinin Windows altından çalıştırılabilmesini sağlıyor. XP'de artık bu desteğin kaldırıldığı Microsoft tarafından ifade ediliyor. Ancak POSIX'in neden arka planda çalıştığı, sistem kaynaklarını tükettiği ve güvenlik açısından da bir risk oluşturduğu konusunda Windows'un geliştiricileri sessiz kalmayı tercih ediyor. Neyse ki Kayıt Defteri'nden POSIX'i devre dışı bırakmak elinizde. Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni başlatın ve "HKEY_LOCAL_MACHINE\System\CurrentControlSet\Control\Session Manager\SubSystems" anahtarına geçin. Burada *Optional* öğesini bulun. *Veri* sürünüzde *Posix* değeri yer alıyorsa POSIX etkin durumdadır. Devre dışı bırakmak için *Posix*'e iki kez tıklayın ve açılan iletişim penceresinden bu sözcüğü silin. Bilgisayarı yeniden başlattığınızda bu hizmet devre dışı kalacaktır. **İPUCU:** Windows XP Unix komutlarını desteklemeye devam edecek. POSIX'in yerine <http://www.microsoft.com/windowsserver/system/sfu/default.msp> adresinden ücretsiz olarak olarak yeni "Windows Services for Unix"i indirebilirsiniz.

YARIS

Kayıt Defteri'ni ayarlayıp işlemci yükünü hafifletin

XP'deki son değişiklikleri gerçekleştirerek en yüksek hızla bitiş çizgisinin yolunu tutabilirsiniz.

7 Gizli Kayıt Defteri öğeleri

Bazı gizli Kayıt Defteri öğelerini regedit'le ya da RegSeeker gibi temizlik araçlarıyla görüntülemek ve silmek mümkün oluyor. Yüksek performanslı bir antispyware aracı olan "Hijack this" ise 256 sayfadan uzun kayıt defteri öğelerinde ve 0'la sonlanan 8 bit ANSI karakter zincirlerinde sonuç üretmiyor. Bu nedenle Kayıt Defteri'ndeki başlangıç klasörünü gerçek anlamda temizleyebilmek için Windows'un komut satırına yönelmelisiniz. Kayıt Defteri Düzenleyicisi ve RegSeeker araçlarını çalıştırın ve "HKEY_LOCAL_MACHI-

NE\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run" anahtarından tüm gereksiz kayıtlardan temizleyin. Daha sonra *Başlat* menüsü altında bulunan *Çalıştır* bölümünde

cmd

ile komut satırını çalıştırın. Burada

```
reg.query·HKLM\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run·/s
```

komutunu çalıştırarak, gizli kayıtların izini sürün. Bu nitelikte kayıtlara ulaştığınızda silmek için şu komutu çalıştırın:

```
reg.delete·HKLM\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run\Version\Run\Gizlenen·Wert
```

İPUCU: Reg komutu çok sayıda fonksiyon sunuyor. Bunların açıklamalarını görebilmek için

reg·/?

Komutunu kullanabilirsiniz.

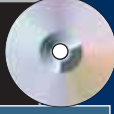
8 Hızlı HD gösterimi

XP altında Media Player 10 tarafından oynatılan High Definition (HD) biçimindeki yüksek çözünürlüklü videolar şimdiye dek işlemci tarafından çözülmek (decoding) durumundaydı. Oysa özel bir yamayla DirectX video hızlandırıcısını (DXVA) Media Player'la ilişkilendirerek işlemci üzerindeki yükü azaltabilirsiniz. Bu yolla kod çözme işleminin grafik işlemcisi (GPU) tarafından üstlenilmesini sağlayabilirsiniz. Ancak yamanın yalnızca Nvidia GeForce 6 gibi DXVA destekli ekran kartları tarafından desteklendiğini hatırlatalım.

Yamayı indirmek için Microsoft'un web sayfasında (www.microsoft.com) "888656" değerini aratın. Bu yamanın işlevlik kazanması için "891122" kodlu ikinci bir yamaya ihtiyaç olacak. Söz konusu olan, WMV-HD-Digital Rights Management güncellemesi. Önce DRM ve hızlandırıcı yamalarını yükleyin. Değişiklik maksimum 30 kare/saniye hızdaki 720p ve 1080p standart çözünürlüklü HDTV içeriklerde performans artışı sağlayacaktır. ■

MH / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

CHIP CD/DVD: En iyi
Windows ince ayar araçları
eCHIP-Code © XP TUNING

TuneUp Utilities

Bu araç Windows XP'yi tek bir tıklamayla optimize edebiliyor ve gizli özelliklere erişim sağlıyor.

GameXP: Bilgisayarı Quake gibi yüksek performans gerektiren PC oyunlarına göre optimize ediyor.

MaxMem: Boştaki sistem belleği miktarını görüntülüyor ve derseniz boş bellek alanı yaratıyor.

EviD4226 Patch: Yarı açık TCP/IP bağlantılarının sayısını artırıp daha hızlı dosya indirme imkânı yaratıyor.

aTuner: Güncel GeForce, Quadro ve Radeon 3B ekran kartlarında performans artışı sağlıyor.

RegSeeker: Gerekmeyen ve geçersiz Kayıt Defteri öğelerini kaldırıyor. (Bk. Sağ)

Driver Cleaner PE: Sürücü güncellemeleri sırasında genellikle göz ardı edilen dosya artıklarını ortadan kaldırıyor.

CCleaner: Artık dosyaları Windows'un Disk Temizleme aracından çok daha etkin bir biçimde siliyor.

XPlite/2000lite Demo: Windows XP Turu gibi sık gerekmeyen özellikleri kaldırıyor.

Agent Ransack: Windows'un arama işlevinden hızlı çalışan araç yüksek disk alanı kullanan dizinleri es geçiyor.

Know-How: Kayıt Defteri neden aksıyor?

Kayıt Defteri'ndeki yığılma Windows'un yavaşlamasına neden oluyor. Bu yavaşlama karşısında tek çare CHIP CD'de yer alan araçlarla en kısa sürede temizlik yapmak. Kayıt Defteri'ndeki sorunun boyutu, kurulu yazılımların sayısı ile doğru orantılı. Öğelerin hangilerinin Kayıt Defteri'nin işlevlerini aksattığını ve XP'nin hızını kestiğini şu şekilde öğrenebilirsiniz:

Name	Tip	Wert
(Standard)	REG_SZ	(Wert nicht gesetzt)
AUC	REG_SZ	"E:\Programme\AUC\auc.exe"
C-Media Mixer	REG_SZ	Mixer.exe /startup

Başlangıç anahtarlarındaki değerler: XP'yle otomatik olarak başlatılan yazılımlar "HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion" başlığı altında **Run** ve **Run Once** alt anahtarlarında yer alıyor. Bu anahtarlardaki kayıtların çokluğu Windows'un başlatılmasını geciktirecektir.

Ad	Tür	Veri
(Standard)	REG_SZ	acwfile

Kullanılmayan dosya türleri: Birçok dosya uzantısı özel olarak çeşitli uygulamalarla ilişkilendirilmiştir. Örneğin "acw" erişilebilirlik sihirbazına (accwiz.exe) ait bir uzantı. Bu sihirbaz artık ihtiyaç duymuyorsanız onu kaldırabilirsiniz.

Ad	Tür	Veri
(Standard)	REG_SZ	AudioVBScrip.1

Geçersiz kayıtlar: Bu nitelikteki kayıtları bulmanın en hızlı yolu CHIP CD'de yer alan RegSeeker adlı araçtan geçiyor. Dikkat: Herhangi bir uyarı mesajı verildiğinde büyük ihtimalle bir Truva atı veya casus yazılım söz konusudur.

Ad	Tür	Veri
(Standard)	REG_SZ	H.323 Internettelefonie
FriendlyType	REG_SZ	@E:\Programme\NetMeeting\conf.exe,-123

Boştaki bağlantılar: Herhangi bir yazılım, kaldırılırken kayıt defterindeki öğesini silmiyorsa ardından anlamsız dosya konumları kalır. bağlantıları linkleri RegSeeker yardımıyla tespit edebilirsiniz.

Beş adımda daha hızlı XP

Windows'un daha hızlı başlatılması için Windows'u gereksiz yüklerden arındırmalısınız. Bu adımları birkaç aylık periyotlarla yinelemelisiniz.

✓ Başlangıç klasörünü temizleyin: *Başlat - Çalıştır*'a tıklayın ve

`msconfig`

komutunu çalıştırın. Daha sonra *Başlangıç* sekmesinden kullanılmayan öğelerin onay işaretlerini kaldırın. Ayrıca *Başlat / Tüm Programlar / Başlangıç* klasöründe gereksiz bir kayıt bulunmadığından emin olun.

✓ Kayıt Defteri'ni temizleyin eCHIP'ten ulaşabileceğiniz RegSeeker'ı çalıştırın. Languages'tan Türkçe'yi seçin. Daha sonra *Kayıt Defteri'ni Temizle*'ye tıklayarak gerek duyulmayan kayıtları kaldırın.

✓ Sürücü artıklarını kaldırın Özellikle ekran kartları aygıt sürücülerinin güncellenmesi sırasında artlarında önemli miktarda dosya artığı bırakır. Bu dosyaları Driver Cleaner Pro adlı ücretsiz araçla silebilirsiniz. Cleaning Selection'dan ekran ve ses kartınızı seçin ve *Adde* tıklayın. *Show Details*'den hangi dosyaların silineceğini görüntüleyebilirsiniz. Temizlik için *Starta* tıklamanız yeterlidir.

✓ Dosya artıklarını silin Geçici dosyalardan, silinen yazılımların ardında bıraktıkları artıklardan ve kalıcı kullanıcı verileri gibi diğer dosyalardan kurtulmak için *CrapCleaner*'dan yararlanabilirsiniz. Yazılımın kullanımını son derece kolay.

✓ Windows'u forma sokun Uzak doğu dilleriyle ilgili bileşenler, Windows XP Turu ve gereksiz yer işgal eden diğer araçlar XPlite'nin demo sürümüyle kaldırılabilir. *Add/Remove Components*'tan kullanılmayan özelliklerin onay işaretlerini kaldırın ve *Next*'e tıklayın. Araç bir geri yükleme noktası oluşturacak ve gereksiz Windows bileşenlerini kaldıracaktır. ■

Dertsiz Windows

Bakım-onarım ekiplerimiz hizmetinizde: CHIP, işletim sistemindeki programlama hatalarını gideriyor ve sorunları ortadan kaldırmanıza yardımcı oluyor.

Ürün geliştirme sürecini kısaltmak ve maliyetleri olabildiğince aşağıya çekmek, birçok firma gibi Microsoft'un da gündeminde. Bu idari çözüm, kalite kontrol aşamasında tasarruf edilmesi anlamına da geliyor. Bazı yazılım bileşenleri Tata Consultancy Services adlı kuruluş tarafından Hindistan'da özensiz bir biçimde gözden geçiriliyor ve bir sonraki aşamada Redmond'da "kopyala - yapıştır" yöntemiyle hızla yazılıma ekleniyor. Bu özensizlik, Windows kullanıcılarının bilgisayarlarına işlem hataları, sistem çökmeleri ve mavi ekran uyarıları olarak yansıyor. CHIP yazı işleri bu nedenle Windows geliştiricilerinin sunduğu raporları, Microsoft Knowledge Base'i ve diğer kaynakları tarayarak en sık karşılaşılan hataları listeleme yoluna gitti. Sunulan çözümler işletim sisteminin derinliklerine inmenizi ve XP'yi can sıkıcı ve tehlikeli programlama hatalarından kurtarmanızı sağlayacak.

1 Güncellemeler çöktürüyorsa

Hatalı ve tamamlanamayan Windows yamaları "STOP: 0x800..." uyarısıyla başlayan mavi ekranlara neden olabilir. Bu durumda Microsoft tarafından su-

nulan "Qfecheck" adlı ücretsiz araçtan yardım alabilirsiniz. Araç, sorunun kaynağını tanımladıktan sonra Microsoft Knowledge Base'deki hatanın kaynağını detaylı olarak ortaya koyan İngilizce makaleye işaret ediyor. **www.microsoft.com** adresinden Microsoft'un web sayfasını ziyaret edin ve sağ üst kısımdaki arama alanına aşağıdaki sayıyı girin.

282784

Arama sizi "Qfecheck.exe" dosyasını indirebileceğiniz bir bağlantıya yönlendirecektir. QFECheck aracı İngilizce olmasına karşın Windows'un tüm dil sürümlerinde çalıştırılabilir. Bu noktada Windows 2000 ve XP için farklı sürümler sunulduğunu unutmayın. Bu ve benzer bazı güncellemeler için lisanslı ve kayıtlı bir Windows kullanıcısı olmalısınız. Aracı kurduktan sonra *Başlat / Çalıştır*'a tıklayın ve

Cmd

komutuyla Komut İstemi'ni çalıştırın.

qfecheck /v

komutuyla tüm kurulu Hotfix'leri hata taramasından geçirebilirsiniz. Araç hatalı bir güncellemeyle karşılaştığında *This hotfix should be reinstalled* mesajıyla karşılaşacaksınız. Bu uyarının hemen önündeki bir kod yer alır. (Örneğin KB8884883) Harf ve rakamlardan oluşan bu bileşimi Microsoft web sayfasındaki arama alanına girdiğinizde işlem, hatanın kaynağı ve çözümü ile ilgili bilgiler içeren Microsoft Knowledge Base makalesine ulaşabilirsiniz.

2 Generic Host Process Hatası

Qfecheck hatalı bir Hotfix tespit edemese bile, bu her şeyin yolunda olduğu anlamına gelmeyebilir: MS05-012 güvenlik bülteninde yer alan KB873333 →

```

E:\WINDOWS\system32\cmd.exe
Microsoft Windows XP (Version 5.1.2600)
(C) Copyright 1985-2001 Microsoft Corp.

E:\Documents and Settings\Ozan\li>qfecheck /v

Windows XP Hotfix Validation Report for \\CHIP-NUMA0BP4EV
Report Date: 11/23/2005 2:53pm

Current Service Pack Level: Service Pack 2

Hotfixes Identified:
Q282784: Current on system.
KB811113: Current on system.
KB873333: Current on system.
KB873339: Current on system.
KB884820: Current on system.
KB884883: This hotfix should be reinstalled.

The following files are incorrect for this hotfix:
E:\WINDOWS\EXPLORER.EXE

The following files are not valid in the system catalog:
E:\WINDOWS\EXPLORER.EXE
  
```

1 Güncellemeleri test etmek: "Qfecheck" ile işletim sisteminizi yavaşlatan ve onun çökmesine neden olan hatalı Windows güncellemelerini tespit edebilirsiniz.

güvenlik güncellemesi sorunsuz bir biçimde kurulsa bile Windows *Genel ana bilgisayar işlemi hatası* vererek çökebilir. Doğru Windows güncellemesine ulaşmak için www.microsoft.com adresinde

kb894391

kodunu aratın. Ekrana gelen listeden *Update for Windows XP*'yi seçin ve *Dili Değiştir* alanından Türkçeyi seçerek güncellemeyi indirin. Kurulum sonrasında yukarıdaki hata mesajıyla artık karşılaşmayacak ve bu yamanın sunduğu korumadan yararlanmaya devam edebileceksiniz.

3 Nero 6, DVD'leri yavaş yazıyor

Windows XP için hazırlanan Service Pack 2'deki bir hata Nero 6 paketi içerisinde yer alan "InCD"nin çift katmanlı (Dual Layer) DVD'leri diğer yazılımlardan daha yavaş yazmasına neden oluyor. Hatayla 4.3.7.3 öncesi tüm sürümlerde karşılaşıyor. Nero web sayfasından indireceğiniz bir yamayla bu sorunu ortadan kaldıracabilirsiniz. <http://www.nero.com/nero6/en/nero-up.php> adresinden Update-Package 3'ü indirin ve kurun. Bir diğer seçenek güncel sürüm olan ve InCD 5'i de içeren Nero 7'yi indirmek. Ancak bu hizmet ücretli. Microsoft Service Pack 2 önbellek yönetimindeki bu hatayı bugüne dek giderme yoluna gitmedi, çünkü bu hata yalnızca Nero gibi kendi ürünü olmayan yazılımları etkiliyor.

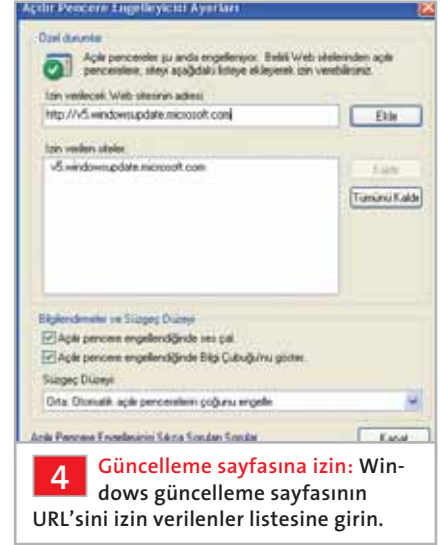

3 DVD hatası için doğru yama: Nero "Update-Pack 3" ile çift katmanlı DVD'leri daha hızlı yazabilirsiniz.

4 Popup önleyici güncelletmiyor

İnanması oldukça güç olsa da gerçek: Service Pack 2'ye dâhil edilen popup engelleyici, firma reklamlarının yanı sıra Windows güncellemelerini de engelliyor. "0x8ddd0010" ve "HTTP 500" uyarıları bu hataya işaret ediyor ve Windows güncelleme sayfasındaki herhangi bir bağlantıya tıkladığınızda karşınıza çıkıyor.

Bu hatadan kurtulmak için Internet Explorer'ı başlatın ve *Araçlar / Açılır Pencere Engelleyicisi*'nden *Açılır pencere engelleyicisi ayarları*'ni seçin. *İzin verilecek web sitesinin adresi* alanına <http://v5.windowsupdate.microsoft.com> adresini girin ve *Ekle*'ye tıklayın. Daha sonra *Kapat*'a tıklayarak pencereyi kapatın.

4 Güncelleme sayfasına izin: Windows güncelleme sayfasının URL'sini izin verilenler listesine girin.

5 TV görüntüsünde bozulmalar

Windows XP Service Pack 2'deki bir diğer hata DirectShow filtresi üzerinden TV gösteriminde sık sık bozulma ve donmalara neden oluyor. Hata özellikle DVB (Digital Video Broadcasting) stream'lerde kendisini gösterse de sabit diskteki video dosyalarında da sorun yaratabiliyor. Bu konudaki yardım yine Microsoft'un sunduğu bir yama tarafından sağlanıyor. www.microsoft.com adresindeki arama satırında

kb896626

kodunu girin. Yamayı indirmeden önce yine yasal bir Windows sürümüne sahip olup olmadığınızı sınanacaktır. Daha sonra dosyayı kurabilir ve sorunsuz bir şekilde televizyon izleyebilirsiniz.

6 Windows kapanırken donuyor

XP Service Pack 2, oturum kapatılırken tüm önemli Windows güncellemelerinin kurulup kurulmadığını kontrol eder. Herhangi bir aksilik yaşandığında bilgisayar kapatılamayabilir ve "STOP: 0x80248011" mesajı veren bir mavi ekranla karşılaşılabilir. Bu durumda kurulan Hotfix'lerle ilgili tüm önemli bilgileri içeren veritabanını onarmanız gerekir. Sorunu çözmek için *Başlat / Çalıştır*'a tıklayın ve

`services.msc`

komutunu çalıştırın. *Hizmetler* penceresinde sağ tuşla *Otomatik güncelleştirmeler*'e tıklayın ve *Dur*'u seçin. Daha →

5

Sorunsuz TV izlemek: Microsoft'un sunduğu yama DirectShow filtresi üzerinden canlı TV yayınlarının izlenmesinde karşılaşılan sorunları gideriyor.

sonra Windows Gezgini'ni başlatın ve Windows klasörüne geçin. Burada "SoftwareDistribution" klasörünün adını "SoftwareDistribution.eski" olarak değiştirin. Şimdi otomatik güncelleştirmeleri yeniden etkin hale getirin. Araç yeni bir "SoftwareDistribution" klasörü oluşturacaktır. Az önce adını değiştirdiğiniz eski klasörü artık silebilirsiniz.

7 Kopya korumasına dikkat!

"STOP:0x0000009F Driver_Power_State_Failure" uyarısı içeren bir mavi ekranla karşılaştıysanız hatalı kodlanmış bir kopya korumasının kurbanı olduğunuz demektir. Pace adlı firma tarafından geliştirilen ve Adobe, Pinnacle, Steinberg, Electronic Arts gibi birçok firmanın ürünlerinde kullanılan "InterLok" disket sürücüsü aynı Interrupt (IRQ) paylaştığından çakışmaya neden olur. Kopya korumasının geliştiricisine ait bir güncelleme sayesinde bu sorunu çözebilirsiniz. www.paceap.com adresi-

ni ziyaret edin ve *Download drivers* listesinden *Windows drivers*'i seçin. tpkd.zip dosyasını indirdikten sonra bu dosyayı açın. tpkd.sys'e iki kez tıklayarak sürücüyü kurun. Sorun hâlâ ortadan kalkmadıysa *Başlat / Tüm Programlar / Donatılar / Sistem Araçları / Sistem Bilgisi*'den disket sürücüsüne ait IRQ'nun gerçekten yeniden serbest kalıp kalmadığını gözden geçirin. Bu amaçla *Donatı Kaynakları / IRQ'lar*'ı seçin. "IRQ 6" yalnızca disket sürücüsüne ait kaydın yanında olmalı. Sorun giderilmezse kullandığınız kopya korumalı yazılımdan vazgeçmeniz gerekebilir.

9 Ağ Bağlantılarına kolay erişim

Belgelerim ve *Bilgisayarım* gibi önemli klasörlere *Başlat* menüsü üzerinden en hızlı şekilde ulaşmak mümkün. Ancak maalesef Windows geliştiricileri bir diğer önemli klasör olan *Ağ Bağlantıları*'nı göz ardı etmiş. Ufak bir Kayıt Defteri (Registry) değişikliğiyle bu klasörün de görüntülenmesini sağlayabilersi-

niz. *Başlat / Çalıştır*'dan

regedit

komutuyla Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni başlatın. "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Advanced" anahtarına geçin. Pencerenin sağ kısmında boş bir alana sağ fare tuşuyla tıklayarak açılan nesne menüsünden *Yeni / DWORD Değeri*'ni seçin ve öğeye "Start_ShowNetPlaces" adını vererek "2" değerini atayın. Bilgisayarı yeniden başlattığınızda Ağ Bağlantıları'm'a *Başlat* menüsü üzerinden kolayca erişebilirsiniz.

10 Sağ tıklama çöktürüyorsa

Çalıştırılabilir bir EXE dosyasına sağ fare tuşuyla tıkladığınızda masaüstündeki tüm simgeler kayboluyor ya da Windows "Explorer.exe" ile ilgili bir hata mesajı veriyorsa, bu bilgisayarınızda Win32.Bube.a benzeri bir virüs olduğu anlamına gelebilir. Herhangi bir zararlı kod tespit edilmiyorsa, sebep kurulum sırasında kısayol menüsüne eklenen bir komutun doğru ilişkilendirilmemesidir. Bu durumda komutu menüden çıkarmanız gerekir.

Öncelikle tüm depolama birimlerini olabildiğince güncel bir virüs tarayıcısıyla gözden geçirin. Bu amaçla "Win32.Bube" türü zararlı kodları başarıyla tespit edebilen NOD32 gibi yazılımlardan (www.nod32.com) yararlanabilirsiniz. Herhangi bir virüs bulunmadıysa, bu sorunun yalnızca belirli bir yazılıma tıklandığında çıkıp çıkmadığını kontrol edin. Cevabınız evetse, o yazılımı kaldırıp tekrar kurmak iyi bir çözüm. Sorun hala ortadan kalkmadıysa Kayıt Defteri'ndeki menüyle ilgili alt anahtarı silmeniz gerekebilir. Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni çalıştırın ve "HKEY_CLASSES_ROOT\exefile\shellex" anahtarını açın. Bu anahtarı işaretledikten sonra *Dosya / Ver* ile yedekleyin. Daha sonra "shellex"i açın ve tüm "ContextMenuHandlers" alt anahtarını silin. Kısayol menüsündeki tüm hatalı nesneler silindiğinde bilgisayarı yeniden başlattığınızda çökme sorunu ortadan kalkacaktır.

8 UZMAN İPUCU

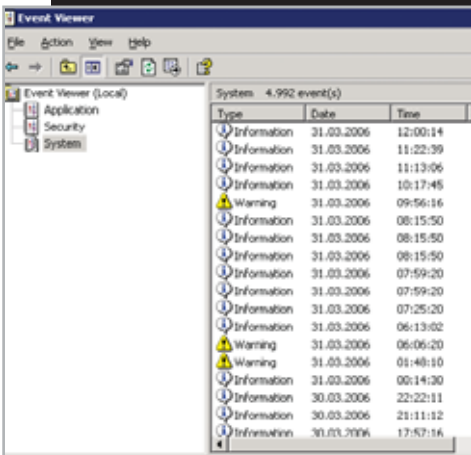
» Profiller temizlenmiyor

Windows Server 2003'te sunucu kapatılmak istendiğinde can sıkıcı bir hatayla karşılaşmak mümkün. Win-

birleştiremediğinde oturum sonlandırma işlemi çok uzun zaman alacaktır. Çünkü ilgili Windows hizmeti kullanıcı profillerinin doğru olarak sonlandırılmasını bekler. Bu hatadan etkilenip etkilenmediğinizi anlamak için *Başlat / Çalıştır*'a tıklayın ve

eventvwr.msc

komutunu girin. *Olay Görüntüleyicisi / Uygulama*'da 1500, 1517 veya 1524 hata kodları ve "Userenv" kaynak bilgisiyle karşılaşıyorsanız şu adımları atmalısınız: Microsoft'un web sayfasından kendisini yeni bir Windows hizmeti olarak tanımlayan ve gelecekte bilgisayar kapatılırken oturum açmamış kullanıcıların Kayıt Defteri dallarını serbest bırakan ücretsiz "User Profile Hive Cleanup Service"i indirin. Sonuçta profiller daha çabuk temizleneceğinden işletim sistemi daha kısa sürede kapatılacaktır.

8 Hata bulundu: "Userenv 1517" kaydı sayesinde test sistemindeki hatayı tespit edebildik.

dows kayıtlı kullanıcı profillerini doğru şekilde temizleyemediğinde ya da

İşte yeni Thunderbird

Daha fazla güvenlik ve kullanım kolaylığı yeni postacımızın başlıca vaatleri.

Thunderbird, bir diğer Mozilla ürünü olan kardeş yazılım Firefox'un ardından 1.07 sürümünden 1.5'e büyük bir sıçrama gerçekleştirdi. Yazılım bu yeni sürümdeki en önemli yeniliklere ve onları en iyi şekilde değerlendirme yollarına değiniyor.

1 Başlatma zorlukları

Thunderbird'ün daha önceki sürüm ve eklentileri bilgisayarınızda hala kuruluysa yazılımı ilk kez başlattığınızda sihirbaz aracılığıyla bu sürümdeki eklentilerin güncellenip güncellenemediği denetlenir. Sonuçta Thunderbird 1.5'le uyumsuz eklentiler devre dışı bırakılır. Ancak bazı durumlarda sihirbazın başlatılamaması, çökmesi veya güncellemelerin tamamlanamaması da mümkün. Bu noktada *Araçlar / Eklentiler*'den *Güncelle*'ye tıklamalısınız. Güncelleme başarıyla tamamlandığında uyumlu modüller yeniden etkin hale gelir. Ancak diğerlerinde o eklentilerin geliştiricileri tarafından bu sürümle uyumlu hale getirilmesini beklemelisiniz.

2 E-posta dolandırıcılığı

Thunderbird, e-postaların içerisindeki bağlantıları gözden geçirerek, içlerinde bir alan adı yerine IP adresine işaret edenler konusunda sizi uyaracaktır. Bu bağlantılar hedefteki gerçek adresi gizlediğinden tehlikeli bir potansiyeli barındırır. E-posta istemcisi ayrıca o bağlantıdaki alan adının, çağrılan URL'yle örtüşüp örtüşmediğini de sınar.

Söz konusu değerler farklılık gösteriyorsa Thunderbird'ün uyarı mesajı ekrana gelecektir. Bu uyarı, mesajın üst

kısımında sarı bir arkaplan üzerinde görüntülenir. E-postanın tehlikesiz olduğundan eminseniz *E-posta kandırmacası değil* düğmesine tıklamalısınız. Yazılım tehlikeli bağlantılar karşısında kullanıcıları korumayı sürdürür. Thunderbird tehlike hakkında sizi bilgilendirdikten sonra bağlantının işaret ettiği gerçek adresi görüntüler. Dolayısıyla web sayfasını açmak konusundaki son karar size bırakılmış olur. Phishing denetimi standart olarak etkindir. Bu özelliği devre dışı bırakmak için *Araçlar / Seçenekler* menüsünden *Gizlilik* simgesine tıklayın. *E-posta dolandırıcılığı* sekmesinden *Posta iletilerini kandırmaya karşı denetim* seçeneğini devre dışı bırakın ve daha sonra *Tamam*'a tıklayın.

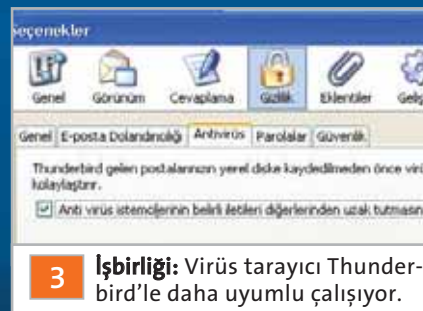
3 Virüslere karşı koruma

Thunderbird'ü virüs tarayıcılarla tam uyum içerisinde kullanmak zaman zaman mümkün olmayabiliyor. Bazı anti virüs yazılımları "prefs.js" adlı yapılandırma dosyasında şüpheli bir JavaScript tespit ederek posta istemcisini geçici olarak engelleyebiliyor. Bu durumda Thunderbird e-posta hesabınıza erişemeyecektir. Çözüm olarak yeni bir pro-

fil oluşturduğunuzdaysa eski e-postalarınız yeni posta kutusunda yer almayacaktır. Onları elbette eski profile ait alt klasörlerden almak mümkün. Ancak bu, geçici bir çözüm olmaktan öteye gitmiyor.

İkinci sorun şu: Thunderbird tüm mesajları Mbox biçiminde bir dosyada saklıyor. Herhangi bir virüs posta kutunuza ulaşmayı başardığında, kullandığınız güvenlik yazılımı onu Mbox dosyası içerisinde tespit edecektir. Virüsü, anti virüs yazılımıyla ortadan kaldırmak istediğinizde Mbox dosyasının içerisindeki tüm mesajlarla birlikte silinmesi ihtimali söz konusu olabilir. Bu nedenle virüslü e-postadan kendi çabanızla kurtulmalısınız. İlgili mesajı işaretleyin ve [Shift]+[Del] tuş birleşimiyle silin. Daha sonra bu hesaba ait "Çöp"ü temizleyin ve *Dosya* menüsünden *Dizinleri sıkıştır*'a tıklayın. Ancak bu aşamadan sonra virüsten tümüyle kurtulmak mümkün.

Thunderbird önlem amaçlı olarak alınan e-postaları bir "kum torbasında" geçici olarak saklama ve anti virüs yazılımlarına bu dosyaya erişim sunma imkânı sağlıyor. Bu amaçla *Araçlar / Seç-*

3 İşbirliği: Virüs tarayıcı Thunderbird'le daha uyumlu çalışıyor.

6 Dil desteği: Yazım denetimi için yeni sözlükler ekleyebilirsiniz.

Yeni özellikler

✓ Dolandırma amaçlı e-postaları engelleme:

Thunderbird'ün dâhili ve etkin filtresi sayesinde can sıkıcı dolandırıcılık girişimleri karşısında uyarıldığınızdan, potansiyel tehlikelerden korunabilirsiniz.

✓ Daha iyi virüs koruması

Thunderbird, anti virüs yazılımlarının gelen e-postalara erişmesine izin veriyor. Bu yolla veri kayıplarının önüne geçebilirsiniz.

✓ Kolay yapılandırma

"Ayar düzenleyici" penceresi üzerinden USER.JS adlı yapılandırma dosyasını çağırabilirsiniz. Bu pencere tüm ayarlara erişim sağlıyor.

✓ Otomatik güncellemeler

E-posta istemcisi dileyen kullanıcılar için tüm güncellemeleri otomatik olarak gerçekleştirebilir.

✓ Farklı dillerde sözlükler

Yazım denetimi için Thunderbird'e XPI, DIC ve AFF biçiminde yeni sözlükler ekleyebilirsiniz.

CHIP CD/DVD:

En iyi Thunderbird eklentileri
eCHIP-Code © THUNDERBIRD

Delete Junk Context Menu

Eklenti, e-posta istemcisinin gelişmiş ayarlarına sık erişmek isteyenler için simge çubuğuna eklenen bir düğme sunuyor.

Delete Junk Context Menu

Eklenti, Thunderbird kısayol menüsüne *Delete mail marked as junk* komutunu ekleyerek reklâm e-postalarını Çöp'e taşımadan silmenizi sağlıyor.

MagicSLR

E-posta özelliklerinin kullanımına yönelik ek düğmeler sağlıyor. Thunderbird altında birden fazla hesap tanımlamış kullanıcılar için oldukça pratik bir eklenti.

Remove Duplicate Messages

Bu eklenti Thunderbird'teki çift e-postaları silmenizi sağlıyor. Bu gereksiz mesajlar önce "Çöp"e taşındığından içeriklerinden hatayla silinenleri geri almak elinizde.

Contacts Sidebar

E-posta klasörünün altındaki sol bölüme bir adres defteri çubuğu ekleniyor. Ögeyi çift tıkladığınızda adres satırı doldurulmuş yeni e-posta penceresi açılıyor.

MinimizeToTray

Eklenti görev çubuğunda yer açmak için Thunderbird'ü bildirim alanına taşıyor. <http://minimizetotray.mozdev.org/>

Türkçe eklentiler için: www.mozilla-europe.org/tr/products/thunderbird/
<http://eklentiler.mozilla.org/tr/>

nekler menüsünden *Gizlilik* simgesine tıklayın ve Antivirüs sekmesine geçin. Bu sekmede Antivirüs istemcilerinin belirli iletileri diğerlerinden uzak tutmasına izin ver ögesinin onay kutusunu işaretleyin ve *Tamam*'a tıklayın.

Ayrıca kullandığınız anti virüs yazılımının e-posta trafiğini her an denetlediğinden emin olun. Norton Antivirüs'te bu amaçla AutoProtect seçeneğini etkinleştirmelisiniz.

4 Yapılandırma seçenekleri

Yazılım artık gizli parametrelerin de değiştirilebilmesini sağlayan bir özellik barındırıyor. *Araçlar / Seçenekler* menüsünden *Gelişmiş*'e tıklayın ve *Genel* sekmesine geçin. Daha sonra *Ayar Düzenleyici* düğmesine tıklayarak "about:config" penceresini etkinleştirin. Bu pencereden tüm ayarlara erişebilirsiniz. Sık sık değişiklik yapmak isteyen kullanıcılar bu pencereye tek tıklamayla ulaşmak için "aboutconfig" eklentisini kurabilir. Araç çubuklarını özelleştirerek ilgili düğmeyi simge çubuğuna ekleyebilirsiniz. eCHIP'te ve <http://about-config.mozdev.org> adresinde de yer alan güncel sürüm "aboutconfig 0.6" Thunderbird 1.5'le uyumlu.

5 Otomatik güncellemeler

Thunderbird kardeş yazılım Firefox gibi, güncellemeleri otomatik gerçekleştirebiliyor. Bunun için *Araçlar / Seçenekler / Gelişmiş* menülerine tıklayın. *Güncelleme* sekmesinde *Periyodik olarak güncellemeleri kontrol edilecekler* listesinde *Thunderbird* ve *Eklenti* ve *Temalarım* seçili durumda. Hangi güncellemelerin yapılacağına kendiniz karar vermek istiyorsanız *Eğer Thunderbird için güncelleme bulunursa*'dan, *Ne yapılacağına bana sor*'u işaretleyin. Aksi takdirde tespit edilen tüm güncellemeler otomatik olarak kurulacaktır.

6 Farklı dillerde sözlükler

Kurulum sonrasında yazılım Türkçe arayüzle başlasa bile standart yazım denetimi için İngilizce sözlük etkin durumda. Sözcüklerin neredeyse tümünün altının çizilmesini istemiyorsanız <http://dictionaries.mozdev.org/installation.html> adresindeki diğer söz-

lüklerden birini indirebilirsiniz. Ücretsiz olarak kullanıma sunulan XPI dosyalarıyla seçili dilde yazım denetimi gerçekleştirmek mümkün. Ancak ne yazık ki bugün için sunulan yaklaşık 40 sözlük arasında Türkçe yazım denetimi sağlayacak bir eklenti yer almıyor.

Yapmanız gerekenlerden ilki sistem yöneticisi olarak oturum açarak istenen XPI dosyasını bilgisayarınıza kaydetmek. Bu amaçla *Araçlar / Eklentiler* menüsünden *Kur'a* tıklayın. Daha sonra XPI dosyasını işaretleyip açarak yönergeyi uygulayın. Kurulum sonrasında bu sözlüğün diğer eklentilerle birlikte görüntülenmediğini fark edeceksiniz.

Yazım denetimi özelliğini yapılandırmak için *Araçlar / Seçenekler*'den *Cevaplama* simgesine tıklayın. *Yazım Kontrol* sekmesini etkinleştirin ve *Diller*'den yüklediğiniz sözlüğü işaretleyin. *Yazım hatalarını göndermeden önce kontrol et* ve *Girdiğim gibi doğru yazım kontrolünü etkinleştir* öğelerinin her ikisini de etkinleştirin. Daha sonra *Tamam*'a tıklayarak değişikliklere onay verin. XPI dosyalarının yanı sıra açık kaynak kodlu OpenOffice adlı paket içerisindeki sözlüklerden de yararlanabilirsiniz.

Bu amaçla Office kurulumu içerisindeki ".DIC" ve ".AFF" dosyalarını Thunderbird klasöründeki "COMPO-NENTS\MY SPELL" alt klasörüne kopyalayın. Daha sonra dosya adındaki "_" karakterlerini "-" olarak değiştirin. Bu hileyle Thunderbird iletişim pencerelerinde karmaşık dosya adları yerine dik ve ülke tanımlarının görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. E-posta istemcinizi yeniden başlattığınızda ek sözlükler de kullanımınıza sunulacaktır.

7 E-posta adres yardımı

Pratik: Thunderbird adres satırını doldurmak istediğinizde hemen daha önce kullanılan alıcı adları arasından uygun olanları karşınıza getirecektir. Bu noktada sunulan en önemli özellik en sık kullanılan alıcı adreslerinin listenin ilk sıralarında yer alması. Yeni bir mesaj açıp adres satırına alıcı adının ilk harflerini girdiğinizde bu adresleri barındıran liste anında etkinleşecektir. ■

ME / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

Her zaman başka bir yol vardır

Unuttuğunuz şifreleri kırmak veya bundan böyle hiç unutmamak için ücretsiz araçlardan faydalanabilirsiniz. CHIP sizler için en iyilerini seçti.

Kişisel güvenliğinizi korumanız için parola konusunda uzman olmanız gerekiyor. Bu parolalar kaybolduğunda ya da kırıldığında başınıza türlü dertler açılabilir. Hem maddi hem de manevi zararları telafi edilemeyecek kadar önemli olan bu konuda bilmeniz gerekenler ise aslında o kadar da zor değil. Bu yazıyı okuduktan sonra, kırılması çok zor parolalar oluşturmayı, unuttuğunuz parolaları kırmamanın yöntemlerini ve sayısı her geçen gün artan parolalarınızı nasıl yöneteceğinizi öğrenmiş olacaksınız.

Parolalarınızı kırmaktan koruma-

nın ilk adımı onları oluştururken atılıyor. Güvenlik konusunda canınızın yanmasını istemiyorsanız, kendinizi her zaman için, parolanızda gözü olan bir korsanın yerine koymalısınız. Bu pencereden bakarak, almanız gereken önlemleri daha kolay oluşturabilirsiniz.

Kırılması çok zor bir parola nasıl oluşturulur?

Parolaların kırılması için kullanılan en eski ve halen de en etkili yöntem, deneme yanılma yöntemidir. Eğer sizin de kredi kartınızın parolası doğum tarihiniz ise, şimdi söyleyeceklerimize biraz

daha dikkat edin. Daha iyi anlaşılması için hedefteki parolanızın MSN Messenger parolası olduğunu varsayalım. Sizinle MSN’de sohbet eden kötü niyetli bir arkadaşınızın bu hesapta gözü varsa yapacağı ilk iş, MSN Messenger’ın kullanıcı girişi sayfasına giderek parolanızı tahmin edip denemek olacaktır. Parolanız, sevgilinizin adı, köpeğinizin adı veya en sevdiğiniz film kahramanının adı ise o zaman durum biraz kötü

CHIP CD/DVD: Ücretsiz yazılımlara erişmek için eCHIP-Code © **PASSWORD**

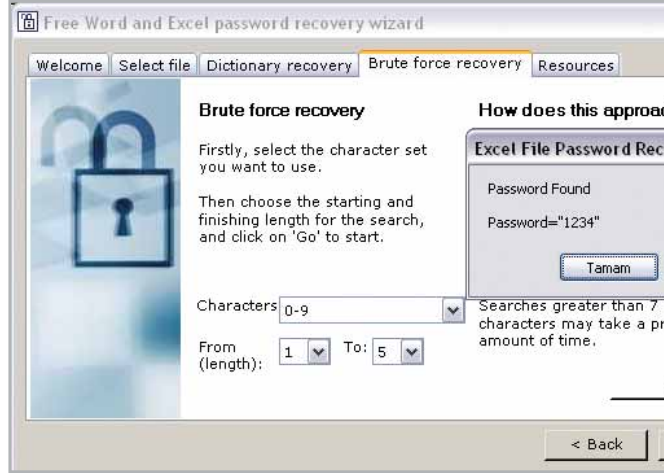
Kırılmayan parola: Quick Password Generator ile kırılması çok zor olan parolaları kolayca oluşturabilirsiniz.

sonuçlanabilir. Kısa sürede kırılan bu paroladan dolayı bir anda MSN Messenger penceresinde *Bu hesap, başka bir bilgisayarda açıldı* yazısını görebilirsiniz. O nedenle hazırlayacağınız parola yakınlarınız tarafından bile kolayca bulunamayacak cinsten olmalı. Eğer parola üretme konusunda iyi değilseniz o zaman size bir önerimiz var. Quick Software tarafından bilgisayar kullanıcılarına ücretsiz olarak sunulan Quick Password Generator adlı yazılım ile oluşturacağınız parolaların kırılması gerçekten de çok zor.

Kırılmayacak parolayı oluşturuyoruz

CHIP CD'de bulabileceğiniz bu yazılımın kurulumu ve kullanımı ise çok basit. Gpg200.exe adlı kurulum dosyasını çalıştırdıktan sonra sihirbazı takip ederek kısa zamanda Quick Password Generator'ı bilgisayarınıza kurmuş olacaksınız. Kurulumun bitmesiyle beraber, yazılımı çalıştırdığınızda gerçekleştirmeniz gereken ilk adım kendinize bir parola grubu oluşturmak. Bunun için sağ tarafta bulunan *Add Password Group* butonuna basın ve gelen pencerede bu gruba yeni bir isim vererek OK butonuna basın.

Şimdi sıra geldi bu parola grubundan parola üretmeye. Grubu seçtikten sonra, sağ tarafta bulunan *Modify Password Group*'a tıkladığınızda açılan pencere sizi ürkütmesin. Burada da yapmanız gerekenler bir hayli kolay. Kırılması en zor olan şifreleri oluşturmak için, *Character Selections* bölümünde önerdiğimiz ayarlar şu şekilde: *Mixed case*

MS Office şifreleri: Ücretsiz bir yazılımla, unuttuğunuz Excel ve Word şifrelerini öğrenerek dosyalarınızı açabilirsiniz.

seçeneği ile oluşturacağınız parolada hem büyük harf hem de küçük harf kullanılmış olsun. *Include numbers* o nay kutucuğunu işaretlerseniz parolanıza rakamların da eklendiğini göreceksiniz. *Include special characters* seçeneği de onaylanırsa, o zaman sizin bile yazmakta güçlük çekeceğiniz bir parola oluşturmak için gerekli bütün ayarları da yapmış olacaksınız. Bu pencerenin sağ tarafında bulunan *Length of each password* seçeneğindeki 10 rakamı ise, oluşturacağınız parolanın kaç karakterli olduğunu gösteriyor. Bu bölümü değiştirmek size kalmış.

Geriye tek tıklamayla parolalarınızı oluşturmak kalıyor. Bunun için pencerenin sağında yer alan *Generate Passwords* butonuna basın. Kısa sürede, kırılması zor parolalar karşınızda olacaktır. Oluşturulan bu parolaları bir dosyaya kaydetmek için *Export Passwords* butonunu kullanabilir ya da çıktı alabilirsiniz.

Parolanızı mı unuttunuz? Dert etmeyin, kırın!

Kendi dosyalarınızı hack'leyeceğiniz aklınıza hiç gelir miydi? Bunu en kısa zamanda öğrenmeniz gerekiyor. Her an için buna ihtiyacınız olabilir. Çok önemli bir ofis belgesini şifrelediniz ve o belgeyi açmak istediğinizde nedense girdiğiniz parola hiçbir işe yaramıyor. Yapacak başka bir şey yoksa o zaman şimdi anlatacağımız yazılımlarla kendi dosyalarınızı nasıl hack edeceğinizi anlatacağız.

Bu konuda bize yardımcı olacak yazılımın adı Free Word / Excel Password

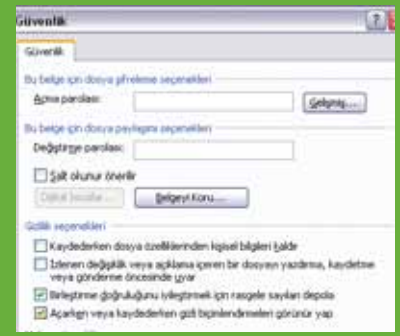
Recovery. Program hem ücretsiz hem de yalnızca 237 KB dosya boyutuna sahip. Ancak bu yazılımı çalıştırmak için Microsoft .Net Framework'ün yüklü olması gerekiyor. .Net Framework yüklü değilse, Microsoft.com'dan ücretsiz olarak indirebilirsiniz. Eğer her şey tamam ise o zaman programı kuralım ve kullanmaya başlayalım.

Kurulumunda anlatmamız gereken ekstra bir konu yok. Adımları kolayca →

OFFICE'TE ŞİFRELEME

Microsoft Office dosyalarınızı şifrelemek için aşağıdaki adımları uygulamanız gerekiyor.

- Belgeyi açın.
- *Dosya* menüsünden *Farklı kaydet* seçeneğine tıklayın.
- Gelen penceredeki sağ üst köşede bulunan *Araçlar / Güvenlik Seçenekleri* seçeneğine tıklayın.
- Açılan penceredeki yazı alanına parolanızı iki kez yazın, *Tamam* butonuna tıklayarak dosyayı kaydedin.
- Microsoft Office belgeniz artık parola korumalı.

WINZIP VE WINRAR ŞİFRELERİNİ KIRMA

Dosya şifreleme yöntemlerinin belki de ilk sırasında sıkıştırma yazılımları geliyor. Bir dosyaya ya da klasöre şifre koymak için, sıkıştırırken bir de parola ekleyebilirsiniz. Çok kolay ve kısa zamanda yapılan bu işlemle eklenen parolaların unutulması durumunda ise çaresiz değilsiniz. Şimdi sıra Winzip ve Winrar şifrelerini kırmada. Bunun için de kullanacağımız başarılı yazılımlar bulunuyor. Deneme sürümünü ücretsiz kullanabileceğiniz Ultimate ZIP Cracker adlı yazılım da bunlardan biri. eCHIP'te bulabileceğiniz yazılımın kurulumunu yaptıktan sonra hemen bir teste tabi tuttuk. Şifremiz yine 12345 oldu. Bir MP3 dosyasını Winrar ile sıkıştırırken şifreledik. Şifresini kırmak istediğimiz sıkıştırılmış dosya için Ultimate ZIP Cracker ile yapacaklarımız şu şekilde:

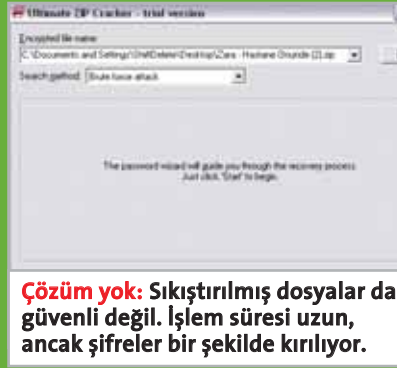
- Yazılımı çalıştırın ve gelen pencere-deki *Browse* butonu ile şifresi kırılacak olan dosyayı seçin.
- *Search method* kısmından dosyanıza nasıl saldıracağınızı seçin. Biz,

Brute force attack'ı işaretledik.

- *Start*'a basarak işlemi başlatın.

Yukarıdaki işlemleri uyguladıktan bir süre sonra, güvenli olması için şifrelediğimiz sıkıştırılmış dosyanın şifresi karşımızda idi. Bu durum bizi şaşırttı ve yazımızın başında belirttiğimiz "İyi şifre nasıl oluşturulur?" sorusunu bir kez daha hatırlattı.

Sıkıştırılmış dosyayı şifrelemek için kullanacağınız şifrenin uzunluğu, içeriği ne kadar karmaşık olursa kırılması için harcanması gereken süre de aynı oranda artıyor.

olan dosyayı seçin.

- *Brute force recovery* sekmesine geçin ve eğer hatırlıyorsanız unuttuğunuz şifrenin özelliklerini girin.
- *Go* butonuna basın ve unuttuğunuz şifrenin gelmesini bekleyin. Hepsi bu kadar.

Her ne kadar şifreyi hatırlatacak ipuçları bu yazılımın unutulmuş şifreyi belirlemesine yardımcı olsa da, bu ipuçlarını herhangi bir yere not etmekten kaçın.

Gizlenmiş şifreleri kolayca ortaya çıkarın

Parola konusunda okurlarımızdan gelen sorular içerisinde, daha önce bir yazılıma kaydedilen ama hatırlanmayan yazılımların nasıl ortaya çıkarılacağına dair mesajlar da alıyoruz. Bu konu, her zaman olmasa bile günün birinde sizin de başınıza gelebilir. Örneğin, bir FTP yazılımına kaydettiğiniz sitenizin FTP parolasını unuttuğunuzda, bu parolanın ne olduğunu öğrenmek için FTP yazılımını kullanmanız sonuç vermeyebilir. Zira göreceğiniz sadece "****" simgelerinden ibarettir. Bu durum, tabii ki sizin çaresiz olduğunuz anlamına gelmiyor.

Özel bir yazılım ile bu problemin de üstesinden gelebilirsiniz. CHIP CD'de bulabileceğiniz SnadBoy's Revelation adlı yazılımı bilgisayarınıza kurup çalıştırın ve karşınıza gelen daire simgesine tıkladıktan sonra, fareyi görmek istediğiniz parolanın üzerine getirin. Bu becerikli yazılım size o parolanın ne olduğunu anında gösterecektir. SnadBoy's Revelation'ın ücretsiz olduğunu da hatırlatalım.

Günlük bilgisayar kullanımında her geçen gün artan hesap sayıları, hafızanızı zorlamanıza neden olabilir. Kulla-

geçtikten sonra programı çalıştırdığınızda karşınıza gelen ekran birden fazla parola kırma metodunuz var. Bunlardan ilki *Dictionary Recovery*. Bu bölümde elinizde bulunan bir veritabanını (parola olabilecek kelimelerin olduğu *.txt dosyası) kullanarak dosyaya saldırabiliyorsunuz. Bu adımda başarılı olmanız için veritabanının içeriğinin gerçekten kaliteli olması gerekiyor. Hazır TXT dosyalarını web sayfalarında bulabilirsiniz. Saldırınızın etkin olması için bu kaynağın da geniş olması gerekiyor.

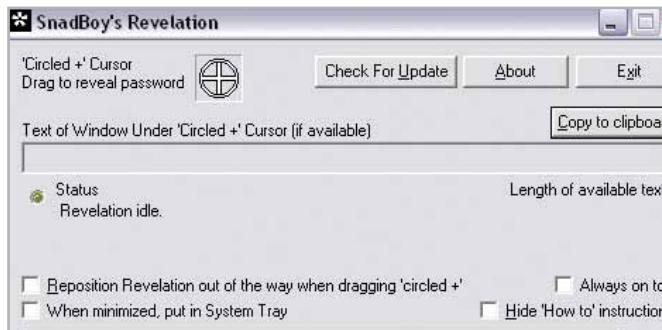
Ancak bu durum, saldırı süresinin sonuçlanmasını geciktiriyor. Bizim önerimiz, *Brute force recovery* seçeneğinden yana. Bu alanda kesin sonuç ulaşabiliyorsunuz.

Hatırlayabildiğiniz ipuçları en büyük yardımcınız olabilir

Unuttuğunuz parolanın özelliklerini hatırlıyorsanız o zaman bu süre daha da azalabiliyor. Bu özellikler arasında, büyük ya da küçük harf olması, uzunluğu, rakamlardan veya harflerden oluş-

şuyor olması gibi değişik seçenekler bulunuyor. Deneme amaçlı olarak bir Microsoft Word 2003 dosyasının şifresini 1234 yaptık. Hem harf hem de rakam kullanılarak 6 harfli bir parola olabileceğini yazılıma belirttik ve işleme başladıktan 10 saniye sonra bize bu parolayı verdi. Sonuç gerçekten de başarılı. Siz de unuttuğunuz bir Word ya da Excel dosyasının parolasını kırmak istiyorsanız şu adımları uygulayın:

- *Free Word / Excel Password Recovery*'i çalıştırın.
- *Select File* sekmesinden kırılacak

Gizli şifreler:
Gizlenmiş şifreleri görmek imkânsız sanıyorsanız bir de Asterisk Password Reveal'i denemelisiniz.

Tedbiri elden bırakmayın: Kolay kırılabilir bir şifre kullanmak, evinizin anahtarını hırsızla ellerinizle teslim etmeye benzer.

nıcı adı ve parola sayısı belki de çoktan kafanızı karıştırmaya yetecek sayıya ulaşmıştır. Bazı bilgisayar kullanıcıları her hesap için hemen hemen aynı kullanıcı adı ve parolayı kullanarak bu problemin üstesinden gelmeye çalışsa da güvenlik açısından son derece riskli olduğunu söylememizde fayda var. Zira çalınan ya da hack edilen bir kullanıcı adı ve parolanızla diğer hesaplarınıza da ulaşılabilir.

Aslında bu sorunların çözümü oldukça basit. Öncelikle her hesap için ayrı bir kullanıcı adı ve parola kullanmak gerekiyor.

Şifreleri yönetmenin kolay yolu: Password Manager XP

Peki, bu kadar fazla sayıda bilgiyi hafızamızda tutmak zor olmayacak mı? Kesinlikle haklısınız. Ama bu konuda düşünmesi gereken biz değil, CHIP CD'de ücretsiz bulabileceğiniz Password Manager XP adlı yazılım. Ücretsiz deneme sürümü olan yazılımın en büyük avantajı ise Türkçe arabirime de sahip olması. Sabit diskinizde fazla yer kaplamadan kolayca kurulabilen programı ilk çalıştırdığınızda, size bir parola soracak. Bu parola, yazılımı kullanabilme-

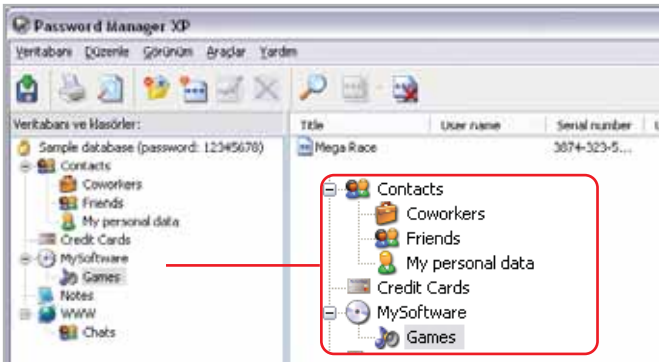
niz için gerekli olan ana paroladır.

Deneme sürümü olması nedeniyle, ilk parola 12345678 olarak geliyor. Bu girişi yaptıktan sonra sizi karşılayan ekranın tasarımını da beğeneceğinizden şüphemiz yok. Programın tek kusuru ise, Türkçeleştirmenin her yerde yapılmamış olması.

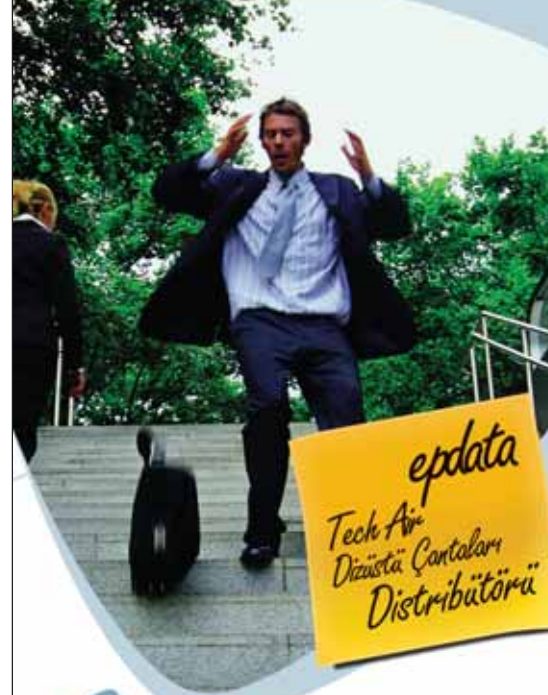
Bilgisayar kullanırken sık sık karşılaştığınız bu terimlerde de yabancılaşma çekeceğinizi sanmıyoruz. Gelelim bu programın hangi işleri başardığına. Password Manager XP'yi cüzdana benzetebilirsiniz. İçinde kredi kartınız, kişisel bilgileriniz gibi önemli ve başkası tarafından görülmesi kesinlikle sakıncalı olan verilerin saklandığı bir ortamın sayısal ortamdaki halini düşünün. Password Manager XP de tam olarak bu işi yapıyor.

Bilgisayarınızda gerekli olan bütün hesap bilgilerini bu yazılım içerisinde kolayca ve düzenli olarak saklayabiliyorsunuz. Bu hesaplar arasında, sadece internet siteleri bulunmuyor. Oyunlardan tutun, kullandığınız yazılımları seri numaralarına kadar hemen hemen her türlü hesap bilgilerini bu yazılımda güvenle saklayabiliyorsunuz. ■

Hakkı Alkan, alkan@chip.com.tr

Parola Yönetimi: Onlarca parolayı hafızanızda tutarak kendinizi zorlamayın. Bırakın, bu işi Password Manager XP yapsın.

Dizüstüler Artık Güvende

tech air
THE AIR BAG

Hava Yastıklı Dizüstü Bilgisayar Çantaları

EPDATA
BİLGİSAYAR

Siz nereye PC'niz oraya

Evinizdeki ya da işyerinizdeki PC'nize dünyanın her yerinde internet üzerinden erişebilirsiniz. Üstelik tamamen ücretsiz bir biçimde.

Yaz aylarının gelmesi ile bilgisayarınızın başından kalkıp kendinizi kırlara, bayırlara, sahillere vurmak istemeniz çok doğal. Bu keyfi doyasıya yaşarken bilgisayarınızdan uzak kalmanız bazen sorunlara yol açabilir. Hele hele tatildeyken. Bir yıldır hayalini kurduğunuz tatilde eğlenirken, acil olarak istenen bir dosyayı evdeki bilgisayarınızdan şirketinize göndermeniz için tatilinizi yarıda kesmek kâbustan farksız bir senaryo. Oysa uzaktan erişim yöntemi sayesinde böyle bir problemi dakikalar içerisinde çözebilirsiniz.

Bilgisayara uzaktan erişim nasıl gerçekleşir?

Ağ veya internet üzerinden gerçekleştirilen uzaktan erişimde, ağ içerisindeki gereksinim daha çok bilgi işlem ve di-

ğer teknik birimler içindir. Bilgisayarınıza yüklenmesi gereken bir program ya da karşılaştığınız bir sorunu ilgili yetkiliye bildirdiğinizde, bilgisayarınızın başına gelmeden, sorunu daha hızlı çözebilmesi için ağ üzerinden uzaktan erişim kullanılabilir. Uzaktan erişim için ihtiyacımız olanlar:

- İnternet ya da ağ bağlantısı
- IP adresi
- Uzaktan erişim yazılımı

Yukarıdaki gereksinimler içerisinde internet bağlantısını ADSL, çevirmeli bağlantı, vb. bağlantı çeşitlerinden birine sahipsiniz bu adımı atlayabiliriz. Gelelim IP adresine. Eğer IP adresinizin ne olduğunu bilmiyorsanız aşağıdaki yönergeleri takip ederek IP adresinizi

kolayca öğrenebilirsiniz.

- **Başlat / Çalıştır** komutuna tıklayın.
- Gelen pencereye "cmd" yazarak [Enter]a basın.
- DOS ekranına "ipconfig / all" yazın ve [Enter]a basın.
- IP adresiniz anında ekrana gelecektir.

Eğer bir güvenlik duvarı arkasındaysanız, yukarıdaki işlemlerden sonra görülen bilgiler, sanal IP'nize ait olacaktır. Örneğin 10.0.0.12 veya 192.168.1.7 gibi. Gerçek IP adresiniz **http://www.whatismyipaddress.com/** adresinde büyük harflerle gösterilecektir. IP numaranızı da öğrendiniz. Sıra geldi uzaktan erişim araçlarına. İlk inceleyeceğimiz uzaktan erişim ara-

cını hiçbir yerden indirmeniz gerek yok. Windows XP Professional işletim sistemi ile gelen Uzak Masaüstü Bağlantısı, bu iş için biçilmiş kaftan.

Windows XP ile uzak masaüstü bağlantısı

Yazılıma Başlat / Programlar / Donatılar / İletişim / Uzak Masaüstü Bağlantısı kısıyolundan ulaşabilirsiniz. Eğer bu yazılım bilgisayarınızda yüklü değilse CHIP CD/DVD'de bulunan *MSRDP-CLI.EXE* adlı kurulum dosyasını çalıştırarak kolayca kurabilirsiniz. Yazılımı kullanmaya geçmeden önce yöneteceğiniz bilgisayarda yapmanız gereken bazı işlemler var. Güvenlik nedeni ile varsayılan ayarlar içerisinde uzaktan erişime izin verilmeyen bir bilgisayarda bu izni etkin hale getirmek için aşağıdaki adımları uygulayın.

- Masaüstünde bulunan Bilgisayarım simgesine sağ tuşla tıklayın ve *Özellikler*'i seçin.
- Gelen pencereden *Uzak* sekmesine geçin.
- *Kullanıcıların bu bilgisayara uzaktan bağlanmalarına izin ver* yazan seçeneğe onay verin.
- *Tamam* butonuna basarak bu işlemleri bitirin.

Yukarıdaki adımları uyguladığınız bilgisayar, uzaktan erişim için hazır durumdadır. Bu sırada aklınıza gelebilecek güvenlik endişeleri olabilir. İçinizin rahat olması için hemen söyleyelim; sadece bilgisayarınızdaki yönetici kullanıcı hesaplarının adını ve parolasını bilen kişiler tarafından uzaktan erişim sağlanabilir. Şimdi de uzaktan erişim için izin verilmiş olan bilgisayarı internet üzerinden nasıl kontrol edeceğimizi adım adım uygulayalım.

Başlat / Programlar / Donatılar / İletişim / Uzak Masaüstü Bağlantısı kısıyoluna tıklayarak yazılımı çalıştırın. Gelen penceredeki *Bilgisayar* satırına, bağlanmak istediğiniz bilgisayar eğer ağ içerisinde ise o zaman bilgisayarın adını

veya ağ içerisindeki IP adresini yazın. Hedef bilgisayar ağda değil de daha uzakta olan bir bilgisayar ise o zaman IP adresini yazmalısınız. Burada unutulmaması gereken nokta, bağlanılacak olan bilgisayarın açık ve internete bağlı olması gerektiği.

Bilgisayar bölümüne bilgisayar adı ya da IP adresi yazarak *Bağlan* butonuna tıkladıktan kısa süre sonra uzak masaüstü bağlantısı kurulacaktır. Gelen ekranda size sorulan kullanıcı adı ve parolanın, bağlanmaya çalıştığınız bilgisayardaki yönetici hakkına sahip bir kullanıcının kullanıcı adı ve parolası olduğunu bir kez daha hatırlatalım. Bu bilgileri girdikten sonra uzaktaki bilgisayarın masaüstünü küçük bir pencere içerisinde göreceksiniz. Buna, bir nevi "bilgisayar içerisinde bilgisayar" da diyebiliriz. İmleci kendi bilgisayarınızdaymış gibi hareket ettirerek istediğiniz her şeyi yapabilirsiniz.

Uzaktan erişimin en iyi yolu: Remote Administrator

Uzaktan erişimi en iyi şekilde gerçekleştirmek için isteklerinizi iyi belirlemeniz gerekiyor. Bunun nedeni ise internet bağlantınızı kullanarak yaptığınız bu işlemde, veri trafiğinin büyük kısmını, görüntülerin aktarımının oluşturması. Şöyle ki; en düşük çözünürlük olan 800 x 600 çözünürlüğe sahip bir ekran içerisinde bağlanıyor olsanız bile her saniye 800 x 600 piksellik bir resim dosyasını gönderip almanız pek mümkün olmayabilir. Bu trafik, ülkemizdeki ortalama internet hızı için normalden fazla veri trafiği anlamına gelebilir.

Konu uzaktan erişim olduğunda, güvenlik de ön plana çıkıyor. Anti virüs yazılımlarından tutun işletim sisteminin güncellemelerine kadar bütün önlemleri alınmış bir bilgisayarı bile yanlış ayarlanmış uzaktan erişim seçenekleri yüzünden kötü niyetli internet kullanıcılarının eline teslim edebilirsiniz. Kullanacağınız yardımcı aracı seçerken hassas davranmanız gerekebilir.

Bu sorunların üstesinden gelmek için kullanabileceğiniz profesyonel yazılımlar arasında ilk sırayı Remote Administrator alıyor. <http://www.remote-min.com> adresinden daha fazla bilgi

WINDOWS İPUÇLARI

Ek bir yazılıma gerek kalmadan Windows XP Pro ile gelen bu yazılımı daha performanslı kullanmak için çeşitli seçenekler mevcut.

- Yazılımı çalıştırdığınızda karşınıza gelen penceredeki *Seçenekler* butonuna bastığınızda, ulaşmak istediğiniz bilgisayarın kullanıcı adı ve parolasını kaydederek sonraki denemeler için zaman kazanabilirsiniz.
- Bu pencerede bulunan *Görüntü* sekmesine tıklayarak ulaşacağınız bilgisayarın görüntü özelliklerine müdahale edebilirsiniz. Düşük çözünürlük ve az sayıda renk, size daha performanslı bir bağlantı sunacaktır. Bunun nedeni ise veri trafiğinin düşük çözünürlükte azalması.
- Hedef bilgisayara bağlanmaz bir programın kendiliğinden çalışmasını istiyorsanız, o zaman bu pencerede bulunan *Programlar* sekmesine tıklayarak çalışmasını istediğiniz yazılımın sabit diskteki adresini ya da adını yazabilirsiniz.
- Düşük hızda bir internet bağlantınız varsa, daha etkili veri aktarımı için *Uzak Masaüstü Bağlantısı* penceresinde bulunan *Deneyim* sekmesine tıklayın ve size uygun seçenekleri onaylayın.

Bedava: Windows XP ile ücretsiz ve kullanışlı bir uzaktan erişim yazılımı geliyor.

CHIP CD/DVD: Ücretsiz yazılımlara erişmek için eCHIP-Code **REMOTE**

alabileceğiniz yazılımın deneme sürümünü CHIP CD/DVD'de bulabilirsiniz.

Uzaktan erişim için kurulumu başlıyoruz

Remote Administrator'un hem o anda kullandığınız bilgisayarda hem de erişim sağlayacağınız bilgisayarda kurulu olması gerekiyor. Kurulum ise oldukça kolay. CHIP CD/DVD'deki kurulum dosyasını çalıştırdıktan sonra shirbazi takip ederek 3. adıma geldiğinizde, size iki seçenek sunuluyor. Bunlar Install Remote Administrator Viewer ve Install Remote Administrator Server. Yazılımı uzaktan kontrol etmek istediğiniz bilgisayara kuracaksanız Install Remote Administrator Server seçeneğini, izleme ve kontrol işlemini gerçekleştireceğiniz bilgisayara kuracaksanız Install Remote Administrator Viewer onay kutularını işaretlemelisiniz.

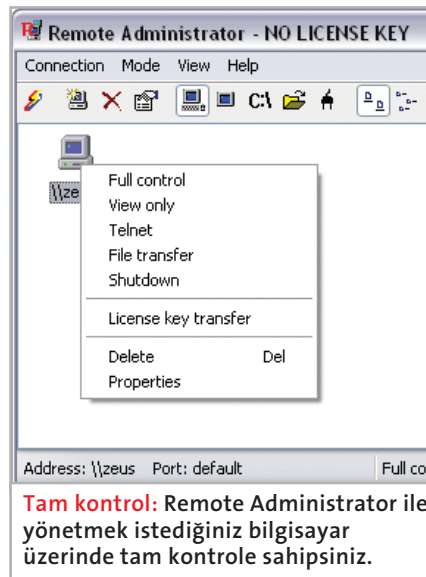
Kurulum tamamlandıktan hemen sonra sizi, parola oluşturmanızı isteyen bir pencere karşılayacaktır. Bu ekrana gireceğiniz parola çok önemli. Nedeni ise, uzaktan erişmek için kullanacağınız parolanın da bu parola olması. Bu adımı da geçtikten sonra bilgisayarınızı yeniden başlatmanız gerekiyor. Böylece Remote Administrator'u bilgisayarınıza başarıyla kurmuş oluyorsunuz.

Şimdi de yönetilecek olan bilgisayarda yapmamız gereken ayarlara bakalım. Bilmeniz gerekenlerin çok da zor olmadığını baştan söyleyelim. Ama yine de takıldığınız noktalar varsa CHIP Fo-

rumları'nda bu konuyu tartışmaya açarak çözüm arayabilirsiniz. **Başlat / Programlar / Remote Administrator v2.2 / Settings for Remote Administrator server** kısayolu ile ayarların olduğu pencereyi açın. **Options** butonuna basarak en önemli ayarların olduğu bölüme geçin. Burada bulunan **Use IP Filter** onay kutucuğunu işaretlerseniz sizden kurulum yaptığınız bilgisayara ulaşmasına izin vereceğiniz IP numaralarını soracaktır. Eğer yönetilecek olan bilgisayara uzaktan bağlanacağınız bilgisayarın sabit IP'si varsa bu bölüm sizin için en önemli güvenlik çözümünü sunacaktır.

Sabit IP kötü niyetli erişimleri engellemede etkili

Bu IP dışında bir yönetim isteği geldiği zaman cevapsız kalacak ve kötü niyetli kişilerin sizin bilgisayarınızı ele geçirme istekleri de geri çevrilecektir. Bu bölü-

me birden fazla IP de tanımlayabilirsiniz. **Port** bölümünde ise uzaktan erişim için kullanacağınız port numarasını yazabilirsiniz. Burada söylememiz gereken önemli nokta, bu portun hem izleyici hem de sunucu tarafında da aynı olması gerektiği. Yönetilecek olan bilgisayara hangi IP adresinden ve ne zaman giriş yapıldığını kayıt altına almak isterseniz **Logging** bölümündeki onay kutucuklarını da işaretlemeniz gerekiyor. Bu kayıtları varsayılan olarak **c:\logfile.txt** dosyasından okuyabilirsiniz.

Kurulum ve ayarlar yapıldıktan sonra, geçelim yazılımın nasıl kullanıldığına. Tıpkı Windows Uzak Masaüstü Bağlantısı'nda olduğu gibi bunda da yönetilecek olan bilgisayarın hem açık olması hem de internete bağlı olması gerekiyor. Bilinmesi gereken diğer veriler ise, yönetilecek olan bilgisayarın IP adresi ve Remote Administrator kurulumunda girdiğiniz parola. Bu bilgiler de tamam ise o zaman yazılımı **Başlat/Programlar/Remote Administrator v2.2/ Remote Administrator viewer** kısayolu ile çalıştırın ve aşağıdaki adımları uygulayın;

- ▶ Connect menüsünden **New** seçeneğine tıklayın.
- ▶ Gelen pencereye ulaşmak istediğiniz bilgisayarın IP adresini yazın. Eğer portlar üzerinde bir değişiklik yapmamışsanız başka bir ayar yapmanıza gerek yok. Özel port tanımladıysanız o zaman bu bölümde o portu da belirtmeniz gerekiyor.
- ▶ İzleyici yazılımın ana penceresine

Erişim merkezleri: Dünyanın her yerindeki internet kafelerden evdeki ya da işyerindeki verilerinize erişmeniz mümkün.

döndüğünüzde yeni oluşturduğunuz bilgisayar, bir simge eşliğinde görünecektir.

- Bu simgeye çift tıkladığınızda sizden parola istenecek. Parola girişi yaparak uzaktan yönetimi profesyonel olarak yapmanın tadını çıkarın.

Yazılımdan en iyi şekilde faydalanabilmek için bilmeniz gereken bazı özellikleri bulunuyor. Bunlara bağlantı çeşitleri de diyebiliriz. Örneğin bağlanacağınız bilgisayardan sadece bir dosya alırsanız o zaman grafik arabirimine gerek kalmadan sadece klasörlerin listesini görmemiz yeterlidir. Bu seçenek için Remote Administrator, kullanıcılarla farklı bir seçenek sunar. Bu seçeneklerin tamamını *Mode* menüsünde bulabilirsiniz. Kısaca açıklamak gerekirse,

- **Full control:** Grafik arabirimi de dâhil tam kontrole sahipsiniz.
- **View:** Sadece grafik arabirimini izlersiniz.
- **Telnet:** DOS komutları ile erişim sağlayabilirsiniz.
- **File transfer:** Windows gezgini gibi bir arabirimde dosya aktarımı gerçekleştirirsiniz.
- **Shutdown:** Bilgisayarı kapatabilirsiniz.

Yazılım, tüm Windows işletim sistemlerinde çalışabiliyor. İşletim sisteminde çalışan servisler altına eklenebildiğinden dolayı, bilgisayarınız başlar başlamaz işletim sistemine giriş yapmaya gerek kalmadan kullanıma hazır hale geliyor. Yazılımı satın almak için <http://www.fokusyazilim.com> adresinde ayrıntılı bilgi bulabilirsiniz.

Yazılıma gerek kalmadan web üzerinden kontrol

Şu ana kadar anlattığımız uzaktan erişim metotlarında izleme için kullanacağınız bilgisayarda mutlaka bir aracın yüklü olması gerekiyordu. Ancak bu durum, her zaman için uygun olmayabilir. Örneğin, girdiğiniz bir internet kafedeki bilgisayara genelde program yüklemenize izin verilmeyebilir. Tam bu anda size başka bir önerimiz var. O da; GoToMyPC. Bu uygulama sayesinde sadece tarayıcınızı kullanarak, size

Bilgi her an her yerde: Kablosuz internet teknolojileri sayesinde evinizdeki PC'ye her yerden ulaşabilirsiniz.

verilen kullanıcı adı ve parola kullanımıyla uzaktan erişim sağlayabiliyorsunuz. <http://www.gotomypc.com> adresinden deneme sürümünü kullanabileceğiniz yazılımın aylık kullanım ücreti ise 19,95 dolar.

Cep telefonunuzdan da PC'nizi kontrol edebilirsiniz

Şu ana kadar anlattığımız yazılımlar sayesinde evdeki ya da ofisteki bilgisayarınızı kilometrelerce uzaktan kolayca kontrol edebiliyordunuz. Şimdi anlatacağımız metotta ise bu uzaklık birkaç metreye inse de ilginizi çekeceğinden şüphemiz yok.

Symbian işletim sistemli ve Bluetooth destekli bir cep telefonu ile bilgisayarınızı uzaktan kontrol edebileceğinizi

biliyor muydunuz? Örneğin bilgisayarınızdaki görüntüyü dev ekran TV'ye aktarıp izlerken bir anda araya giren ekran koruyucuyu engellemek için yerinizden kalkıp bilgisayarınızdaki bir tuşa basarak rahatınızdan olmanıza gerek kalmıyor. Oturduğunuz yerden rahatınızı bozmadan sadece cep telefonunuzun tuşlarını kullanmanız yeterli.

Deneme sürümünü CHIP CD /DVD'te bulabileceğiniz PuppetMaster adlı yazılımın kurulumunu yaptıktan sonra *C:/Program Files/PuppetMaster* klasörünün altında bulunan klasörlerden size uygun olanını seçin. Symbian işletimli cep telefonu kullandığınızı varsayalım. "Series 60 Client" klasörünün altında bulunan "puppetmaster.sis" dosyasını cep telefonunuza göndererek çalıştırıyor ve kurulumu her iki aygıtta da tamamlamış oluyorsunuz.

Masaüstünde bulunan kısayolu çalıştırarak *Preferences* butonuna bastıktan sonra gelen pencereden *Add Device* butonu ile bilgisayarınız ve cep telefonunuzun iletişim kurmasını sağlıyorsunuz. Bu penceredeki ayarları yaparken iletişim için genelde COM7 portunu seçmeniz gerekiyor. Cep telefonunuza kurduğunuz yazılımı da çalıştırıp *Search* seçeneğine tıklayarak iletişim kurulmasını sağlıyorsunuz. Fare ile tam kontrol sağlayabildiğiniz gibi, Winamp'ta çalan şarkıyı da kontrol etmek için gerekli seçimi yaparak, cep telefonunuzdaki grafik arabirimini en iyi hale getirebiliyorsunuz. ■

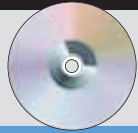
SÖZLÜK

- **Remote Access:** İngilizce, uzaktan erişim.
- **Port:** Bilgisayarınızın iletişim sağlamasına yarayan kapılar.
- **Symbian:** Nokia ve bazı diğer marka cep telefonlarında kullanılan işletim sistemi.
- **Log:** Olayların kayıt altına alındığı dosya.
- **IP Filter:** Erişim sağlamak isteyen IP'leri süzen araç. Korsanlara da engel oluyor.
- **Server:** Uzaktan erişilmek istenen evdeki veya ofisteki bilgisayarınız.
- **Client:** Ev veya ofisinizdeki bilgisayara bağlanmak için kullanacağınız yardımcı bilgisayar.

Hakkı Alkan, alkan@chip.com.tr

FREEWARE & OPEN SOURCE

» CHIP CD/DVD'de

eCHIP Code © FREEWARE.

FREEWARE

- 1 Freash Diagnose 7.25
Sistem bileşenleri hakkında ayrıntılı bilgi verir
- 2 VoIP Buster 2.08 Beta
Sabit ağ ile ücretsiz telefon görüşmeleri
- 3 Multi Virus Cleaner 3.9.5
2.000'in üzerinde dijital zararlıyı temizler
- 4 AV DVD Player/Morpher
Kopyalar, yazar ve DVD oluşturur
- 5 ForceVision 3.3
Resimleri dönüştürür ve değiştirir
- 6 Data Recovery 2.2.1
Şifrelenmiş dosyaları kurtarır
- 7 XP ISO Builder 3 Beta 1
Recovery CD'sini tam sürüme dönüştürür

GÜNCELLEMELER

- Cuttermaran 1.66
- Paint.NET 2.5
- Winamp Full 5.12

OPEN SOURCE

- 8 Avidemux 2.1
Videoların işlenmesi ve kaydedilmesi
- 9 Dr. DivX 2.0 Beta 7
Filmleri DivX biçimine dönüştür
- 10 Portable Gaim 1.5 Beta
Sohbet programınız her zaman yanınızda
- 11 FilzeZilla 2.2.18
FTP'den dosya indirir ve sunucuya yükler
- 12 Rachota 2.0
İş süreçlerinin sürelerini protokoller

© CHIP CD/DVD'de

Ücretsiz akıllı araçlar: Sisteminizi inceleyin ve XP kurtarma CD'lerini tam sürüme dönüştürün.

► PC'nizin belleğini artırmak istiyorsanız ve uyumlu bir model almak için anakartınızın desteklediği ve kullanmakta olduğunuz modülleri öğrenmeniz gerekiyorsa, Fresh Diagnose programı beklentilerinizi fazlasıyla karşılayacaktır. Bu araç hem yazılım hem de donanım yapıtaşlarınız hakkında ayrıntılı bilgi veriyor ve hatta sisteminizin performansını çeşitli araçlar yardımıyla test edebiliyorsunuz. Bu programı, www.freshdevices.com adresindeki forma e-posta adresinizi girdikten sonra gönderilen bağlantı ve seri numarasını kullanarak yükleyebilirsiniz. **İPUCU:** İşlemci, hafıza, ekran bağdaştırıcısı, sabit disk, CD, ağ ve çoklu ortam testlerini kullanarak sisteminizin performansını tespit edebilir veya muhtemel sorunları ortaya çıkmadan çözebilirsiniz. Ancak bunun için programınızı kaydetmeniz gerekiyor.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 95, 98, Me, NT, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN www.freshdevices.com

► Telekom'a veda: VoIP Buster ile PC'nizden sabit ağlara ücretsiz veya çok düşük maliyetlerle konuşabilirsiniz. Ancak Skype'daki gibi konuşmanız mümkün olmayacaktır. Nitekim ücretsiz sürüm en fazla 60 saniye konuşmanıza izin veriyor. PayPal hesabınızı kullanarak kredi satın alabilir ve bu sayede sabit hatlardan veya Skype'dan daha ucuza konuşabilirsiniz. Konuştuğunuz kişiyi arkadaş listenize ekleyerek internete bağlı olup olmadığını da görebilirsiniz. Donanımlarınıza bağlı olarak, kulaklık seti veya bir USB telefon ile arama yapabilirsiniz. **İPUCU:** Ayrıca belirli bir ücret karşılığında sabit telefon numarası satın alabilir ve arkadaşlarınızın bu numarayı kullanarak size rahatlıkla ulaşmasını da sağlayabilirsiniz. Bunun için kullanıcı ismi ve parolanızı kullanarak sayfaya kayıt olmalısınız.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN www.voipbuster.com

3

Virüslerin temizlenmesi MULTI VIRUS CLEANER

► Multi Virus Cleaner, 2.000'in üzerinde virüs, Truva atı, tarayıcı yönlendiricileri ve numara çeviricisi tanyabiliyor. Ayrıca bu aracın uzun uzun ayarlanmasına da gerek yok: *Quick Scan* seçeneğini kullanarak virüs bulaşmış olan tüm dosyaları bulabilirsiniz.

İPUÇU: Virüs tarayıcısının otomatik güncelleme işlevi yok. Bu nedenle güncel sürümü düzenli olarak indirmeli ve yüklemelisiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN www.viruskeeper.com

4

DVD'ler için eksiksiz araç AV DVD PLAYER/MORPHER

► DVD oynatmak, yazmak, dönüştürmek ve yeniden düzenlemek, ücretsiz yazılımın gerçekleştirebildiği işlemlerden sadece dört tanesi. Geniş işlev yelpazesine rağmen oldukça basit bir kullanıcı arayüzüne sahip programdaki müzik ve video efektleri, ücretsiz sürümde sınırlandırılmış.

İPUÇU: Bir film müziği hoşunuza gittiyse *Audio Capture* komutunu kullanarak kaydedebilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL Türkçe
BİLGİ İÇİN <http://mp3-player.audio4fun.com>

5

Resim görüntüleyicisi FORCEVISION 3.3

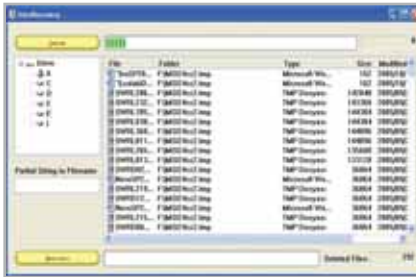
► ForceVision, IrfanView kadar dosya biçimi desteklemiyor, ancak kullanımı çok daha kolay. Resimlerin biçimlerini değiştirebilir veya efektler yardımıyla üzerinde değişiklik yapabilirsiniz.

İPUÇU: Çok sayıda dosyanın biçimini aynı anda değiştirmek için *Tools / Convert File Format* komutunu çalıştırın ve penceredeki listeye istediğiniz dosyaları girdikten, dosya biçimini de belirledikten sonra *Start* düğmesine tıklayın.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN www.forcevision.net

6

Silinen verileri kurtarın DATA RECOVERY 2.2.1

► Windows donatılarını kullanarak kurtaramadığınız verilerinizi pahalı sabit disk paketleri veya daha da iyisi ücretsiz Data Recovery ile geri döndürebilirsiniz. EFS şifreli ve sıkıştırılmış dosyaları bile sorunsuz bir şekilde kurtarabilen aracı kullanabilmek için yapmanız gereken, ZIP arşivini açmak ve çalıştırılabilir dosyasına çift tıklamak.

İPUÇU: Eğer sildiğiniz dosyanın ismini tam olarak bilmiyorsanız, *Partial String in Filename* kutusuna bildiğiniz kısımları girmeniz yeterli.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://tokiwa.tomato.ne.jp/EN/dr.h>

7

Kurtarma CD'si dönüşümü XP ISO BUILDER 3 BETA

► Dizüstü satın aldığınızda beraberinde genellikle tam Windows XP kurulum CD'si değil de çökme sonrasında işletim sistemini kurtarmak için kullanılabileceğiniz bir Recovery CD'si verilir. XP ISO Builder ise söz konusu kurtarma sürümünü eksiksiz bir Windows XP'ye dönüştürebiliyor. Bunun haricinde, aracı kullanarak sıkıcı iletişim pencerelerini kaldırabilir ve kendi Windows kurulumunuzu da hazırlayabilirsiniz.

İPUÇU: *General* seçeneği altından optimizasyon ipuçlarını uygulayabilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ WinXP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://winfuture.de>

»Yeni güncellemeler

Her ay bu bölümde ücretsiz yazılımların yeni sürümleri hakkında bilgi bulabileceksiniz.

Cuttermaran 1.66

Yeni: Kullanıcı arayüzü dinamik olarak hazırlanmış ve istediğiniz gibi değiştirilebiliyorsunuz. Kodlamak için 24 bit RGB renk yelpazesi kullanılmış.

Paint.NET 2.5

Yeni: Yeni Bezier eğrisi işlevi, artık bu ücretsiz çizim programını da Corel Draw gibi pahalı grafik paketlerine rakip haline getiriyor.

Advanced File Security 3.0b Basic

Yeni: Kullanışlı şifreleme aracı beta aşamasını geride bıraktı ve artık son sürümü yayınlandı. Bu sayede artık dosyalarınızı arka planda da şifreleyebilirsiniz.

WinAmp Full 5.12

Yeni: Araç artık DRM ile korunan WMV biçimindeki videoları oynatabiliyor ve ayrıca HE AAC Codec eklenmiş. Winamp, AOL'un çevrimiçi radyo hizmetleri ve Shoutcast tarafından yayınlanan Podcast sayfalarını da destekliyor.

8

Videonın işlenmesi
AVIDEMUX 2.1

► Avidemux, kesip biçmekten video ile müzik dosyalarının senkronizasyonuna kadar sayısız seçenek sunuyor. Yaptığınız işlemleri script dosyası olarak kaydedebilir ve diğer film projeleri için de kullanabilirsiniz. Eksik olan tek şey ise hazırlanan filmi doğrudan CD veya DVD'ye yazamaması.

İPUCU: Mono olarak kaydedilmiş tatil filmlerinizi *Audio / Filters / Mono to Stereo* komutunu kullanarak dönüştürebilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://fixounet.free.fr>

9

DivX dönüştürücüsü
DR. DIVX 2.0 BETA 4

► Filminizi, örneğin Avidemux gibi bir araçla işledikten sonra, Dr. DivX ile daha az yer tutan DivX biçimine dönüştürebilirsiniz. Bu program sadece sabit diskinizdeki dosyaları değil ayrıca canlı video yayınlarını veya bir kameradan gelen verileri de dönüştürebiliyor. Ayrıca AVI ve WMV dosyaları ile çalışabiliyor.

İPUCU: Gerekli "avdsp.dll" ve "drffm-peg.dll" dosyalarını www.matroska.org adresinde bulabilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://www.drdivx.com>

10

Yollarda sohbet
PORTABLE GAIM 1.5 BETA

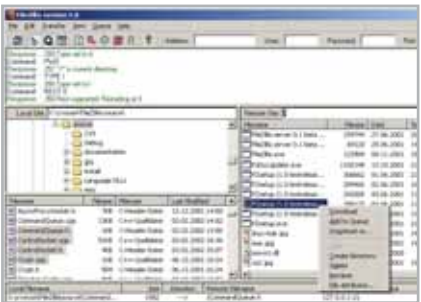
► Sevilen anında mesajlaşma aracı Gaim'in artık USB bellek, Apple iPod veya taşınabilir başka bir cihaz üzerine kurabileceğiniz yeni bir sürümü var. Orijinal programın tüm özellikleri aynen alınmış. Portable Gaim, daha önce Open Office ve Firefox'un taşınabilir sürümlerini yayınlanmış olan John Haller tarafından hazırlanmış.

İPUCU: Portable Gaim herhangi bir kurulum gerektirmiyor ve sadece kopyalanması yeterli oluyor.■

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://johnhaller.com>

11

FTP'den dosya alışverişi
FILEZILLA 2.2.18

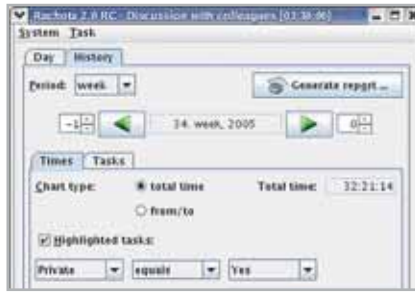
► FileZilla, FTP istemcisi verilerinizi FTP sunucusuna aktarabilir veya buradan indirebilir. Asıl kullanışlı kısmı ise normalde açık ve korumasız olan FTP protokolüne ait veri trafiğini SSL veya Kerberos GSS ile şifreleyebilmesi. Eğer kendi FTP sunucunuzu açmak istiyorsanız özel sürümünü indirebilirsiniz.

İPUCU: Eğer FTP sunucusu destekliorsa kesilen download'ları kaldığı yerden başlatarak devam edebilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Win 98, Me, 2000, XP
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://filezilla.sourceforge.net>

12

İş protokolü hazırlama
RACHOTA 2.0

► Hangi yönetici, çalışanlarının firmanın rutin işlerini ne kadar hızlı gerçekleştirdiğini bilmek istemez? Rachota, bu süreçleri protokollere dönüştürüyor. Rachota sadece süreleri değerlendiriyor, ziyaret edilen web sayfaları gibi önemli bilgileri göstermediği için kişisel gizliliğe de aykırı değil.

İPUCU: *Generate Report* üzerinden ölçüm değerlerini HTML biçiminde saklayabilir ve görüntüleyebilirsiniz.

İŞLETİM SİSTEMİ Windows, Linux, OSX, diğerleri
DİL İngilizce
BİLGİ İÇİN <http://rachota.sourceforge.net>

» Yeni projeler

Open Source sahnesinde çeşitli amaçlara yönelik hemen her gün yeni bir proje ortaya çıkıyor. CHIP, www.sourceforge.net adresinden indirebileceğiniz en ilginç projeleri sizler için tanıtıyor.

Fasterfox 1.0.2

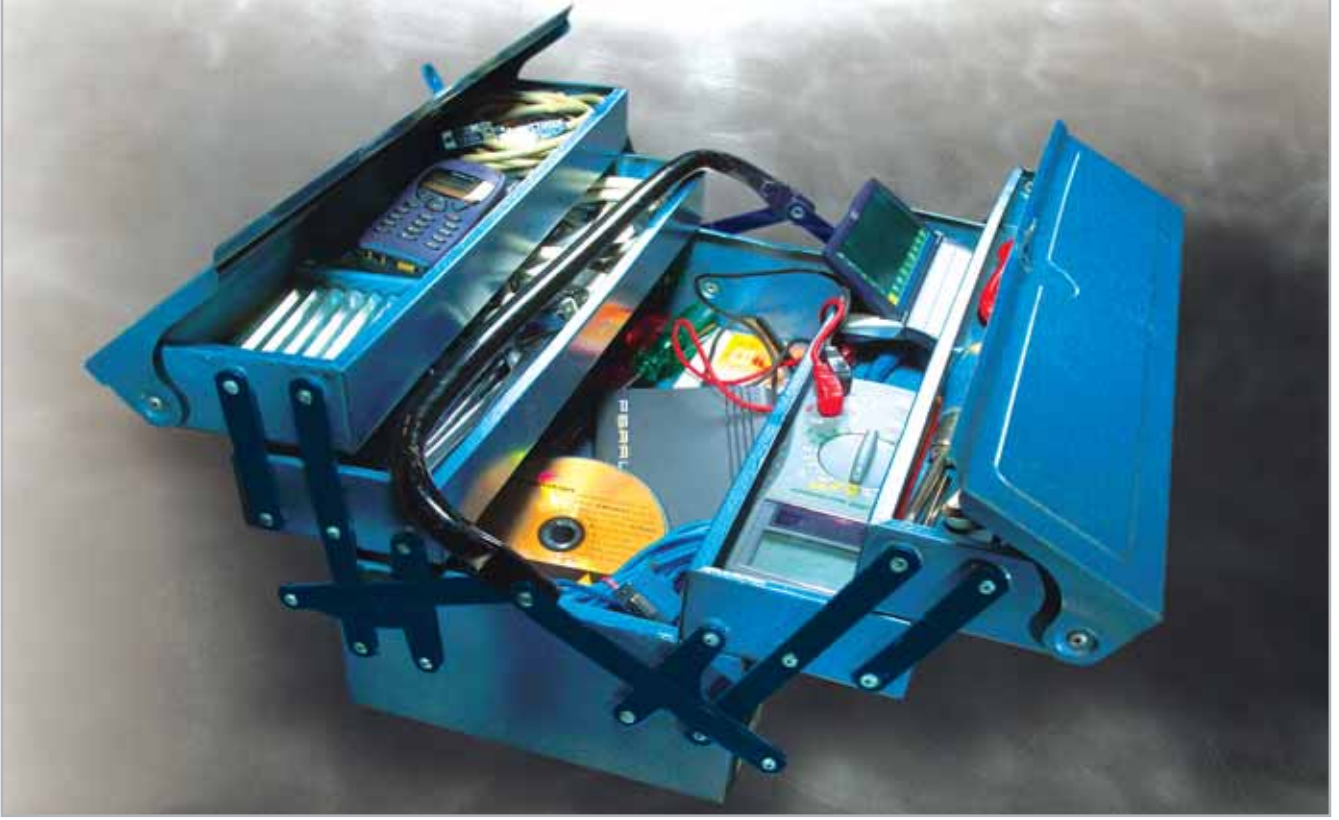
Boşta kaldığı zamanlarda ziyaret edilen web sayfaları tampona saklayarak Firefox tarayıcısını hızlandırıyor. Ayrıca Flash pencerelerini de engelliyor.

GMail mobile 1.0

Google'ın e-posta hizmeti artık taşınabilir bilgisayarlardan da rahatlıkla kullanılabilir. GMail'in mobil sürümü PHP ile programlanmış ve bu sayede hemen tüm işletim sistemlerinde sorunsuz bir şekilde çalışabiliyor.

IExtract

Komut satırı tabanlı araç, olası dosyalarının tamamının yazar, oluşturulma tarihi gibi bilgilerini okuyor. Ayrıca Microsoft Office belgelerinin haricinde JPEG ve OGG veya MP3 biçimindeki resim ve müzik dosyalarını da taniyabiliyor.

Şöhretsiz ama işlevi çok

Popülerlik sizi aldatmasın. Belki de adını ilk defa duyacağınız yazılımlar sayesinde eski alışkanlıklarınızı bir kenara bırakacaksınız.

İşletim sistemleri, bilgisayar kullanıcılarının her isteğine cevap veremez; genellikle ihtiyaç duyulan belirli uygulamaları standart olarak sunarlar. Buna bağlı olarak da kullanıcılar kendi ihtiyaçlarına uygun işletim sistemini, üçüncü parti yazılımlarla destekleyerek işlevsel hale getirirler. Bu açıdan bakıldığında üçüncü parti yazılımların ne denli önem taşıdığını rahatlıkla görebiliriz. Bilgisayarınızı biçimlendirdikten sonra sisteminize kaç adet yazılım kurduğunuzu bir düşünün. Eğer işletim sistemi dışında bir yazılım kullanmıyorsanız, bir boşluk hissi yaşamaz mıydınız? Bilgisayar kullanıcıları olarak her türlü ihtiyacımız için hazırlanmış birçok yazılıma internet üzerinden yapabileceğimiz küçük bir arama ile kolayca ulaşabiliyoruz. Ancak genel olarak çoğu bilgisayar kullanıcısı, en popüler üçüncü parti yazılımları tercih ederek bu alışkanlığına taviz vermeden devam

ediyor. Peki ama alışkanlıklarımızı bu popüler yazılımlarla mı sürdürmeliyiz? Tabii ki hayır, bilgisayar kullanıcılarının hizmetine sunulmuş tüm yazılımların mutlaka alternatifleri var ve her daim olacaktır da. Bu ayki yazımızın temel amacı, ismi pek duyulmamış fakat en popüler yazılım kadar yararlı küçük yazılımları sizlerle paylaşmak ve şöhret sahibi olmayan bu uygulamaların aslında ne kadar işe yaradığını ispatlamak. Yazıda geçen programları CHIP CD'mizden kurabileceğiniz aklınızın bir köşesinde bulunsun.

Sistem optimizasyon yazılımı:

CHIP-Code © CCleaner

Ücretsiz bir yazılım olan CCleaner, zamanla kullanılabilirliğini yitirmiş ve iyice hantallaşmış işletim sistemlerinin üzerindeki gereksiz yükü hafifletmek amacıyla hazırlanmış, başarılı bir yazılım.

Programı Türkçe olarak bilgisayarınıza yükleyip rahatlıkla kullanabilirsiniz. CCleaner, sisteminize kurup daha sonradan kaldırmış olduğunuz uygulamalardan arta kalan kayıt dosyalarını temizleyebiliyor olmasının yanı sıra, internet geçmişinizi ve geçici dosyaları silerek sabit diskinizde fazladan açabiliyor. Windows işletim sisteminin en önemli bileşeni olan registry, yani kayıt defteri üzerinde tarama işlemi yapan yazılım, bulduğu hataları gidermeden önce, kayıt defterinin yedeğini almanızı da sağlayarak, herhangi bir yanlış işlem sonucu oluşabilecek aksiliklerin de önüne geçiyor.

Windows işletim sistemi başlatıldığında otomatik olarak çalışan uygulamaları da rahatlıkla devre dışı bırakmanızı sağlayan program, böylece işletim sisteminizin daha hızlı açılmasını mümkün kılıyor. Gereksiz uygulamaların başlangıç aşamasında çalışmasının

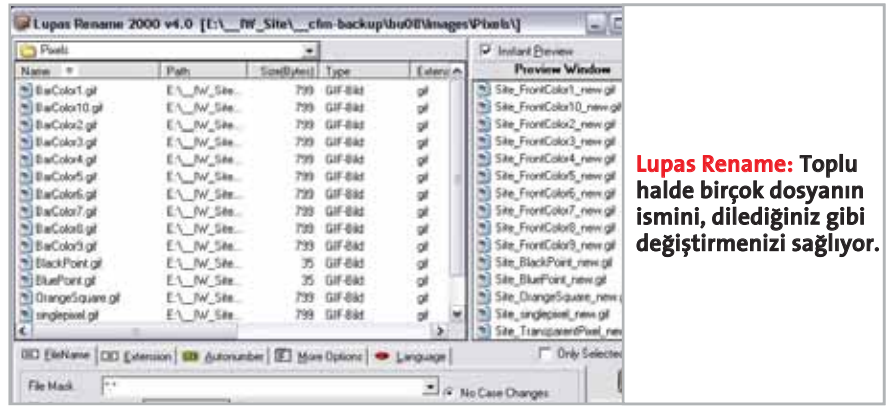
da önüne geçmiş oluyor. Küçük gibi görünen tüm bu detaylar, sistemli bir optimizasyon işlemi sonunda işletim sisteminize tahmin bile edemeyeceğiniz ölçüde rahatlatma sağlıyor.

Pratik dosya isimlendirici:

CHIP-Code © Lupas Rename

Bazen elinizde bulunan yüzlerce dosya-yı, belirli bir biçimde isimlendirmek gerekebilir. Her biriyle ayrı ayrı uğraşp tek tek isim vermek işkenceden farksız bir hale dönüşebilir. Bu durumlarda kullanılması için hazırlanmış birçok yardımcı yazılım bulunuyor. Lupas Rename bunlardan sadece bir tanesi. Program o kadar geniş isimlendirme seçenekleri sunuyor ki, yüzlerce dosya-yı sadece birkaç işlemle dilediğiniz gibi isimlendirebiliyorsunuz. Öncelikle yeniden isimlendirmek istediğiniz dosyaları tek bir klasör altına topluyorsunuz. Daha sonra programı çalıştırıp bu klasörü açılıyorsunuz ve son olarak alt kısımdaki tanımlama bölümünden ayarlamalarınızı yapıyorsunuz.

Dilerseniz tüm dosyaları baştan otomatik olarak isimlendirebilir, dilerseniz de isimler üzerinde değişiklikler yapılmasını sağlayabilirsiniz. Örneğin dosya isimlerindeki karakterleri sağ veya soldan dilediğiniz sayıda kesebilir, dosya ismi içinde geçen belirli bir metnin değiştirilmesini sağlayabilir veya otomatik olarak numara atanmasını isteyebilirsiniz. İsimlendirme seçenekleri bunlarla sınırlı değil elbette, programı kullandıktan sonra farklı seçenekleri ve ne gibi etki yarattıklarını rahatlıkla çözebilirsiniz. Tanımlamalardan sonra klasör içindeki tüm dosyaları seçili duruma

Lupas Rename: Toplu halde birçok dosyanın ismini, dilediğiniz gibi değiştirmenizi sağlıyor.

getirip, sağ alt kısımdaki *Rename* düğmesine basın. Lupas Rename'in belirlediğiniz ölçütlere bağlı kalarak dosyalarınızı yeniden isimlendirmesi için tüm yapmanız gereken bu.

Disable Windows Messenger

CHIP-Code © Remover Tool

Bilgisayarımıza Windows XP işletim sistemini kurduğumuzda, Windows Messenger yazılımı da sistemimize standart olarak kuruluyor. Fakat bu program yerine MSN Messenger'ı tercih eden veya gereksiz görüp sistemden kaldırmak isteyen kullanıcılar, maalesef Denetim Masası altındaki Program Ekle veya Kaldır bölümünden Windows Messenger'ı rahatlıkla silemiyor. Bunun için belirli birkaç işlem yapmak gerekiyor ama artık bu işlemleri sizin için yapabilecek minik bir yazılım var. Windows Messenger Remover Tool, Windows Messenger yazılımını sisteminden kaldırmak isteyen kullanıcılara yardımcı olarak, bu işlemi kolayca gerçekleştirebilmelerini sağlıyor.

Yazılım, Windows Messenger'ı sistemlerinden tamamen kaldırmak iste-

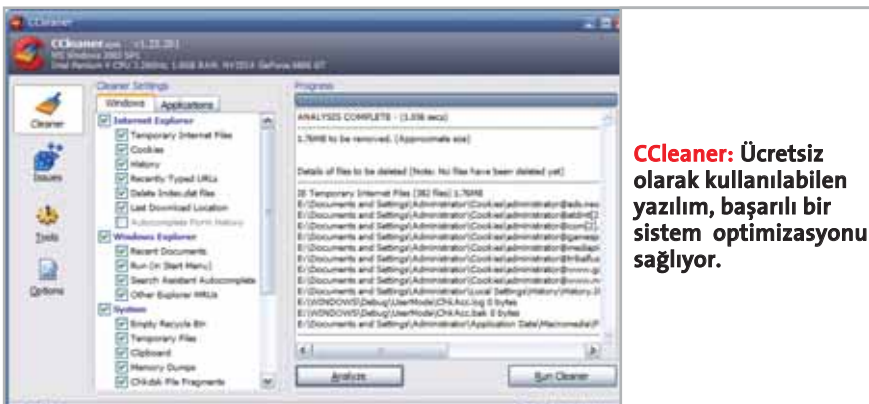
meyen kullanıcılar için de çeşitli çözümler sunuyor. Dilerseniz, Windows Messenger'ı devre dışı bırakarak çalışmasını engelleyebilir ve istediğiniz zaman tekrar etkinleştirebilirsiniz. Bunun dışında, yazılımın sistemle açılmasını istemeyen kullanıcılar ise sadece bu özelliği iptal ederek yazılımın başlangıçta açılmasını önleyebilirler. Bunların dışında, Windows Messenger'ın Outlook Express ile bağlantılı çalışmasını engelleyerek, yazılımın Outlook Express içersinde görünmemesi de sağlayabilirsiniz.

Dokunulmaz dosyalara hükmedin:

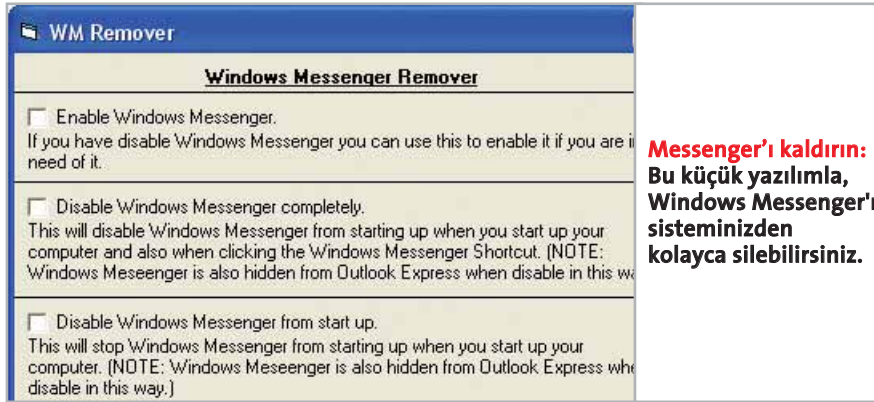
CHIP-Code © Unlocker

Tamamen ücretsiz bir yazılım olan Unlocker, aslında her bilgisayarda bulunması gereken, küçük ama oldukça işlevsel bir araç. Windows işletim sistemi üzerinde çalışırken, bazen bir klasör veya dosyayı taşımamız, ismini değiştirmemiz veya silmemiz gerekebilir. Bu gibi durumlarda, üzerinde işlem yaptığımız dosya, Windows tarafından kullanılmaya devam ediyorsa, bir hata mesajıyla karşılaşırız ve ilgili dosyanın kullanımında olduğunu, üzerinde herhangi bir işlem yapamayacağımızı bildiren bir hata penceresi ekrana gelir.

Bu tür durumlarla karşılaşan kullanıcılar sistemlerine kuracakları Unlocker yazılımıyla, işletim sistemi tarafından kullanılan dosyaların üzerindeki dokunulmazlığı kolayca kaldırabiliyor. Yapmanız gereken tek şey ilgili dosyaya sağ tıklamak ve açılan menüden *Unlocker* komutunu çalıştırmaktan ibaret. Böylece bu yararlı araç, kendisine sevk edilen dosyanın, bağlantıda olduğu uy-

CCleaner: Ücretsiz olarak kullanılabilen yazılım, başarılı bir sistem optimizasyonu sağlıyor.

güvenlik devre dışı bırakacak ve üzerinde dilediğiniz işlemi kolaylıkla gerçekleştirebileceksiniz. Özellikle sistemden acil olarak temizlenmesini istediğiniz dosyaların, sınır bozucu bir hata iletilmesiyle silinemeyecek olmasının bildirilmesi, bu yazılımı sisteminize kurmanızla birlikte tarihe gömülüyor.

Clipboard Yöneticisi:

CHIP-Code © **ArsClip**

Ücretsiz ve kullanışlı bir Clipboard yöneticisi olan ArsClip, Windows işletim sisteminde, kopyaladığınız tüm öğeleri hafızasında tutarak, daha sonradan dilediğinizi kullanma olanağı sağlıyor. Diyelim ki bir metin editöründe çalışıyorsunuz ve belirli bir metin alanını seçip kopyaladınız. Normal olarak bu işlemden sonra bir başka bölümü seçip kopyalarsanız, ilk metin alanı etkisiz hale gelecek ve sadece ikinci kopyaladığınız bölümü kullanabileceksiniz. ArsClip, bu gibi durumlarda kopyaladığınız her öğeyi kullanabilmenizi sağlamak için hazırlanmış başarılı bir yazılım.

Kopyalama işlemlerinden sonra, programın kısayol tuşlarını kullanarak Clipboard'da kopyalanmış tüm öğeleri ekrana getirebilir ve dilediğinizi kullanabilirsiniz. Özellikle bu tür işlemleri sıklıkla kullanan bilgisayar kullanıcıları, ArsClip yazılımını sistemlerine kurduktan sonra işlemleri çok daha pratik bir şekilde yapabiliyor. Yazılımın ücretsiz olması alternatifleri arasındaki tercihinizi bu programdan yana kullanmanız için önemli bir etken.

Sabit disk performans monitörü:

CHIP-Code © **HDDLlife**

HDDLlife'ı tek bir cümleyle özetlememiz gerekirse, başarılı bir sabit disk performans monitörü demek yerinde olacaktır. Sabit diskiniz ile ilgili bilmeniz gereken tüm detayları sizlere sunabilen program, donanımınızın nasıl bir performansla çalıştığını test ederek sizleri bilgilendiriyor. Sabit diskinizin ısısından, hangi performansla çalıştığına kadar...

Programı sisteminize kurup çalıştır-

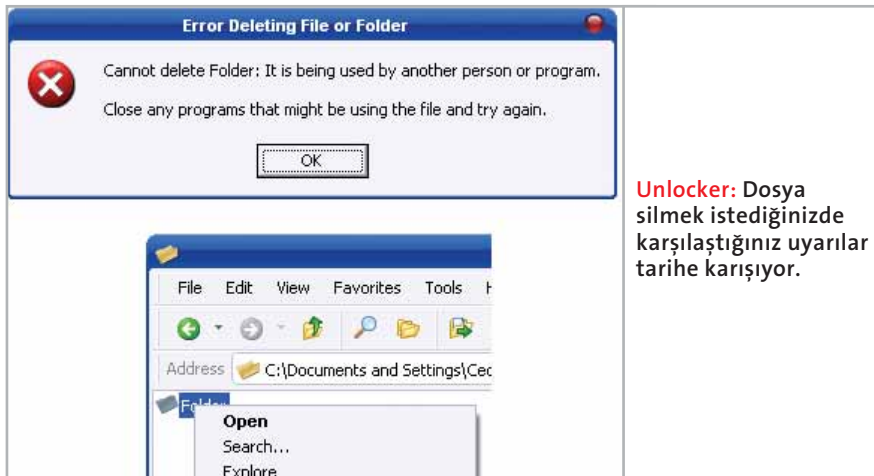
dığınızda, yazılım sabit diskinizi inceleyerek, kendi değerlendirmesine göre nasıl bir performansla çalıştığını sizlere yansıtır. Bu değerlendirmeye göre, size belirli tavsiyelerde bulunabilen program, sabit diskiniz için kendi kıstasları ölçüsünde yorumlar yaparak neler yapmanız gerektiği konusunda fikir veriyor. Bunların haricinde HDDlife, görev çubuğuna yerleşerek arka planda çalışmaya devam ediyor ve sizin gerçek zamanlı olarak sabit diskinizin performansını izlemenize de olanak sağlıyor. Türkçe dil desteğine de sahip olan yazılım, kötü şansını yenmek için haftada en az bir kere sistem yedeğinizi almanız gerektiğini de her fırsatta dile getiriyor.

Görev Çubuğu düzenleyici:

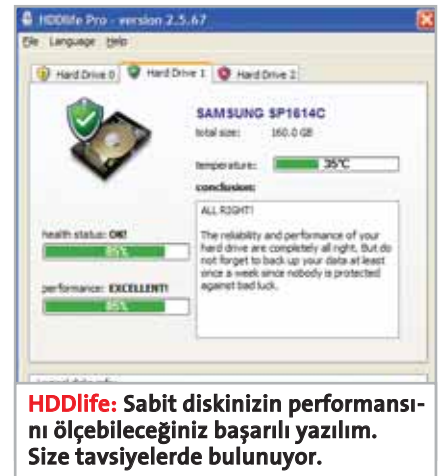
CHIP-Code © **TaskArrange**

Bildiğiniz gibi, Windows işletim sisteminde çalıştırdığınız her uygulama, Taskbar yani Görev Çubuğu'na yerleşir ve kullanıcı ekrana getirmek istediği uygulamayı Görev Çubuğu üzerinden seçerek geçiş yapabilir. Tanıtacağımız TaskArrange yazılımı, Görev Çubuğu'nda yer alan uygulamaları, dilediğiniz gibi sıralamanızı sağlayarak, Taskbar'a tamamıyla hükmetmenizi sağlıyor. Düzenli çalışmayı ilke edinen bilgisayar kullanıcıları, bu yazılımı kullanarak, çalışan uygulamaların belirli bir sırayla Görev Çubuğu'nda sıralanmasını sağlayabilir.

Sadece 83 KB büyüklüğündeki bu minik programı bilgisayarınıza kurmanız gerekmiyor bile. Zip biçimindeki dosyayı açıp programı çalıştırıyorsunuz

Unlocker: Dosya silmek istediğinizde karşılaştığınız uyarılar tarihe karışıyor.

HDDLlife: Sabit diskinizin performansını ölçebileceğiniz başarılı yazılım. Size tavsiyelerde bulunuyor.

TaskArrange: Windows Görev Çubuğu'nu (Taskbar) düzenlemenizi sağlayan bir araç.

ve o sırada Görev Çubuğu'nda hangi uygulamalar yer alıyorsa TaskArrange bunları listeliyor. Bu aşamadan sonra sizin yapmanız gereken [Up] ve [Down] düğmelerini kullanarak uygulamaların diziliş sırasını değiştirmek. Düzenleme işlemini tamamladıktan sonra OK düğmesine tıklarsanız, yapmış olduğunuz değişikliğin Görev Çubuğu'na doğrudan yansıdığını ve uygulamaların sizin belirlediğiniz sıralamayla dizildiğini görürsünüz.

Gelişmiş dosya arama yazılımı:

CHIP-Code © Agent Ransack

Agent Ransack, sabit diskinizde yer alan dosya ve bilgileri, hızlı ve verimli bir şekilde arayabilen başarılı bir yazılım. Programı sisteminize kurduktan sonra dosya isimleri veya içeriklerine göre arama yapabiliyorsunuz. Sabit diskinizi taramayan program, bulduğu tüm sonuçları arabirimin sol kısmına listeliyor ve ilgili dosyanın üzerine tıklayarak içeriğini sağ kısımdan rahatlıkla görebiliyorsunuz. Böylece bulunan her dosya ile ilgili detaylı bilgi sahibi olmanız sağlanıyor. Asıl görevi kod ve metin aramak olan Agent Ransack, normal arama koşullarıyla istediğiniz sonucu elde edemezseniz, sizlere yardımcı olabilecek çeşitli sihirbazları da kullanımınıza sunuyor. Bu sayede izini sürdüğünüz dosyaya ulaşabilmek için birden fazla yöntem kullanarak başarılı sonuçlar elde edebilmeniz sağlanıyor. Windows'un arama işlevine de kendini entegre eden yazılım, tüm bunların yanında gayet kapsamlı yardım dokümanlarını da kullanıcılarına sunarak, tüm detaylarıyla kullanım olanağı sağlıyor.

CopyMessageBox: Windows'un diyalog pencereleri üzerindeki iletileri kopyalayabilmenizi sağlayan bir araç.

Diyalog penceresi capture yazılımı:

CHIP-Code © CopyMessageBox

Bazı durumlarda, işletim sistemimizde karşımıza çıkan diyalog kutularındaki bilgi veya hata mesajlarını bir yere not etmemiz gerekir. Böyle bir durumda, diyalog kutusunun içinde yazan mesaja doğrudan müdahale edemeyeceğimizden, bu işlemi kopyala-yapıştır metodu ile yapmamız mümkün olmayacaktır. CopyMessageBox programı, bu aşamada yardımımıza koşarak bizi, diyalog kutularının içindeki mesajları elle yazma zahmetinden kurtarıyor.

Programı bilgisayarınıza yükleyip çalıştırdıktan sonra, öncelikle arabirimin alt kısmında bulunan *Copy entire dialog* kutucuğunu işaretli hale getirin. Daha sonra kaydetmek istediğiniz diyalog kutusu ekrana gelince [Alt+C] kısayol tuşunu kullanarak, söz konusu diyalog kutusunu programa aktarıyorsunuz.

Program sol kısımda diyalog kutularındaki metinleri, sağ kısımda da diyalog kutularının resmini listeleyecektir. Metnin üzerine tıklayıp *Copy text to clipboard* seçeneğini çalıştırdıktan sonra, diyalog kutusundaki metni istediğiniz yere yapıştırmak üzere kopyalamış

olursunuz. Bunun yanında *Copy image to clipboard* seçeneğini kullanarak da, diyalog kutusunu resim halinde kopyalayabilirsiniz.

Silinmiş Dosyaları Kurtarın:

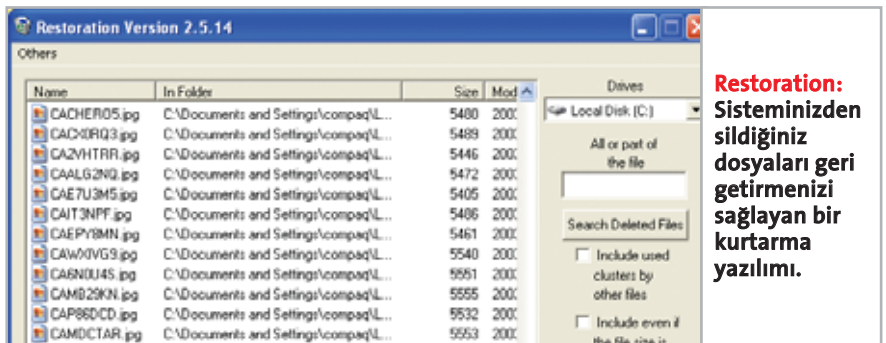
CHIP-Code © Restoration

Verilerinizin yanlışlıkla bilgisayarınızdan silinmesi, eğer yedeğini almadıysanız korkunç bir olaydır. Hele ki silinen dosyaların önemi büyükse, bu trajedinin boyutlarını daha da arttıracaktır. Kimse başına böyle bir olayın gelmesini istemez ama günün birinde aynı sorunla karşı karşıya kalırsanız hemen umutsuzluğa kapılmayın. Restoration programı sayesinde, imkânsız gibi görünen bu durumdan kurtulma şansınız var.

Bilgisayarınızdan silmiş olduğunuz dosyalar, hiçbir zaman disk üzerinden tamamen silinmez. Her zaman bu dosyaları geri getirme şansınız, yüzdelerle ifade edilse de vardır. Restoration adındaki bu küçük yazılım, sabit diskinizden sildiğiniz dosyaları kurtarmanızı sağlıyor. Yapmanız gereken programı yükledikten sonra, *Drives* kısmından arama yapacağınız disk bölümünü seçmek ve *Search Deleted Files* düğmesine tıklayarak aramayı başlatmak. Bu işlem bilgisayarınızın hızına ve diskinizin büyüklüğüne göre biraz zaman alabilir.

Bu aşamadan sonra bulunan dosyalar tabloda listelenecektir, eğer listede silmiş olduğunuz dosyayı görürseniz, seçili duruma getirip *Restore by Copying* düğmesine tıklayarak daha önceden silmiş olduğunuz bu dosyayı tekrar bilgisayarınıza kaydedebilirsiniz. Unutmayın ki bazı durumlarda silmiş olduğunuz dosyaları geri getirmeniz imkânsız olabilir. ■

Uğur Seven/Onur Seven, uguronur@chip.com.tr

Restoration: Sisteminizden sildiğiniz dosyaları geri getirmenizi sağlayan bir kurtarma yazılımı.

CHIP PRATİK Tüm videoları oynatın

CHIP Media Suite

Tüm biçimleri destekleyen, her filmi en iyi kalitede sunan ücretsiz bir medya oynatıcı arıyorsanız doğru adrestesiniz.

» BU YAZIMIZDA

Hazırlık: Yalnızca en iyi codec'lerden yararlanın. **208**

En iyiler: En iyi görüntü kalitesini elde etmek için. **211**

Optimizasyon: DirectShow'la film oynatma. **212**

Özel ipucu: HD-ready televizyonlar için doğru filtreler. **214**

CHIP CD/DVD: Ücretsiz codec ve filtrelerin tümü **eCHIP-Code**
© **MEDIASUITE**'te

Bilgisayarlarda hüküm süren biçim karmaşasını ve bu bağlamda medya oynatıcı ve codec'ler arasındaki ilişkiyi, mutsuz giden bir evliliğe benzetmek mümkün. Bu ikili arasında da taraflar arasındaki gibi mükemmel bir uyum gerekiyor. Ne var ki bu birliktelik,

tıpkı sorunlu evlilikler gibi her an tartışma ve karmaşaya gebe.

Örneğin Windows Media Player'la herhangi bir DVD izlemek istediğinizde MPEG2 kodlayıcısına ihtiyaç duyacaksınız. Ancak Windows diğer birçok çoklu ortam biçimde olduğu gibi, bu biçim için de gereken kod çözücüyü sahip değil ve kullanıcıları bir hata mesajıyla bu konuda uyarıyor.

Bu durumda yapmanız gereken, tüm filmleri izlemenizi sağlayacak yeni bir medya oynatıcısı kurmak ve her sahneyi en ince ayrıntısına varıncaya dek yaşamınızı sağlayacak filtreleri seçmek. Üstelik tüm bunlar için tek bir kuruş bile ödemeniz gerekmiyor.

Medya oynatıcı ve codec'ler arasındaki kavgayı mutlu sona vardırarak için faydalanacağınız ipuçlarını atölye çalışmamızda iki ayrı adımda sıraladık: İlk yapmanız gereken, tüm gerekli filtreleri kurarak Media Player Classic'in yapı-

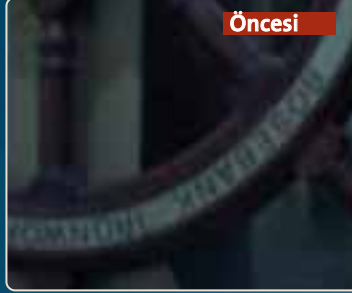
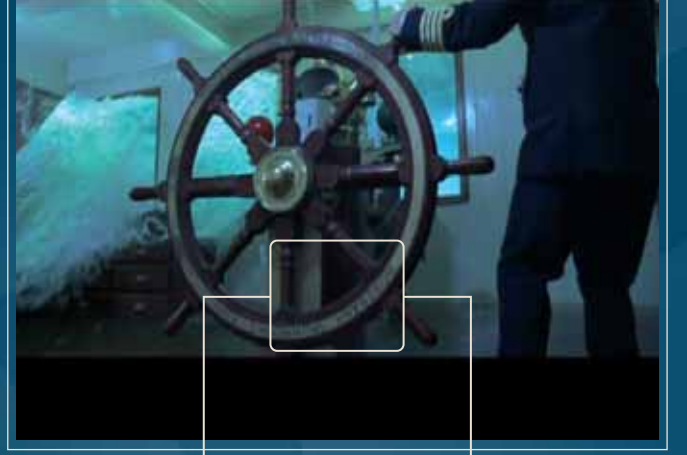
landırmasını tamamlamak. Açık kaynak kodlu bu güçlü oynatıcı, Microsoft'a ait yazılım karşısında iyi bir alternatif olma özelliğini uzun süredir koruyor. İkinci adımdaki değişiklikler ise görüntü ve ses kalitesini maksimize edecek filtreleri devreye sokarak, ev sineması keyfini en üst düzeyde yaşamınızı sağlayacak.

Video oynatıcı kurulumu

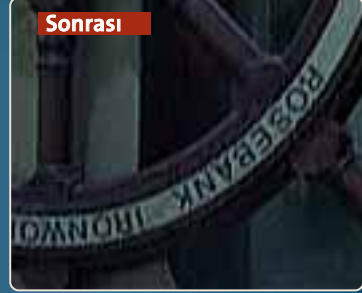
Tüm biçimler için

Çoklu ortam dosyalarını oynatabilmek için filtreler ihtiyacı duyulur. AVI uzantılı videolarda da aynı durum söz konusu. Oynatılacak dosya kaynak filtresi (source filter) tarafından açılacak, içerisindeki ses ve video verileri splitter tarafından ayrıştırılacak ve kod çözücü sayesinde dosyadan çıkarılacaktır. Renderer'ın görevi ise bu verileri donanıma aktarmaktır. Her biçimden çoklu ortam dosyasında başvurabileceğiniz en

Video oynatıcı ayarları: Daha yüksek görüntü kalitesi elde edebilirsiniz

Öncesi

Sonrası

Standart DVD görüntüsü: Bu dramatik sahnede görüntü bu kadar karanlık ve bulanık olmamalı.

Optimize DVD görüntüsü: Geminin batış sahnesiyle ilgili tüm detaylar gözlerinizin önünde.

iyi filtreleri ve bunların hatasız kurulumuyla ilgili ipuçlarını bu yazıda bulabilirsiniz.

➡ Tüm biçimleri oynatmak

Araç: Zoom Player Standart

Bilgisayarınızda çoklu ortam dosyalarını oynatabilmenin en kolay yolu, Zoom Player gibi bir yazılımı edinmektir. Bu yazılım, sisteminizi analiz ederek eksik filtreleri indirebileceğiniz adreslere ulaşmanıza yardımcı oluyor. Zoom Player'ın ücretsiz sürümü CHIP CD/DVD'de yer alıyor.

Yazılım ilk kez başlatıldığında ekrana gelen bilgilendirme penceresi üzerinden tüm biçimleri oynatmak için ihtiyaç duyulacak filtreleri listeleyecektir. Bu listedeki herhangi bir öğeye tıkladığınızda, o filtreye ilgili kısa tanım ve ipuçları içeren Zoom Player web sayfası açılıyor. Bu sayfa filtreyi indirmenizi ve ➡

kurmanızı sağlayacak bağlantıyı da içe-riyor. Filtrelerin tümü ücretsiz ve so-runsuz bir biçimde çalışıyor, bu neden-le onları gönül rahatlığıyla deneyebilir-siniz.

Ancak Zoom Player'ın sunduğu liste MPEG4 video filtreleri açısından yete-rince güncel değil. Bu nedenle denyan-daki tablodan yararlanarak FFDShow, DivX 6.1 ve XviD 1.1'i ayrıca kurmanız gerekiyor. Son adımda *Matroska* başlığı altından *Haali Media Splitter*'i da siste-me yüklemelisiniz. Bu çözümle 16:9 bi-çimli MP4 dosyalarını da desteklediğin-den Zoom Player'ın sunduğu diğer al-ternatiflerden daha başarılı bir filtreye sahip olabilirsiniz.

➡ Real ve QuickTime alternatifleri

Araç: Real-Alternative
QuickTime-Alternative
Media Player Classic

Real Video ve QuickTime gibi strea-ming biçimlerinden yararlanabilmek için Apple ve Real'in video oynatıcıla-ryla yetinmek zorunda değilsiniz. Re-alPlayer'ın sisteme gereğinden fazla müdahale ettiği, QuickTime'in ise Windows altında düşük bir performans sergilediği söylenebilir. Ayrıca bu yazı-lımın ücretsiz sürümü, videoları tam ekran modunda oynatma özelliğinden de yoksun. Tüm bu sorunları ortadan kaldırmak için bilgisayarınıza Real Al-ternative ve QuickTime Alternative fil-trelerini (Bk. Sağdaki tablo) kurabilir ve tüm RM ve MOV uzantılı dosyaları tercih ettiğiniz video oynatıcı üzerin-den izleyebilirsiniz. Her iki kurulum paketinde de internetteki streaming bi-çimlerini doğrudan oynatabilen Media Player Classic'in (MPC) en güncel sür-ümü yer alıyor.

➡ Kod çözümleri kurma ve kaldırma

Araç: regsvr32

Geliştiriciler yeni kod çözümleri Do-om9 gibi forumlarda ([http://tur-kish.doom9.org](http://turkish.doom9.org)) test amaçlı olarak kullanıma sunabiliyor. Ancak bu kod çözümlerin birçoğu bir kurulum ruti-nine sahip değil ve AX ya da DLL uzan-tılı dosyalar halinde indirilebiliyor. Windows altından kullanılabilimleri, kayıt ettirmenize bağlı. Bu amaçla

CHIP filtre paketi

İsim	Bağlantı	Açıklama
Ana paket		
XviD 1.1	www.koepe.org	Kalite açısından son derece başarılı bu MPEG4 codec'i genellikle filmleri sıkıştırmak için kullanılıyor.
DivX 6.1	www.divx.com	Geniş bir kullanıcı kitlesine sahip bu MPEG4 kod çözücüsünde altın-cı sürümle birlikte özgün bir çoklu ortam biçimi de devreye giriyor.
FFDShow	http://ffdshow.sourceforge.net	Bu kapsamlı filtre kitaplığı birçok video ve ses biçiminin oynatılma-sını sağlıyor.
Open Source MPEG Splitter	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	MPEG ve VOB dosyalarındaki ses ve video içeriğini ayırıştırarak uy-gun kod çözücüye gönderir.
Open Source MPEG Video Decoder	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	MPEG2 video akışlarını oynatır
DScaler 5	http://deinterlace.sourceforge.net	MPEG2 video ve ses akışlarını oynatan TV kayıtlarında, deinterla-cing konusunda oldukça güçlü bir filtre.
HDTV Pump	www.dvbportal.de/projects/hdtpump	TS biçimli HDTV dosyalarını açar ve HDTV dosyalarında mevcut kaynakları etkin bir biçimde kullanır.
AVI-Splitter	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	AVI dosyalarını açar, ses ve video akışlarını birbirinden ayırır ve uy-gun kod çözücüye iletir.
Haali Media Splitter	http://haali.cs.msu.ru/mkv	MP4 ve Matroska (MKV) gibi güncel dosya biçimlerini açar.
OGG Splitter	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	OGM biçimli dosyaları açar ve video ve ses akışlarını uygun kod çö-züciye iletir.
Real-Alternative	www.codecguide.com	Real media biçimli filmler, müzik dosyaları ve akıcı internet yayınları için gereken tüm güncel filtreleri beraberinde getirir.
QuickTime-Alternative	www.codecguide.com	QuickTime biçimli filmler, müzik dosyaları ve akıcı internet yayınları için gereken tüm güncel filtreleri beraberinde getirir.
Genişletilmiş Paket		
Real Media Splitter	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	Real media biçimli içeriğin tüm medya oynatıcılar tarafından destek-lenmesini sağlar.
AC3/DTS XForm	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	AVI dosyalarındaki AC3 ve DTS sesleri uygun kod çözüciye aktarır.
AC3 Filter 1.01 rc5	www.free-codecs.com/download/AC3_Filter.htm	Dolby AC3 ve DTS biçimli ses akışlarını oynatır ve stereo'nun yanı sıra çok kanallı ses desteği de sunar.
DCoder MP3 Source Filter	http://download.dsp-worx.de	MP3 biçimli ses dosyalarını XP'nin kısıtlı özelliklerindeki MP3 filtre-sine göre daha yüksek bir kalitede oynatır.
CoreCodec AAC Decoder	www.rarewares.org	MP3'ün takipçisi olarak nitelendirilebilecek AAC ses akışlarını ça-lar.
AAC Parser	www.rarewares.org	AAC biçimli ses dosyalarını açar, Apple'ın iTunes M4A dosyalarını destekler.
CoreVorbis Decoder	http://corevorbis.corecodec.org	OggVorbis biçimli ses akışlarını oynatır.
MPC Decoder	www.radlight.org	Musepack biçimli ses dosyalarında 160 KBit/s üzeri bit oranlarında MP3'ten daha yüksek bir kalite sunar.
VobSub	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	Filme ait dosyanın içerisinde ve filmle aynı klasörde yer alan alt yazı-lar da dâhil olmak üzere hemen her biçimden alt yazıları destekler.
CDXA Reader	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	SVCD medyaları okuyarak medya oynatıcısına aktarır.
CDDA Reader	http://sourceforge.net/projects/guliverkli	Müzik CD'lerini okur ve medya oynatıcısına aktarır.

CHIP CD/DVD arabiriminden Win-dows'un kurulu olduğu disk bölümün-de "Filtre" adlı bir klasörün oluşturul-masını ve söz konusu AX yada DLL dosyalarını bu klasöre taşınmasını sağ-layabilirsiniz. Bu amaçla *Başlat / Çalış-tır*'a tıklayarak, açılan komut satırına her bir filtre için

```
>regsvr32.exe /c:c:\filtre\
yenifiltread1.ax<
```

komutunu girin. Örneğin CDXA Rea-der filtresinden yararlanabilmek için yukarıdaki komut içerisinde yenifil-tread1.ax yerine cdxareader.ax dosya adını kullanmalısınız. *Tamam*'a tıkladı-ğınızda araç söz konusu filtrenin Win-dows altında kaydedilmesini sağlar ve *DllRegisterServer / c:\filtre\cdxareader.ax* başarıyla gerçekleştirildi mesajıyla DOS penceresini kapatır.

```
>regsvr32.exe /c:c:\filtre\
yenifiltread1.ax<
```

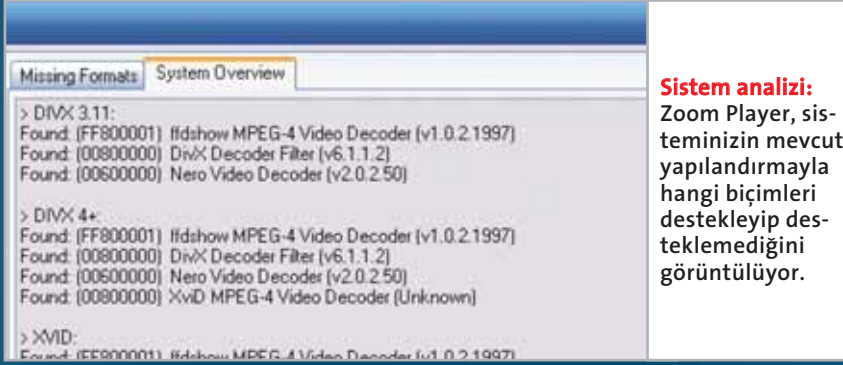
komutu ise sistemde sorunlara neden olan filtrelerin kaldırılmasını sağlar.

➡ Optimum filtre birleşimi için

Araç: Media Player Classic

Birçok üretici, müşterilerine sundukla-rı yeni PC'lerde standart olarak DVD oynatma yazılımlarına da yer veriyor. Firmaların bu amaçla kullandıkları ya-zılımların başında WinDVD'nin OEM sürümü ve Nero'nun MPEG2 Deco-der'ı gelmekte. Yukarıdaki tablodaki açık kaynak kodlu filtreleri ve örneğin PowerDVD gibi bir diğer yazılımın tam sürümünü de kurduğunuz varsayılırsa, DVD oynatmak için toplamda dört farklı seçeneğe sahipsiniz.

Bunlardan hangisinin en iyi kaliteyi sunduğu sorusunun yanıtına gelince:

Sistem analizi: Zoom Player, sisteminizin mevcut yapılandırma ile hangi biçimleri destekleyip desteklemediğini görüntülüyor.

Önerimiz tüm bu yazılımların en iyi özelliklerini bir araya getirerek kendi çözümünüzü yaratmanız. Videoları oynatmak için Media Player Classic'i (MPC), yüksek görüntü kalitesi için WinDVD'nin MPEG2 filtrelerini ve en iyi ses kalitesi için PowerDVD'yi seçin. Yapılandırma için MPC'yi çalıştırın ve *View / Options* menülerine tıklayın. *External Filters*'dan MPC'nin yararlanacağı kod çözücülerini seçmelisiniz. *Add Filter*'a tıkladığınızda kurulu tüm DirectShow filtrelerinin görüntüldüğü bir pencere açılır. Bu pencereden *CyberLink Audio Decoder* ve *InterVideo Video Decoder*'ı seçin ve her ikisini de listeye ekleyin. *Decoder*'ı işaretledikten sonra sağdaki *Prefer*'ü seçin ve daha sonra *Tamam*'a tıklayarak değişikliklere onay verin. Artık *File / Open DVD*'den bir DVD oynatmak istediğinizde *Intervideo* ve *Cyberlink* kod çözücülerinden yararlanılacak ve elde edilen kalite *PowerDVD* ve *WinDVD*'den daha yüksek olacak. Bu yöntemle daha farklı varyasyonlara da ulaşabilirsiniz.

Ses efektleri: *PowerDVD 6* bilgisayarınızda kuruluysa kulaklık üzerinden daha kaliteli bir çevresel ses deneyimi için *Dolby Headphone*'dan yararlanabilirsiniz. Bu amaçla aynı listeden *CyberLink Audio Effect (PDVD6)*'ı seçin ve *Prefer*'e tıklayın. Yapılandırma için filtre adına iki kez tıkladıktan sonra *Using Headphone*'u seçerek *Modes*'tan *Dolby Headphone* seçeneğini etkinleştirin.

Ücretsiz 5.1 ses: OEM DVD oynatıcılar genellikle yalnızca stereo ses desteği sunar. Ancak *Intervideo* veya *Cyberlink*'in video filtrelerine ek olarak *CHIP Filtre Paketi* tablosundaki AC3 filtresini yükleyerek *Prefer*'ü seçtiğinizde her-

hangi bir ücret ödmeden çok kanallı ses desteğinden yararlanabilirsiniz. Harici ses kartlarından yararlanan dizüstü bilgisayar kullanıcıları AC3 filtresinde *System*'dan ayrıca *SPDIF Passthrough* seçeneğini etkinleştirmeli.

Interlaced DVD'ler: *Desperate Housewives* gibi TV dizilerini içeren DVD'lerde video genellikle interlaced özellikte, yani yarım kareler halindedir. *DScaler* MPEG2 kod çözücüsüyle "CHIP filtre paketi" kutusu deinterlacing özelliğinden etkin bir biçimde yararlanabilirsiniz. Bu amaçla bu filtre için *Prefer*'ü işaretlemelisiniz.

➡ Filtre sorunlarını aşın

Araç: Media Player Classic
Zoom Player Standard

DivX 6.1'i kurduktan sonra tüm MPEG4-AVI dosyaları DivX Decoder tarafından oynatılıyor. Bu durumda her defasında görüntünün sağ alt kısmında DivX logosunu görmek istemiyor ve XviD'i tercih ediyorsanız *DirectShow*'da gerekli değişiklikleri tamamlamalısınız. Her filtre kendisini özel bir değerle (*Merit*) kaydeder. Aynı dosya türü iki farklı filtre tarafından destekleniyorsa, *DirectShow* daha yüksek değere sahip olan filtreyi seçer. Sorun, her yazılım üreticisinin kendisi için bir değer belirlemesi ve bu değer sayesinde filtrenin en yüksek değerle kurulmasını sağlaması.

Mevcut durumu değiştirmek için MPC'yi çalıştırın ve *View / Options / External Filters*'ta *Add Filter*'dan *DivX Decoder Filter* ve *XviD MPEG-4 Video Decoder*'ı yükleyin. Bu filtrelerden herhangi birine tıkladığınızda *Set Merit* alanında özel bir değer yer aldığını

göreceksiniz. (DivX 6'da "ff800000", XviD 1.1'de "00800000". *DirectShow*'daki söz konusu değerler onaltılı sayı sistemindedir ve sekiz basamaktan oluşur. Bu nedenle seçilebilecek en yüksek değer "ffffff"tir. Microsoft bu değerler için "00200000 - 00800000" aralığını önerse de DivX bu değerleri aşmayı tercih ediyor.

MPEG4-AVI için geçerli değerleri değiştirmek için *DivX Decoder Filter*'a tıklayın ve *Set Merit*'ten "00800000" değerini seçin. *XviD MPEG-4 Video Decoder* için "00800001" gibi daha yüksek bir değer girin. *Tamam*'a tıklayarak değişiklikleri onaylayın. Artık herhangi bir AVI dosyasını oynatmak istediğinizde *DirectShow*, XviD'i seçecektir.

! Dikkat: *DirectShow* ayarlarında yapılacak değişikliklerde son derece dikkatli olmalısınız. Tüm bu değişiklikleri manuel olarak geri almak mümkün, ancak filtre denetimleri karmaşık bir yapıda. Bilgisayarınıza *WinDVD* veya *PowerDVD* gibi ekstra bir yazılım kurduysanız filtre listesinde birden fazla *DivX Decoder* ifadesi yer alacaktır. Her iki oynatıcı da bu biçime destek sunmak adına DivX filtresi barındırır. Ancak bunlar güncel sürüm olan DivX 6 yerine DivX 5'e ait olabilir. *DirectShow*'un aynı biçime yönelik hazırlanan filtrelerinde "00800000" gibi ortak değerlere izin vermesi, durumu daha karmaşık bir hale getiriyor.

İpucu: *Zoom Player Standard*'ın *Setup* menüsünde *Format / System Overview*'a tıklayarak, *DirectShow*'da MPEG2 ve AC3 gibi video ve ses biçimleri için hangi filtrelerin ve hangi değerlerin seçildiğini görebilirsiniz. Bu sayede yinelenen filtreleri tespit etmeniz kolaylaşacaktır.

Filtrelerle optimizasyon

Yüksek resim kalitesi

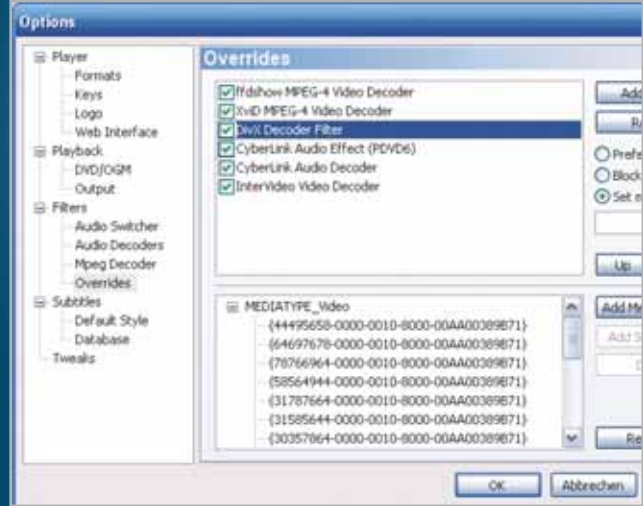
Düşük kaliteli DVD'lerden, pahalı DVD oynatıcıların dahi sunamayacağı yüksek kaliteyi elde edebilirsiniz. Bu amaçla kullanmanız gereken birçok biçimi oynatabilen ve onlarca optimizasyon filtresi içeren *FFDShow* filtre kiti, kurmanız gerekir. Kod çözme sonrasında devreye giren bu kitaplık video

BU ÜCRETSİZ YAZILIMIN ELİNDEN HER İŞ GELİYOR!

DVD'leri oynatmak: Media Player Classic dâhili MPEG2 kod çözücüsü sayesinde DVD'lerinizin keyfini sürmenizi sağlayacak.

Filtre hileleri: Media Player Classic'te *Set merit* seçeneğiyle kod çözücülerin kullanım önceliklerini değiştirebilirsiniz.

oynatma sırasında en yüksek resim kalitesine ulaşılmasını sağlar.

➔ FFDSHOW'u yapılandırmak

Araç: FFDSHOW

Öncelikle CHIP CD/DVD'den veya <http://ffdshow.sourceforge.net> adresindeki *Daily build* bağlantısından en güncel sürümü (bu yazıda 29.11.2005 tarihli sürüm) kurun. Daha sonra *Başlat / Tüm Programlar / ffdshow'dan Video decoder configuration'a* tıklayın. Sol üstten *Codecs'i* seçtiğinizde, sağda FFDSHOW'un hangi biçimleri desteklediğini görebilirsiniz. *Decoder* sütunundan bu biçimlerin FFDSHOW tarafından oynatılıp oynatılmayacağı belirlenebiliyor. Ön tanımlı ayarlarda "H.264" için "libavcodec", yani FFDSHOW'la gelen kod çözücü seçili. Bu alana tıklayıp *Disabled'ı* seçtiğinizde H.264 biçimli filmler artık FFDSHOW tarafından oynatılmayacak. "DivX" ve "XviD"te ise "libavcodec"ın yanı sıra "xvid" kod çözücüyü seçebilirsiniz. Her iki filtre de eşdeğer kalite sunuyor. FFDSHOW'u AVI dosyalarının oynatılma ve post-processing işlemlerinde kullanabilmek için *Disabled'ın* seçilmediğinden emin olmanız gerekiyor.

FFDSHOW, DirectShow'da "ff800000" gibi çok yüksek bir değer oluşturduğundan Windows altında seçili her biçim

için FFDSHOW'dan yararlanılacaktır. Bilgisayarınızda daha yüksek değerli bir filtre kuruluysa *Info'dan FFDSHOW* değerini *Very high* yani "ffffff00" olarak değiştirebilirsiniz.

➔ Filtreleri otomatik yüklemek

Araç: FFDSHOW

Herhangi bir TV dizisine ait AVI dosyasına, örneğin "Stargate", iki kez tıkladığınızda FFDSHOW'un otomatik olarak doğru ayarlarla başlatılmasını istiyorsanız öncelikle bir profil oluşturmalısınız. *Video decoder configuration'da Image Settings'e* tıklayın. Sağ pencerede *Preset name* başlığı altında FFDSHOW'un "default" adlı bir profil oluşturduğunu görebilirsiniz. Standart ayarların yer aldığı bu profili güvenlik nedeniyle hiçbir şekilde değiştirmemenizi öneriyoruz.

Yeni bir profil oluşturmak için *New'e* tıkladığınızda *default 1* adlı standart ayarları temel alan bir kopya oluşturulacak. Üzerine iki kez tıklayarak bu profili etkinleştirin. Bu aşamadan sonra gerçekleştireceğiniz tüm ayarlar yalnızca bu profili etkileyecek. *Rename'e* tıklayarak "default 1" adını örneğin "Stargate" olarak değiştirin. *Preset autoload conditions'a* tıklayın ve *On movie file name match (with wildcards)'ı* işaretleyerek hemen altındaki satıra "Stargate" sözcüğünü girin.

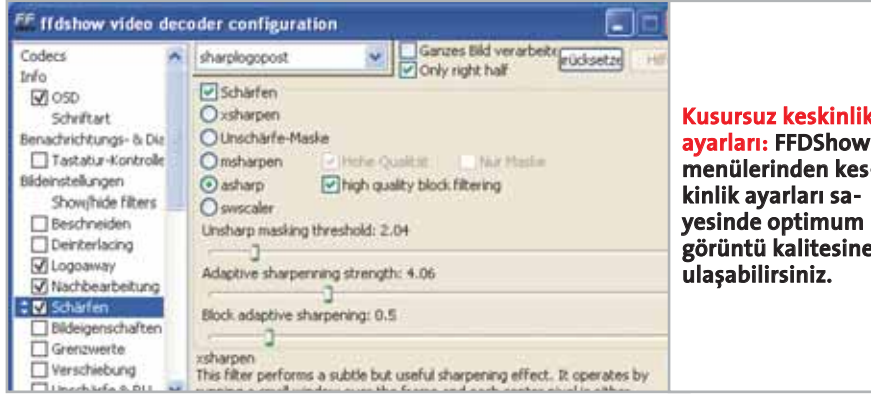
➔ TV dizilerini optimize edin

Araç: FFDSHOW

TV dizilerini DivX biçiminde saklamak gereken disk alanını yaklaşık 350 MB'a indiriyor; ancak soluk renkler, zayıf kontrast ve de en önemlisi yeterince keskin olmayan bir resim kalitesiyle görüntü kalitesinden ödün vermek anlamına geliyor. Bilgisayar ekranında kolayca fark edilen bu kaybı FFDSHOW'la telafi edebilir ve can sıkıcı yayıncı kuruluş logosunu maskeleyebilirsiniz.

Görüntüyü optimize edin: FFDSHOW menüsünden *Video decoder configuration'ı* çalıştırın ve *Post-processing'e* onay işareti ekleyin. Sunulan seçenekler pencerenin sap kısmında yer alıyor. *Automatic quality control'u* etkinleştirin ve *Processing method'tan mplayer'ı* ve *Accurate Deblocking'i* işaretleyin. *Level fix* için *Luminance'ı* seçin. Karanlık bir CRT monitör kullanıyorsanız ayrıca *Full Luma Range'i* de işaretlemelisiniz.

Görüntü keskinliğini artırın: *Sharpen* seçeneğine onay işareti ekledikten sonra sağdaki pencereden *asharp* ve *high quality block filtering'i* etkinleştirin. *As-harp'ta* keskinliğin optimizasyonu için üç farklı ayar çubuğu bulunuyor. *Unsharp masking threshold:2* ve *Adaptive sharpening strength:4* değerlerini değiştirmemelisiniz. Ancak keskinlik artırıldığında bloklar oluşuyorsa, *Block adap-*

tive sharpening değerini "0.5"e yükseltin. **TFT ekranlar için:** Yukarıdaki değerlerin amacı CRT monitörler için görüntü optimizasyonu sağlamak. TFT'lerde Post-processing'ten Luminance'ı devre dışı bırakmalı ve şu asharp değerlerini tercih etmelisiniz: Unsharp masking threshold: 4.5, Adaptive sharpening strength: 3.3 ve block adaptive sharpening: 1.0.

Kanal logosunu maskeleyin: Son adımda Logoaway menüsünden yayıncı kuruluşu ait logoyu kaldırabilirsiniz. Left,

Top, Width ve Height'ta gireceğiniz piksel değerleriyle logonun bulunduğu alanı kapsayacak bir dörtgen tanımlayın. Mode:XY, Blur:1 ve X-Y Weight:5 değerleri, açık renkli birçok kanal logosu için uygun.

➔ HD-ready televizyonlarda DVD keyfi

Araç: FFDSHOW
Media Player Classic

HD ready ibaresi taşıyan yeni bir televizyon satın aldıysanız DVD'lerde görüntü kalitesinin size VHS videoları

anımsatacak derecede düşük olduğunu fark etmiş olma ihtimaliniz oldukça yüksek. Çünkü 720x576'lık DVD çözünürlüğü en az 1.368 x 766 olarak yeniden hesaplanır. Televizyonunuz en azından 80 cm köşegen uzunluğuna sahipse (80 ekran ve üzeri TV'ler) görüntü netliği ve dolayısıyla detaylar kaybolur. Bir diğer sorun özellikle hareketli sahnelerde oluşan bloklar. DVD5 medyalara sıkıştırılan DVD9 filmlerde bu etki daha da belirginleşir. FFDSHOW'la bu blokları tümüyle ortadan kaldırmanız mümkün olmasa bile görüntü keskinliğini artırabilirsiniz. **RAW'ı etkinleştirmek:** DVD'lerde tümleşik MPEG2 kod çözümü kalite açısından en tatmin edici sonuçları sunmadığından, yazılım üzerinden yalnızca optimizasyon filtreleri kullanılmalı. FFDSHOW'da Codecs'ten RAW video için Disabled yerine All supported'ı seçin. FFDSHOW şimdi daha önce kodu çözülün edilmeyen film materyalini yeniden işler. FFDSHOW'un her dosya için yüklenmemesi amacıyla MPC'nin

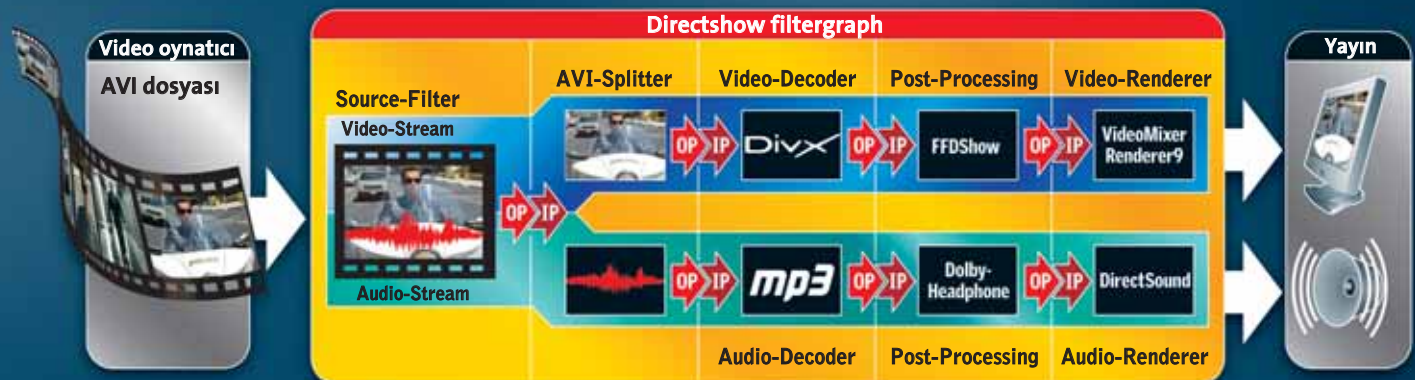
KNOW-HOW: DIRECTSHOW'LA FİLM OYNATMA

Media Player'da herhangi bir film yüklemek istediğinizde söz konusu film gerçekte doğrudan bu yazılım tarafından oynatılmaz ve Windows'un çoklu ortam arabirimi olarak tanımlayabileceğimiz DirectShow'a iletilir. Videoyu oynatmak için gereken tüm filtreler aslında DirectShow FilterGraph Manager tarafından bir araya getirilir.

Örneğin: Herhangi bir AVI dosyasını oynatmak istediğinizde dosya önce Source-Filter tarafından açılır. Dosya, görüntünün yanı sıra ses de barındırdığından filtre tarafından Splitter'a aktarılır.

Splitter ses ve görüntüyü birbirinden ayırarak uygun video ve ses kod çözümlerine iletir. (Örnekte DivX ve .MP3) Kod çözümleri sıkıştırılmış biçimleri açarak sıkıştırılmamış RAW akışlar halinde donanıma aktarılmak üzere, bir renderer'a iletir. Kod çözümleri ve Renderer arasında oynatma kalitesini optimize etmek amacıyla FFDSHOW ya da Dolby Headphone gibi post-processing filtreleri kullanılabilir. TV kayıtlarındaki yarım kareleri tamamlamak için kullanılan Deinterlaced filtreleri de bu noktada devreye girer. FilterGraph Manager'ın eksiksiz

bir zincir oluşturabilmesi için her filtrede giriş ve çıkış PIN'lerini içeren bir liste bulunur. Onaltılık sayı sistemindeki bu liste filtrenin işlemek üzere hangi biçimleri devraldığını ve onları hangi biçimde aktardığını açıklar. Yalnızca uygun PIN kodlarını taşıyan filtreler söz konusu zincirin bir parçası olabilir. Herhangi bir filmin oynatılamaması durumu çıkış PIN'lerinden biriyle uygun giriş PIN'ine sahip bir filtrenin ilişkilendirilememesi durumunda gerçekleşir. Örneğin bir MP3 kod çözümleriye sahip değilseniz filmin yalnızca görüntüleri oynatılabilir.

External Filters menüsünde *Add Filter*'a tıklayın ve *ffdshow video filter*'ı yükleyin. Daha sonra *Block*'u işaretleyin. Herhangi bir DVD'yi oynatmak istediğinizde bu değeri hemen öncesinde yeniden *Prefer* olarak değiştirmelisiniz.

Yeniden boyutlandırma: *FFDShow* menüsünden *Video decoder configuration*'ı çalıştırın ve *Sharpen*'a tıklayın. Daha sonra *Unsharp mask*'tan elinizdeki materyalin kalitesine göre ufak bir değişiklik yapın. DVD5 medyalar için *Strength: 10*'u seçebilirsiniz. Daha sonra *Resize & aspect*'i işaretleyerek DVD çözünürlüğünün televizyonunuzun daha yüksek olan HD çözünürlüğüne uygun şekilde değiştirilmesini sağlayın. *Resize*'ı işaretleyerek *Specify Size*'dan ekran kartınızın da gerekli desteği sunması koşuluyla televizyon ya da TFT monitörünüzün çözünürlük değerlerini girin. Diğer durumda *Multiply by 2.000*'ı seçmelisiniz.

Bazı durumlarda *Aspect ratio* değerini de değiştirmeniz gerekebilir. Hollywood DVD'lerinin birçoğu, tıpkı HD-

FFDSHOW: HD-READY TELEVİZYONLAR İÇİN

DivX optimizasyonu: DivX biçimindeki TV kayıtları bulanık, karanlık ve düşük kontrastlı (bkz. Soldaki kare) bir görüntü sunar. FFDShow ile bu sorunları giderebilir ve HD-ready televizyonlarda net görüntü (bk. Sağdaki kare) elde edebilirsiniz.

ready televizyonlarda olduğu gibi 16:9 kenar oranına sahiptir. Bu durumda *No aspect ratio correction*'ı seçmelisiniz. 4:3 içinse *Keep original aspect ratio*'yu işaretleyin. Daha sonra *Settings*'e girerek *Kuma method* alanında *Lanczos*'u işaret-

leyin. *Parameter*'ın altından en fazla 2.00'yi seçin. Daha sonra *Luma sharpen* ve *Chroma sharpen* değerlerini "0.30" olarak değiştirin ve *OK*'a tıklayarak değişiklikleri onaylayın. ■

MM/ Ozan Ali Dönmez ozand@chip.com.tr

Mobil TV'niz hep yanınızda

Dizüstü PC'nizin becerilerini
TV ve radyo özelliğiyle
artırmaya ne dersiniz?

Önce siyah beyaz televizyonlar her eve girdi. Daha sonra kendini gösteren renkli televizyonların epey bir ardından PC'ler ortaya çıktı. Şu anda pek çok evde birden fazla TV var. Bilgisayar okuryazarlığının artması, çoğu ailenin evinde birden fazla PC olması sonucunu da beraberinde getiriyor. Bu süreç içinde kullanım alışkanlıkları, donanımlar, yazılımlar ve daha pek çok şey değişecek. Bu değişimde internetin de çok önemli bir rolü olduğunu vurgulamak gerekiyor. Televizyon ve bilgisayar arasında yaptığımız bu benzetmeler boşuna değil. İnternetin yanı sıra radyo ve TV yayınlarına da dizüstü bilgisayarınızdan erişebilmek sizce de hoş olmaz mıydı?

Fiyatları çok düştü: 30 dolara kadar düşen PCI TV kartları, PC'nizi oldukça işlevsel bir hale getiriyor.

Evet, haklısınız; internetten bazı radyo ve TV kanallarına ait yayınlara ulaşmak zaten mümkün ve bu açıdan bakınca tek başına internet yeterli olabilir. Peki, ama acaba gerçekten öyle mi? Bu soruyu sorduğunuza göre ciddi bir TV izleyicisi değilsiniz. Zira ciddi televizyon izleyicileri "ne kadar çok kanal o kadar çok eğlence" düsturunu benimsemiştir. Ayrıca internetten ulaşabileceğiniz radyo/TV kanallarının sayısı tatminkâr olmaktan hayli uzak.

İnternet henüz her yerde deva değil

Ayrıca ülkemizdeki internet bağlantıları yazık ki Avrupa ve Amerika'nın çok gerisinde bir bant genişliği sunuyor ve yayınlardaki kesilmeler çok sinir bozucu olabiliyor. Çözüm tabii ki çoktan üretilmiş durumda. Masaüstü PC'ler için TV kartları yeni bir olgu değil.

Harici TV kartları da yeni bir fikir sayılmaz. Fakat son zamanlarda epey popüler olan çift alıcılı (hem analog hem dijital yayınlar için) ve PCMCIA

arabirimini kullanan kartlar, dizüstü bilgisayarınızı gerçek bir eğlence üssüne çevirebilir.

Nasıl bir harici TV kartı seçmek gerek?

TV kartlarının çoğu FM radyo yayınlarını da destekliyor. Böylece bir taşla iki kuş vurmuş oluyorsunuz. Ayrıca uzaktan kumandanın da artık neredeyse standart donanım olarak bulunduğunu söyleyebiliriz. Öte yandan harici TV kartı için epey bir alternatif olduğunu →

Yüksek ses kalitesi için: Eğer dizüstü PC'nizde TV izlerken yüksek ses kalitesi isterseniz çok sayıda seçeneğiniz var.

TV kutuları:
Dizüstü ya da masaüstü PC'ler için pratik bir çözüm olan harici TV kartları, dizüstü PC'lerde yerlerini PCMCIA ürünlere bırakacak gibi.

söylemek mümkün. Bu noktada kullanım şekli farklı modellere göre değişiklik gösterebiliyor. Klasik harici TV kartlarında (ya da belki bunlara TV kutusu demek daha doğru) anten girişinden kablo TV bağlantısını yaparsanız makul bir görüntü kalitesi elde edebilirsiniz. Fakat bu cihazlarla kablo bağlantısının birlikteliği pratikte bazı zorlukları beraberinde getiriyor. Her şeyden önce bu durumda ev içinde mobil olmuyorsunuz ve kablo bağlantısı hareketinizi sınırlandırıyor. Eğer TV izlemek istediğinizde belli bir noktada sabit olmanın sizin için sakıncası yoksa sorun yok.

Hareket etmek isteyenlere PCMCIA TV kartı

PCMCIA arabirimi sayesinde dizüstü bilgisayarınızın bir parçası olacak TV kartları, aslına bakarsanız şu an için dizüstü bilgisayarlar için en başarılı TV çözümü. Bu kartları portatif antenle kullanabilmeniz tabii ki çok önemli bir avantaj. Bir de DVB (Digital Video Broadcasting) yani dijital yayınlar mevzuu var. Uydu anteniyle yapılan bu yayınla-

rı izlemek için çanak anten ve alıcı şart. Öte yandan şu anda piyasada hem analog hem de dijital yayınları alabilen PCMCIA kartlar mevcut. Yani FM radyoyu da katarsak bir taşla üç kuş vurmak mümkün. Analog yayınlar için portatif anten kullanmak mümkünse de, uydu yayınları için çanak anten bağlantısı şart. Yani dizüstü bilgisayarınızda karasal yayınları mobil bir şekilde izleyebiliyorsunuz, fakat uydu yayınlarını da izlemek isterseniz kablo bağlantısı gerekiyor.

LifeView'nun başarılı PCMCIA TV çözümleri

CHIP Test Merkezi olarak daha önce TV kartlarıyla ilgili pek çok incelemeye sayfalarımızda yer verdik; hatta karşılaştırmalı testler yaparak siz değerli okuyucularımıza rehberlik etmeye çalıştık. Inca ve Compro gibi markaların daha önce incelediğimiz başarılı harici TV çözümlerini bu yazıda tekrarlamak yerine, size TV kartları konusunda bir başka deneyimli üretici olan LifeView'un yeni ve etkileyici çözümlerini önermek istiyoruz. Bunlar arasında özellikle iki model dikkat çekici bir şekilde öne çıkıyor: FlyTV Cardbus, PCMCIA yuvasına yerleştirdikten sonra bir dakika içinde CD'deki kurulumu gerçekleştirebilen ve beraberinde portatif anten de gelen başarılı bir ürün. Anten için çubuk anten diyoruz, ama bu antende çubuk antenlerdeki gibi iç içe giren teleskopik bir yapı yok. 40 cm'lik antenin sonuna doğ-

ru alışı güçlendiren bir bobin formu var ve antenin dibindeki kısım mıknatıslı. Böylece anteni konumlandırmak kolaylaştırılmış.

Uygun fiyata dizüstü PC'nizi mobil TV yapın

LifeView'nun FlyTV CardBus kartının görüntü kalitesi doğal olarak anteni nasıl konumlandırıdığınıza bağlı olarak değişiyor. Fakat fikir vermesi için şöyle söyleyelim: Eğer doğrudan kablo TV bağlantısı yaparsanız bu kartla daha önce test ettiğimiz bütün PCI ve USB kartlarından daha iyi görüntü almanız mümkün. Portatif antenle kanal taraması yaptığınızda tüm kanallar bulunmuyor; bulunan kanalların bazıları da parazitli oluyor. Fakat antenin konumunu değiştirerek, parazitli alınan ka-

En zarif TV:
PCMCIA yuvasını kullanan FlyTV Cardbus, uzaktan kumadali ve FM radyosu var.

nalın görüntüsünü iyileştirebilirsiniz. Portatif antenle iyi bir şekilde alınan kanallardaki görüntü kalitesi ise çok net ve karlanmadan uzak.

Analog video girişi de olan bu güzide kartın fiyatı, belki de işin en komik tarafı. Zira ürün, USB arabirimini kullanan TV kartlarıyla aynı, hatta daha düşük bir fiyata satılıyor. Yaklaşık 100 YTL'lik satış fiyatı itibarıyla (www.hepsiburada.com) FlyTV Cardbus'un başarılı bir fiyat/performans oranı sunduğunu söyleyebiliriz.

Test merkezimize ulaşan yeni LifeView modelleri arasındaki FlyDVB-T Duo CardBus ve FlyDVB-T Hybrid CardBus kartlar, analog TV ve radyo sinyallerine ek olarak dijital uydu yayınlarının da izlenmesine imkan sağlıyor. Hatta aynı anda hem analog yayınları hem de (uydu anteni bağlantısıyla) dijital uydu yayınlarını izlemek mümkün. Bu kartların son kullanıcı fiyatları ise 130 YTL civarında. ■

Şahin Ekşioglu, esahin@chip.com.tr

KİŞİSEL VIDEO KAYDEDİCİ (PVR) OLARAK DİZÜSTÜ

Dizüstü bilgisayarınızda TV seyretmek iyi güzel de, asıl eğlence izlediğiniz kanallardaki sevdiğiniz film ya da müzikleri kaydedince başlıyor. Bu noktada Kültür ve Sanat Eserlerini Koruma Kanunu'na muhalif bir tablo çizmemeye özen göstermekte fayda var. Fakat yayın sırasında izleme imkânı bulamadığınız bir yayını, TV kartınızın yazılımsal olanaklarını kullanarak kaydedip daha sonra izlemek, özellikle devamlılığı olan dizileri ya da kültürlü filmleri kaçırmak istemeyen okuyucularımızın hoşuna gidecektir. Böylece sabit diskiniz-

de ya da DVD/VCD üzerinde kendi kişisel arşivinizi kolayca oluşturabilirsiniz.

Kendi DVD'niz: TV kartlarıyla radyodan, TV'den, analog video kameranızdan DVD'nizi oluşturabilirsiniz.

Dreamweaver ile form

Geçtiğimiz ay, ziyaretçilerimiz ile etkileşime girmemizi sağlayan form kullanımına, form oluştururken kullanabileceğimiz öğelere değinmiş ve web sayfalarında stillerden bahsetmiştik. Bu ay ise web sayfalarında form kullanımı konusunu bitirip örnek bir form uygulaması tasarlayacağız. Yeni başlayanlar için hazırladığımız bu web tasarım kursunun son bölümü olduğu için, hazırlamış olduğumuz siteyi, nasıl web üzerinden yayınlayacağınızı da yazımızın ikinci bölümünde bulabilirsiniz.

Web sayfalarında form

Web sayfamızda form oluşturmak için birçok öğeden faydalanmamız gerekir. Buların birkaçına ilk bölümde değinmiştik, şimdi diğer öğeleri tanıyalım:

Çoktan seçmeli düğmeler

Ziyaretçinize sitenizi beğenip, beğenmediği ile ilgili bir anket düzenlediğini varsayalım, bu durumda, form oluştururken birden fazla seçenek sunmanız gerekir. Örnek vermek gerekirse, birinci seçenek "Beğendim", ikinci seçenek "Eh işte", üçüncü seçenek "Beğenmedim" gibi. Bu durumda ziyaretçinin formdaki seçeneklerden birkaçını

işaretlemesi mümkün olmayacağından, çoktan seçmeli düğmeler kullanmanız gerekecektir. Eklediğiniz çoktan seçmeli düğmenin üzerine tıklarsanız, *Properties* penceresinden aşağıda açıkladığımız özelliklerine ulaşabilirsiniz.

Radio Button: Bu bölümü kullanarak, formunuza eklediğiniz çoktan seçmeli düğmelere isim verebilirsiniz. Ancak unutmamanız gereken bir şey var, her formda kullandığınız çoktan seçmeli düğme grubuna aynı ismi vermeniz gerekiyor.

Checked value: Seçenek, seçili duruma getirilip, form gönderildiği zaman alınmasını istediğiniz değeri buraya yazıyorsunuz.

Initial state: Web sayfanız açıldığı zaman hangi seçeneğin işaretli olmasını istiyorsanız, bu kısımdan onu belirleyebilirsiniz. *Checked* işaretli, *Unchecked* işaretli anlamına gelir.

Seçenek kutuları (Checkbox)

Az önce gördüğümüz çoktan seçmeli düğmelerde, seçeneklerden sadece bir tanesini işaretli duruma getirebiliyorduk. Checkbox kullanarak, oluşturmuş olduğumuz formdaki birkaç seçeneğin aynı anda işaretlenmesini sağlamak mümkün. Diyelim ki dört seçenek var,

ziyaretçi isterse bunlardan üçünü birden işaretleyebiliyor. Bu öğenin özellikleri de tıpkı çoktan seçmeli düğmeler gibi.

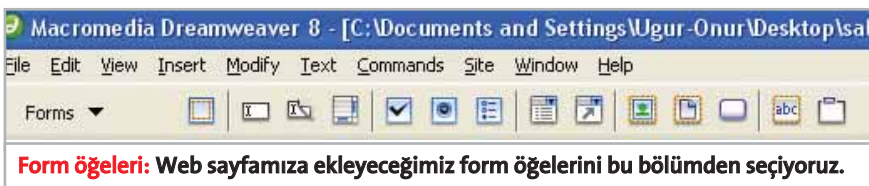
Listeler ve menüler

Oluşturmuş olduğunuz forma aşağıya doğru açılan bir açılır menü eklemek için, form öğelerinden *List / Menu* seçeneğini kullanmanız gerekir. Bu öğenin özelliği, eklemiş olduğunuz seçenekleri, tıkladığı zaman aşağıya doğru açılacak bir şekilde ziyaretçiye sunması. Eklediğiniz her seçeneğin bir değeri olması gerekir. *Properties* penceresinde bulunan *List Values* bölümünü kullanarak, listeye hem seçenek hem de bu seçeneklerin alacağı değerleri verebilirsiniz. Formda açılır menü kullanırsanız, ziyaretçi eklemiş olduğunuz seçeneklerden sadece bir tanesini seçebilirsiniz. Eğer birden fazla seçeneğin işaretlenmesini istiyorsanız *Menu* özelliğini kullanmanız gerekir.

Bunun için *Properties* bölümünden *List* seçeneğini etkin hale getirmeniz gerekiyor. Daha sonra listeden birden fazla seçeneğin işaretlenmesini istediğimiz için, *Allow multiple* kutucuğunu işaretli hale getiriyoruz. *Initially selected* kısmından da, web sayfamız ilk açıldığında hangi seçeneğin işaretli olmasını istiyorsak onu belirliyoruz.

Dosya gönderme kutusu

Bazı durumlarda ziyaretçilerinizin size dosya göndermeleri gerekebilir, bu işlemi gerçekleştirebilmek için form öğele-

Web sayfalarında form kullanımı konusuna kaldığımız yerden devam ediyoruz. Hazırladığımız web sitesini, Dreamweaver yazılımının FTP özelliğini kullanarak web sunucusuna göndereceğiz.

kullanımı ve FTP özelliği

rinden, *File Field*'ı kullanıyoruz. Ancak bu özelliği kullanabilmeniz için, web sunucunuzun da böyle bir işleme izin vermiş olması gerekir.

FileField name: Bu kutucuğa dosya seçim öğesinin ismini yazın.

Char width: Metin kutusunun içinde gösterilecek olan harf sayısı.

Max chars: Metin kutusunun içerisine yazılabilecek en fazla harf sayısı.

Oluşturmuş olduğunuz forma böyle bir öğe eklerseniz, ziyaretçi *Göz at* düğmesine tıklayarak dosya seçme ekranını açar ve göndermek istediği dosyayı belirler. Daha sonra *Gönder* düğmesine tıkladığında, dosya, programlama aşamasında belirlemiş olduğunuz dizine yüklenir.

Gizli alan (Hidden Field)

Bazen, oluşturduğunuz formdaki kimi bilgilerin ziyaretçileriniz tarafından görünmesini istemediğiniz durumlar olur. *Hidden Field* seçeneği, form oluştururken, bu isteğinizi karşılayacak olan özellik.

Girilen verileri kısıtlamak

Oluşturmuş olduğunuz formlara, bazı ziyaretçileriniz istemediğiniz bilgileri girebilirler, bu hoş olmayan bir durumdur. Ancak Macromedia Dreamweaver programında form hazırlarken, hangi alana ne gibi bilgilerin girilebileceğini ayarlayabilme şansına sahipsiniz. Örneğin kullanıcı bir alanı boş bırakarak formu göndermek istedi, bu durumda bir

uyarı penceresi çıkıp *Lütfen tüm alanları doldurun!* gibi bir mesaj gösterilmesini sağlayabilirsiniz. Yahu oluşturmuş olduğunuz alana sadece e-posta adresi veya sayı girilmesi gibi kısıtlamalar getirmeniz mümkün.

Form alanlarının kontrolü *Validate Form* özelliği kullanılarak yapılıyor. Bu seçeneğe *Window / Behaviors* kısayolunu izleyerek ekrana getireceğiniz pencereden ulaşabilirsiniz. Bu özelliği kullanmak için formunuzdaki metin alanlarından herhangi birini seçili duruma getirin ve *Behaviors* penceresinde bulunan "+" düğmesine tıklayarak buradan *Validate Form* seçeneğine tıklayın.

Karşınıza bir diyalog kutusu çıkacaktır, üst kısımdaki listede, forma içerisine eklediğiniz alanların listesini göreceksiniz. Bu listeden sınırlamak istediğiniz metin alanını seçili duruma getirin. Adttık ne gibi kısıtlamalar getirebileceğimize göz atabiliriz

Value Required: Bu özelliği işaretli hale getirirseniz, seçmiş olduğunuz alanın içinin boş bırakılmasını engelleyebilirsiniz.

Anything: Metin kutusuna metin ve sayı girilebilir.

Number: Metin kutusuna sadece sayı girilebilir.

Email address: Metin alanına sadece e-posta adresi girilebilir.

Number from ... to ...: Eğer metin alanına sadece sayı girilmesini istiyorsanız, girilecek sayının alt ve üst sınırını bu bölümden belirleyebilirsiniz. (Ör: 3'ten

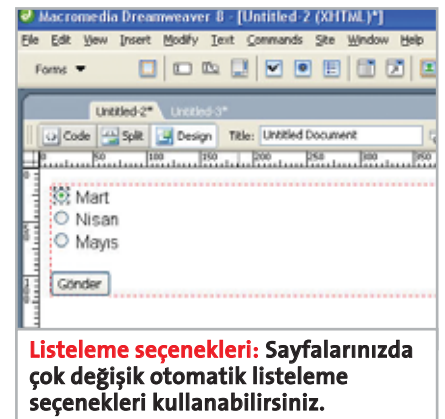
20'ye kadar bir sayı):

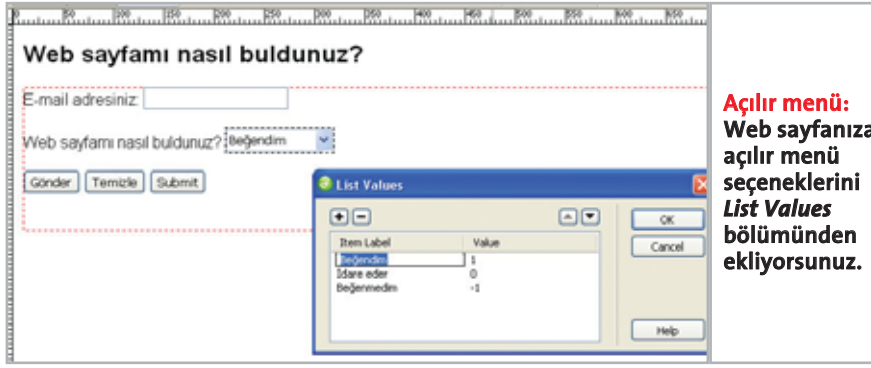
Form oluştururken bu özellikleri kullanırsanız ziyaretçilerinizin, istemediğiniz veya boş bilgiler göndermesini, bir nebze de olsa engellemiş olursunuz.

Örnek form çalışması

Formlar ile ilgili temel bilgileri öğrendikten sonra, örnek bir çalışma yaparak öğrendiklerimizi uygulamak, konuyu kavramak açısından yararlı olacaktır. Oluşturacağımız formda iki öğe bulunsun. Birine e-posta adresi, ikincisinde de ziyaretçimizin web sayfamız hakkındaki görüşünü belirtmesini sağlayacak açılır menü bulunsun. Daha sonra ziyaretçi formu doldurup gönderdiğinde veriler bize e-posta olarak gelsin.

Öncelikle yeni bir metin alanı yani *Text Field* ekleyin. Bu sırada size form bilgilerinin sayfaya eklenip eklenmeyeceği sorulacaktır, bu soruya *Yes* yanıtını verin. Eklediğiniz metin alanının ismini "email" olarak belirleyin. Daha form →

içeriğine, *List / Menu* seçeneğine tıklayarak açılır menü ekleyin ve açılır menü özelliklerinden *List Values* bölümüne girerek seçenek listesini oluşturun. Bu kısımdaki *Item Label* bölümüne açılır menüde çıkacak olan seçeneği, hemen yanındaki *Value* bölümüne de alacağı değeri yazın. Örneğimizde birinci seçenek “Beğendim” ve değeri “1”, ikinci seçenek “İdare eder” ve değeri “0”, üçüncü ve son seçenek ise “Beğenmedim” ve değeri “-1” olsun. Biz örnek uygulamamızda, cevabın 1, 0, -1 gibi sayılarla gönderilmesini istedik, siz farklı öğeler de ayarlayabilirsiniz.

Oluşturmuş olduğumuz formun gönderilmesini sağlamamız için düğme eklememiz gerekiyor, *Button* düğmesine iki defa tıklayarak iki tane düğme ekleyelim formumuza, bunlardan biri formu göndermek, diğeri de bilgileri sıfırlamak için. Eklediğimiz düğmelerin üzerinde *Submit* yazacaktır, bunları *Value* kısmından değiştirebilirsiniz. İlk düğmeyi özelliklerinden *Submit* form ikinci düğmeyi ise *Reset* form olarak ayarlayın.

Formu gönderiyoruz

Şimdi en önemli kısma, formu göndereceğimiz hedefi belirtmeye geldik. Bu örnekte, form doldurulduktan sonra e-posta adresimize gelsin istiyoruz, bu nedenle formun hedefine e-posta adresimizi yazmamız gerekiyor. Bu ayarı yapmak için form alanının sınırlarını belirleyen kırmızı kesik çizgilerden birinin üzerine tıklayın. *Properties* bölümünde form özelliklerini göreceksiniz, burada *Action* bölümüne formun gideceği hedefi yazmamız gerekiyor, örneğimizde e-posta adresimize gelmesini istediğimiz için buraya “mailto:email@adresiniz.com?subject=Konu” yaz-

manız gerekiyor. email@adresiniz.com kısmına formun gönderileceği e-posta adresini, *Konu* yazan kısma ise gelecek olan e-postanın konusunda yazacak olan metni yazmalısınız. *Method* kısmını da “POST” olarak seçin ve artık formunuz kullanıma hazır. Hemen formunuzu deneyerek çalışıp çalışmadığını kontrol edebilirsiniz. Formu doldurup gönderdikten kısa bir süre sonra, E-posta kutunuza uzantısı “ATT” olan bir dosya gelecek. Bu dosyayı Not Defteri ile açarak içeriğini okuyabilirsiniz. Verdiğimiz örnek Outlook Express kurulu ve düzgün çalışan bir bilgisayarda sorunsuz işleyecektir. Yaptığımız bu çalışma oldukça basit ama en azından formların çalışma mantığını çözmeniz ve pratik yaparak aklınızdaki sorulara cevap bulmanız açısından yararlı olduğu kanısındayız.

Web sitemizi gönderiyoruz

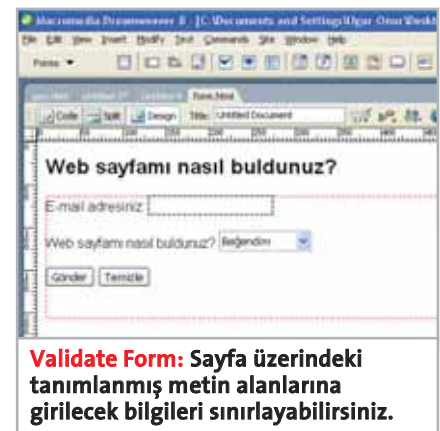
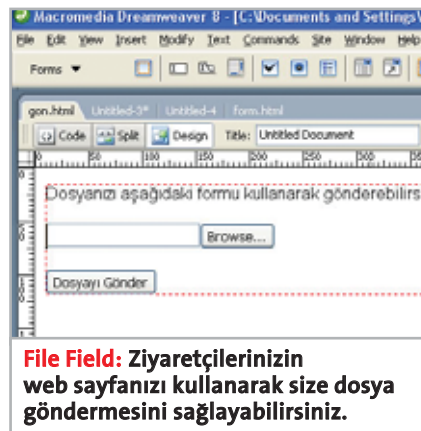
Günlerce, belki de haftalarca uğraşıp, sonunda bitirdiğiniz sitenizi ziyaretçilerinizin beğenisine sunmak, kuşkusuz işin en zevkli ve heyecanlı tarafıdır. Bir web sitesini internet üzerinden yayınlamak için öncelikle bir web alanına sahip olmanız gerekir. Daha sonra hazır-

lamış olduğunuz web sitenizi, FTP olarak adlandırılan, dosya gönderme protokolünü kullanarak bu alana taşıyabilirsiniz. Bu işlem için FTP yazılımları kullanabileceğiniz gibi (CuteFTP, FlashFXP vb.), Macromedia Dreamweaver 8 programının içinde bulunan FTP özelliğini de kullanabilirsiniz. Bu işlem için size üç bilgi gerekiyor: Dosyaları göndereceğiniz web alanının FTP adresi, kullanıcı adı ve şifresi. İster ücretli, ister ücretsiz bir web alanı sağlayıcısından hizmet alıyor olun, bu bilgiler size mutlaka verilir.

FTP bilgilerini tanımlayın

Dreamweaver programını kullanarak, web alanına dosyalarınızı göndermeniz için öncelikle programa FTP bilgilerini tanımlamanız gerekir. Bunun için *Window / Files* kısayolunu izleyerek *Files* penceresini ekrana getirin. Daha sonra burada bulunan *FTP & RDS Servers* seçeneğine sağ tıklayıp *Add FTP Server* komutunu çalıştırarak *Configure Server* penceresinin ekrana gelmesini sağlayın. Bu kısımda ilk olarak *Name* bölümüne FTP bilgilerini gireceğiniz siteni ismini yazın. Daha sonra, *FTP host* bölümüne FTP adresinizi, *Login ve Password* kısmına da sırasıyla, kullanıcı adınızı ve şifrenizi yazıp *OK* düğmesine basarak işlemi tamamlayın. Böylece FTP listesine web sunucunuzun adresi eklenecektir. Bu adresin üzerine tıklayarak web sunucunuz içerisinde gezilebilir, *Files* penceresinden de istediğiniz dosyaları sürükleyip bırak yöntemiyle web sunucunuza göndererek, sitenizi ziyarette açabilirsiniz. ■

Uğur Seven / Onur Seven, uguronur@chip.com.tr

AYIN İPUÇLARI
MAYIS 2006

WINDOWS

224

- 1 **Windows 2000, XP:** Kapanmadan önce otomatik işlemler
- 2 **Windows XP:** Hata raporu bildiriminin tamamen kapatılması
- 3 **Windows 2000, XP:** Birlikte Aç komutunun tekrar etkinleştirilmesi
- 4 **Windows XP:** Her kullanıcı için disk kotalarının belirlenmesi
- 5 **Windows 2000, XP, 2003:** Sistemdeki dosyaların hızlıca bulunması
- 6 **Windows 98, Me, 2000, XP:** Otomatik başlat işlevinin belirlenmesi

UYGULAMALAR

227

- 7 **Word 2000, XP, 2003:** Hecelerin paragraf bazında kontrolü
- 8 **Excel 97, 2000, XP, 2003:** Tablodaki korumasız hücrelerin tespiti
- 9 **Word XP:** Kaldığınız yerden çalışmayı sürdürün

TIPS & TRICKS

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçası. CHIP size sorunları kolayca çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor.

1 Windows 2000, XP

Kapanmadan önce otomatik işlemler

Windows, sistem açılışı sırasında Otomatik Başlat ile programları çalıştırabilir ancak kapanış için benzeri bir işlev mevcut değildir. Verilerinizin sistem kapanmadan önce otomatik olarak kaydedilmesini istiyor ve bunun için bir çözüm arıyorsunuz.

İPUÇU: Windows'un "Zamanlanmış Görevler" aracı bu tür bir özelliğe sahip olmadığı için üçüncü parti bir çözüm olan Xecuter'ı kullanabilirsiniz. Kişisel kullanım için tamamen ücretsiz olan sadece 720 KB büyüklüğündeki bu aracı <http://www.xpertdesign.de/english/download.php4> adresinden temin edebilirsiniz.

Yeni görevlerin hazırlanması: Program penceresinde bulunan *Startup, Shutdown* v.w *Scheduler* sekmelerini kullanarak *Otomatik Başlat* ve *Zamanlanmış Görevler* işlevlerini de tek bir merkezden yönetebilirsiniz. Windows'un sistemi kapatmadan önce otomatik olarak yerine getirmesini istediğiniz yeni bir görev eklemek için *Shutdown* sekmesini etkinleştirin ve ardından artı simgesine tıklayın. Takip eden pencere *General* sekmesindeki *Filenam*

me kutusuna çalıştırılmasını istediğiniz uygulamanın dosya ismini girin.

Buradan ayrıca başlangıç parametrelerini de belirleyebilirsiniz. Örneğin, veri yedekleme için belirli dosya veya klasörleri harici bir sürücüye kopyalayan bir yığın dosyası çalıştırabilirsiniz. Söz konusu yığın dosyası ise aşağıdaki gibi görünebilir:

Echo Yedekleme için lütfen bekleyin!!

Copy C:\Belgelerim*.* F:\Yedekleme\Belgelerim\ /y

Bu yığın dosyası "C:\Belgelerim" klasöründeki tüm dosyaları "F:" sürücüsündeki aynı isimli klasöre kopyalar. Satırın sonundaki "/y" parametresi ise var olan aynı isimli dosyaların üzerine aynen yazılacağı anlamına geliyor. Bu sayede devamlı aynı soruya cevap vermek zorunda kalmıyorsunuz.

İstisnaların belirlenmesi: Şimdi *Conditions* sekmesini kullanarak çalıştırılma şartlarını belirleyebilirsiniz. Örneğin, *Only once a day* yani günde sadece bir kez ve *Time* altındaki *Only after* yani sadece sonra seçeneğini etkinleştirin. Şimdi saat olarak "16:00" girin ve ardından işlemin gerçekleştirilmesini istediğiniz günleri belirleyin. Bu sayede gün içerisinde birçok kez yedek alınmasını veya

1 Otomatik: Xecuter, bilgisayarı kapatmadan önce istediğiniz dosyayı çalıştırarak belgelerinizi yedekliyor.

öğlen paydosu verdiğinizde bilgisayarı kapatıyorsanız çok ekran gerçekleşmesini engelleyebilirsiniz. Benzer şekilde uygulamaları da çeşitli şartlar altında çalıştırabilirsiniz. Örneğin, pazartesi günleri faturaları girmek istiyorsanız ilgili programı *Startup* listesine eklemeli ve pazar-tesi gününü seçmelisiniz.

Bilgisayarın kapatılması: Program ayrıca bilgisayarınızı belirleyeceğiniz bir zaman veya uzun bir boşluk sonunda otomatik olarak da kapatabilir. Bunun için *Program / Configuration* komutunu çalıştırın ve *Automatic Poweroff* sekmesini etkinleştirin. Şimdi buradaki *Mode* açılır listesinden *Fixed Time* veya *System Idle* kayıtlarından birini seçin ve ardından süreyi, saat ve dakika cinsinden girdikten sonra *Ok* düğmesine tıklayın.

2 Windows XP

Hata raporu bildiriminin tamamen kapatılması

Her program çöküşünün ardından Windows, sorun hakkında hazırlanan raporu internetten Microsoft'a göndermek isteyip istemediğinizi sorar. Ancak siz asla göndermek istemiyorsunuz.

İPUCU: Rahatsız edici hata bildirimini kalıcı olarak kapatmak için denetim masasındaki *Sistem* simgesine çift tıklayın ve ekrana gelen penceredeki *Gelişmiş* sekmesini etkinleştirin. Ardından buradaki *Hata Bildirimi* düğmesine tıklayın ve takip eden penceredeki *Hata bildirimini devre dışı bırak* seçeneğini işaretleyin. Hemen altındaki *Önemli hata oluştuğunda bana bildir* seçeneğini etkinleş-

tirip etkinleştirmemek ise tamamen size kalmış. Son olarak yaptığınız değişiklikleri *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın. Bunun sonucunda Windows artık karşılaştığı sorunları sadece sizi bilgilendirmek için ekrana getirecektir.

3 Windows 2000, XP

Birlikte Aç komutunun tekrar etkinleştirilmesi

Dosyaları genellikle farklı programlar kullanarak açıyorsunuz ve bunun için de sağ tuşa tıklayarak ekrana gelen nesne menüsündeki Birlikte aç komutunu kullanıyorsunuz. Ancak bir süredir bu komut görünmüyor ve sadece bir hata mesajı ekrana geliyor.

İPUCU: Söz konusu komutu yeniden kullanabilmek için sistem veri tabanında küçük bir değişiklik yapmanız yeterli olacaktır. Bunun için Kayıt Defteri'ni açın ve buradaki "HKEY_CLASSES_ROOT\Unknown\shell\openas\command" anahtarını açın. Ardından pencerenin sağ tarafındaki (*Varsayılan*) değerine çift tıklayın. Şimdi aşağıdaki satırı değer verisi kutusuna girin:

```
%SystemRoot%\system32\rundll32.exe
%SystemRoot%\system32\shell32.dll,
OpenAs_RunDLL %2
```

Ardından yaptığınız değişikliği *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın ve Kayıt Defteri'ni kapatın. Artık daha önceden de olduğu gibi istediğiniz dosyanın nesne menüsünü kullanarak Birlikte Aç komutunu çalıştırabilirsiniz.

4 Windows XP

Her kullanıcı için disk kotalarının belirlenmesi

Bilgisayarınızı ailenin diğer üyeleri ile paylaşıyorsunuz. Sabit diskin kapasitesinin tüm kullanıcılar için yeterli olması için de herkesin kotasını sınırlamak istiyorsunuz

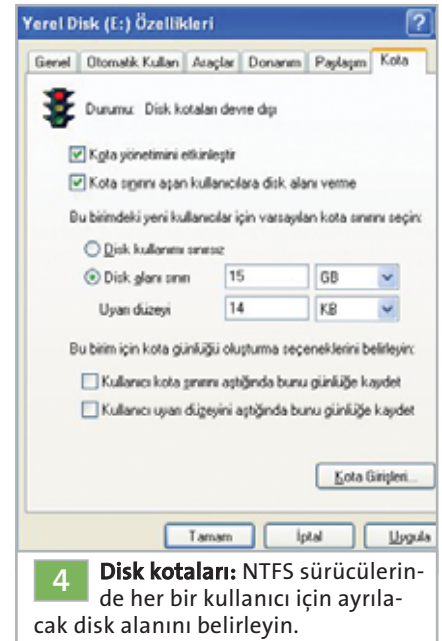
İPUCU: Windows, bunun için gerekli işlevi kendiliğinden sunuyor. Ancak bu

işlevi çalıştırabilmek için diskinizin NTFS dosya sistemini kullanıyor olması gereklidir ki zaten birçok Windows XP sistemi zaten bu şekilde ayarlanmıştır. Hangi dosya sistemini kullandığınızı görebilmek için Windows gezginindeki sürücü harfine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve açılan kısayol menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Buradaki kısayol ifadesinin yanında NTFS yazıyorsa sorun yok. Aksi takdirde Windows donatılarını kullanarak dönüştürebilirsiniz. Bu işlem normalde veri kaybına neden olmaz ancak her ihtimale karşı önemli verilerinizi yedeklemelisiniz. Bunun için komut satırını açın ve aşağıdaki ifadeyi çalıştırın:

```
Convert <sürücü> /FS:NTFS
```

Windows, [Enter] tuşuna bastığınızda kullanılan dosya sistemini NTFS (New Technology File System) olarak dönüştürmeye başlar.

Artık disk alanını bölümlenmeye başlayabilirsiniz. Bunun için ilk olarak yönetici haklarına sahip olarak *Bilgisayarım* penceresini açın ve buradan istediğiniz diskin simgesine sağ tuşa tıkladıktan sonra, ekrana gelen kısayol menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Şimdi buradaki *Kota* sekmesini açın ve buradaki "Kota yönetimini etkinleştir" ve "Kota sınırını aşan kullanıcılara disk alanı verme" seçeneklerinin ikisini de →

4 Disk kotaları: NTFS sürücülerinde her bir kullanıcı için ayrılan disk alanını belirleyin.

işaretleyin. Bu sayede hiçbir kullanıcı kendisine ayrılan sınırın üzerine çıkmaz. Şimdi **Disk alanı sınırı** seçeneğini işaretleyin ve ardından ayırmak istediğiniz alanın boyutlarını girin. Hemen altındaki **Uyarı düzeyi** seçeneğini kullanarak işletim sisteminin uyarı vermesini istediğiniz sınırı da belirleyebilirsiniz. Ayrıca pencerenin alt tarafındaki seçenekleri kullanarak kota sınırı ve uyarı düzeyi aşımalarının günlüğe kaydedilmesini isteyip istemediğinizi de belirleyebilirsiniz. Son olarak **Uygula** düğmesine tıkladığınızda Windows sürücüyü kontrol edecek ve diskin kullanım istatistiğini güncelleyecektir.

İletişim penceresinin sol üstünde bulunan ışık yeşil yandığında, Windows güncellemeyi tamamlamış demektir. Artık güncel durumu **Kota Girişleri** düğmesine tıklayarak kontrol edebilirsiniz. Bu iletişim penceresinde disk kapasitelerini sınırlamamanız gereken sistem kullanıcılarının da listelendiğini görebilirsiniz.

lirsiniz. Düzeltme için ilgili kayıtlara ikişer kere tıklayın ve “Disk kullanımı sınırsız” seçeneğini işaretleyin. Benzer şekilde istediğiniz kullanıcının kota ve uyarı sınırlarını da değiştirebilirsiniz. Son olarak **Kota / Kapat** komutunu kullanarak Kota Girdisi penceresini kapatın.

5 Windows 2000, XP, 2003

Sistemdeki dosyaların hızlıca bulunması

Windows’un arama işlevi çok yavaş ve ayrıca Outlook altındaki e-postalar içerisinde doğrudan arama yapamıyor. Alternatif bir çözüm arıyorsunuz.

İPUÇU: Bu isteklerinizi Google Desktop Search için de alternatif olan MSN Search Toolbar’da kullanabilirsiniz. Bu araç çubuğu arama işlevinin haricinde Internet Explorer’a bir açılır pencere engelleyicisi ile sekmeli sörf işlevleri ekliyor. Ücretsiz olarak dağıtılan araç çubuğunu <http://toolbar.msn.com> adresinden indirdikten sonra dosyanın üzerine çift tıklayarak çalıştırın ve ekrana gelen talimatları takip ederek kurun. Bu sırada programın standart ayarları kullanmasını ve sihirbazı sonlandırmasını istediğinizi söyleyerek kurulumu sonlandırın. Bunun sonucunda uygulama sisteminizdeki dosyaları dizinleyerek çalışmaya hazır hale gelecektir. Ancak bu işlemin özellikle büyük disklerde uzun sürebileceğini unutmamalısınız.

MSN Search Bar, hem Outlook hem Windows hem de Internet Explorer programlarına ekleniyor. Ayrıca başlat çubuğuna eklen bir kutu yardımıyla da doğrudan sistem içerisinde arama yapabiliyorsunuz.

Bunun için arama kutusuna bir kriter girdikten sonra bulunan dosyaların listelendiği bir menü ekrana geliyor. Buradaki sonuçlar ise küçük bir önizleme ile ekrana geliyor.

Uygulama standart olarak tüm e-postaları ve Belgelerim altındaki tüm klasörleri araştırıyor. Arama işlemini özelleştirmek için de görev çubuğundaki büyüteç simgesine sağ tuşla tıklayarak ulaşabileceğiniz nesne menüsündeki **Desktop Search Options** komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencerenin sol tarafındaki listeden **Desktop Search** kategorisini etkinleştirin ve arama aralığını örneğin, **E-mail and all hard disks** olarak değiştirin.

6 Windows 98, Me, 2000, XP

Otomatik başlat işlevinin belirlenmesi

CD sürücüler genellikle disk üzerindeki bir uygulamayı çalıştırmak veya bir uyarı mesajı ekrana getirmek için otomatik başlat işlevini kullanır. Bu işlevi diğer sürücüler için etkinleştirmek veya kapatmak istiyorsunuz.

İPUÇU: Bu isteğinizi “NoDriveTypeAutoRun” Kayıt Defteri ögesini kullanarak gerçekleştirebilirsiniz. Bu, kullandığınız Windows sürümüne bağlı olarak sistem veri tabanında farklı noktalarda bulunabilir. O anda kayıtlı olan kullanıcının bilgilerini “HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explorer” anahtarı altında bulabilirsiniz. Anahtar “REG_DWORD” tipindedir ve onaltılık tabanda bir değer saklar. Ancak Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni kullanarak onluk değerler de girebilirsiniz. Bu ögenin sekiz bitlik değeri sürücüler için otomatik başlat ayarlarını ifade eder ve “0” etkin, “1” ise devre dışı olduğunu gösterir. Yandaki örnek tabloda RAM Disk, CD-ROM, sabit disk, taşınabilir medyalar ve kökü olmayan sürücüler için otomatik başlat seçeneklerini görebilirsiniz.

Gerekli değeri ise şu şekilde hesaplayabilirsiniz. Tablodaki ikilik sütununa her bir sürücü için “0” veya “1” rakamlarını girin. Ardından her bir değeri sa-

OTOMATİK BAŞLATMA DEĞERİ

BIT	Otomatik başlat	İkilik	Ondalık	Çarpım
7	Rezerve, her zaman kullanılır	1	128	128
6	RAM Disk	0	64	0
5	CD-ROM	0	32	0
4	Ağ sürücüsü	1	16	16
3	Sabit disk	0	8	0
2	Taşınabilir medya (USB bellek)	0	4	0
1	Root olmayan sürücü	0	2	0
0	Bilinmeyen sürücü tipleri	1	1	0
			Toplam	145

ğında bulunan onluk sayı ile çarpın ve elde ettiğiniz sonucu çarpım sütununa taşıyın. Son olarak bu sütundaki tüm değerleri birbirleri ile toplayın. Eğer taşınabilir medyalar için otomatik başlat işlevini kapatmak istiyorsanız bu hesaplama ile 149 (ikilik düzende "10010101", onaltılık düzende 95) sonucunu elde etmelisiniz.

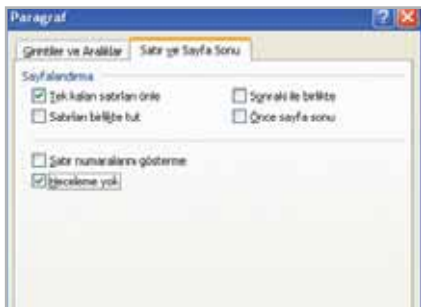
Ardından bu sonucu Kayıt Defteri'ne girin. Bunun için *NoDriveType-AutoRun* ögesine çift tıklayın, Taban başlığı altındaki Ondalık seçeneğini işaretleyin ve Değer Verisi kutusuna da sonucu yani "149" girin. Yaptığınız değişiklikleri *Tamam* düğmesine tıklayarak onayladığınızda, Windows Kayıt Defteri Düzenleyicisi'nde "0x00000095(149)" şeklinde görülecektir. Eğer yaptığınız değişikliğin tüm kullanıcılar için etkin olmasını istiyorsanız [Ctrl]+[F] tuş birleşimini kullanarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi arama işlevini açın. Bu iletişim penceresindeki Aranan kutusuna "NoDriveTypeAutoRun" yazın ve *Sonrakini Bul* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda bulunan tüm aynı kayıtların değerlerini değiştirin.

7 Word 2000, XP, 2003

Hecelemenin paragraf bazında kontrolü

Oldukça uzun bir doküman içerisinde heceleme işlevini kullandınız ve metnin sonundaki özet kısmında heceleme olmasını istemiyorsunuz. Daha önce eklenen ayraçların manuel olarak kaldırılması oldukça zahmetli ve hata oluşmasından da çekiniyorsunuz.

İPUCU: Söz konusu ayar ile Word, oto-

7 İstisnalar: Otomatik heceleme istemediğiniz paragrafları buradan belirleyebilirsiniz.

8 Yeşil ışık: Bu biçimlendirmeye, tablodaki korumasız hücrelerin yeşil renkte görünmesini sağlayabilirsiniz.

matik olarak heceleme yapar ancak isterseniz bazı paragrafları göz ardı etmesini sağlayabilirsiniz. İlk olarak işlevi etkinleştirilmiş olması gerekiyor. Bunun için *Araçlar / Dil / Heceleme* komutu ile ulaşabileceğiniz penceredeki *Belgeyi otomatik hecele* seçeneğini etkinleştirmelisiniz. Şimdi istediğiniz paragraflar için bu işlevi devre dışı bırakabilirsiniz. Bunun için heceleme olmasını istemediğiniz paragrafı seçin veya imleci paragraf içerisinde istediğiniz bir yere taşıyın. Ardından *Biçim / Paragraf* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Satır ve Sayfa Sonu* sekmesini etkinleştirin. Artık buradaki *Heceleme yok* seçeneğini işaretleyerek Word'ün bu paragrafta heceleme yapmasını engelleyebilirsiniz.

8 Excel 97, 2000, XP, 2003

Tablodaki korumasız hücrelerin tespiti

Çok geniş bir tabloda, sizin isteğiniz haricinde değişiklik yapılmasını engellemek için sayfa koruması kullanıyorsunuz. Bunun sonucunda sadece belirli hücrelere giriş yapılabilir ancak bu şekilde serbest bırakılmış hücreleri daha rahat ve hızlı bir şekilde tespit edebileceğiniz bir yol arıyorsunuz.

İPUCU: Normalde bir hücrenin korunup korunmadığını ancak bilgi girmek istediğiniz hücre hata mesajı verdiğinde anlayabilirsiniz. Ancak tablodaki tüm hücrelerin durumlarını tespit etmek için koşullu biçimlendirme işlevinden de yararlanabilirsiniz. Bunun için ilk olarak sorgulamak istediğiniz aralığı seçin ve *Biçim / Koşullu Biçimlendirme* komutunu çalıştırın. Şimdi ekrana gelen penceredeki *Koşul 1* başlığının altında, en solda bulunan açılır listeden *Formül:* ifadesini seçin ve hemen yanındaki alana aşağıdaki formülü girin:

=HÜCRE("Protect";A1)=0

Buradaki "A1" ifadesi yerine seçtiğiniz alanın ilk satırını da girebilirsiniz. Ardından *Biçim* düğmesine tıklayın ve korumasız hücrelerin nasıl görüneceğini belirleyin.

Ardından *Tamam* düğmesine tıklayarak iletişim penceresini kapatın. Burada kullanılan işlev, *Protect* bilgi türü sayesinde korumasız hücreler için "0" değerini geri döndürecek aksi takdirde "1" sonucunu verecektir. Bu koşullu biçimlendirme sayesinde korumasız hücrelerin farklı bir renkte görüntülenmelerini sağlayabilirsiniz.

9 Word XP

Kaldığınız yerden çalışmayı sürdürün

Birkaç gündür uzun bir doküman üzerinde çalışıyorsunuz ancak dosyayı her açtığınızda en son kaldığınız yeri arayarak vakit kaybediyorsunuz. Bu sıkıcı aramalardan kurtulmak için pratik bir çözüm yolu arıyorsunuz.

İPUCU: Üzerinde çalıştığınız dokümanı alışık olduğunuz gibi *Dosya / Aç* komutunu kullanarak açın. Eğer dosya açıldıktan sonra [Shift]+[F5] tuş birleşimini uygulayacak olursanız Word, fare imlecini belge üzerinde en son çalıştığını noktaya götürür. Bunun haricinde aynı tuş kombinasyonunu arka arkaya uygulayacak olursanız benzer şekilde en son değişiklik yaptığınız üç noktayı daha görebilirsiniz. Dördüncüde ise yine en son değişiklik yaptığınız yere geri dönersiniz.

Bu tuş birleşimini dokümanın başka bir bölgesinde değişiklik yaptıktan sonra bir önceki konuma geri dönmek istediğinizde de rahatlıkla kullanabilirsiniz. ■

Özgür linux dünyası

CHIP, bu aydan itibaren ARMA-DOR Bilişim A.Ş. ile Linux köşesinde buluşuyor. Bu köşeden, Nisan sayısında verilen CHIP OS ile ilgili sorularınıza cevap bulabilirsiniz.

Bu köşe ile başladığımız “Özgür ve Açık Kaynak Kodlu Yazılımlar” yazı dizisinde, ilk olarak Ö/AKK kavramlarını tanıyacağız ve bu kavramlarla geliştirilmiş yazılımların faydalarından bahsedeceğiz. Gelecek aylarda, Ö/AKK yazılımların lisans tiplerini ve sağladığı olanakları listeleyecek, son kullanıcı bazında, A/ÖKK yazılımların ne kadar benimsendiğini ve kullanıldığını inceleyeceğiz. Daha sonraysa, Ö/AKK üzerine iş geliştirmek isteyenler için çalışma modellerine değineceğiz. Tüm bu kavramlara başlamadan önce temel bazı terimleri açıklayalım.

Donanım (Hardware): Bir bilgisayarın veya başka bir benzer sistemin fiziksel, dokunulabilir, gerçek parçaları (ses kartınız, işlemciniz, disk sürücüleriniz, monitörünüz, yazıcınız gibi) donanım olarak adlandırılır.

Yazılım (Software): Donanımlar üzerinde elektronik olarak saklanabilen bilgisayar programlarının ya da verilerin tümü-

ne verilen isim (işletim sisteminiz, MP3 dosyalarınız, MP3 çalıcı programınız, metin belgeleriniz gibi).

Kaynak Kod (Source Code): Bir programın, herhangi bir programlama dili ile yazılmış, insan işlevlerine yakın orijinal formudur. Programlar, kaynak kodların çeşitli derleyicilerden geçirilerek bilgisayarın anlayabileceği bir forma dönüştürülmüş halleridir. Örneğin MP3 çalıcı programınızı bilgisayarınızda çalıştırabilirsiniz fakat nasıl çalıştığını anlayabilmeniz için kaynak koduna bakmanız gerekir. En ilkel hali ile kaynak kod için, ait olduğu programın bilgisayardaki işlevi ve nasıl çalıştığını tam olarak anlayabilmemizi sağlayan yazılı halidir diyebiliriz.

Bu çok kısa ve genel bilgilendirmenin ardından, "Bilim ancak kolektif olarak gelişir ve bilgi paylaşılmalıdır" diyen Richard M. Stallman'ın öncülüğünü gerçekleştirdiği GNU'nun ne anlama geldiğini açıklayarak başlayalım ve Stallman'ın söylediği, kimsenin hayır diyemeyeceği bu söz ile 1984 yılında başlayan GNU hareketiyle nasıl bir bağ oluşturduğundan bahsedelim.

Açık kaynak kodun kökleri

GNU'nun açılımı, 'GNU is Not Unix'tir. Yani GNU, 'GNU, Unix değildir' anlamına gelmekte olan özyinelemeli bir kelimedir. Richard M. Stallman, 1970'li yıllarda MIT (Massachusetts Institute of Technology)'nin Yapay Zeka laboratuvarlarında serbest yazılımı bir yaşam şekli olarak benimsemiş bir grupta, 1980'li yılların başına kadar yazılım geliştirici olarak çalıştı. Bu grup ile olan birlikteliğinin sona ermesinin ardından kendisini o dönemlerde ivme kazanan bazı akımlardan dolayı benimsenmeye başlanmış yeni bir sosyal sistem içerisinde buldu.

Stallman bir röportajında o günleri şöyle nitelendiriyor: "Kendimi özgür olmayan (kaynak kodu kapalı olan) yazılımların hâkim olduğu ve kullanıcıların yardımsız bırakıldığı, parçalanmış ve birlikte çalışmanın korsanlık olarak nitelendirildiği çirkin bir sosyal sistemin içinde buldum. Bu tür bir ya-

ÖNÜMÜZDEKİ AY

Gelecek ay “Ö/AKK Yazılım Lisans Tipleri” ni ele alacağız. Bu başlık altında Ö/AKK yazılımların lisans tipleri, avantajları, dezavantajları ve bu lisansların hukuki boyutunu inceleyeceğiz.

SADECE WEB'DE: CHIP OS GÜNCELLEMESİ

CHIP'in işletim sistemi hakkında kafanıza takılan sorulara cevapları ve 3B masaüstü uygulamasının CHIP OS'a adım adım nasıl kurulacağını www.chip.com.tr/chipos adresinde bulabilirsiniz.

şantıyı reddettim. Ancak işimi özgürlüğe ve birlikte çalışmaya adanmış zaman yaptıklarımın gurur duyabileceği karar verdim." Ve 1984 yılında tamamen özgür yazılımların meydana getirdiği bir işletim sistemi ve işletim sisteminin araçlarının geliştirilmesi çalışması böylece başlamış oldu. İşte bu çalışmanın adı GNU idi.

Yazılan özgür yazılımların bir şemsiye altında toplanması için 1985 yılında yine Stallman tarafından FSF (Free Software Foundation) kuruldu ve GNU yazılımları korumak üzere GPL (General Public Licence) adı verilen yazılım lisansı duyuruldu. GPL lisansı ile lisanslanan özgür yazılımların amaçları özgürlüklerini korumaktan başka bir şey değildir."

GNU akımını anlamak için 70'li yılları biraz daha iyi anlamak gerekir. O tarihlerde AT&T Laboratuvarlarında Ken Thompson ve Dennis Ritchie başta olmak üzere birçok mühendis ve bilimadamı tarafından UNIX işletim sistemi geliştirilmiştir. UNIX, işletim sistemlerinin kraliçesidir. DOS ve diğer birçok işletim sistemi UNIX'ten esinlenmiştir.

Özgürlük hepimiz için çok uzak bir ideal değil

Özgür yazılımlar hakkında sık rastlanan bir yanlış anlama, özgür yazılımların ücretsiz olduğudur; genellikle böyle olmakla beraber, özgür yazılımlar ücretli olabilir fakat kaynak kodları ücretlendirmelerinden bağımsız olarak açıktır. Peki bir yazılımın, 'özgür yazılım' olarak değerlendirilebilmesi için yazılımın kullanıcılarına neleri sağlaması gerekir?

- Yazılımı kullanan kişi onu her türlü amaç için çalıştırmakta özgürdür. Özgür yazılımlar kullanıcıları kısıtlamaz.
- Yazılımı kullanan kişi yazılımın nasıl çalıştığını incelemekte ve kendi özel ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilmesi için yazılım üzerinde değişiklik yapmakta özgürdür. Kendisi yeterli bilgiye sahip değilse, bunu bir başkasına da yaptırabilir.
- Yazılımı kullanan kişi elindeki yazılımı dağıtmakta ve toplum ile paylaşmakta özgürdür.
- Yazılımı kullanan kişi yazılımı geliştirmekte ve geliştirdiği yeni halini toplum ile paylaşmakta özgürdür.

GPL'nin bu hükümlerine bakıldığında 'yazılımı yazar' kişi ile 'yazılımı kullanan' kişi sanki birbirine karıştırılmış gibi görünüyor. İnsanın, bir yazılımı kullanan kişinin, kullandığı yazılım üzerinde, yazılımı üreten kişi kadar hakka sahip olmasını kabul etmekte güçlük çekmesi çok doğal. Özgür yazılım akımı ile beraber, GPL şemsiyesi altında geliştirilen bir yazılım özel bir çaba sarf etmeye gerek bırakmadan, başlangıcından sonuna değin toplumun ve bilimin yararına geliştirilmiş olur. Çünkü bu lisans ve yaklaşım sayesinde,

- Yazılım geliştiricileri tekerleği yeniden keşfetmekle vakit harcamaz, daha önceden üretilmiş olan araçları yazılımlarına ekleyerek bunlar üzerine yeni şeyler inşa edebilir.

keep it safe...

memory & digital media

www.bigboytech.com

Türkiye Distribütörü:

Çetin Emec Bulvarı Öveçler 4. Cadde
No: 92/C Dikmen / ANKARA
Tel : 0.312. 481 60 00 (pbx)
Faks : 0.312. 481 70 00

www.asnet.com.tr

TABLO 1. Ö/AKK YAZILIMLARIN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI

Avantajlar	Dezavantajlar
1-Kullanılan algoritmaların doğruluğunun kontrolü, güvenlik açısından kodun incelenmesi ve gerekirse iyileştirilebilmesi, yazılım sorunlarının tespiti ve düzeltilebilmesi, programın performansını iyileştirme olanağı ve ek işlevler ekleme olanağı, kodun birçok yazılım uzmanı tarafından incelenmesi nedeniyle yüksek kalite. 2-Farklı donanımlara taşınabilmesi, değişen durumlara uyumun kolay ve mümkün olması, daha uzun yazılım ömrü. 3-Birçok programcının katkısı nedeniyle hızlı gelişim süreci. 4-Kullanıcı açısından, tek bir tedarikçiye bağımlı olmamak, çabuk adaptasyon (özel ihtiyaçların çözümüne yönelik olarak). 5-Mevcut AKK yazılım projelerinden, kolayca yeni iş kurulabilmesi, destek ve özelleştirme hizmetleri için yükselen bir pazar oluşturmaları, AKK yazılım sistemlerinin, açık standartları kullanması nedeniyle, düşük entegrasyon maliyetleri.	1-Projenin kendi kendine yaşayabilir olgunluğa ulaşamaması riskinin bulunması ve güç sarfiyatı yaratması. 2-Klasik anlamda servis olanağı olmaması. bunun yerine e-posta listeleri ve haber gruplarının kullanılıyor olması. Bu durumun kurumsal anlamda kafa karıştırması. 3-Açık kod, patent ihlallerinin tespitini kolaylaştırdığından bu konuda sorunların ortaya çıkması.

► Aynı işi yapan yazılımların en iyi yönleri alınarak kullanıcılara optimum çalışan, kaliteli yazılımlar hızla sunulabilir. Kullanıcılar mevcut yazılımlar arasından istediğini deneyerek kendi ihtiyacını rahatça seçebilir.

► Kullanıcılar özgür yazılımlara çok makul fiyatlar ile ya da çoğunlukla sıfır maliyetle sahip olabilir, dolayısı ile yazılım ücretlerine ayırdıkları kaynaklarını donanım ya da diğer ihtiyaçlarına ayırabilir, yaşam ve çalışma standartlarını yükseltebilirler.

► Yazılımın kaynak koduna da sahip olduklarından kullanıcılar kritik yazılımların nasıl çalıştığını anlamak için kaynak kodlarına bakabilir, isteklerine göre özelleştirebilir ve kaynak tasarrufu sağlayabilir. Elbette kullanıcılar yazılım üretimi konusunda bilgili olmak zorunda değildir, ne bir programcı kiralamak kullanıcı için, ne de var olan bir yazılım üzerinde değişiklik yapmak bir programcı için zordur.

Önyargılar yanlışları beraberinde getiriyor

GPL'nin zekice düşünülmüş hükümleri sayesinde ve Free Software Foundation'un kurulduğu 1985 yılından bu yana internet teknolojisinin de hızla yayılması ile bu akım bütün ülkelere sıçramış durumdadır. Açık kaynak kodlu özgür yazılımlar yukarıda bahsedilen özellikleri ile şu avantajları da beraberinde getirmektedir:

► **Güvenilirlik:** Açık kaynak kodlu yazılımların belki de en büyük artısı olan güvenilir oluşları. Kimi çevreler tarafından doğru olmayan bir mantıkla bir dezavantaj gibi gösterilmeye çalışılmakta ve topluma 'Açık kaynak kodlu bir yazılımın tam olarak nasıl çalıştığı, kaynak koduna bakılarak bilinebildiği için yazılımın barındırdığı güvenlik problemleri saldırganlar tarafından kolaylıkla tespit edilip kullanılabilir' gibi bir

TABLO 2. Ö/AKK YAZILIMLARIN DEZAVANTAJLARININ ÇÖZÜMÜ

Çözümler

1- Projelerin yaşayabilir olması ve devamının getirilebilmesi için proje geliştirme gruplarının kurulması. Günümüzde popüler çözüm portalları <http://sourceforge.net> ve <http://freshmeat.net>'tir. Bu portallarda geliştiriciler bir araya gelerek projelere katkıda bulunmakta, son kullanıcılar da hataları rapor edebilmektedir.

2- Ö/AKK yazılımların çoğu bir garantiyle gelmez ve farklı konumdaki geliştiriciler tarafından yazılım. Bu sebepten ötürü geliştiriciler bir garanti sunmak yerine, e-postalar ile veya haber gruplarından soruları yanıtlarlar. Bunun yanı sıra bu ürünlerin kaynak kodları görüntülenir olduğundan, kurumsal olarak da Ö/AKK yazılımlara destek veren firmalar bulunmaktadır. Ülkemizde ARMADOR Bilişim A.Ş., Gelecek A.Ş. gibi firmalar buna örnek olarak gösterilebilir.

3- Patent ihlalleri konusu ABD'de sıklıkla yaşanıyor. Aralık 2005'te Avrupa Parlamentosu'nda yaklaşık 480 delegenin 400'ü, Avrupa Birliği'nde "Yazılım Patentleri"ni reddetmiştir. Avrupa'da genel kanı olarak, yazılım patentleri geliştiriciyi korumaktan çok teknolojik gelişmeyi ve düşünceyi engellemektedir. Ülkemiz de bu konuda Avrupa Birliği'ne bağlı. Örneğin; ABD'de bir çoklu ortam dosyasının çözüm algoritmasına (codec) yönelik patent alındığında (.wmv biçimi düşünülebilir), bunun çözümünü gerçekleyen açık kaynak kodlu bir yazılım geliştiriliyorsa bile, patent sahibinin onayı gerekmektedir. Bundan ötürü uluslararası dağıtımlar olan Suse, Mandriva, Red Hat gibi Linux çekirdekli dağıtımlar, hali hazırda kullanıcıya bir codec sunamaz. Yerel dağıtımlardan Pardus işletim sisteminde ise, bu tarz bir kaygı yoktur.

düşünce yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Fakat açık kaynak kodlu bir yazılım, doğası gereği geliştirilmesi sürecinden kullanımı zamanına değin on binlerce göz tarafından denetlenmektedir. Var olması muhtemel bir güvenlik problemi ya da kötü niyetli bir programcı tarafından bilinçli olarak yerleştirilebilecek bir kod parçası, yazılım sizin elinize ulaşmadan tespit edilmekte ve hızla düzeltilmekte ya da size ulaşması engellenmektedir. Ayrıca kimse, binlerce insanın kolektif bir şekilde geliştirdiği bir yazılımın güvenilirmez olduğunu iddia ederken, sınırlı sayıda kişinin geliştirdiği ve kaynak kodunu kapattığı bir yazılımın güvenilirliğini nasıl garanti edileceği sorusuna yanıt veremez.

► **Sağlamlık:** Yine açık kaynak kodlu yazılımların doğal geliştirme süreci içerisinde çok sayıda insan tarafından denenmeleri ve kaynak kodlarının gözden geçirilmesi sonucunda ortaya yüksek kalitede, stabil ve kuvvetli yazılımlar çıkmaktadır.

Esneklik: Kaynak kodu açık bir yazılım hızla ve kolaylıkla yeni bir sistem üzerinde çalışacak şekilde yeniden yapılandırılabilen, bir kısmı çıkarılarak kapsamı daraltılabilmekte ya da eklenen yeni işlevlerle kapsamı genişletilebilmektedir.

► **Uygulama desteği:** Çok geniş bir yelpazede ve çeşitlilikteki birçok açık kaynak kodlu özgür yazılım her gün duyurulmaktadır. Herhangi bir konudaki ihtiyaç, açık kaynak kodlu yazılımlarla hızlı ve kaliteli bir şekilde çözüme kavuşturulabilmektedir.

Belki de hepsinden önemlisi, bahsedilen yazılım sizin kendi malınız olmaktadır. Yukarıda da bahsedilen GPL lisansı uyarınca üretilmiş bir yazılım üzerinde, onu hazırlayan kişi kadar hakka sahip olmanız inanılması güç bir şeydir. İnsanların bu durum karşısında şu şekilde bir değerlendirme yapması çok sık rastlanan bir durumdur: 'Bir yazılımın kaynak kodunun açık ya da kapalı olması, özgür olması ya da olmaması benim için neyi değiştirir?' Aslında çok şeyi değiştirmektedir. Bu şekilde düşünen kişilerin bir kısmı, bilgisayarlarında lisans bedelleri ödenmemiş, kopya yazılımlar kullanmaktadırlar. Dolayısıyla ellerindeki yazılımların yasal kısıtlamaları ve hükümlerinden dolayı hırsız durumuna düşmekte ve yasaları çiğnemektedirler; sırf ihtiyaçlarını karşılamak istedikleri için hayatları boyunca yapmayı akıllarından bile geçirmeyecekleri suçları işlemiş sayılmaktadırlar.

Bir kısmı da bilgisayarlarında kullandıkları yazılımların lisans bedellerini ödemekte fakat kullandıkları yazılımın lisans hükümleri uyarınca lisans bedeli ödenmiş yazılımlarının bir kopyasını çok yakın arkadaşları dahi istese ona 'hayır' demek durumunda kalmaktadırlar. Aksi takdirde arkadaşlarını ilk sıradaki insanlar genellemesine itmektedirler. Yani lisans bedelini ödedikleri takdirde dahi bir yazılıma sahip olamamakta, yazılımı özgürce kullanamamakta, özgür olamamaktadırlar. İşte bu durum, Richard M. Stallman'ın "bu yaşam şeklini reddettim" dediği yaşam şeklidir. →

gülyüz, ilgi, güven

ingilizce dil okulu

Yurtdışında dil eğitimi almak istiyorum!

Kendi başınıza uğraşmayın, bırakın Advis yapсын; vaktiniz size kalsın, keyfinize bakın...

Başka yer aramayın, Advis'in değerli öğrencileri arasına katılın; "İyi ki Advis varmış" diyeceksiniz...

216-467 2312
www.advis.com.tr

PLI
Vancouver-Kanada
Sınav Hazırlık Programı

- Haftada 30 saat
- Aile yanı konaklama
- 8 haftalık kurs

Hem doğa hem de şehir hayatını iç içe yaşamak isteyenlere!!

Toplam Can\$ 3.480,-

LANGUAGE SPECIALIST INTERNATIONAL
Portsmouth-İngiltere
Uzun Dönem İngilizce Programı

- Haftada 30 ders
- Aile yanı tek kişilik odada konaklama
- 24 haftalık kurs

Tipik İngiliz hayatını, denizle iç içe bir şehirde yaşamak isteyenlere !!

Toplam £ 4.536,-

KING'S SCHOOL OF ENGLISH
Londra-İngiltere
Yaz Okulu Programı

- Haftada 20 ders genel İngilizce
- Okul yurdu konaklama
- 10-15 yaş arası
- 3 haftalık kurs

Toplam £ 1.297,-

İletişim Sponsorları

ALEM FM 89.3

e-kolay

anneyiz.biz

CHIP

Ejder

Focus

GEÇİŞİM

radioadilias

T3

Parents

trendsetter

ZIP

volume

SIKÇA SORULAN SORULAR

Dr. Penguen, bu köşeden sorularınızı yanıtlayacak. Yanıt aradığınız soruları chip.linux@armadorbilisim.com'a gönderebilirsiniz.

Dağıtıma bağlı olmayan genel sorular

1- Linux disk bölümünü ve açılıştaki sistem başlatma menüsünü (LILO'yu) nasıl kaldırabilirim?

Sistemi bir Microsoft Windows'ta veya bir başlatma disketi ile açabilir ve komut isteminden "fdisk" programını kullanarak var olan Linux sürücünüzü silebilirsiniz. Fdisk programında "Non-DOS Partition" olarak görülen diskleri silmeniz, Linux'u kaldırmanızda yeterli olacaktır. LILO, diskin MBR (master boot record) olarak tabir edilen yerine yüklendiyse, disk bölümü silmenin yanı sıra fdisk /mbr parametresi ile çalıştırmanız gerekir.

2-Bulduğum dizinde kaç adet alt dizin olduğunu nasıl öğrenirim?

```
ls -la |grep "^d" |wc -l
```

3-Bir dizinin ne kadar yer kapladığını nasıl öğrenirim?

```
du -sh dizin
```

"-s" Dizindeki alt dizinlerin ekranda gösterilmesini engeller.
"-h" Sonucu daha okunaklı şekilde boyutları gösterir.

4-Bir önceki klasöre nasıl dönerim? Bir üst klasöre nasıl çıkarım?

Bir önceki klasöre `cd -`
Bir üst klasöre `cd ..`
ile gidebilirsiniz.

5- ls ile sadece klasörleri nasıl listelerim?

```
ls -l | grep "^d"
```

6- Dosya sıkıştırma?

Bunun için en kolay yol gzip kullanmaktır.

```
gzip -9 /dizin/dosya
```

ile dosya sıkıştırılabilir. -9 maksimum sıkıştırma uygulanması içindir. Gzip sıkıştırılan dosyaların sonuna .gz ekler. Bu yolla sıkıştırılmış bir dosyayı açmak için,

```
gunzip /dizin/dosya.gz
```

kullanılır. Dosya açılacak ve sonundaki .gz kaldırılacaktır.

```
tar xzvf /dizin/dosya.tar.gz
```

tar.gz uzantılı dosyalar açılabilir.

7-bz2 dosyayı nasıl açabilirim?

```
bzip2 -dv Dosyaadi.bz2
```

tar.bz uzantılı dosyalar

```
tar xjvf /dizin/dosya.tar.bz2
```

şeklinde açılabilir.

8- Bir dosyanın nerede olduğunu nasıl bulurum?

```
locate dosyaadi
```

ile bulmanız mümkün. Eğer bir komutun (ls, X, sh vb.) nerede olduğunu öğrenmek istiyorsanız;

```
whereis
```

komut ifadesini kullanabilirsiniz.

9- İçinde belirli bir kelime geçen dosyaları nasıl bulurum?

```
grep -n -H -r 'kelime' *
```

ile içinde "kelime" metni geçen dosyaları bulabilirsiniz.

"-n": Satır numarasını gösterir
"-H": Dosya adını verir
"-r": Alt dizinleri de arar

10- Nasıl tar dosyası oluşturabilirim?

tar dosyası oluşturmak için:

```
tar -cvf dosya.tar dosyave-yaklasor
```

tar.gz dosyası oluşturmak için:

```
tar -czvf dosya.tar.gz /birdi-zin/*
```

.tar.bz2 dosyası oluşturmak için:

```
tar -cjvf dosya.tar.bz2 /birdi-zin/*
```

11- Linux'ta tüm diskin veya belirli dosya sistemlerimin Windows'taki Norton Ghost, Drive Image programlarıyla olduğu gibi yedeğini alabilir miyim?

Evet. Linux'taki standart komutlardan biri olan "dd" ile bu işlemi yapabilirsiniz. Basit olarak kullanımı `dd if=AY-GIT_ADI of=DOSYA_ADI` şeklindedir. dd, tüm dosya sistemini boş alanıyla yedeklediğinden, Partimage gibi daha yetenekli programlar kullanmanız önerilir. Partimage birçok dosya sistemini destekler ve anında sıkıştırma da yapabilir. Ayrıca bir Partimage arabirimi olan QtParted'i da kullanabilirsiniz.

12- Birincil bölümde Windows XP olmak üzere Windows ve GNU/Linux kurulu bir bilgisayarım var. Ben GNU/Linux altından Windows partition'ı olduğu gibi kaldırıp, GNU/Linux sistemime dahil etmek istiyorum, nasıl yaparım? Windows XP kurulu alanınızın /dev/hda1 olduğunu farz ederek; cfdisk, fdisk (GNU) v.b. gibi bir yazılımla doğrudan ilgili bölümü uçurabilirsiniz. Uçurduğunuz bölümü "mkfs" yazılımını kullanarak istediğiniz dosya sisteminde biçimlendirebilirsiniz.

Örnek: `mkfs -t ext2 /dev/hda1`

13- ISO dosyalarını nasıl mount ederim?

```
mount -o loop cd.iso /mnt/iso
```

Peki Linux'un yeri neresi?

AT&T'nin UNIX'i geliştirirken güttüğü amaç kendi ihtiyaçlarını karşılamaktan ibaretti. Bir telefon şirketi olan AT&T'nin UNIX'i pazarlamaya yetkisi yoktu ama eğitim amaçlı üniversitelere verilen lisanslar ve AT&T'deki iç kullanım UNIX'e

olan ilgiyi arttırdı. UNIX, fen bilimleri alanında karmaşık bilimsel deneylerde, istatistiksel çözümlemelerde ve fazla işlem gücü isteyen diğer akademik çalışmalarda kendini ispatlamayı başarmıştı. İlk zamanlarda UNIX'in kaynak kodu açıktı, ücretsiz veya cüzi bir ücret karşılığı elde edilebiliyordu. Fakat

1977'den bu yana AT&T'nin ürününü temel alan UNIX sürümleri, UNIX laboratuvarlarından (AT&T'nin devamı) bir ticari lisans gerektirmektedir.

Parasız dağıtılan ya da oldukça ucuz açık kodlu UNIX türevi işletim sistemleri de geliştirildi. Bunlardan biri Andrew Tanenbaum tarafından geliştirilen MINIX'dir. Bu işletim sistemi tasarımcısı tarafından yazılan "Operating Systems: Tasarım ve Uygulamalar" adındaki kitapta meraklılar için detaylı şekilde anlatılmış hatta kodları verilmiştir. Bir diğer açık kodlu, belki de en yaygın UNIX türevi işletim sistemi de Linux'tur.

Ve Linux sanal dünyaya "merhaba!" diyor

Linux, Linus Torvalds adında Finlandiya'lı bir bilgisayar mühendisinin 1991 yılında Helsinki Üniversitesi'nde öğrenciyken kişisel bilgisayarında kullanmak üzere geliştirmeye başladığı bir işletim sistemi çekirdeğidir (işletim sisteminin çekirdeği, işletim sisteminin beyni diye tabir edebileceğimiz kısımdır). İnternet'te yaptığı duyuru sonucunda tüm dünyadan birçok programcının da desteği ile hızla gelişmiş ve halen aynı destek ile gelişmekte olan açık kaynak kodlu, özgür bir yazılımdır.

Hızlı bir sürecin sonunda Linus'un geliştirdiği çekirdek, GNU hareketinin bir meyvesi ve aynı zamanda taşıyıcısı haline gelmiştir. GNU için yazılmış özgür yazılımlar çok kısa süre içerisinde Linux çekirdeği ile uyumlu çalışabilecek hale getirilmiş ve ortaya güçlü, esnek ve açık kaynak kodlu bir işletim sistemi çıkmıştır. GNU/Linux olarak anılması gereken işletim sistemi, zaman içerisinde telaffuz kolaylıklarından ötürü Linux (Linuks) olarak anılmaya başlanmıştır.

Şu anda GNU yazılımlarını ve diğer özgür yazılımları bir araya getiren ve tüm bunları bir Linux çekirdeği ile toplu, derlenmiş ve kurulumu çok kolay bir işletim sistemi olarak piyasaya süren irili ufaklı bir çok çalışma mevcut. Fedora, Debian, SuSe, Mandrake, Slackware bunlardan çok bilinen birkaçı. Ülkemizde de ARMADOR OS, Gelecek Linux ve Pardus, yerel çalışmalar olarak sıralanabilir.

Her biri, normal bir bilgisayar kullanıcısının biraz dikkat ederek bilgisayarına kurabileceği ve neredeyse hiç yabancılaşmadan kullanabileceği kadar rahat bir kurulum arayüzüne sahip bir şekilde dağıtılıyor. Bu dağıtımlar üniversitelerin Bilgi İşlem Dairesi başkanlıklarından, bilgisayar mühendislikleri bölümlerinden ya da sadece dağıtım işini üstlenmiş internet sitelerinden çok cüzi miktarlar karşılığında temin ediliyor.

Tüm üniversite bilgi işlem merkezlerinin yanı sıra, NASA, IBM, HP, Boeing, HSBC, CityBank, SonyEricsson, Nokia, Siemens, Samsung, General Motors, Hyundai, Oracle, EToys gibi büyük ve köklü kuruluşlar Linux işletim sistemini kullanmakta, farklı yollarla özgür yazılımlara önemli destekler sağlamaktadırlar.

Tüm bu açıklamalar eşliğinde, Ö/AKK yazılımların bir avantaj ve dezavantaj tablosu da düşünülebilir. ■

ARMADOR Bilişim A.Ş. / BT Müdürü Ali KIZIL,

Uygulama Mühendisi Şükür Muhacir, AR-GE Mühendisi Tolga KARATAŞ

NEDEN PLEXTOR,

GigaRec,
SecureRecording,
Silent Mode,
Q-Check,
VariRec Technology,
Media Quality Check
Write strategy creation

Supports Lossless Linking (DVD+R/RW),
Zero Link (DVD+R/RW),
Supports SPDIF (Digital Audio Output),
Buffer Underrun Proof Technology,
Lossless Linking
PlexEraser
SpeedRead
SpeedRec

PLEXTOR ÜRÜNLERİ BU TEKNOLOJİLERİ İÇERİR.

Türkiye'de İlk 18x DVD Yazıcı

POWERREC
FOR BEST QUALITY RECORDING

VARI-REC
FOR BEST AUDIO RECORDING

BURN-Proof
STOPS BUFFER UNDERRUNS

PLEXTOR
PX-760 A

18x DVD+R, 10x DVD+R DL,
18x DVD-R, 6x DVD-R DL,
8x DVD+RW, 6x DVD-RW,
48x CD-R, 24x CD-RW, 2MB Cache,
< 100ms (CD) ve < 150ms (DVD)
Erişim süresi, 2 YIL GARANTİ

PLEXTOR PX-750 A

16x DVD+R, 8x DVD+RW, 16x DVD-R,
DL (6 & 8x-R by Firmware Upgrade),
8x DVD+RW, 6x DVD-RW,
5x DVD-RAM, 40x CD-R, 24x CD-RW,
16x DVD-ROM, 40x CD-ROM, 2 MB Cache,
< 130ms (CD) ve < 140ms (DVD) Erişim süresi,
2 YIL GARANTİ

PLEXTOR PX-755 A

16x DVD+R, 10x DVD+R DL,
16x DVD-R, 6x DVD-R DL,
8x DVD+RW, 6x DVD-RW,
48x CD-R, 24x CD-RW, 2 MB Cache,
< 100ms (CD) ve < 150ms (DVD)
Erişim süresi, 2 YIL GARANTİ

PLEXTOR PX-750 UF

16x DVD+R, 8x DVD+RW, 16x DVD-R,
DL (6 & 8x-R by Firmware Upgrade),
8x DVD+RW, 6x DVD-RW,
5x DVD-RAM, 40x CD-R, 24x CD-RW,
16x DVD-ROM, 40x CD-ROM,
2 MB Cache,
USB 2.0/FireWire 1394 (FireWire)
2 MB, < 130ms (CD) < 140ms (DVD)
2 yıl garanti.

PLEXTOR PX-608U

8x DVD+R, 4x DVD+R
DL, 8x DVD-R, 4x DVD-R DL,
8x DVD+RW, 6x DVD-RW, 5x DVD-RAM,
24x CD-R, 24x CD-RW, 8x DVD-ROM,
SLIM yapısı ile çok sık 24x CD-ROM,
USB 2.0 Arabilirim, 2 MB Cache,
< 150ms (CD) ve < 160ms (DVD) Erişim süresi,
Windows 2000/XP, 2 YIL GARANTİ

Türkiye'de Tek slot Yazıcı

PLEXTOR PX-716 UFL

16x DVD+R, 16x DVD-R,
6x DL DVD+R, 6x DL DVD-R,
48x CD-R, 16x DVD-ROM, 48x CD-ROM,
Slot yapısı ile çok sık görünüm.
USB 2.0/FireWire 1394 (FireWire) Arabilirim,
8 MB Cache, Buffer underrun
Proof Technology, silent Mode, Q-Check,
VariRec technology, Windows Me/2000/XP,
2 YIL GARANTİ

MikroBeta

TÜRKİYE DİSTRİBÜTÖRÜ MİKROBETA LTD. STİ.

Çevre Sok 8/B-1 06680 Çankaya/Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 467 75 04 Fax: 0312 467 02 74

www.mikrobetabilgisayar.com

TEKNORAMA
TÜRKİYE
0312 219 19 39

penta
0216 528 00 00

DVD / CD'lerde göze çarpanlar

Sizler için her ay özenle seçtiğimiz kullanışlı ve ilginç yazılımlarla dolup taştan eCHIP'lerin içeriklerini ve bu DVD / CD'lerde yer alan bazı yazılımlara dair açıklamaları bu sayfalarda bulabilirsiniz.

CLICK ART 400.000 Elinizin altındaki dijital dünya

Masaüstü tasarımcıları, web sitesi yapanlar, dijital fotoğraflarını grafiklerle zenginleştirmek isteyenler... Mutlaka ihtiyacınız olan illüstratif görsellere artık sahipsiniz. İnternette aratıp onlarca dolar vermeden, elinizin altında hazırda...

► İllüstrasyonlar, fotoğraflar ve fontlar:

400.000 adet seçkin grafik, sanat resimleri, fotoğraflar ve daha pek çok şey. Tasarım, sizin için bir tutkuysa, ClickArt 400,000'i seçmek için bir nedeniniz var demektir: 1.000 True Type yazı tipi, 100.000 web imajı, 206.000 kaliteli imaj ve şekil. Dünyanın ünlü görüntülerini, sanat eserlerini ve genel fotoğrafları da içeren 94.000 fotoğraf. Elle yapılmış çizimleri basitçe büyültüp küçültebilir, renklerini değiştirip yazı ekleyebilirsiniz. Aklınızdan geçeni yapmanızı engelleyecek hiçbir sınır yok: Tebrik kartları, iş sunumları, el ilanları, takvimler, fotoğraf projeleri hazırlayın. Dokümanlarınıza müthiş katkılar sağlayın ve güçlü arama özelliği ile ihtiyacınız olan görüntüyü kolayca bulun.

► **Kurulum:** Programın kurulumu sırasında Art CD'leri eklemeniz gerekiyor. Kurulum aşamasında eklemek isterseniz açılan pencerede Yes komutunu seçmelisiniz. Daha sonra kurmak isterseniz program menüsünden *Art Disc Installer* butonuna basmanız gerekiyor. Ardından DVD içinde bulunan "CLICKART_Art_CD1" ve "CLICKART_Art_CD1" klasörlerini belirtmeniz yeterli olacaktır.

► **Açılış penceresindeki seçenekler:** Program kurulduktan sonra ClickArt 400.000 simgesine tıkladığınızda karşınıza bir açılış penceresi gelecek. Bu pencerede ClickArt ana menüsüne ve Web imajlarına giden, fontları ve Art Disk'leri

yüklemeniz için gerekli butonlar bulunuyor. Ancak unutmayın ki web imajlarını ve yazı tiplerini CHIP DVD arabiriminden yüklemeniz gerekiyor. ClickArt paketi 4 CD'den oluşuyor ve DVD'ye koyduğumuzda CD değil de klasör mantığında yerleştirildiği için bu bir sorun gibi görünebilir. Aksi halde sizden CD'yi bilgisayarı- nıza yerleştirmeniz istenecektir.

► **100.000 web imajı:** Basit ve sade kişisel web sayfaları yaparken kullanabileceğiniz butonlar ve grafiklerden oluşan bu bölüme, DVD arabiriminden erişebilirsiniz. (Sabit diskinizden kullanmak isterseniz DVD içindeki CLIC-KART_Web_Images klasörünü sabit diskinize kopyalayabilir, daha sonra çalıştırmak için index.htm dosyasını tıklayabilirsiniz.)

Yön belirten oklar, *About* butonları, kesme işaretleri, çizgiler ve onlarca çeşit simgenin yüzlerce renkten oluşan bileşimleri bu bölümde bulunuyor. Toplamda 100.000 adet olan bu grafikleri kopyalayarak, tasarladığınız web sitenize yerleştirebilirsiniz. Eğer belli bir renk tarzında çalışmak isterseniz, o renge uygun olan tüm bu şekilleri bulmanız mümkün.

► **1.000 font:** İster web sitesi, ister masaüstü yayıncılık için tasarımlar yapın, birden fazla yazı tipine ihtiyacınız olacaktır. Windows ile birlikte gelen yazı tipleri her tasarıma uygun olmayabilir. Değişik karakterlerdeki 1.000 yazı tipini deneyebilir ve beğendiklerinizi kullanabilirsiniz. Tek yapmanız gereken DVD arabiriminden fontlar klasörüne gitmek ve istediklerinizi c:\Windows\Fonts klasörüne kopyalamak. Yüklediğiniz yeni fontlar tüm Windows uygulamaları içinde kullanılabilir hale gelecektir.

»CHIP DVD/CD

Artık daha renkli: Yenilenen arabirimiyle daha kullanışlı bir hal alan CHIP DVD/CD'de programlar yanında eğlenceli bölümler de yer alacak.

► **Film fragmanları:** Gösterime girecek olan filmlerin yüksek kalitedeki fragmanlarını eCHIP arabiriminden izleyebilir veya bilgisayarınıza kopyalayarak arşivleyebilirsiniz.

! DİKKAT:

Çizik, kırık veya başka nedenlerle çalışmayan DVD/CD'lerinizi değiştiriyoruz. Bunun için yardim@chip.com.tr 'ye adres ve telefon bilgilerinizi içeren bir e-posta gönderebilirsiniz.

TAM SÜRÜMLER Bunlar çok işinize yarayacak

► **Wikipedia Web Ansiklopedi:** Kullanıcıların bilgilerinin katılarak her gün büyüyen bir ansiklopedi projesi olan Wikipedia'nın İngilizce sürümü 2.000'den fazla terim içeriyor.

► **Mobile Master:** Cep telefonunuzdaki kişilerin bilgilerini PC'nizle eşleştirebilen bir program. Lisans numarası için almak için promocht@jumpingbytes.com adresine boş bir e-posta gönderin. Şifre yine e-posta ile size gönderilecek.

► **Startup Star Lite:** Windows açılış sırasında çalışan programları tümüyle denetlemenize yarayan program, sistemin

eski haline dönmesini de sağlıyor.

► **Inca Limit:** Ayarlanabilir limit aşımı ve alarm özelliği sayesinde, kotalı ADSL hesabı kullanıcıları gerçekleştirdikleri veri alışverişinden haberdar olabilecek.

► **nanoMeter:** ADSL modeminizle yaptığınız veri aktarım trafiğini gerçek zamanlı gösteren yazılıma bağlantı limitinizi giriyorsunuz ve gerektiği durumda sizi uyarıyor.

► **Triclops:** Trafik kameralarına GPRS ile bağlanıp görüntülere ulaşabilir, yol durumunu görüntüleyebilir ve farklı güzergah seçiminde bulunabilirsiniz.

CHIP TV Eğitim ve eğlence bir arada

► **Video kurs:** Windows XP üzerinde etkili araçlarla size zaman ve performans kazandıran Tweak-XP tanıtılıyor. Programın kurulumundan nasıl kullanılacağına kadar tüm aşamaları basamak basamak anlatılıyor.

► **İlgilç videolar:** Reklâmlar, amatör video çekimleri veya canlı yayınlarda meydana gelen aksaklıklar gibi çeşitli konu başlıklarında sizle paylaştığımız ilginç videolar.

► **Oyun videoları:** En yeni ve henüz piyasaya çıkmamış oyunların videolarını izleyebilir, oyunların tanıtım filmlerini ve oyun içi grafiklerini görebilirsiniz. Bu ayın oyun videoları: Guild Wars Factions, Spellforce 2, Table Tennis ve The Movies.

► **HD fragmanlar:** Vizyona henüz girmemiş filmlerin yüksek çözünürlüklü HD fragmanları bu bölümde. Bu ayki fragmanlar: GOAL, Hoot, Ice Age 2, Roving Mars ve The Wild.

VISUAL STUDIO Visual C# 2005 Express Ed.

MS Visual Studio 2005, hem bireysel yazılımcılara hem de yazılım gruplarına çeşitli araçlar ve yazılımlar sunan bir yazılım paketi. Daha önce CHIP DVD'de verdiğimiz Visual Studio öğelerine bu ay da Visual C# ile devam ediyoruz.

► **Görsel yardımcılar:** Visual C#'nin sunduğu sürükle - bırak destekli sezgisel arabirim tasarlayıcıyı kullanarak, mükemmel görünümlü ve kullanışlı uygulamaları zahmetsizce tasarlayabilirsiniz. Tümleşik Windows XP tema desteği sa-

yesinde, Windows XP görünümüne sahip arabirimleri kolayca yaratabilirsiniz. Dâhili menü düzenleyici, ana menülerin ve sağ tıklamayla açılan bağlam menülerinin kolayca ve hızla yaratılmasını sağlıyor. Ayrıca dâhili veritabanı tasarımı araçlarıyla sorgularınızı ve veritabanılarınızı görsel olarak tasarlayabilirsiniz. Seçimlik ve tümüyle işlevsel SQL Server 2005 Express Edition veritabanını kullanarak veri işleme yeteneğine sahip uygulamalar yaratmak elinizde. ■

MGE
UPS SYSTEMS

EPDATA
BİLGİSAYAR

HUXLEY

UZAKDOĞU ESİNTİSİ

Post - nükleer distopyalara bir yenisi daha ekleniyor. Anlaşılan o ki dünyamız rahat bir nefes alamayacak.

Devasa online oyunlar furyası artık iyice alevlenmişken, Uzakdoğu'nun bundan bir kâr amacı gütmemesi düşünülemezdi. Uzakdoğu oyun yapım firması olan Webzen, Huxley ile rakiplerinin arasına girmeye çalışan bir devasa online oyun olarak 2006'nın son çeyreğini bekliyor. Kıyamet sonrası olarak da tabir edebileceğimiz bilim kurgu literatüründe bir yer edinen "post-apokaliptik dönem" hikayelerine, Huxley ile bir yenisini daha ekleyeceğiz. İnsanların mutasyona uğradığı bir evrende geçen Huxley, iki farklı türün savaşını hikâyeleyor: Sapi-

ensler ve Alternatifler. Her iki tür de tek kalmış enerji kaynağı için kıyasıya savaşıyor. Değişmeyen tek kural, karşı tarafı yok edip, dünyaya hâkim olmak.

Çok da uzak olmayan bir geleceği kendisine zaman olarak seçen Huxley, nükleer savaş sonrası depremler ve yarımadaların yeniden patlamasıyla tarumar olmuş bir atmosferde geçiyor. Hava koşullarının tamamen değiştiği ve doğanın en az düşman kadar öldürücü olabildiği bu yeni dünya düzeninde hayatta kalmaya çalışacak, son kalan enerji kaynağının tek sahibi olabilmek için savaşıacaksınız.

Mutasyon: Kıyamet sonrası iki tür enerji kaynakları için savaşıyor.

Bu nükleer kıyametten sonra hayatta kalanlar tüm umutlarını barış içinde yaşamaya bağlamışken ırkçılığın ve yağmacılığın daha şiddetli yeşerdiği topraklarda Huxley, gerçekten çok karanlık bir gelecek çizerek oyun severleri ümitsizlikle kuşatacak. İnsan türünün ikiye bölünerek kıyasıya birbirini harcadığı bu ortamda Huxley adında bir bilim adamının bulduğu enerji kaynağı, son kalan kıtaları da ikiye bölerek, hiç bitmeyen bir savaşa yol açacak.

Tür ▶ DORYO FPS **Dağıtım** ▶ Webzen **Yapımcı**
▶ Webzen **Çıkış tarihi** ▶ 2006, sonbahar

BATTLEFIELD 2142

EN ESKİ SORUYA YANIT

Ne yazık ki dünyada tek fraksiyon kalana kadar savaş sürecektir. Üzgünüz ama gerçekler böyle!

Yıl 2142, yeni bir buzul çağının başlangıcı ile dünyayı panik sarmış. Sadece iki güçlü fraksiyona bölünmüş dünyada hesap ortada: Yeryüzünde buzlarla kaplanmamış yaşanılabilir tek bir kara parçası kalmış ve buraya sadece bir taraf sahip olacaktır. İki gücün bir arada yaşayabilmesine olanak yoktur.

Kalan son toprak parçası için kıyasıya bir mücadelenin anlatıldığı Battlefield 2142'de, yine ikiye bölünmüş bir dünya ve sadece bir tarafın galip gelebilmesi için dökülen kan hikayelerinden biriyle karşı karşıyayız.

Avrupa Birliği ve Pan Asya Topluluğu olarak isimlendirilen bu iki fraksiyon, son derece gelişmiş teknolojik silahlar

eşliğinde, gerek konvansiyonel gerekse göğüs göğüse kalan son toprak parçası için çok oyunculu platformda karşı karşıya geliyor.

Askerleri görünmez kılan üniformalardan tutun da son derece akıllı füzeler, en ileri teknikle attığını mutlaka vuran tüfekler, dev savaş robotları, son derece donanımlı hava ve deniz güçleri ile belki de dünyadaki son savaşa tanık olmak üzereyiz.

Online çok oyunculu oyunlar, belki de şimdiye kadar hiç bu kadar heyecan ve aksiyon vaat etmedi. İnternet üzerinde dolaşan kısacık tanıtım filminin bile kanımızı dondurmaya yettiği Battlefield 2142, VF evrenini tüm dünyaya taşıya-

Paylaşılmayan bir şey hep var: Bu defa son kara parçası için savaşıyoruz.

rak hayranlarını memnun edecek.

Siperleri kazdık, kamuflajları giydik bekliyoruz.

Dağıtım ▶ EA **Yapımcı** ▶ Digital Illusions **Çoklu oyuncu** ▶ Var **Çıkış tarihi** ▶ 2006, sonbahar

Bad Day LA

KARAMSARLIK

Bir bu başımıza gelmemişti:
Artık evsiziz.

Bad Day LA, alaya alınan toplum ön yargıları ve çarpıtılmış gerçekliklerle dolu bir Amerikan hükümeti eleştirisi sunuyor. Hükümetin her türlü afet konusunda basiretinin bağlanması na karşı Bad Day LA, eleştirisini bir bal yoz gibi ortaya koyuyor ve Bush politikalarını da ti'ye alan bir oyun olarak karşımıza çıkıyor. Oyunun "anti" kahramanı olan evsiz Anthony Williams'ın gözünden oynayacağımız oyunda, sosyal hayatı çoktan terk etmiş, kaderine küsmüş, kendi rutinini yaşayan bir adamın gerçekten kötü tesadüflerin ortasında kalarak kahramana dönüşmesine şahit olacağız. Kalabalık bir otoyol kenarında kola kutuları toplarken, teröristler tarafın-

dan kaçırılan kimyasal atık yüklü bir uçağın kahramanımızın bir kaç kilometre uzağına düşerek, içinden yayılan zehirli gazların etraftaki insanları zombiye çevirmesiyle başlayan oyun, zamanla çığırından çıkıyor. Maalesef kahramanımız zoraki de olsa, bu insanları kurtarıyor. Ancak fakir dostumuz, elinde bir yangın söndürücüyle zombilerle boğuşurken, sırasıyla meteor yağmuru, deprem ve tren kazası gibi felaketlerin sırada olduğundan haberdar değil.

Tür ► Aksiyon **Dağıtım** ► Enlight / TMIEC - The Maturetania Import Export Company **Yapımcı** ► Enlight

Half Life

EPISODE 1

Her şey bitti sanıyorsanız yanılıyorsunuz.

Yine kahramanımız Gordon ve Alyx ile başbaşıyız. Bu, epik maceranın hiç bitmemesini isteyen fanatikler için iyi bir haber. Ancak daha da iyisi, şimdiye kadar HL oynanmamış bir kitle varsa, bu da onların oyunla ve karakterlerle tanışması için çok iyi bir fırsat. Bu bölümde, HL2'de olan bitenden hemen sonrasına gidiyoruz. Alyx ve Gordon, City 17'den kaçmaya çalışıyorlar. Yine yollarına bir sürü yaratık çıkıyor doğal olarak. Bu yaratıklar, daha önce şehre girmesi engellenmiş bir dolu cehennem kaçkını kana susamış zebani.

HL2'de Citadel binasını yok ettikten sonra, şehirde işler tam bir kaosa dönüşmüştür artık. Gordon ve Alyx için tek çıkış yolu arkalarına bakmadan kaçmaktır. HL2'de en kritik anlarda karşımıza çıkan Alyx ve mekanik köpeği Dog, bu macerada tamamen sağ kolumuz olarak yanı başımızdan hiç ayrılmayacaklar. Oyunun grafik motoru yine bol ödüllü Valve olacak. Grafiklerden yeterice keyif alabilmek için belki biraz para harcamak gerekecek. ■

Tür ► 3B, aksiyon **Dağıtım** ► Electronic Arts **Yapımcı** ► Valve Software **Çıkış tarihi** ► 2006, sonbahar

LEXMARK

EPDATA
BİLGİSAYAR

The Godfather

EMRET BABA!

Size reddemeyeceğiniz bir teklif yapılacak, kabul ederseniz New York sizin olacak.

Electronic Arts, tüm zamanların en çok ilgi gören ve bilinen filmi Baba'nın oyun haklarını satın alıp bunun üzerinde çalışmaya başladığında oyun camiasını bir heyecan sarmıştı. Ancak filmin hayranları kara kara düşünüyorlardı. Bir iş atılımı için mantıklı, ancak oyun dünyası için riskli bulunan bu girişim, geçtiğimiz ay oyunun piyasaya çıkmasıyla bu tartışmalara son noktayı koydu. EA tarafından alınan risk meyvelerini verdi ve 'The Godfather' oyunu raflara düşer düşmez kapışıldı. Oyun, eleştirmenler tarafından tatmin edici, macera ve hareket dozu yerinde bulundu. En önemlisi oyun, kült filmin senaryo ve atmosferine sadık olarak tanımlandı ve geçer not aldı.

Oyunu tamamen bambaşka bir karakter olarak oynasanız bile senaryo, filmin hikayesinin dışına çıkmadan 'Godfather' öyküsünde sizi maceradan maceraya taşımayı başarıyor. Oyunda Baba (Don Corleone), sizi filmde görünmeyen ama var olması son derece mantıklı olan karakterlerden birisi olarak görevlendiriyor. Bu karakter herhangi bir şekilde yazar Mario Puzo'nun çizdiği bir şahıs olmasa da 'The Godfather' öyküsüne tam oturuyor ve sırtıtmıyor.

Bir Sicilyalı'nın "hayır" diyemediği zamanı kollamak

Oyuna başladığınızda karakterinizi standart karakter yaratma ekranlarını kullanarak yaratıyorsunuz. Bu arayüz EA Sports oyunlarındakilere çok ben-

ziyor. Karakterinizi yaratır yaratmaz, babanızın sokakta gangsterler tarafından katledilmesini izleyerek başladığınız oyun, Don Corleone'nin kanatları altına sığınıp ondan iş isteyerek gelişiyor ve devam ediyor. Filmden de öğrendiğimiz gibi, hiçbir Sicilyalı, hele hele kızının evlendiği gün, böyle zor durumda olan birine sırtını kolaylıkla dönmez. Bu avantajı da arkamıza alarak başladığımız oyun Baba'nın Luca Brasi'yi bize halef olarak göndermesiyle rayına oturuyor.

Bu noktadan itibaren Corleone ailesinin gayri resmi bir gücünüz. Bu da

Bay Corleone kötü haberleri hemen duymayı tercih eden bir yaradılışa sahiptir...

civar esnafından haraç toplamakla başlayıp ilerleyen seviyelerde "temizlik" yapmaya kadar gidecek görevler dizisine hazır olduğunuz anlamına geliyor.

Oyun GTA'dan çok şey ödünç almış

Oyunun karakter modellemeleri oldukça güzel yapılmış. Etrafa kolay alışıyor ve 'Baba' filminin havasına hemen girebiliyorsunuz. Özellikle oyunun atmosferinde büyük önem taşıyan New York kenti arka sokakları ve ana caddeleri üzerinde başarıyla çalışılmış. İtalyan mahallesinin ve Brooklyn caddelerinin filmdeki görüntüleri hala ka-

The Godfather

Grafik	80
Ses	70
Oynanabilirlik	80
Multiplayer	-
Eğlence	80

CHIP PUANI

75

Son karar

Hiç bu kadar korkmadım diyecek kadar cesur musunuz? Cthulhu'yu oynamadan karar vermeyin deriz.

Tür ▶ Aksiyon Macera **Dağıtım** ▶ Electronic Arts
Yapımcı ▶ Electronic Arts **Minimum sistem** ▶ 1,4 GHz CPU, 512 MB RAM, 512 MB T&L Grafik K.

fanızdaysa buraları tekrar görmek hem hoşunuza gidecek, hem de içinde olup orada soluk alan bir karaktere bürünmüş olmak heyecanınıza heyecan katacak. New York haritası o kadar gerçekçi çalışılmış ki, bazen gerçekten ara sokaklarda kaybolmanız işten bile değil.

Oyunda elbette fazlaca iç mekan da mevcut. İstedığınız her dükkana girip çıkabiliyorsunuz. Bunu yaparken ekstra bir yükleme süresinin olmaması da oyunun en büyük artısı. Bu sayede filmde gördüğümüz ekmek fırını, berber dükkanını, oteli, çiçekçi-yi birebir yaşama şansımız oluyor.

Ancak şunu itiraf etmeliyim ki, oyun GTA serilerinden çok şeyi ödünç almış. Böylelikle 'Baba'da da aynı manasız şiddet oyuna hakim. Manasız şiddet

derken şunu kastediyoruz: İstedğiniz arabayı çalabiliyorsunuz, yoldan geçen herkesin ensesine bir şaplak atmanız mümkün, herkesi vurmak isterseniz bunu da yapabilirsiniz. Ancak tüm bunları yaparken ekranın köşesinde çıkan polis rozetlerinin sayısı, yakalandığınızda başınıza gelebilecek olan şeylerin şiddetiyle doğru orantılı olarak artıyor. Çoğu noktada polisi atlatmak kolay, ama bazı yerlerde üzerinize fena çullanıyor ve arabanızı yoldan çıkarmaya çalışıyorlar. Allahtan Godfather'da araba kontrolleri çok başarılı da, polise kolay kolay pabuç bırakmıyorsunuz.

Yapacağınız işlerin ve kabul edeceğiniz görevlerin sayısına oranla Godfather toplam 20-22 saat oyun süresi olan hoş bir eğlencelik. Türüne bir yenilik getirmese de yarattığı atmosferin etkisi tartışılmaz. Diğer aileleri alaşağı ederek bir gün "Don" olma hayaliyle çabalayıp durmanın heyecanını da katarsak, The Godfather tatmin edici bir aksiyon – macera oyunu. Eğer filminin fanatiklerinden biriyseniz, oyunun filme duyduğu saygı ve ortamların birebir yaratılmış olması çok hoşunuza gidecek ve EA'yı takdir edeceksiniz. Ama filmi hiç seyretmemiş birisiyseniz zor görevler ve olağanüstü dövüş sahneleriyle bu oyuna müptela olmanız işten bile değil. Oyun bittiğinde kulaklarınızdan o unutulmaz 'Baba' filmi temalarından birisi mutlaka kalıyor ve tüm gün ıslıkla bunu çalıp duruyorsunuz. ■

rtservers

web hosting solutions

Hızlı, Güvenli, Kaliteli

Şimdi **x2** Kat Avantajlı

Paket¹

- 10 MB Web Alanı
- 3 POP3 E-Mail Hesabı
- Asp, Asp.net, Php, Cgi

\$29 / yıl + KDV

Paket²

- 20 MB Web Alanı
- 6 POP3 E-Mail Hesabı
- Asp, Asp.net, Php, Cgi

\$49 / yıl + KDV

Paket³

- 40 MB Web Alanı
- 9 POP3 E-Mail Hesabı
- Asp, Asp.net, Php, Cgi

\$59 / yıl + KDV

www.rtservers.com

R.TASARIM İNTERNET HİZMETLERİ SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

T: 0 (312) 468 66 11 Pbx - F: 0 (312) 468 66 16

info@rt.com.tr - www.rt.com.tr

Call of Cthulhu:

DARK CORNERS OF THE EARTH

Bu oyunu oynarken sadece gerçek anlamda korkmakla kalmayacaksınız, uzun süre bilgisayarınızı açmanız mümkün bile olmayabilir.

H.P. Lovecraft isminin anılması dahi insanın tüylerini diken diken ediyor. Hele ki, yazarın öyküleri, redaktörlerimizden Barış E. Alkım'ın Türkçe'ye kazandırdığı metinlerden okunduğunda... Geçtiğimiz sayıda değindiğimiz Conan'ın yazarı R.E. Howard ile "Weird Tales" ekolünün başını çeken Lovecraft, derinlerde yatan korkunun tüm arketiplerini çizmede en usta kalemlerden. Lovecraft'ın kaleminden çıkma öykülerde, fizik kurallarını umarsızca çiğnemekten geri durmayan kozmik dehşetlerin, kendimizi mecburen özdeşleştirdiğimiz kahramanları er ya da geç delilikle yüzleştirdiğine şahit oluruz.

Headfirst stüdyolarının uzun zamandır beklenen ama bir türlü gelemeyen ve bir Lovecraft uyarlaması olan "Cthulhu", nihayet raflarda. Tek yapmamız gereken biraz cesaretimiz

toplayıp bulunduğu yerden indirip eve götürmek.

Akıl ile delilik arasındaki o ince çizgi...

CoC: Dark Corners of the Earth, sizi daha önce hiç ama hiçbir oyunda görmediğiniz bir ortama taşıyor. Özel dedektif Jack Walters, tamamen sıradan bir gün içinde öylesine bir belaya bulaşıyor ki, daha sonra bu bela ruhunu teslim alacak ve Walters delilikle gerçeklik arasında sıkışıp kalacak. Sıradan suçlarmış gibi başlayan cinayet dalgası, Jack Walters'ı ömrünün yarısını törpüleyecek bir tecrübeye sürükleyecek ve genç adamı kendi psikozuyla baş başa bırakacak. Karakterimiz kendini bu ikilemden çıkarmakla sırrı çözebilmek arasında yitip giderken bulacak ve gözlerini bir akıl hastanesinde açacak. Merak etmeyin, bu anla-

tılar oyunun sonu değil başı. Lovecraft dünyasında her şey döngüsel olarak iç içe geçmez mi zaten?

Tamamı birinci şahıs bakış açısından oynanan oyun, korku macera tarzını FPS ile birleştiriyor. Oyunda sizi en derinden etkileyen gizemin, karanlık ortamlar ve kulaklarınızdan hiç silinmeyecek olan paslı sesler olduğunu belirtmemiz gerekiyor. Oyunda gün ışığına rastlamayacaksınız. Başlangıçta bile kasabanın sisli ve puslu atmosferiyle yüreğinizi bir karanlık kaplayacak. Silent Hill'deki ortam dahi Cthulhu'daki kasabaların yanında, Heybeliada'da bir kış gezisi gibi kalıyor.

Innsmouth adı verilen bir kasabada başlayacağınız macerada, etrafınızdaki karakterlerin sadece varlığının bile sizi nasıl rahatsız edebileceğini anlatmak için gerçekten dergimizin sayfaları yeterli değil. Hepsi çirkin ve çukura kaç-

miş gözlerini sizin üzerinizden ayırmıyorlar. Asla bir yabancıya "merhaba" demiyor, aksine bakışlarıyla ruhunuzu delip geçiyorlar. Neredeyse bütün kasabanın zombileşmeye bir adım kalmış hali, bunca çirkinlik ve tehditkar bakış altında oraya geldiğiniz araca geri dönüp dünyanın bambaşka bir köşesine gitmek istiyor ama birden bire karşınıza çıkan dünyalar güzeli bir kadının esrarlı ses tonuna kapılıp olduğunuz yere çakılıyorsunuz.

Korku giderek benliğinize daha çok işleyecek

Oyunun ilk bir iki saati orta seviyeli bir macera sever için oldukça zararsız geçiyor diyebiliriz. Sadece etrafı keşfetmekle, bir binadan içeriye zombi polis şefini atlatıp nasıl gireceğinizi düşünmekle geçen ve kontrollere alışmaya başladığınız birkaç saat olarak değerlendirilebilirsiniz bu periyodu.

Tam bir maceraya alışma modunda başlayan oyun, zamanla tüm omurganızı titretecek noktalara taşıyacak sizi. Ruhunuza yürüyen terörü hissetmek

ne kadar hoşunuza gider, kestiremiyoruz tabii. Dark Corners of the Earth gerçekten şimdiye kadar yapılan pek çok korku oyununa taş çıkartırcasına sırtını yasladığı H.P. Lovecraft evrenini iliklerinize kadar işliyor. Oyun bir bölümden sonra gerçekten şiddet dozu yüksek ve gerilim dozu hiç düşmeden devam ediyor. Artık oyunu kaydetmek bir yana bilgisayarın bulunduğu odadan kaçıp gerçek dünyaya dönmek için can atacağınızı biliyoruz.

Oyunun ilk saatlerini tamamen silahsız geçirmek zorundasınız. Etrafınızdaki tehlikenin tamamen farkında olup kendinizi savunmak için biraz zeka ve çelik gibi sinirlere ihtiyacınız var ama panik içinde hedefe ilerlemek dışında çok bir şey yapamıyor insan.

Call of Cthulhu 1922'lerde geçen ve gizli bir tarikatın dünya üzerinde yayılmasını anlatan bir oyun. Oyunun teması gereği, elinize pek de süper silahlar geçmeyecek.

“Zihninizin derinliklerde bir paralel dünya var mı sorusu varsa bu oyundan uzak durun.”

Karakterinizin acıları sizin acınız olacak

Oyunu oynarken yaralandığınızda ekranı kaplayan kan ve Walter'ın deli gibi kontrolü kaybetmesi ile nefes alışındaki düzensizlik ve kalp atışlarının uğultusu size öleceğiniz korkusunu yeterince veriyor. Gözleriniz kararıyor, kontrollere hakimiyeti kaybediyorsunuz. Devamlı kendi kendine konuşan bir karakter olan Jack, bu noktada sizi daha da panikletecek söylemlere girebiliyor.

Ancak meraklanmayın. Sizin de elinize ateşli silahlar alarak, Innsmouth sakinlerini geldikleri cehenneme götürme şansınız oluyor tabii. Bu noktada Jack'in yaralanmasından bahsetmişken, oyunun "oyuncu sağlık durumuna" yaklaşımını da oldukça farklı bulacaksınız. Cthulhu'da Jack, darbe aldığı yerleri iyileştirmeye çalışıyor. Klasik sağlık yüzdesinin düşmesi du-

Call of Cthulhu

Grafik	80
Ses	90
Oynanabilirlik	80
Multiplayer	-
Eğlence	80

CHIP PUANI

85

Son karar

Hiç bu kadar korkmadım diyecek kadar cesur musunuz? Cthulhu'yu oynama-dan karar vermeyin deriz.

Tür: FİY0 ve DÖRY0 Dağıtım: Atari Yapımcı

Atari, Turbine Inc. H. Prd. Minimum sistem

2 GHz CPU, 1 GB RAM, 512 MB T&L Grafik kartı

rumunu geride bırakan oyun, gövde, kafa ve diğer organların bütünlüğü ile ilgili bir sağlık şeması çiziyor. Bacaklarınızdan hasar görürseniz hızlı hareket edemiyorsunuz, kollarınızda yaralanma varsa attığınız çoğu kurşunu ıskalayacaksınız. Elbette her oyunda olduğu gibi sağda solda sağlık paketleri bulacaksınız ancak her birini ancak belirli yaralarınıza uygulayabileceksiniz. Bu gibi durumlarda eli çabuk davranmak hayati bir önem taşıyor.

Oyunun grafikleri eski gibi görünse de, oyunun geçtiği tarih periyodunu göz önünde bulundurarak esas önemin çevreye değil etkiye verildiğini söylemek hiç de yanlış olmaz. Karanlıkla aydınlığın son derece muntazam birbirine geçtiği, gölgelerin sanki canlıymışçasına nefes alabildiğini hissettiren bir grafik dokusu var Cthulhu'nun. Yarattığı dünyanın karakterin kendi gerçekliğiyle örtüşmesi gerekliliğini mükemmel bir şekilde dengeleyen grafikler, birici şahıs bakış açısıyla da pekiştirildiğinden, geriye sadece korkunun tadını doyayaşıya çıkarmak kalıyor.

Bütün bunlara uzaktan gelen esrar-gengiz sesleri, kasabanın sisi içinde yürürken duyduğunuz kalbinizin ritmini, arkanızdan geçen bir karakterin nefesini ensenizde hissetmeyi, sizi takip eden yaratıkların çıkardığı homurtuları da eklerseniz, bu tür bir oyunu daha önce hiç oynamadığınızı fark edeceksiniz. ■

Deliliğin dağlarında: Karakterinizin nasıl deliliğe yaklaştığını an be an izleyeceksiniz.

Zamandan düşen gölge: En azından elimizde ateşli silahların olması içimizi rahatlatıyor.

Elder Scrolls

OBLIVION

Morrowind'in tadı hala damağınızda mı? Sıkı durun. Yaşadığınız gerçek dünyayı unutma tehlikesiyle karşı karşıyasınız.

Oblivion'un evreninde kaybolacaksınız. Oyunu tanıtmaya bunu söyleyerek başlamak hiç de yanlış olmaz: Eğer esas görevlerin yanı sıra yan görevleri de takip ederek loncalara katılmak, ana öyküyü yakalamak ve Oblivion evrenini keşfe çıkmak isterseniz, oyunu yüzlerce saat oynamak işten bile değil. Hele bir görevi bitirmek için birden fazla çözüm olduğunu da hesaba katacak olursak, başına oturduğunuz zaman tekrar kalkmak için başka bir çaba sarf etmeniz gerekebilir. Çünkü içinizden "bir görev daha yapayım ondan sonra kalkarım" cümlesini defalarca tekrarlayacağınız, ama bunu asla başaramayacağınız bir oyun var karşınızda.

Elder Scrolls oyun kalıplarına sadık kalınarak hazırlanan Oblivion, devasa açık alanları ve dibini bulmanın bir

"Oblivion'un sizi etkileyecek en önemli özelliği çok büyük bir evrene yayılmış olması."

ömür sürebileceği zindanlarıyla belki de RYO tarihinin en büyük tek kişilik oyunu olarak karşımıza çıkıyor. Sonuçta açık bir oyun olarak Oblivion, oyuncuyu bu dev dünyadan uzakta bir yere yerleştirerek başlayıp, hikayenin sizin tarafınızda gelişmesine olanak tanıyor. Bu noktadan itibaren, mevcut loncalardan herhangi birine katılarak maceranızı başla-

yabiliyorsunuz. Görevleri istediğiniz sırayla tamamlaya-

biliyor ve evreni özgürce keşfederek oyunun gerçek tadını yakalayabiliyorsunuz. Zaten bu keşif sırasında çoğu zaman yaratılan evrene hayranlık duyarak kendinizi kaybedebiliyor, hiçbir görev yapmadan saatlerce oradan oraya gezip duruyorsunuz.

Bütün bunlara rağmen, aslında Oblivion evreni olarak Morrowind kadar ge-

niş tutulmamış. Ancak oyunda yapılacak o kadar çok şey olması oyunu devasa kılıyor. Morrowind'de bir kasabadan bir diğerine giderken genelde boş alanlardan geçmek ve yaya olarak dümdüz bir çizgide ilerlemek mümkünken, Oblivion'da yolda giderken önünüze bir harabe çıkmaması ve taşların altından farklı öykülerinyeşermesi mümkün değil.

Bir göreviniz olduğunu unutturacak kadar görkemli

Her RYO'nda olduğu gibi, burada da oyuncu olarak göreviniz dünyayı kurtarmak elbette. Düşmanınızsa Oblivion boyutundan gelen ve "Daedra" adı verilen iblis türü yaratıklar. Bu yaratıklar istedikleri yerlere açabildikleri portalardan dünyaya sızıyor ve size ve masum insanlara cehennem azabı yaşıyorlar. Amacınız Oblivion portallarını koruyan bekçileri aşarak, bu kapıları sonsuza dek mühürlemek. Çoğu görevde illaki savaşmanız gerekmesi de, savaşların so-

nunda elde ettiğiniz ganimetle ticaret yapmak ve yavaş yavaş zenginleşmek hoşunuza gidecek. Her savaşta hem savaş tekniklerinizi geliştirerek hem de biraz simya öğrenerek, karakterinizi bir üst seviyeye taşıyorsunuz.

Loncaya katılmanın karakter gelişimine katkısı

Gerçeği itiraf etmemiz gerekirse; oyunun ana teması için pek bir şey yapmadan Suikastçiler ve Hırsızlar loncasına katılarak karakterimizin seviye atlama-sını keyifle izledik.

Her iki loncanın da karakter üzerinde kendine has olağanüstü avantajları var: Birisi sessiz davranıp hırsızlık yaparak inanılmaz sinsi bir karaktere dönüştürürken, diğeri de ticarete müthiş bir pazarlık karizması ve düşmanlara karşı çok güçlü bir dövüş üstünlüğü sağlayabiliyor. Hırsızlar daha Robin Hoodvari bir anlayışla yaşamlarını sürdürürken, suikastçiler para karşılığı her şeye kanlı çözümler bularak loncalarını zenginleştiriyorlardı.

Oyunda kasaba kasaba dolaşırken insanların problemlerini çözmek, biraz vampirizm öğrenmek, bir at çalmak ve kendinize bir ev alıp içine yerleşmek gibi mükemmel ayrıntılar olduğunu söylersek, herhalde esas görevleri neden bir kenara atıp Oblivion evreninde kendi başımıza bir şeyler yapmaya çalıştığımızı zı daha iyi anlatabilmiş oluruz.

Tüm bunlara rağmen Oblivion'da her loncanın kendine has görevleri var ve bunları tamamlamak zorundasınız. Bu görevlerde bazı eşyaları daedralardan savaşarak almanız ya da çalmanız gerekebiliyor. Bu eşyaları daha sonra üzerinize giyme şansınız olması, görev-

leri daha da çekici kılıyor.

Mükemmel grafikler ve senfonik müzik eşliğinde aksiyon

Oblivion'un grafikleri hakkında çok fazla bir şey söylemenin yanlış olacağını düşünüyoruz. Mükemmel bir kontrol motoruyla donatılmış oyun, çoğu zaman sizi işinizden alıkoyarak çevrenizi seyretmenize yol açıyor. "Bir kıyıda yüksekçe bir tepede uzun bir süre denizi seyrettiğimi hatırlıyorum. Sanki rüzgâr zırhımın içinden geçerek uğulduyordu ve tüylerimin diken diken olduğunu hissedebiliyordum" dersek, belki durumu ifade edebilmiş oluruz. Ancak bu etkiyi alabilmek için bilgisayarınızın yeni nesil donanımlara sahip olması gerektiğini de hemen hatırlatmalıyız.

Oblivion'un sunduğu bunca güzelliğin elbette bir bedeli var. Bölüm aralarının yüklenmesi oldukça uzun. Gerçekten iyi bir donanıma sahip değilseniz, bu ara yüklemelerde performans problemleri yaşayabilirsiniz.

Morrowind'e ihanet etmeden çitayı bir üst seviyeye taşıyor

Oyun, 2002 yılında çıkan Morrowind'in hayranlarını hayal kırıklığına uğratmayacak bir biçimde tasarlanmış. Geleneksel olarak (her nedense) o oyunda da salıverilen bir tutuklu olarak oyuna başlıyordunuz, Oblivion'da da bir zindandan kaçarak oyuna giriş yapıyorsunuz. Ancak bu kez kral da sizinle zindanda bulunuyor. Daedra saldırılarından korunarak gizli dehlizler aracılığı ile açık alana çıkıyorsunuz. Yarı yolda kral sizden ayrılacak; sizse ölü askerlerden ve bu askerlerin öldürmüş olduğu suikastçilerden bulduğunuz kılık kı-

Elder scrolls: Oblivion

Grafik	90
Ses	80
Oynanabilirlik	90
Çoklu oyuncu	-
Eğlence	90

CHIP PUANI

Son karar

90

Şimdi bütün oynadığınız oyunları bırakın. Oblivion tüm yaptığınız her şeyi bolla kesecek ve bir daha size bir şey söyleme fırsatı da tanımayacak bir oyun.

Tür ▶ RYO **Dağıtım** ▶ Bethesda Softworks / 2K Games
Yapımcı ▶ Bethesda Softworks **Minimum sistem** ▶
2 GHz CPU, 1 GB RAM, 512 MB T&L Grafik kartı

yafet ve teçhizatla yolunuza devam edeceksiniz.

Oyunun içerik olarak zengin olmasını bir kenara bırakırsak, karakter yaratırken geçtiğiniz aşamalar da çok detaylı. Hangi karakteri yaratırsanız yaratın, oyun ilerleyen bölümlerdeki davranışlarınızı göz önüne alarak size "şu karaktere bürünmeniz sizin için daha iyi olacak" mesajları gönderiyor. Örneğin bir büyücüyseniz ve karşınıza çıkan goblinleri elinizdeki baltayla doğramaktan kendinizi alamıyorsanız, büyü yapmaktan ziyade, bir barbar olarak karakter seviyenizi daha çabuk yükseltme şansınız olduğu uyarısını alabiliyorsunuz.

Oyun için önceden hazırlanmış karakterleri seçmenin bir eğlencesi olmadığını hemen hatırlatmalıyız. Çünkü kendi karakterinizi yaratırken duyduğunuz heyecanın yerini hiçbir şey tutmayacaktır. Karakterinizi yaratırken bir doğum lekesi bile ekleme şansınız var. Bu heyecanı kim geri çevirebilir? Karakter yaratma süreci Morrowind geleneğini devam ettiriyor. Araya sadece birkaç önemli ayrıntı serpiştirilmiş. Her RYO'da standart olan karakter geliştirme arayüzünün bu oyunda biraz daha ayrıntılı tutulduğu gözünüzden kaçmayacak.

Her şey bir yana, Oblivion oyuncuyu her açıdan tatmin eden bir oyun. Bir RYO olmasına rağmen oyunu bir aksiyon-macera gibi tamamlamanıza olanak tanıyan yapısıyla, Oblivion bir oyuncunun alabileceği en büyük keyfi vaat ediyor. ■

Manzarayı boşverin: Oblivion bir kapı açmış, şimdi tek yapmanız gereken gidip onu kapatmak.

Ana görev ikinci planda: Ana görevler harici rastlayacağınız herkes sizden birşeyler isteyecek.

Dungeons & Dragons online

STORMREACH

Biraz geç kalınmış olsa da D&D World of Warcraft'ın internetteki hegemonyasını kökten sarsmaya geliyor.

Rol Yapma Oyunları'nın en eskisi ve bu türün kurallarının belirleyicisi olan Zindanlar ve Ejderhalar (Dungeons & Dragons), çok oyunculu ortamla nihayet buluştu. Turbine Entertainment ve Atari uzun zamandır çevrimiçi oyunların tahtını ele geçiren World of Warcraft'ı sallayacak bir projeye dönmeyi düşünüyorlardı. Ne var ki sonucun umdukları gibi olmayacağını anlamaları pek uzun sürmeyecek.

**Kısaca özetleyelim:
D&D ne anlatıyor?**

Sınır kenti Stormreach'i bir telâştır almış. Bir zamanların en güvenli kapılarını bekleyen tasasız askerlerin gözünden korku okunuyor. Başka diyarlara keşfe giden birkaç serüvenciden pek azı geri dönebilmiş ve anlattıkları öykülerdeyse sadece yaklaşan ölüm ve yıkım var. Siz bu dedikoduları bir kenara bırakıp yaşadığınız bölgeyi korumak ve gerçeği bulmak adına çıktığınız macerada, baş-

ka kahramanlarla güçlerinizi birleştirerek tehdidin ne olduğunu öğreniyor ve onu saf dışı bırakmaya çalışıyorsunuz.

Kalem kâğıtla oynanan D&D oyunlarının hiçbirini oynamamış olsanız da, bilgisayar üzerinde bu kuralları esas alan oyunları yıllardır oynamakta olduğunuz farkındasınızdır. Özellikle Baldur's Gate oynayanlar ne demek is-

“D&D Online şimdiye kadar bildiğimiz ve oynadığımız tüm evrenlerden farklı bir yerde.”

tediğimizi çok anlayacaklardır. Ancak Eberron evreninde bulunan Stormreach asla bir Unutulmuş Diyarlar (Forgotten Realms) evreni ile karşılaştırılmamalı ve bir tutulmamalı. Sadece fantastik mimarisiyle bile D&D Online, şimdiye kadar bildiğimiz ve oynadığımız tüm evrenlerden farklı bir yerde duruyor. Stormreach, kocaman bir li-

man kenti, mozoleleri, zindanları ve mağaraları ile dev bir dünyayı kendi başına oluşturuyor.

Görüntü ve etkiden bahsederken, hemen belirtmeliyiz ki DDO'nun oldukça güzel grafikleri var. Karakter modellemeleri son derece fazla ayrıntı içeriyor ve çok temiz görünüyor. Ancak üzerinize giydiğinizin zırhın sadece başlık ve göğüs kısmı detaylandırılmış, gerisi ise sade bırakılmış. Bu biraz hayal kırıklığı yaratıyor, ama yine de elbiseler güzel görünüyor. Tüm çevresel etkenlerin

özenle çizildiği, geniş kaplamaların kullanıldığı DDO'yu kurup rahatça oynamak için gereken sistem biraz maliyetli. Zaten dikkat ederseniz, artık çıkan oyunların hemen hepsi yeni nesil donanımları şart koşacak düzeyde gelişmiş oluyor. DDO'nun grafiklerinin tadına varabilmek için en azından bir GeForce 6800GT veya Radeon X850'ye ihtiyaç

duyuluyor. Eğer böyle bir olanağınız yoksa oyun içinden ayar yaparak, donanımınızın kaldırabildiği bir seçenikle devam edebiliyorsunuz.

Stormreach'in mimarisi hem yer üstünde hem de yer altında göz alıcı farklılıklar arz ediyor. Zindanlarda gezinirken bile gerçek bir şehirde olduğunuz hissine kapılabilirsiniz. Oyun arayüzü oldukça yalın ve anlaşılır bir biçimde tasarlanmış; önünüzü kapatan herhangi bir pencere varsa, bunu sürükleyerek bir kenara alıp orada küçültebiliyorsunuz.

Bol çeşitliliğin yanı sıra, yalnızsanız atalet var

Oyunun yeraltındaki kısımlarının etkileyici olduğundan söz etmiştik. Bu mekânlar genelde örümcek yuvaları, yeraltı şehirleri, mantar mağaraları, yeraltı mozoleleri olarak karşımıza çıkıyor. Bu mekânlar bazen çok küçük olabildiği gibi, kimi zaman devasa boyutlara ulaşabiliyor. Mekânın boyutunu anlayabilmek için, girişe tıklayarak bu yer için gereken sevi-

Etkileyici: İşte zindanlardan birindesiniz karşınızda da bildik düşmanlarınız. Ancak zindanın kendisi de oldukça düşman bir mekâna benziyor.

HERKESE^{YE} BİLGİSAYAR EĞİTİMİ

VIDEO.KURS

WWW.333.0.333.COM

Bilmek Hükmetmektir!

Kitaplarla uğraşmayın! Artık, istediğiniz programı, dershaneye gitmeden, adım adım uygulamalı dersler yardımıyla, alışkın olduğunuz rahat ortamda öğrenebilirsiniz.

Her bir eğitim CD'si bilgisayar dershanelerince, 4 aya yayılarak verilen kurs içeriğine, uygun şekilde hazırlanmıştır. Kurs bittiğinde, sertifika düzeyinde eğitim alınmış olur..

Eğitim CD 'leri

- 1.) Bir kaç saatte Windows XP
- 2.) Büro Çalışanları için Temel Bilgisayar Eğitimi
- 3.) Flash MX sertifika Eğitimi
- 4.) Photoshop Sertifika Eğitimi
- 5.) Yedekleme Geri Yükleme
- 6.) Corel Draw Temel Eğitim
- 7.) TV - DVD- PC için Sanal Fotoğraf Albümü hazırlama

Kapıda ödemeli, adrese teslim, sadece 24.99 YTL
Acil Sipariş hattı (0212) 487 17 18

ye bilgilerini öğrenebiliyor ve görev için gereken ayrıntılara ulaşabiliyorsunuz. Bu noktada üç zorluk seviyesinden birini seçmeniz de mümkün. Ancak ilk modu oynamadan diğer ikisinin kilidi açılmıyor. Pek çok görevi tekrarlamana-za da olanak tanınmış. Böylece, sevdiğiniz bir zindan görevini tekrarlayarak seviyenizi sağlamlaştırabilmeniz mümkün. Ancak bir noktadan sonra tekrar görevlerinde seviye puanlarını alamıyorsunuz.

Görevlerden bahsetmişken, konuyu biraz irdelemekte fayda var: Parti yaratmak için arkadaş arama ve bulma siste-

nuz. Bu, anında kafanızın üzerinde bir simge belirmesine sebep oluyor ve bu tür bayrak açmış insanların listesine anında ulaşabiliyorsunuz. Bu pencereye aradığınız grup üyelerinin özelliklerini ve görev ayrıntılarını yazmanız da mümkün. Bu sayede en fazla 10 dakika da bir grup kurabiliyor ve sohbet kanallarında spam yapmaktan, spam okumaktan kurtulmuş oluyorsunuz.

Maalesef bir görev için her hangi bir zindan önünde grup oluşmasını beklerken yapacak fazla şeyiniz olamıyor. Herhangi bir el sanatı yok, PvP yok, rasgele canavarların etrafta dolaştığı yerler de yok. Hatta en affedilmezi, bu oyunda bir müzayedede salonu bile yok. Bu gerçek bir D&D platformu olduğu için, bu güzelliklerden mahrum kalıyorsunuz, fakat bunların eksikliği bir Devasa Online Oyun için göz ardı edilemeyecek bir eksiklik. Çünkü kimi zaman sadece oturup, tırnak yiyerek beklemek zorunda kalıyorsunuz; etrafta yapacak hiçbir şey yok. Zindanlarda yaptığınız seferlerden elinizde arta kalan eşyaları tüccarlara satmak, zırhınızı onarmak ve daha değişik görevler aramak dışında, bu oyunda bireysel eğlence olanağı yok denilecek kadar az. D&D kuralları grup tabanlı olduğu için bu durum belki kabul edilebilir, ama bir devasa online oyunda biraz hayal kırıklığı yarattığını söylemek yanlış olmaz. Şayet bunu sineye çekerseniz, DDO aşına olduğunuz D&D kuralları üzerinden oynanıyor. D&D'nin en son basımı olarak lanse edilen kurallarla karakterlerimizi istersek biz yaratabiliyoruz. D&D ku-

“Grafik kalitesi wow’a kafa tutabilir ancak oynanabilirlik için aynısı söylenemez.”

mi oldukça başarılı. World of Warcraft'ın yaptığı gibi bir sohbet kanalı mantığının aksine, parti yaratma sistemi DDO'da gerçek bir sistem olarak karşımıza çıkıyor. Bir pencereye tıklayarak kendinize bir bayrak açıyorsunuz.

yarattığını söylemek yanlış olmaz. Şayet bunu sineye çekerseniz, DDO aşına olduğunuz D&D kuralları üzerinden oynanıyor. D&D'nin en son basımı olarak lanse edilen kurallarla karakterlerimizi istersek biz yaratabiliyoruz. D&D ku-

Dungeons&Dragons Online	
Grafik	80
Ses	70
Oynanabilirlik	70
Multiplayer	Devasa online
Eğlence	80

CHIP PUANI

70

Son karar

Daha önce D&D kurallarına bu kadar sadık oyunlar oynamadıysanız zorlanacaksınız. Alternatifleri var.

Tür • FİY0 ve DÖRY0 Dağıtım • Atari Yapımcı •

Atari, Turbine Inc. Minimum sistem • 2 GHz işlemci, 1 GB RAM, 512 MB T&L Grafik kartı

rallarıyla ilk kez karşılaşan bir oyuncu iseniz karakter yaratmak yerine, hazır karakterlerden seçmeniz kesinlikle önerilebilir. Zaten oyunda karakter yaratmak, nereden baksanız saatlerinizi alabiliyor. Aslında harcaayacak vaktiniz varsa, önce karakter statünüzü yaratmak, sonra sınıf seçmek ve bu karaktere fiziksel özellikleri eklemek, oldukça zevkli bir süreç.

Hayal kırıklığı mı, kan uyuşmazlığı mı?

Yapımcı Turbine, Nisan ayında oyuna daha fazla içerik katacağını duyurmuş; daha geniş bir zindan ve çeşitli görevlerle oyunu çeşitlendireceğini açıklamıştı. Siz bu yazıyı okurken, muhtemelen bu yama hayata geçmiş olacak. Ancak oyun, bu yamayla sizi başladığınız noktaya geri döndürmekten başka bir şey yapmış olmayacak. Baldur's Gate oynamış bir neslin üyesiyseniz, bu oyunu oynarken D&D kurallarının devasa online platform için pek de eğlenceli olmadığı kanaatine varabilirsiniz. Zaman içinde oyunun ses ve grafiği albenisini yitirecek ve bir grup kurabilmek için dakikalarca monitör başında adam gelmesini beklemeye zorlayacaksa, muhtemelen siz de Baldur's Gate'e geri dönmeyi ve tek başınıza kurduğunuz grupla, kimseyi beklemeden oynamayı tercih edeceksiniz.

Oyunun görüntüleri WOW'un çizgi roman evrenine ve Everquest'in ruhsuz bez bebek karakterlerine fark atsa da, bu oyunları oynamış insanlar için DDO tatmin edici olmayacak. ■

Detaylar iyi: Grafik detayları olarak DDO rakiplerine kök söktürüyor. Bu kulvarda tek rakibi Guild Wars olabilir.

Pandora'nın bitmeyen laneti

MP3'lerin internetten ücretsiz olarak indirilmesi, müzik endüstrisini tehdit ediyor. Peki kullanıcıları ve sektörü barıştırmak mümkün mü?

Yunan mitolojisine göre, müziği yeryüzünün ilk kadını Pandora'ya borçluyuz. Ancak Pandora, kadına özgü merakından dolayı mitolojide kötü bir üne sahip. Rivayet o ki, theogonia'nın baş tanrısı Zeus'un tüm yasaklamalarına rağmen, içinde tüm kötülüklerin bulunduğu sandığı açmış. Müzik endüstrisi için dijital çağ, tam bir Pandora kutusu. Bu kutuda ise internet, MP3'ler, paylaşım ağları, her keseye uygun CD yazıcılar ve yüksek kapasiteli müzik çalarlar bulunuyor. Müzik tutkunları için bu yeryüzündeki cennet gibi görünse de, müzik firmaları internet ve iPod'u hala şeytanın işi olarak algılıyor.

Müzik şirketleri üretim raporları nedeniyle görece bir mutluluk yaşayabilir. Ünlü araştırma şirketi Jupiter Research'ün piyasa araştırmacıları, iTunes'un yasal indirme arzlarına kayda değer büyüme öngörüyor. Örneğin Almanya'da müzik sektörünün 2005 yılındaki toplam 40 milyon Euro'luk cirosunun, 2009 yılında 160 milyon Euro'ya ulaşması bekle-

niyor. Bu öngörü belki de müzik endüstrisinin internet ile barışmasına yardımcı olacaktır, kim bilir. Ama var olan krizi sonlandırması bazı koşullara bağlı.

Bürokrasi online müziği engelliyor

Müzik piyasasının yeniden canlandırılması için en önemli adım, bürokrasinin tasfiyesi. Şu sıralar tüm Avrupa'da online satış haklarının uygulanması, tamamen yasa değişiklikle- rine bağlı. Ülkemizdekine benzer sorunlar Avrupa'da da varlığını sürdürüyor. Bir şarkının internette yayınlanabilmesi için, hak sahiplerinden ayrı ayrı onay alınması gerekiyor. Bin bir güçlükten oluşan onay, yalnızca kısıtlı bir kullanımda geçerli: Bir online müzik şirketi, kendi parçalarını uluslararası piyasaya sunmayı düşündüğünde, her bir ülke için bu ruhsat alma maratonunu adım adım yinelemek durumunda kalıyor. Pratikte bunu hemen hemen hiç kimse yapmıyor. Bu

Fotoğraf: "Beatles - Abbey Road" EMI Records

nedenle de, yurtdışından alışveriş yapılamıyor. Buna bir örnek vermek gerekirse ülkemizde iTunes Music Store'dan alışveriş yapılamamasının nedeni bu.

Lisanslandırılma prosedürü, bürokrasi dostu AB komisyonu için bile çok ağır: Komisyon, AB devletleri için, telif haklarının tek tip bir lisanslandırma üzerine kurulu basit bir düzenlemeden yana. Bu aslında müzik piyasası için iyi bir plan. Böylelikle dijital biçimdeki müzik dosyalarının Avrupa çapında internetten indirilebilir olması ve online müzik mağazalarının yaygınlaşması bekleniyor. Söz konusu bürokrasi şu şekilde işleyecek: Faaliyet gösteren değerlendirme grupları gelecekte uluslararası platformda çalışacak. Böylelikle tekelleşmiş yapımcılar, sanatçılar ve müzik yayıncıları arasında rekabet oluşacak. Bu gruplar, kendi seçtikleri değerlendirme topluluğuna gidebilecek.

Bu gruplardan biri olan Gema da, tasarlanmakta olan prosedürle var olan kaygı verici durumun giderileceğini düşünüyor. Gema, en çok gerçek Avrupa'da sarsılan internetin yasadışı kullanımının önünü almak istiyor. Gema'nın iletişim yöneticisi olan Dr. Hans Herwig Geyer, "Etnik müzik çeşitliliği" üzerine bir doçentlik tezine sahip. Konunun yetkili ağızlarından Geyer, içine sanatsal etkinliğin katıldığı ürünlerin, meyve sebze ya da otomobil ticaretiyle eş tutulamayacağını belirterek, söz konusu telif haklarında yasal müdahalenin sadece onay boyutunda olması gerektiğini söylüyor.

Kopyalama engeli müziği öldürüyor

Müzik piyasasındaki görüş ayrılıklarını hiçbir şey DRM kadar körüklemiyor. Müzik endüstrisinin yüzünü güldüren DRM (Digital Rights Management), müşteriler için tam bir baş belası. Her ne kadar yasa dışı kullanıma yönelik tehditler (yazma, kopyalama) son aylarda gevşetilmiş olsa da, DRM kâbus olarak hayatta kalmayı sürdürüyor. Apple, Microsoft

ve Sony, piyasa konumlarını korumak için, kendi sistemlerine bel bağlıyor. Apple'ın DRM'i "Fairplay" uyarınca, dosyaları yalnızca iPod ile çalışıyor. Windows Media Player yalnızca Microsoft-DRM'i desteklemekte. Dolayısıyla başka oynatıcı kullananların pek şansı yok. DRM'nin engelleme potansiyeli özellikle cep telefonlarında bariz bir hal alıyor. Müzik çalma özellikli telefonlar, online müzik mağazalarının cirosunu teşvik edecek yapıda. Ancak uygulamada bu o kadar da kolay değil. Örneğin "Mobile Jukebox"tan indirdiğiniz müzik dosyaları dört cep telefonuna kadar destekleniyor. Ne var ki daha fazla sayıda aygıt kullananlar DRM ile başa çıkamıyor.

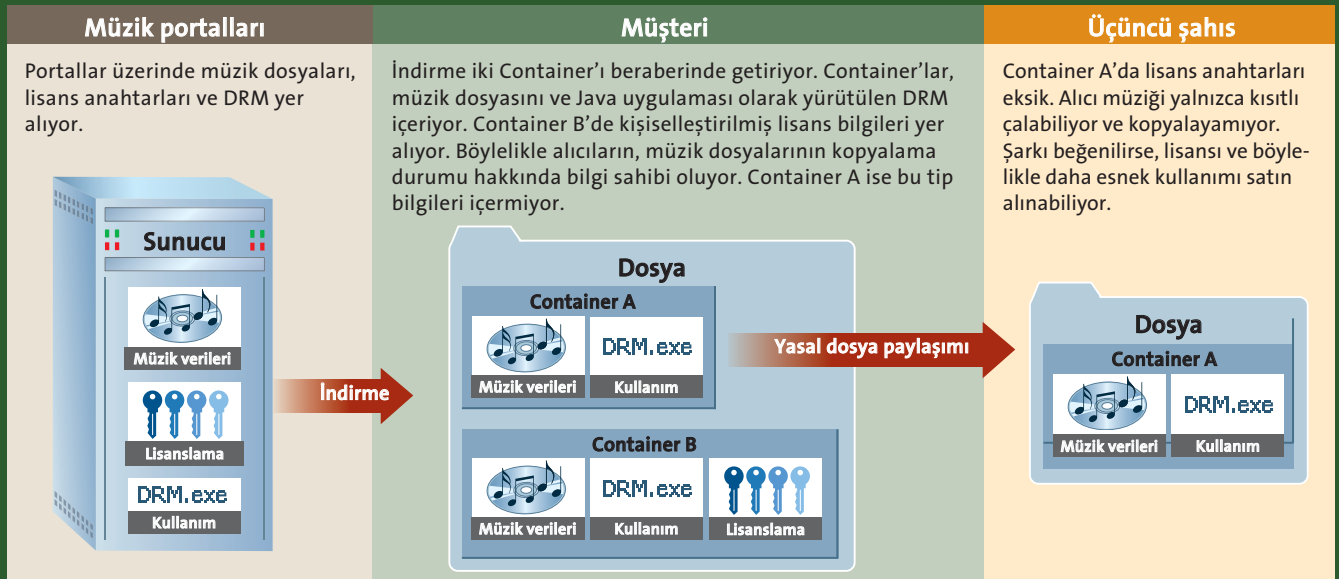
Görünen o ki, işletim sisteminden ve platformlardan bağımsız çalışan bir standart gündeme gelmek durumunda. Bu talebi Open Mobile Alliance (OMA), bir adım ileriye taşıyor. Amerikan yazılım firması Secure Digital Container (SDC), bağımsız bir hak yönetim yazılımı geliştirmiş bulunuyor. Bu yazılımla, korunmakta olan bir müzik dosyası, uygulamada sürekli olarak çalışabiliyor. Bu yıl OMA2 ile yasal dosya paylaşımını bile olanaklı kılan bir DRM yayınlanmış olacak.

Fiyatları yarılayıp, kazancı katlamak

İnternette müzik indirme fiyatlarının düşmesinin satışları artıracığı yönündeki iddialar, sektör tarafından piyasa şartlarından habersiz olarak yapılan bir tür popülizm olarak nitelendiriliyor. Tartışma devam ederken yapılan araştırmalar satış fiyat oranlarını gözler önüne seriyor. Darmstadt Üniversitesi'nin yaptığı araştırmaya göre, internette bir şarkı indirmek için uygun fiyat 50 sentin biraz üzerinde. Oysa ki uygulamada durum hiç de böyle değil. Fiyatları belirleyen daha çok, indirme portal'larının kazanç peşinde koşmalarından kaynaklanıyor. Bugün fiyatlar tek bir şarkı için 99 sent ile 1,40 Euro arasında yer alıyor. Darmstadt Üniversitesi iktisatçıları, yaptıkları bir araştırmanın sonucuna dayanarak, bir

YASAL DOSYA PAYLAŞIMI

Yazılım firması SDC, Microsoft'un DRM'inden farklı olarak oynatıcı ve yazılım platformundan bağımsız çalışan dijital haklar yönetimi geliştirmiş. Ayrıca uygulama getirdiği yeni yapıyla, gelecekte dosya paylaşımının yassallaşmasını sağlayacak.

müzik parçası için fiyatın 40 sent olarak belirlenmesi durumunda, dört kat daha fazla müşterinin indirme butonuna tıklayacağını belirtiyorlar. Akademisyenlerin araştırmalarını uygulamadaki örnekler de onaylıyor. Amerikan Portal'ı "Rhapsody" geçtiğimiz yıl, 49 sentlik bir fiyatla müzik parçaları satışa sunmuştu. Piyasadaki fiyatın yarısı olan bu rakam sayesinde şirket satışlarını üç misli arttırabilmişti.

Ne var ki, bu tip düşük fiyat stratejileri, işin içine müzik sektörü dâhil olmadan kendisini kabullendiremeyecek gibi görünüyor. Şarkıların fiyat etiketleri şu sıralar 75 sentten başlıyor. Ülkemizde de kısa süre önce başlayan web'de yasal müzik satışı şarkı başına 1 YTL gibi cazip bir fiyata sahip olsa da, bu bedel hala yukarıda belirtilen 40 sent'in üzerinde (www.powerclub.com.tr). Belki de burada, iktisadi olarak yapılacak bir vurgu, sağduyulu müzikseverlerin ve sektörün dikkatini çekebilir: Tüm müzik üretim sürecine katılanların, yeni bir gelir dağıtım modeli üzerinde anlaşmak zorunda oldukları bir gerçek.

Piyasa araştırmacıları ise müzik geleceğinin abonelik sistemine dayalı olduğunda hemfikir. Beklentiler abonelik sistemi sayesinde yüksek satış yapılacağı yönünde. Napster ve Tiscali çoktan 10 ila 9 Euro'ya abonelikler sunmakta. Getirilen abonelik sisteminde, aylık bir ücret karşılığında isteğe göre indirilebilecek bir milyon parçanın bulunduğu bir kataloğa erişim olanağı sunuluyor. Uygulamanın sıkıntılı tarafını ise, kısıtlı kullanım hakları, şarkıların yalnızca iki PC'de dinlenebilmesi, yazdırma engeli ve taşınabilir oynatıcılar üzerinde ek bir ücret karşılığında çalışması oluşturuyor.

Piyasa araştırmacılarının tespitlerine göre sunucuların müşteri taleplerini dikkate alması oldukça önemli. Ucuz müzik indirme olanağının yanı sıra, müzik dosyalarını yazmak isteyenler için ek bir fiyat uygulamasının yerinde olacağına kesin gözüyle bakılıyor. Ayrıca, müzik dosyası indirmede, harcamaların oluşturulacak bir kredi hesabından düşülmesi de kullanımı yaygınlaştırması bakımından önemli görülüyor. Böylelikle promosyonların da, daha cazip hale geleceği düşünülüyor

Daha iyi servis olanakları

Alman Napster'ının repertuarında bir milyon parça bulunuyor ve bu rakam her geçen gün artıyor. Var olan rezervi korumak, işin profesyonellerini bile kara kara düşündürüyor. Aranılan dosyaların sorgulanması sonucunda, kullanıcılar sayısız parça listesiyle baş başa kalıyor. Şarkı listelerinin içerikleri ise otomatik olarak oluşturulduğundan kullanımda sıkıntılara neden olabiliyor. Kullanıcıların daha verimli müzik dosyası indirebilmesi için, bakımlı sunucuların oluşturulması çoktan bir zorunluluk halini almış durumda. Ayrıca forumlar ve topluluklar ile müşteriler bir portala bağlanabiliyor, Podcast'ler yeni müzik tanıtabiliyor, talih oyunları ve ücretsiz etkinliklerle müşterilerin ilgisi cezp edilebiliyor. Müzik portalları günümüzde oldukça yüksek boyutlara ulaşan sabit disk kapasitelerini, verimli kullanabilmek için tavsiye sistemleri de geliştiriyor. Ne var ki, kullanıcıya yardımcı olma bakımından, kullanılmakta olan sistemler zayıf bir ya-

» “Ben de DRM'siz müziği tercih ederim ancak Napster'daki gibi satışlar, DRM olmaksızın yapılamaz”

Brad Duea, Napster başkanı

► Napster'da olduğu gibi bir abonelik modeli, dinleme alışkanlıklarını değiştiriyor mu?

Aboneler çok daha fazla müzik dinliyor ve nihayetinde daha fazla satın alıyor. Aboneliğin avantajı apaçık ortada: Müzik hakkında bir karara varma şansı tanıyor. Ancak eğer bir albümün hoşuma gittiğinden eminsem, onu satın alırım.

► Olabilir, ama DRM müzikten alınan zevki bozmuyor mu?

Bu çok zor bir konu. Ben de DRM olmaksızın müziği tercih ederim. Ancak DRM olmaksızın Napster'da olduğu gibi bir arz gerçekleştirilemezdi. Eğer biz tüm parçaları ayda 10\$ karşılığında kullanım kısıtlaması olmaksızın indirmek için yayınlasak ne olurdu? Birçok insan bir aylığına baş vurur, olanaklı olduğu kadar kopyalar ve kayıplara karışırdı. Bir iş böyle modeli örgütlenemez.

► Napster kullanıcıları müziği kullanıyor, ama ona sahip değiller. Bu geleceğin eğilimi mi?

Önceleri bir albümün yalnızca bir kopyasına sahiptik. Bugün kopya sabit disk üzerinde yer alıyor; tek fark bu. Ama şimdi az bir ücret karşılığında bir milyonun üzerinde müzik parçasına kısıtlı erişime sahibim. Bu, kökten ve önemli bir servis değişimi.

pı sergiliyor. Genellikle işlemler, başka müşterilerin satın aldığı parçaları temel alarak yapılıyor. Dolayısıyla var olan sistem, kullanıcının kendi müzik zevkini belleğine alıp, yaptığı değerlendirmelerden sonra ona sunabileceği tavsiye listelerinden hayli uzak görünüyor.

Oysa alternatif yöntemlerle çalışan ve iyi sonuçlar veren tavsiye sistemleri de yok değil. Örneğin, Fraunhofer tarafından geliştirilen SoundLike adlı yazılım, bir müzik parçasından “parmak izi” oluşturuyor ve onu veritabanındaki benzerleriyle karşılaştırıyor. MusiClen isimli yazılım da benzer biçimde çalışıyor. Burada müzik parçaları belirli kıstaslara göre değerlendiriliyor; parçanın temposu, sesi, melodisi, yaşı vs. Dokuz ölçüte göre yapılan düzenleme çalışması, uzmanlar tarafından değerlendiriliyor. Böylece sistemin kullanımı olmadan tanışmanızın hayli zor olduğu şarkılar günışığına kavuşturuluyor. MusiClen başarılı bulunmuş olacak ki, son birkaç aydır başka online müzik satış mağazaları tarafından dahi tercih edilmeye başlanmış.

Amerikan firması Pandora (www.pandora.com) çalışanları ise işlerine daha titiz yönelmiş. Bu sitede binlerce parça, her defasında tam kırk ölçüte göre kategorilendiriliyor. Bu on yılda kotarılmış görev, artık herkesin müzik keşfedebileceği bir radyo istasyonuna ulaşmış bulunuyor; hem de ücretsiz ve dünya çapında.

Tüm bu tartışmalar, bilişim dünyasında ve müzik endüstrisinde kıran kırana süren çatışmayı yatıştırmanın ilk denemeleri. Belki de artık Pandora'nın kutusunu kapatmanın zamanı geldi ve geriye umut etmekten başka bir şey kalmıyor. ■

AH / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

Yayın Koordinatörü Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr
Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr
Yazı İşleri Şefi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr
Yazı İşleri Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
 Hakkı Alkan, alkan@chip.com.tr
CHIP Test Merkezi Koordinatörü Ecevit Biktım, ecevitb@chip.com.tr
CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
 Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr
 Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr
CHIP DVD/CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr
CHIP Online İçerik Koordinatörü Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
CHIP Online Teknik Koordinatörü Selçuk İslamoğlu, sislamoglu@chip.com.tr
CHIP Online Uğur Seven, onur Seven, ugunur@chip.com.tr
Redaksiyon Barış Alkım, balkim@chip.com.tr
 Berk Ergin, berk@chip.com.tr
Katkıda Bulunanlar Garo Antikacıoğlu, Uğur Seven, Onur Seven, Mete Pınar, Ozan Ali Dönmez, Savaş Murat Alkım, Sultan Yılmaz, Sinan Özdes, Kaan Ezgimen, Markus Hermannsdorfer (MH), Dominik Grau (DG), Andreas Hentschel (AH), Niels Held (NH), Manfred Flohr (MF), Julian Bühler (JB), V. Pletzer (VP), F. von Keudell (FK), Nicole Ott (NO), Thomas Litschwager (TL), Martin Jäger (MJ),
Görsel Yönetmen Fatos Teymur, fatos@chip.com.tr
Grafik Asistanı Zeynep Bilmez, zeynep@chip.com.tr
Genel Müdür Hermann W. Paul
Genel Müdür Yardımcıları Beste Özerdem, Gökhan Sungurtekin
Finans Müdürü Aylin Aldemir
Pazarlama Müdürü Özlem Cenker
Halkla İlişkiler Müdürü Ayten Çar
Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla
Abone Servisi Ebru Cinek, Ayşe Yılmaz, Fatime Hanlı Şahin
Dağıtım Müdürü Cem Cenker
Dağıtım Asistanı Mehmet Çil
Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Gökhan Sungurtekin, sgokhan@chip.com.tr
 Vefa Bayırı Sok. Gayrettepe İş Merkezi No:6 B Blok 34349 Gayrettepe/İstanbul
VOGEL BURDA MEDYA YAYIMCILIK ve TİCARET A.Ş. adına sahibi Hermann W. Paul
 Vefa Bayırı Sok. Gayrettepe İş Merkezi No:6 B Blok 34349 Gayrettepe/İstanbul
VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU
Satış Müdürü Güler Okumus, oguler@vogel.com.tr
CHIP Reklam Müdürü Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr
Müşteri Temsilcisi Zuhal Söylemez, zuhal@vogel.com.tr
 Özden Aliyagci, ozdena@vogel.com.tr
Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr
Renk Ayrımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti.
 San 1 Bulvarı 3. Bölge 6. Cad. No:33/A Çakmaklıköyü/Büyükcemalçe/İSTANBUL
 Tel:0212 886 99 89 (pbx)
Dağıtım DPP A.Ş.
Yönetim Yeri Adresi VOGEL BURDA MEDYA YAYIMCILIK ve TİCARET A.Ş.
 Vefa Bayırı Sok. Gayrettepe İş Merkezi No:6 B Blok 34349 Gayrettepe/İstanbul
 Telefon: (212) 217 93 71, Faks: (212) 217 95 32
 Abone Faks: (212) 217 94 23
 Abone web: http://abone.vogel.com.tr
Yayın Türü Yaygın, süreli, aylık

REKLAM İNDEKSİ

ABIT	163	KOYUNCU	7,11,15,17, INSERT
AIRTIES	217	LENOVA	71
AJANS PRESS	263	LEXMARK	77
AMD	83	LOGITECH	35
APACHE	123	MARKET	252,253,254,255,256,257,258
APPLE/BİLKOM	61	MASKOM	69.75
ARMADOR	183	MAVİ	213
ARTTRONIC	219	MERT İTHALAT	215
ASNET	231	MİKROBETA	233
ASUS	33	MİNTON	Ö.K.İÇİ
AYMAKSAN	63	MSI	101
BİLGE ADAM	251	MULTİMEDİA	165,167,211
COMİNİC	195	OLUŞUM	115
COMPEX	181	PANASONIC	120,121
CORELINK	161	PASİFİK	179
CREATIVE	99	PENTA	29
ÇÖZÜM	21,27,117,175	PHILIPS	13, A.KAPAK
DATATEKNİK	91,137,139,141,143	PRESTİJ	197
DMS	185	PROBERA	223
ECS	131	R TASARIM	243
EDUTIME	187	SANAL MARKETİM	119
ELKOTEK	201	SENTİM TELEKOM	43
EPDATA	159,191,235,241	SNC	129
EPSON	39	SONY ERICSSON	59
GIGABYTE	93	TELPA	23
GLOBAL İLETİŞİM	73	TURANLI	147,149,151,153,155
GOLD	37,47,79	TURKCELL	103,105,107
GOLDAŞ	31	UFOTEK	51,125
HEPSİ BURADA	266,A.K.İÇİ	US ROBOTİCS	65.67
HIZLI SİSTEM	18.19	VEGA	INSERT
HİTECH	209	VİDEO KURS	249
İBM	48.49	WRANGLER	53
KARNAS	95	XEROX	145
KONT	25,41,169	YÜKSEK TEKNOLOJİ	113

GELECEK SAYI

İlk günkü gibi tertemiz!

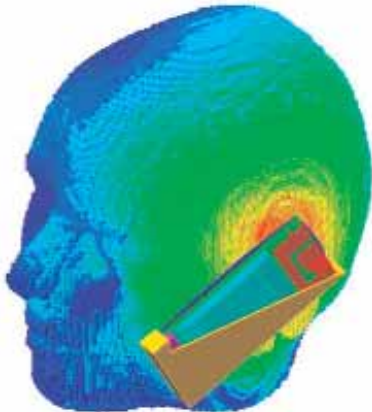
Aygıt sürücüleri, irili ufaklı onlarca yazılım, DLL dosyaları... Windows'unuzun performansı sürekli düşüyor. Çözüm: Sistemin performanslı ve kararlı olduğu bir ana geri dönmek. CHIP, her istediğinizde temiz bir Windows'a geri dönmenizi sağlayacak sistemi kurmanın inceliklerini adım adım anlatıyor.

Test

Veri kurtarma

Sabit disk araçlarının hemen hepsi hızlı ve güvenli bölümleme yapıyor. Peki ya veri kurtarma? Cevabı testimizde.

Teknoloji

Radyasyon raporu

CHIP, mikro dalga fırından cep telefonuna pek çok aygıtın radyasyon seviyesini içeren son araştırmaları mercek altına aldı. Sonuç şaşırtıcı...

DİĞERLERİ

► Test: Bellek kartları

Anı fotoğraflayıp kaydetmek çok önemlidir. Peki doğru seçimi yaptığınıza emin misiniz? Zira farkları sadece fiyatları değil.

► Hemen mi almalı, yoksa beklemeli mi?

Yeni teknolojiler her geçen gün yeni ürünler çıkarıyor karşımıza. Peki bunları ne zaman satın alalım? Cevabı CHIP'te...

► Popüler mobil uygulamalar

Cep telefonlarının işlevini artıracak en etkili Symbian ve Java uygulamaları.

CHIP, gelecek sayının içeriğinde güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapabilir.